

РОССИЙСКО-АРМЯНСКАЯ
ГРАММАТИКА

• СОЧИНЕННАЯ

П. МИНОЮ МЕДИЦИ

Докторомъ Архимандритомъ Армяно-
Католической Академіи Св. Лазаря
въ Венеціи,

и

Настоятелемъ Викаріемъ Карасубазарской
Римско-Католической церкви.

ВЪ ВЕНЕЦІИ

ВЪ ТИПОГРАФІИ СВ. ЛАЗАРЯ.

1828

Ն Ա Լ Ե Ր

Լիզպոնի Գալուստ Կիւլպէնկեան
Հիմնարկութեան կողմէ
Հայկական ՍՍՌ Գիտութիւնների
Ակադեմիայի Մատենադարանին

1966

491. 99 - 5 + 491. 71. - 5

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԵՐԷՆ-ՀԱՅԵՐԷՆ

ՏԵՒ Կ. ՄԻՆԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԲԺՇԿԵԱՆ

ՏՐԱՊԻԶՈՆՑԻՈՅ

ՅԱՀԱԿԵՐՏՈՒԹԵՆԷ ՄԻԹԱՐԱՅ ՄԵԾԻ ԱԲԲԱՅԻ

Ե Ի

ՎԻՔԱՐԻ ԽԱՐԱՍՈՒ ՔԱՂԱՔԻ:

in hand
738

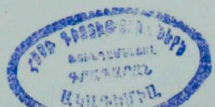
Ի ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ

ՌՄԿԷ

1828

1946-1947

1946-1947

1946-1947

1946-1947

1946-1947

1946-1947

1946-1947

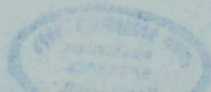
1946-1947

538
School

1946-1947

1946-1947

1946-1947

A S A M A J E S T E

A L E X A N D R E P R E M I E R

EMPEREUR DE TOUTES LES RUSSIES,

ROI DE POLOGNE, etc. etc. etc.

SIRE

VOTRE MAJESTÉ IMPÉRIALE m'a honoré, lors de son dernier passage à Simféropol d'un accueil si favorable, que j'ose aujourd'hui prendre la liberté de Lui dédier mon nouvel ouvrage, la Grammaire de la langue russe à l'usage des Arméniens, qui désirent apprendre cette langue. C'est un hommage de reconnaissance que je me crois obligé de rendre à la bienveillance de V. M. I., et un témoignage du désir que j'ai d'être utile à ma nouvelle Patrie, d'autant plus qu'il n'existe aucun ouvrage de ce genre dans ces deux langues.

A SA MAJESTÉ
ALEXANDRE PREMIER
EMPEREUR DE TOUTES LES RUSSIES
ET DE POLOGNE, etc. etc.

SIRE

Daigne V. M. I. agréer cette faible preuve de mon dévouement à Votre Auguste Personne, et de mon empressement à contribuer au bien public, autant qu'il dépend de moi!

J' ai l'honneur d' être avec le respect le plus sincère et le plus profond

SIRE

Karassoubasar.
ce 8, Novembre. 1825.

DE VOTRE MAJESTÉ IMPÉRIALE

LE TRÈS-HUMBLE, TRÈS-OBÉISSANT
ET TRÈS-FIDÈLE SERFITEUR ET SUJET

P. MINAS MÉDICI.

ПРЕДИСЛОВІЕ

Польза происпекающая отъ познанія различныхъ языковъ побуждала Филологовъ къ ревности распространять изученіе оныхъ. — Успѣхи обучающихся правиламъ Грамматическимъ были побудительною причиною издавать сочиненія, кои бы изощряя дарованія и умъ вмѣстѣ съ тѣмъ служили и къ образованію сердца.

Сіе самое заставило и меня принять трудъ къ распространенію нашей отечественной Грамматики совокупно съ языкомъ Россійскимъ. Кромѣ того охота и ревность юношей къ наукамъ Карасубазарскаго училища побуждала ускорить окончаніе предпріяшя моего, дабы успѣшнѣе содѣлать ихъ полезными для великой Имперіи Россійской, подъ кровомъ Коея Родители ихъ и они сами благоденствуютъ.

Польза знанія языковъ въ гражданскомъ состояніи, крайняя оныхъ необходимость въ торговыхъ сношеніяхъ, покровительствво Россіи разноплеменнымъ народамъ, изобиліе различныхъ произведеній обогащающее торгующихъ; все сіе служилъ къ гражданскому соединенію. Но къ сожалѣнію, Россійскій языкъ столько усовершенство-

ванный и образованный, столько славящейся обильностію краснорѣчія и изяществомъ, имѣющей столько знаменитыхъ отечественныхъ Авторовъ во многихъ еще странахъ, въ сей великой Имперіи мало извѣстенъ. — я не безъ основанія заключить могу, что крайній недостатокъ въ Грамматическихкихъ способахъ есть главная тому причина. Нѣмцы и Французы хотя также старались распространить языкъ сей, но за всѣмъ тѣмъ онъ мало извѣстенъ въ Европѣ, а тѣмъ менѣе въ отдаленнѣйшихъ народахъ свѣта.

Разсуждая по народъ Армянскомъ, который будучи разсѣянъ повсюду въ обширной Имперіи Россійской какъ странникъ томимый жаждою въ знойные часы, ищетъ вѣрной спеси къ источнику языка Россійскаго, чтобы испить цѣлебную силу его.

Изданіе въ свѣтъ Россійско — Армянской Грамматики утѣшаетъ меня надеждою, что покровители изящныхъ наукъ одобрятъ сіе мое предпріятіе; потому уже, что на нашемъ языкѣ не было еще сего сочиненія.

я старался сколько возможно написать Грамматику сію слогомъ вразумительнымъ и яснымъ и расположить приличнымъ порядкомъ, придерживаясь въ ономъ извѣстныхъ Грамматическихкихъ Авторовъ въ пользу учениковъ новозаведеннаго мною Карасубазарскаго училища: а къ сей Грамматицѣ для легчайшаго уснѣха присовокупить Армяно-Россійскую Грамматику и Словари обохъ родовъ.

При всемъ томъ сколько я ни заботился сей трудъ мой изложить яснѣе и правильнѣе: но прошу Благомыслящихъ Читателей простить неумышленнымъ моимъ въ ономъ ошибкамъ, что будетъ для меня благосклонною наградою .

Շահեկանութիւն լեզուագիտութեան արդարև զիտաց անդուստ 'ի բնէ հրաւէր լինել բարեխնդիր Բանասիրաց ջան դնել և կրթիլ 'ի հմտութիւն կենցաղօգուտ լեզուաց : Ըստ եղև յորդոր և զարգացելոց 'ի Վերթողութեան այլաձայն լեզուաց փութաջան մտօք 'ի լոյս ընծայել զպիտանի պիտաւնի գործիս լեզուագիտութեան 'ի յագուրդ մտաց լեզուասէր համբակաց : Սոյն այս և մեզ գեղեցիկ յորդոր և տիրապէս շարժառիթ ձեռնամուխ լինել լոյ յառաջիկայս գործ ներվարժութեան քերթուածոց լեզուին Ուսաց :

Ըստ որով այլ իմն իրաւացի նպատակ առաջի կացոյց զկարևորութիւն այսր գրուածոյ . այն է՝ գեղեցիկ փափաք մերս դպրոցի դեռաբոյս լեզուասիրաց : Որոց աննահանջելի տենչ անդուլ բերեալ յուսումնական հրահանգս՝ գուշակէ արդեօք թեաւ կոխել նոցա երբէք յարգասիս բարեաց 'ի մեծապանծ Վայսերութեան Ուսաց :

Ըստ զի՝ այս բարբառ և՛ պիտանի և՛ կարևոր նկատմամբ քաղաքականութեան և վաճառաշահութեան՝ այնպիսի մեծազօր ազգի, որոյ Կնքնակալութիւն տիրէ ոչ ընդարձակութեան մեծամեծ աշխարհաց և եթ . այլ մանաւանդ յոլովագոյն այլալեզու ազգաց և ազանց : Իսկ բարգաւաճ՝ արգասաւորութիւն երկրին մատակարարեալ զանչափ սնունդ

վաճառաշահ ազգաց՝ յորդոր մատուցանէ հեռաբնակ ազանց վաճառակցիլ ընդ իրերաց, և կապակցիլ քաղաքական միաւորութեամբ :

Վերայ այսր ամենայնի, այս լեզու թէև 'ի կատարելութիւն վերոտնեալ հետզհետէ յիւրոց Վերթողաց՝ ոչինչ նուազ քան զայլ բարբառ եւրոպեան գիտէ պանծալ յիւր քաղցր և 'ի ճոխ պերճախօտութեան, ունելով զականաւոր գրիչս և ոչ սակաւ Հեղինակս: Բայց սակայն զարմանք մեծ, զի սակաւց է ծանուցեալ արտաքոյ մեծի Տէրութեան: Չգիտեմ ում ումք ընծայելի այս դանդաղութիւն, եթէ ոչ նիազութեան գործեաց արուեստիս Վերթողութեան. որ է մի միայն միջոց տարածելոյ զուսումն լեզուագիտութեան: Բայ՝ Վերմանացի լեզուագէտք, որպէս և Վաղղիացիք զուն գործեցին պանծալի ջանասիրութեամբ հնարել զգործիս հրահանգիչս լեզուին Ռուսաց. սակայն և այնպէս չէ տարածեալ տակաւին այս բարբառ ընդ Աւրոպիա, թող թէ 'ի հեռաբնակ ազինս աշխարհի:

Օրինչ ապա ստելի զազգէ մերմէ Հայկազեան, որոյ սփռեալ 'ի լայնածաւալ մեծի տէրութեան Ռուսաց իբրև ծարաւի առ աղբեր մնայ սպասէ ցարդ տեսանել ուրեք քերթողական իմն գործի Ռուս բարբառոյ. և այնու ապա մատչիլ յարբուսմն և 'ի զովացումն արդար ծարաւոյ և իրաւացի տենչանացն:

Ուրեմն իրաւացի դատիլ յողջախոհ Ռանասիրաց արդարև ոչինչ երկբայելի է ձեռնարկութիւն մեր 'ի սոյն, որովհետև չիք տեսեալ ցարդ յազգի

մերում քերթողական գործի հրահանգիչ Ասու
բարբառոյ :

Օր մեք յանձն առաք յօրինել յոճ պարզ և
'ի կարգ նոր ոչ սակաւ մանրախոյզ քննութեամբ
ըստ բերման նոր Վերթողաց՝ 'ի դիւրութիւն ներ-
վարժելեաց 'ի նորահիմն Աստուծոյն իս կառուցե-
ցելոյ 'ի մէնջ : Արոց յառաջագէմ զարգացումն 'ի
մարդս մակացութեանց յիրաւի յորդոր լինի մեզ
այսուհետեւ ձեռնամուխ լինել վերին յաջողութիւն
յարտադրութիւն Վերականութեան 'ի հայէ 'ի
Ասու ընդ երկաքանչիւր Քառարանաց :

Այլ այս ամենայն բաղմնական երկասիրութեանց
և զգուշաւոր քննութեանց տրիտուր , ոչ այլ ինչ
քան թէ ներողամիտ կարեկցութի մարդկօրէն վրի-
պանաց զոյգ ընդ գովելի յառաջագիմութեան ա-
չակերտելոց 'ի սմին՝ մեզ հերիքասցի :

Науки пользуютъ вездѣ ,
Среди народа и въ пустыниѣ ,
Еѣ градскомѣ шуму и на единѣ ,
Вѣ покоѣ сладки и въ шрудѣ .

Ломоносовѣ .

Ուսմանը օգտաբեր 'ի վայրս համօրէն ,
'ի ժողովս ազգաց յամայի անչէն .
Յամբոխ քաղաքաց 'ի միայնութեան ,
'ի վիշտ 'ի վաստակ քաղցր 'ի հանդստեան .

Լոմոնոսով :

РОССИЙСКО-АРМЯНСКАЯ

ГРАММАТИКА

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԵՐԼՆՅԱՅԵՐԻՆ

ПРЕДВѢДЕНІЕ

ՆԱԽԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Քերականութիւն է Մրուեստ անվրէպ խօսելոյ
և անթերի շարագրելոյ : Մյս է ընդհանուր սահ-
ման պատշաճեալ քերականութեան ամենայն լե-
զուաց . նմին իրի Վերթօղբ Ռուսաց յատկապէս
սահմանեն զքերականութիւն լեզուի իւրեանց այս-
պէս . * Վերականութիւն Ռուսաց է մակացու-
թիւն ուղիղ շարակարգելոյ զմասունս բանին, թէ՛ ՚ի
խօսիլ և թէ՛ ՚ի գրել զբարբառ ուստական : Մրգ՝
խօսիլ և գրել զբարբառ ուրուք լեզուի՝ ոչ այլ ինչ
է, եթէ ոչ՝ բացատրել զխորհուրդս մտաց ՚ի ձեռն
բառից՝ բանիւ : Մյա ուրեմն բանն կամ խօսքն են
նշանք խորհրդոց . որք ձեանան կամ ՚ի ձեռն լեզուի,
և կամ ՚ի ձեռն տառից գրելոց և ձեացելոց ձե-
ռամբք : Խօսք ըստ երկրորդ առման՝ ձեանան այ-
բուբենիւք, որք միակ կամ բազում բաղկացուցա-
նեն զվանկս և վանկք զբառս, յորոց կազմի բանն
կամ խօսքն :

Буквы . Տառք Ռուսաց .

2. Տառք Ռուսաց են 35 . որոց ձևք ոչ շատ տարբերին 'ի գրոց Ղաղմատացոց . որպէս և լէզուն , որ է գրաբառ ռուս լէզուն . զորմէ խօսեսցուք ուրոյն 'ի վախճան դործոյս (826) : Հայամ վայրի գնեմք զգործածական այբուբենս Ռուսաց . զորս կարգաւորեալ Վլէրթողաց նոցին գեղեցկացուցին ըստ համեմատ ձևոյ եւրոպեան տառից , և ըստ հնչմանց նոցա յարմարեալ : Ըստ որոյ և մեք նշանակեմք հանդերձ նոր անուամբք , թողեալ զբուն հնչմունս և զանուանս աւրնթեր դաղմատական տառից յիւրում տեղւոջ (829) :

Չոր և անուանի այբուբենից ստացայ .

Եւրոպե- փր.	Բար- փր.	Նոր անուան.	Օրոգութեան.	
А	а	а	ա .	ա . 1
В	б	бе	պէ .	պ . 2
В	в	ве	վէ .	վ . 3
Г	г	ге	շէ .	ղ . 4 . 5 . 4
Д	д	де	դէ .	ա . 5
Е	е	э	է .	է . է . 6
Ж	ж	же	ժէ .	ժ . 7
З	з	зе	շէ .	զ . 8
И	и	и	ի . ,	ի . յ . 9
І	і	і	ի .	ի . 10
К	к	ка	քա .	ք . 11
Л	л	эль	էլյ .	լ . 12
М	м	эмб	էմբ .	մ . 13
Н	н	энь	էն .	ն . 14
О	о	о	օ .	օ . 15
П	п	пе	փէ .	փ . բ . 16
Р	р	ерб	էրբ .	բ . ա . 17
С	с	эсб	էսբ .	ս . 18
Т	т	те	թէ .	թ . 19
У	у	у	ւ .	ու . 20
Ф	ф	эфб	էֆբ .	ֆ . 21
Х	х	ха	խա .	խ . 22
Ц	ц	це	ցէ .	ց . 23
Ч	ч	че	չէ .	չ . 24
ш	ш	ша	շա .	շ . 25
щ	щ	ща	շա .	շ չ . 26
Ъ	ъ	ерб	էրբ .	. . 27
Ы	ы	еры	էրի .	բ . ի . 28
Ь	ь	ерь	էր .	. . 29
Ѣ	ѣ	ѣ	էէ .	է . 30
э	э	э	է .	է . 31
ю	ю	ю	իւ .	իւ . 32
Я	я	я	էա .	էա . 33
Ѧ	ѧ	ѧ	թգէ .	թ չ . ֆ . 34
Ѩ	ѩ	ѩ	ի .	ի . վ . 35

3. Տառք Ուղևաց բաժանին 'ի Գլասնյա Պլաննիէա, Չայնաւոր, կամ Տառքն Սաճողաննիէա, Լնքնաճայն . 'ի Բեզգլասնյա Պլեղղաննիէա, Լնճայն, կամ Սաղասնյա Փոլողղաննիէա, Կիսաճայն . 'ի Դուգլասնյա Տլողղաննիէա . Կրկբարբառ . և 'ի Տառքն Սողաննիէա . Կաղանճայն :

4. Չայնաւորք ինքնին հանեն զճայն առանց օժանդակութեան այլոց . և են 12 . ա, ե, յ, ի, օ, զ, յ, յ, ֆ, ց, յօ, յա, յւ . Լն որք առին պարզ, որպիսի են ա, ե, ի, օ, զ, ց, յ . Լն են որք առին բաղադրեալ . որպիսի են յ, յ, ֆ, յօ, յա .

Կէտք սասակաճայն, որք են ա, ե, յ, ի, օ, զ, յ, յ, ֆ, յ .

Լնք մեղմաճայն, որք են ֆ, յօ, յա .

Լնճայնք լուսնին ճայն ինչ, այլ վարին արտասանել զբաղանճայնս սասակի կամ մեղմ . և են կրկին ֆ, ֆ . մին կոչի Կրկնայն նշանք . Լն ազգու . և միւսն՝ Մեղմայն նշանք . Լն ազգու .

5. Կրկբարբառք կամ երկճայնք յերկուց ճայնաւորաց 'ի մի վանկ, միանան անկորուստ պահելով զերկարանչութիւն ճայնս 'ի միում ժամանակի արտասանութեան . որք և բաժանին 'ի Դուգլասնյա յատկաբար Տլողղաննիէա եւ Տլողղաննիէա . Կրկբարբառք յայտնիք, և 'ի Սաղասնյա Փոլողղաննիէա . Կաղանճայնք : Լն աջինքն կազմին յերկուց ճայնաւորաց, յանգեալք 'ի յ, և արտասանին միով հնչմամբ . որպիսի են այ, եյ, իյ, օյ, զյ, որպէս Мой Սոյ, Дуй Տոյ, зй էյ, եւ :

Կրկբարբառքն են տառքս е, յօ, յա . առաջինն 'ի սկիզբն, 'ի մէջն, և 'ի վերջն բառից զինի ինչ և իցէ ճայնաւորաց՝ արտասանի որպէս է . երկրորդն է, և երրորդն է (35) .

Յերկբարբառից կազմին երբարբառք՝ երբ զինի այնց հետեի տառս յ, և առաջի տառիս е, զնի ճայն .

հաւոր ինչ . զ՞ր Моей Սօ՛ւէյ, Воюй Սօ՛ւէյ, являй ,
էա՛լլէա՛յ, liā :

6 . Իսկ բաղաձայնք արտասանին 'ի ձեռն ձայնա-
ւոր տառից , և են 21 . Ե , Վ , Գ , Դ , Զ , Է , Ը , Թ , Ն , Ս , Ր , Ց , Պ , Փ , Խ , Կ , Վ , Շ , Պ , Պ .

Յոլովք 'ի սոցանէ են լծորդատառք . զի յաճախ
փոխադրին 'ի տեղի իրերաց , մանաւանդ 'ի լծոր-
դիլն . որք են Գ , Դ , Զ , Է , Ը , Թ , Ն , Ս , Ր , Ց .
Սուր տառս Գ փոխի 'ի Զ , Զ 'ի Դ , և 'ի Է . Ը 'ի Վ ,
Խ 'ի Ս . Կ 'ի Ց , Վ 'ի Պ . Պ 'ի Ը . Պ 'ի Ց . Պ 'ի Ց . Պ , liā :
Որպէս ահա յայտ յանդիման տեսանի 'ի հետեւեալ
օրինակս :

О произношеніи буквѣ .

() րինակ սախ արտասանութեան որոշուից :

Իսկ ուսու բարբառ սովորաբար տառք որպէս
զրին՝ այնպէս արտասանին ըստ բնիկ հնչման . սա-
կայն առ մեզմ և թոյլ արտաբերելոյ աւանդին 'ի
Վերթոզաց ինչ ինչ բացառոցու թիւնք : () րինակ
իմն՝ տառքս Ե , Վ , Դ , Զ , Է , յառաջ քան զտառս
Ը , Ս , Ր , Ց , Պ , Փ , Խ , Կ , Վ , Շ , Պ , ևս և Ե , Ե ,
արտասանին՝ Ե որպէս Ը , Վ որպէս Փ , Դ որպէս Պ ,
Զ որպէս Ս , Է որպէս Ը . Տես զկնի :

А . Ե .

7 . Ես տառ սովորաբար արտասանի որպէս մերս
ա . զ՞ր .

Вода .	Սօրա՛ւ .	Սուր .
Книга .	Վերե՛ղա .	Վերք .
Раба .	Սապա՛ւ .	Սլախին .

Б . Պ .

8 . Յատուկ ձայնն է պ . բայց երբ յառաջէ քան
զբաղաձայնս Ը , Ս , Ր , Ց , Պ , Փ , Խ , Կ , Վ , Շ , Պ , ևս
և քան զկիսաձայնս Ե , Ե , հնչէ որպէս Բ . զ՞ր .

Веру .	Պէտնն .	Բմբռնեմ .
Обшираю .	()բխտայի .	Շփեմ .
Обходяшь .	()բխտայի .	Շրջիլ .
Ознобъ .	()լնօբ .	Գող .

В. Ս .

9 . Յատուկ ձայնն է վ . բայց երբ յառաջէ քան զբաղաձայնս կ , ւ , ս , թ , ֆ , խ , ւ , զ , թ , յ , և ս և Ե , Ե , արտասանի որպէս Փ . դր .

Вижу .	Սիժն .	Տեսնեմ .
Вдова .	Սիւն .	Լալի կին .
Вступитъ .	Ֆսխտայի .	Ստանել .
Ломоносовъ .	Լոմոնոսով .	(յատուկ անուն) .
Вшорый .	Ֆստայի .	Երկրորդ .

Г. Ղ . Ս . Տ .

10 . Սովորաբար հնչէ որպէս Ղ . մանաւանդ 'ի սեռական հոլովն . դր .

Глава .	Ղլաւ .	Ղլուիս .
Глина .	Ղլինա .	Սալ .
Моего .	Սոյեղօ .	Սմոյ .
Всего .	Սեղօ .	Լմենայնի .

Երբեմն հնչէ որպէս հ սաստկաձայն . մանաւանդ 'ի դաղմատական և յայլազգական բառս . դր .

Гиспанія .	Տիսանիա .	Սպանիա .
Горшань .	Տոխանյ .	Պալատ . որկոր .
Погасать .	Փոկասայի .	Շիջանիլ .

Երբեմն հնչէ որպէս կ . և երբեմն որպէս խ և ք յառաջ քան զտառս Ե . այլ 'ի հասարակ խօսս արտասանի յաճախ որպէս վ . մանաւանդ 'ի սեռական հոլովն . դր .

Дерево .	Տէրէ՛լօ .	Օւառ .
День .	Տէնյ .	Օր .
Лице .	Լէյէ՛ .	Լըրես .

Չորրորդ՝ 'ի նուազական աւարտն եր՛ն, նա և 'ի յանգս հոլովից ևիօ, այս տառ արտասանի իօ յոյժ արագ ըստ մոսկովեան արտասանութեան (777), Լըրէնն 'ի վերայ դնի զոյգ կէտ, և մերձենայ դազ զիական և այլազգական հնչմանս եօ . մեօլ . տիօշ . դր .

Кулек՛ .	Կուլէ՛ժ .	Պարկ փոքրիկ .
Огнем՛ .	Օղնի՛ժ .	Հրով .
Везеть ,	Վէշէ՛ժ .	Տանիս .
Мёд՛ .	Մե՛օ .	Մեղր .
Тёща .	Թե՛ժա .	Օրբանչ .

Ж . յ .

13 . Յատուկ ձայնն է ժ . բայց յառաջ քան զտառս կ , փ , ս , ֆ , ի , լ , յ , ճ , յ , և ս և ՛ն , և , հնչէ որպէս շ . դր .

животн՛ .	Չիվ՛ժն .	Վեանր .
Желаніе .	Չելանիէ .	Փափաք .
Воздержаніе .	Վօշարե՛ն ժանիէ .	Չուժկալու՛թիւն .
Ложка .	Լճի՛ս .	Վըրզալ .
Муж՛ .	Մու՛շ .	Լճր .

3 . Օ .

14 . Յատուկ ձայնն է զ . բայց յառաջ քան զտառս կ , փ , ս , ի , ֆ , ի , լ , յ , ճ , յ , և ս և ՛ն , և , հնչէ իբրև մերս ս . և երբէնն շ . մանաւանդ երբ է նախդիր . դր .

Зима .	Օի՛մա .	Չմեռն .
Изобиліе .	Իզօպիլիէ .	Չուատու՛թիւն .
Разсужденіе .	Րասսու՛ժանիէ .	Վատու՛մն .
Раз՛ .	Րաս .	Վըզամ .
Из՛ шести .	Իշէսիլի .	'ի վեցից .

И Ի, Լ Ի. Ի. Յ.

15. Չայնաւոր տառքս արտասանին յատկապէս
ի. բայց առաջինն առեալ 'ի վերայ զնշանագիծս
սուղ հնչէ յ. իսկ երկրորդն ի միայն յայնժամ
գրի յայս ձև՝ երբ հեռեւեալ տառն է ձայնաւոր, բայց
'ի բառէս МірѢ Ը'եր. Ըշխարհ. (669). ԿՐ.

Испинно .	Իսփիննօ .	Ոչմարտիւ .
Ипши .	Իփի .	Պինալ .
ИсусѢ .	Իսսիս .	Յիսուս .
Примляю .	Փրիմլիւ .	Ընդունիմ .
Великій .	Վլիկիյ .	Սեծ .

К. Л. Վ. Լ.

16. Յատուկ ձայն սոցա է ք. Լ. ԿՐ.

Красота .	Վասսօթա՛ .	ՎեղեցկուԹիւն .
Ласкаю .	Լասկայիւ .	Փաղաքչեմ .

М. Н. Ս. Վ.

17. Ըռաջինն արտասանի մ. և երկրորդն ն. ԿՐ.

Много .	Սոճո .	Ըաղում .
Никшо .	Նիքիօ .	Սք .

О. ().

18. Ըսյս ձայնաւոր սովորաբար հնչէ սուղ, մնա
նաւանդ 'ի հասարակ խօսակցուԹիւնս. սակայն յա
ռաջ քան զբաղաձայնս. որք ունիցին զտառս Ե,
հնչէ նայ. ԿՐ.

Облако .	Օլաօ .	Ըմն .
Хочу .	Սօչու .	Վամիմ .
Вольно .	Վոլնօ .	Ըշատօրէն .

Упованіе . Ուրբանիս . Յոյս .
 Коку . Սոփիա . Որում .

Փ . Ֆ .

24 . Յատուկ ձայնն է Փ . դր .

Фіалка . Ֆիսիկա . Սանուշակ .
 Фунтѣ . Ֆունտ . Սպիրտ .

Х . Խ .

25 . Խոստատարասանի որպէս Խ . դր .

Хвала . Խալա . Գուլեստ .
 Сахарѣ . Սախար . Շաքար .

Ц . Ч . Յ . Չ .

26 . Խաղինն արտասանի ց . երկրորդն է . դր .

Цѣна . Յէնա . Գին .
 Троица . Սուրբիցա . Երրորդութիւն .
 Чпеніе . Չիքիս . Կնիքեցանութիւն .
 Начало . Նախա . Սկիզբն .

Ш . Շ .

27 . Խոստատար հնէկ որպէս Շ . դր .

шунѣ . Շոն . Գունատ ինչ .
 Прошу . Փրոշու . Խղալեմ .
 Ширю . Շիր . Լայնեմ .

Щ . Շ .

28 . Խոստատար հնէկ տառ լեզուին Սուսաց բա-
 ղադրեալ է ՚ի տառիցս ш , ч . ուստի հնէկ շէ .
 կամ սչ . դր .

Щастіе. Счастіе. (ւաննիէ. Սւաննիէ.) յըջանկու թիւ .
 Прощаю . Փոռչանիւ . Վերեմ .
 Щедрый . Շէքրիյ . Ղաատաձեռն .

Ղաջին բառն գրեալ Счастіе Սւաննիէ , ըստ ար-
 դի Վերթողաց համարի քաղցր . ուստի փոխան
 այսր տառի ւ, վարեն սչ յընտիր բանս (674) .

Ե . Ե .

29 . Սորա չունին սեպհական ձայն . այլ տան ձայն
 նախընթաց բաղաձայնից , որով և կոչին անձայն
 կամ կիտաձայն . (4) : Ղաջինն 'ի յանգս սաստիկ
 հնչեւ տայ . և երկրորդն՝ մեղմ և նայ . զք .

Павлинъ . Փավլին . Սիրամարգ .
 Падежъ . Փաքէժ . Հոլով .
 Спаль . Սնակ . Պողովատիկ .
 Нѣжность . Նէժնոսնյ . Փափկու թիւն .

30 . Ղլ յորժամ դտանին սորա 'ի մէջ բառի
 ինչ՝ հնչեն թոյլ ի և յ . զք .

Здоровье . Օրոտճիէ . Ղոողջու թիւն .
 Восемью . Սճեմիւ . Ու թիցս .
 Возбъреніе . Սջեառնիէ . Վրգիւ .
 Объясненіе . Օյյեաննիէ . Ղացատրու թիւն .

Տառս Ե մտանէ 'ի մէջ ածանցական անուանց , որոց
 նախատիպ յանգի 'ի ւա , ւԵ , ւն . զք սила , силь-
 ный , ևն :

ԵԼ .

31 . Ղյս բաղադրեալ ձայնաւոր իբրև երկբար-
 բառ ունի մասնաւոր հնչումն ըի յոյժ արագ , կամ
 որպէս ը , ի , զոր երբեմն այսպէս 'ի կիր ածեմք .
 օրինակ .

Буквы .	Պ՛ն՝ճԷ՛նք՛ .	Տառք .
Мы .	Մ՛նք՛ .	Մ՛եքք .
Яицы .	Լ՛ն՛ից՛նք՛ .	Չոուքք .
Высокій .	Ս՛լբ՛ն՛նոց՛ն . կամ՝	Բարձր .
	Ս՛լբ՛ն՛նոց՛ն .	

Բ. Լ .

32 . Լ՛յս ձայնաւոր սեպհական լեզուին Ուուսաց, ՚ի սկիզբն բառից հնչէ եէ . ՚ի մէջն իւե . և յաւարան ե . րր .

Вѣсть .	Լ՛ն՛ւնք .	Ուտել .
Вхашь .	Լ՛ն՛ւնք .	Պհնալ .
Нѣтъ .	Ն՛նք .	Ոչ .
Отвѣжаніе .	() Ն՛նք փանիէ .	Չու .
Послѣ .	Փ՛նք .	Յետոյ .
Нынѣ .	Ն՛նք .	Լ՛յժմիկ .

Յ. Լ .

33 . Լ՛յս ձայնաւոր հնարեալ է սակս յունահան բառից . որոյ յատուկ ձայն հնչի է . րր .

Элегія .	Լ՛ն՛նքէս .	Ողբերգութիւն .
это .	Լ՛նք .	Լ՛յս .
эхо .	Լ՛նք .	Լ՛րձադանդ .

Ю՛. Իւ .

34 . Լ՛յս բաղադրեալ ձայնաւոր հնչէ իւ , կամ եու . զի բաղկանայ ՚ի տառիցս ի օ . րր .

Люблю .	Լ՛ն՛ուլք .	Սիրեմ .
Благодарю .	Պլաղօբարեմ .	Շնորհակալիմ .
Юношество .	Լ՛ն՛ննոցնք .	Սնկուլութիւն .

я . Երա .

35. Երա երկարբառ ձայնաւոր երրակի արտա-
սանի . 'ի սկիզբն բառից եա . 'ի մէջն իա [Թոյլ . յա,
ւարտն ե . զր .

яблоко .	Երաբլոքօ .	Երնձոր .
Мясо .	Միւսօ .	Միա .
Княгиня .	Կնիադէմէ .	Կնիանուհի .

Թ . Վ . Ֆ . Ի .

36. Կերթողք զայստսիկ ձայնաւորս առեալ 'ի
Յունաց վարեն 'ի յունական բառս . ուստի առա-
ջինն հնէ [Թ՛հ . որպէս Ֆ . իսկ երկրորդն երբ յա-
ռաջէ քան զձայնաւորս հնէ վ . և երբ զնի 'ի
սկիզբն բառից և զինի բաղաձայնից հնէ ի . սակայն
զայս տառ այժմ ոչ զնեն 'ի կարգս տառից Սու-
սաց . այլ օտար համարին . օրինակ .

ӨеатрѢ .	Օթէտրէ .	Օէատրոն .
ӨвиіамѢ .	Օվիւմ .	Օունի :
Евангеліе .	Եվանդէլէ .	Եւետորան .
УмиѢ .	Միմ .	Մրգ .
Мүрө .	Միւօ .	Միւռոն .

О СЛОГѢ И СЛОВѢ

Օտիւթէլիս 'ի վերայ վանից և բառից .

37. Սանկն կազմի յօղաւորու [Թեամբ ձայնաւո-
րաց և բաղաձայնից . որ արտասանի միով հնչմամբ
և կօչի առ Սուսու СкладѢ Սլապ . կամ СлогѢ
Սլոշ . զր . да րա . за րա . рабѢ րապ . liā . Են որբ
կազմին 'ի ձեռն միաձայն տառիցս , а , е , я , о . և

են՝ որք կազմին 'ի ձեռն երկբարբառից . որք են ան , 98 . я . lix (5) :

38 . Բառ ասի , որ նշանակէ ինչ և բաղկանայ 'ի միոյ կամ 'ի բազում վանկից , և առ Սառս կոչի Слово Սլո՛ւց : Եթէ բառք ըստ կարգի դասառ բեալք անթերի յայտնեցեն զմիտս մարդոյ՝ լինի բան . ըստ սուս . Рѣчь Սլե՛լ . Գր ҅Всѣмъ есть всемо-гущь Սոլ էսիյ Վե՛ճոյնչ . Ը՛ծ է ամենակարող : Յոր պարունակի ամբողջ տրամաստհուծիւն :

Բառք , որք միով հնչմամբ արտասանին՝ կոչին միավանկ , որք են жаръ յառ . Սերմուծիւն . Духъ Տախ . Հողի . Левъ Լե՛ւ . Ը՛նիւծ . Мужъ Սու՛ժ . Ը՛յր , lix :

Իսկ որք բազում հնչմամբ արտասանին՝ ասին երկավանկ , եռավանկ , և բազմավանկ . որք յաճախ են առ Սառս ըստ բաղմուծեան յարաբարդ բառից . Գր .

Аг-нецъ . Ը՛ղնէյ . Գառն .
Въж-ли-восшь . Սլե՛ժ-լե՛-լոսիյ . Վաղաբալարու-
ծիւն .

Но-во-брач-ный . Սո՛ւց-պա՛նէնչ . Սորապսակ .
Пре-вос-хо-ди-тель-ство . Սե՛-լոս-խո-տե՛-լեյ-սիւլո .
Գերազանցուծիւն .

Вы-со-ко-пре-о-свя-щен-иѣй-иѣй . Սլե՛-սո-սո-լե՛-ո-
սե՛-ւնչնէնչնիյ . Երկոյս սրբազան . lix .

Հեփեռան .

39 . Յասացելոց աստի զհետ դայ բաժանումն վանկից յաւարտ տողից . սակայն Վերթօղք տան զյասպիտի իմն կանոնս . ան . Յորժամ 'ի միում բառի մի և նոյն բաղաձայն կրկնի , պարտ է զմին թողուլ յաւարտ տողին՝ և զմիւսն անցանցանէլ 'ի սկիզբն յաջորդ տողին . Գր . Найден-ный . Սա՛յաէնչն . Գտեալ : Եւ երբ լինին երեք բաղաձայնք , մին մնայ յաւարտ տողին , և երկուքն անցանէն 'ի սկիզբն յաջորդ տողին . Գր . Вос-став-ленъ . Սոլ-սիւլե՛նչն . Յարուցեալ :

բ. Քարդ բառք, մանաւանդ ՚ի ձեռն նախադրու
 թեանց՝ ամբողջ բաժանելի են . զք Раз-даю . Ռազ-
 ապիւ . Քաժանեմ . Пред-почтеніе Փ-է-դ-է-է-է-է-է-է-
 Քախապատուութիւն . До-сно-вѣр-но Տօ-սիւ-սիւ-սիւ-
 նօ . Ս աւերաբար .

դ. Չայնաւորն եթէ իցէ մի՛ միշտ պիտի թողու
 յաւարտ տողին, և բաղաձայնիւ սկսանիլ զհետեւեալ
 տողն . եթէ իցէ կրկին՝ բաժանելիէ : Օչայմանէ
 տես և ՚ի համարն 677 .

КНИГА ПЕРВАЯ

ԳՒՐԿ՝ ԱՌԱՋԻՆ

О Частяхъ рѣчи и свойствахъ оныхъ .

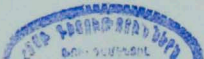
Յաղագս ուր ճասանց բանի և յարդարութեանց նոցին :

Կոմիտե
738

40. Այլև թ բանի են բառք . որոց կարգաւ դա սաւորութիւն կազմէ զխօսս , և ասի շարադրութի : Այլ բանզի յամենայն լեզուս բազմասպիսի են բառք , յորոց կազմի բան . որ առ Առուս կոչի Рѣчь Աւել . իմ Լսացուած , նմին իրի Վերթօղք բաժանեցին յութ , անուանելով զայնս Частии рѣчи ղ ասելի . իմ Կատունք բանի . ըստ որում յիշէ և մերս Գաւիթ անյաղթ յասելն . * Վերթօղք զամենայն բան յութ մասն ժողովեցին :

Արիստոտէլ եդ զերկու մասունս բանի՝ Կունն և Լայ : Այսպէս զնեն և Վերթօղք Արաբացւոց , առ որս հիմն բանի ենթադրի բայն . յորմէ բղխին այլ ամենայն մասունք , ըստ յատկութեան լեզուի իւրեանց : Վերթօղք Առուսաց եօթն և եթ հաշուեն , մի համարեալ զընդունելութիւնն ընդ բային և ընդ ածականաց : Այլ մեր ընդ այլոց բազմաց զհասարակաց շաւիղ կալեալ զնեմք ըստ կարգադրութեան նոցա :

1 .	Имя .	Ա՛յլա .	Կունն .
2 .	Мѣстоименіе .	Այլասելիքիք .	Վերանունն .
3 .	Глаголъ .	Գլաղճ .	Լայ .
4 .	Причастіе .	Փոխակասելիք .	Կնդունելութիւն .
5 .	Нарѣчіе .	Այլասելիք .	Այլբայ .
6 .	Предлогъ .	Փոխակալ .	Այլարարութիւն .
7 .	Союзъ .	Այլակալ .	Շաղկապ .
8 .	Междометіе .	Այլասելիքիք .	Այլարկութիւն :

նշանակէ զայլևայլ իրս , և ասի զբազում անհատից
և իրաց . որպէս человекն լիւր՝ լիւր , մարդ . птица
փութիցա , թռչուն . дерево փէրե՛լօ , ծառ . домն փօժ ,
տուն , liն :

43 . Ըրդ՝ այս ամենայն գոյական անուանք՝ են
հօլովելիք . որոց փոփոխեալ ՚ի յանգս՝ լինին սեռ .
տր . liն : Ըյլ ըստ յատկութեան լեզուին Սուսաց ,
են առ նոսա վեց հօլովէք . կոչականն նոյն համարե-
լով ընդ ուղղականին . որք են .

Именительный .	Իմեմէլեւելից .	Ուղղական .
Родительный .	Սօրմէլեւելից .	Սեռական .
Дательный .	Տմէլեւելից :	Տրական .
Винительный .	Սլիւմէլեւելից .	Հայցական .
Звательный .	Օվմէլեւելից .	Կոչական .
Творительный .	Սլօմէլեւելից .	Գործիական .
Предложный .	Փոմէլօմից .	Կախողական :

44 . Իսկ հօլովմունք Սուսաց ՚ի չորս վերածին .
զորս գիցուք կարգաւ՝ նշանակելով զտարբերութիս
և զծանօթութիւնս այլովքն հանդերձ :

Падежи именъ существительныхъ .

Հօլովէ Գոյակնաց .

45 . Ի քննութեան անդ յատկութեանց և սլարա-
գայից անուանց , տացուք ըստ բաւականին զկարևոր
տեղեկութիւնս ՚ի վերայ իւրաքանչիւր հօլովից և հօ-
լովմանց , նշանակելով զսեռս արականաց և իգակա-
նաց հանդերձ օրինակօք . զորս թողաք յաւարտ հօ-
լովմանց ՚ի դիւրութի համբաւաց , ըստ դասառական
կարգի քաջ Վերթողաց (109) :

Քառեակ հորովմունք դոյական անուանց :

Տ Դ Հ	Խ հորովմունք ունի դյանգս	Ի հորովմունք ունի դյանգս	Կ հորովմունք ունի դյանգս	Կ հորովմունք ունի դյանգս
	А. Я.	Ъ, Е, О, И, Ъ.	Я, А.	Ь.

Երկակն .

Ուղ .	а, я, уя, ея, ія.	ь, е, о, ѳ, ѳе, ѳе.	мя, ча, я.	ь.
Սե .	ы, и, а,	я.	ени, ши.	и.
Տր .	ѳ, и, у,	ю.	ени, ши.	и.
Հոյ .	у, ю.	$\left. \begin{array}{l} \text{վն շնչ.} \\ \text{անշնչ.} \end{array} \right\} \begin{array}{l} а, я, \\ ѳ, е, о, ѳ, \\ ѳ, ѳе, ѳе. \end{array}$	мя, ча, я.	ь.
Ղոյ .	ою, ей, ею, ей.	омѳ, емѳ.	енемѳ, шемѳ	ію, ѳю.
Նու .	ѳ, и.	ѳ, іш, ѳѳ.	ени, ши.	и.

Երեակն .

Ուղ .	ы, и, ія.	ы, а, и, ія, ѳя.	ена, ша.	я.
Սե .	ь, ѳ, ей, ій.	евѳ, овѳ, ѳей, ій.	евѳ, шѳ.	ей.
Տր .	амѳ, ямѳ.	амѳ, ямѳ.	енамѳ, шамѳ.	ямѳ.
Հոյ .	$\left. \begin{array}{l} \text{վն շնչ.} \\ \text{անշնչ.} \end{array} \right\} \begin{array}{l} ь, ѳ, \\ ы, и, \\ ій. \end{array}$	евѳ, овѳ, ѳей, ій, ы, а, и, ія, ѳя.	ена, ша.	$\left\{ \begin{array}{l} и. \\ ей. \end{array} \right.$
Ղոյ .	ами, ями.	амѳ, ями.	енами, тами.	ями.
Նու .	ахѳ, яхѳ.	ахѳ, яхѳ.	енахѳ. шахѳ.	яхѳ.

Այսպէս հորովմունք
Թուական անուանք
тысяча, և шѳма.

Այսպէս հորովմունք
Լովին
десятокѳ, со-
рокѳ, девяно-
сто, шѳо.

Այսպէս հորովմունք
Լովին
пяшь, шѳсть,
семѳь, во-
семѳь, և ѳѳ.

Եղակներ .

Արական .

Իգական .

Չեղբ .

Ուղ .	մի, օի, Ե, Իի, Եի, Է .	այ, ա, յա, Ե .	օե, օ, ԵԵ, Ե .
Սիւ .	աօ, յաօ, Եօ .	մյ, օյ, Իյ, Եյ .	աօ, յաօ, Եօ .
Տիւ .	օմու, Եմու .	օյ, Եյ .	օմու, Եմու .
Հիւ .	մի, օի, Ե, Իի, Եի, Է .	յու, Եյու, Եյու .	օԵ, օ, ԵԵ, Ե .
Գիւ .	մմԵ, ԵմԵ, ԷմԵ .	օյու, Եյու .	մմԵ, ԵմԵ, ԷմԵ .
Նիւ .	օմԵ, ԵմԵ .	օի, Եի .	օմԵ, ԵմԵ .

Յոսկաններ .

Ուղ .	մԵ, մ, ԵԵ, Ե .	մյ, մ, Իյ, Ե .	մյ, մ, Իյ, Ե .
Սիւ .	մԵԵ, ԵԵԵ .	մԵԵ, ԵԵԵ .	մԵԵ, ԵԵԵ .
Տիւ .	մմԵ, ԵմԵ .	մմԵ, ԵմԵ .	մմԵ, ԵմԵ .
Հիւ .	մԵ, մԵԵ, ԵԵ, ԵԵԵ .	մյ, մ, Իյ, Ե .	մյ, մ, Իյ, Ե .
Գիւ .	մմԵ, ԵմԵ .	մմԵ, ԵմԵ .	մմԵ, ԵմԵ .
Նիւ .	մԵԵ, ԵԵԵ .	մԵԵ, ԵԵԵ .	մԵԵ, ԵԵԵ .

Անասկան եղանակ հոլովներ .

46. Ինչ առաջին հոլովմամբ հոլովին ամենայն անուանք արականք, իգականք և հասարակք՝ յան գեալք ՚ի ա, և ՚ի Ե .

47. Склоненіе первое .

ւ . () ը ի ն ա կ

Հորովման Ղարայանն սեռանց՝ յանգեցոյ 'ի ա .

A .

Единшвенное, Եւ-ի .

Множешвенное, Յ-ի-ի .

Ու-ւ	Воево'д-а .	Չորապետ .	Воево'д-ы .	Չորապետք .
Սե-ւ	Воево'д-ы .	Չորապետի .	Воево'д-ի .	Չորապետաց .
Տը .	Воево'д-ի .	Չորապետի , առ, 'ի .	Воево'д-амի .	Չորապետաց , առ, 'ի .
Հ-ւյ .	Воево'д-ու .	Չորապետ .	Воево'д-ի .	Չորապետս .
Գ-ր .	Воево'д-ու .	Չորապետու .	Воево'д-ами .	Չորապետք .
Ն-ի-ւ	о Воево'д-ի .	Չորապետէ : օ	Воево'д-ахի .	Չորապետաց :

Един . Եւ .

Множ . Յ-ի .

Ո .	Вод-а' .	Չուր .	Во'д-ы .	Չուրք .
Ս .	Вод-ի .	Չուր .	Во'д-ի .	Չուրք .
Տ .	Вод-ի' .	Չուր , առ, 'ի .	Во'д-амի .	Չուրք , առ, 'ի .
Հ .	Во'д-ու .	Չուր .	Во'д-ы .	Չուրս .
Գ .	Вод-ույ .	Չուր .	Во'д-ами .	Չուրքք .
Ն .	о Вод-ի .	Չուրք :	о Вод-а'хի .	Չուրքք :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

48 . ւ . Ր ստ առաջնոյն հորովին շնչաւորք՝ նովին վերջաւորու թեպիք . և ըստ երկրորդին՝ անշունչք : Սկիայն սեռանց յանգեցոյ 'ի ցա, жа, ка, ча, ша, ща, սեռականն յանգի 'ի ւ . զք . слуга, ги, δαυայ . յք . слуги, lix : Ուր զկնի տառիցս ց, ж, к, х, ч, ш, щ . միշտ դնի ւ , և ոչ երբէք ւ . Ր ստ որոյ բազում ածական անուանք յանգին 'ի гий, жій, lix (149) :

ք . Նստանց յանգեցոյ 'ի жа, ца, ча, ша, ща , գործիականն յանգի 'ի ею, և ոչ 'ի ою . զք . царица, թագուհի . գոր . царицею . lix : Ր ստ բանաստեղծից գործիական այսր հորովին յանգի նա և 'ի ей և ой .

ք . Նստանց յանգեցոյ 'ի жжа, кша, рча, рша, ца , յքնակի սեռականն յանգի 'ի ей . զք . парча,

դիպակ . յոր . սեռ . парчей . Այսպէս և որոց
 յոր . է՝ брыжжи , սեռ . брыжжей . мощи , мощей , լիւ :
 Սորա անեղականք են :

Դ . Անուանց յանգելոց 'ի յձա , շձա , իձա և
 իձա , Եձա , յոր . սեռ . լինի այսպէս . кружка , ըմ-
 պանակ . кружек՝ , ըմպանակաց . бочка , бочек՝ ,
 տակառ , լիւ :

Ե . Անուանց յանգելոց 'ի Եձա , Եձա , Եձա ,
 Աձա , Եձա , Եձա , Եձա , Եձա , յոր . սեռ . յանգի
 'ի օձ . Կձ . Եձա , նաժիշտ , Եձա . Եձա . Եձա . Եձա .
 Եձա . լիւ : Աստ այսմ՝ լինին անեղականք՝ յանգեալք
 'ի Եձա , Եձա , Եձա , լիւ . Կձ . սևիկ , սևիկ՝ , սեր .
 շիկ , շիկ՝ , համբիւ , լիւ :

Զ . Իսկ որոց յանգ է Եձա , Եձա , Եձա , Եձա ,
 Եձա , Եձա , լիւ , յոր . սեռ . լինի՝ Եձա , Եձա ,
 Եձա . Եձա , Եձա , Եձա , Եձա , Եձա , Եձա ,
 Եձա . Եձա , Եձա , Եձա , Եձա , Եձա , Եձա .
 Աստ այսմ՝ . Եձա , Եձա . յոր . սեռ . Եձա . Եձա .
 Եձա , լիւ :

49 . Ը . () ընկալ

Պայտնան անուանց յանգելոց 'ի Ե յէր Եղաշայնի .

Я .

Един . Ե .

Множ . Յ .

Ս .	Богин-я .	Աձուհի .	Богин-я .	Աձուհիք .
Ս .	Богин-и .	Աձուհոյ .	Богин-ь .	Աձուհեաց .
Տ .	Богин-ѣ .	Աձուհոյ , առ . 'ի .	Богин-ямъ .	Աձուհեաց , առ . 'ի .
Հ .	Богин-ю .	զԱձուհի .	Богин-ь .	զԱձուհիս .
Գ .	Богин-ею .	Աձուհեառ .	Богин-ями .	Աձուհեաք .
Ն .	о Богин-ѣ .	զԱձուհոյ :	о Богин-яхъ .	զԱձուհեաց :

Един . Ե .

Множ . Յ .

Ս .	Пул-я .	Գուհա .	Пул-и .	Գուհաք .
Ս .	Пул-и .	Գուհոյ .	Пул-ь .	Գուհոց .
Տ .	Пул-ѣ .	Գուհոյ , 'ի , ց , առ .	Пул-ямъ .	Գուհոյ , 'ի , ց , առ .
Հ .	Пул-ю .	զԳուհա .	Пул-и .	զԳուհաս .
Գ .	Пул-ею .	Գուհառ .	Пул-ями .	Գուհառք .
Ն .	о Пул-ѣ .	զԳուհոյ :	о Пул-яхъ .	զԳուհոց :

50. ւն . Րստ առաջնոյն հորովին ամենայն անուանք շնչաւորաց՝ յանգեալք ՚ի я, որպէս герцогиня, դքսուհի . монахиня , միանձնուհի, ևն . և ըստ երկրորդին՝ անուանք անշունչ իրաց . որպէս дыня , սեխ . доля , մասն , ևն : Րայց անուանց յանգեւոյ ՚ի ня , և ՚ի ля . ևս և ՚ի йня , ыня , иля , ыля , յոր . սեռ . յանգի ՚ի ень կամ ՚ի ель . զր . башня , աշտաւրակ , башень . вишня , բալ , вишень . земля , երկիր , земель .

Րատարոյ են կանոնիս կաշնայնք խեղդեանի . յոր . սեռ . կաշնայնք . кухня , խոհերանոց . յոր . սեռ . կухон՝ , և կухней . լապա , լապալն ինչ ջրային , լապель և լապлей . Րստ այսմ և անեղականքս յանգեալք ՚ի ли , ни . бредни , бредней , ջնորք . грабли , лей , արմուխ . гусли , лей , տաւիղ . ясли , лей , մուռ . дровни , ней . пошевни , ней . ևն .

Ի . Րնուանց յանգեւոյ ՚ի дя , ՚ի ря , ևս և ՚ի ля , և ՚ի ня յետ ձայնաւորի , յոր . սեռ . յանգի ՚ի ей . զր . заря , արշալոյս . յոր . սեռ . зарей . дядя , дядей , հորեղբայր . шоня , ней . ջանցարկու թիւն . буря , փոթորիկ , бурей և бурь . доля , մասն , долей և доль . ևն :

51. Կ . () Րինակ

Ղախական անոանց յանգեւոյ ՚ի я յետ ձայնաւորի :

ІЯ .

Един . Եւ .

Множ . Յ+ .

Ո .	Вишїя .	Հակտոր .	Вишїи .	Հակտորք .
Ս .	Вишїи .	Հակտորի .	Вишїй .	Հակտորաց ,
Տ .	Вишїи .	Հակտորի , առ . ՚ի .	Вишїямї .	Հակտորաց , առ . ՚ի .
Հ .	Вишїю .	զՀակտոր .	Вишїй .	զՀակտորս .
Չ .	Вишїею .	Հակտորաւ .	Вишїями .	Հակտորք .
Ն .	о Вишїи .	զՀակտորի :	о Вишїяхв .	զՀակտորաց :

Ո. Մեյ .	Պարանոց .	Մեյ .	Պարանոցք .
Ս. Մեյ .	Պարանոցի .	Մեյ .	Պարանոցաց .
Տ. Մեթ .	Պարանոցի ,	Մեթմ .	Պարանոցաց ,
	առ . 'ի .		առ . 'ի .
Հ. Մեյո .	ՉՊարանոց .	Մեյ .	ՉՊարանոցս .
Չ. Մեյո .	Պարանոցառ .	Մեյմ .	Պարանոցք .
Ե. օ Մեթ .	ՉՊարանոցէ .	օ Մեթմ .	ՉՊարանոցաց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

52. *ի* . Րստ առաջնոյն հոլովին ամենայն առևանք շնչաւորաց, յանգեալք 'ի *יא* . որպէս *Исаія* , *Илія* , *Марія* , *և* : Րստ երկրորդին՝ անուանք անշնչից՝ եղերեալք 'ի յանգս , *ея* , *оя* , *уя* , *ья* ; որպէս *лядвєя* , *ազդր* . *спашуя* , *արձան* . *семья* , *ընտանիք* , *և* :

ի . Րստ առաջին հոլովման եզ. սեռական , *և* յոր . ուղղական , նոյն են յամենայն հոլովս , ապա զանազանելի են շեշտիւ երկավանկ բառք . *իր* . եզ . սեռ . *водѣ* , *յոր* . ուղ . *воды* . եզ . սեռ . *слуги* , *յոր* . ուղ . *слуги* . *ե . ս . дуги* , *յ . ո . дуги* . *души* , *души* . *руки* , *руки* , *և* :

Склоненіе вшорое .

Երկրորդ եղանակ հոլովման .

53. Րստ երկրորդ եղանակիս հոլովին ամենայն արական անուանք՝ յանգեալք 'ի *й* , *ь* , *ь* . նա *և* առ ամենայն չեղորականք յանգեալք 'ի *е* , *о* , ընդ առատական *և* նուազական անուանց արականաց ածանցելոց յարական անուանց , որոց առաջին յանգի 'ի *ще* (77) . *և* երկրորդն 'ի *ко* , *цо* (84) :

54. ւն . () րինակ

Գրայման անուանոց յանգէլոց 'ի ն .

II .

Един . Եւ .

Множ . Յ*+ .

- Ո . Казначе-й . Գանձապետ . Казначе-и . Գանձապետք .
 Ս . Казначе-я . Գանձապետի . Казначе-евѣ . Գանձապետաց .
 Տ . Казначе-ю . Գանձապետի , Казначе-ямѣ . Գանձապետաց ,
 առ . 'ի .
 Հ . Казначе-я . զԳանձապետ . Казначе-евѣ . զԳանձապետս .
 Գ . Казначе-емѣ . Գանձապետաւ . Казначе-ями . Գանձապետօք .
 Ն . օ Казначе-ѣ . զԳանձապետէ : օ Казначе-яхѣ . զԳանձապետաց :

Един . Եւ .

Множ . Յ*+ .

- Ո . Обыча-й . Սովորութիւն . Обыча-и . շՍովորութիւնք .
 Ս . Обыча-я . Սովորութեան . Обыча-евѣ . Սովորութեանց .
 Տ . Обыча-ю . Սովորութեան , Обыча-ямѣ . Սովորութեանց .
 առ . 'ի .
 Հ . Обыча-й . շՍովորութիւն . Обыча-и . զՍովորութիւնս .
 Գ . Обыча-емѣ . Սովորութեամք . Обыча-ями . Սովորութեամբք .
 Ն . օ Обыча-ѣ . շՍովորութեանէ : օ Обыча-яхѣ . շՍովորութեանց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

55 . ւն . Րստ առաջնոյն հորովին անուանք շնչաւորաց՝ յանգեալք 'ի ն . որպէս злодѣй , չարագործ . соловей , սոխակ , lix : Րստ երկրորդին հորովին անուանք անշնչից . որպէս покой , սենեակ . случай , առիթ . кофей , խահլէ , lix :

56 . ք . Վոյնայանդ անուանք ածանցեալք 'ի դաղմատական բառից յանգելոց 'ի նն , փոխեն զտառն և 'ի է յամենայն հորովս . փք . соловей 'ի բառէս славій ; սեռ . соловья , տր . соловью . lix . յոր . ուղ . соловьи , lix :

57 . ֆ . Սիւղանկ անուանց անշնչից՝ յանգելոց 'ի ն , եզ . սեռ . և գործ . յանգին 'ի ю 'ի հասարակ խօսս . փք . рой , պարբ մեղուաց . սեռ . գործ . рою . бой , մարտ , бою . клей , սոսինձ , клею . յորոց վերայ էլձէ գիցին նախդիրքս вѣ , на , առնուն սաստկաւ

ցուցիչ շեշտս 'ի յանդս, իբ. ԵՅ ԵՕԻՅ՝, նա ԵՕԻՅ՝, 'ի մարտի :

58. չ. () ըրինակ

Պայտիան անուանց յանգեւոյ 'ի Ե .

Ե .

Един . Եւ .

Множ . Յ .

Ո .	Баран-Ե .	խոյ .	Баран-ы .	խոյք .
Ս .	Баран-ա .	խոյոյ .	Баран-овԵ .	խոյոց .
Տ .	Баран-у .	խոյոյ, առ, 'ի .	Баран-амԵ .	խոյոց, առ, 'ի .
Հ .	Баран-ա .	չխոյ .	Баран-овԵ .	չխոյս .
Գ .	Баран-омԵ .	խոյով .	Баран-ами .	խոյովք .
Ն .	о Баран-Ե .	չխոյոյ :	о Баран-ахԵ .	չխոյոց :

Един . Եւ .

Множ . Յ .

Ո .	Спол-Ե .	Սեղան .	Спол-ы .	Սեղանք .
Ս .	Спол-ա .	Սեղանոյ .	Спол-овԵ .	Սեղանոց .
Տ .	Спол-у .	Սեղանոյ, առ, 'ի .	Спол-амԵ .	Սեղանոց, առ, 'ի .
Հ .	Спол-Ե .	չՍեղան .	Спол-ы .	չՍեղանս .
Գ .	Спол-омԵ .	Սեղանով .	Спол-ами .	Սեղանովք .
Ն .	о Спол-Ե .	չՍեղանոյ :	о Спол-ахԵ .	չՍեղանոց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

59. ն. Բայտ առաջնոյն հօլովին անուանք շնչառ-
րաց . որպէս ангелԵ, հրեշտակ . ԵԼՈՎԵԿԵ, մարդ .
графԵ, կոմս . ԵԴՐԵԵ, բարեկամ, նա : Բայց այլ-
ազգ լինին յանգեալքն 'ի ԻՆԵ և 'ի ԵՆԵ . զորոց
զինի (67) : Բակ ըստ երկրորդին հօլովին անուանք
անշնչից՝ նովին յանգիւ . որպէս образԵ, օրինակ .
дворԵ, սրահ . законԵ, օրէնք . громԵ, որոտումն,
ևն :

60. չ. Կուանք յանգեալք 'ի ԴԵ, ՅԵ, ԿԵ, իԵ,
ՎԵ, ՄԵ, ՇԵ, փոխեն զձայնաւորն Կ 'ի Ի, Ուր և
հանդիպին . իբ. недугԵ, հիւանդուծի, недуги . ножԵ,
դանակ, ножи . полкԵ, խումբ, полки, նա (48) :

61. չ. Պայական անուանց յանգեւոյ 'ի ՅԵ, ՎԵ,
ՄԵ, ՇԵ, եզ . զործիականն լինի емԵ, և յոր . սե .

սականն Ե՛յ . ԳՐ . мужѢ , այր . գոր . мужемԾ . յոր . սեռ . мужей . мечԾ , սուր , мечемԾ , мечей . овоջԾ , միրգ , յոր . овожи , սեռ . овожей , *և* :

62 . Գ . Կնուանք աննչից յանդեալք 'ի Ծ , նաև հաւաքականք , և որք 'ի մէջ բերեն զնիւթ , զգափ , զժամանակ և զտեղի , յեղակի սեռականն յանգին 'ի ա և 'ի ւ . ԳՐ . анисԾ , са , су , անխոն . ашласԾ , са , су , կերպաս . полкԾ , ка և ку , խումբ . лѳсԾ , са և су , անտառ . бархатԾ , ша , և шу , *և* : Կյո յետին յանգ՝ միայն յընտանի զրոյցս 'ի կիր ածի , և ոչ իսկ մարթ է վարել զինի թուական անուանցս два , три , четыре . Երբեմն այսու եզերմամբ վարին 'ի նախ գրականն . ԳՐ . вѢ полкѢ կամ полку (672) :

63 . Է . Կնուանք յանդեալք 'ի Է՛ժԾ , ԷԿԾ , օԿԾ , երբ չունին նախընթաց ձայնաւոր և զտառս և հանդերձ ձայնաւորաւ , 'ի հոլովին կորուսանեն զտառս Է , օ . ԳՐ . ошецԾ , отца , հայր . агнецԾ , агница , գառն . садокԾ , садка , ձկնարան , *և* : Երտաբոյ են հետեւալքն , багрецԾ , ծիրանի . бѳглецԾ , փախստեայ . жнецԾ , հնձող , *և* : Են և բազում այլայանգ անուանք , որք նոյնպէս կորուսանեն զնոյն տառս Է , օ . ԳՐ . левԾ , льва , առիւծ . лобԾ , лба , խախտ . коверԾ , оѳог , ковра , коврү . յոր . ковры . *և* :

64 . Ը . Կնուանք յանդեալք 'ի ԷԿԾ և 'ի Է՛ժԾ հանդերձ նախընթաց ձայնաւորաւ , յամենայն հոլովս փոխեն զտառս Է 'ի Ի՛ ԳՐ . боецԾ , սեռ . бойца , մարտիկ . էթէ նախընթաց լիցի և , փոխի 'ի Ե . ԳՐ . бѳлецԾ , նարընծայ . սեռ . бѳльца , ար . бѳльцу , *և* : Սակայն յանդեալքն 'ի Է՛ժԾ , ունին եզ . գոր . емԾ , և յոր . սեռ . евԾ . ԳՐ . ошецԾ , отцемԾ , *և* :

65 . Է . Կախգրական հոլով անուանց ժամանակի և տեղւոյ , առնուն շէշտ 'ի հասարակ խօսս՝ երբ նախ գիրն է Ե՛ժ , և на , ԳՐ . берегԾ , փին , на берегу՝ . вечерԾ , երեկոյ , Ե՛ժ вечеру՝ , *և* :

66 . Ը . Են և անուանք , որպէս бокԾ , глазԾ , лѳсԾ , *և* , որոց յոր . ուղ . լինի бока , глаза , *և* , փոխանակ լինելոյ боки , глаза , *և* : Եւ են՝ որոց յոր . ուղ . լինի ья , և սեռ . ьевԾ . ԳՐ . братья , եղբարք . սեռ . братьевԾ , ար . братьямԾ , գոր .

братъями, *հախա*. о братьяхъ: *խաղ* другъ, *և* сынъ,
յոր. друзья, сыновья, *սեռ*. друзей, сыновей. *որ*.
друзьямъ, сыновьямъ, *և*.

67. ր. () ը հնաղ

Ղառախան անուանոյ՝ յանգէլաց 'ի ան և 'ի ան.

ИНЪ.

Един. Եւ.

Множ. Յո.

Ռ.	Россіянин-в.	Ռուս.	Россіян-е.	Ռուսեր.
Ս.	Россіянин-а.	Ռուսի.	Россіян-в.	Ռուսաց.
Տ.	Россіянин-у.	Ռուսի, առ.'ի.	Россіян-амъ.	Ռուսաց, առ.'ի.
Հ.	Россіянин-а.	Ղրուս.	Россіян-в.	Ղրուս.
Գ.	Россіянин-омъ.	Ռուսաւ.	Россіян-ами.	Ռուսոր.
Ն.	Россіянин-է.	Ղրուսէ :	о Россіян-ахъ.	Ղրուսաց :

ЫНЪ.

Един. Եւ.

Множ. Յո.

Ռ.	Голицын-в.	Կալցին.	Голицын-ы.	Կալցինք.
Ս.	Голицын-а.	Կալցինի.	Голицын-ыхъ.	Կալցինաց.
Տ.	Голицын-у.	Կալցինի, առ.'ի.	Голицын-ымъ.	Կալցինաց, առ.'ի.
Հ.	Голицын-а.	ՂԿալցին.	Голицын-ыхъ.	ՂԿալցինա.
Գ.	Голицын-ымъ.	Կալցինաւ.	Голицын-ыми.	Կալցինոր.
Ն.	о Голицын-է.	ՂԿալցինէ :	о Голицын-ыхъ.	ՂԿալցինաց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

68. ւ. Րատ առաջնոյն հարկին անուանք, որք
'ի մէջ բերեն զազգ, զաստիճան, զիճակ և զհաւատս
անձանց. ր. римлянинъ, հարկմայեցի. дворянинъ,
ազուական. мѣщанинъ, զուհիկ. лютеранинъ, լու-
տերական, և :

Րատարոյ են կանոնիս՝ воинъ, զորական, յոր.
войны. սեռ. воиновъ. господинъ, տէր. յոր. гос-
пода, սեռ. господъ. Татарины, լիարար, յոր.
Татары, սեռ. Ташаръ. хозяинъ, տանուտէր. յոր.
хозяева, սեռ. хозяевъ, և :

69. ք. Րոտ երկրորդին հոլովին անուանք քա-
ղաքաց և մարդկան՝ յանգեալք ՚ի ԻՆԾ, ԿՆԾ, ԵՎԾ,
ՕՎԾ, ՏԿԾ, ՇԿԾ, ԼԻՁ. ԿՐ. РостовԾ, Ուստուլ. То-
больскԾ, Ռուսուլք. АзовԾ. ԼԻՁ : Սակայն որք ունին
՚ի յանգս Դ, Կ, Ջ, Խ, Դ, Ս, Շ, փոխեն զտառս Կ
՚ի Ի յամենայն եզերմունս, ուր և պատահի. ԿՐ.
ТобольскԾ, ԵԿ. Կոր. ТобольскимԾ (60) : Րոսսկէս
հոլովին և մահանուանք՝ յանգեալք ՚ի ՕՎԾ, ԵՎԾ.
ԿՐ. ОрловԾ, СалтыковԾ, ЧернышевԾ, ԼԻՁ :

70. Կ. () ըինակ

Ղայակն անուանց՝ յանգեալք ՚ի Ե .

Ե .

ԵԿԻՆ. ԵՂ .

ՄԻՅՈՒ. ՅԻԻ .

Ո.	Цар-ъ .	Արքայ .	Цар-и .	Արքայք .
Ս.	Цар-я .	Արքայի .	Цар-ей .	Արքայից .
Տ.	Цар-ю .	Արքայի, առ, ՚ի .	Цар-ямъ .	Արքայից, առ, ՚ի .
Չ.	Цар-я .	ՉԱրքայ .	Цар-ей .	ՉԱրքայս .
Գ.	Цар-емъ .	Արքայիւ .	Цар-ями .	Արքայիւք .
Ն.	о Цар-ѣ .	ՉԱրքայէ :	о Цар-яхъ .	ՉԱրքայից :

ԵԿԻՆ. ԵՂ .

ՄԻՅՈՒ. ՅԻԻ .

Ո.	Корабл-ъ .	Նաւ .	Корабл-и .	Նաւք .
Ս.	Корабл-я .	Նաւու .	Корабл-ей .	Նաւուց .
Տ.	Корабл-ю .	Նաւու, առ, ՚ի .	Корабл-ямъ .	Նաւուց, առ, ՚ի .
Չ.	Корабл-ъ .	ՉՆաւ .	Корабл-и .	ՉՆաւս .
Գ.	Корабл-емъ .	Նաւու .	Корабл-ями .	Նաւուք .
Ն.	о Корабл-ѣ .	ՉՆաւէ :	о Корабл-яхъ .	ՉՆաւուց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

71. ւ. Րոտ առաջնոյն հոլովին ամենայն արական
անուանք շնչաւորաց՝ յանգեալք ՚ի Ե . ԿՐ. вождь,
առաջնորդ. вепрь, կինձ. благодѣшель, բարեգործ,
ԼԻՁ : Նաւ ըստ երկրորդին հոլովին արական անու-
անք անչնչից . որպէս камень, բար. якорь, խարխուս,
ԼԻՁ : Րայց անուանք ինչ ունելու զտառս Ե, Օ, ՚ի

Հորովին կորուսանեն . օր . день , ор , дня : огонь ,
 հօր , огня , օր :

72. ք . Լին և անուանք՝ որոց յոր . ուղ . եղերի 'ի և
 և 'ի ԵԱ . օր . князь , իշխան , князи և князья . ка-
 мень , камни և каменя , օր : Լու են՝ որոց յոր . սեռ .
 յանգի 'ի ԵԵԾ . օր . уголь , ածուխ . յոր . уголья ,
 սեռ . угольєв . օր :

73 . Է . () րինակ

Չկարգան անուանոյ՝ յանգեւոյ 'ի Ե , և 'ի ԵԵ .

Ե .

Един . Ե՛ .

Множ . Ե՝+ .

Ո .	Лиц-е .	Երես .	Лиц-а .	Երեսք .
Ս .	Лиц-а .	Երեսոց .	Лиц-ь .	Երեսոց .
Տ .	Лиц-у .	Երեսոց , առ 'ի .	Лиц-амь .	Երեսոց , առ 'ի .
Հ .	Лиц-е .	չԵրես .	Лица .	չԵրեսս .
Գ .	Лиц-емь .	Երեսով .	Лиц-ами .	Երեսոք .
Վ .	о Лиц-ь .	չԵրեսոց :	о Лицахь .	չԵրեսոց :

Ի Ե .

Един . Ե՛ .

Множ . Ե՝+ .

Ո .	Ми'ни-е .	Վարկ .	Ми'ни-я .	Վարկք .
Ս .	Ми'ни-я .	Վարկի .	Ми'ни-й .	Վարկից .
Տ .	Ми'ни-ю .	Վարկի , առ 'ի .	Ми'ни-ямь .	Վարկից , առ 'ի .
Հ .	Ми'ни-е .	չՎարկ .	Ми'ни-я .	չՎարկս .
Գ .	Ми'ни-емь .	Վարկիւ .	Ми'ни-ями .	Վարկիւք .
Վ .	о Ми'ни-и .	չՎարկի :	о Ми'ни-яхь .	չՎարկից :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

74. ւն . Ըստ առաջնոյն Հորովին ամենայն շէղա-
 քականք՝ յանգեալք 'ի Ե Հանդերձ նախընթաց բա-
 ղաձայնիւ , բաց 'ի յառատականաց յանգեւոց 'ի
 ւն (77) . օրինակ . солнце , արև . сердце , սիրտ . օր :
 Լու ըստ երկրորդին Հորովին ամենայն վերացեալ շէ-
 ղաքական անուանք՝ յանգեալք 'ի ԵԵ , որպէս бышіе ,
 պոյուծիւն . здание , շինուած , օր :

75 . ք . Լին անուանք յանգեալք 'ի քե , ле , ԵԵ ,

որոց էզ . սեռ . յանգի 'ի я , ար . 'ի ю . և նախդրա-
կան 'ի в . րբ . море , ծով , моря , морю , о морѣ .
жилье , զստիկոն , жилья , жилью , о жильѣ . liā :

76 . ր . Ընուանց յանգելոց 'ի ье , յոր . սեռ .
յանգի 'ի ьев . րբ . жилье , жильев . Իսկ որոց է-
զերին 'ի це հանդերձ նախընթաց բաղաձայնիւ , որ
պէս сердце , յոր . սեռ . լինի сердце , սահայն сол-
нце լինի солнцев .

77 . ր . () ընակ

Ընտարան անուանց յանգելոց 'ի ще .

Ще .

Един . Եւ .

Множ . Յ .

Ո .	Парищ-е .	Մանուկ .	} Парнищ-и . Մանուկը .	} Ընտար .	
Ս .	Парищ-а .	Մանկան .			} Парнищ-ей . Մանկանց .
Տ .	Парищ-у .	Մանկան , սա . 'ի .			
Հ .	Парищ-ա .	զՄանուկ .			} Парнищ-ей . զՄանկանս .
Գ .	Парищ-եմ .	Մանկամբ .			
Ն .	о Парищ-ѣ .	զՄանկանէ .	о Парнищ-ахъ . զՄանկանց .		

Един . Եւ .

Множ . Յ .

Ո .	Домищ-е .	Տուն .	} Домищ-я . Տուկը .	} Ընտար .	
Ս .	Домищ-а .	Տան .			} Домищ-ей . Տանց .
Տ .	Домищ-у .	Տան , սա . 'ի .			
Հ .	Домищ-е .	զՏուն .			} Домищ-и . զՏունս .
Գ .	Домищ-եմ .	Տամբ .			
Ն .	о Домищ-ѣ .	զՏանէ .	о Домищ-ахъ . զՏանց .		

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

78 . ւ . Ըստ առաջնոյն հարովին ամենայն առա-
տական դոյականք շնչաւորաց , որպէս мужичище ,
ստուար զեղջուկ , старичище , ալեոր . liā : Ըւ
ըստ երկրորդին հարովին անշունչ առատականք , որ
պէս дворище , մեծ սրահ . столице , մեծ սեղան ,
և այլն :

79. ք. Մառախան անուանք ածանցեալք 'ի չէ-
զորականաց, 'ի յոր. ուղղականն եզերին 'ի ա. փր.
лице, երես, личище, ստուար երես. յոր. ուղ.
личища, liā :

80. ֆ. ()րինակ

Չկորսական անուանց՝ յանգեւոյ 'ի օ.

Օ.

Един . Եւ .

Множ . Յ .+

Ո .	Зеркал-օ .	Հայեւի .	Зеркал-ա .	Հայեւիք .
Ս .	Зеркал-ա .	Հայեււոյ .	Зеркал-б .	Հայեւեաց .
Տ .	Зеркал-у .	Հայեււոյ, առ, 'ի .	Зеркал-амб .	Հայեւեաց, առ, 'ի .
Հ .	Зеркал-օ .	զՀայեւի .	Зеркал-а .	զՀայեւիս .
Գ .	Зеркал-օմբ .	Հայեւեաւ .	Зеркал-ами .	Հայեւեաք .
Ն .	օ Зеркал-ֆ .	զՀայեււոյ :	օ Зеркал-ахб .	զՀայեւեաց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

81. ւն . Մտ առաջնոյն հորովին ամենայն չէզո-
քական անուանք՝ յանգեալք 'ի օ, բայ 'ի նուազա-
կանաց (ՏԿ) . փր. дѣло, գործ . слово, բառ . liā :
'ի, ա և ամենայն վերացեալ անուանք՝ յանգեալք 'ի
օ, որք են չէզոքականք . որպիսի են достоинство,
արժանապատուութի . правительство, կառավա-
րութիւն, liā :

82. ք . Մնուանց յանգեւոյ 'ի օ յետ կրկին բա-
ղաձայնից, յոր . սեռականք առնուն Ե, կամ օ .
էթէ 'ի տեղի միոյ բաղաձայնի լիցի Ե, նոյնպէս առ-
նուն ոմանք Ե, և այլք օ, 'ի մէջ կրկին բաղաձայ-
նից . փր. весло, թի, յոր . սեռ . веселъ . кольцо,
մատանի, колецъ . окно, լուսամուտ, оконъ . пись-
мо, նամակ, писемъ . сукно, չուխայ, суконъ . суд-
но, նաւ, суденъ, liā : Մլաղգ լինին հետեւեալքն,
гнѣздо, բոյն, гнѣздъ . горло, որկոր, горлъ . ды-
шло, զեկ, дышлъ . масло, ձէթ, маслъ . реме-
сло, արուեստ, ремеслъ . число, թիւ, числъ կամ

чиселԷ . ведро, ведерԷ . ребро, հող, реберԷ . стекло, փպակի, сшеколԷ, կա :

83 . ֆ . Հուսկ յեայոյ небо, երկինք, 'ի յոք . վնի небеса . чудо, հրաշք, чудеса . око, աչք, очи և очеса (ըստ 'Վաղմ .) ухо, ականջ, уши և ушеса (ըստ 'Վաղմ .) дерево, ծառ, деревья և деревья . крыло, լձ և, крылье և крылья . полնո, կոտոր փայտի, полньня . перо, փետուր, перья . судно, նավ, суда .

84 . ը . () ըհնակ

'Առաջախն անուանոյ՝ յանգէլոյ 'ի ԿՕ, և 'ի ՇՕ .

Կ Օ .

Един . Եւ .

Множ . Յ .+

Ո .	Мужичиш-ко .	Մարդ .	Мужичиш-ки .	Մարդիկ .	} ֆ
Ս .	Мужичиш-ка .	Մարդոյ .	Мужичиш-екб .	Մարդկան .	
Տ .	Мужичиш-ку .	Մարդոյ .	Мужичиш-камб .	Մարդկան, առ, 'ի .	
Հ .	Мужичиш-ка .	զՄարդ .	Мужичиш-екб .	զՄարդիկ .	
Գ .	Мужичиш-комб .	Մարդով .	Мужичиш-ками .	Մարդկամբ .	
Ն .	оМужичиш-кѣ .	զՄարդոյ .	о Мужичиш-кахѣ .	զՄարդկանէ .	

Един . Եւ .

Множ . Յ .+

Ո .	Домиш-ко .	Տուն .	Домиш-ки .	Տուներ .	} ֆ
Ս .	Домиш-ка .	Տան .	Домиш-екб .	Տանց .	
Տ .	Домиш-ку .	Տան, առ, 'ի .	Домиш-камб .	Տանց, առ, 'ի .	
Հ .	Домиш-ко .	զՏուն .	Домиш-ки .	զՏուներ .	
Գ .	Домиш-комб .	Տամբ .	Домиш-ками .	Տամբ .	
Ն .	оДомиш-кѣ .	զՏանէ .	о Домиш-кахѣ .	զՏանց .	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Գ .

85 . ւ . Րատ առաջնոյն հոլովին նուազական ա նուանք շնչաւորաց . իսկ ըստ երկրորդին՝ անուանք անշունչ իրաց՝ 'ի նուազական յանգս :

86 . ը . 'Առաջական անուանք՝ յանդեալք 'ի ՇՕ,

'ի յոր • ուղղական՝ յանդին 'ի ւյ . և որք ածանցին
'ի չէզոքականաց , 'ի յոր • ուղ . յանդին 'ի ա և 'ի
ы . փր • зеркало , հայելի . նուազ . зеркальцо , փորքրիկ
հայելի . յոր • ուղ . зеркальца , կամ՝ зеркальцы .

Склоненіе шрешее .

Երրորդ եղանակ հոլովան .

87 . Րստ երրորդ եղանակիս հոլովին ամենայն
չէզոքական անուանք՝ յանդեալք 'ի я և 'ի а .

88 . ւ . () ըինակ

Չէզոքան անուանք՝ յանգելոց 'ի я .

Я .

Един . Եւ .

Множ . Յ .+

Ո .	Врем-я .	ժամանակ .	Врем-ея .	ժամանակք .
Ս .	Врем-ея .	ժամանակի .	Врем-ея .	ժամանակաց .
Տ .	Врем-ея .	ժամանակի , առ .	Врем-ея .	ժամանակաց , առ .
		առ . 'ի .		'ի .
Հ .	Врем-я .	չժամանակ .	Врем-ея .	չժամանակս .
Գ .	Врем-ея .	ժամանակալ .	Врем-ея .	ժամանակալք .
Ն .	о Врем-ея .	չժամանակէ :	о Врем-ея .	չժամանակաց :

Един . Եւ .

Множ . Յ .+

Ո .	Цып-я .	վառեակ .	Цып-я .	վառեակք .
Ս .	Цып-я .	վառեակի .	Цып-я .	վառեակաց .
Տ .	Цып-я .	վառեակի , առ .	Цып-я .	վառեակաց , առ .
		'ի .		'ի .
Հ .	Цып-я .	չվառեակ .	Цып-я .	չվառեակս .
Գ .	Цып-я .	վառեակալ .	Цып-я .	վառեակալք .
Ն .	о Цып-я .	չվառեակէ :	о Цып-я .	չվառեակաց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Գ

89 . ւ . Րստ առաջնոյն հոլովին չէզոքականք՝
յանդեալք՝ 'ի мя . որպէս . мя , անուն . знамя ,
գրօշակ . сѣмя , սերմն , ևն : Իսկ ըստ երկրորդին՝ ա-
նուանք փորքրիկ կենդանեաց՝ յանդեալք 'ի я . որ-

պէս ослѣ, աւանակ • ягня ; դառն • дитя , մանկիկ ,
 Լն : Ուր յորքանկի ուղ • Լ հայց • միակերպ լի-
 նին :

90 . թ . Մնուսա дитя փոփոխմամբ ինն հարովի 'ի
 յոր . այսպէս • дѣши , սեռ • дѣшей , սր • дѣшямъ ,
 Տ • дѣшей , գոր • дѣшями , նախ • о дѣшяхъ .

91 . թ . () ըինակ

Չեղորակն անուանց՝ յանգեւոյ 'ի ա .

Ч А .

Един . Եւ .

Множ . Յո .

Ո .	Опроч-а .	Մանկիկ •	Опроч-апа .	Մանկիկք •
Ս .	Опроч-аши .	Մանկան •	Опроч-ашъ .	Մանկանց •
Տ .	Опроч-аши .	Մանկան , սռ . 'ի •	Опроч-ашамъ .	Մանկանց , սռ , 'ի •
Հ .	Опроч-а .	չՄանկիկ •	Опроч-апа .	չՄանկիկս •
Գ .	Опроч-ашемъ .	Մանկամբ •	Опроч-ашами .	Մանկամբք •
Ն .	о Опроч-аши .	չՄանկանէ : о	Опроч-ашахъ .	չՄանկանց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

Րատ այսմ հարովին անուանք փորրիկ չնչաւորաց •
 որպէս овца , դառնեակ , liā :

Склоненіе чешвершое .

Չորրորդ եղանակ հարվման •

92 . Րատ չորրորդ եղանակիս հարովին ամենայն
 իզական անուանք՝ յանգեալք 'ի Ե •

чь, шь, щь, 'ի յոր . տր . յանգին 'ի ամԾ, և 'ի գործ . ами . ѣр . ночь, գիշեր, ночамԾ, ночами . вещь, իր, вещамԾ, вещами .

Յ Օ Դ Ո Ի Ա Ծ Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ

О Свойствахъ именъ существительныхъ .

Յ աղագի յարիտ-իւեանց փոխանաց .

96 . Յատկութիւն ստելով իմանալք մասնաւորապէս զորպիսութիւն և զկերպ կազմութեան և փոփոխութեան անուան ինչ . որ ընդհանրապէս կոչի Պարագայ . և ըստ յատկութեան լեզուին Ուսաց բաժանի 'ի Սեռ , Родъ . 'ի Թիւ , Число . 'ի Հոլով , Падежъ . 'ի Հոլովումն , Склоненіе . և 'ի Ձև , Видъ .

Родъ . Սեռ .

97 . Սեռն յայտ առնէ , թէ այս ինչ անուն արական իցէ թէ իգական , չէզոք թէ հասարակ . ուստի սեռն 'ի չորս վերածի . Արական , Мужескій . Իգական , Женскій . Չէզոք , Средній . Հասարակ , Общій .

Ամենայն անուանք արական չնչաւորաց , և որք պատշաճին նոցա՝ են արական . և ամենայն անուանք իգականաց , և որք պատշաճին նոցա՝ են իգական . իսկ անուանք անշունչ իրաց՝ են չէզոք , ընդհանրապէս առեալ : Այլա նախ՝ ամենայն անուանք՝ որք ցուցանեն ոչ միայն զարուս , այլև զարժանապատուութիւն և զվիճակ արանց , են արականք : Արկրորդ՝ որք ցուցանեն զանձինս , զարժանապատուութիւն և զվիճակ կանանց՝ են իգականք : Արկրորդ՝ առատական և նուազական անուանք ածանցեալք յարականաց՝ յինչև իցէ յանգս , են արականք :

Արդ՝ ամենայն անուանք Ուսաց՝ յանգին 'ի մի 'ի հետեւեալ ձայնաւորաց , а, е, ѣ, о, ъ, ы, я .

Անն ւ .

98. Պոյական անուանք՝ յանգեալք ՚ի յ և ՚ի Ե, են արականք . զր . обычай , սոլորուծիւն . случай , առիծ . дом , տուն . барабан , թմբուկ , լի (54) :

Անն Բ .

99. Պոյական անուանք յանգեալք ՚ի ա, Ե, я, են իգականք . զր . похвала , գովեստ . слава , փառք . добродѣшель , առաքինուծիւն . любовь , սէր . земля , երկիր . буря , փոթորիկ , լի (49) :

Անն Գ .

100. Պոյական անուանք յանգեալք ՚ի Ե, 'օ, են չէզոք . զր . сердце , սիրտ . писаніе , գրուած . золото , ոսկի . имущество , ստացուած , լի (73) :

Անն Դ .

101. Հասարակ անուանք՝ միով և եթ յանգիւ է զի վարին արական , և է զի վարին իգական . զր . ворожея , կախարդ , կախարդուհի . невѣжа , տամարայր և կին . чадоубійца , որդէսպան արու և էգ , և այլն :

Անն Ե .

102. Մտական անուանք՝ յանգեալք ՚ի ւնԵ, ԵԵԵ, ւնԵ, եթէ փոխեալ զայն յանգեսցին ՚ի Կա , և յանգն ԿԵ փոխեսցի ՚ի Կա , լինին իգական . զր . Россіянин , Ռուս , Россіянка , Ռուս կին . Прусак , Պրուս , Прусак կին . Француз , Վաղ զիացի , Француженка , կին գաղզիացի , լի :

Անն Զ .

103. Մտականք ինչ արականք՝ փոխեալ զյանգն

инб 'ի Կա, լինին իգականք . փր . дворянинб , այր
 ազնուական , дворянка , ազնուուհի : Ռստ այսմ և
 հետևեալքն . ար . хозяинб , իգ . хозяйка , ար .
 баринб , իգ . бариня . ար . господинб , իգ . госпожа .
 ար . павлинб , իգ . пава . ևն :

Անոն Է .

104 . Մրականայանք 6б, 7б, 8б, 9б, 10б, 11б,
 12б, փոխեալք 'ի Կա, և ԽԵ 'ի Կա, լինին իգա-
 կանք . փր . сосѣдб , գրացի , сосѣдка , կին գրացի :
 Ռստ այսմ և հետևեալքն . ար . оселб , իգ . осли-
 ца , ար . свекорб , իգ . свекровь . ար . графб , իգ .
 графиня , ար . офицерб , իգ . офицерша . ար . мас-
 терб , իգ . мастерица . ար . царь , իգ . царица .
 ար . старикб , իգ . старуха , ևն :

105 . Րադառոդոսեան Թ . Ան անուանք յանգեալք
 'ի Կա, որք են չեղորք . փր . время , ժամանակ . Կա,
 անուն , ևն (88) :

Է . Մուսուս Կա, զաւակ , և անուանք փոքրիկ
 կենդանեաց Կա յանգիւլ Կա չեղորք . փր . теля , որք
 փոքրիկ . порося , խոզորակ , ևն (90) :

106 . Է . Ան և անուանք բազում յանգեալք 'ի
 Կա, այլ են արականք . զորս դնեմք 'ի կարգիս .

Արականք Իգականայանք .

Алшарь .	ալշար .	Ալորան .
Апрѣль .	ափրէլ .	Ապրիլ .
Бересшень .	բերէսեի .	Խր ինչ արարեալ 'ի կեղևոյ սպիտակ ծառոյն .
Боршь .	բորի .	Շրթուք նաու .
Бредень .	բրեդեի .	Տեսակ ինչ գործոյ կառափ- ման , և վարմի :
Букварь .	բուքար .	Այբբենարան .
Вексель .	վեքսել .	Սուրհակ .
Вихрь .	վիխր .	Սըրիկ . յորձանք .
Волдырь .	վոլդիր .	Խաղաւարտ .
Вопль .	վոփլ .	Աղաղակ .

Гвоздь .	դձճոց .	Բեւեա .
Генварь .	դէնձար .	Յունվար .
Глаголь .	դլաղճլ .	Լայս տառ Դ .
Голень .	դճէն .	Լգր .
Гребень .	դոնդէն .	Սանտր .
Груздь .	դոսնոց .	Բոյս ինչ .
День .	մէն .	Օր .
Декабрь .	մեքանոց .	Դեկտեմբեր .
Деготь .	մէղօն .	Չիւթ .
Дождь .	մօծոց .	Լնճրե .
Желудь .	ժէլուոց .	Լյողակաղին .
Збишень .	զպիլէն .	Բմպելի ինչ .
Звѣрь .	զվէր .	Գաղան .
Имень .	իմէն .	Իլմէն լիճ .
Инибрь .	ինպիլ .	Կոճապղպեղ .
Июнь .	ինյան .	Յունիս .
Июль .	ինյալ .	Յուլիս .
Калачь .	խալճ .	Բոլորահաձե հաց .
Календарь .	խալէնոց .	Օրացոյց .
Камень .	խմէն .	Քար .
Кашель .	խնչլ .	Հաղ .
Кишень .	խիփէն .	Լին ջերմաջրոյ .
Кисель .	խիսէլ .	Լիւս ինչ տղայոց .
Кисшень .	խիսիէն .	Լրաց ինչ կօշկաց .
Ключь .	խիւճ .	Բանալի .
Коготь .	խոցն .	Սաղիլ .
Козырь .	խոչըր .	Երես հողաթափի .
Колодезь .	խօճոքեղ .	Չրհոր .
Комель .	խօմէլ .	Շինեկոյղ .
Конопель .	խօնօփէլ .	Կանեփ .
Конь .	խօն .	Երիվար .
Копешень .	խօփիէն .	Կապարա .
Корабль .	խօնալ .	Քալ .
Корень .	խօրէն , րия .	Քրմատ .
Косарь .	խօնոց , րя .	Սաղր .
Костыль .	խօնլիլ , я .	Սահակ .
Кочень .	խօչէն .	Կաղամբ .
Кошель .	խօչլ , шля .	Սան .
Кремень .	խրիմէն , мня .	Գայլախաղ .

Кремль .	քրեմլ .	Վերքնաբերդ .
Крендель .	քրեմաբել .	Կարկանդակ ինչ .
Крушень .	քրնաբենյ .	Սրբիկ .
Кубарь .	քուպարյ , я .	Պտուտակ .
Куль .	քուլյ , я .	Քուրձ .
Лагерь .	լաղերյ , я .	Բանակ .
Лапоть .	լափօթյ .	Հողածափ ՚ի կեղևոյ .
Ларь .	լարյ .	Լըկղ ընդեղինաց .
Лежень .	լե՛ժենյ .	Հեծան .
Ливень .	լի՛ժենյ .	Տարափ .
Локошь .	լոփօթյ , кшя .	Լըմունկն .
Ломоть .	լոմօթյ .	Կոտորակ հացի .
Лосось .	լոսոսյ .	Կարմրախայտ ձուկն .
Лучь .	լուջյ .	Շ առաւիղ արևու .
Мечь .	մեջյ .	Սուր .
Мишкаль .	միշխալ .	Կտաւ նուրբ .
Монашьярь .	մոնասիւրյ .	Սենաստան .
Мячь .	մեաջ .	Գնտակ խաղի .
Нашашьярь .	նաշաիւրյ .	Լնուշադր .
Ногошь .	նողօթյ , гшя .	Լըղունգն .
Ноябрь .	նոյեմպրյ .	Վոյեմբեր .
Огонь .	օղծնյ .	Հուր .
Октябрь .	օկտեմպրյ .	Հսկտեմբեր .
Окунь .	օքնանյ .	Չուկն ինչ .
Орарь .	օրարյ .	Ուրար .
Панцырь .	փանցըրյ , я .	Օրահ .
Пень .	փենյ , пня .	Լըմն .
Перечень .	փերեչենյ .	Համառօտու թիւն .
Першень .	փերաիենյ .	Ստանի .
Пламень .	փլամենյ .	Բոց .
Племень .	փլեմենյ .	Յանկապատ ոստոց .
Полошь .	փօլօթյ .	Դատարկավայր .
Попользень .	փօփօլյոլենյ .	Թռչուն ինչ .
Поршень .	փօրշենյ .	Տրեխ .
Пролежень .	փրօլե՛ժենյ .	Վերք ինչ .
Пузырь .	փոպը՛րյ , я .	Փամբուշտ .
Пустырь .	փոսաիւրյ .	Դատարկավայր .
Пушь .	փոսիւյ .	Ղանապարհ .
Ревень .	րեվե՛նյ , вня .	Խաչնդեղ .

Ремень .	բէմէնյ , мня .	Խրաց .
Рубль .	ռուսուլ .	Րուսուլի՛ դրամ .
Руль .	ռուսուլյ , я .	Ղ եկ .
Сбишень .	սպիմէնյ .	Րձպելի ինչ .
Сгибень .	սղիպէնյ .	Սղիտակ հաց ինչ .
Сентябрь .	սէնթեմբերյ .	Սեպտեմբեր .
Словарь .	սլովարյ .	Րառարան .
Смазень .	սմազէնյ .	Կեղծքար .
Срѣзень .	սռէզէնյ .	Պատառ կեղևոյ հացի .
Стебель .	սթեպելյ , бля .	Շիղ .
Стихарь .	սթիխարյ , я .	Շապիկ .
Сухарь .	սուխարյ , я .	Պարսիմատ .
Туфель .	թոֆելյ , фля .	Սուճակ .
Уголь .	ուղուլյ , я .	Րճուխ .
Угорь .	ուղորյ , гря .	Օճածուկն .
Февраль .	ֆելրուլ .	Փետրվար .
Фяпиль .	ֆիպելյ .	Պատրոյգ .
Фонарь .	ֆոնարյ , я .	Լապտեր .
Хмель .	խմելյ ,	Խոտ ինչ վանն հացի . բաղեղն .
Хрусталь .	խրոստալսլյ , я .	Սանակն , բիւրեղ .
Шашень .	շաշէնյ , шия .	Ստանաւոր ինչ .
Щавель .	շավէլյ , я .	Սարժնջուկ խոտ .
Щебень .	շէպէնյ , бия .	Րեկորք .
Якорь .	յակորյ , я .	Խարիսխ .
Янтарь .	յանթարյ .	Սաթ .
Ячмень .	յաչմէնյ .	Սարսակ .

Число . թիւ .

107 . թիւն յայտ առնէ զմիու թիւն և զբազմաւորու թիւն անուանց՝ և բաժանի յերկուս . առաջինն ասի Единственное , Լճական . և երկրորդն՝ Множественное , Յորնական : Լճականն ցուցանէ , թէ այս ինչ անուն է մի միայն , որով և ասի եզ . իսկ յորնականն ցուցանէ զբազմու թիւ առարկայից . որով և կոչի բազմաւորական :

Ըրդ՝ ամենայն անուանք թէ՛ դոյականք և թէ՛ ածականք , թէ՛ արականք , և թէ՛ իգականք նա և

չէզոքք՝ փոփոխեն զվերջին տառս 'ի յոքնականն :
 Աւստի յանդեալքն 'ի а, я, սովորաբար փոխին 'ի
 ѣ, и (47) . որպէս և յանդեալքն 'ի ѣ (54) : Իսկ
 այլք այլազգ լինին , որպէս ակներև տեսանի 'ի
 կարգս հօլովից . տես անդ (83) :

108 . Զայտ է ան . զի յատուկ անուանք չունին
 յոքնական , այլ են մի միայն : ք . Օ ի հաւաքական
 անուանք՝ եզական ձայնիւ սարունակեն զբազում
 անհատս . փր . եզական ձայնս полкѣ , խումբ , ունի
 ընդ իւրև զբազում զօրականս . և անունս лѣтѣ ,
 անտառ , ցուցանէ զբազում ծառս 'ի միասին : փ .
 Օ ի անուանք յորջորջականք , որպիսի են անուանք
 մետաղաց ինչ և առաքինութեանց , յաւէտ եզակի
 վարին առ Աուսս , քան թէ յոքնակի : Վսոն և բա-
 զում անեղականք որպէս 'ի մեզ նոյնպէս առ Աուսս ,
 որոց եզականք չեն 'ի գործածութեան . փր . воро-
 ша , դուրք , плевели , որումն , лѣ :

Падежъ . հօլով .

109 . Հօլովն յայտ առնէ զգարձուին կամ զիո ,
 փոխութիւն անուանց և դերանուանց՝ ըստ՝ այլ
 և այլ վերջաւորութեանց , ընդունելով 'ի սկիզբն
 և 'ի վերջն տառս ինչ : Ի յայսիս հօլովք՝ ըստ ո-
 ղոյման Աուսս՝ Վերթողաց՝ եօթն են (43) . այլ կո-
 չականն նոյն գօլով ընդ ուղղականին , մեք եղաք
 վեց (47) :

110 . ան . Именищельный , Ինանական կամ Աղ-
 զական . որ ուղղակի առանց փոփոխման անուանէ և
 նշանակէ զանձն կամ զիրն . ուստի ուղղապէս սա-
 տասխանէ հարցմանս кто , что ? ո՞վ , զի՞նչ . օ-
 րինակ . (47) Кто создалъ міръ ? Ա՛վ ստեղծ զաշ-
 խարհ , (պիս) Богъ . Ի՛ծ : Ի՛նունս Ի՛ծ է ուղղական
 և անփոփոխ :

111 . ք . Родительный , Առական , որ ցուցանէ
 զվերաբերութիւն միոյ անձին կամ իրի առ այլ . և
 թէ որոյ իցէ այն՝ յայտ առնէ , պատասխանելով
 հարցմանս чей , կամ чего ? ո՞յր , որո՞յ . օրինակ .

(47) Կե մը՞ն սեյ տвореніе? Որո՞յ արարած է այս աշխարհ. (դև) Бога. Ը.Մ.:

112. Գ. Дашельный, Տրախիան, որ նշանակէ, թէ որո՞ւմ հատուցանելի է և տալի է կամ ընծայելի զանձն, կամ զիրն՝ պատասխանելով հարցմանս Կոմու, Կեմու? որո՞ւմ, ում. օրինակ. (47) Кому она была обручена? Որո՞ւմ խօսեցեալ էր նա. (դև) Святому Іосифу. Սրբոյն Յովսեփայ:

113. Գ. Винишельный, Հայտան, որ նշանակէ զներգործութիւն իրիք 'ի վերայ այլոց՝ և ցուցանէ հայցել և խնդրել զինն՝ պատասխանելով հարցմանս Կոմու, Կեմու? զո՞վ, զի՞նչ. օրինակ. (47) Кого онъ употребилъ? О, ո՞վ 'ի կիր էարկ. (դև) Моисея, զՍովսէս:

114. Է. Звашельный, Աշխիան, որ ցուցանէ կոչել զանձն կամ զիրն, առ որ է բանն. սա նոյն գուրով ընդ ուղղականին, Վերթողք Ուսաց միանգամայն հոլովէն այսպէս. имен. звап. ուղղական և կոչական՝ человекъ, մարդ, և: Սակայն այս հոլով յաճախ վարի հանդերձ օ! միջարկութեամբ. օրինակ. օ сребролюбіе! ս արծաթսիրութի:

Ա, և յընտիր շարադրութիւնս կոչական ինչ ինչ բառից է զի լինի ըստ յունականին. այսպէս ուղ. Богъ, կոչ. Боже! ո՞վ Ը. ուղ. Христосъ, կոչ. Христе! ո՞վ Վ. ուղ. Іисусъ, կոչ. Іисусе! ո՞վ Յ. ուղ. отецъ, կոչ. отче! ս հայր. ս. сынъ, կ. сыне! սրդեակ. և: Ա, է զի վերջանայ 'ի в, о, ю. օրինակ. н. Господь, կ. Господи! ս Տէր, ս. владыка, կ. владыко! ո՞վ տէր. ս. дѣва, կ. дѣво! ո՞վ կոյս. ս. Царь, կ. Царю! ո՞վ արքայ. ս. ушѣшитель, կ. ушѣшителью! ո՞վ մխիթարիչ, և այլն:

115. Գ. Творительный, Գործիան, որ ցուցանէ զանձն ընդ ումք, կամ զիրն ընդ գործեօք, և 'ի ձեռն իրիք եղեալ՝ պատասխանելով հարցմանս ԿԵՄԵ, ԿԵՄԵ? որո՞վ, իւ. օրինակ. (47) Чѣмъ отличается человекъ отъ прочихъ животныхъ? Ա, զանազանի մարդ յայլոց կենդանեաց. (դև) Разумомъ, Բանիւ:

Ղուստր ծառայի իմոյ : Онъ имѣетъ новаго лакея .
 Ղա ունի զնոր ծառայ (54) :

119. թ . Ղմենայն չէզոքական անուանց , ևս և ան
 չունչ գոյականաց՝ յանգեւոց ՚ի ն , Ե , Ե , թէ՛ եզա-
 կի և թէ՛ յոքնակի հայցականք՝ մնան միշտ անփոփոխ
 նոյն ընդ ուղղականին (73) :

ВидѢ . ՉԼ .

120. ՉԼ կամ տեսակ լայնաբար առեալ առ
 Սուսս՝ ոչ այլ ինչ է , եթէ ոչ կազմութիւն և փո-
 փոխութիւն անուանց յայլևայլ ձևս բարդութեց
 և ածանցմանց : Ղմին իրի Վերթօղք նոցա միով
 անուամբ произведеиіе , ի՞նչ ածանցումն անուանեն
 զայսպիսի փոփոխմունս անուանց . որով քերականն
 մատի ՚ի բնութիւն , թէ՛ այս ինչ անուն ուստի իցէ
 ելեալ և որպիսի մասնկամբք բաղադրեալ . ուստի
 կրկին է , Ղախատիպ և Ղծանցական :

121. Ղաաջինն կոչի Первообразное , Ղախորինակ ,
 կամ Коренное , ի՞նչ Ղրմատական . զի այսպիսի բառք
 գոլով ՚ի բնական տիպս անփոփոխ՝ չունին զածան-
 ցումն . այլ լինին արմատ այլոց բառից՝ ածանցելով
 ՚ի ձև ինչ . դր . рука , ձեռն . гора , լեռն . часѢ ,
 ժամ . иду , երթամ . свой , իւր , նա :

122. Ղրկրորդն կոչի Производное , Ղծանցա-
 կան . որով բառք ածանցեալք յարմատականաց՝ բե-
 րին յայլևայլ նշանակութիւնս . դր . յանուանէս ру-
 ка , ածանցի ручаюсь , երաշխաւորիմ . ևս և рука-
 вница , թաթպան , և այլ բազում :

Ղ բառէս гора , ածանցի горный , լեռնական ,
 горяя , բարձունք , նա : Ղ բառէս часѢ , լինի часов-
 никѢ , ժամագիրք . часовщикѢ , ժամագործ , նա : Ղ
 բայէս иду , երթամ , ածանցի происходишь , ելանէլ ,
 шествую , գնամ , նա :

Ղ գերանուանէս свой , իւր՝ ածանցի свойство ,
 իւրութիւն . ի՞նչ յատկութի . свойственный , բնա-
 կան . свойственно , բնապէս . свойственникѢ , մեր
 ձաւոր , նա :

123. Ոմանք յարմատական և յածանցական բառից՝ ասին простое слово, քի պարզ, որք ոչ ձևանան կամ բաղկանան յայլևայլ բառից . փր . книга , գիրք , книжник , գրագետ , աբս , անտառ , աբսный , անտառային . дума , խորհրդարան , думный , խորհեալ , նա :

124. Ոմանք ասին сложное слово, բարդ . որք յերկուց կամ 'ի բազում բառից բարդին . փր . անուսу порука , երաշխաւոր , բարդեալ է 'ի քոնախադրութենէ , և 'ի քու անուանէ . և своенравный , ինքնասուն վայրագ , բարդեալ է 'ի դերանուանէսу свой , և յածանցական անուանէսу нравный . վայրագամիտ : Բայս предвиду , բարդեալ է 'ի նախադրութենէսу пред , յառաջ , և 'ի բայէսу ыду , նա :

125. Են որք ասին уменьшительное, նոսալական . որք 'ի ձեռն նուագական մասնկանց նուաղեցուցանեն զնշանակութի իրին . փր . рѣчка , գետակ . книжка , գրքոյկ , նա :

126. Եւ են՝ որք ասին увеличительное, առաքական . որք զնշանակութի իրաց մեծացուցանեն . փր . горища , մեծ լեռան . головница , մեծագոյն գլուխ . бѣлехонек , կարի սպիտակ . говорливый , շատախօս , նա :

127. Կէսք կուին измѣняемое, փոփոխական . որք փոփոխեալ գլանգս բառից , փոքր ինչ այլայլեն զնշանակութիւնս . որով անուանք և դերանուանք հոլովելով փոփոխին . իսկ բայք լծորդին . փր . рука ձեռն , քու , ձեռին , քոք , առ ձեռն , քուս , ձեռամբ . ыду , երթամ , ыдешь , երթաս , ыдем , երթամք , նա :

128. Ելք են неизмѣняемое, անփոփոխական . որք ոչ բնաւ փոփոխին ըստ վերջաւորութեանց . որպիսի են մնացեալ բառեակ մասունք բանի՝ нарѣчіе , մակբայ . предлог , նախադրութիւն . союз , շողկասպ . междометіе , միջարկութիւն :

О Именахъ производныхъ.

ԳՐԵՆԻՐ Ի ՎԵՐԱՅ ԱԵԱՆՅԱԿԱՆԱՑ .

129 . ն . Ընուանք քաղաքաց՝ յանգեալք ՚ի ձԵ ,
 оль , овѢ , նա և нь , լինին հայրանունական՝ եթէ փո-
 խեցին ՚ի ецѢ . զՐ . РосшовѢ , Ռասшով , Росшо-
 вецѢ , Ռասшովեցի . Астрахань , Ըժտերխան , Ас-
 траханецѢ , Ըժտերխանցի . Ярославль , яросла-
 влецѢ , Լյարովալցի , ևն :

130 . ր . Ընուանք քաղաքաց , յանգեալք ՚ի ա ,
 ь , гѢ , ецѢ , скѢ , երբ յանգին ՚ի инѢ , լինին հայ-
 րանունական . զՐ . Москва , МосквитянинѢ , Սո-
 կովեցի . Калуга , КалужанинѢ , Վալուկեցի : Ըյու-
 պէս և հետեալքն . КіевѢ , КіевлянинѢ , Վիելեցի .
 ПсковѢ , ПсковитянинѢ , Փսկովեցի : Սիպիսի Си-
 бирь , լինի СибиряинѢ , Սիպիրցի . Тула , ТулякѢ ,
 Գուլեցի , ևն :

131 . զ . Ըյուղղական անուանք ըստ մեծի մա-
 սին յանգին ՚ի ецѢ , կամ ՚ի наѢ , լինելով հայրա-
 նունական . զՐ . Италія , Իտալիա , ИталіянецѢ ,
 Իտալացի . Испанія , ИспанецѢ , Սպանեօլ . РимѢ ,
 РимлянинѢ , Տովմայեցի , ևն :

Լն և անուանք , որք ՚ի ձեռն նախորի լինին
 հայրանունական . զՐ . Нарва , изѢ Нарвы , Լարվա-
 ցի : Լու են՝ որք առնուն ՚ի յանգս մասնիկս ւն .
 զՐ . Ревельцы , ծնունդք Րէվելայ : Գոն և այլ բա-
 զումք , որք այլևայլ կերպիւ յանգեալ լինին . զոր
 յաւէտ ուսուցանէ ուշադրութիւն , քան թէ յաճա-
 խութիւն կանոնաց :

132 . զ . Յատուկ անուանք մարդոյ՝ յանգեալք
 ՚ի ѿа , ѿя , ѿй , լինին հայրանունականք՝ եթէ յան-
 գեցին ՚ի еевичѢ . և յանգեալքն ՚ի ай , ѿй , եթէ
 յանգեցին ՚ի евичѢ . զՐ . Григорій , Գրիգոր . Гри-
 горьевичѢ , որդի Գրիգորի . Николай , Լիկողայոս .
 НиколаевичѢ , որդի Լիկողայոսի . որոյ իգական լի-
 նի Николаевна , գուսոր Լիկողայոսի . ևն :

Իսկ յանգեալքն ՚ի ѵ , о , ևս և ՚ի аյետ բաղա-

ձայնի՝ լինին հայրանունական՝ եթէ փոխեսցին 'ի
 овичѢ և 'ի ичѢ, ֊ր . АлександрѢ, Ալեքսանդր .
 АлександровичѢ, որդի Ալեքսանդրի . Лука, Ալու-
 կաս . ЛукичѢ, որդի Ալուկասու : Ազականն լինի
 Лукишна, դուստր Ալուկասու :

133. Է . Վոյական անուանք՝ յեզակի սեռականն
 յանգեալք 'ի а, я, լինին ստացական ածական՝ ե-
 թէ յանգեսցին 'ի евѢ, овѢ . ֊ր . царь, արքայ ,
 սեռ . царя, царевѢ, արքայի կամ արքայական :
 Ղսկ հետեւեալքն լինին, սեռ . воеводы, воеводинѢ,
 զորապետի, զորապետական : Ղաց 'ի յանգից աւ-
 տի евѢ, овѢ, инѢ, այլ ամենայն ածականք ածան-
 ցեալք 'ի գոյականաց՝ յանգին 'ի ный, ій . ֊ր . ры-
 бный, ձկնային . Азіятскій, Ղսիացի . царскій, ար-
 քունի . liа . տես և 'ի կարգս ածականաց (142) :

134. Ը . Ղծանցական մանրիկքս ище, ища, ина ,
 են առատական . ֊ր . домѢ, տուն, домище կամ
 домища, մեծ տուն . мужикѢ, շինական, мужичище
 կամ мужичина, ստուար գեղջուկ : Վոյնպէս են և
 մանրիկքս ехонекѢ, ешенекѢ, стый . ֊ր . бѣлый ,
 սպիտակ, бѣлехонекѢ կամ бѣлешенекѢ, սպիտա-
 կափայլ . лѣсистый, անտառախիտ, liа . տես 'ի
 թիւն 126 :

135. Թ . Ղծանցական մանրիկքս екѢ, икѢ, окѢ,
 ецѢ, чекѢ, чикѢ, ка, на, цо, ко, енко, енцо, ишко,
 енца, ишка, енькій, онькій, овашый, են նուազա-
 կան . ֊ր . день, ֊ր . денекѢ, ֊րիկ .

листѢ, տերև, листикѢ, փոքրիկ տերև .
 лѣсѢ, անտառ, лѣсокѢ, անտառ փոքր .
 заводѢ, գործարան, заводецѢ, փոքր գործարան .
 знакѢ, նշան, значекѢ, փոքրիկ նշան .
 купецѢ, վաճառական, купчикѢ, ստորին վաճառա-
 կան .

рыба, ձուկն, рыбка, ձկնակ .
 кожа, մորթ, кожа, փոքրիկ մորթ .
 дерево, ծառ, деревцо, ծառիկ .
 ухо, ականջ, ушко, փոքրիկ ականջ .
 старикѢ, ծեր, старическо, стариченцо } ծերուկ .
 և старичишко , }

Склоненія цѣлыхъ именъ прилагательныхъ.

Հորվմանք ամբողջ ածականաց .

142. ւ . Արդ ածականաց յանգեաց 'ի ый, ая, ое .

Един . Եւթիւն .

Мужескій . Արթիւն . Женскій , Իթիւն . Средній , Չեւթ :

Ո .	Мудр-ый .	Իմաստակն .	Мудр-ая .	Իմաստակն .	Мудр-ое .	Իմաստակն .
Ս .	Мудр-аго .		Мудр-ой .		Мудр-ому .	Իմաստակն .
Տ .	Мудр-ому .		Мудр-ой .		Мудр-ому .	Իմաստակն .
Հ .	Мудр- { ый .	} Мудр-ую .			Мудр-ое .	Իմաստակն .
Չ .	Мудр- { аго .				Мудр-омб .	Իմաստակն .
Պ .	о Мудр-омб .	о Мудр-ой .			о Мудр-омб .	Իմաստակն .

Множ . Յոսիւն .

Ո .	Мудр-ые .	Իմաստակն .	Мудр-ья .	Իմաստակն .	Мудр-ья .	Իմաստակն .
Ս .	Мудр-ыхъ .		Мудр-ыхъ .		Мудр-ыхъ .	Իմաստակն .
Տ .	Мудр-ымб .		Мудр-ымб .		Мудр-ымб .	Իմաստակն .
Հ .	Мудр- { ые .	} Мудр- { ья .			Мудр- { ыхъ .	Իմաստակն .
Չ .	Мудр- { ыхъ .				Мудр-ымб .	Իմաստակն .
Պ .	о Мудр-ыхъ .	о Мудр-ыхъ .			о Мудр-ыхъ .	Իմաստակն .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Բ

143 . ւ . Րստայամ Հորվմն ամենայն ածականք , դասականք , և անցեալ ընդունելու թիւնք ' յանգեալք 'ի ый . դր . грубый , ая , ое , ամարդի . первый , ая , ое , աստիւն . любимый , ая , ое , սիրեցեալ . воспитанный , ая , ое , կրթեալ . шипшый ,

ая, ое, կարեալ : Որոց հայցական լինի՝ է զի ըստ ուղղականին՝ երբ գոյականն է անշուշտ, և է զի ըստ սեռականին՝ երբ գոյականն է շնչաւոր . փր . мудраго казначея, զիմաստուն գանձապետ (54) . мудрый совѣтъ, զիմաստուն խորհուրդ (142) :

144. Թ. Այնպէս հօլովին ամենայն ածականք՝ յանգեալք ՚ի ой, ая, ое . որք վարին գոյականապէս . փր . выборной, պատգամաւոր, սեռ . выборного . гостинная, դահլիճ, սեռ . гостинной . полезное, օգտակար, սեռ . полезного, lix :

Այսպէս հօլովին և յատուկ անուանք՝ յանգեալք ՚ի ой . որպէս Толстой, սեռ . Толстого, lix . նա և հասարակ անուանք ինչ . փր . поршиной, наго, ому, և այլն :

145. Գ. Վ հասարակ խօսս ածականք՝ յանգեալք ՚ի вы, гй, кй, хй, յաճախ փոխին ՚ի ой . փր . храброй, мудрой, славной, благой, великой, lix : Վսկ յանգեալքն ՚ի жй, лй, нй, сй, чй, шй, щй, փոխին ՚ի ей . որպէս древней, прежней, lix :

Վարժ է ևս ասել княжой, lix . բայց զպուշտ նալի է վարեւ ՚ի շարագրու թիս :

146. Բ. Վարժ ածականաց յանգեալց ՚ի йй, ая, ое .

Един . Եւրիւն .

Мужескій, Աւրիւն . Женскій, Իֆիւն . Средній, Չէւր .

Ո . Велик-йй .	Велик-ая .	Велик-ое . Մեծ .
Ս . Велик-аго .	Велик- { йя . ой .	} Велик-аго . Մեծի .
Տ . Велик-ому .	Велик-ой .	
Հ . Велик- { йй . аго .	{ Велик-ую .	Велик-ому . Մեծի .
Գ . Велик-имб .		Велик-ою .
Ն . о Велик-омб .	о Велик-ой .	Велик-имб . Մեծաւ . оВелик-омб . զՄեծէ :

Множ. Ե-ի-ի-ն .

Ո .	Велик-ե .	Велик-իյ .	Велик-իյ .	Մեծք .
Ս .	Велик-իւք .	Велик-իւք .	Велик-իւք .	Մեծաց .
Տ .	Велик-իմք .	Велик-իմք .	Велик-իմք .	Մեծաց'ի .
Հ .	Велик- { ie . իւք .	Велик- { իյ . իւք .	Велик- { իյ . իւք .	ՉՄեծս .
Գ .	Велик-ими .	Велик-ими .	Велик-ими .	Մեծօք .
Վ .	о Велик-իւք .	о Велик-իւք .	о Велик-իւք .	չՄեծաց .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

147. ւ . Մտ ալմ հոլովին ամենայն ածա-
կանք՝ յանգեալք 'ի ցիյ, կիյ, хий . փր . упругիյ ,
ая, ое, առաձգական . կրճկիյ , ая, ое, հզօր . су-
хիյ , ая, ое, ցամաք . և :
148. ք . Յատուկ անուանք՝ յանգեալք 'ի սկիյ,
կամ 'ի ցկիյ, և անուանք տեղեաց՝ յանգեալք 'ի
ское, սոյնպէս հոլովին . փր . Чесменскій , каго . Тру-
бецкiй , каго , Коломенское , каго , և :

149. փ . Մտ վերոյեղեալ կանոնաց (48), ամե-
նայն ածականք, որք յանգին ընդ նախադաս ա-
ռիցս ր, ж, к, х, ч, ш, щ, միշտ լինին ցիյ, жиյ, кий,
և ոչ երբէք ցիյ .

150. փ . Սարգ ածականաց յանգեալք 'ի ցիյ, ая, ее .

Един. Ե-ի-ն .

Муж. Ա-ի-ն . Жен. Ի-ի-ն . Сред. Չե-ի .

Ո .	Пригож-ий .	Пригож-ая .	Пригож-ее .	Գեղեցիկ .
Ս .	Пригож-аго .	Пригож- { ія . ей .	Пригож-аго .	Գեղեցիկ .
Տ .	Пригож-ему .	Пригож-ей .	Пригож-ему .	Գեղեցիկ . առ .
Հ .	Пригож- { ій . аго .	} Пригож-ую .	Пригож-ее .	չԳեղեցիկ .
Գ .	Пригож-имь .		Пригож-ею .	Пригож-имь .
Վ .	о Пригож-емь .	о Пригож-ей .	о Пригож-емь .	չԳեղեցիկ .

Мисж. Յ-ի-ի-ն.

Ո.	Пригож-իւ .	Пригож-իյա .	Пригож-իյա .	Գ. եղեցիկք .
Ս.	Пригож-իւք .	Пригож-իւք .	Пригож-իւք .	Գ. եղեցիկաց .
Տ.	Пригож-իմբ .	Пригож-իմբ .	Пригож-իմբ .	Գ. եղեցիկաց . սոս .
Հ.	Пригож- իւք .	Пригож- իւք .	Пригож- իւք .	զԳ. եղեցիկս .
Գ.	Пригож-իւմի .	Пригож-իւմի .	Пригож-իւմի .	Գ. եղեցիկզք .
Ն.	օ Пригож-իւք .	օ Пригож-իւք .	օ Пригож-իւք .	զԳ. եղեցիկաց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

151. ւն . Քստ պյամ՝ հոլովին ամենայն ածականք՝
յանգեալք ՚ի յիյ, չիյ, չիյ, չիյ . որոյ իրական լինի,
ая, этл . ее . զր . свѣжій, ая, ее, թարմ . ходячий,
ая, ее, ընթացող . шоцիյ, ая, ее, նիհար, լն :

152. բ . Վերկայ և անցեալ ընդունելու թիւնք
բայից՝ յանգեալք ՚ի յիյ, յիյ, սոյնօրինակ հոլովին . զր . писавший, ая, ее, գրեալ . читающий, ая,
ее, վերծանող, լն :

153. ք . Քստ որոյ հոլովին և գերադրական ա
նուանք՝ յանգեալք ՚ի յիյ, ևս և ածականք՝ յան
գեալք ՚ի չիյ, յիյ, չիյ, որք վարին գոյականապէս .
զր . лучший, ая, ее, լաւագոյն . свѣтлѣйшій, ая,
ее, ամենապայծառ . пѣвчій, երգիչ, սեռ . пѣвчаго .
пешій, шаго, հետեակ, լն :

154. ր . Սարգ ածանցանաց յանգեալց ՚ի իյ, իյա, իե,
իմբ ья, ье .

Един. Ե-ի-ի-ն.

Муж. Ա-ի-ի . Жен. Ի-ի-ի . Сред. Չ-ի-ի .

Ո.	Бож-իի .	Бож-իյа , ья .	Бож-իе , ье .	Աճային .
Ս.	Бож-իյаго՝ , ьяго .	Бож-իей, ьей .	Бож-ијаго, ьяго .	Աճայնոյ .
Տ.	Бож-иёму, ьёму .	Бож-ией, ьей .	Бож-иёму, ьёму .	Աճայնոյ . սոս .
Հ.	Бож- ијаго, ьяго .	Бож-ию, ью .	Бож-ие, ье .	զԱճային .
Գ.	Бож-иимб, ьимб .	Бож-иею, ьею .	Бож-иимб, ьимб .	Աճայնով .
Ն.	օ Бож-иёмб, ьёмб .	օ Бож-ией, ьей .	օ Бож-иёмб, ьёмб .	զԱճայնոյ :

Множ. Յ-իւմն.

Ո.	Бож-и, би.	Бож-ія, би.	Бож-іа, би.	Ածա. իւնք.
Ս.	Бож-ինх, ьих.	Бож-іах, ьих.	Бож-іах, ьих.	Ածայնոց.
Տ.	Бож-имб, ьимб.	Бож-іимб, ьимб.	Бож-іимб, ьимб.	Ածայնոց, առ.
Հ.	Бож- $\left\{ \begin{array}{l} \text{ін, би.} \\ \text{ինх, ьих.} \end{array} \right.$	Бож- $\left\{ \begin{array}{l} \text{ія, би.} \\ \text{іах, ьих.} \end{array} \right.$	Бож- $\left\{ \begin{array}{l} \text{іа, би.} \\ \text{інх, ьих.} \end{array} \right.$	զԱծայինս.
Պ.	Бож-ими, ьими.	Бож-іими, ьими.	Бож-іими, ьими.	Ածայնոց.
Ն.	о Бож-інх, ьих.	о Бож-іах, ьих.	о Бож-іах, ьих.	զԱծայնոց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

155. ւն . Այսպէս հորովին ածականք՝ յանդեալք ՚ի իյ, іа, іе, կամ ья, ье . զր . рабій, ья, ье . со- болій, лья, лье . овечій, чья, чье, liā :

156. ք . Առաջին յանդն, որ է божій, іа, іе, ՚ի կիր ածի յաւէտ ՚ի վեմ և ՚ի պատուաւ որ բանս . իսկ երկրորդն՝ որ է божья, ье, ՚ի սովորականիսօսի վարի . ըստ որոյ զնի рыбій, ья, ье . սեռ . рыба- яго, կամ рыбей . յոր վասն երկոյ սեռից рыби, ձկնայինք, рыбих, рыбим, liā : ըստ այսմ և սորա . вдовій, ья, ье . человекій, ья, ье, մարդ- կային . liā :

157. ք . Այսք ածականաց յանդեւոց ՚ի իյ, яя, ее .

Един. Եւմն.

Муж. Աւմն.

Жен. Իմն.

Сред. Չեւմ.

Ո.	Древн-ій.	Древн-ая.	Древн-ее.	Հին.
Ս.	Древн-яго.	Древн-ей և іа.	Древн-яго.	Հնոյ.
Տ.	Древн-ему.	Древн-ей.	Древн-ему.	Հնոյ, առ, ՚ի.
Հ.	Древн- $\left\{ \begin{array}{l} \text{ій.} \\ \text{яго.} \end{array} \right.$	Древн-юю.	Древн-ее.	զՀին.
Պ.	Древн-имб.	Древн-ею.	Древн-имб.	Հնով.
Ն.	о Древн-емб.	о Древн-ей.	о Древн-емб.	զՀնոյ :

Множ. Յոթնութիւն .

Ո.	Древн-іе .	Древн-ія .	Древн-ія .	Հինիք .
Ս.	Древн-ихԷ .	Древн-ихԷ .	Древн-ихԷ .	Հնոց .
Տ.	Древн-имԷ .	Древн-имԷ .	Древн-имԷ .	Հնոց, առ. 'ի .
Հ.	Древн- $\left\{ \begin{array}{l} \text{іе .} \\ \text{ихԷ .} \end{array} \right.$	Древн- $\left\{ \begin{array}{l} \text{ія .} \\ \text{ихԷ .} \end{array} \right.$	Древн- $\left\{ \begin{array}{l} \text{ія .} \\ \text{ихԷ .} \end{array} \right.$	զՀինս .
Գ.	Древн-ими .	Древн-ими .	Древн-ими .	Հնովք .
Ե.	о Древн-ихԷ .	о Древн-ихԷ .	о Древн-ихԷ .	զՀնոց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

158. $\text{Բայտ այտմ հոլովին ամենայն ածականք՝$
 $\text{յանգեալք 'ի նիյ , կամ՝ уй , և 'ի ней . զր}$ - искрен-
 ній, яя, ее, անկեղծ . прежній, яя, ее, նախկին .
 լինի ևս искренней, яя, ее, $\text{որոյ կրճատեալն լինի}$
 искрененԷ, нна, нно (163) . шуй, яя, ее, աճեակ :

Склоненіе сокращенныхъ именъ прилагательныхъ .

159. $\text{Հոլովանի կրճատ ածականայ յանգեալոյ 'ի Ե , а , о .}$

Един . Եղութիւն .Муж. Արութիւն .Жен. Իգութիւն .Сред . Չեղտ .

Ո.	Цар-евԷ .	Цар-ева .	Цар-ево .	Արքունի .
Ս.	Цар-ева .	Цар-евы .	Цар-ева .	Արքունեայ .
Տ.	Цар-еву .	Цар-евой .	Цар-еву .	Արքունեայ, 'ի, առ .
Հ.	Цар- $\left\{ \begin{array}{l} \text{евԷ .} \\ \text{ева .} \end{array} \right.$	Цар-еву .	Цар-ево .	զԱրքունի .
Գ.	Цар-евымԷ .	Цар-евою .	Цар-евымԷ .	Արքունեալ .
Ե.	о Цар-евомԷ .	о Цар-евой .	оЦар-евомԷ .	զԱրքունեայ :

Множ. Յոթնութիւն .

Ո.	Царев-ы .	Արքունիք .	} $\text{Սակս երկց սեռից :$
Ս.	Царев-ыхԷ .	Արքունեայ .	
Տ.	Царев-ымԷ .	$\text{Արքունեայ, 'ի, ց, առ .}$	
Հ.	Царев- $\left\{ \begin{array}{l} \text{ы .} \\ \text{ыхԷ .} \end{array} \right.$	զԱրքունիս .	
Գ.	Царев-ыми .	Արքունեք .	
Ե.	о Царев-ыхԷ .	զԱրքունեայ :	

160. ւն . Րստ այսմ հոլովին ամենայն կրճատ
ածականք և յատուկ անուանք՝ յանգեալք 'ի օ .
որոց էզ . սեռական իգականին՝ լինի ևս ой . որպէս
Исаевъ, а, о, իգ . սեռ . Исаевой . Васильевъ, а, о,
Петровъ а, о . Маринъ, а, о . Княгининъ, а о ,
և այլն :

161 . ք . Ընուանք , յորս 'ի կրճատին յաւելեալ
իցէ տառս е , կամ о , կորուսանեն զայստիկ տառս
յամենայն հոլովս բաց 'ի հայցականէ , որ նոյն է ընդ
ուղղականին , զք . крѣпокъ , սեռ . крѣпка , ար .
крѣпку , հայց . крѣпокъ . որոյ ամբողջ լինի крѣпкій,
հզօր . պինդ :

162. Հոլովումն հանրական ածախանին Весь .

Един . Եւուան .

Муж . Աւուան .

Жен . Իգուան .

Сред . Չեւու .

Ո .	Весь .	Вся .	Все .	Ամենայն .
Ս .	Всего .	Вся , և Всей .	Всего .	Ամենայնի .
Տ .	Всему .	Всей .	Всему .	Ամենայնի , առ , 'ի .
Հ .	{ Весь . Всего .	Всю .	Все .	զԱմենայն .
Գ .	Всѣмъ .			
Ն .	о Всемъ .	о Всей .	о Всемъ .	զԱմենայնէ :

Множ . Յուանան .

Ո .	Всѣ .	Ամենայնք .	} Սակս երկց սեռից :
Ս .	Всѣхъ .	Ամենայնց .	
Տ .	Всѣмъ .	Ամենայնց , առ , 'ի .	
Հ .	{ Всѣ . Всѣхъ .	} զԱմենայնս .	
Գ .	Всѣми .		
Ն .	о Всѣхъ .	զԱմենայնից :	

О Сокращенныхъ именъ прилагательныхъ.

ԳՒՏԵԼԻՔ Ի ՎԵՐԱՅ ԿՐՃԱՏ ԱԾԱԿԱՆԱՑ

163. ւ. Արճատ ածականք՝ յարականն յանգին 'ի Ե, Ե. փք. храбрѢ, բաջ. мудрѢ, իմաստուն. великѢ, մեծ. синь, կապոյտ. сіѣ : Սքա ելանեն յամբողջ ածականաց կրճատմամբ յանգլոց : Արական կրճատ ածականք՝ ելեալք յամբողջ ածականաց, որոց իգական յանգլի 'ի ая, յանգին 'ի Ե. իսկ որոց իգական յանգլի 'ի яя, կրճատք յանգին 'ի Ե. փք. ար. добрый, իգ. добрая, կրճատեալն լինի добрѢ, բարի. ար. твердый, իգ. твердая. ար. կրճատն швердѢ, հաստատ. ար. господній, իգ. господняя, ար. կրճատն господень, արական : Սականն древній, իգ. древняя, կրճատեալ՝ լինի древнѢ.

Հերեանք.

164. 1. Արական ընդունելութիւնք՝ կրճատեալք յածականաց յանգելոց 'ի енный, և 'ի կրաւորական ընդունելութեանց՝ յանգելոց 'ի анный, կորուսանեն զմասնիկս ный. փք. писанный լինի писанѢ, գրեալ. блаженный լինի блаженѢ, երանելի. естественный լինի естественѢ, բնական. существенный, լինի существенѢ, գոյական :

2. Արական ածականք՝ կրճատեալք յածականաց՝ յանգելոց 'ի лый, лій, ный, ній, ունելով յառաջոց զբաղաձայն տառ ինչ, նա և զտառս ый, Ե, առնուն զտառս е թէ 'ի մջ բաղաձայնից, և թէ 'ի տեղի տառիցս ый, Ե. փք. истинный լինի истиненѢ, ճշմարիտ. страшный, страшенѢ, զարհուրելի. спокойный, спокоенѢ, հանգիստ. сильный, силенѢ, զորաւոր. кислый, киселѢ, թթու. свѣшлый, свѣшелѢ, լուսաւոր, сіѣ :

Երսորին ածականքս забый, չար. полный, լի.

круглый, բորրշի. наглый, լիրբ. подлый, անարդ. шепалый, ջերմ. որք կրճատին այսպէս. золб, полонб, круголб և круглб, наглб, подлб, шепалб և шепалб.

3. Արական ածականք՝ կրճատեալք յամբողջ ածականաց՝ յանգելոց ՚ի нькій, փոխեն զտառն Ե ՚ի е, որ յառաջէքան զտառս ք. փր. поненькій լի նի поненекб, նրբին. легонькій, легонекб, թէթև իմն, լի :

4. Արական ածականք՝ կրճատեալք յամբողջ ածականաց՝ յանգելոց ՚ի кій, առնուս օ յառաջ քան զտառս ք. փր. гладкій լինի гладокб, որորկ. крошкій, крошокб, հեղ. мблкій, мблокб, փորրիկ. խիլ горкій, դառն, և шяжкій, ծանր՝ լինին горекб, шяжекб.

165. թ. Արճատ ածականք՝ լինին իզական և չէ զոր՝ եթէ փոխեսցին յետին ձայնաւորք. փր. ար. мудрб, իգ. мудра, չէզ. мудро, ար. синь, իգ. синя, չէզ. сине. ար. блаженб, իգ. блаженна, չէզ. блаженно. ար. испиненб, իգ. испинина, չէզ. испинно. ար. золб, իգ. зла, չէզ. зло. լի :

166. փ. Արաւորական ընդունելութիւնք՝ ՚ի կրճատիւն կորուսանեն զմի և յամենայն սեռս. փր. ար. писанный, իգ. писанная, չէզ. писанное, լինի писанб, писана, писано.

Հերեմանք.

167. 1. Ան բազում ածականք, մանաւանդ որք ածանցեալ են ՚ի գոյականաց նշանակողաց զժամաւ նակ, զտեղի, զնշութիւն, զզգեստ, ոչ կրճատին յարական ուղղականն : Աստի божій, անծային, ոչ լինի божб. поздбдній, յետին, ոչ լինի поздбднь.

Աստ այսմ ոչ կրճատին և հետեւեալ ածականք. земный, երկրային. споловый, սեղանոյ. домовый, տնական. лбсный, անտառային, և այլք :

2. Ածականք՝ ածանցեալք ՚ի սեռականէ գոյականաց, և յանգեալք ՚ի ебб, оубб, пубб, лб, միշտ

կրճատ վարին . զք . Моисеевъ жезлъ , Սովսիսեան
 դաւազան . Исаиино пророчество , Ասայեան մարգա-
 րէութիւն . Լոնո Авраамле , գոգ Աբրահամեան :

3 . Յորժամ ածականն 'ի գոյականէն զատեալ
 գտանի 'ի ձեռն էական բայիս бытъ ներգործութի
 կամ զօրութեամբ , յայնժամ սիտի վարել կրճատ
 ածական . զք . Богъ есть милосердъ . Աճ է ողոր-
 մած . Ученіе полезно , ուսումն (է) օգտակար :

168 . Սակայն երբ ածականն կից է ընդ գոյակա-
 նի կամ դնի 'ի տեղի գոյականի , յայնժամ վարի ամ
 բողջ ածական . զք . Разумный и въ уединеніи одинъ
 не бываешъ , а глупый скучаетъ вездѣ . Ամա-
 տունն չէ միայնակ , նա և 'ի նոյն իսկ միայնութեան .
 բայց յիմարն ձանձրանայ յամենայն ուրեք . Богъ
 есть существо вѣчное . Աճ է էակ յաւիտենական :

О Степеняхъ положительныхъ , сравнительныхъ
 и превосходныхъ .

ԸՆԴՏԱՆՈՒՐ ԳԻՏԵԼԻՐ

Վ վերայ քրակն , բաղդարակն և գերաքրակն
 ածականաց :

169 . Արուճետե ածականն ցուցանէ զորպիսու-
 թիւն ենթակային , է զի յայտ առնէ՝ թէ այս ինչ
 գոյական զինչ քանակ , զինչ ձև և զինչ յատկու-
 թիւն ունի , և է զի ցուցանէ՝ թէ զինչ վերաբե-
 րութիւն և առաւելութիւն ունի՝ բաղդատելով առ
 միմեանս : Աւտի են ածականք , որք համարին բա-
 ցարձակ , և են՝ որք վերաբերին առ այլ՝ և բաղդա-
 տին ընդ նոսա : Յայսմանէ որոշեցան երեք աստի-
 ձանք ածականաց . դրական , բաղդատական և գե-
 րադրական :

170 . Կրականն ասի положительный , որ է
 նոյն իսկ ածական ամբողջ կամ կրճատ . որ առանց
 բաղդատելոյ և վերաբերելոյ առ այլ ըստ առաւե-
 րութեան և նուազութեան՝ ցուցանէ զորպիսութի

գոյականին . ֊ր . изрядной мальчикъ , գեղեցիկ մա
նուկ . хорошая книга , ընտիր գիրք . страшенъ
гласъ , զարհուրելի ձայն , ին .

171 . ֊բ . Բաղդատականն ասի сравнительный .
որ է նոյն իսկ գրական ածական պէսպիսացեալ
բաղդատելով զայլ և այլ առարկայս ընդ միմեանս՝
ըստ առաւելութեան , նուազութեան և հաւասար
ութեան . ուստի յերիս ազգս վերածի :

Բաջինն բաղդատեալ ընդ այլում՝ ցուցանէ
զառաւելութի միոյն , և ձեանայ կամ՝ ՚ի ձեռն յան
գիս եւ , և կամ՝ ՚ի ձեռն մակբայիս болѣе . ֊ր . Онъ
щастливѣе нежели король . Եւ առաւել բարե
բաղդ է քան զարքայ : Онъ болѣе щастливъ , неже
ли уменъ . Բառաւել երջանիկ է նա , քան թէ ի
մաստուն :

Երրորդն բաղդատմամբ իմն ցուցանէ զնուա
զութիւն միոյն , և ձեանայ ՚ի ձեռն մակբայիցս
меньше , նուազ . не шакъ , ոչ այնպէս . не сполько ,
ոչ այնչափ , ին . ֊ր . Онъ не шакъ богашъ , какъ
вы . Եւ չէ այնպէս փարթամ , որպէս դու :

Երրորդն ցուցանէ զայլ և այլ աստիճանս որպի
սութեան ՚ի միում ենթակայի՝ նովին հաւասարու
թեամբ . և ձեանայ ՚ի ձեռն մակբայիցս споль же ,
այնքան . сполько же , сполькожъ , նոյնչափ . ին . ֊ր .
Онъ споль же благоразуменъ , сколь мужественъ ,
Եւ այնքան իմաստուն է , որքան քաջ :

172 . ֊դ . Երազրականն ասի превосходный , որ
է երրորդ աստիճան որպիսութեան ածականաց ՚ի
գերագոյն իմն առաւելութեան և նուազութեան՝
վերաբերութեամբ առ այլ ենթակայ , և բաժանի
կրկին . մին կոչի վերբերական , և միւսն՝ բացարձակ
գերագրական : Երբերականն ցուցանէ զորպի
սութիւն ենթակային՝ ՚ի գերագոյն աստիճան վե
րացեալ գերազանցութեան և նուաստութեան ,
բաղդատելով ընդ այլում . որ և ձեանայ ՚ի ձեռն
մասնկանցս шій , пре , все , наи , հանդերձ մակ
բայիւս больше , առաւել . ունելով և զածականս
самый , самая , самое . ֊ր . Онъ мой искреннѣшій
другъ . Եւ իմ առաւել մտերիմ բարեկամ . Превы-

сокое между древами, больше подвержено спре-
мленію въшровѢ. Առաւել բարձրագոյնն 'ի մէջ ծա-
ռոց, առաւել ենթակայ է բաղմանն ահագին հող-
մոց: Ложь есть самый подлый изъ всѣхъ пороковѢ.
Ատուծիւն ինքնին անարդագոյն է քան զամենայն
մոլուծիւնս:

Աւր վերբերականն նուաստուծեան՝ ձեանայ 'ի
ձեռն մակբայիս меньше, նուազ. դր. ОнѢ меньше
богатый между всѣми купцами. Աս նուազ փար-
ծամ է 'ի մէջ ամենայն վաճառականաց:

Բացարձակ գերադրականն ցուցանէ զորպիսու-
ծիւնն՝ բարձրացեալ յառաւել իմն գերակայու-
ծեան՝ առանց վերբերուծեան առ առարկայ ինչ,
ունելով զգերադրական բառս весьма, կարի, очень,
երիցս, много, բազում. նա. դր. весьма կամ очень
уменьѢ, կարի իմաստուն. очень хорошо, քաջալաւ.
много, легкой, յոյժ թեթեւ. լինի ևս բացարձակ
գերադրական 'ի ձեռն մասնկանցս пре, все, наи-
ևս և գերանուանս՝ самый, ая, ое, դր. превысокое
дерево, ծառ ամենաբարձր. книга самая полезнѣй-
шая, գիրք յոյժ օգտակարագոյն. самый умный,
կարի իմն մտաւոր:

Собразование сравнительныхъ именѢ.

Աստուծեան բարձրագոյնն՝ գոգոյնմա՛նք յանգից
դրականաց:

Անն Թ.

173. Աճականք՝ յանգեալք 'ի бый, вый, лый,
мый, ный, пый, рый, сый, шый, ևս և жій, ній,
փոխեալք 'ի Ѣ, е, լինին բաղդատական. դր. сла-
бый, տկար, слабѢ, տկարագոյն. мудрый, իմաս-
տուն, мудрѢ, իմաստնագոյն. пригожий, գեղեցիկ,
пригожѢ, գեղեցկագոյն, նա: Այստորին ածականք՝
յանգեալք 'ի стый. որոց բաղդատական լինի ще.
դր. частый, յաճախ, чаще, յաճախագոյն. гы-

стый, *Թանձր*, гуще, *Թանձրագոյն* . простый, проще
և простѣ . *Խոկ որբ յանգին* 'ի истый, *լինին ըստ
առաջնոյն* . փր . բѣчисмый, *Ճոռոմ*, բѣчисѣ, *Ճո
ռոմագոյն* . гористый, *լեռնային*, гористѣ, *ևս
լեռնային* :

Անն Է .

174 . *Ըծականք յանգեալք* 'ի гій, дый, *փո
խեալք* 'ի же, *լինին բաղդատական* . փր . строгій,
խիտ, строже, *առաւել խիտ* . дорогій, *Թանկա
զին*, дороже, *կարի Թանկազին* . швердый, *Հաստատ*,
шверже, *Հաստատագոյն* . молодой, *դեռաբոյս*, мо
ложе, *ևս դեռաբոյս* :

Ակայն долгій, *երկայն*, милосердый, *ողորմած*,
сѣдый, *ալեոր*, *լինին* долѣ, *երկայնագոյն* . мило
сердѣ, *ողորմածագոյն* . сѣдѣ, *ևս ալեոր* :

Անն Ը .

175 . *Ըծականք յանգեալք* 'ի окԷ և 'ի кій, *փո
խեալք* 'ի че *լինին բաղդատական* . փր . крѣпкій,
Հզոր, крѣпче, *Հզորագոյն* . мягкій, *կակուղ*, мяг
че, *կակղագոյն*, легкій, *Թեթև*, легче, *Թեթևա
գոյն*, *կամ* легкоԷ, легче, *կի* : *Խոկ* сладкій *կամ* сла
докԷ, *քաղցր*, *լինի* слаще, *քաղցրագոյն* . узкій, *նեղ*,
уже, *առաւել նեղ* . шонкій, *նուրբ*, шонѣ, *նրբա
գոյն* . гладкій *կամ* гладокԷ, *ողորկ*, глаже, *կարի
ողորկ* . гадкій *կամ* гадоԷ, *գարշէլի*, гаже, *ա
ռաւել գարշէլի* . низкій *կամ* низокԷ, *ստորին*,
ниже, *յաւէտ ստորին* . глубокій, *կամ* глубоԷ,
խորին, глубже, *խորագոյն* . широкій *կամ* шпроԷ,
լայն, ширѣ, *լայնագոյն* . близкій *կամ* близокԷ,
մերձ, ближе, *առաւել մերձ* . высокій *կամ* высоԷ,
բարձր, выше, *բարձրագոյն* . жидкій, *լոյծ*, жиже,
կարի լոյծ . горкій, *դառն*, горѣ, *ևս դառն* :

Անոն 7 .

176. Ըծականք՝ յանդեալք ՚ի xիյ , փոխեալք ՚ի
ше լինին բաղդատական . փր . глухій , խուլ , глуше ,
առաւել խուլ . сухій , ցամաք , суше , ևս ցամաք :
Խոտորին հետեւեալ երեք ածականք , որոց բաղդա-
տականք այլազգ լինին . փր . великій , մեծ , больше ,
մեծագոյն . малый , փոքր , меньше , փոքրագոյն .
хорошій , լաւ , лучше , լաւագոյն :

Հերեանք .

177 . 1 . Են ածականք՝ որք ունին կրկին ժար-
բեր նշանակու թիւնս . որով ունին և կրկին բաղդա-
տականս . մին կանոնաւոր՝ և միւսն անկանոն . փր .
добрый , բարի , лучше , բարեգոյն . добрый , բարե-
գործ , добре , առաւել բարեգործ . красный , գե-
ղեցիկ , краше , գեղեցկագոյն . красный , կարմիր ,
красише , յաւէտ կարմիր :

2 . Ես ամենայն բաղդատական ածականք , որք
կազմին փոփոխմամբ յանգից՝ են անհոլով :

Образованіе превосходныхъ именъ .

Ապրիւնիան գերադրականաց՝ փոփոխմամբ յանգից :

178 . Ղերադրական անուանք բաց ՚ի վերագոյն
ասացելոցս (172) , կազմին ՚ի դրական և ՚ի բաղդա-
տական ածականաց՝ փոխելով զբաղդատական յանգս
е , ше , ՚ի ыйшій , և ՚ի айшій . փր . գ . свѣтлый ,
լուսաւոր , բ . свѣтлше , լուսաւորագոյն , գ . свѣ-
тлѣйшій , ևս լուսաւորագոյն .

գ . крѣпкій , հզօր , բ . крѣпче , հզօրագոյն , գ .
крѣпчайшій , կարի հզօրագոյն .

գ . близкій , մերձաւոր , բ . ближе , մերձաւորագոյն ,
գ . ближайшій , ամենամերձ : Խոտորին հետեւեալ
ածականք :

դ. твердый, հաստատ, բ. тверже, հաստատազոյն, գ. твердѣйшій, ամենահաստատ :

դ. долгій, երկայն, բ. долѣе, երկայնագոյն, գ. должайшій, կարի երկայնագոյն .

դ. тонкій, նուրբ, բ. тонѣе, նրբագոյն, գ. тончайшій, ամենանուրբ .

դ. широкий, լայն, բ. ширѣ, լայնագոյն, գ. широчайшій, յոյժ լայնագոյն .

դ. высокий, բարձր, բ. выше, բարձրագոյն, գ. высочайшій, ևս բարձրագոյն .

դ. великій, մեծ, բ. больше, մեծագոյն, գ. большій, ամենամեծ .

դ. малый, բ. меньше, փոքրագոյն, գ. , меньшій, կարի փոքրագոյն .

դ. добрый, բարի, բ. лучше, բարեգոյն, գ. лучшій, ամենաբարի :

Հերոսոյն .

179. Որովհետև գերագրական անուանք ածանցին յածականաց՝ փոփոխմամբ յանգից, նմին իրի են հոլովելի ըստ հոլովմանց ածականաց . (150) :

Յ Օ Դ Ո Ի Ա Ծ Չ Ո Ր Ր Ո Ր Դ

О именахъ Числительныхъ .

Յաղագս թվուսկան անոսանց .

180. Թվուսկան անուանք ըստ Որուսաց կոչին Числительное, և բաժանին ՚ի բացարձակ, ՚ի դասական, ՚ի բազմաձական, ՚ի մասնական և ՚ի կրրկնական : 1. Ըն որք այսպէս բաժանեն 1. Количественное, Վանական, կամ որ նոյն է Определенное, Բացարձակ. 2. Порядочное, Վասական. 3. Множительное, Կրկնական, և 4. Раздѣлительное, Մասնական :

1. Определенныя . Րադարձակք .

181. Րադարձակ թուականք՝ համարին խարիսխ այլոց թուականաց . զի 'ի սոցանէ կազմին այլք , և ցուցանեն զորքանութի անձանց և իրաց . որք են .

Одинъ .	Մի .
Два , двое .	Երկու .
Три , трое .	Երեք .
Четыре , четверо .	Չորք .
Пять , пятеро .	Հինգ .
Шесть , шестеро .	Վեց .
Семь , семеро .	Եւթն .
Восемь , осмь .	Ութ .
Девять .	Ինն .
Десять .	Տասն .
Одиннадцать .	Մետասան .
Двенадцать .	Երկոտասան .
Тринадцать .	Երեքտասան .
Четырнадцать .	Չորեքտասան .
Пятнадцать .	Հնգետասան .
Шестнадцать .	Վեչտասան .
Семнадцать .	Եւթնևտասան .
Оснадцать .	Ութևտասան .
Девятнадцать .	Իննևտասան .
Двадцать , двадцать .	Րսան .
Двадцать одинъ .	Րսան և մի .
Двадцать два .	Րսան և երկու .
Тридцать , тридцать .	Երեսուն .
Сорокъ , четырдесятъ .	Րաւասուն .
Пятьдесятъ .	Յիսուն .
Шестидесятъ .	Վաթսուն .
Семьдесятъ .	Եւթանասուն .
Восемдесятъ .	Ութսուն .
Девяносто , девяносто .	Իննսուն .
Сто .	Հարիւր .
Сто одинъ .	Հարիւր և մի .
Сто два .	Հարիւր և երկու .

Двѣсти .	Երկու հարիւր .
Триста .	Երեք հարիւր .
Четыреста .	Չորեք հարիւր .
Пятьсотъ .	Հինգ հարիւր .
шестьсотъ .	Վեց հարիւր .
Семьсотъ .	Եւթն հարիւր .
Восемьсотъ .	Ութ հարիւր .
Девятьсотъ .	Ինն հարիւր .
Тысяча .	Հազար .
Двѣ тысячи .	Երկու հազար .
Три тысячи .	Երեք հազար .
Четыре тысячи .	Չորք հազար .
Пять тысячъ .	Հինգ հազար .
шесть тысячъ .	Վեց հազар .
Семь тысячъ .	Եւթն հազар .
Восемь тысячъ .	Ութ հազар .
Девять тысячъ .	Ինն հազар .
Десять тысячъ .	Տասն հազар .
Сто тысячъ .	Հարիւր հազар .
Миліонъ .	Միլիոն .
Два миліона .	Երկու միլիոն .
Пять миліоновъ .	Հինգ միլիոն .
Десять миліоновъ .	Տասն միլիոն :

Склоненіе именъ опредѣленныхъ .

182 . Հըլլանի Բայարխի Բոսիանայ .

Муж . Ար-ի-ն . Жен . Իգ-ի-ն . Сред . Չէւո .

Ո . Одинъ .	Одна .	Одно .	Մի .
Ս . Одного .	Одной .	Одного .	Միոյ .
Տ . Одному .	Одной .	Одному .	Միու՛մ , առ . 'ի .
Հ . Одинъ , одного .	Одну .	Одно .	չՄի .
Գ . Однимъ .	Одною .	Однимъ .	Միով .
Ն . обь Одномъ .	обь Одной .	обь Одномъ .	չՄիոյ :

Муж. Сред. **Ար. Չէ.** Жен. **Իփ.** Муж. Ср. **Ար. Չէ.** Жен. **Իփ.**

Ո. Два.	Երկու. Двѣ.	Двое.	Двои.
Ս. Двухъ.	Двухъ.	Двоихъ.	Двоихъ.
Տ. Двумъ.	Двумъ.	Двоимъ.	Двоимъ.
Հ. Два, двухъ.	Двѣ, двухъ.	Двое, двоихъ.	Двои, двоихъ.
Գ. Двумя.	Двѣмя.	Двоими.	Двоими.
Ն. о двухъ.	о двухъ.	о двоихъ.	о двоихъ.

Муж. Ср. **Ար. Չէ.** Жен. **Իփ.**

Ո. Оба.	Երկուքն. Обѣ.	
Ս. Обоихъ.	Обѣихъ.	
Տ. Обoимъ.	Обѣимъ.	
Հ. Оба, обоихъ.	Обѣ, обѣихъ.	
Գ. Обoими.	Обѣими.	
Ն. обѣ Обоихъ.	обѣ Обѣихъ.	

Муж. Жен. Ср.

Муж. Жен. Ср.

Ո. Три.	Երկք. Четыре.	Չորք.	} Սակն երկց սեակց :
Ս. Трехъ.	Четырехъ.		
Տ. Тремъ.	Четыремъ.		
Հ. Три, трехъ.	Четыре, ехъ.		
Գ. Тремя.	Четырьмя.		
Ն. о Трехъ.	о Четырехъ.		

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

183. **(Թ)իւրքս** шрое, четверо, пятеро **Է այլք՝ յանդեալք ՚ի րօ, հոլովին որպէս** двое. **Այլ ՚ի բաց առեալ զԹիւն** шрое, **այլք առնուն** ы **փոխան** ы **ուստի ասի** четверы, четверыхъ, **ևն :**

М. Ж. С. **Ա. Ի. Է.** М. Ж. С. **Ա. Ի. Է.** М. Ж. С. **Ա. Ի. Է.**

Ո. Пять.	Հինգ. Сорокъ.	Քաաասուն. Пятьдесять.	Յիսուն.
Ս. Пяти.	Сорока.		Пятидесяти.
Տ. Пяти.	Сороку.		Пятидесяти.
Հ. Пять.	Сорокъ.		Пятьдесять.
Գ. Пятью.	Сорокомъ.		Пятьюдесятью.
Ն. о Пяти.	о Сорокъ.		о Пятидесяти.

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

184. Թ. Աննայն բացարձակ Թուականք յետ
Թուոյս пять, 5. մինչև ց сорокъ, 40. բացառու
Թեամբ, հոլովին որպէս пять. Սակայն восемь փո-
խէ զտառս Ե՛ր Ե՛ր սեռականն և յայլ հոլովս՝ բաց
՛ի հայցականէ :

185. Թ. Աննայն բացարձակ Թուականք՝ յետ
Թուոյս пятьдесять, 50, մինչև ց девяносто, 90,
բացառու Թեամբ, հոլովին որպէս пятьдесять. հո-
լովեղով զերկաքանչիւր բաղադրիչ մասունս :

М. Ж. С. Ա. Ի. Է. Един. Եւ-լ-ան. Множ. Յ-ք-լ-ան.

Ո.	Девяносто. Իննսուն.	Տո.	Հարիւր.	Տա.	Հարիւրք.
Ս.	девяноста.	Տա.		Տոմ.	
Տ.	девяностау.	Տս.		Տամ.	
Հ.	девяносто.	Տո.		Տա.	
Գ.	девяностаомъ.	Տոմ.		Տами.	
Ն.	о девяностаѣ.	о Сѣ.		о Сѣахъ.	

М. Ж. С. Ա. Ի. Է.

М. Ж. С. Ա. Ի. Է.

Ո.	Двѣсти. Երկերիւր.	Յ.	сотъ.	Հինգ հարիւր.	
Ս.	двухъ сотъ.		Յ.	сотъ.	
Տ.	двумъ сѣамъ.		Յ.	сѣамъ.	
Հ.	двѣсти.		Յ.	сотъ.	
Գ.	двумя сѣами.		Յ.	сѣами.	
Ն.	о двухъ сѣахъ.		о	Յ.	сѣахъ.

Един. Եւ.

Множ. Յ-ք.

Ո.	Тысяча. Հազար.	Յ.	тысячи. Հազարք.
Ս.	тысячи.	}	тысячь.
Տ.	тысячи.		тысячей.
Հ.	тысячу.		тысячамъ.
Գ.	тысячью.		тысячи.
Ն.	о {		тысячами.
	тысячѣ.		о
	тысячи.		тысячахъ.

Девятый .		Իններորդ .
Десятый .		Տասներորդ .
Одинна дцатый .	}	Ստասաներորդ .
Первыйнадесять .		
Двѣна дцатый .	}	Երկոտասաներորդ .
Вторыйнадесять .		
Трина дцатый .	}	Երեքտասաներորդ .
Третійнадесять .		
Четырна дцатый .	}	Չորեքտասաներորդ .
Четвертыйнадесять .		
Пятьна дцатый .	}	Հնգետասաներորդ .
Пятыйнадесять .		
Шестьна дцатый .	}	Վեչտասաներորդ .
Шестыйнадесять .		
Семьна дцатый .	}	Եւթնեւտասաներորդ .
Седьмойнадесять .		
Осьмна дцатый .	}	Ութեւտասաներորդ .
Осмыйнадесять .		
Девятнадцать .	}	Իննեւտասաներորդ .
Девятыйнадесять .		
Двадцатый .	}	Վասաներորդ .
Двадцатый .		
Двадцать перый .		
Тридцатый .	}	Երեսներորդ .
Тридцатый .		
Сороковый .	}	Վառասաներորդ .
Четыредесятый .		
Пятьдесятый .		Յիններորդ .
Шестьдесятый .		Վաթաններորդ .
Семьдесятый .		Եւթանասաներորդ .
Восемьдесятый .		Ութաններորդ .
Девяностый .	}	Իննաններորդ .
Девятьдесятый .		
Сотый .		Հարիւրերորդ .
Двухсотый .		Երկուհարիւրերորդ .
Трехсотый .		Երեք հարիւրերորդ .
Четырехсотый .		Չորեք հարիւրերորդ .
Пятиссотый .		Հինգ հարիւրերորդ .

Тысячный .
 Двухтысячный .
 Трехтысячный .

Հազարերորդ .
 Երկու Հազարերորդ .
 Երեք Հազարերորդ :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

190 . ւօ . Գասական անուանք զինի Թուոյս одиннадесятый , մինչև ցдевянадесятый , որպէս և двадешатый , тридешатый , чешыредешатый , девяпшдешатый , ձևանան նա և 'ի ձեռն մասնկանս надешатъ , և բաղադրեալ ընդ դասականաց первый , вторый , ևն . յաւէտ վարին 'ի վսեմ շարագրու Թիս նշանակելով զԹիւս ամսոց , և զկարգս անձանց և տէրու Թեանց . Կր . сегоднѣ второенадешатъ (число) . այսօր է երկոտասաներորդ . Людвикъ четвертыйнадешатъ , Լ րոտովիկոս չորեքտասաներորդ : Ուր մասնիկս надешатъ է անհոլով կամ անփոփոխ . միայն первый , второй , և այլ սոյնպիսիք փոփոխին . Կր . աբ . первыйнадешатъ , իգ . перваянадешатъ , չէդ . первоенадешатъ , ևն .

191 . թ . Գասական բարդ անուանք 'ի մէջ քսանի և երեսնի , երեսնի և քառասնի , ևն , անփոփոխ պահեն զբացարձակ անուանս , և հոլովեն զդասականս . Կր . двадцатъ первый , քսաներորդ առաջներորդ . սեռ . двадцатъ перваго , ևն : Ուր ամենայն դասականք են ածական և ըստ այնց հոլովին և վարին . Կր . աբ . первый , իգ . первая , չէդ . первое , սեռ . աբ . перваго , ևն (142) :

3 . СобираТЕЛЬНЫЯ . Բազմաձայնի .

192 . Որա ցուցանեն զորոշեալ քանակու Թիւն ինչ անձանց և իրաց՝ հաւաքապէս . Կր . дюжина , երկոտասանեակ . сошнѣ , հարիւրեակ , ևն . որք վարին դոյականապէս , և ըստ յանդից դոյականաց հոլովին . որպէս сошнѣ , սեռ . сошнѣ (49) :

4. Дробныя . Մասնականք .

193. Մասնական անուանք ցուցանեն զայլ և այլ մասունս միոյ թուոյ՝ վերաբերեալս առ բոլորն . քր . половина , կէս . шреть , երրորդ մասն . четвершь , չորրորդ մասն . пяшина , հինգերորդ մասն . полтора , մի և կէս . полшретья , երկու և կէս . полчешверша , երեք և կէս . полпяша , չորս և կէս . полшеста , հինգ և կէս . полтораспа , հարիւր յիսուսն , եւ : Սենայն մասնականք , որ բաղադրին մասկամբս пол , հոլովին ըստ հետևեալ օրինակաց . իսկ այլք հոլովին ըստ յանգից , ընդ հոլովմամբ գոյականաց :

ւ . () րինակ .

Муж . Сред . Ար . Չէւ .

Жен . Իփ .

Ո .	Полтора .	Մի և կէս .	Полторы .	Մի և կէս .
Ս .	Полутора .		Полуторы .	
Տ .	Полутору .		Полуторой .	
Հ .	Полтора .		Полторы .	
Գ .	Полуторымб .		Полуторою .	
Ն .	о Полуторѣ .		о Полуторой .	

ի . () րինակ .

Ո .	Полшретья .	Երկու և կէս .	Полшретья .	Երկու և կէս .
Ս .	Полшретью .		Полшретьи .	
Տ .	Полшретью .		Полшретьей .	
Հ .	Полшретья .		Полшретьи .	
Գ .	Полшретьямб .		Полшретьею .	
Ն .	о Полшретьѣ .		о Полшретьей .	

5 . Множисельныя . Արհեսականք .

194 . Սորա ցուցանեն , թէ քանակու թիւն ինչ կամ թիւ՝ քանիցս իցէ կրկնեալ . որպիսիք են . двойной , двоякій , сугубый , կրկին , կրկնապատիկ . тройной , проякій , երեքկին , եռապատիկ . четверной , четвероаякій , չորեքկին , քառապատիկ .

многократный, բազմապատիկ, կն :

Լ՛մենեքին հոլովին ըստ օրինակի ածականաց՝ և վա-
րին ածականօրէն. որպէս . ար . двойной, իգ . двой-
ная, չէզ . двойное . այսպէս և այլք (142) :

Գ Լ ՈՒ Խ Ե Ր Կ Ր ՈՐ Գ

О Мѣстоименіи .

Յաղագս Գերանուան .

195. Երկրորդ մասն բանի կոչի Мѣстоименіе ,
Գերանուն . իբր զի վարի 'ի տեղի անուան՝ և ցու-
ցանէ զորոշեալ դէմն . որ և ունի ըստ անուան զսեռ,
զԺիւ, և զհոլով : Ունի նա և զայլ իմն յատուկ,
զդէմն, որով յայտ առնէ զանձն կամ զկարգ իրաց՝
և բաժանի .

1 .	Личное .	Լ՛նձնական .
2 .	Пришяжательное .	Ստացական .
3 .	Указательное .	Յուցական .
4 .	Относительное .	Յարաբերական .
5 .	Вопросительное .	Տարցական .
6 .	Неопредѣленное .	Լ՛նորոշ :

1 . Личныя . Լ՛ննական դերանուանս .

196 . Սրբա յայն սակս կոչին անձնական, և 'ի
մեզ էական, զի 'ի խօսս ունին զտեղի անձանց և ի-
րաց՝ որոշելով յերևս դէմն : Լ՛ռաջինն է այն՝ որ
խօսի : Երկրորդն է այն, առ որ ուղղի բանն : Եր-
րորդն է այն, զորմէ լինի բան . օրինակ .

6. [2]34.

Един. 6-2-1-2.

Множ. 3-2-1-2.

П.	Я.	6-2.	} 3-2-1-2 u k n u.	Мы.	U k p.
У.	Меня.	6-2.		Насб.	U k p.
С.	Миѣ.	6-2, шн., 'т.		Намб.	U k q, шн., 'т.
Ъ.	Меня.	2-6-2.		Насб.	2 U k q.
Ф.	Мною.	6-2.		Намп.	U k o p.
У.	о Миѣ.	2-6-2:		о Насб.	2 U k b q.

7. [2]34.

П.	Ты.	7-2.	} 3-2-1-2 u k n u.	Вы.	7-2-2.
У.	Тебя.	7-2.		Васб.	2 k p.
С.	Тебѣ.	7 k q, шн., г.		Вамб.	2 k q, шн., г.
Ъ.	Тебя.	2-7 k q.		Васб.	2 k q.
Ф.	Тобою.	7-2.		Вамп.	2 k o p.
У.	о Тебѣ.	2-7 k b:		о Васб.	2 k b q.

8. [2]34.

Един. 6-2-1-2.

Муж. -г. Жен. б-г. Ср. 2-2.

П.	Онъ.	6-2.	Она.	6-2.	Оно.	6-2.
У.	Его.	6-2.	Ея.	6-2.	Его.	6-2-2.
С.	Ему.	6-2.	Ей.	6-2.	Ему.	6-2, шн., г.
Ъ.	Его.	6-2.	Ее.	6-2.	Оно.	2-6-2.
Ф.	Имъ.	6-2.	Ею.	6-2.	Имъ.	6-2-2.
У.	о Немъ.	6-2:	о Ней.	6-2:	о Немъ.	2-6-2:

Множ. 3-2-1-2.

Муж. -г. Жен. Ср. б-г. 2-2.

П.	Они.	6-2-2.	Онѣ.	6-2-2.
У.	Ихъ.	6-2-2.	Ихъ.	6-2-2.
С.	Имъ.	6-2-2.	Имъ.	6-2-2.
Ъ.	Ихъ.	2-6-2-2.	Ихъ.	2-6-2-2.
Ф.	Ими.	6-2-2-2.	Ими.	6-2-2-2.
У.	о Ихъ.	2-6-2-2:	о Ихъ.	2-6-2-2:

Ինքնաբերական .

- Ո. (չունի)
 Ս. Себя . Իմ . քո , իւր , ևն .
 Տ. Себѣ . Ինձ . քեզ . իւրու՛մ , առ . ց , ևն .
 Հ. Себя . ՂԻս . Ղքեզ . Ղինքն , ևն .
 Գ. Собою . Ինև . քև . իւր և , ևն .
 Ե. о Себѣ . ՂԻնեն . Ղքեն : Ղիւրմէ . ևն :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Բ

197. ան . 'Ի . Հասարակ խօսս փոխան եզ . իգ . սեւականին երրորդ դիմաց ея , վարի ее .

198. ք . Ինձնական դերանունս себя թէպէտ չունի ուղղական , այլ վարի յերիս դէմն միանգամայն . և կոչի Возвращительное , անդրադարձ :

199. ք . Որպէս առ Ուոսս , նոյնպէս 'ի մեզ դերանունս самѣ , ինքն , յարի յանձնական դերանունանս առ 'ի տալ զօրու՛թի իմն . քր . я самѣ , шы самѣ , ևն . որ և հոլովի :

Един. Եւթան .

Муж . ար . Жен . իգ . Сред . ևր .

Ո. Самѣ .	Сама .	Само .	Ինքն .
Ս. Самого .	Самой .	Самого .	Ինքեան .
Տ. Самому .	Самой .	Самому .	Ինքեան , առ .
Հ. Самого .	Самую .	Само .	ՂԻնքն .
Գ. Самимѣ .	Самою .	Самимѣ .	Ինքեամբ .
Ե. о Самомѣ .	о Самой .	о Самомѣ .	ՂԻնքենէ :

Множ. Յնթան .

М. ж. с. У . ի . չ .

Ո. Самя .	Ինքեանք .
Ս. Самихѣ .	Ինքեանց .
Տ. Самимѣ .	Ինքեանց , առ , 'ի .
Հ. Самихѣ .	ՂԻնքեանս .
Գ. Самими .	Ինքեամբք .
Ե. о Самихѣ .	ՂԻնքեանց :

2. Прищажательное. Սրայալան դերանուն.

200. Այս դերանունն ասի ստացական, զի ցուցանէ՝ թէ անձն կամ իրն, զորմէ է բանն, յատկանայ այնմ, որոյ է սեպհական. որ և ածանցի յանձնականաց : Առ Սուսս մի միայն տեսակ դասնի. որ է мой, իմ. швой, քոյ. свой, իւր. наш, մեր. ваш, ձեր :

Един. Եւսիւն.

Множ. Յոնիւն.

Муж. ուր. Жен. իգ. Сред. լէւ.

м. ж. с. ո. ի. լ.

Ո.	Мой.	Моя.	Мое.	Իմ.	Мои.	Իմք.
Ս.	Моего.	Моея.	Моего.	Իմոյ.	Моих.	Իմոց.
Տ.	Моему.	Моей.	Моему.	Իմում, առ.	Моим.	Իմոց, առ.
Հ.	Мой, моего.	Мою.	Мое.	զ իմ.	Мои, моих.	զ իմս.
Գ.	Моим.	Моєю.	Моим.	Իմով.	Моими.	Իմովք.
Ն.	о Моим.	о Моей.	о Моим.	զ իմոյ :	о Моих.	զ իմոց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

201. Աստ այսմ հոլովին швой, швоя, швое, քոյ. свой, своя, свое, իմ, քոյ, իւր. шва. швои, свои, քոյք, իւրք, կն : Այս դերանունն սեպհականն ստասխանէ դերանուննս себя, և ըստ այնմ վերաբերի առ ամենայն դէմս : Տես ՚ի թիւն 495 :

Един. Եւսիւն.

Муж. ուր.

Жен. իգ.

Сред. լէւ.

Ո.	Наш.	Наша.	Наше.	Մեր.
Ս.	Нашего.	Нашей.	Нашего.	Մերոյ.
Տ.	Нашему.	Нашей.	Нашему.	Մերում, ՚ի.
Հ.	Наш, нашего.	Нашу.	Наше.	զ Մեր.
Գ.	Нашим.	Нашею.	Нашими.	Մերով.
Ն.	о Нашим.	о Нашей.	о Нашим.	զ Մերով :

Множ. Թ-ի-ի-ն-ն .

М. ж. с. = . Ի . Լ .

Ո.	Наши.	Մերքք .
Ս.	Нашихь.	Մերոց .
Տ.	Нашимь.	Մերոց, առ .
Հ.	Наши, нашихь.	զՄերս .
Գ.	Нашими.	Մերովք .
Ն.	о нашихь.	զՄերոց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

202. Րստ այսմ հոլովին *ваш* Է, *ваша*, *ваше*, *ձեր*.
բայց ՚ի հասարակ խօսս եզ. իգականին սեռականն
փոխանակ յանգերոյ ՚ի *ея*, *յանդի* ՚ի *ей*. ԿՐ . *моей*,
швоей, *своей*, *нашей*, *вашей* .

3. Указательныя . Յոչալան գերանուանք .

203. Սորա որոշակի ցուցանեն զգէմն անձանց
և իրաց, զորոց է բանն . որք են . *оный*, *նա* . *сей*,
шош Է, *эшош* Է, *այս*, *այդ* . և *հոլովին* .

Եզն . Ե-ի-ի-ն-ն .

Множ. Թ-ի-ի-ն-ն .

Муж. =г. Жен. Իգ. Сред. լէչ .

М. ж. с. = . Ի . Լ .

Ո.	Сей.	Сія .	Сіе .	Սա .	Сія .	Սորա .
Ս.	Сего.	Сей, сел.	Сего.	Սորա .	Сихь .	Սոցա .
Տ.	Сему .	Сей.	Сему .	Սմա, առ .	Симь .	Սոցա, առ .
Հ.	Сей, сего.	Сію .	Сіе .	զՍա .	Сія, сихь .	զՍոսա .
Գ.	Сямь .	Сем .	Симь .	Սովա .	Сими .	Սորքք .
Ն.	о Семь .	о Сей .	о Семь .	զՍմանէ .	о Сихь .	զՍոցանէ :

Եզն . Ե-ի-ի-ն-ն .

Множ. Թ-ի-ի-ն-ն .

Муж. =г. Жен. Իգ. Сред. լէչ .

М. ж. с. = . Ի . Լ .

Ո.	Томь .	Та .	То .	Այս այդ .	Тѣ .	Այդք .
Ս.	Того .	Той, тоя .	Того .	այդք .	Тѣхь .	այդց .
Տ.	Тому .	Той .	Тому .	այդմ, առ .	Тѣмь .	այդց, առ .
Հ.	Того, томь .	Ту .	То .	զայդ .	Тѣ, шѣхь .	զայդոսիկ .
Գ.	Тѣмь .	Том .	Тѣмь .	այդու .	Тѣми .	այդգրիւք .
Ն.	о Тѣмь .	о Той .	о Томь .	զայդմանէ .	о Тѣхь .	զայդց :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

204. **ն**. Րստ այսմ հօլովի օտոմ, օտա, օտո, դոյն այդ. բայց յամենայն հօլովա՝ ուր և հանդիպի տառս ն, փոխի ՚ի ո. րթ. տնմ, օնմ, տն, օնի. տնх, օնх. նոյնպէս հօլովի мой, шая, шое, նոյն. սեռ. того, мой կամ шоя, նա :

205. **թ**. Րազում անգամ վերբերական անունս տակի, ая, ое, այսպիսի, յարի ՚ի ցուցական դերանունս по. այսպէս. такія по, սոյն այդպիկ. сей шо, սոյն այս, նա :

206. **ի**. Յուցական դերանունս оный, оная, оное, հօլովի ըստ հօլովման ածականաց (142) : Սոյն պէս հօլովին эдакой, ая, ое, այդպիսի. Экий, ая, ое, որ, որպիսի :

4. Относительныя. Յարբերական դերանունք.

207. Սրբա յարաբերեն զդէմն անձանց և իրաց, զորոց է բանն. և յայն սակս կոչին յարաբերական, զի վերաբերին առ այլ անուն կամ դերանուն, և եդեալ ՚ի տեղի նոցին՝ յարաբերեն զայնս : Րստուս են երեք. րթ.

М. ш. ж. и. С. э.

Который, Которая, Которое. Որ.
Кой, Коя, Кое. Որ.
Что, Что, Что. Րստ որ :

208. Րաջինն հօլովի որպէս ածական անուն նոյնայանդ՝ мудрый (142) :

Երկրորդն հօլովի որպէս ստացական դերանունս мой (200) :

Իսկ երրորդն հօլովի ըստ թ. օրինակին հարցական դերանունն (209) :

5. Вопросительные. Հարցական դերանուններ .

209. Սրբա վարին 'ի հարցանել զոմն և զինն, որք են նոյն իսկ յարարերականք հանդերձ հարցական նշանաւ . րք .

Который, Которая, Которое? } Ո՞ր . ո՞վ իցէ . ո՞րք .
Кой, Коя, Кое? }
Что? ո՞վ, զի՞նչ . և чей, чья, чье? Ո՞ր . որո՞յ :

ւ . () րինակ .

բ . () րինակ .

Един. Եւ-ի-ւ .

Един. Եւ-ի-ւ .

Ո .	Кто?	Ո՞վ . ո՞ որ . ո՞ր .	Что?	Ի՞նչ . ո՞ր իմն .
Ս .	Кого?	Ո՞րք .	Чего?	Ի՞նչ .
Տ .	Кому?	Ո՞ւմ, առ ո՞վ .	Чему?	Ի՞նչ .
Հ .	Кого?	Չե՞մ .	Что?	Չե՞նչ .
Գ .	Кѣм?	Որո՞վ .	Чѣм?	Ի՞նչ .
Ն .	о ком?	Չե՞մ .	о чем?	Չե՞նչ .

բ . () րինակ .

Един. Եւ-ի-ւ .

Множ. Յ-ի-ւ-ւ .

Муж. Ար . Жен. Իգ . Сред. Էր .

М. ж. с. = . Ի . Է .

Ո .	Чей?	Чья?	Чье?	Ո՞րք .	Чьи?	Ո՞րք .
Ս .	Чьего?	Чьей, чья?	Чьего?	Որո՞յք .	Чьих?	Որո՞յք .
Տ .	Чьему?	Чей?	Чьему?	Ո՞ւմ .	Чьими?	Առ ո՞յս .
Հ .	Чьего?	Чью?	Чье?	Չե՞մք .	Чьих, чьи?	Չե՞նչ .
Գ .	Чьими?	Чьею?	Чьими?	Որո՞վք .	Чьими?	Որո՞վք .
Ն .	о чьем?	о чьей?	о чьем?	Չե՞մք .	о чьих?	Չե՞նչք .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Գ

210. ւ . Րստ առաջնոյն հոլովին մասնական ա- նուանքս նիկшо , ոչ որ . նիќшо , ոմն . իսկ ըստ երկ- րորդին նիќшо , ոչինչ . նիќшо , շտонибуди , զինչ և իցէ . շեցонибуди , շեցунибуди , lix (213) : Ո՞ր հարցական դերանունս շեյ ? սեպհական լեզուին

Ուսաց՝ յամենայն սեռս ունի զուղղականն սեռական նշանակութեամբ իբրև առ ինչ վերաբերեալ առ այլ որ կամ ինչ . քր . Чей былъ сынъ свяшый Іоаннъ? Ո՞ր որդի էր Յովհաննէս . Захарїи , Օ աքարիայ . чьего сына? որո՞յ որդւոյ . чьей дочери? ում գտտեր . чьи книги? զո՞յց գիրս , ինչ :

211 . ք . Հարցական անուանքս *какій , какая , какое?* և և *каковый , каковая , какое?* որ , որպիսի՞ , զինչպիսի՞ , հոլովին ըստ օրինակի ածականաց՝ յանդէլոց ՚ի ինչ և ՚ի ый (146) , Նայց յետինն մարթէ կրճատիլ (163) :

6 . Неопредѣленные . Մորոշ գերանուանք .

212 . Սբա ունին զնշանակութիւն անորոշ և տարտամ . ուստի և ցուցանեն զանձինս և զիրս ընդհանրապէս առանց ինչ որոշման . որպիսիք են . Кшонибудь , кшוליбо , нѣкто , ոմն . нѣкіе , ոմանք .

Чшонибудь , իմն ինչ . чшוליбо , զինչևիցէ , ինչ .

Каждый , всякій , իւրաքանչիւր որ . тошъ кто , որ որ .

Чужій , чуждый , другій , иный , այլ . мпогій , բազում .

Никто , ոչ որ . ничто , ոչինչ .

Нѣкій , нѣкошорый , ոմն , որ .

Никакой , ни одинъ , ոչ որ , և ոչ մի .

Тотъ и другой , оба , մին միւսն , երկաքանչիւր . և այլն :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

213 . ան . Ն մէջ այսոցիկ դերանուանց՝ պարզք հոլովին ըստ ածականաց . իսկ բաղադրեալք հետեւին հոլովմանց պարզ բառից . յորոց ձևացեալ են .

Նայց միայն и , ни և *нибудь , են անհոլով :*

Սարգք . *каждый , ая , ое . чужій , другій , нѣкій , և այլն .*

Նաղադրեալք . *нѣкошорый , никакой , ктонибудь .*

Գ Լ Ո Ի Խ Ե Ր Ր Ո Ր Գ

О качествѣ и раздѣленіи Глаголовъ .

Յաղափս զինչո՞ւնէան և բաժանման ՚Լայնց :

215. **Լայն** է երրորդ և գլխաւոր մասն բանի , որ ցուցանէ զլինելու թիւն , զներգործութի , զկրելու թիւն , նա և զվիճակ և զգիրս ընդ եղանակաւ , ընդ ժամանակաւ , ընդ թուով և ընդ գիմօք . որ առ Սուսս կոչի **Глаголъ** քի զրոյց կամ ասացուած :

216. **Լայն** ընդհանրապէս բաժանի **Ղախան** , և **Ղաքական** : **Ղաքինն** կոչի սովորաբար **Вспомогательный** , քի **օժանդակ** . և երկրորդն **Дѣйствительный** , քի **ներգործական** : **Ղաքական** բայք բաժանին 'ի **Վերգործական** , 'ի **Արաւորական** , 'ի **Չէզոքական** , **Ղնդրադարձ** , **Ղանչական** և 'ի **Հասարակ** :

217. **Վերգործականն** , **дѣйствительный** , ցուցանէ զներգործութիւն միոյ անձին և միոյ իրի 'ի վերայ այլոյ . քր . **дѣлаю** , **գործեմ** . **говорю** , **խօսիմ** . **пишу** , **գրեմ** . **читаю** , **ընթեռնուլ զգիրս** :

218. **Արաւորականն** , **спрадательный** , ցուցանէ զկրելու թիւն միոյ անձին կամ միոյ իրի յայլմէ . քր . **быть** **любиму** , **լինել սիրեալ** . **есмы** **движемъ** , **շարժեալ լինիմ** . **я былъ** **двиганъ** , **շարժեալ եղէ** , **ևն** : **Ղա Սուսս և առ այլ**՝ **կրաւորական** բայն ձեանայ 'ի **ձեռն** **հական** բայիս **быть** , **լինել** (356) :

219. **Չէզոքականն** , **средній** , ցուցանէ զառօրիճան և զգիրս անձին և իրաց՝ առանց ներգործելոյ յայլս . քր . **ходить** , **ընթանալ** . **сидѣть** , **նստիլ** . **стою** , **արժեմ** . **ևն** :

220. **Ղնդրադարձն** , **возвратный** , ցուցանէ՝ թէ ներգործութիւն միոյ անձին և իրի յինքն վերադառնայ . քր . **хвалиться** , **գովիլ քի գովել զինքն** . **трудиться** , **վաստակիլ** . **движуся** , **շարժիմ** . **бьюся** , **հարկանիմ** , **ևն** :

Սա ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ՝ նոյն իսկ ներգործական բայ՝ հանդերձ մասնկամբս ся, որ է կրճատեալն անձնական դերանունս себя (198)։ Այս բայ ունի նշանակութի կրաւորական բայի, և յաճախ վարի ՚ի տեղի նորա. փր. изъ молока дѣлается масло, ՚ի կաթանէ գործի կարագ։

221. Բնչականն, взаимный, ցուցանէ զաւինչ կամ հայեցուածս երկուց կամ բազում անձանց և իրաց ՚ի մէջ իւրեանց. փր. дружуся, բարեկամանամ ընդ այլում կամ ընդ բազմաց. знаюся, ծախոթանամ. борюся, մաքառիմ. ссорюся, վիճիմ, ևն։ Սորա կազմութիւնն նոյն է ընդ վերնոյն։

222. Հասարակն, общій, գոլով ՚ի ձև անդրադարձ բայի՝ ունի զնշանակութիւնն ներգործականի և չէզոքականի միանգամայն. փր. кланяться, ողջունել, կամ ողջունիլ. бояться, երկնչիլ. тщусь, փութամ. стараюсь, ջանամ. лѣнюсь, յուլանամ. ևն։ Այս տեսակ բայի յաւէտ ձայնակրական համարի՝ քան թէ հասարակ։

223. Իսկ էական բայն, существительный ձայնեալ՝ նշանակէ զլինելն կամ զգոլ անձին և իրաց, և բաժանի յերիս. бышь, бываешь, существовать, ել, գոլ, լինել։

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

224. ւն. Իշական բայս бышь կամ бываешь, յայն սակս կոչի օժանդակ, զի օժանդակէ ձևացուցանել ոչ միայն զկրաւորական բայս, այլ և զժամանակս ինչ այլոց բայից. փր. я былъ сдвиганъ, շարժեալ եղէ. я буду двигать, շարժեցից։

225. ք. Բն Սուսս որոշին և այլ տեսակք բայից. որք են՝ Պարզ և Բարդ կամ Բազադրեալ, Ինմաւոր և Դիմագուրկ, Բժողջ և Պակասաւոր, Կանոնաւոր և Բնկանոն, Բատական և Չաճախական. զորս քննեսցուք ՚ի կարգիս։

226. փ. Պարզ բայն, несложный, չէ բաղկացեալ յայլ և այլ մասանց. փր. знаю, գիտեմ, ևն։ Իսկ բարդն կամ բազադրեալն, сложный, բաղկանայ

յայլ և այլ մասանց . ԳՐ . признаю, վերաճանաչեմ .
оживотворяю, կենդանագործեմ, ևն :

227 . Դ . Վիմաւոր բայն , личный , ունի ամբողջ
զամենայն դէմս . ԳՐ . читаю, ընթեռնում , чита-
ещь , ընթեռնուս , читаетъ , ընթեռնու : Վսկ
դիմաղուրին , безличный , միայն զերրորդ դէմս ու-
նի . ԳՐ . нельзя , անմարթ է . дождишъ , անձրեւէ ,
ևն (384) :

228 . Է . Վմբողջ բայն , полный , ունի զամենայն
եղանակս , զժամանակս , զդէմս և զթիւս . զորոց
զկնի (336) : Վսկ պակասաւորն , неполный , չունի
զամենայն եղանակս և ժամանակս . այլ երբ հարկն
պահանջէ՝ յայլոց լրանայ :

229 . Զ . Վանոնաւոր բայն , порядочный , լծորդի
ըստ կանոնի՝ անթերի պահելով զամենայն եղանակս
և ժամանակս՝ այլովքն հանդերձ : Վսկ անկանոնն ,
безпорядочный , ոչ լծորդի ըստ կանոնի , այլստո-
րի (357) :

230 . Է . Վաւատական բայն , обильный , ցուցա-
նէ առատապէս զգործն : Վւր ներկայն ունի զկրկին
յանգս , վերջինն աւելի իմն առատ և սաստիկ ցու-
ցանէ զգործողութիւնն . ԳՐ . колеблю և колебаю ,
ցնցեմ , դղրդեմ . стражду և страждаю , նեղիմ ,
չարչարիմ, ևն : Վսկ յաճախականն , учащательный ,
յայտ առնէ զգործողութիւնն՝ յաճախեալ և կրք-
կնեալ . ԳՐ . бьгать , վազվազել . посматривать ,
յաճախ հայիլ , ևն : Տէս և ՚ի կարգս լծորդութեց
(336) :

Յ Օ Դ Ո Ի Ա Ծ Ա Ռ Ա Զ Ի Ն

О наклоненіяхъ и временахъ глаголовъ .

Յաղափս եղանակաց և ժամանակաց բայոց .

231 . Ր . Վայք կազմին ՚ի ձեռն եղանակաց , ժամա-
նակաց , թուոց և սեռից . նմին իրի օրէն է յայսմ
վայրի համառօտիւ բացածանուցանել զհարկաւոր

գիտելիս նախ 'ի վերայ եղանակաց, ապա ժամանակաց և ձևոց այլովքն հանդերձ. հուսկյետոյ դնել զլծորդութիւնս կարգաւ՝ ըստ յատկութեան լեզուին Ռուսաց :

Наклоненія . Եղանակի Բայից .

232 . Ըն Ռուսս են երեք եղանակք . աներևոյթ, սահմանական և հրամայական : Ըներևոյթն ցուցաւ նէ զգործողութիւն՝ անորոշ, անդէմ՝ և անթիւ . որ առ նոսա 'ի չորս վերածի . յորմէ և այլ եղանակք և ժամանակք ձևանան . օրինակ իմն .

ի . Ընորոշ .	Двигать .	Շարժել անկողար .	} Ըներևոյթ .
ի . Պարչ .	Двинушь .	Պարզապէս կիմիանալ գամ շարժել .	
ի . Կարարեալ .	Сдвигашь .	Կատարելապէս շարժել .	
ի . Յաճախական .	Двигивашь .	Յաճախ շարժել .	

Սահմանականն ցուցանէ զգործողութիւնն՝ կարգեալ ուղղակի և անկախ՝ որոշ ժամանակաւ, թուով և դիմօք . փր . хожу , ընթանամ . моешь , լուանաս . идешъ , գնայ : Իսկ հրամայականն ցուցանէ զհրաման, զաղաչանս և զյորդորմունս այլովքն հանդերձ . փր . читай , ընթերցի՛ր . даешъ , տացէ՛ . вдишъ , կերիցու՛ք :

Սա առ Ռուսս ունի գերիս մասնաւոր ձևս՝ ըստ ձևոց աներևութիւն . օրինակ .

ի . Ընորոշ .	Двигай .	Շարժեա՛ն անտարբեր .	} Ըներևոյթ .
ի . Պարչ .	Двинь .	Շարժեա՛ն պարզապէս միանգամ .	
ի . Կարարեալ .	Сдвигай .	Շարժեա՛ն կատարելապէս .	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

233. Մը Ռուսս չիք ստորագասական եղանակ . այլ 'ի ցուցանել զգործողութիւնն ինչ պայմանաւոր՝ վարեն զսահմանականն ընդ միում՝ 'ի հետեւեալ շաղկապից . да, бы, дабы, чтобы, чтобъ, զի, արդեօք, որպէս զի . կամ естли, ежели, եթէ, եւ . զի . да двигаю, զի շարժեցից . я двигаю бы, շարժիցեմ արդեօք, եւ (625) :

Времена . յաճանախ Բայից .

234. յամանակք են այլ և այլ փոփոխութիւնք բայից, որք ցուցանեն զգործողութիւնն 'ի ներկայն, յանցեալն և յապառնին . ուստի երեք են, 'Երկայ, Մնցեալ, Մպառնի :

Մառնին ցուցանէ զգործողութիւնն 'ի ներգործութեան անդ, որպէս двигаю, շարժեմ :

Երկրորդն ցուցանէ զգործողութիւնն՝ յանցեալ ժամանակի եղեալ . որպէս двигаю, շարժէի . двинулъ, շարժեցի, եւ :

235. Մնցեալն բաժանի ան, յՄնցեալ անորոշ կամ անկատար . ъ, յՄնցեալ պարզ . ѣ, յՄնցեալ կատարեալ . ѣ, յՄնցեալ յաճախ, կամ գերագրական :

236. Մնցեալ անորոշն ցուցանէ զգործողութիւնն եղեալ, այլ ոչ որոշեալ յաւարտն . զի . я читалъ книгу, ընթեռնուի զգիրս : Սա յաճախ վարի 'ի տեղի կատարեալ ժամանակի :

237. Պարզ անցեալն ցուցանէ՝ թէ զործն փութով միանգամ եղև պարզ առանց կրկնութե . զի . я вѣнчалъ дунуаъ, հողմն չնչեաց :

238. Իսկ անցեալ կատարեալն ցուցանէ, թէ զգործողութիւնն արդէն կատարեալ եղև յանցեալ ժամանակի . զի . написалъ, գրեալ եմ արդէն :

239. ւն. Մաղադրեալ բայք ածանցեալք յայնպիսի բայից՝ որք ունին զպարզ անցեալ, կազմեն զերկու անցեալ կատարեալս, մին յանցեալ անորու չէ՛ և միւսն՝ ՚ի պարզ անցելոյ. փր. сдвигалъ, сдвинуалъ: Մաղինն ցուցանէ կատարելապէս շարժեալ, և կրկնեալ ևս: Արկորդն ցուցանէ շարժեալ, այլ փուլթով վերջացեալ առանց կրկնութեան:

240. բ. Նախախական բայք՝ կազմեալք ՚ի ձեռն նախադրութեանս по, ունին յանցեալ ժամանակի զնշանակութիւն առատ և նուազ. փր. написалъ, գրեցի շատ կամ սակաւ:

241. ք. Վերահատար բայք ցուցանեն, թէ գործողութիւն եղեալ է յառաջ ժամանակաւ և յաճախ կրկնեալ. փր. я писалъ, արդէն իսկ գրեալ էի: Ինի ևս օժանդակ բայիւս бывало, որ մնայ անփոփոխ. փր. я бывало посѣщалъ, յայց ելեալ էի:

Մառնի.

242. Մառնի ժամանակն ցուցանէ զգործողութիւնն առնելի յապա ժամանակի. փր. буду к вамъ стану читать, ընթերցայց. որ և բաժանի ւն, յՄառնի անորոշ և անկոպար. որպէս буду писать, գրեցից. բ, յՄառնի պարզ. որ ցուցանէ՝ թէ գործողութիւնն չէ կրկնելի, այլ փուլթով վճարելի. որպէս вѣтръ дунешъ, հողմն շնչեցէ. ք, յՄառնի կատարեալ, որ ցուցանէ՝ թէ գործողութիւնն լինելոց է կատարելապէս. որպէս напишу, գրեցից անթերի:

243. Մայք ունողք կրկին անցեալ կատարեալս, ունին նա և զերկու կատարեալ ապառնիս. որպէս сдвигаю և сдвину, շարժեցից: Իսկ յաճախականք՝ ձևացեալք по նախադրութեամբ՝ ունին զկատա-

ըեալ ապառնի կրկին նշանակու[թեամբ. այս է առաւել նուազ. դ՞ր. повшу, գրեցից բազում կամ սակաւ (240) :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

О Причастіи, Дѣепричастіи и наклоненіи
Неокончательномъ.

Յաղագս Ռնդունելութեան, Վերջայի և Վներեայի
Եղանակի :

244. Վամբ եղեն մեզ յայսմ վայրի առանձինն քննել զայստսիկ անդէմ բայս. որք բղխին ՚ի դիմաւոր եղանակաց անտի : Ուր ընդունելու[թիւնն և դերբայն ունին ժամանակ և ձև անորոշ՝ պարզ և կատարեալ. այլ աներեւոյթն՝ որպէս և դերբայն՝ են անհոլով, և ոչ երբէք վարին իբրև ածական՝ որպէս վարի ընդունելու[թիւնն :

իւ. Ռնդունելութեան.

245. Ռնդունելու[թիւնն համարի չորրորդ մասն բանի՝ և կոչի Причастіе, զոր Ուուս քերթողք դնեն իբր եղանակ ինչ բայի, ըստ որում ունի ժամանակ ներկայ և անցեալ : Վայց յաւէտ միանայ ընդ ածականաց, և հոլովի ընդ հոլովմամբ նոցա՝ համաձայնելով ընդ գոյականաց ճշդիւ : Որ և պատասխանէ յարաբերական դերանուանս кошорый. դ՞ր. двигающій, շարժող. կամ кошорый двигалъ, որ շարժեաց : Նւ բաժանի ՚ի հինգ տեսակս :

իւ. Վերջայ. Двигающій, ая, ее. Շարժող.
իւ. Վնցեալ անորոշ. Двигавшій, ая, ее. Շարժեալ.
իւ. Վնցեալ պարզ. Двинувшій, ая, ее. Շարժեալ
պարզապէս, կամ միանգամ.
իւ. Վնցեալ նախարեալ. Сдвигавшій, ая, ее. Շարժեալ
ան[թերի.
իւ. Վնցեալ փերանախար. Двигавшій, ая, ее. Շարժեալ
արդէն, կամ յաճախ.

բ. Ղերբայ .

246 . Ղերբայն է մասն ինչ բայի՝ անդէմ և ան-
 Հոլովելի , որ կոչի Дѣпричастіе , և ցուցանէ զգոր-
 ծողութիւնն ընդ ժամանակաւ՝ պատասխանելով
 այնպիսի բայի , որ ունի զմակբայս когда , յորժամ :
 Աւ սա ըստ օրինակի ընդունելութեան բաժանի
 'ի հինգ տեսակս .

ա . Ղերբայ .

Двига́я , двига́-
 ючи .

բ . Անցեալ անորոշ .

Двига́вши , дви-
 гавъ .

գ . Անցեալ պարզ .

Двину́вши , дви-
 нувъ .

դ . Անցեալ հարարեալ .

Сдвига́вши , сдви-
 гавъ .

է . Ղերբախարար .

Двигива́вши , дви-
 гивавъ .

Տարժելով ,
 'ի շարժելն .

զ . Անբերանոյն .

247 . Անբերանոյթ եղանակն կոչի Неокончателное ,
 և ըստ օրինակի ընդունելութեան բաժանի յԱնո-
 թոշ , 'ի Պարզ , 'ի Ատարեալ , և 'ի Ղերակատար
 կամ : Յաճախական :

1 . Неокончателное неопреде́ленное .

Անբերանոյն անորոշ .

248 . Անորոշ անբերանոյթն է հինն և արմատ այ .
 Լոց , ուստի ամենայն բայից անորոշ անբերանոյթը՝
 յանգին 'ի տь և 'ի чь . զք . чита́шь , ընթեւնուլ .
 цвѣсть , ծաղկիլ . печь , եփել . lix : Տես 'ի ստորև
 (249) : Այստորի միայն բայս ишти , գնալ . ապա ա-
 մենայն կանոնաւոր բայք յանգին 'ի տь , հանդերձ
 նախընթաց ձայնաւորաւ :

2. Неокончателъное однократное .

Աներևոյն պարզ .

249. Պարզ աներևոյթն կազմի յանորոշէ՝ քա
փոխմամբ վերջին եզերաց 'ի нуть : Բայց որովհետեւ
'ի բազում բայս այս ժամանակ պահասի, նմին իրի
պատշաճ դատեցաւ զնել աստ կարգաւ զցանկ այնց
բայից, որք ունին զպարզ ժամանակ աներևուծից,
ընդունելու թեանց և դերբայից . օրինակ իմն .

Աներևոյն անորոշ .

Աներևոյն պարզ .

Ахашь . անախի .	Հառաչել .	А'хнущь .
Блвцшашь . պլիտանի .	փայլիլ .	Блесну'шь .
блевашь . պլելանի .	փսխել .	блвну'шь .
болшашь . պօլանի .	շատախօսել .	болкну'шь .
брызгашь . պոբիզանի .	տղմաշաղախ առնել .	бры'знушь .
брякашъ . պոռեանի .	շառաչել .	бря'кнущь .
Ввисашь . վվիանի .	Հակել .	Вви'снущь .
вгивашь . վղիվանի .	կորացուցանել .	вогну'шь .
вергашь . վերդանի .	ընկենուլ .	вергну'шь .
верш'шь . վերիտի .	շրջել .	верну'шь .
вздрагивашь . վզարանիվանի .	սարսռիլ .	вздо'гнушь .
визжашь . վիչիանի .	սզալ .	визгну'шь .
виляшъ . վիլանի .	խոսափել .	вильну'шь .
вникашъ . վնիանի .	Թափանցել .	вникну'шь .
возкресашъ . վոչբեանի .	յարուցանել .	возкре'снущь .
возникашъ . վոնիեանի .	ծաղիլ .	возни'кнущь .
ворошишь . վօռօշի .	Հսլիլ .	ворохну'шь .
впрыгивашъ . վբոբիլանի .	ընդստ նուլ .	впрыгну'шь .
впрыскивашъ . վբոբիլանի .	սրնդել .	впры'снущь .
вшалакивашъ . վշանիվանի .	մղել 'ի ներքս .	вшолкну'шь .
вывихашъ . վլլիվանի .	խախտել (զոս կերս) .	выви'хнущь .

вымерзашъ . ձըմբերանալ . սառուցանել . вы'мерзнуть .
 высухашъ . ձըսրանալ . ցամաքել . вы'сохнуть .
 вышягашъ . ձըլեւաղանալ . ի դուրս քարշել . вышянуть .
 выхвашывашъ . ձըլուսնալ . ի բայ հանել . вы'хвашнуть .
 ինչպէս .

Гаркашъ . դառնալ . գոչել . Га'ркнуть .
 Глошашъ . դըլանալ . կլանել . глону'ть .
 глядѣшъ . դըլատեսնալ . հայիլ . гляну'ть .
 грешъ . դըրնալ . թիւարել . гребну'ть .
 гремѣшъ . դըրմեմալ . որոտալ . гряну'ть .
 Давишъ . դաժնալ . սեղմել . Давну'ть .
 двигашъ . դըլանալ . շարժել . двину'ть .
 дергашъ . դըրդալ . կորզել . дерну'ть .
 дерзашъ . դըրնալ . համարձակիլ . дерзну'ть .
 досшигашъ . դոսնիդանալ . ի վերայ հասնել . досши'гнуть .

душъ . դոսնալ . փչել . дуну'ть .
 дыхашъ . դըլանալ . ջնչել . до'хнуть .
 Жечь . ժեջ . կիզուլ . же'гнуть .
 жевашъ . ժեղմալ . ծախել . жевну'ть .

Загасашъ . ձաղանալ . շիջուցանել . Зага'снуть .
 заикашъся . ձալկանալ . կակաղել . заикну'сья .
 замыкашъ . ձալմանալ . աղխարակել . замкну'ть .
 застегивашъ . ձասնեղմալ . կոճկել . засте'гнуть .

засшигашъ . ձասնիդանալ . որոտալ . засти'гнуть .
 засшывашъ . ձասնեղմալ . սառիլ . засты'нуть .
 засынашъ . ձասնիմալ . նիրհել . засну'ть .
 зѣвашъ . ձեղմալ . յօրանջել . зѣвну'ть .
 Икашъ . իմանալ . հեծկտալ . И'кнуть .

исшоргашъ . իսորոզանալ . յափշտակել . ишоргну'ть .
 исчезашъ . իսչեմալ . չքանալ . исчезну'ть .
 Капашъ . կանալ . կաթեցուցանել . Ка'пнуть .

касашъся . կասնալ . հոյիլ . косну'сья .
 качашъ . կաշանալ . ցնցել . качну'ть .
 кашляшъ . կաշըլանալ . հաղալ . кашля'нуть .

кивашъ . կիմանալ . առնել նշան . кивну'ть .
 кидашъ . կիմանալ . ձգել . ки'нуть .

Անբնական անորոշ .

Անբնական պարզ .

кликать .	խլի՛նալն .	ըողոթել .	կայ՛կնալն .
клевать .	խլի՛նալն .	կտցա՛հարել .	կայո՛նալն .
ковырять .	խօլի՛նալն .	մաքրել .	ковырնա՛լն .
козырять .	խօլի՛նալն .	զբօսնալ .	козырնա՛լն .
колебашь .	խօլի՛նալն .	յուզել .	коле՛նալն .
колоть .	խօլի՛նալն .	խայթել .	кольնա՛լն .
копашь .	խօլի՛նալն .	սկզբել .	կո՛նալն .
кричать .	խոլի՛նալն .	զոչել .	крикնա՛լն .
Лизашь .	լիզալն .	լիզել .	лизնա՛լն .
лопашь .	լոփալն .	սխայթել .	лоփնա՛լն .
Мазашь .	մաշալն .	օծանել .	Ма՛շնալն .
макашь .	մախալն .	թանալ .	ма՛կնալն .
марашь .	մարալն .	ապականել .	ма՛րնալն .
махашь .	մախալն .	հողմա՛հարել .	махնա՛լն .
меташь .	մետալն .	ընկենալ .	метնա՛լն .
мигашь .	միղալն .	ակնարկել .	ми՛ցնալն .
мочить .	մօլի՛նալն .	թանալ .	мо՛կնալն .
Нырять .	նիռնալն .	ընկղմել .	Нырնա՛լն .
нюхашь .	նիւխալն .	հառտել .	ню՛խնալն .
Обыкашья .	օպի՛նալն .	սովորել .	Обы՛կնալն .
окисать .	օքի՛նալն .	թթուել .	оки՛նալն .
осипашья .	օսի՛նալն .	պատճառել (ըզկերկերումն) .	оси՛նալն .
ошашья .	օ՛նալն .	հեծել .	օ՛խնալն .
Пинашья .	փինալն .	վարել ոտիւք .	Пина՛լն .
плескашья .	փլե՛նալն .	ցայտել .	пле՛նալն .
плевать .	փլե՛նալն .	թքանել .	плеո՛նալն .
плясашья .	փլե՛նալն .	կարաւել .	плясնա՛լն .
попрекашья .	փօփնալն .	յանդիմանել .	попрекնա՛լն .
примыкашья .	փոփնալն .	աղիւել .	примкնա՛լն .
просыпашья .	փոփնալն .	զարթնալ .	просնա՛լն .
прыгать .	փոփնալն .	ոստնալ .	прыгնա՛լն .
пырять .	փրբնալն .	հալածել .	пырնա՛լն .
Рыгашья .	րիկնալն .	ձգւտալ .	Рыгնա՛լն .
рѣзашья .	րիկնալն .	կտրել .	рѣ՛նալն .
Сверкашья .	սիլե՛նալն .	չողչողել .	Сверкնա՛լն .

Լիւրերէնոյն անորոշ .

Լիւրերէնոյն որորոշ .

свисшашъ .	սվիւրեանոյն . շնչել .	сви'снуть .
скакать .	սխահանոյն . ստանուլ .	ско'кнуть .
сморкать .	սմորտանոյն . մսքրել զընն . զուս .	сморкну'шь .
сплескивать .	սվիւրահանոյն . գոլել .	спле'снуть .
спрыскивать .	սքրահանոյն . սուզել .	спры'снуть .
снегоать .	սնեղանոյն . մտրակել .	снегну'шь .
спрекать .	սքրեհանոյն . խայթել .	спре'кнуть .
спричь .	սքրիլ .	спригну'шь .
спрѣляшь .	սքրելեանոյն . արձակել զհրա . ցանս .	спрѣ'ляну'шь .
стукать .	ստուգանոյն . բաղխել .	сту'кнуть .
совать .	սովանոյն . մղել .	су'нуть .
Такать .	լարանոյն . հաճել .	Та'кнуть .
шесашъ .	լեանանոյն . ողորկել .	шесну'шь .
шискать .	լիտանոյն . ճնչել .	ши'снуть .
шолкать .	լուսանոյն . հարկանել .	шолкну'шь .
шрогать .	լուծողանոյն . հարկել .	шро'нуть .
трясть .	լուրեանոյն . կայտուալ .	тряхну'шь .
тыкать .	լուրանոյն . մխել .	тыкну'шь .
Увядашь .	ուվեարանոյն . թառամիլ .	Увя'нуть .
угасать .	ուղասանոյն . շիջանիլ .	уга'снуть .
ужасать .	ուժասանոյն . պակուցանել .	ужасну'шь .
ушихать .	ուլիխանոյն . խաղաղել .	уши'хнуть .
ушопать .	ուլիսոփանոյն . ընկղմել .	ушо'пнуть .
Хапать .	խանիլանոյն . յափշտակել .	Ха'пнуть .
Харкать .	խահահանոյն . ժայթքել .	ха'ркнуть .
хвастать .	խվանանոյն . պարծիլ .	хва'снуть .
Хлебашъ .	խլեպանոյն . կլանել .	хлебу'шь .
Хлещать ,	խլեսանոյն . հարկանել մըտ . րակալ .	Хлесну'шь .
хлопать .	խլոփանոյն . շոռաչել .	хло'пнуть .
Храпѣшь .	խրահանոյն . թնդալ .	Хра'пнуть .
Царапашъ .	ցահահանոյն . ցետել .	Цара'пнуть .
Чвакать .	չվահանոյն . խօսիլ զարիս .	Чва'кнуть .
чесать .	չեսանոյն . սանտրել .	чесну'шь .

Անկարգի անորոշ.

Անկարգի պարզ.

чкашь . չհանի .	զմի ինչ հարկա .	չկնու'տի .
чмокашь . չմոխի .	նեւ ընդ այլում .	
чхашь . չխանի .	արձակել զձայն	չմո'կնուտի .
Шагашь . շահանի .	յուտեւն .	
шаркашь . շարհանի .	փոնդալ .	չխնու'տի .
шасташь . շաստանի .	տարածել զոտս .	Шагну'տի .
шатать . շատանի .	շառաչել ոտիւք .	ша'րկնուտի .
швыряшь . շվըրանի .	կառաչել յըն	ша'ստնուտի .
шевелишь . շեվելի .	թանալն .	
шешашь . շեշանի .	ցնցել .	ша'տնուտի .
шибашь . շիպանի .	ձգել .	швы'рнуտի .
шипеть . շիպի .	տատանիլ .	шевели'տնուտի .
шлепашь . շլեպանի .	շչնչել .	шешну'տի .
	արկանել .	шибну'տի .
	շչել .	шипну'տի .
	ծափս հարկա	шлепну'տի .
	նեւ .	
шорошишь . շորոշի .	շառաչել .	шорокнущи .
щелкашь . շչեկանի .	ծափս հարկա	щелкнущи .
	նեւ .	
щепашь . շչեպանի .	ճեղքել զփայտ .	щепну'տի .
щипашь . շչիպանի .	հաւաքել .	щипну'տի .
юркашь . յորհանի .	ընկզմել .	Юркнущи .

3. Неокончателъное совершенное .

Անկարգի կարգեալ .

250 . Սխալն հետեւեալ բայք են պարզ, որք ունին անկարգի թ պարզ կատարեալ . որպէս .

Бросать ,	бросить ,	Չգել .
Ворочать ,	ворочить ,	Պարձուցանել .
Давать ,	дать ,	Տալ .
Дѣвять ,	дѣть ,	Պնել .
Досаждашь ,	досадишь ,	Չանձրանալ .
Кончашь ,	кончишь ,	Եզերել .
Лишашь ,	лишишь ,	Օրկել .

Обижать,	обидѣть,	Ս շտայուցանել.
Прощать,	просишь,	Սերել.
Пускать,	пустишь,	Թողուլ.
Плѣнять,	плѣнишь,	Սերել.
Падать,	пасъ,	Մնանիլ.
Рожать,	родишь,	Օնանիլ.
Свобождашь,	свободишь,	Մատել.
Спасать,	спаси,	Փրկել.
Сступать,	спунишь,	Մնծանալ.
Являть,	явись,	Յայտնել.

251. Սկ այլ պարզ բայք չունին զաներևոյթ պարզ կատարեալ: Յաճախակի յանորոշէ ձեռնայ կատարեալ աներևոյթ. բաղադրելով ի ձեռն նախագրու թեանց. զորս նշանակեսցուք կարգաւ. Безѣ, безо, безпокоишь. В, во, входитъ. Воз, вз, возлюбить. Вы, выйши. До, дойши. За, заѣхашъ. Из, изгнашь. На, набросашъ. Над, надавишь. Низ, низойши. О, об, обить. Оп, ошбить. По, повзрашъ. Под, подложить. Пред, предупредить. Пре, пере, при, про, прошивѣ, разо, с, у; տէս ՚ի հետեւեալ տախտակի:

Մերհոյն անորոշ.

Մերհոյն կատարեալ.

Алкашь.	ալակիլ.	քաղցնուլ.	взалка'ть.
алѣшь.	ալիլիլ.	աշխեստանալ.	поалѣ'шь.
Багровѣшь.	պարսօլիլիլ.	կապարազոյն լինել.	побагровѣ'шь.
баловашъ.	պլօլիլիլ.	ստահակել.	изба'ловать.
блекнуть.	պլիքնիլիլ.	Թառամիլ.	побле'кнущъ.
богатѣшь.	պողալիլիլ.	փարթամանալ.	разбогатѣ'шь.
божисься.	պօթիլիլիլ.	երգնուլ.	побожи'шься.
бороняшь.	պօծիլիլիլ.	տափանել.	вборони'шь.
болѣшь.	պօլիլիլիլ.	ապականել.	разболѣ'шь.
бояться.	պօտիլիլիլ.	երկնիլիլ.	убоя'шься.
бранить.	պօտիլիլիլ.	նախատել.	вы'бранить.
б рашашья.	պօտիլիլիլ.	եղբայրանալ.	побра'шашья.

Անբերանայն անորոշ .

Անբերանայն հարարեալ .

зрѣшь . Գրիէնայն .	Հատուանալ .	узрѣ'шь .
зябнуть . Կէնանանայն .	մլիսիլ .	озя'бнуть .
каменѣшь . Գանեանայն .	քարանալ .	окаменѣ'шь .
каяться . Գանեանայն .	զղջալ .	пока'яться .
кипѣшь . Գիէնայն .	եռալ .	вскипѣ'шь .
кипящимъ . Գիէնանայն .	եռացուցանել .	вскипяши'ть .
киснуть . Գիանանայն .	լծլծուիլ .	окисну'шь .
клеимить . Գլայնայն .	կնքել .	заклейми'шь .
копить . Գօթնայն .	յաւելուլ .	скопи'шь .
копшить . Գօթնայն .	ծխտել .	закопши'шь .
корчить . Գօռնայն .	ամիրիել .	ско'рчить .
коры'сновахъся . Գօռնանայն .	խրացուցանել .	покоры'сно- вашьяся .
костенѣшь . Գօռնանայն .	յոսկր փոխար- կիլ .	окоштей'шь .
красить . Գոսանայն .	ներկել .	вы'красить .
кроить . Գոճնայն .	ձեւել .	скро'ить .
кропать . Գոօթնայն .	անարուեստ դործել .	скропа'шь .
крошить . Գոռնայն .	մանրել .	пкроши'шь .
крѣпнуть . Գոնեանայն .	սկնդել .	окрѣпну'шь .
купать . Գոնանայն .	լծանալ .	вы'купать .
кушать . Գոնայն .	ուտել .	вку'шать .
леденѣшь . Լեռնանայն .	սառիլ .	оледенѣ'шь .
лепѣшь . Լեռնանայն .	լծուլել .	полепѣ'шь .
линять . Լինեանայն .	դունատիլ .	полия'шь .
линять . Լինեանայն .	նորոզիլ .	вы'линять .
лощить . Լոշնայն .	ողորկել .	вы'лощить .
лудить . Լոսնայն .	անագել .	вы'лудить .
лышать . Լընայն .	ծուլանալ .	пролыша'шь .
Маторѣшь . Մաթօռնայն .	ծերանալ .	заматорѣ'шь .
миловать . Միլօնայն .	զգուել .	поми'ловать .
миришь . Միրնայն .	խաղաղել .	поми'ришь .
молодѣшь . Մօլօթնայն .	մանկանալ .	помолодѣ'шь .
морить . Մօռնայն .	մահացուցանել .	умори'шь .
морозить . Մօռնայն .	սառուցանել .	заморо'зить .

Անբերանայն անորոշ .

Անբերանայն հարարեալ .

мужашъ . հո-ժ-մ-ն .	Հասանել 'ի հա	возмужа'шь . սակ այրու թէ .
մՅա՛նի . հի-է-ն-ն .	իջուցանել .	обмѣл'шь .
մՅա՛նի . հի-է-ն-ն .	խառնել .	помѣ'шашъ .
Нравишься . հո-մ-ի-ն-ն .	հաճոյանալ .	понра'вится .
նՅմ'նի . հի-է-ն-ն .	համրանալ .	онѣмѣ'шь .
նյохашъ . հի-է-ն-ն .	հոտոտել .	поню'хашъ .
Палишь . հի-է-ն-ն .	արձակել ' զ թըն	выпали'шь . դանօ (ձս) .
палишь . հի-է-ն-ն .	կիզուլ .	опали'шь .
печь . հի-է-ն .	եփել .	изпѣ'чь .
плашишь . հի-է-ն-ն .	հատուցանել .	заплаши'шь .
плесневѣшь . հի-է-ն-ն-ն .	բորբոսել .	заплесневѣ'шь .
поршишь . հի-է-ն-ն .	ապականել .	изпо'ршишь .
попрошишь . հի-է-ն-ն-ն .	ճեղքել զորո-	выпопро-
	վայն անանոց .	шить .
пощѣшь . հի-է-ն-ն .	բրանիլ .	впоощѣ'шь .
пренятствовать . հի-է-ն-ն-ն-ն .	խափանել .	возпреня'шт-
		ствовать .
пугашъ . հի-է-ն-ն .	պակուցանել .	испуга'шь .
пустѣшь . հի-է-ն-ն-ն .	դատարկանալ .	опустѣ'шь .
пухнуть . հի-է-ն-ն-ն .	այսնուլ .	вспу'хнушь .
пучить . հի-է-ն-ն .	փչել .	вспучи'шь .
пылавъ . հի-է-ն-ն .	բորբոքել .	запыли'шь .
пѣнишь . հի-է-ն-ն-ն .	հանել փրփուր	вспѣ'нишь .
пѣшь . հի-է-ն-ն .	երգել .	спѣ'шь .
Радовашься . հո-մ-ի-ն-ն .	ուրախա-	обра'довашься . նալ .
радѣшь . հո-մ-ի-ն-ն .	հոգալ .	порадѣ'шь .
ржавѣшь . հո-մ-ի-ն-ն-ն .	ժանգահարիլ .	заржавѣ'шь .
робѣшь . հո-մ-ի-ն-ն .	լքանիլ .	обробѣ'шь .
русѣшь . հո-մ-ի-ն-ն .	դեղնիլ .	порусѣ'шь .
рыжѣшь . հո-մ-ի-ն-ն .	կարմրահեր լինել .	порыжѣ'шь .
Садить . հո-մ-ի-ն-ն .	նստուցանել .	посади'шь .
синишь . հի-է-ն-ն .	կապուտակ առ-	вы'синишь . նել .

Լսելը հարկը անհարկը .

Լսելը հարկը հարստի հարկը .

синѣшь .	սինեիլն .	կապուտակ լի նեկ .	посинѣ'шь .
сипнушь .	սիփնանն .	պատճառեկ կերկերուծն .	оси'пнушь .
слѣпнушь .	սլեիփնանն .	կուրանակ .	ослѣ'пнушь .
сморѣшь .	սմօրեիլն .	հայիլ .	посморѣ'шь .
смѣшишь .	սմեիլն .	ծաղր առնեկ .	разсмѣши'шь .
спарашься .	սփարանն .	ջանակ .	постара'шься .
спарѣшь .	սփարեիլն .	ծերանակ .	устарѣ'шь .
спрадашь .	սփրադանն .	չարչարիլ .	пострада'шь .
спрочишь .	սփրօիլն .	խայլձեկ .	вы'спрочишь .
сулишь .	սուլիլն .	խոստանակ .	посули'шь .
сушишь .	սուիլն .	չորացուցանեկ .	вы'сушишь .
сѣдѣшь .	սեիփեիլն .	ակուրիլ .	посѣдѣ'шь .
сякнушь .	սեանն .	ցամաքիլ .	изся'кнущь .
Твердѣшь .	տեիփեիլն .	այնդանակ .	отвердѣ'шь .
шелиться .	իլեիլն .	ծնանիլ կուլու .	отели'шься .
темнѣшь .	տեմեիլն .	մլձանակ .	потемнѣ'шь .
шолстѣшь .	իօլեիլն .	ստուարանակ .	пшолстѣ'шь .
шопишь .	իօփիլն .	հոսիլ 'ի խորս .	истюпи'шь .
шоропишь .	իօրօփիլն .	ստիպեկ .	пшоропи'шь .
шощать .	իօշիլն .	վտտիլ .	отоща'ть .
трашишь .	իտիլն .	ծախեկ .	истрати'шь .
строишь .	իտօիլն .	երեքկնեկ .	строи'шь .
тупишь .	իտփիլն .	բլձանակ .	иступи'шь .
тускнушь .	իտփնանն .	չփոթիլ .	пшускнущь .
Ушюжишь .	ուիլն .	փայլեցուցանեկ .	вы'ушюжишь .
Ходашайстеовашь .	իօրանն .	իօլեիլն .	изхода'шай- սիջնորդեկ .
Хоронить .	իօրօնիլն .	ծածկեկ .	схорони'шь .
Хоронить .	իօրօնիլն .	լձադեկ .	похорони'шь .
худѣшь .	իտիլն .	ծիւրիլ .	похудѣ'шь .
хулишь .	իտուլիլն .	հայհոյեկ .	похули'шь .
Цѣловашь .	ցելօվիլն .	համբուրեկ .	поцѣлова'шь .
Чажнушь .	չանիլն .	լձառամիլ .	հիւ изча'хнушь .

ծիլ .

Մերկուրի մարտի .

Մերկուրի կարգեալ .

чеканишь . լեռնիկի .	քանդակել զբլլ .	вычека'нишь .
	չաւ .	
чернѣшь . լեռնիկի .	սևացուցանել .	почернѣ'шь .
чешвернишь . լեռնիկի .	'ի չորս բաժա	разчетше'-
	նել .	ришь .
чшишь . լեռնիկի .	պատուել .	почшишь .
шипѣшь . շիճիկի .	չել .	зашипѣ'шь .
шупишь . շուճիկի .	ընդ խաղ առ	пошупи'шь .
	նել .	
Ясиѣшь . եսնիկի .	պարզիլ .	поясиѣ'шь .

4. Неокончателное многократное .

Մերկուրի յաճախան .

252 . Յաճախականն ցուցանէ յաճախ կրկնումն զործողութե , որ յանգի 'ի ivaшь , կամ 'ի ывашь . զր . бѣгиваешь , վազվազել . և կազմի յանորոշ ա ներևութէ՝ ըստ հետևեալ կանոնաց :

Սանն ̄ .

253 . Մարտի աներևոյթը՝ յանգեալք 'ի ашь հանդերձ նախադաս տառիւքս г , ж , к , х , ч , ш , щ , կամ 'ի яшь , լինին յաճախական՝ եթէ յանգեցին 'ի ivaшь , զր . бѣгаешь , վազել , бѣгиваешь , վազվազել . спрѣляешь , նետել , спрѣливаешь , յաճախնել տել , և : Սակայն сѣяешь , ցանել , լինի сѣвашь և сѣиваешь , յաճախ ցանել :

Սանն ̄̄ .

254 . Մարտի աներևոյթը՝ յանգեալք 'ի ашь հանդերձ նախադաս տառիւքս б , в , д , з , л , м , н , п , р , с , ш , կամ 'ի ошь , լինին յաճախական՝ եթէ փոխեցին 'ի ываешь , զր . думаешь , խորհիլ , думываешь , ստէպ խորհիլ . полошь , ուղղել , полы-

ատի , յաճախ սուղեւ , եւ : Սակայն յատի , լինի
 յատի , գիտեւ . յատի , յատի , կուտեւ . ատի ,
 ատի , առնու . յատի , յատի , սուտեւ . յատի ,
 յատի , սուտեւ . յատի , յատի , կարեւ . յատի ,
 յատի , յատի . յատի , յատի , յատի , յատի ,
 յատի . յատի , յատի , յատի . յատի , յատի ,
 յատի , յատի , յատի . յատի , յատի , յատի ,
 յատի :

Ատի Գ .

255 . Ստորոտ ատիւնիւթի յատեալք ՚ի ատի ,
 եւ ՚ի ատի կամ ՚ի ատի հատեալք նախագաս յատեա-
 ւորաւ , կամ միտի ՚ի տառիցս յ , լ , ո , ր , շ ,
 չ , լինին յաճախական՝ եթէ փոխեցին ՚ի ատի .
 փր . յատի , գաղեւ , յատի , կարի իմն գաղեւ .
 յատի , յատի , յատի , յատի , յաճախ յա-
 յատի . յատի , յատի , յատի , յատի , յատի ,
 եւ յատի :

Սակայն յատի , յատի , յատի , յատի . յատի ,
 յատի ; յատի , յատի , յատի , յատի ; յատի ,
 յատի , յատի , յատի ; յատի , յատի , յատի ,
 յատի : յատի , յատի , յատի , յատի . յատի ,
 յատի , յատի , յատի , յատի , յատի . յատի ,
 յատի , յատի , յատի , յատի . յատի , յատի .

Ատի Գ .

256 . Ստորոտ ատիւնիւթի յատեալք ՚ի ատի հատեալք
 նախագաս տառիցս յ , յ , ո , ո , յատի , յատի , յատի ,
 յատի ; յատի . յատի , յատի , յատի . յատի , յատի ,
 յատի , յատի , յատի : յատի , յատի , յատի ,
 յատի , յատի , յատի : յատի , յատի , յատի .

Կանն Է.

257. Ընորոշ աներևոյթ՝ յանգեալք 'ի Ժիտի կամ 'ի շիտի, լինին յաճախական՝ եթէ փոխեցին 'ի յիտի . զք . судить, суживать, դատել . грузить, грузивать, բեռնաւորել, նա : Իսկ յանգեալքն 'ի սիտի, փիտի, և 'ի սփիտի, լինին յաճախական՝ եթէ փոխեցին 'ի յիտի . յիտի . красить, крашивать, ներկել . плашить, плачивать, լճարել . чистить, чищать, մաքրել, նա :

Ներհոսն .

258. Յայտ է 'ի վերոյգրեալ օրինակաց՝ թէ ոչ միայն շէշտն փոխէ զտեղի իւր յածանցիլ բային յայլ և այլ ձևս ըստ եղեալ կանոնաց, այլ և ուր ուրէք գտանի տառս օ, փոխի 'ի ա ; զք . носи'ть, на'шивать, տանիլ . смотрѣ'ть, сма'шивать, հայիլ, և այլն :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԻ

О Происхожденіи Наклоненій, Причастій
и Двепричастій .

Յաղագս հարևութան Երևանաց, Ընդհանրութեանց
և 'Երբայից .

259. Իայն փոփոխելով յայլ և այլ յանգս՝ ընդունի զտարբեր եղանակ, որ ըստ յատկութեան լեզուին Խուսաց համարի երեք (232) : Իյօսեցաք 'ի վերայ աներևոյթ եղանակին . ժամ է արդ ցուցանել զկազմութիւն սահմանականին և հրամայականին :

Изъяснительное . Սահմանական եղանակ .

260 . Սահմանական եղանակն փակէ ընդ իւրև զժամանակն ներկայ , անցեալ , և ապառնի . ըստ որում ցուցաւ 'ի վեր անդր (234) : Սնայ մեզ այժմ 'իսօսիլ զկազմութենէ երկոց ժամանակայ :

Настоящее . 'Աերէայ .

261 . 'Աւաջին դէմք եզակի ներկային յանգի 'ի ю և 'ի у ; և կազմի յանորոշ աներևութէ ըստ հետևեալ կանոնայ :

Սահման Թ .

262 . 'Աերևոյթ եղանակն յանգեալ 'ի ашь , ѣшь , яшь , հանդերձ միով բաղաձայնիւ լինի ներկայ' եթէ փոխեսցի 'ի ю ; փր . двигашь , շարժեալ , двигаю , շարժեմ . владѣшь , տիրեալ , владѣю , տիրեմ . мѣряшь , չափեալ , мѣряю , չափեմ , ևն :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

263 . Թ . 'Ասորին յանգեալքն 'ի евать և 'ի авать , որք փոխին 'ի ую . փր . врачевать , врачую , բժշկեմ : 'Կակ горевать լինի горюю , տրտմիմ . ըստ որոյ дневать , плевать , ушреневать լինին ушрениюю , ևն :

264 . Ք . 'Այքս չափ , կուլեալ . жаждашь , ծարաւիլ . ждашь , սպասեալ . жрашь , կլանեալ . журчать , տրտնջալ . брать , առնուլ . врасть . շողփաղփեալ . держать , ունիլ . дрожать , դողալ . драшь , պատառեալ . лгать , ստեալ . пыщать , այրեալ . рвать , խլեալ . сосать , ծծեալ . шкашь , հիւսեալ , փոխին 'ի у ; փր . зову , жажду , ևն :

265 . փ . 'Այքս вязать , կապեալ . казать , ցուցանեալ . лизать , լիզեալ . мазать , օծանեալ . низать , անցուցանեալ աղանի . видѣшь , глядѣшь , տեսալ .

նել. сидѣшь, նստիլ, փոխին 'ի жу; փր. вяжу, кажу, лижу, liā.

266. փ. Քայքս կликашь, կոչել. плакашь, լալ. бормошашь, մնչել. гогошашь, կարկաչել. клокошашь, եռալ. клохшашь, գրգալ հաւուց. лепешашь, մեշա, ձգել. вершѣшь, պտոյաքել, փոխին 'ի чу. փր. кличу, плачу, бормочу, liā.

267. Ե. Քայքս махашь, յարուցանել զհողմն. пахашь, աշխատիլ. писашь, գրել. плясашь, կաքաւել. песашь, գծազրել. чесашь, քորել, փոխին 'ի шу; փր. машу, пашу, пияшу, пляшу, և այլն:

268. Չ. Քայքս искашь, որոնել. плескашь, աղմաշաղախ առնել. рыскашь, արշաւել. клеваша, ամբաստանել. ропша, տրանջել. блиста, փայլիլ. свисташь, սուլել. скрежеша, կրճտել զատամունս. шрепеша, գողալ, փոխին 'ի шу, և լինին ներկայ. որպէս ишу, плещу, рыщу, և այլն:

269. Կ. Քայքս дремашь, նիրհել. клепашь, հնչել. сыпашь, սիւել. шрепашь, մանրել (զկանեփ). шерпѣшь, համբերել. храпѣшь, сапѣшь, խորդալ, փոխեալք 'ի лю լինին սահմանականք, дремлю, креплю, liā:

270. Ը. Քայքս бдѣшь, հսկել. болѣшь, հեւանդանալ. горѣшь, այրիլ. зрѣшь, сморпѣшь, հայիլ, փոխեալք 'ի ю լինին ներկայ. որպէս бдю, болю, горю, liā:

Աննն Է.

271. Մներեոյթ բայք՝ յանգեալք 'ի ешь փոխեալ զայն 'ի у լինին ներկայ՝ կորուսանելով զնախընթաց տառն е, փր. мерешь, мру, մեռանիմ. перешь, пру, կոխեմ:

Աննն Ը.

272. Մներեոյթ բայք՝ յանգեալք 'ի ишь կամ 'ի ашь հանդերձ, նախընթաց ձայնաւորաւ, և այնք՝

Կանոն Է.

277. Տայք յանգեալք 'ի ышь, փոխեալ 'ի ою
լինին ներկայ. ֊ր. мышь, мою, լուանամ. рышь,
рою, փորեմ, ևն : Խսկբայս слышь, անցանեւ ընդ,
լինի слыву.

Կանոն Ը.

278. Տայք յանգեալք 'ի ушь, կորուսեալ ըզ-
յանգն ышь, ինին ներկայ. ֊ր. гнуть, гну, լձե-
քեմ. сохнушь, сохну, ցամաքեցուցանեմ, ևն : Սա-
կայն բայս душъ լինի дую, շնչեմ :

О Лицахъ насоящихъ.

ԳԻՏԵԼԻՔ Ի ՎԵՐԱՅ ԴԻՄԱՅ ՆԵՐԿԱՅԻՆ

279. Ետ ցուցանելոյ զկազմու թինն առաջին
դիմաց ներկային, դիցուք կանոնս սակս այլոց դի-
մաց, որք եզերին յայլ և այլ յանգս : Խբբև զի՝
երկրորդ դէմք եզակի ներկային յանգի 'ի ешь կամ
'ի ишь ; և երրորդ դէմքն 'ի емъ կամ 'ի имъ ; իսկ
յոքնակի առաջին դէմքն յանգի 'ի емъ, կամ 'ի
имъ ; երկրորդն 'ի еше կամ 'ի ише, և երրորդն 'ի
юшъ, ушъ, ашъ, և 'ի яшъ.

Խոտորին հետևեալքն. ֊ր. имѣю, ունիմ,
ѣ. имѣешь, ունիս, ֊. имѣешъ, ունի. ւ. имѣемъ,
ունիմք, ք. имѣете, ունիք, ֊. имѣюшъ, ունին.
ւ. сохну, ցամաքեցուցանեմ, ք. сохнешъ, ֊. сох-
нешъ ; ւ. сохнемъ, ք. сохнете, ֊. сохнушъ.
ւ. держу, կաշնում, ք. держишь, ֊. держитъ.
ւ. держимъ, ք. держите, ֊. держашъ ; զորս
յայտնի կացուցանեն հետևեալ կանոնք :

Կանոն Թ.

280. Տայք յանգեալք յառաջին դէմս 'ի ю,
бу, ву, зу, му, ну, ру, су, шу, յայլ դէմս լի-

сдвигать, сдвигалъ, շարժեալ էմ. որ սովորաբար պատասխանէ մերս յարակատարին՝ առնլով՝ ի սկիզբն զտառս с, կամ զնախագրութիւն ինչ, և ցուցանէ անթերի զգործողութիւնն :

4. Давнопрошедшее.

Անցեալ յաճախական, կամ Վերախորար.

287. Այս անցեալ պատասխանէ մերս գերակատարին՝ և կազմի ՚ի յաճախական կամ ՚ի գերակատար աներևութէ, փոխելով զմասնիկս шь ՚ի лъ ; փր. двигивать, двигивалъ, շարժեալ էի : Սա՛ որ պէս և նախընթացն՝ ունին զտառս . այլ դէմքն գերանուամբք որոշին (492) :

1. Будущее неопределенное.

Ապառնի անորոշ.

288. Անորոշ ապառնին կազմի ՚ի ձեռն անորոշ աներևութի և ապառնի ժամանակին օժանդակ բայիս бытъ, որ փոփոխի ըստ դիմաց, թէպէտ աներևոյթն մնայ անփոփոխ . փր. я буду двигать, շարժեցից . будешь двигать, շարժեսցես . будем двигать, շարժեսցէ . տես ՚ի կարգս լծորդութեց :

Ի ինի ևս ՚ի ձեռն բայիս стану, կամ . փր. стану писать, կամ ՚ի գրել, փր գրեցից :

2. Будущее однокрашное.

Ապառնի պարզ.

289. Պարզ ապառնին կազմի ՚ի պարզ աներևութէ՝ կրճատելով զմասնիկս шь ; և ըստ վերջաւորութեան ներկային՝ լինի двинушь, двину, շարժեցից միանգամ, двинешь, շարժեսցես, двинешь, շարժեսցէ . յորք . двинемъ, двинете, двинушъ .

3. Будущее совершенное.

Ապառնի կատարեալ.

290. Կատարեալ ապառնին ոչ այլ լինէ է, եթէ ներկայն սահմանին՝ հանդերձ նախադրու թիւ, որ յարի ՚ի կատարեալ աներևոյթն. փր. сдвигаю, շարժեցից անթերի. сдвигаешь, շարժեսցես, ևն :

Հետեւեալ բայք ունին զմի ապառնի պարզ կատարեալ. որք են. бросать, брошу; ворочать, ворочу; дѣвять, дѣну; кончать, кончу; лишать, лишу; пѣвнять, пѣвню; прощать, прощу; пущать, пущу; падасть, паду; рождать, рожу; ступать, ступлю.

Սոյն պարզ կատարեալ ապառնիք փոփոխին ըստ դիմաց և ըստ թուոյն, որպէս ներկայն սահմանականին :

Наклоненіе Повелительное.

Հրամայական եղանակ.

291. Առաջին եզակի դէմք հրամայականին միշտ պակասի. զի այլ դիմաց լինի հրամայել. այլ առ Սուսս դոյ յատուկ ինչ. իբր զի՝ ըստ զանազանութեան աներևութին՝ զոն զանազան հրամայականք, զորոց կազմութիւն նշանակեսցուք ՚ի կարգիս :

1. Неопредѣленное.

Հրամայական անորոշ.

292. Արկորորդ դէմք անորոշ հրամայականին՝ կազմի յաներևութից յանդերձ ՚ի ашь, яшь, ешь, ѣшь, ышь, ошь, և ՚ի ушь. Սուտի ներկայք սահմանականին՝ յանդեալք ՚ի аю, ую, ёю, юю, яю, եթէ փոխեսցեն զտառս ю ՚ի ѣ, լինին հրամայական. փր. двигаю, двигай, շարժեա՛. красѣю, краснѣй, շառաղչեա՛. воюю, воюй, պատերազմեա՛, և այլն :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

293. ան. Վերկայք յանդեալք 'ի ւ և 'ի ւո հանդերձ նախադաս բաղաձայնիւ, լինին հրամայական՝ եթէ փոխեցեն զայնս 'ի և, երբ վերջին վանկն է երկար. իսկ եթէ իցէ սուղ՝ փոխելի է 'ի ւ; փր. держу, держи; колю, коли; кличу, кличь; рѣжу, рѣжь, *և*։

Սակայն բայս гляжу լինի гляди; сижу, сиди; верчу, верти; блещу, блестя. Սոյնօրինակ փոխին 'ի և յանդեալքն 'ի ւ հանդերձ կրկին նախադաս բաղաձայնիւք. փր. пухну, пухни.

294. ք. Մորոշ աներևոյթք՝ յանդեալք 'ի և և լինին հրամայական՝ կրճատմամբ մասնկանս և, եթէ իցէ վերջին վանկն երկար. ապա թէ ոչ՝ մասնիկս և և փոխի 'ի ւ: փր. носишь, носи; вѣришь, вѣрь, *և*։

295. Մըդ՝ երրորդ դէմք եզակի և յոքնակի հրամայականին՝ նոյն է ընդ սահմանական ներկային. ուր սովորաբար յարի շողկասս пусть, թող. փր. пусть онъ двигаетъ, թող շարժեցէ. пусть они двигаютъ, շարժեցեն, *և*։ Սոյնպէս առաջին դէմք յոքնականին նոյն է ընդ առաջին դիմաց ներկային. իսկ երկրորդ դէմք յոքնականին կազմի՝ եթէ յաւելցի յեզակին մասնիկս և: փր. двигайте, շարժեցէք։

2. Однократное. Հրամայական պարզ.

296. Պարզ հրամայականն կազմի 'ի պարզ աներևուցէ՝ փոխելով զմասնիկս ւшь 'ի և, եթէ իցէ վերջին վանկն երկար. ապա թէ ոչ՝ փոխի 'ի ւ; փր. вернуть, верни; двинуть, двинь, *և*։

Վէմք պարզ հրամայականին ձևանան այսպէս. двинь, շարժեա. пусть онъ двинетъ, շարժեցէ. двинетъ, շարժեցուք. двиньте, շարժեցէք. пусть они двинутъ, շարժեցեն միանգամ։

3. Совершенное .

Հրամայական հարարեալ .

297. **Կատարեալ հրամայականն ոչ այլ ինչ է , եթէ ոչ անորոշ հրամայական՝ հանդերձնախաղրու թեամբ .** ֊ր . двигай , сдвигай ; տես և ՚ի կարգս լծորդութեանց :

Причастіе . Ընդունելութիան .

1 . Настоящее . Կերից .

298. **Կերկայ ընդունելութիւնն կազմի յերրորդ դիմաց յօքնակի սահմանական ներկային՝ փոխելով զմասնիկս տ՛ի щій ;** ֊ր . двигают՛ , двигающій , зварժող . зовут՛ , зовущій , կոչող . видят՛ , видящій , տեսող . держат՛ , держащій , բմբւնող , *և* : Կրեթէ ներգործական ընդունելութիւնք ոչ կրճատին , մանաւանդ ներկայք . բայց գտանի ՚ի գիրս ինչ կրճատեալ :

2 . Прошедшее . Ընդեալ .

299. **Ընդեալ ընդունելութիւնն կազմի յանցեալ սահմանականէ՝ փոխելով զմասնիկս ւ՛ի вші ,** ֊ր . двигал՛ , двигавші ; двинул՛ , двинувші ; сдвигал՛ , сдвигавші ; двигивал՛ , двигивавші .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

300. **Բայք յանդեալք ՚ի ду և ՚ի ту , ոչ լինին ըստ վերջգրեալ կանոնիս՝ փոփոխմամբ յանդիս ւ՛ի вші ;** այլ փոխեալ զայն ՚ի дші և ՚ի тші , լինին անցեալ ընդունելութիւնք . ֊ր . веду , առաջ նորդեմ , вел՛ , егի , ведші , առաջնորդեալ . цвѣшу , цвѣл՛ , цвѣнші , ծաղկեալ , *և* : Ընդունելութիւնք որոշին ըստ բայից այսպէս .

1. Կերթործակնք . читающий , վերծանող , чита-
вший , վերծանեալ , *և* :

2. Կորարարչք . пишущийся , սնանող . двига-
вшийся , շարժեալ , *և* :

3. Կռնակնք . борющийся , մարանչող . боровшийся ,
մարտուցեալ , *և* :

4. Զգոտակնք . блистающий , փայլող . ходящий ,
զնացող , *և* :

5. Հասարակնք . боящийся , երկնչող . боявшийся ,
երկուցեալ , *և* :

6. Կրատարակնք . пишемый , սնեալ . писанный ,
գրեալ , *և* : Սոքա հոլովին ըստ *ն* կարգի ածակա-
նաց (142) . իսկ այլք ըստ *ի* կարգի (150) :

Двѣнричастіе . Կերէայ .

1. Настоящее . Կերէայ .

301. Կա Սուս գերբայն ունի զայլ և այլ ժա-
մանակս՝ ըստ օրինակի ընդունելու թեան . ուստի և
ներկայն ձևանայ ՚ի սահմանականէն՝ ըստ հետևեալ
կանոնաց :

Կանոն Թ .

302. Կայք յանդեալք յառաջին դէմն սահմա-
նական ներկային ՚ի ю , блю , ваю , маю , плаю ,
ևս և ՚ի бу , ву , ду , зу , му , ну , ру , су , шу ;
լինին ներկայ դերբայ , եթէ փոխեցեն զայնս ՚ի я ,
և ՚ի чи ; զք . колебаю , колебая , կամ колебаючи ,
ցնցելով . живу , живя կամ живучи , կելով , *և* :

Կանոն Բ .

303. Կայք յանդեալք ՚ի жу , чу , шу , щу ,
փոխեալ զայնս ՚ի а , և ՚ի чи , լինին ներկայ դեր-
բայ . զք . пишу , пиша , կամ пишучи , գրելով ,
և այլն :

Սակայն որք յանդին ՚ի յօքնակի երրորդ դէմն
՚ի яшѢ , կազմեն զներկայ դերբայ՝ կրճատմամբ յան-

զիս տԷ; դր. вижу, видяшԷ, դերբայ, видя, տե-
սանելով. այսպիսիք ոչ երբէք յանգին 'ի չի.

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

304. ւն. Քայք յանգեալք 'ի չու, дю, влю, маю,
паю, ևս և բազում բայք՝ յանգեալք 'ի չաю, щаю,
спвуюю, бю, ю, հանդերձ նախագաս բաղաձայնիւ,
ոչ երբէք յանգին 'ի չի 'ի լինել դերբայ: Աւ ընդ
հակառակն՝ բայք յանգեալք 'ի бью, вью, шью,
ոչ յանգին 'ի я, կամ 'ի а. Վերբայք չէզոքական
բայից՝ յանգելոց 'ի ну չեն 'ի գործածութեան:

305. ք. Վերբայք ըստ բայից և ըստ ընդունե-
լութեանց որոշին այսպէս.

1. Վերգործականք. Пишая, пиша, питавши, ևն.
սնանելով:

2. Վերգրարք. пятааяся, питавшись, ևն.
նիւով:

3. Վանկականք. бораяся, боровшись, ևն.
մարտըն-
չելով:

4. Չեղտականք. ходя, дыша, ևն.
дыша, ևն.
побисливԷ, խոկալով:

5. Հասարակք. бояся, старавшись,
ջանալով:

6. Արատորականք. будучи пишаемԷ,
ևն.
будучи любимԷ, գովով սիրեալ:

2. Прошедшее. Վնցեալ.

306. Վնցեալ դերբայք կազմին յանցեալ ըն-
դունելութեան՝ գոխելով զյանգն шій 'ի ши,
կամ 'ի ь; դր. писавший, դերբայն լինի писавши,
կամ писавԷ, ևն: Տես 'ի կարգս լծորդութեանց:

ՅՕԴՈՒԱԾ ՉՈՐՐՈՐԴ

О Страдательных глаголах.

Յաղագս Արատրական Բայից .

307. Բուն կրաւորական բայք լեզուին Ուուսաց ոչ այլ ինչ են, եթէ ոչ կրաւորական ընդունելու թիւնք, որք յարին 'ի ժամանակս ինչ օժանդակ բայիս бышь . Բլ քանզի 'ի նախընթաց յօդուածն աւանդեցաք զկանոնս կազմութեան ամենայն մասանց բային, մնայ մեզ յայտ վայրի աւանդել զկանոնս սակս կազմութեան կրաւորական ընդունելութեան, և և եղանակաց կրաւորական բայից, այլովքն հանդերձ (356) :

Страдательное причастіе .

Արատրական ընդունելութեան .

1 . Настоящее . Աերկայ .

308 . Աերկայն կրաւորական ընդունելութեան՝ կազմի յառաջին դիմաց յոքնակի սահմանականին ներգործական բայից՝ փոխելով զտառս Ծ, 'ի ый, րр . шерзаемԾ, шерзаемый, պատառեալ . держимԾ, держимый, ըմբռնեալ, ևն :

Այսորին հետեւեալք . блюдемԾ, դիտեմք, блюдомый, դիտեալ . ведемԾ, ведомый ; влечемԾ, влечомый ; веземԾ, везомый ; несемԾ, несомый ; пасемԾ, пасомый ; спрежемԾ, спрегомый ; сѣчемԾ, сѣжомый ; плешемԾ, плешомый .

2 . Прошедшее . Անցեալ .

309 . Անցեալն կրաւորական ընդունելութեան կազմի 'ի սահմանական ներգործական բայից՝ փոխելով զմասնիկս ԸԾ 'ի нный, րр . писалԾ, գրէի .

писанный , գրեցեալ . сдвигаалъ , сдвиганный ,
և այլն :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

310. ւօ . Մնցեալ բայք՝ յանգեալք ՚ի օլԾ , սլԾ ,
նլԾ , եթէ փոխեցեն զմասնիկս ւԾ ՚ի փմի , լինին
կրաւորական ընդունելութիւն . ֊ր . կօլօլԾ , խայ-
թէի , կօլօփի , խայթեալ . двинулԾ , շարժէի ,
двинушый , շարժեալ , կօ :

311. րօ . Սահմանական ներկայն ներգործական
բայից՝ յանգեալ ՚ի ւյօ , և անկատարն յանգեալ ՚ի
նլԾ , եթէ փոխեցեն զայնս ՚ի փմի , լինի անցեալ
ընդունելութիւն կրաւորական . ֊ր . քյօ , ըմպեմ ,
նիլԾ , ըմպէի . пишый , արբեալ , կօ :

312. րֆ . Յանկատար բայից քֆԾ , երգէի ,
գրֆԾ , ջեռնուի . шерԾ , շիէի . կազմի կրաւորական
ընդունելութիւն անցեալ անորոշ . ֊ր . քֆփի , եր-
գեցեալ . грѣшый , ջեռուցեալ . шершый , շիեալ :

Наклоненіе извѣявительное .

Սահմանական եղանակ .

313 . կրաւորական սահմանականն կազմի ՚ի կրա-
ւորական ներկայ ընդունելութենէ կրճատմամբ
իմն . յոր յարի օժանդակ բայն бытъ , որ սովորա-
բար զօրութեամբ զնի , երբ գերանունն կայ ներ-
գործութեամբ . ֊ր . есмь любимԾ , կամ я любимԾ ,
սիրեցեալ եմ . бываю хвалимԾ կամ я хвалимԾ ,
գովեցայ :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

314 . Քայք , որք չունին ներկայ ընդունելութի ,
չունին ևս ներկայ կրաւորական սահմանականին .
Քանզի առ Սուս կրաւորական ներկայն վարի
միայն ՚ի վսեմ բանս : Մլ ՚ի տեղի սորա յաճախ
վարին ներգործական և առնչական բայք՝ Տանգերձ
խնդրով կրաւորական բայի . ֊ր . փոխան ասելոյ
есмь именуемԾ , կոչիմ , ասի именууюся , կոչեմ զիս .
կամ меня именуюшԾ , կոչեն զիս . փոխան ասելոյ

море еспѣ волнуемо вѣспромѣ, *ասի* море волнуешся
вѣспромѣ, *ծովն յուզեալ է հողմով* :

Прошедшее . *Անցեալ* .

315. *Արաւորական սահմանականին անցեալքն են անորոշ, պարզ, կատարեալ և գերակատար . որք ձեւանան յանցեալ ժամանակաց՝ պատասխանելոց կրաւորական կրճատ ընդունելու թեան՝ յաւելմամբ օժանդակ բայիս* БЫЛЪ, БЫЛА, БЫЛО, *'ի կատարեալն :* *Իսկ 'ի գերակատարն պիտի յաւելուլ* БЫВАЛЪ, БЫВАЛА, БЫВАЛО, *որք .* БЫЛЪ ДВИГАНЪ, *շարժէի .* БЫЛЪ ДВИНУШЪ, *շարժեցայ .* БЫЛЪ СДВИГАНЪ, *շարժեալ եմ .* БЫВАЛЪ ДВИГЕАНЪ, *շարժեալ էի արդէն ,* *ևն :*

Եթէ պահասեսցի անցեալ ընդունելու թիւնն , լրանայ 'ի ներկայ ընդունելու թեանէ՝ յաւելմամբ օժանդակ բայիս БЫЛЪ КИМЪ БЫВАЛЪ ; *որք .* БЫЛЪ ХВАЛИМЪ, *գովեցայ .* БЫВАЛЪ ЛЮБИМЪ, *սիրեցեալ էի , և այլն :*

Будущее . *Ապանի* .

316. *Անորոշ, պարզ և կատարեալ ապանիք կրաւորական սահմանականին՝ կազմին յանորոշ, 'ի պարզ և 'ի կատարեալ անցելոց կրաւորական կրճատ ընդունելու թեան՝ յաւելմամբ օժանդակ բայիս* буду ; *որք .* буду ДВИГАНЪ, *буду* ДВИНУШЪ, *буду* СДВИГАНЪ, *շարժեալ եղէց ,* *ևն :* *Տես 'ի կարգս լծորդութեանց :*

Եթէ բայն չունիցի զանցեալ ընդունելու թիւս , լրանայ 'ի ներկայէն՝ հանդերձ օժանդակ բայիւս буду ; *որք .* буду ХВАЛИМЪ, *գովեցայց :*

Повелительное . *Հրամայական եղանակ .*

Неопредѣленное . *Անորոշ .*

317. *Անորոշ հրամայական կրաւորականին կազմի 'ի ներկայէն կրճատ ընդունելու թեան՝ յաւելմամբ օժանդակ բայիս* будь ; *որք .* будь ЛЮБИМЪ,

լէր սիրեցեալ . *будь хвалимъ*, լէր գովեցեալ, *lă* :

Սակայն յաճախ 'ի տեղի կրաւորական հրամայականին վարի երրորդ դէմքն յօքնակի ներկային ընդ շողկապիս *пусть*, փոխելով զոճ բանին . *իր . пусть его хваляшъ*, թող գովեսցեն զնա . որ է աւել՝ *գովեսցի* :

Однократное и Совершенное .

Հրամայան Պարզ և Սարսբեալ .

318 . Պարզ և կատարեալ հրամայականը ձեւ , նան 'ի պարզ և 'ի կատարեալ կրաւորական ընդունելութեանց՝ հանդերձ օժանդակ բայիւս *будь* ; *իր . будь двинушъ*, *будь сдвиганъ*, լէր շարժեալ, *lă* :

Неокончателное . *լներեոյն եղանակ* .

Неопредѣленное . *լնորոշ* .

319 . *լնորոշ աներեոյթք կրաւորական բայից՝ ձեւանան 'ի ներկայէ և յանցեալ անորոշէ կրաւորական կրճատ ընդունելութեան՝ 'ի արական հոլովն՝ հանդերձ օժանդակ բայիւս* *быть* ; *իր . быть движему kwam*՝ *двигану*, լինել շարժեալ . *быть движемой kwam*՝ *двиганой*, լինել շարժեալ (*իդ*) . *быть движемымъ*, *кyam*՝ *двиганымъ*, լինել շարժեալ, և այլն :

Однократное , Совершенное и Многократное .

լներեոյն Պարզ, Սարսբեալ և Յաճախան .

320 . Պարզ, կատարեալ և յաճախական աւերեոյթք կրաւորական բայից ձեւանան յանցելոց , որք պատասխանեն կրճատ կրաւորական ընդունելութեան 'ի արական հոլովն՝ հանդերձ օժանդակ բայիւս *быть* ; *իր . быть двинушу*, *быть сдвигану*, *быть движивану*, *lă* :

Двѣпрѣчастіе . Գեղեցայ .

321 . Գեղեցայ և անցեալ ժամանակք կրաւորա-
կան դերբային ձևանան 'ի կրաւորական կրճատ ընդ-
ունելու թեանց՝ յաւելեալ 'ի ներկայն և յանցեալ
կատարեալն կրճատելոց , զօժանդակ դերբայս ԲУ-
дучи և БЫВЪ ; ֆր . будучи движемъ , շարժեալ լի-
նելով . БЫВЪ двиганъ , БЫВЪ двинушъ , lix :

322 . Առք կրաւորական դերբայից որոշին այսու
օրինակաւ .

1 . Բարեմն .	Будучи пишаемъ ,
БЫВЪ любимъ .	} Ինելով մեալ ,
գոլով սիրեալ :
2 . Իփառմն .	Будучи пишаема ,
БЫВЪ любима .	
3 . Էղեղեմն .	Будучи пишаемо ,
БЫВЪ любимо .	

ՅՕԴՈՒԱԾ ՀԻՆԳԵՐՈՐԳ

О Спряженіяхъ .

Յաղագս Լ ծորդու թեանց .

323 . Լ ծորդու թիւնք բայից են փոփոխութիւնք
եղանակաց , ժամանակաց , գիմաց , թուոց և սեռից .
որպէս տեսցի 'ի մտոյ յիւրաքանչիւր օրինակս
Ծորդութեանց : Բայց որովհետեւ ամենայն բայք
ոչ մի օրինակ յանգին յաներևոյթս , նմին իրի ըստ
այլև այլ յանգից այլ և այլ կերպիւ լծորդին բայք :
Բայլ մեք 'ի դիւրութիւն համբակաց 'ի չորս տե-
րակս վերածեմք զկանոնաւոր բայս՝ ըստ քառեակ
յանգից :

324 . Բնդ առաջին լծորդութեամբ խոնարհին
ամենայն բայք , որք յանգին 'ի ашь և 'ի яшь .

Բնդ երկրորդ լծորդութեամբ խոնարհին բայք՝
յանգեալք 'ի ешь և 'ի яшь .

Բնդ երրորդ լծորդու թեամբ խոնարհին բայք՝
յանդեալք ՚ի ышь և ՚ի ышь .

Բնդ չորրորդ լծորդու թեամբ խոնարհին բայք՝
յանդեալք ՚ի ошь և ՚ի ушь .

325 . Սնայ մեզ այսուհեաւ դնել անթերի զլծորդու թիւնս չորից կարգաց . բայց նախ դիցուք զլծորդու թիւն օժանդակ բայիս бышь ; ապա դիցուք զօրինակս ներգործական և կրաւորական բայից . հոսկ յետոյ զօրինակս անկանոն և բաղադրեալ բայից :

Спряженіе вспомогащельнаго глагола .

326 . ԸՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՕԺԱՆԴԱԿ ԿԱՄ ԷԱԿԱՆ
ԲԱՅԻՆ

Наклоненіе неокончашельное .

Բնդերեայն .

Անդու . Бывашь . Ել .
Կարգեալ . Бышь . Լինել անթերի .
Յանդեալք . Быввашь . Եղանել յաճախ :

327 . Извѣявительное . Սահմանման .

Настоящее . Երեայ .

Եւ .

Յու .

Я есмь . Ես եմ . Мы есми . Մէք եմք .
Ты еси . Իու ես . Вы еште . Գուք էք .
Онъ, она, оно ествъ . Եա է . Они, онѢ сущъ . Եորա են :

328 . Прошедшее . Բնդեալ անորոշ .

Կամ Բնդարար .

Եւ .

Յու .

Я бывааь, а, о . Էի կամ Եղէ . Мы бывали . Մէք էարք . Եղարք .
Ты бывааь, а, о . Էիր . Вы бывали . Գուք էիրք .
Онъ, она, оно бывааь, а, о . Էր . Они, онѢ бывали . Եորա էին :

329. Совершенное. $\Gamma^{\text{նցեալ կարարեալ}}$.

Եւ.

Յ+.

Я былъ, а, о. $\Gamma^{\text{ղէ կամ Լեալ էմ}}$. Мы были. $\Gamma^{\text{ղար}}$.
 Ты былъ, а, о. $\Gamma^{\text{ղէր}}$. Вы были. $\Gamma^{\text{ղէք}}$.
 Онъ, а, о, былъ, а, о. $\Gamma^{\text{ղէ}}$. Они, онѣ были. $\Gamma^{\text{ղէն}}$.

330. Многократное. $\Gamma^{\text{նցեալ, արձախանիան կամ Ղերախոր}}$.

Եւ.

Յ+.

Я бывааь, а, о. $\Gamma^{\text{ղեալ էի}}$. Мы бываали. $\Gamma^{\text{ղեալ էար}}$.
 Ты бывааь, а, о. $\Gamma^{\text{ղեալ էիր}}$. Вы бываали. $\Gamma^{\text{ղեալ էիք}}$.
 Онъ, а, о, бывааь, а, о. Они, онѣ бываали. $\Gamma^{\text{ղեալ էին}}$.
 $\Gamma^{\text{ղեալ էր}}$.

331. Будущее. $\Gamma^{\text{պահի}}$.

Եւ.

Յ+.

Я буду. $\Gamma^{\text{ղէց}}$. Мы будемъ. $\Gamma^{\text{ղեցուք}}$.
 Ты будешь. $\Gamma^{\text{ղեցես}}$. Вы будете. $\Gamma^{\text{ղեցէք}}$.
 Онъ, а, о, будешь. $\Gamma^{\text{ղեցի}}$. Они, онѣ будутъ. $\Gamma^{\text{ղեցեն}}$.

332. Повелительное. Հրահայանն .
Неопредѣленное. $\Gamma^{\text{որոշ}}$.

Եւ.

Յ+.

Бывай. $\Gamma^{\text{ր կամ Լէր}}$. Бываемъ мы. $\Gamma^{\text{ցուք}}$.
 Пущь онъ, а, о, бываешь. Пущь они, ѣ, бывають. $\Gamma^{\text{ք}}$.
 $\Gamma^{\text{ցի}}$. $\Gamma^{\text{ցեն}}$.

Совершенное. $\text{Հրահայանն կարարեալ}}$.

Եւ.

Յ+.

Будь. $\Gamma^{\text{ղիր}}$. Будемъ мы. $\Gamma^{\text{ղեցուք}}$.
 Пущь онъ, а, о, будь $\Gamma^{\text{ամ}}$. Пущь они, ѣ, будутъ. $\Gamma^{\text{ք}}$.
 будешь. $\Gamma^{\text{ղիր}}$. $\Gamma^{\text{ցեն}}$.

333 . Բրիչասիէ . (Նորոնէլոնիւն .

Ներիւյ .	Сущій , ая , ее .	Գոյող .
Անշէւլ աւորու .	Бывавшій , ая , ее .	Լեալ .
Անշէւլ խորիւլ .	Бывшій , ая , ее .	Եղեալ անթերի .
Գերիւլուր .	Бывывавшій , ая , ее .	Եղեալ գոլ .
Արուի .	Будущій , ая , ее .	Լինելի , ելոյ :

334 . Դեբրիչասիէ . (Ներիւյ .

Ներիւյ .	Будучи .	Գուով , 'եւնելն .
Անշէւլ աւորու .	Бывавши կամ бывавъ .	Ելով .
Անշէւլ խորիւլ .	Бывши կամ бывъ .	Լինելով անթերի .
Գերիւլուր .	Бывывавши կամ бывывавъ .	Լինելով գոլ .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

335 . Երի քերթողք (Ռուսաց 'ի տեղի յաճախականին կամ գերակատարին վարեն զկատարեան՝ երբեմն հանդերձ մակբայիւ . որ . փոխանակ վարելոյ бывывалъ , վարեն бывалъ , կամ давно былъ , վաղու ևս եղէ . որ է՝ եղեալ էի . փոխանակ դնելոյ бывывавшій , դնեն бывшій , ывавши ; կամ այսպէս было двиганъ , շարժեալ էի , էիր , էր , ն : տես զկնի (382) :

ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Պ Ա Ր Զ Կ Ա Ն Ո Ն Ա Ւ Ո Ր Բ Ա Յ Ի Յ

О первомъ сопряженіи Простыхъ глаголовъ.

336. ԱՌԱՋԻՆ ԼԾՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Կ Ե Ր Պ

Первый видъ.

Неокончательное. Լ^նեբևայն.

Ա ^ն բու.	Двигаешь.	Շարժել.
Պ ^ն բու.	Двинушь.	Շարժել միանգամ.
Կ ^ն բու.	Сдвигашь.	Շարժել անձերի, կամ ջնցել.
Յ ^ն բու.	Двигивашь.	Շարժել յաճախ, կամ Շարժել:

Изъявительное. Սահմանահան.

Настоящее. Լեբայ.

Я двигаю.	Շարժեմ.	Мы двигаемъ.	Շարժեմք.
Ты двигаешь.	Շարժես.	Вы двигаете.	Շարժեք.
Онъ, а, о, двигаетъ.	Շարժէ.	Они, ѣ, двигаютъ.	Շարժեն:

Неопредѣленное. Լ^նցեալ անորոշ կամ Լ^նխոր.

Я двигалъ, а, о.	Շարժէի,	Мы двигали.	Շարժեաք, կամ
	կամ Շարժեցի.		Շարժեցաք.
Ты двигалъ, а, о.	Շարժէիր.	Вы двигали.	Շարժէիք.
Онъ, а, о, двигалъ, а, о.	Շարժէր.	Они, ѣ, двигали.	Շարժէին:

Однокрашное. Լ^նցեալ պարզ.

Я двинулъ, а, о.	Շարժեցի.	Мы двинули.	Շարժեցաք.
Ты двинулъ, а, о.	Շարժեցիր.	Вы двинули.	Շարժեցիք.
Онъ, а, о, двинулъ, а, о.	Շարժեցր.	Они, ѣ, двинули,	Շարժեցին:

Совершенное . Մշտեալ խորարեալ .

Я сдвигалъ, а, о . Շարժեալ եմ .	Мы сдвигаемъ . Շարժեալ եմք .
Ты сдвигалъ, а, о . Շարժեալ ես .	Вы сдвигаемъ . Շարժեալ էք .
Онъ, а, о, сдвигалъ, а, о . Շարժեալ է .	Они, ѣ, сдвигаемъ . Շարժեալ են :

Давнопрошедшее . Գեթախորար .

Я двигивалъ, а, о . Շարժեալ էի .	Мы двигивали . Շարժեալ էաք .
Ты двигивалъ, а, о . Շար- ժեալ էիր .	Вы двигивали . Շարժեալ էիք .
Онъ, а, о, двигивалъ, а, о . Շարժեալ էր :	Они, ѣ, двигивали . Շար- ժեալ էին :

Будущее неопре . Մտանի անորոշ .

Я буду двигать . Շարժե- ցից .	Мы будемъ двигать . Շար- ժեցուք .
Ты будешь двигать . Շար- ժեցես .	Вы будете двигать . Շար- ժեցիք .
Онъ, а, о, будетъ двигать . Շարժեցէ .	Они, ѣ, будутъ двигать . Շարժեցեն :

Однократъ . Մտանի պարզ .

Я двину . Շարժեցոց եմ .	Мы двинемъ . Շարժեցոց եմք .
Ты двинешь . Շարժեցոց ես .	Вы двинете , Շարժեցոց էք .
Онъ, а, о, двинешь . Շարժե- ցոց է .	Они, ѣ, двинутъ . Շարժե- ցոց են :

Совер . Մտանի խորարեալ .

Я сдвигаю . Շարժ է ինձ շար- ժել .	Мы сдвигаемъ . Շարժ է մեզ շարժել .
Ты сдвигаешь . Շարժ է քեզ շարժել .	Вы сдвигаемъ . Շարժ է ձեզ շարժել .
Онъ, а, о, сдвигаешь . Շարժ է նմա շարժել .	Они, ѣ, сдвигаемъ . Շարժ է նոցա շարժել :

Повелительное. Հրահայտման .

Неопре . Անորոշ .

Двигай шы . Հարժեացի .	Двигаемъ мы . Հարժեացնուք .
Пусть онъ, а, о, двигаемъ .	Двигайте вы . Հարժեացիք .
Հարժեացէ .	Пусть они, ъ, двигаютъ .
	Հարժեացեն :

ОДНОК . Հրահայտման պարզ .

Двинь шы . Հարժեացի .	Двинемъ мы . Հարժեացնուք .
Пусть онъ, а, о, двинемъ .	Двиньте вы . Հարժեացիք .
Հարժեացէ .	Пусть они, ъ, двинутъ .
	Հարժեացեն :

Совер . Հրահայտման կարգեալ .

Сдвигай шы . Հարժեացանձերի .	Сдвигаемъ мы . Հարժեացնուք .
Пусть онъ, а, о, сдвигаемъ .	Сдвигайте вы . Հարժեացիք .
Հարժեացէ .	Пусть они, ъ, сдвигаютъ .
	Հարժեացեն :

Причастіе . Բնորոշեցնուիւմն .

Կերիւյ .	Двигающий, ая, ее .	Հարժող .
Անցեալ անորոշ .	Двигавшій, ая, ее .	Հարժեալ .
Անցեալ պարզ .	Двинувший, ая, ее .	Հարժեալ միանգամ .
Անցեալ կարգեալ .	Сдвигавшій, ая, ее .	Հարժեալ անձերի .
Գերախորհրդ .	Двигивавшій, ая, ее .	Հարժեալ յաճախ :

Двепричастіе . Կերիւյ .

Կերիւյ .	Двигая, двигаячи .	} Հարժեալ .
Անցեալ անորոշ .	Двигавши, двигавъ .	
Անցեալ պարզ .	Двинувши, двинувъ .	
Անցեալ կարգեալ .	Сдвигавши, сдвигавъ .	
Գերախորհրդ .	Двигивавши, двигивавъ .	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

337 . ւն . Բոտ առաջին լծորդու թեան խոնարհին
ամենայն բայք՝ յանդեալք ՚ի ատь ; որպէս Կիտать ,
լնձեռնուլ . дерзать , համարձակիլ , ևն : Բայք խո-

տորին յանգեալքն 'ի евапъ , և 'ի овапъ ; որք խոնարհին ըստ քէ կերպին (340) :

338 . ք . Ստտարեալ ընդունելու թիւն և դերբայ լինին և ս сдвинувшій , а я , ее ; сдвинувши , сдвинувѣ , շարժեալ , շարժելով անթերի , և ք :

Ешорый видѣ перваго спряженія .

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Լ Ծ Ո Ր Դ Ո Ի Թ Ե Ա Ն
Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ Կ Ե Ր Պ

339 . Արկորորդ կերպն լծորդէ զանդրադարձ բայս (220) . որք գրեթէ զայսօրինակ խոնարհին՝ առանց շատ խոտորեւոյ յիւրեանց ներգործականաց , միայն ունեւելով զյարակից մասնիկս с я կամ сь . Սակայն գիտեւի է , զի յանգն сь ոչ յարի 'ի դէմն , որոց վերջ իցէ բաղաձայն , կամ իցեն տառքս ѣ և ь , այլ с я .

Неокончашельное . Անգրեւոյն .

Անգրեւ .	Двигаться .	} Շարժիլ (ինքնին) ,
Պարւ .	Двинуться .	
Կարբեալ .	Сдвигаться .	
Գեղախար .	Двигиваться .	

Изъявишельное . Սահմանական .

Настоящее . Անգրեւոյն .

Я двигаюсь .	Շարժիմ .	Мы двигаемся .	Շարժիմք .
Ты двигаешься .	Շարժիս .	Вы двигаетесь .	Շարժիք .
Онѣ , а , о , двигается .	Շարժի .	Они , ѣ , двигаются .	Շարժին .

Неопре . Անգրեւալ անորոշ կամ Անխարար .

Я двигался , ася , ося .	Շարժեի .	Мы двигались .	Շարժեաք .
Ты двигался , ася , ося ,	Շարժիր .	Вы двигались .	Շարժեիք .
Онѣ , а , о , двигался , ася , ося .	Շարժիր .	Они , ѣ , двигались .	Շարժեին .

Прошед . одно . Մշտեալ պարզ .

Я двинулся , ася , ося . Շար . Տեցայ .	Мы двинулись . Շարժեցաք .
Ты двинулся , ася , ося . Շար . Տեցար .	Вы двинулись . Շարժեցաք .
Онѣ , а , о , двинулся , ася , ося . Շարժեցաւ .	Они , Է , двинулись . Շարժե ցան :

Совер . Մշտեալ Կարարեալ .

Я сдвигался , ася , ося . Շար . Տեալ եմ .	Мы сдвигались . Շարժեալ եմք .
Ты сдвигался , ася , ося . Շար . Տեալ էս .	Вы сдвигались . Շարժեալ էք .
Онѣ , а , о , сдвигался , ася , ося . Շարժեալ է .	Они , Է , сдвигались . Շար . Տեալ են :

Давнопро . ՎերաԿարար .

Я двигивался , ася , ося . Շար . Տեալ էի .	Мы двигивались . Շարժեալ էաք .
Ты двигивался , ася , ося . Շարժեալ էիր .	Вы двигивались . Շարժեալ էիք .
Онѣ , а , о , двигивался , ася , ося . Շարժեալ էր .	Они , Է , двигивались . Շար . Տեալ էին :

Будущее неоп . Մտանի տարր .

Я буду двигашья . Շարժե ցայց .	Мы будемъ двигашья . Շար . Տեսցաք .
Ты будешь двигашья . Շար . Տեսցիր .	Вы будете двигашья . Շար . Տեսիք .
Онѣ , а , о , будешь двигашья . Շարժեցի .	Они , Է , будутъ двигашья . Շարժեցին :

Однок . Մտանի պարզ .

Я двинусь . Շարժիլ կայ ինձ .	Мы двинемся . Շարժիլ կայ մեզ .
Ты двинешься . Շարժիլ կայ քեզ .	Вы двинетесь . Շարժիլ կայ ձեզ .
Онѣ , а , о , двинется . Շար . Տիլ կայ նմա .	Они , Է , двинутся . Շարժիլ կայ նոցա :

Совер. Մարտնի կարարեալ.

Я сдвигаюсь. Հարկ է ինձ շար	Мы сдвигаемся. Հարկ է մեր
Ты сдвигаешься. Հարկ է քեզ	Вы сдвигаетесь. Հարկ է ձեզ
Он, а, о, сдвигается. Հարկ է նմա շարժիլ.	Они, Է, сдвигаются. Հարկ է նոցա շարժիլ.

Повелительное. Հրահայտան.

Неопре. Մարտ.

Двигайся. Հարժեալ դքեզ.	Двигаемся. Հարժեցունք զմեզ.
Пусть он, а, о, двигается. Հարժեցի.	Двигайтесь. Հարժեցէք զձեզ.
	Пусть они, Է, двигаются. Հարժեցին.

Однок. Հրահայտան պարզ.

Двинься. Հարժցիր.	Двинемся. Հարժեցունք.
Пусть он, а, о, двинется. Հարժեցի.	Двиньтесь. Հարժեցարնք.
	Пусть они, Է, двинутся. Հարժեցին.

Совер. Հրահայտան կարարեալ.

Сдвигайся. Հարժցիր անձերի.	Сдвигаемся. Հարժեցունք.
Пусть он, а, о, сдвигается. Հարժեցի.	Сдвигайтесь. Հարժեցարնք.
	Пусть они, Է, сдвигаются. Հարժեցին.

Причастіе. Մարտնելալիան.

Կերիսյ.	Двигающийся, аяся, еяся. Հարժող (ինքնին).
Անելալ անարու.	Двигавшийся, аяся, еяся. Հարժեալ զինքն.
Անելալ պարզ.	Двинувшийся, аяся, еяся. Հարժեալ միանգամ.
Անելալ կարարեալ.	Сдвигавшийся, аяся, еяся. Հարժեալ անձերի.
Գերախորհր.	Двигивавшийся, аяся, еяся. Հարժեալ յա ճախ:

Дѣепричастіе . Պէրբայ .

Պէրբայ .	Двигаясь, двигаючись . ՚Ի շարժիլն .	} Շարժելով (ինքնին) :
Անցելալ անորոշ .	Двигавшись .	
Անցելալ պարզ .	Двиувшись .	
Անցելալ կապարեալ .	Сдвигавшись .	
Պէրբայաբար .	Двигивавшись .	

Третій видъ перваго спряженія .

340 . ԱՌԱՋԻՆ ԼԾՈՐԴՈՒԹԵԱՆ
ԵՐՐՈՐԴ ԿԵՐՊ

Неокончательное . Անգրկայլն .

Անգրկ .	Воевашь .	} Պատերազմիլ :
Կապարեալ .	Завоевашь .	
Յաճախան .	Воеывашь .	

Изъавишельное . Սահմանահան .

Насто . Վերկայ .

Я воюю . Պատերազմիմ .	Мы воюемъ . Պատերազմիմք .
Ты воюешь . Պատերազմիս .	Вы воюете . Պատերազմիք .
Онъ, а, о, воюешъ . Պատե- րազմի .	Они, ѣ, воюющъ . Պատերազ- մին :

Прошед . неокон . Անցելալ անորոշ .

Я воевалъ, а, о . Պատերազ- մելի .	Мы воевали . Պատերազմելք .
Ты воевалъ, а, о . Պատերազ- մելիք .	Вы воевали . Պատերազմելք .
Онъ, а, о, воевалъ, а, о . Պա- տերազմելք .	Они, ѣ, воевали . Պատերազ- մելին :

Совер . Անցելալ կապարեալ .

Я завоевалъ, а, о, Պատերազ- մեցայ .	Мы завоевали . Պատերազմե- ցարք .
Ты завоевалъ, а, о . Պատե- րազմեցարք .	Вы завоевали . Պատերազմե- ցարք .
Онъ, а, о, завоевалъ, а, о . Պա- տերազմեցաւ .	Они, ѣ, завоевали . Պատե- րազմեցան :

Давнопрош . Վերահարար .

Я воевывалъ, а, о. Պատերազմեալ էի .	Мы воевывали . Պատերազմեալ էաք .
Ты воевывалъ, а, о. Պատերազմեալ էիր .	Вы воевывали . Պատերազմեալ էիք .
Онъ, а, о, воевывалъ, а, о. Պատերազմեալ էր .	Они, ք, воевывали . Պատերազմեալ էին :

Будущ . неоп . Այստեղի անորոշ .

Я буду воевать . Պատերազմեցայ .	Мы будемъ воевать . Պատերազմեցուք .
Ты будешь воевать . Պատերազմեցիր .	Вы будете воевать . Պատերազմեցիք .
Онъ, а, о, будешь воевать . Պատերազմեցի .	Они, ք, будутъ воевать . Պատերազմեցեն :

Совер . Այստեղի հարարեալ .

Я завоеую . Պատերազմելոց եմ .	Мы завоеуемъ . Պատերազմելոց եմք .
Ты завоеуешь . Պատերազմելոցես .	Вы завоеуете . Պատերազմելոցեք .
Онъ, а, о, завоеуетъ . Պատերազմելոցի .	Они, ք, завоеуютъ . Պատերազմելոցեն :

Повелительное . Հրամայական .

Неопре . Անորոշ .

Воюй ты . Պատերազմեալ զու .	Воюйте вы . Պատերազմեցալ .
Пусть онъ, а, о, воюетъ . Պատերազմեցի .	Пусть они, ք, воюютъ . Պատերազմեցեն :

Совер . Հրամայական հարարեալ .

Завоюй ты . Պատերազմեալ զու .	Завоюйте вы . Պատերազմեցալ .
Пусть онъ, а, о, завоеуетъ . Պատերազմեցի .	Пусть они, ք, завоеуютъ . Պատերազմեցեն :

Причастіе . Մերանեղանիան .

Մերայ .	Воюющій, ая, ее .	Պատերազմող .
Մերանեղանառաչ .	Воювавшій, ая, ее .	Պատերազմեալ .
Մերանեղանառաչեղան .	Завоевавшій, ая, ее .	Պատերազմեալ անթերի :

Дѣепричастіе . Մերայ .

Մերայ .	Воюя, воюючи .	} Պատերազմելով :
Մերանեղանառաչ .	Воюваши, воював .	
Յառաչանառաչ .	Завоеваши, завоевав .	

Գ Ր Տ Ե Լ Ի Վ

341 . Ր օտ երրորդ կերպիս խոնարհին բայք՝ յան
գեալք ՚ի օвашь, և ՚ի օвашь ; որպիսի են враче-
вашь, բուժել . вѣровашь, հաւատալ, ևն :

Четвертый видъ перваго спряженія .

342 . Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Լ Ծ Ո Ր Դ Ո Ր Թ Ե Ա Ն
Չ Ո Ր Ր Ո Ր Դ Կ Ե Ր Պ

Неокончашельное . Մերանայն .

Մերաչ .	Мѣряшь .	} Չափել :
Կարաչեղան .	Смѣряшь .	
Յառաչանառաչ .	Мѣривашь .	

Изъявительное . Սահանան .

Нашо . Մերայ .

Я мѣряю .	Չափեմ .	Мы мѣряем .	Չափեմք .
Ты мѣряешь .	Չափես .	Вы мѣряете .	Չափեք .
Онъ, а, о, мѣряетъ .	Չափէ .	Они, ѳ, мѣряютъ .	Չափեն :

Прошед . неоп . Մերանեղանառաչ .

Я мѣрялъ, а, о .	Չափելի .	Мы мѣряли .	Չափելար .
Ты мѣрялъ, а, о .	Չափելիր .	Вы мѣряли .	Չափելք .
Онъ, а, о, мѣрялъ, а, о .	Չափելի .	Они, ѳ, мѣряли .	Չափելին :

Совер . Մշտեալ հարարեալ .

Я смѣряю, а, о. Չափեցի . Мы смѣряли . Չափեցար .
 Ты смѣряю, а, о. Չափեցեր . Вы смѣряли . Չափեցիք .
 Онъ, а, о, смѣряю, а, о. Չափեցին . Они, ѣ, смѣряли . Չափեցին :

Давнопро . Պերահարար կամ Յաճախան .

Я мѣривалъ, а, о, Չափեալ էի . Мы мѣривали . Չափեալ էար .
 Ты мѣривалъ, а, о. Չափեալ էիր . Вы мѣривали . Չափեալ էիք .
 Онъ, а, с, мѣривалъ, а, о. Չափեալ էին . Они, ѣ, мѣривали . Չափեալ էին :

Будущее нео . Մտանի անորդ .

Я буду мѣрять . Չափեցից . Мы будемъ мѣрять . Չափես
 ցուք .
 Ты будешь мѣрять . Չափեսցես . Вы будете мѣрять . Չափես
 ցիք .
 Онъ, а, о, будешь мѣрять . Չափեսցեն . Они, ѣ, будутъ мѣрять . Չա
 փեսցեն :

Совер . Մտանի հարարեալ .

Я смѣряю . Չափեցոց եմ . Мы смѣряемъ . Չափեցոց ենք .
 Ты смѣряешь . Չափեցոցես . Вы смѣряете . Չափեցոցեք .
 Онъ, а, о, смѣряешь . Չափեցոցեն . Они, ѣ, смѣряютъ . Չափեցոցեն :

Повелительное . Հրահայան .

Неопре . Մորդ .

Мѣрай ты . Չափեալ ցու . Мѣряемъ мы . Չափեսցուք մեր .
 Мѣрайше вы . Չափեցեք .
 Пусть онъ, а, о, мѣряетъ . Пусть они, ѣ, мѣряютъ . Չա
 փեսցեն :

Повели . совер . Հրահայան հարարեալ .

Смѣрай ты . Չափեալ . Смѣряемъ мы . Չափեսցուք .
 Смѣрайше вы . Չափեցեք .
 Пусть онъ, а, о, смѣряетъ . Пусть они, ѣ, смѣряютъ . Չա
 փեսցեն :

Причастіе . *Արդարեւ լուրիւն* .

Գերիայ . Мѣряющій, ая, ее . *Չափող* .
Անցեալ անցու . Мѣрявшій, ая, ее . *Չափեալ* .
Անցեալ իբրացեալ . Смѣрявшій, ее . *Չափեալ անձերի* .

Двепричастіе . *Գերիայ* .

Գերիայ . Мѣряя, Мѣряючи . } *Չափեալով* .
Անցեալ անցու . Мѣрявши, Мѣрявъ . }
Անցեալ իբրացեալ . Смѣрявши, Смѣрявъ . }

Գ Ր Տ Ե Լ Ի Ք

343 . *Ըստ չորրորդ կերպիս խոնարհին ամենայն բայք յանդեալք ՚ի* яшь ; *իր* . сіяшь , *փայլլլ* . яеляшь , *յայտնել* , *ևն* :

Спряженіе второе .

344 . *Երչրոց ԼԾՈՐԴՈՐԹԵԱՆ*
ԱՌԱՋԻՆ ԿԵՐՊ

Первый впадь .

Неокончательное . *Անցուցիլ* .

Անցու . Գրѣшь . *Չեռուցանել* .
Կրացեալ . Согрѣшь . *Չեռուցանել անձերի* .
Յաճախիս . Գրѣвашь . *Չեռուցանել յաճախս* :

Изъяснительное . *Սահմանիսն* .Настоя . *Գերիայ* .

Я грѣю . *Չեռուցանեմ* . Мы грѣемъ . *Չեռուցանեմք* .
 Ты грѣешь . *Չեռուցանես* . Вы грѣете . *Չեռուցանեք* .
 Онъ , а , о , грѣеишь . *Չեռուցանե* . Они , ѣ , грѣишь . *Չեռուցանեն* .

Прошед. неоп. Անցեալ անորոշ.

Я грѣаб, а, о. Ջեռուցանէի.	Мы грѣаи. Ջեռուցանէիր.
Ты грѣаб, а, о. Ջեռուցանէիր.	Вы грѣаи. Ջեռուցանէիր.
Онѣ, а, о, грѣаб, а, о. Ջեռուցանէր.	Они, ѣ, грѣаи. Ջեռուցանէին:

Совершен. Անցեալ կարգեալ.

Я согрѣаб, а, о. Ջեռուցի.	Мы согрѣаи. Ջեռուցիր.
Ты согрѣаб, а, о. Ջեռուցիր.	Вы согрѣаи. Ջեռուցիր.
Онѣ, а, о, согрѣаб, а, о. Ջեռուց.	Они, ѣ, согрѣаи. Ջեռուցին:

Давнопрошедшее. Գեղում կարգեալ.

Я грѣвалѣ, а, о. Ջեռուցեալ էի.	Мы грѣвали. Ջեռուցեալ էաք.
Ты грѣвалѣ, а, о. Ջեռուցեալ էիր.	Вы грѣвали. Ջեռուցեալ էիր.
Онѣ, а, о, грѣвалѣ, а, о. Ջեռուցեալ էր.	Они, ѣ, грѣвали. Ջեռուցեալ էին:

Будущее неоп. Ապառնի անորոշ.

Я буду грѣшь. Ջեռուցից.	Мы будемѣ грѣшь. Ջեռուցուցուք.
Ты будешь грѣшь. Ջեռուցուցես.	Вы будете грѣшь. Ջեռուցուցեք.
Онѣ, а, о, будешь грѣшь. Ջեռուցուցե.	Они, ѣ, будутѣ грѣшь. Ջեռուցուցեն:

Совер. Ապառնի կարգեալ.

Я согрѣю. Ջեռուցանեցոց եմ.	Мы согрѣемѣ. Ջեռուցանեցոց եմք.
Ты согрѣешь. Ջեռուցանեցոցես.	Вы согрѣете. Ջեռուցանեցոցեք.
Онѣ, а, о, согрѣешь. Ջեռուցանեցոցե.	Они, ѣ, согрѣюшь. Ջեռուցանեցոցեն:

Повелительное. Հրամայական.

Неопре. Անորոշ.

Грѣи вы. Ջեռուցի.	Грѣемѣ мы. Ջեռուցուցուք.
Пусшь онѣ, а, о, грѣешь. Ջեռուցե.	Грѣите вы. Ջեռուցեք.
	Пусшь они, ѣ, грѣюшь. Ջեռուցուցեն:

Совер. Հրահայտման հարարեալ .

Совершй шм. Ջեռո գու .	Совершемь мм . Ջեռուցուք .
Пусть онъ, а, о, совершемъ. Ջեռուցուցէ .	Совершите вы. Ջեռուցէք գուք .
	Пусть они, ѣ, совершюмъ. Ջեռուցեն :

Причастіе . Ընդունելութիւն .

Ընդւոյ .	Грѣющій, ая, ее . Ջեռուցանող .
Մտնել անորոշ .	Грѣвшій, ая, ее . Ջեռուցեալ .
Մտնել հարարեալ .	Совершвшій, ая, ее . Ջեռուցեալ գու :

Дѣепричастіе . Գեղցայ .

Գեղցայ .	Грѣя, грѣючи .	} Ջեռուցանելով :
Մտնել անորոշ .	Грѣвши, грѣвб .	
Յաջորդման .	Совершвши, совершвб .	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

345 . Ըստ այսմ խոնարհին բայք՝ յանդեալք ՚ի
 Եմբ ; որոյ երկրորդ դէմք սահմանականին լինի Եմբ .

Второй видъ втораго спряженія .

346 . Ե Դ Կ Ը Ո Ը Դ Լ Ծ Ո Ը Դ Ո Ի Թ Ե Ա Ե
 Ե Դ Կ Ը Ո Ը Դ Կ Ե Ը Պ

Неокончателное . Ընդերկայն .

Մտնու .	Смотрѣшь .	} Հայել :
Կարարեալ .	Посмотрѣшь .	
Յաջորդման .	Сматривашь .	

Извѣявительное . Սահմանական .

Насто . Գեղցայ .

Я смотрю . Հայել .	Мы смотримъ . Հայելք .
Ты смотришь . Հայիս .	Вы смотрите . Հայիք .
Онъ, а, о, смотришь . Հայի .	Они, ѣ, смотряшь . Հային :

Прошед. неоп. [նշեալ անորոշ.]

Я смотрѣлъ, а, о. Հայելի.	Мы смотрѣли. Հայեաք.
Ты смотрѣлъ, а, о. Հայելիր.	Вы смотрѣли. Հայելիք.
Онъ, а, о, смотрѣлъ, а, о. Հայելր.	Они, Ѳ, смотрѣли. Հայելին :

Совер. [նշեալ կատարեալ.]

Я посмотрѣлъ, а, о. Հայեցայ.	Мы посмотрѣли. Հայեցաք.
Ты посмотрѣлъ, а, о. Հայեցար.	Вы посмотрѣли. Հայեցայք.
Онъ, а, о, посмотрѣлъ, а, о. Հայեցաւ.	Они, Ѳ, посмотрѣли. Հայեցան :

Давнопро. Ղեբախար կամ { } աճախան.

Я смащривалъ, а, о. Հայեցեալ էի.	Мы смащривали. Հայեցեալ էաք.
Ты смащривалъ, а, о. Հայեցեալ էիր.	Вы смащривали. Հայեցեալ էիք.
Онъ, а, о, смащривалъ, а, о. Հայեցեալ էր.	Они, Ѳ, смащривали. Հայեցեալ էին :

Будущее неоп. [նպասնի անորոշ.]

Я буду смотрѣшь. Հայեցայց.	Мы будемъ смотрѣшь. Հայեացուք.
Ты будешь смотрѣшь. Հայեացիս.	Вы будете смотрѣшь. Հայեացիք.
Онъ, а, о, будешь смотрѣшь. Հայեացի.	Они, Ѳ, будутъ смотрѣшь. Հայեացին :

Совер. [նպասնի կատարեալ.]

Я посмотрю. Հայեցոց եմ.	Мы посмотримъ. Հայեցոց եմք.
Ты поможришь. Հայեցոց ես.	Вы поможрите. Հայեցոց էք.
Онъ, а, о, поможришь. Հայեցոց է.	Они, Ѳ, поможришь. Հայեցոց են :

Повелительное. Հրահայան.

Неопре. [նորոշ.]

Смотри ты. Հայեաց.	Смотримъ мы. Հայեացուք.
Пусть онъ, а, о, смощришь. Հայեացի.	Смощрите вы. Հայեցարուք.
	Пусть, они, Ѳ, смощришь. Հայեացին :

Совер. Հրահայտման հարարեալ.

Посмотри ты . Հայեաց դու .	Посмотримъ мы . Հայեցո՞ւք .
Пусть онъ, а, о, посмотришь .	Посмотрите вы . Հայեցարո՞ւք .
Հայեցի .	Пусть они, ѣ, посмотрятъ .
	Հայեցին .

Причастіе . Դիտանելուի .

Դիտի .	Смотрящій, ая, ее .	Հայեցող .
Անշեալ անդու .	Смотрѣвшій, ая, ее .	Հայեցեալ .
Անշեալ հարարեալ .	Посмотрѣвшій, ая, ее .	Հայեցեալ անթերի .

Дѣепричастіе . Դիտից .

Դիտից .	Смотря, смотрячи .	} Հայելով .
Անշեալ անդու .	Смотрѣвши, смотрѣвъ .	
Անշեալ հարարեալ .	Посмотрѣвши, посмотрѣвъ .	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

347 . Ըստ այսմ խոնարհին ամենայն բայք յանդեալք ՚ի ֆիшь ; որոց երկրորդ դէմք սահմանակա նին յանդի ՚ի ишь .

Спряжение претее .

348 . Ե ր ր ո ր Դ Լ Ծ ո ր Դ ո ր Թ Ե Ա Ե
Ա Ռ Ա Զ Ի Ե Կ Բ Պ

Первый видъ .

Неокончателное . Դիտիցուի .

Անդու .	Спрощишь .	} Շինել .
Կարարեալ .	Постройшь .	
Յաճախանի .	Спроешь .	

Изъявительное . Սահմանախն .

Насто . Վերջոյ .

Я строю . Շինեմ . Мы строимъ . Շինեմք .
 Ты строишь . Շինես . Вы строите . Շինեք .
 Онъ , а , о , строишь . Շինէ . Они , ѣ , строятъ . Շինեն :

Прошед . неоп . Մնացեալ անորոշ կամ Մնացորդ .

Я строилъ , а , о . Շինելի . Мы строили . Շինեաք .
 Ты строилъ , а , о . Շինելիր . Вы строили . Շինելիք .
 Онъ , а , о , строилъ , а , о . Շինելիս . Они , ѣ , строили . Շինելին :

Совер . Մնացեալ կարարեալ .

Я построилъ , а , о . Շինեցի . Мы построили . Շինեցաք .
 Ты построилъ , а , о . Շինեցիր . Вы построили . Շինեցիք .
 Онъ , а , о , построилъ , а , о . Շինեցին .

Давнопро . Վերջապար կամ Յաճախան .

Я строивалъ , а , о . Շինեալ էի . Мы строивали . Շինեալ էաք .
 Ты строивалъ , а , о . Շինեալ էիր . Вы строивали . Շինեալ էիք .
 Онъ , а , о , строивалъ , а , о . Շինեալ էին .

Будущее неоп . Մյառնի անորոշ .

Я буду строить . Շինեցից . Мы будемъ строить . Շինեսցաք .
 Ты будешь строишь . Շինեսցես . Вы будете строить . Շինեսցեք .
 Онъ , а , о , будешь строишь . Շինեսցեն .

Совер . Մյառնի կարարեալ .

Я построю . Շինեցոց եմ . Мы построимъ . Շինեցոց եմք .
 Ты построишь . Շինեցոցես . Вы построите . Շինեցոցեք .
 Онъ , а , о , построитъ . Շինեցոցեն .

Повелительное . Հրահայտիմն .

Неопре . Անորոշ .

Сстрой тым . Հինեալ .	Сстроимъ мы . Հինեցուց .
Пусть онъ , а , о , строятъ .	Сстройте вы . Հինեցէք .
Հինեցէ .	Пусть они , ѳ , строятъ . Հինեցեն .

Совер . Հրահայտիմն կատարելա .

Построй ты . Հինեալ դու .	Построимъ мы . Հինեցուց .
Пусть онъ , а , о , построитъ .	Постройте вы . Հինեցէք .
Հինեցէ .	Пусть они , ѳ , построятъ . Հինեցեն .

Причастіе . Բնորոշեցւելիմն .

Կերիւյ .	Строящій , ая , ее .	Հինող .
Աշտեալ անորոշ .	Спроняшій , ая , ее .	Հինեալ .
Աշտեալ կատարելա .	Построившій , ая , ее .	Հինեալ անթերի .

Двѣпричастіе . Կերիւյ .

Կերիւյ .	Спряя , строячи .	} Հինելով :
Աշտեալ անորոշ .	Спронявши , спроевъ .	
Աշտեալ կատարելա .	Построивши , построивъ .	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

349. Բնորոշ աշտեալ կատարելա անորոշ անթերի , որք յանդին ՚ի ան : զք . молишь , աղաչել . покоишь , հանդուցանել , կա :

Второй видъ третьяго спряженія .

350. Ե ր ր ր ր ր ր Լ Ծ ր ր ր ր ր Թ Ե Ա Ա
Ե ր Կ ր ր ր ր Կ Ե ր Գ

Неокончателное . Անկերիւցիլ .

Անորոշ .	Мышь .	} Լրանալ :
Կատարելա .	Вымышь .	
Յանդալիմն .	Мывашь .	

Изъявительное . Սահմանական .

Насшо . Կերկոյ .

Я мою . Լրանամ .	Мы моемъ . Լրանամք .
Ты моешь . Լրանաս .	Вы моеете . Լրանաք .
Онъ, а, о, моешь . Լրանայ .	Они, ѣ, моюшъ . Լրանան :

Прошед. неоп. Կնցեալ անորոշ կամ Կնկարար .

Я мылъ, а, о . Լրանայի .	Мы мыли . Լրանայար .
Ты мылъ, а, о . Լրանայիր .	Вы мыли . Լրանայիք .
Онъ, а, о, мылъ, а, о . Լրանայիս .	Они, ѣ, мыли . Լրանային :

Совер. Կնցեալ կարարեալ .

Я вымылъ, а, о . Լրացի .	Мы вымыли . Լրացար .
Ты вымылъ, а, о . Լրացիր .	Вы вымыли . Լրացիք .
Онъ, а, о, вымылъ, а, о . Լրացիս .	Они, ѣ, вымыли . Լրացին :

Давнопро . Կերակարար կամ Զաճակական .

Я мывалъ, а, о, Լրացեալ էի .	Мы мывали . Լրացեալ էար .
Ты мывалъ, а, о, Լրացեալ էիր .	Вы мывали . Լրացեալ էիք .
Онъ, а, о, мывалъ, а, о . Լրացեալ էիս .	Они, ѣ, мывали . Լրացեալ էին :

Будущее неоп. Կպտանի անորոշ .

Я буду мышь . Լրացից .	Мы будемъ мышь . Լրացուք .
Ты будешь мышь . Լրացես .	Вы будете мышь . Լրացիք .
Онъ, а, о, будетъ мышь . Լրացից .	Они, ѣ, будутъ мышь . Լրացեն :

Совер. Կպտանի կարարեալ .

Я вымою . Լրանալոց եմ .	Мы вымоемъ . Լրանալոց եմք .
Ты вымоешь . Լրանալոցես .	Вы вымоете . Լրանալոցեք .
Онъ, а, о, вымоетъ . Լրանալոցեմ .	Они, ѣ, вымоютъ . Լրանալոցեն :

Повелиштельное . Նրահայտան .

Неопре . Նորոշ .

Мой . Լուսի .

Пусть онъ , а , о , моешь . Լուսու
ցէ .

Моешь мы . Լուսացուք .

Мойте . Լուացէք .

Пусть они , ѣ , моютъ . Լուսա
ցեն .

Совер . Նրահայտան Կարարեալ .

Вымой . Լուսի գու .

Пусть онъ , а , о , вымоешь . Լուսացէ .

Вымоешь мы . Լուսացուք .

Вымойте . Լուսացէք .

Пусть они , ѣ , вымоушь . Լուսացեն .

Причастіе . Կարանելուելան .

Կերիայ .

Моющей , ая , ее .

Լուացող .

Անելա նորոշ .

Мывшей , ая , ее .

Լուացեալ .

Անելա կարարեալ .

Вымывшей , ая , ее .

Լուացեալ անթերի .

Дѣепричастіе . Կերիայ .

Կերիայ .

Моя , моючи .

Անելա նորոշ .

Мывши , мывъ .

Անելա կարарեալ .

Вымывши , вымывъ .

} Լուանալով .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

351 . Ր ստ այսմ խոնարհին ամենայն բայք յան
դեալք ՚ի ышь ; ր̄ ր̄ . рышь , պեղեղ . вышь , ունալ ,
և այլն :

Спряженіе четвертое .

352 . Ձ Ո Ր Ր Ր Ր Դ Լ Ծ Ո Ր Դ Ո Ր Թ Ե Ա Ն

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Կ Ե Ր Պ

Перый видъ .

Неокончателное . Կերեայել .

Անելա .

Колошь .

Պարչ .

Кольнушь .

Կարարեալ .

Уколошь .

Յաճարեալ .

Калывашъ .

} Խայթել :

Изъявительное . Սկզմանիան .

Насто . Ներկայ .

Я колю . Սայթեմ .	Мы колемъ . Սայթեմք .
Ты колешьъ . Սայթես .	Вы колеше . Սայթեք .
Онъ, а, о, колюшъ . Սայթէ .	Они, Բ, колюшъ . Սայթեն .

Прошед . неоп . Անցեալ անորոշ կամ Անկարար .

Я кололъ, а, о . Սայթէի .	Мы кололи . Սայթէաք .
Ты кололъ, а, о . Սայթէիր .	Вы кололи . Սայթէիք .
Онъ, а, о, кололъ, а, о . Սայթէր .	Они, Բ, кололи . Սայթէին .

Однок . Անցեալ պարզ .

Я колюаъ, а, о . Սայթեցի .	Мы колюаи . Սայթեցաք .
Ты колюаъ, а, о . Սայթեցիր .	Вы колюаи . Սայթեցիք .
Онъ, а, о, колюаъ, а, о . Սայթեց .	Они, Բ, колюаи . Սայթեցին .

Совер . Անցեալ կարարեալ .

Я уколоаъ, а, о . Սայթեալ եմ .	Мы укололи . Սայթեալ եմք .
Ты уколоаъ, а, о . Սայթեալ ես .	Вы укололи . Սայթեալ էք .
Онъ, а, о, уколоаъ, а, о . Սայթեալ է .	Они, Բ, укололи . Սայթեալ են .

Давнопро . Ներկայար կամ Յաճախան .

Я калявааъ, а, о . Սայթեալ էի .	Мы калявааи . Սայթեալ էաք .
Ты калявааъ, а, о . Սայթեալ էիր .	Вы калявааи . Սայթեալ էիք .
Онъ, а, о, калявааъ, а, о . Սայթեալ էր .	Они, Բ, калявааи . Սայթեալ էին .

Будущее неоп . Ապահի անորոշ .

Я буду колюшъ . Սայթեցից .	Мы будемъ колюшъ . Սայթեսցուք .
Ты будешь колюшъ . Սայթեսցես .	Вы будете колюшъ . Սայթեսցիք .
Онъ, а, о, будешь колюшъ . Սայթեսցէ .	Они, Բ, будутъ колюшъ . Սայթեսցեն .

Однок. Այսպէսի պարզ.

Я ко́льну .	խոյթելու ունիմ .	Мы ко́льнемъ .	խոյթելու ունինք .
Ты ко́льнешь .	խոյթելու ունիս .	Вы ко́льнете .	խոյթելու ունիք .
Онъ, а, о, ко́льнешь .	խոյթելու ունի .	Они, ѣ, ко́льнутъ .	խոյթելու ունին :

Совер. Այսպէսի կարգեալ.

Я уколóю .	խոյթելոց կմ .	Мы уколéмъ .	խոյթելոց կմք .
Ты уколéшь .	խոյթելոց կս .	Вы уколéте .	խոյթելոց կք .
Онъ, а, о, уколéшь .	խոյթելոց կ .	Они, ѣ, уколéютъ .	խոյթելոց կն :

Повелительное. Հրահայտան.

Неопре. Անորոշ.

Колéи .	խոյթեալ .	Колéмъ .	խոյթեսցուք .
Пусшь онъ, а, о, колéшь .	խոյթեսցէ .	Колéше .	խոյթեսցէք .
		Пусшь они, ѣ, колéютъ .	խոյթեսցեն :

Однокр. Հրահայտան պարզ.

Колéи .	խոյթեալ .	Колéнемъ .	խոյթեսցուք .
Пусшь онъ, а, о, колéнешь .	խոյթեսցէ .	Колéните .	խոյթեսցէք .
		Пусшь они, ѣ, колéнутъ .	խոյթեսցեն :

Совер. Հրահայտան կարգեալ.

Уколéи .	խոյթեալ անթերի .	Уколéмъ .	խոյթեսցուք .
Пусшь онъ, а, о, уколéшь .	խոյթեսցէ .	Уколéшите .	խոյթեսցէք .
		Пусшь они, ѣ, уколéютъ .	խոյթեսցեն :

Причастіе. Այսպէսի լուսնիան.

Կո́լնայ .	Կո́լուցիյ, ая, ее .	խոյթող .
Անցեալ անորոշ .	Կո́լովшій, ая, ее .	խոյթեալ .
Անցեալ պարզ .	Կո́լнувшій, ая, ее .	խոյթեալ միանդամ .
Անցեալ կարգեալ .	Уколóвшій, ая, ее .	խոյթեալ անթերի :

Двѣпричастіе . Գեղեցի .

Գեղեցի .	Коля, колючи .	} խոսք թեև լուր :
Անցելու անորոշ .	Коловши, коловѣ .	
Անցելու արդև .	Кольнувши, кольнуѣвѣ .	
Անցելու արդևի .	Уколовши, уколовѣ .	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

353 . Ըստ այսմ խոնարհին ամենայն բայք յան
գեալք ՚ի օմի ; որպէս , քաղաքն աննել
և այլն :

Вшорый видѣ четвертаго спряженія .

354 . Չ Ո Ր Ր Ո Ր Դ Լ Ծ Ո Ր Դ Ո Ի Թ Ե Ա Ն
Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ Կ Ե Ր Պ

Неокончательное . Դեղեցի .

Անորոշ .	Душь .	} Շնչել :
Պարզ .	Душушь .	
Կարգելու .	Слушь .	
Յարգելու .	Дувашь .	

Изъяснительное . Սահմանական .

Насто . Դեղեցի .

Я дую . Շնչեմ .	Мы дуемъ . Շնչեմք .
Ты дуешь . Շնչես .	Вы дуеши . Շնչեք .
Онъ , а , о , дуешь . Շնչէ .	Они , ѣ , дуешь . Շնչեն :

Прошед . неокон . Անցելու անորոշ
կամ Դեղեցի .

Я дулъ , а , о , Շնչի .	Мы дули . Շնչեարք .
Ты дулъ , а , о . Շնչիր .	Вы дули . Շնչիրք .
Онъ , а , о , дулъ , а , о . Շնչիր .	Они , ѣ , дули . Շնչիրն :

Однокр . Լ^{ու}նեալ պարչ .

Я дунуль, а, о. Շնչեցի .	Мы дунули. Շնչեցաք .
Ты дунуль, а, о. Շնչեցեր .	Вы дунули. Շնչեցիք .
Онъ, а, о, дунуль, а, о. Շնչեաց .	Они, ѳ, дунули. Շնչեցին .

Совер . Լ^{ու}նեալ Էտարեալ .

Я сдуль, а, о. Շնչեալ եմ .	Мы сдули. Շնչեալ եմք .
Ты сдуль, а, о. Շնչեալ ես .	Вы сдули. Շնչեալ եք .
Онъ, а, о, сдуль, а, о. Շնչեալ ե .	Они, ѳ, сдули. Շնչեալ են .

Давнопро . Չեբախարի կամ Յաճախախն .

Я дувалъ, а, о. Շնչեալ էի .	Мы дували. Շնչեալ էաք .
Ты дувалъ, а, о. Շնչեալ էիր .	Вы дували. Շնչեալ էիք .
Онъ, а, о, дувалъ, а, о. Շնչեալ էիր .	Они, ѳ, дували. Շնչեալ էին .

Будущее неоп . Լ^{ու}նալի անարչ .

Я буду дуть. Շնչեցից .	Мы будем дуть. Շնչեցուք .
Ты будешь дуть. Շնչեցես .	Вы будете дуть. Շնչեցիք .
Онъ, а, о, будешь дуть. Շնչեցет .	Они, ѳ, будут дуть. Շնչեցեն .

Однокр . Լ^{ու}նալի պարչ .

Я дуну. Շնչել ունիմ .	Мы дунемъ. Շնչել ունիմք .
Ты дунешь. Շնչել ունիս .	Вы дунете. Շնչել ունիք .
Онъ, а, о, дунешь. Շնչել ունի .	Они, ѳ, дунуть. Շնչել ունին .

Совер . Լ^{ու}նալի Էտարեալ .

Я сдую. Շնչելոց եմ .	Мы сдуемъ. Շնչելոց եմք .
Ты сдуешь. Շնչելոց ես .	Вы сдуете. Շնչելոց եք .
Онъ, а, о, сдуешь. Շնչելոց է .	Они, ѳ, сдують. Շնչելոց են .

Повелительное. Հրահայտման .

Неопре. Անորոշ .

Дуй . Հնչեալ .	Дуемб . Հնչեցոր .
Пусть онб, а, о, дуешб . Հընչեցէ .	Дуйше . Հնչեցէք .
	Пусть они, ѳ, дуошб . Հընչեցեն .

Однокр. Հրահայտման պարզ .

Дунь . Հնչեալ .	Дунемб . Հնչեցոր .
Пусть онб, а, о, дунешб . Հընչեցէ .	Дуньше . Հնչեցէք .
	Пусть они, ѳ, дунушб . Հընչեցեն .

Совер. Հրահայտման պարզ .

Сдуй . Հնչեալ .	Сдуемб . Հնչեցոր .
Пусть онб, а, о, сдуешб . Հնչեցէ .	Сдуйше . Հնչեցէք .
	Пусть они, ѳ, сдуошб . Հընչեցեն .

Причастіе . Անորոշեցանիւն .

Դուցիւն .	Дующій, ая, ее .	Հնչող .
Անուցեալ անորոշ .	Дувшій, ая, ее .	Հնչեալ .
Անուցեալ որոշ .	Дуиувшій, ая, ее .	Հնչեալ միանգամ .
Անուցեալ իորորեալ .	Сдувшій, ая, ее .	Հնչեալ անթերի :

Двепричастіе . Դուցիւն .

Դուցիւն .	Дуя, дуячи .	} Հնչեալ :
Անուցեալ անորոշ .	Дуиуи, дуиуи .	
Անուցեալ որոշ .	Дуиуиуи, дуиуиуи .	
Անուցեալ իորորեալ .	Сдуиуи, сдуиуи .	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

355 . Ըստ այսմ խոնարհին ամենայն բայք՝ յանդեալք ՚ի ушь; որպէս гнушь, թեքե՛լ . сохнушь, ցամարեցուցանե՛լ, lix :

Спряженіе глаголовъ Спрадательныхъ .

Լ Ծ Ո Ր Դ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Կ Ր Ա Ւ Ո Ր Ա Կ Ա Ն
Պ Ա Ր Զ Բ Ա Յ Ի Ց

356 . Մրաւորական պարզ բայք ձեանան 'ի ձեռն
օժանդակ բայիս бышь , և ներկայ ընդունելու թէց
Ուր գիտելի է , զի ներկայ ընդունելու թիւն բայիս
двигаяю ; двигаемъ , էէ 'ի գործութեան . այլ 'ի տե
զի սորա վարի ներկայ ընդունելու թիւնս движемъ ,
ածանցեալ 'ի բայէս движу , որ է նոյնանշան : Տէս
'ի վեր անդր (308) :

Неокончательное . Մէրկայն .

Աւորու .	Бышь движему կամ двигаю .	} Շարժիլ . կամ Շարժեալ լինել
Պարզ .	Бышь двинушу .	
Կարգեալ .	Бышь сдвигаю .	
Յաճախան .	Бышь двигиваю .	

Изъяснительное . Սահանջան .

Настоящее . Մերկայ .

Я есмь движемъ , а , о . Շարժեալ լինիմ .	Мы есмь движемы . Շարժեալ լինիմք .
Ты еси движемъ , а , о . լինիս .	Вы есше движемы . լինիք .
Онъ , а , о , есшь движемъ , а , о . լինի .	Они , Ё , сушь движемы . լիւնն .

Прошед . неоп . Մնցեալ անորոշ կամ Մնջաբար .

Я былъ , а , о , двигаиъ , а , о . Շարժեալ լինէի .	Мы были движаны . Շարժեալ լինէաք .
Ты былъ , а , о , двигаиъ , а , о . լինէիր .	Вы были движаны . լինէիք .
Онъ , а , о , былъ , а , о , двигаиъ , а , о . լինէր .	Они , Ё , были движаны . լիւնէին .

Однокр . Լ՚նցեալ պարզ .

Я был, а, о, двинушб, а, о .	Мы были двинушы .	Շարժեալ
		եղաք .
Ты был, а, о, двинушб, а, о .	Вы были двинушы .	եղաք .
		եղաք .
Онб, а, о, был, а, о, двинушб, а, о .	Он, Է, был двинушы .	եղան .
		եղա .

Совер . Լ՚նցեալ փոփոխեալ .

Я был, а, о, сдвиганб, а, о .	Мы были сдвиганы .	Շարժեալ
		եղաք .
Ты был, а, о, сдвиганб, а, о .	Вы были сдвиганы .	եղաք .
		եղաք .
Онб, а, о, был, а, о, сдвиганб, а, о .	Он, Է, был сдвиганы .	եղան .
		եղա .

Давнопрош . Պերաջարար .

Я бывал, а, о, двигиванб, а, о .	Мы бывали двигиваны .	Շարժեալ
		եղաք .
Ты бывал, а, о, двигиванб, а, о .	Вы бывали двигиваны .	եղաք .
		եղաք .
Онб, а, о, бывал, а, о, двигиванб, а, о .	Он, Է, бывали двигиваны .	եղան .
		եղաք .

Будущ . неоп . Լ՚պտանի անորոշ .

Я буду двиганб, а, о .	Мы будем двиганы .	Շարժեալ
		եղաք .
Ты будешь двиганб, а, о .	Вы будете двиганы .	Շարժեալ
		եղաք .
Онб, а, о, будет двиганб, а, о .	Он, Է, будет двиганы .	Շարժեալ
		եղան .

Однокр . Լ՚պտանի պարզ .

Я буду двинушб, а, о .	Мы будем двинушы .	Շարժեալ
		եղաք .
Ты будешь двинушб, а, о .	Вы будете двинушы .	Շարժեալ
		եղաք .
Онб, а, о, будет двинушб, а, о .	Он, Է, будет двинушы .	Շարժեալ
		եղան .

Совер. Մտանի նարեալ.

Я буду сдвиганъ, а, о. Շար- ժեալ եղէց.	Мы будемъ сдвиганы. Շար- ժեալ եղցուք.
Ты будешь сдвиганъ, а, о. եղցիս.	Вы будете сдвиганы. եղցիք.
Онъ, а, о, будешь сдвиганъ, а, о. եղցի.	Они, ք, будущъ сдвиганы. եղցին:

Повелиштельное. Նրահայան.

Неопре. Մարդ.

Будь движемъ, а, о. Շար- ժեայ.	Будемъ движемы. Շարժուց.
Пущь онъ, а, о, будешь дви- жемъ, а, о. Շարժեցի.	Пущь они, ք, будущъ дви- жемы. Շարժեցին:

Однокр. Նրահայան պարդ.

	Будемъ двинушы. Շարժի- ցուք.
Будь двинушъ, а, о. Շար- ժեցիր.	Будьше двинушы. Շարժեցա- րուք.
Пущь онъ, а, о, будешь двинушъ, а, о. Շարժեցի.	Пущь они, ք, будущъ дви- нушы. Շարժեցին:

Совер. Նրահայան նարեալ.

	Будемъ сдвиганы. Շարժեալ լցուք.
Будь сдвиганъ, а, о. Շար- ժեայլ լեր.	Будьше сдвиганы. լերուք.
Пущь онъ, а, о, будешь сдвиганъ, а, о. լցի.	Пущь они, ք, будущъ сдвиг- аны. լցին:

Причастіе. Նրահանլումիան.

Մերիս.	Движимый, ая, ое.	Շարժելի.
Մշեալ նարդ.	Двиганный, ая, ое.	} Շարժեալ կամ շար- ժեցեալ:
Մշեալ պարդ.	Двинушый, ая, ое.	
Մշեալ նարեալ.	Сдвиганный, ая, ое.	
Յանլումիան.	Двигиванный, ая, ое.	

Дѣепричастіе . Վերջայ .

Վերջայ .	Будучи движемъ, а, о .	Վ շարժելն .
Անցելալ անորալ .	Бывъ двиганъ, а, о .	} Շարժելուլ :
Անցելալ որալ .	Бывъ двинутъ, а, о .	
Անցելալ ի-որելալ .	Бывъ сдвиганъ, а, о .	
Յաճարալան .	Бывъ двигиванъ, а, о .	

Спряженія глаголовъ Неправильныхъ .

357 . ՆՍՈՐԴՈՒԹՒՆՔ ԱՆԿԱՆՈՆ
Պ Ա Ղ Ջ Բ Ա Յ Ի Յ

իւ . () ընկալ .

Неокончашельное . Անցելալ .

Անցելալ . Везть .

Изъяснительное . Սահմանախն .

Настоящее . Վերջայ .

Я везу . Փոխադրեմ .	Мы веземъ . Փոխադրեմք .
Ты везешь . Փոխադրես .	Вы везете . Փոխադրեք .
Онъ, а, о, везетъ . Փոխադրէ .	Они, ѣ, везутъ . Փոխադրեն :

Прошедшее . Անցելալ .

Я везъ, ла, ло . Փոխադրելի .	Мы везли . Փոխադրեցար .
Ты везъ, ла, ло . Փոխադրել	Вы везли . Փոխադրելք .
	ցեր .
Онъ, а, о, везъ, ла, ло . Փոխադրեաց .	Они, ѣ, везли . Փոխադրելին :

Будущее . Այստեղի .

Я буду везть . Փոխադրելից .	Мы будемъ везть . Փոխադրեսցուցուք .
Ты будешь везть . Փոխադրեսցուցես .	Вы будете везть . Փոխադրեսցուցեք .
Онъ, а, о, будетъ везть . Փոխադրեսցուցէ .	Они, ѣ, будутъ везть . Փոխադրեսցուցեն :

Повелительное . Հրահայտման .

Вези . Փոխադրեալ .	Веземъ . Փոխադրեցուք .
Пусть онъ, а, о, везетъ .	Пусть они, ѣ, везутъ . Փո-
Փոխադրեցէ .	խադրեցեն :

Причастіе . Արդանելու լինան .

Վերյայ . Везущій, ая, ее . Փոխադրող .
Վշեալ . Везшій, ая, ее . Փոխադրեալ :

Дѣепричастіе . Վերջայ .

Վերյայ . Везя, везучи .	} Փոխադրելով :
Վշեալ . Везши .	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

358 . Բառ այսմ խոնարհին հետևեալ բայք ,
 грызшь , грызу , грызѢ , կրծել . Լնշь , Լնзу ,
 ԼնзѢ , ճաղլցել , ելանել ('ի վեր) . вязшь , вязу ,
 вязѢ , հիսեկ (գուլայս) . несшь , несу , несѢ ,
 տանել . шряшь , шрясу , шрясѢ , ցնցել . росшь ,
 росшу , росѢ , աձել :

359 . ք . () րինակ .

Неокончательное . Վերջապի .

Վերջապի . Вешь .	} Առաջնորդել :
Հանարան . Важивашь .	

Изъяснительное . Սահմանուման .

Настоящее . Վերջայ .

Я веду . Առաջնորդեմ .	Мы ведемъ . Առաջնորդեմք .
Ты ведешь . Առաջնորդես .	Вы ведете . Առաջնորդեք .
Онѣ , а , о , ведешь . Առաջ նորդէ .	Они , ѣ , ведутъ . Առաջնոր դեն .

Прошед . неоп. Անցեալ անորոշ .

Я велъ, а, о. Ասաջնորդեցի .	Мы вели. Ասաջնորդեցաք .
Ты велъ, а, о. Ասաջնորդեցիր .	Вы вели. Ասաջնորդեցիք .
Онъ, а, о, велъ, а, с. Ասաջնորդեցան .	Они, ѣ, вели. Ասաջնորդեցին .

Давнопро . Գեղանորոշ Կամ Յաճախան .

Я важивалъ, а, о. Ասաջնորդեալ էի .	Мы важивали. Ասաջնորդեալ էաք .
Ты важивалъ, а, о. էիր .	Вы важивали. էիք .
Онъ, а, о, важивалъ, а, о. էր .	Они, ѣ, важивали. էին .

Будущее . Ապագան .

Я буду вестъ . Ասաջնորդեցից .	Мы будемъ вестъ . Ասաջնորդեցուք .
Ты будешь вестъ . Ասաջնորդեցես .	Вы будете вестъ . Ասաջնորդեցիք .
Онъ, а, о, будешь вестъ . Ասաջնորդեցեն .	Они, ѣ, будутъ вестъ . Ասաջնորդեցեն .

Повелительное . Տրամայան .

Веди. Ասաջնորդեալ .	Ведемъ. Ասաջնորդեցուք .
Пусть онъ, а, о, вестъ . Ասաջնորդեցես .	Пусть они, ѣ, вестъ . Ասաջնորդեցեն .

Причастіе . Կրկանեղան .

Կերից .	Ведущій, ая, ес .	Ասաջնորդող .
Անցեալ անորոշ .	Ведшій, ая, ес .	Ասաջնորդեալ .
Յաճախան .	Важивавшій, ая, ес .	Ասաջնորդեալ յաճախ .

Двепричастіе . Գերբայ .

Կերից .	Веда, ведучи .	} Ասաջնորդելով .
Անցեալ .	Ведши .	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

360 . Բնա պսամ խոնարհին բայքս блюсть ,

блюду, դիտել . класть , кладу , դնել . пряшь ,
пряду , մանել :

361 . 7 . () ընկալ .

Неокончательное . Այլընտրել .

Արշալու . Гресть . } Թիավարել :
Յաճախակալ . Гребашь . }

Изъявительное . Սահմանակալ .

Настоя . Այլընտրել .

Я гребу . Թիավարեմ . Мы гребемъ . Թիավարեմք .
Ты гребешь . Թիավարես . Вы гребете . Թիավարեք .
Онъ , а , о , гребешь . Թիավարե . Они , ѣ , гребутъ . Թիավարեն :

Прошед . неоп . Այլընտրել .

Я гребъ , ла , ло . Թիավարեցի . Мы гребли . Թիավարեցաք .
Ты гребъ , ла , ло . Թիավարեց . Вы гребли . Թիավարեցիք .
Онъ , а , о , гребъ , ла , ло . Թիավարեց . Они , ѣ , гребли . Թիավարեցին :

Давнопро . Այլընտրելու համար ճշմանակալ .

Я гребалъ , а , о . Թիավարեալ էի . Мы гребали . Թիավարեալ էաք .
Ты гребалъ , а , о . էիր . Вы гребали . էիք .
Онъ , а , о , гребалъ , а , о . էր . Они , ѣ , гребали . էին :

Будущее . Այլընտրելու .

Я буду гресть . Թիավարեցից . Мы будемъ гресть . Թիավարեցուք .
Ты будешь гресть . Թիավարեցես . Вы будете гресть . Թիավարեցիք :
Онъ , а , будешь гресть . Թիավարեցե . Они , ѣ , будутъ гресть . Թիավարեցեն :

Повелительное . Տրամայական .

Гребни . Թխավարեալ .	Гребемъ . Թխավարեցուց .
Пусть онъ , а , о , гребемъ . Թխավարեցէ .	Гребите . Թխավարեցէք .
	Пусть они , ѳ , гребутъ . Թխավարեցեն :

Причастіе . Գործունէլութիւն .

Կերիւ .	Гребущий , ая , ее . Թխավարող .
Աշտեալ .	Гребший , ая , ее . Թխավարեալ :

Дѣепричастіе . Կերիւ .

Կերիւ .	Гребя .	} Թխավարելով :
Աշտեալ .	Гребши .	

Գ Ռ Տ Ե Լ Ի Ք

Բայտ ալաւ խոնարհի բայտ скрестъ , скребу ,
բերծուլ :

362 . 77 . () ընկալ .

Неокончательное . Կերիւն .

Աշտուլ .	Давашъ .	} Տալ :
Կարտեալ .	Дашъ .	
Յաշտիւն .	Давывашъ .	

Извѣявительное . Սակմանական .

Нашо . Կերիւն .

Я даю . Տալ .	Мы даемъ . Տալք .
Ты даешь . Տաս .	Вы даете . Տալք .
Онъ , а , о , даетъ . Տայ .	Они , ѳ , даютъ . Տան :

Прошед . неоп . Կերեալ անորոշ .

Я давалъ , а , о . Տայի .	Мы давали . Տայաք .
Ты давалъ , а , о . Տայիր .	Вы давали . Տայիք .
Онъ , а , о , давалъ , а , о . Տայր .	Они , ѳ , давали . Տային :

Совер. Անցեալ հարարեալ.

Я дааь, а, о. Էտու.	Мы дааи. Տուար.
Ты дааь, а, о. Էտուք.	Вы дааи. Էտուք.
Онъ, а, о, дааь, а, о. Էտ.	Они, ք, дааи. Էտուն :

Давнопро. Գեղահարար կամ Հաճակակահ.

Я давывааь, а, о. Տուեալ էի.	Мы давывааи. Տուեալ էար.
Ты давывааь, а, о. Տուեալ էիր.	Вы давывааи. Տուեալ էիք.
Онъ, а, о, давывааь, а, о. Տուեալ էր.	Они, ք, давывааи. Տուեալ էին :

Будущее неоп. Այստեղի անորոշ.

Я буду давашь. Տայ.	Мы б'удемь давашь. Տայուք.
Ты будешь давашь. Տայես.	Вы будеше давашь. Տայիք.
Онъ, а, о, будешь давашь. Տայէ.	Они, ք, будушь давашь. Տայեն :

Совершен. Այստեղի հարարեալ.

Я дамь. Տայց էմ.	Мы дадимь. Տայց էմք.
Ты дашь. Տայց ես.	Вы дадите. Տայց էք.
Онъ а, о, дасть. Տայց է.	Они, ք, дадуть. Տայց են :

Повелительное. Հրահայտահ.

Неопре. Անորոշ.

Давай шы. Տուր.	Даемь. Տայուք.
Пусть онъ, а, о, дасть. Տայէ.	Давайте. Տուք.
	Пусть они, ք, даюшь. Տայեն :

Совер. Հրահայտահ հարարեալ.

Дай. Տայիր.	Дадимь. Տայուք.
Пусть онъ, а, о, дасть. Տայէ.	Дайте. Տայիք.
	Пусть они, ք, дадуть. Տայեն :

Привчастие. Այստեղեղանիտահ.

Գեղիւյ.	Давший, ая, ес. Տուող.
Անցեալ անորոշ.	Дававший, ая, ес. Տուեալ.
Անցեալ հարարեալ.	Давший, ая, ес. Տուեալ ամբողջ.

Дѣспричастіе . Գեցիայ .

Գեցիայ . Дая .
 Անցեալանորոշ . Дававши , дававъ . } Տալով . Ի տալն :
 Անցեալիսփարեալ . Давши , давъ . }

363 . Է . () րհնակ .

Неокончательное . Դնելույն .

Դնու . Ишли . } Երթալ .
 Կփարեալ . Пойши . }

Изъявительное . Սահմանակն .

Наспоящее . Գեցիայ .

Я иду . Երթամ . Мы идемъ . Երթալք .
 Ты идешь . Երթաս . Вы идете . Երթալք .
 Онъ , а , о , идешь . Երթայ . Они , ѣ , идушь . Երթան :

Прошедшее . неоп . Դնելու անորոշ կամ Դնիսփար .

Я шелъ , шла , шло . Երթայի . Мы шли . Երթայաք .
 Ты шелъ , шла , шло . Երթայիր . Вы шли . Երթայիր .
 Онъ , а , о , шелъ , шла , шло . Они , ѣ , шли . Երթային :
 Երթայր .

Совер . Դնելու փարեալ .

Я пошелъ , шла , шло . Չորայ . Мы пошли . Չորաք .
 Ты пошелъ , шла , шло . Չորար . Вы пошли . Չորայք .
 Онъ , а , о , пошелъ , шла , шло . Они , ѣ , пошли . Չորան :
 Չորալ .

Будущее неопре . Դնալուի անորոշ .

Я буду ишли . Երթայց . Мы будемъ ишли . Երթիցուք .
 Ты будешь ишли . Երթիցես . Вы будете ишли . Երթիցեք .
 Онъ , а , о , будешь , ишли . Они , ѣ , будутъ ишли . Երթիցեն :
 Երթիցե .

Совер. Այստեղի կարգեալ.

Я пойду . Երթալոց եմ .	Мы пойдем . Երթալոց կ'մք .
Ты пойдешь . Երթալոց կու .	Вы пойдете . Երթալոց էք .
Онъ, а, о, пойдешь . Երթալոց է .	Они, ѣ, пойдутъ . Երթալոց են :

Повелительное . Նրահայտիան .

Неопре . Անորոշ .

Иди . Երթ .	Идемъ . Երթից'մք .
Пусть онъ, а, о, идешь . Երթից' .	Идите . Երթայք .
	Пусть они, ѣ, идутъ . Երթից'են :

Совер. Նրահայտիան կարգեալ .

Поди . Երթիջիք .	Пойдемъ . Երթից'մք .
Пусть онъ, а, о, пойдешь . Երթից'է .	Подите . Երթայք .
	Пусть они, ѣ, пойдутъ . Երթից'են :

Причастіе . Կարանելութիան .

Կերից .	Идущій, ая, ее .	Երթող .
Անցեալ անորոշ .	Шедшій, ая, ее .	Երթեալ .
Անցեալ կարգեալ .	Пошедшій, ая, ее .	Երթեալ գլխովին :

Двепричастіе . Կերից .

Կերից .	Идя, идучи .	} Երթալով .
Անցեալ անորոշ .	Шедши, шедъ .	
Անցեալ կարգեալ .	Пошедши, пошедъ .	

364 . Դ . () րիւսի .

Неокончательное . Անգործի .

Անգործ .	Ложисься .	} Կնջել .
Կարգեալ .	Лечь .	
Յանդիտիան .	Лаживашся .	

Изъявительное . Սահմանահան .

Нашо . Ներհայ .

Я ложусь . Նջեմ .	Мы ложимся . Նջեմք .
Ты ложишься . Նջես .	Вы ложитесь . Նջեք .
Онъ, а, о, ложишься . Նջի .	Они, ъ, ложатся . Նջեն :

Прошед . неоп . Այդեալ անորդ համ Նիսորար .

Я ложился, ася, ося . Նջելի .	Мы ложились . Նջեաք .
Ты ложился, ася, ося . Նջելիր .	Вы ложились . Նջելիք .
Онъ, а, о, ложился, ася, ося .	Они, ъ, ложились . Նջելին :
Նջելք .	

Совер . Այդեալ նորարեալ .

Я легъ, ла, ло . Նջեցի .	Мы легли . Նջեցաք .
Ты легъ, ла, ло . Նջեցիր .	Вы легли . Նջեցիք .
Онъ, а, о, легъ, ла, ло .	Они, ъ, легли . Նջեցին :
Նջեցաք .	

Давнопро . Չերահորար համ Յաճախահան .

Я лаживался, ася, ося . Նջեալ էի .	Мы лаживались . Նջեալ էաք .
Ты лаживался, ася, ося .	Вы лаживались . Նջեալ էիք .
Նջեալ էիր .	
Онъ, а, о, лаживался, ася, ося .	Они, ъ, лаживались . Նջեալ էին :
Նջեալ էր .	

Будущее неоп . Այստեղ անորդ .

Я буду ложишься . Նջեցիցի .	Мы будемъ ложишься . Նջեալ
	ցաք .
Ты будешь ложишься . Նջեալ	Вы будете ложишься . Նջեալ
	ցիր .
Онъ, а, о, будешь ложишься .	Они, ъ, будешь ложишься .
Նջեցիցի .	Նջեալցեն :

Совер . Այստեղ նորարեալ .

Я лягу . Նջեցուցի .	Мы ляжемъ . Նջեցուցաք .
Ты ляжешь . Նջեցուցիր .	Вы ляжете . Նջեցուցիք .
Онъ, а, о, ляжешь . Նջեցուցի .	Они, ъ, ляжутъ . Նջեցուցեն :

Повелительное . Նրահայտիան .

Неопре . Անորոշ .

Ложись . Նջեալի .

Пусть онъ , а , о , ложись .

Նջեալիք .

Ложимся . Նջեալուք .

Ложись . Նջեալիք .

Пусть они , ѳ , ложась .

Նջեալանք .

Совер . Նրահայտիան Էստորեալ .

Лягъ . Նջեալի .

Пусть онъ , а , о , ляжешь .

Նջեալիք .

Ляжемъ . Նջեալուք .

Лягше . Նջեալիք .

Пусть они , ѳ , лягушъ .

Նջեալանք .

Причастіе . Անորոշեալեանիան .

Նեղիսյ .

Ложайся , ася , еся .

Նջող .

Նջեալանիան .

Ложившійся , ася , еся .

Նջեալալ .

Նջեալ Էստորեալ .

Легшій , ая , ея .

Նջեալան թերի .

Дѣепричастіе . Նեղիսյ .

Նեղիսյ .

Ложася .

Նջեալանիան .

Ложившись .

Նջեալ Էստորեալ .

Легши .

} Նջեալուլ . Ի նջեալն :

365 . Է . () ընկալի .

Неокончательное . Նեղիսյ .

Նեղիսյ .

Печь .

Նեղիսյան .

Пекашь .

} Եփել :

Изъявительное . Սահմանադրիան .

Насто . Նեղիսյ .

Я пеку . Եփեմ .

Ты печешь . Եփես .

Онъ , а , о , печешь . Եփէ .

Мы печемъ . Եփեալք .

Вы печете . Եփէք .

Они , ѳ , пекушъ . Եփենք .

Прошед. неоп. $\left[\begin{array}{l} \text{Խնչեալ տնորոշ} \\ \text{կամ Խնչարար} \end{array} \right.$

Я пекъ, аа, ао. Եփեցի . Мы пекали. Եփեցար .
 Ты пекъ, аа, ао. Եփեցիր . Вы пекали. Եփեցիք .
 Онъ, а, о, пекъ, аа, ао. Եփեաց . Они, ъ, пекали. Եփեցին :

Давнопро. $\left[\begin{array}{l} \text{Կերտարար կամ} \\ \text{ճատատան} \end{array} \right.$

Я пекалъ, а, о. Եփեալ էի . Мы пекали. Եփեալ էար .
 Ты пекалъ, а, о. Եփեալ էիր . Вы пекали. Եփեալ էիք .
 Онъ, а, о, пекалъ, а, о. Եփեալ էր . Они, ъ, пекали. Եփեալ էին :

Будущее. $\left[\begin{array}{l} \text{Գրատի}$ \end{array} \right.

Я буду печь. Եփեցից . Мы будемъ печь. Եփեցուք .
 Ты будешь печь. Եփեցես . Вы будешъ печь. Եփեցեք .
 Онъ, а, о, будешъ печь. Եփեցет . Они, ъ, будешъ печь. Եփեցեն :

Повелительное. $\left[\begin{array}{l} \text{Տրատատան}$ \end{array} \right.

Пеки. Եփեա . Печемъ. Եփեցուք .
 Пустъ онъ, а, о, печетъ. Եփեացет . Пустъ они, ъ, пекутъ. Եփեցեն :

Причастіе. $\left[\begin{array}{l} \text{Կերտանելատելան}$ \end{array} \right.

Կերից . Пекущій, ая, ее. Եփող .
 Աշեալ . Пекшій, ая, ее. Եփեալ :

Дѣепричастіе. $\left[\begin{array}{l} \text{Կերեաց}$ \end{array} \right.

Կերից . Печа. } Եփելով :
 Աշեալ . Дѣкши. }

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

366. $\left[\begin{array}{l} \text{Ստ ալով խոնարհին բալքս} \\ \text{ձգել} \end{array} \right.$ влечь, влеку,
 сѣчь, сѣку, $\left[\begin{array}{l} \text{Հատանել} \\ \text{ժողել} \end{array} \right.$ печь, пеку, $\left[\begin{array}{l} \text{Հսուել} \\ \text{ժолочь, жолку, լեռուել}$ \end{array} \right.:

367. Ը. () ը հնակ .

Неокончательное . Անտրկայն .

Անտրկայն .	Спановишьяся .	} Եղանիլ .
Կարտեալ .	Спать .	
Յանախան .	Спанавայшьяся .	

Изъявительное . Այնպէս .

Настоящее . Արեւոյ .

Я спаноялюсь . Եղանիմ .	Мы спановимся . Եղանիմք .
Ты спановишьяся . Եղանիս .	Вы спановишьяся . Եղանիք .
Онъ, а, о, спановишьяся . Եղանիս .	Они, ք, спановишьяся . Եղանին .

Прошед. неоп. Անտրկայն անտրկայն .

Я спановиляся, ася, ося . Եղանիկի .	Мы спановились . Եղանեաք .
Ты спановиляся, ася, ося . Եղանիիր .	Вы спановились . Եղանեիք .
Онъ, а, о, спановиляся, ася, ося . Եղանեիր .	Они, ք, спановились . Եղանին :

Совер. Անտրկայն կարտեալ .

Я спалъ, а, о . Եղէ .	Мы спали . Եղաք .
Ты спалъ, а, о . Եղիր .	Вы спали . Եղէք .
Онъ, а, о, спалъ, а, о . Եղև .	Они, ք, спали . Եղին :

Давнопрошед. Արեւոյ անտրկայն .

Я спанавиляся, ася, ося . Եղեալ էի .	Мы спанавилялись . Եղեալ էաք .
Ты спанавиляся, ася, ося . Եղեալ էիր .	Вы спанавилялись . Եղեալ էիք .
Онъ, а, о, спанавиляся, ася, ося . Եղեալ էր .	Они, ք, спанавилялись . Եղեալ էին .

Будущ. неоп. Այստեղի անորոշ.

Я буду становиться. Եղեց.	Мы будем становиться. Եղեցուք.
Ты будешь становиться. Եղեցես.	Вы будете становиться. Եղեցեք.
Онъ, а, о, будешь становиться. Եղեցի.	Они, ք, будутъ становиться. Եղեցին:

Совер. Այստեղի հարսրեալ.

Я спану. Եղանեցոց եմ.	Мы спанемъ. Եղանեցոց եմք.
Ты спанешь. Եղանեցոց ես.	Вы спанете. Եղանեցոց էք.
Онъ, а, о, спанетъ. Եղանեցոց է.	Они, ք, спанутъ. Եղանեցոց են:

Повелительное. Հրահայտան.

Неопре. Անորոշ.

Спановись ты. Եղի՛ր դու.	Спановись вы. Եղե՛րուք դուք.
Пусть онъ, а, о, спановится. Եղիցի.	Пусть они, ք, спановятся. Եղիցին:

Совер. Հրահայտան հարսրեալ.

Спаня. Եղիցի՛ր.	Спаняте. Եղիցի՛րուք.
Пусть онъ, а, о, спанетъ. Եղիցի.	Пусть они, ք, спанутъ. Եղիցին:

Привчаііе. Անորոշելու թիան.

Ելիցի.	Спановящийся, аяся, еся. Լինող.
Ելեցեալ անորոշ.	Спановившийся, аяся, еся. Եղեալ.
Ելեցեալ հարսրեալ.	Сшавший, ая, ее. Եղեալ անթերի:

Двѣпривчаііе. Գլխիցի.

Ելիցի.	Спановяся.	} Եղանեցով. 'ի լինելն:
Ելեցեալ անորոշ.	Спановившись.	
Ելեցեալ հարսրեալ.	Сшавши.	

368. [F. () r h u a l q .

Неокончательное . [2 5 6 r h u a l q] .

U 2 5 6 r h u a l q .	Спрячь .	} [u n e q k l z]
3 2 5 6 r h u a l q .	Спрягаешь .	

Изъявительное . [u n e q k l z] .

Настоящее . [1 2 3 4 5 6 r h u a l q] .

Я спрягу . [u n e q k l z] .	Мы спряжемъ . [u n e q k l z] .
Ты спряжешь . [u n e q k l z] .	Вы спряжете . [u n e q k l z] .
Онъ, а, о, спряжешь . [u n e q k l z] .	Они, ѣ, спрягутъ . [u n e q k l z] .

Прошед . неоп . [2 5 6 r h u a l q] .

Я спрягъ, а, о . [u n e q k l z] .	Мы спрягли . [u n e q k l z] .
Ты спрягъ, а, о . [u n e q k l z] .	Вы спрягли . [u n e q k l z] .
Онъ, а, о, спрягъ, а, о . [u n e q k l z] .	Они, ѣ, спрягли . [u n e q k l z] .

Давнопрошед . [1 2 3 4 5 6 r h u a l q] .

Я спрягалъ, а, о . [u n e q k l z] .	Мы спрягли . [u n e q k l z] .
Ты спрягалъ, а, о . [u n e q k l z] .	Вы спрягли . [u n e q k l z] .
Онъ, а, о, спрягалъ, а, о . [u n e q k l z] .	Они, ѣ, спрягли . [u n e q k l z] .

Будущее . [1 2 3 4 5 6 r h u a l q] .

Я буду спрячь . [u n e q k l z] .	Мы будемъ спрячь . [u n e q k l z] .
Ты будешь спрячь . [u n e q k l z] .	Вы будете спрячь . [u n e q k l z] .
Онъ, а, о, будетъ спрячь . [u n e q k l z] .	Они, ѣ, будутъ спрячь . [u n e q k l z] .

Повелительное . [1 2 3 4 5 6 r h u a l q] .

Спряги . [u n e q k l z] .	Спряжемъ . [u n e q k l z] .
Пусть онъ, а, о, спряжешь . [u n e q k l z] .	Спрягите . [u n e q k l z] .
	Пусть они, ѣ, спрягутъ . [u n e q k l z] .

Причастіе . Մերումելուիւն .

Մերիւյ . Спригущій, ая, ее . խուզող .
 Այնել . Спригшій, ая, ее . խուզեալ :

Дѣепричастіе . Վերբայ .

Վերիւյ . Сприжа . } խուզելով :
 Այնել . Спригши . }

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

369 . Րստ սմին օրինակի խոնարհին բայքս беречь ,
 берегу , պահպանել . бѣчь , бѣгу , бѣжишь , վազել .
 мочь , могу , կարել . прячь , прячу , յարել . сшичь ,
 стигу , զհետ պնտիլ :

370 . Գ . () րինակ .

Неокончательное . Մերումելու .

Արու . Գիտի . ճաղկել .

Изъявительное . Սակնանան .

Настоящее . Վերիւյ .

Я գիտի . ճաղկիմ .	Мы գիտիմք . ճաղկիմք .
Ты գիտի . ճաղկիս .	Вы գիտիք . ճաղկիք .
Онъ , а , о , գիտիմք . ճաղկի .	Они , է , գիտիմք . ճաղկին :

Прошед . неоп . Մայնել անորու .

Я գիտի , а , о . ճաղկեցայ .	Мы գիտի . ճաղկեցաք .
Ты գիտի , а , о . ճաղկեցար .	Вы գիտի . ճաղկեցաք .
Онъ , а , о , գիտի , а , о . ճաղ կեցաւ .	Они , է , գիտի . ճաղկեցան :

Будущее . Ընդհանրի .

Я буду цвѣсть . Ծաղկեցայց .	Мы будемъ цвѣсть . Ծաղկեալուք .
Ты будешь цвѣсть . Ծաղկեսցես .	Вы будете цвѣсть . Ծաղկեալուք .
Онъ , а , о , будешь цвѣсть . Ծաղկեսցի .	Они , ѣ , будутъ цвѣсть . Ծաղկեսցին :

Повелительное . Հրահայտիան .

Цвѣши . Ծաղկեսի .	Цвѣшемъ . Ծաղկեսցուք .
Пусть онъ , а , о , цвѣтеть . Ծաղկեսցի .	Пусть они , ѣ , цвѣтуть . Ծաղկեսցին :

Причастіе . Ինքնանելու-նիան .

Цвѣщій , ая , ее . Ծաղկող .
Цвѣшій , ая , ее . Ծաղկեալ .

Двепричастіе . Դիերբայ .

Цвѣщая , цвѣщущи . Ծաղկեալու :
Цвѣшши . Ծաղկեալ :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

371 . Ըստ այսմ խնարհին բայքս гвѣсть , гнѣшу , гнелъ , սեղմել . плѣсть , плѣшу , плелъ , հիւսել . честь , чшу , чшишь , челъ , սլատուել :

372 . Ժն . () ընտանի .

Неокончательное . Ընդհանրի .

Бѣсть . Ելու .	} Ուտել :
Сѣбѣсь . Ելու .	
Бѣдась . Ելու .	

Изъявительное . Սակմանման .
Настоящее . Վերիայ .

Я емь . Ուտեմ .	Мы едим . Ուտեմք .
Ты ешь . Ուտես .	Вы едите . Ուտեք .
Онъ , а , о , ѣсть . Ուտէ .	Они , ѣ , ѣдятъ . Ուտեն .

Прошед . неоп . Ընդեալ անորոշ .

Я ѣлъ , а , о . Ուտելի .	Мы ѣли . Ուտելար .
Ты ѣлъ , а , о . Ուտելիր .	Вы ѣли . Ուտելիք .
Онъ , а , о , ѣлъ , а , о . Ուտելր .	Они , ѣ , ѣли . Ուտելին .

Совер . Ընդեալ նորարեալ .

Я съѣлъ , а , о . Վերի .	Мы съѣли . Վերար .
Ты съѣлъ , а , о . Վերիր .	Вы съѣли . Վերիք .
Онъ , а , о , съѣлъ , а , о . Վերր .	Они , ѣ , съѣли . Վերին .

Давнопро . Վերանորար կամ ճանախման .

Я ѣдалъ , а , о . Վերեալ էի .	Мы ѣдали . Վերեալ էար .
Ты ѣдалъ , а , о . Վերեալ էիր .	Вы ѣдали . Վերեալ էիք .
Онъ , а , о , ѣдалъ , а , о . Վերեալ էր .	Они , ѣ , ѣдали . Վերեալ էին .

Будущее неопре . Ըստանի անորոշ .

Я буду ѣсть . Վերայց .	Мы будемъ ѣсть . Վերիցար .
Ты будешь ѣсть . Վերիցես .	Вы будете ѣсть . Վերիցեք .
Онъ , а , о , будешь ѣсть . Վերիցէ .	Они , ѣ , будутъ ѣсть . Վերիցեն .

Совершен . Ըստանի նորարեալ .

Я съѣмь . Ուտելոց եմ .	Мы съѣдимъ . Ուտելոց եմք .
Ты съѣшь . Ուտելոց ես .	Вы съѣдите . Ուտելոց էք .
Онъ , а , о , съѣсть . Ուտելոց է .	Они , ѣ , съѣдятъ . Ուտելոց են .

Повелишительное . неоп . Հրահայտման անորոշ .

Բնի . Կեր .	Բանիմ . Կերիցուք .
Пусть онъ, а, о, бств . Կեր .	Բиште . Կերէք .
	Пусть они, ք, бдяхи . Կեր .
	րիցէ . րիցեն .

Совер . Հրահայտման հարարեալ .

ՏԲԻՆԻ . Կեր ողջոյն .	ՏԲԱՆԻՄ . Կերիցուք .
Пусть онъ, а, о, сбств . Կեր .	ՏԲԻՏԻՄԷ . Կերայք .
	Пусть они, ք, сбдяхи . Կեր .
	րիցէ . րիցեն .

Причастіе . Սկզբնականութեան .

Կերից .	Բдяхій, ая, ее . Կերող .
Անցեալ անորոշ .	Բիւիյ, ая, ее . Կերեալ .
Կարարեալ .	ՏԲԻՎԻՍԻՅ, ая, ее . Կերեալ ողջոյն .

Дѣепричастіе . Կերիցաց .

Կերից .	Բдя .	} Ուտելող, յուտելն :
Անցեալ անորոշ .	Բիւի, Բիւի .	
Անցեալ հարարեալ .	ՏԲԻՎԻՍԻ, ՏԲԻՎԻՍԻ .	

ԾԱՆՕԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ի ՎԵՐԱՅ ԲԱՂԱԴՐԵԱԼ ԲԱՅՐՅ

373. Բաղադրեալ բայք կազմին 'ի ձեռն պարզ բայից՝ և այլոց մասանց բանի :

ա. Կազմին 'ի բայէ և յանուանէ . գր . путешествовать , խննապարհորդել . благо-шворить , բարեգործել , ևն :

բ. Կազմին 'ի բայէ և 'ի մակբայէ . գր . мимо-иши , անցանել . прошиво рѣчишь , ընդդիմաբանել , ևն :

գ. Կազմին 'ի բայէ և 'ի նախադրուածեանց . գր . при писывать , նուիրել . пре-возходить , զանցանել , ևն :

դ. Կազմին 'ի բայէ , յանուանէ և 'ի նախադրուածէ . գր . воз-благо-дарить , շնորհակալլինել . о-живо-творять , կենդանացուցանել , ևն :

374. Ընդհանրապէս խոսարհին ըստ լծորդուածեան պարզ բայից . սակայն ըստ որում բաղադրեալ՝ ունին և զերեւելի տարբերութիւնս . որոյ վասն գիցուք զօրինակս ներգործականին և կրաւորականին՝ յետ աւանդելոյ զկանոնս բաղադրուածեան բայից :

Կանոն ա .

375. Պարզ բայք՝ առեալ 'ի սկիզբն անորոշ կամ պարզ աներևութից զմի կամ զբազում նախադրուածիւնս՝ լինին բաղադրեալ , այլայլելով զնշանակութիւնս . գր . Կարչ՝ звать , կոչել , բաղադրեալ՝ называть , յորջորջել . позвать և призвать , կոչել 'ի դատ . Կարչ՝ вѣрить , հաւատալ , բաղադրեալ՝ повѣрить , վստահիլ , увѣрить , հաստատել , ևն :

Անն Է.

376. Պարզ բայք՝ առեալ 'ի սկիզբն յաճախական աներևութից զմի կամ զբազում նախադրութեանս, կազմեն զանորոշ աներևոյթս բաղադրեալս. օր. պարզ՝ писывать, յաճախ գրել, բաղադրեալ՝ выписывать, քաղել ինչ 'ի գրոց. պարզ՝ говорить, խօսիլ. բաղադրեալ՝ выговаривать, արտասանել, *և* :

Անն Ը.

377. Պարզ բայք, որպէս говоритъ, խօսիլ. смотреть հայիլ. писать, գրել, *և*, որք ունին զաներևոյթ յաճախական, փոխին 'ի բաղադրեալ 'ի ձեռն մի կամ բազում նախադրութեանց. որոց առաջին գէմք լինի ու, և աներևոյթն փոխի յանորոշ. իսկ ներկայն պարզ բային՝ լինի կատարեալ ապառնի բաղադրեալ բային. օր. պարզ՝ говоришь, յաճ. говоривашъ; говорю, խօսիմ, բաղ. выговаривашъ, выговариваю, արտասանեմ, выговорю, արտասանեցից. պ. пишашъ, ք. пишу, գրեմ, բ. выписывашъ, выписываю, քաղեմ 'ի գրոց. выпишу, քաղեցից 'ի գրոց, *և* :

378. Են բաղադրեալ բայք՝ որք ունին կրկին ձևս. օր. узнаю և узнаваю. վերաճանաչեմ. выдвигаю և выдвигваю, ձգեմ արտաքս, *և* :

Անն Թ.

379. Պարզ բայք յանգեալք 'ի ու հանդերձ նախ ընթաց ձայնաւորաւ, որք չունին յաճախական աներևոյթ, 'ի բաղադրիլն ոչ ընդունին զփոփոխութեան՝ յաւելմամբ նախադրութեանց. օր. պ. вергаю, ձգեմ, բ. повергаю, զգեանեմ, *և* :

Անն Է .

380. Պարզ բայք՝ յանգեալք 'ի յօ հանդերձ նախընթաց բաղաձայնիւ , որք չունին յաճախական աներևոյթ , 'ի բաղադրին նախագրու թեամբք՝ փոխեն զյանգն յօ 'ի յաօ 'ի ներկայն . իսկ յանորոշ աներևոյթն 'ի яшь; փք . պ . веселю , ք . увеселяю , увеселять , ուրախանալ . պ . мудрю , ք . умудряю , умудрять , զտել :

Սակայն борю լինի побораю , поборать , մարտնչիմ . горю լինի выгораю , выгорать , այրեմ :

Անն Ը .

381. Պարզ բայք յանգեալք 'ի у , որք չունին յաճախական աներևոյթ , 'ի բաղադրին նախագրու թիւք փոխեն զյանգն у 'ի աу , և զանորոշ աներևոյթն 'ի ашь; փք . պ . берегу , պահպանեմ , ք . поберегаю , поберегать , խնայել . պ . вершу , ք . повершаю , повершать , աւարտել , liē :

Նոյնպէս և յանգեալք 'ի ну; պ . гасну , ք . угасаю , угасать , շիջանիլ : Նն որք լինին այսպէս . պ . гну , թեքեմ , ք . нагибаю , нагибать , և сгибаю , сгибать , թեքել . պ . слабну , տկարանամ , ք . ослабѣваю , ослабѣвать ; պ . стыну , ցրտանամ , остываю , остывать .

382 . Ա . Օ Ր Ի Ն Ա Կ

Ա Ս Ո Ր Դ Ո Ի Թ Ե Ա Ն Ն Ե Ր Գ Ո Ր Ծ Ա Կ Ա Ն
Բ Ա Ղ Ա Դ Ր Ե Ա Լ Բ Ա Յ Ի Յ

Неокончательное . [նէրեայն .

Անգլ .	Выдвигать .	} Չգել :
Արարեալ .	Выдвигаешь .	
Արարեալ որդի .	Выдвинушь .	

Изъявительное . $\text{Uw}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}$.
Настоящее . $\text{U}^{\text{h}}\text{r}^{\text{h}}\text{sh}$.

Я выдвигаю . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}$. Мы выдвигаемъ . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{r}^{\text{h}}$.
Ты выдвигаешьъ . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{u}$. Вы выдвигаете . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{r}$.
Онъ, а, о, выдвигаетъ . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}$. Они, ѣ, выдвигають . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{h}$.

Прошед . неоп . $\text{U}^{\text{h}}\text{r}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}$.

Я выдвигалъ, а, о . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{h}$. Мы выдвигали . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}$.
Ты выдвигалъ, а, о . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{hr}$. Вы выдвигали . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{hr}$.
Онъ, а, о, выдвигалъ, а, о . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{h}$. Они, ѣ, выдвигали . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{hh}$.
 $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{r}$.

Совершен . неоп . $\text{U}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}$.

Я выдвигалъ, а, о . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{gh}$. Мы выдвигали . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{ghsh}$.
Ты выдвигалъ, а, о . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{ghr}$. Вы выдвигали . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{ghr}$.
Онъ, а, о, выдвигалъ, а, о . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{gh}$. Они, ѣ, выдвигали . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{ghh}$.
 $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{wg}$.

Совер . одно . $\text{U}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}$.

Я выдвинулъ, а, о . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{w}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}$. Мы выдвинули . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{w}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{r}^{\text{h}}$.
Ты выдвинулъ, а, о . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{w}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{u}$. Вы выдвинули . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{w}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{r}$.
Онъ, а, о, выдвинулъ, а, о . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{w}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}$. Они, ѣ, выдвинули . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{w}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{h}$.
 $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{w}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}$.

Давнопро . $\text{U}^{\text{h}}\text{r}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}$.

Я бывало выдвигалъ, а, о . Мы бывало выдвигали .
 $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{w}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{h}$. $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{w}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}$.
Ты бывало выдвигалъ, а, о . Вы бывало выдвигали . $\text{h}^{\text{h}}\text{r}$.
 $\text{h}^{\text{h}}\text{r}$.
Онъ, а, о, бывало выдвигалъ, а, о . $\text{h}^{\text{h}}\text{r}$. Они, ѣ, бывало выдвигали . $\text{h}^{\text{h}}\text{h}$.
 $\text{h}^{\text{h}}\text{h}$.

Будущее неоп . $\text{U}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}\text{sh}^{\text{h}}$.

Я буду выдвигать . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{gh}$. Мы будемъ выдвигать . $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{ghsh}$.
 gh . gh .
Ты будешь выдвигать . Вы будете выдвигать .
 $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{ghu}$. $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{ghhr}$.
Онъ, а, о, будешь выдвигать . Они, ѣ, будешь выдвигать .
 $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{gh}$. $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{ghh}$.
 $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{gh}$. $\text{Q}^{\text{h}}\text{t}^{\text{h}}\text{ghh}$.

Совер. неоп. Այստեղի հարարեալ անորչ.

Я выдвигаю. Չգեղոց եմ.	Мы выдвигаем. Չգեղոց եմք.
Ты выдвигаешь. Չգեղոց ես.	Вы выдвигаете. Չգեղոց էք.
Онъ, а, о, выдвигаетъ. Չգեղոց է.	Они, ѣ, выдвигаютъ. Չգեղոց են.

Совер. одно. Այստեղի հարարեալ պարչ.

Я выдвину. Անշուշտ ձգեցից.	Мы выдвинем. Չգեցուց.
Ты выдвинуешь. Չգեցես.	Вы выдвинете. Չգեցեք.
Онъ, а, о, выдвинетъ. Չգեցет.	Они, ѣ, выдвинутъ. Չգեցեն.

Повелительное. Հրահայտան.

Неопре. Անորչ.

Выдвигай. Չգեա.	Выдвигайте. Չգեցուց.
Пусть онъ, а, о, выдвигаетъ. Չգեցет.	Пусть они, ѣ, выдвигаютъ. Չգեցեն.

Совер. неоп. Հր. հարարեալ անորչ.

Выдвигай. Չգեա.	Выдвигайте. Չգեցուց.
Пусть онъ, а, о, выдвигаетъ. Չգեցет.	Пусть они, ѣ, выдвигаютъ. Չգեցեն.

Совер. одно. Հր. հարարեալ պարչ.

Выдвинь. Չգեա.	Выдвините. Չգեցուց.
Пусть онъ, а, о, выдвинетъ. Չգեցет.	Пусть они, ѣ, выдвинутъ. Չգեցեն.

Причастіе. Բարանելումիան.

Ներկայ.	Выдвигающей, ая, ее.	} Չգեալ:
Անցեալ անորչ.	Выдвигавшей, ая, ее.	
Անցեալ հարարեալ անորչ.	Выдвигавшей, ая, ее.	
Անցեալ հարարեալ պարչ.	Выдвинувшей, ая, ее.	

Дѣепричастіе . Դեբիայ .

Դեբիայ .	Выдвигивая .	} Չգեղարկ .
Անդեմլ ահարու .	Выдвигивавши , выдвигивавъ .	
Անդեմլ հարարեմլ ահարու .	Выдвигавши , выдвигавъ .	
Անդեմլ հարարեմլ արու .	Выдвигнувши , выдвигнувъ .	

383 . Բ . Օ Ր Ի Ն Ա Վ

ԿՐԱՆՈՐԱՎԱՆ ԲԱՂԱԴՐԵԱԿ ԲԱՅԻՑ

Неокончательное . Դեբիայն .

Ահարու .	Быль выдвигиваему .	} Չգեղարկ Լինել .
Կարարեմլ .	Быль выдвигану .	
Կարարեմլ արու .	Быль выдвигнушу .	

Изъявительное . Սահանախան .

Настоя . Դեբիայ .

Я есмь выдвигиваемъ , а , о .	Мы есмы выдвигиваемы .	} Չգեղարկ Լինելք .
Ты еси выдвигиваемъ , а , о .	Вы есше выдвигиваемы . Չգեղարկ Լինելք .	
Онъ , а , о , есмь выдвигиваемъ , а , о .	Онъ , ъ , сущь выдвигиваемы .	} Չգեղարկ Լինելն .

Прошедшее . неоп . Դեղեմլ ահարու .

Я былъ , а , о , выдвигиванъ , а , о .	Мы были выдвигиваны .	} Չգեղարկ Լինելք .
Ты былъ , а , о , выдвигиванъ , а , о .	Вы были выдвигиваны .	
Онъ , а , о , былъ , а , о , выдвигиванъ , а , о .	Онъ , ъ , были выдвигиваны .	} Չգեղարկ Լինելն .

Совер . неоп . Դեղեմլ հարարեմլ ահարու .

Я былъ , а , о , выдвиганъ , а , о .	Мы были выдвиганы .	} Չգեղարկ Էղելք .
Ты былъ , а , о , выдвиганъ , а , о .	Вы были выдвиганы .	
Онъ , а , о , былъ , а , о , выдвиганъ , а , о .	Онъ , ъ , были выдвиганы ,	} Չգեղարկ Էղելն .

Совер. одно. Լեցեալ կարգեալ պարզ.

Я был, а, о, выдвинушь,	Мы были выдвинушы.	Զգեալ եմք.
а, о. Զգեալ եմ.		
Ты был, а, о, выдвинушь,	Вы были выдвинушы.	Զգեալ էք.
а, о. Զգեալ ես.		
Онъ, а, о, был, а, о, выдвинушь,	Они, ք, были выдвинушы.	Զգեալ են:
а, о. Զգեալ է.		

Давнопро. Գերակարգ կամ Յաճախան.

Я бывалъ, а, о, выдвигиванъ,	Мы бывали выдвигиваны.	Զգեալ էմք.
а, о. Զգեալ էի.		
Ты бывалъ, а, о, выдвигиванъ,	Вы бывали выдвигиваны.	Զգեալ էիք.
а, о. Զգեալ էիր.		
Онъ, а, о, бывалъ, а, о, выдвигиванъ,	Они, ք, бывали выдвигиваны.	Զգեալ էին:
а, о. Զգեալ էր.		

Будущее неоп. Լստանի անորոշ.

Я буду выдвигиванъ, а, о.	Мы будемъ выдвигиваны.	Զգեացուք.
Զգեցուցու.		
Ты будешь выдвигиванъ, а, о.	Вы будете выдвигиваны.	Զգե- լիք.
Զգեցուցիս.		
Онъ, а, о, будешь выдвигиванъ,	Они, ք, будутъ выдвигиваны.	Զգեցուցին:
а, о. Զգեցուցի.		

Совер. неоп. Լստանի կարգեալ անորոշ.

Я буду выдвиганъ, а, о.	Мы будемъ выдвиганы.	Զգիլ կայ ենք.
Զգիլ կայ ինչ.		
Ты будешь выдвиганъ, а, о.	Вы будете выдвиганы.	Զգիլ կայ ձեզ.
Զգիլ կայ քեզ.		
Онъ, а, о, будешь выдвиганъ,	Они, ք, будутъ выдвиганы.	Զգիլ կայ նոցա:
а, о. Զգիլ կայ նմա.		

Совер. одно. Լստանի կարգեալ պարզ.

Я буду выдвинушь, а, о.	Мы будемъ выдвинушы.	Զգե- լոց եմք.
Զգելոց եմ.		
Ты будешь выдвинушь, а, о.	Вы будете выдвинушы.	Զգե- լոց էք.
Զգելոց ես.		
Онъ, а, о, будешь выдвинушь,	Они, ք, будутъ выдвинушы.	Զգելոց են:
а, о. Զգելոց է.		

Повелительное . Տրամայական .

Неопре . Անորոշ .

Будемъ выдвигиваны . Եղև
ցուք ձգեալք .Будь выдвигивайъ , а , о . Будьше выдвигиваны . Եղև
լիք ձգեալ . բուք ձգեալք .

Пусть онъ , а , о , пустьъ выдвигивайъ , а , о . Пустьъ они , ѣ , будутъ выдвигиваны . Եղևցին ձգեալք :

Совер . неоп . Տրամայական հարարեալ անորոշ .

Будемъ выдвиганы . Չգեա
ցուք .Будь выдвиганъ , а , о . Чгк . Будьше выдвиганы . Չգեցա
լիք . բուք .

Пусть онъ , а , о , пустьъ выдвиганъ , а , о . Пустьъ они , ѣ , будутъ выдвиганы . Չգեցին :

Совер . одно . Տրամայական հարարեալ որոշ .

Будемъ выдвинушы . Չգեա
ցուք .Будь выдвинушь , а , о . Չգե . Будьше выдвинушы . Չգե
ցարուք .

Пусть онъ , а , о , пустьъ выдвинушь , а , о . Пустьъ они , ѣ , будутъ выдвинушы . Չգեցին :

Причастіе . Արդանելութիան .

Կերիսյ .	Выдвигасмый , ая , се .	} Չգեալ :
Անելալ անորոշ .	Выдвигиванный ая , се .	
Անելալ հարարեալ անորոշ .	Выдвиганный , ая , се .	
Անելալ հարарեալ որոշ .	Выдвинушый , ая , се .	

Дѣепричастіе . Կերիսյ .

Կերիսյ .	Будучи выдвигиваемъ , а , о .	} Չգեալ լինելով :
Անելալ անորոշ .	Бывъ выдвигиванъ , а , о .	
Անելալ հարарեալ անորոշ .	Бывъ выдвиганъ , а , о .	
Անելալ հարарեալ որոշ .	Бывъ выдвинушь , а , о .	

О Безличных глаголахъ.

ԳՐԵԼԻՔ Ի ՎԵՐԱՅ ԴԻՄԱԶՈՒՐԿ ԲԱՅՈՅ

384. Դիմազուրկ բայք ունին միայն զերրորդ գէմն ներկային . բայց են բայք առ Ռուսս՝ որք միով ձայնիւ յերկու գէմն վարին իբրև դիմազուրկ . օր . рвешъ, փոխիմ, իս, ի, ևն . Թող զայն՝ զի բազում մակբայք վարին որպէս դիմազուրկ բայ . օր . уне, բարի է . холодно, ցուրտ է . хорошо, լավ է . полно բաւ է, ևն : Այլ գործածական դիմազուրկք են հետևեալք .

Возможно, можно.	մարթ է .	Нужно .	պիտոյ է .
Говорится .	ասի .	Подобаетъ .	վայել է .
Дождишъ .	անձրև է .	Потребно .	պիտոյ է .
Должно .	պարտ է .	Разсвѣтаетъ .	լուսանայ .
Зрится .	երևի .	Случается .	պատահի .
Икается .	հեծկլտամ՝	Слышно .	լի .
	աս, այ .	Слѣдуетъ .	հետևի .
Кажется .	թուի .	Снѣжитъ .	ձիւնէ .
Казалось .	թուեր .	Солоно .	աղի է .
Мнится ,	помнится .	Спасибо .	հորհակալ եմ՝
	կարծի .	Спрашно .	ահեղ է .
Надежитъ .	անկ է .	Угодно .	կամ է .
Надобно, нада .	հարկ է .	Удается .	նմանի .
Нельзя .	անմարթ է .	Хочется .	կամ է, ևն :

Գ Լ ՈՒԽ Զ ՈՐՐ ՈՐԳ

О Нарѣчїи .

Յաղագս Մակեայի .

385. Մակեայն է մասն բանի անհորովելի . որ
ցուցանէ զպարագայս և զորպիսու թիւնս բայից և
ածականաց՝ բաժանեալ 'ի բաղում տեսակս , որբ
են .

Значащїя время . յամանականս .

Абїе .	վաղվաղակի .	искони .	'ի սկզբանէ .
Внегда .	յորժամ .	Когда .	} յորժամ .
впередь .	առ յապա .	коли .	
всегда .	միշտ .	Навсегда .	յարաժամ .
вскорѣ .	փոյժ .	недавно .	ոչ յետ բազմաց .
встарь .	միւսանգամ .	нечаянно ,	внезапу ,
вчера ,	և вчерась .	երեկ .	յանկարծ .
Давича .	փորր ինչ յառաջ .	николи .	երբէք .
давно .	'ի վաղուց .	иѣкогда .	երբեմն ,
днесь .	այսօր .	нынѣ .	այժմ .
доднесь .	մինչև ցայժմ .	Огнныѣ .	յետ այսորիկ .
доколѣ .	մինչև ցերբ .	отселѣ .	յայսմ հետէ .
дондеже .	մինչև .	Поднесѣ .	մինչև ցարդ .
донынѣ .	մինչև ցայժմ .	пока .	մինչդեռ .
доселѣ .	մինչև ցարդ .	покамѣстѣ .	ցորչափ .
дошолѣ .	մինչև ուր .	покуда .	մինչդեռ .
древле .	'ի հսումն .	побынѣ .	մինչև ցայժմ .
Завсегда .	հանապազ .	поскорѣ .	վաղվաղակի .
завтра .	'ի վաղիւն .	послѣ .	} յետոյ .
Издавна .	'ի վաղուց հետէ .	потомѣ .	
издревле .	կանխաւ .	потуда .	մինչև ցարդ .
иногда .	երբեմն .	прежде .	յառաջ .

присно .	միշտ .	пожѢ ,	пожде ,	шаже .
Рано .	կանուխ .	յայնժամ ,	ապա .	
Сегодня .	այսօր .	попчасѢ .	նոյնժամայն .	
спложь .	անընդհատ կար .	прешьяго дня .	յեռանդն .	
		դաւ .	Уже .	արդէն , ահա .
Теперь .	այժմ .	ужо .	յետոյ :	
тогда .	յայնժամ .			

386. Мѣсто . Տեղականք .

Близко .	մերձ .	низу .	} 'ի խոնարհ .
ВездѢ .	ամենայն ուրեք .	низко .	
внушрь .	'ի ներքս .	нѣгдѢ .	} ուրեք .
виѢ .	արտաքս .	нѣкуда .	
всн яшь .	յետս .	Обоюду .	յերկուց կողմանց .
всюду .	ընդ ամենայն ուրեք .	около .	շուրջ .
выспрь .	'ի վեր .	ошнюдуже .	ուստեք .
ГдѢ .	ուրանօր .	отсюда .	ստաի .
Далеко .	} հեռի .	отшуда .	անտի .
далече .		Повсюду .	ընդ ամենայն ուրեք .
долу .	'ի ստոր .	Свыше .	'ի բարձանց .
Здѣсь .	ստտ .	сзади .	созади .
ИзвиѢ .	արտաքուստ .	յետուստ .	
издалека .	} 'ի հեռուստ .	снаружи .	արտաքուստ .
издалече .		снизу .	'ի ստորէ , 'ի ներքուստ :
индѢ .	} այլուր .	спереди .	յառաջոյ .
инуда .		сюда .	ստտանօր .
Куда .	ուր .	ТамѢ ,	шунѢ ,
Недалеко .	ոչ հեռի .	туда .	անդ , լի՛ս :
недалече .	ոչ 'ի բաշեայ .		
нигдѢ .	} ոչ ուրեք .		
никуда .			

387. Качество . Որականք .

Вошце .	'ի նանիր .	Громко .	որոտադին .
всуе , суе .	} յանօգուստ .	Дружески .	բարեկամանբար .
вшуне .			

дурно . <i>կոշտաբար</i> .	штуне . <i>ճրի , զուր</i> .
Полезно . <i>օգտիւ</i> .	Удобно . <i>դիւրաւ</i> .
поочередно , сряду . <i>կարգաւ</i> .	упорно , упрямо . <i>յամաւ ուռ [ձեամբ</i> .
попеременно . <i>փոփոխակի</i> .	упѣшно . <i>յաջողու [ձք</i> .
Разумно . <i>խոհեմու [ձք</i> .	Хорошо , приятно . <i>բաւ րիոր , հաճու [ձք</i> .
Скромно . <i>համեստու [ձք</i> .	
слегка . <i>[ձե[ձե , 'ի հարեւանցի</i> .	Цѣломудренно . <i>ողջասու հու [ձք</i> .
словомъ . <i>'ի կարճոյ</i> .	Частію , отъ части .
стремглавъ . <i>գլխիվայր , հասարակ</i> .	человѣчески . <i>մարդկորէն</i> .
суешно . <i>'ի մտտիս</i> .	шибко . <i>ուժղին , արագ</i> .
Трудно . <i>դժուարաւ</i> .	Ясно . <i>յայտնի , նա</i> .

388. Количество . *Վիճակներ* .

Довольно . <i>ըստ բաւակաւ նին</i> .	помаленьку . <i>առ փոքր փոքր</i> .
Евѣно . <i>այնքան</i> .	Сколько . <i>որքան</i> .
Колико . <i>քանի</i> .	столько . <i>այնքան</i> .
Мало . <i>սակաւ</i> .	Толико , <i>այսքան</i> .
Много . <i>բազում</i> .	Умѣренно . <i>չափաւորաւ պէս</i> .
Обильно . <i>առատապէս</i> .	
Нѣсколько . <i>փոքր ինչ</i> .	Часто . <i>յաճախակի , նա</i> .
Полно . <i>վի</i> .	

389. Число . *[Վիճակներ* .

Единожды . <i>միանգամ</i> .	Двояко . <i>կրկին</i> .
Однажды . <i>միանգամ</i> .	Сугубо . <i>կրկնապատիկ</i> .
Дважды . <i>երկիցս</i> .	Тморицею . <i>բիւրրապատիկ</i> .
Многажды . <i>բազմիցս</i> .	Трояко . <i>երեքիին</i> .
Однократно . <i>պարզաւ պէս</i> .	Четырежды . <i>չորիցս</i> .
	шестью . <i>վեցիցս , նա</i> .
Двукратно . <i>կրկնակի</i> .	

390 . Порядокъ . Ղառառեանք .

Вдругорядъ .	Երկրորդ անգամ .	Опяшь . Паки .	} դարձեալ .
вновь .	նորոգ .	послѣди .	
впервые .	առաջին անգամ .	посомъ .	յետոյ .
впослѣдніе .	յետին անգամ .	прежде .	յառաջ .
Еще .	տակաւին .	сначала .	ի սկզբանէ .
		снова .	նորոգապէս .
		сперва .	զառաջինն , lix :

391 . Увѣреніе . Ստորառեանք .

Всконечно .	անվրէպ .	Подлинно .	Հաւաստեալ .
Да .	այո՛ .	Право .	արդարապէս .
Ей .	յիրաւի .	Такъ .	այդպէս .
Истинно .	ճշմարտիւ .	Точно .	իսկապէս , lix :
Конечно .	արդարեւ .		

392 . Отрицаиіе . Ղաղաղեանք .

Не .	ոչ .	нѣшъ .	ոչ , չիք .
не такъ .	ոչ այդպէս .	опнюдь .	բնաւ .
Ни .	և ոչ իսկ .	опнюдь не .	ոչ երբէք .
Никакъ .	ոչ իւրիք .	опнюдь нѣшъ .	բնաւ ոչ .
ни мало .	} ամենեւին ոչ .	Уже не .	ոչ ևս , lix :
ничуть .			

393 . Вопросеніе . Հարցեանք .

Гдѣ ?	ուր .	Не ужели ?	արդեօք , իցէ՞
Для чего ?	էր վանն .		լծէ՞ .
За чемъ ?	ո՞ր ազգաւ .	Почто ?	ընդէր .
Егда ?	մի՞ թէ .	Развѣ ?	մի՞ թէ , lix :
Какъ ?	զիսորդ .		

394. Сумиѣніе . Նրբեայակներ .

Авось .	զուցէ .	лишь .	միայն , հազիւ .
авось либо .	զուցէ երբէք .	Насиалу .	դժուարաւ .
Вось либо .	թերևս .	Поне .	զոնէ .
Едва .	հազիւ .	почти .	զողցէս .
едва ли .	միթէ .	Чуть .	հազիւ .
еле .	} արդեօք .	чуть ли .	մի արդեօք , ին :
Лв .			

395. Уподобленіе . Նաղըսարակներ .

Аки .	որպէս .	равно какъ .	միօրինակ .
аки бы .	իբր թէ .	Сице .	այսպէս .
Будно .	իբրև .	смотря .	ըստ .
будно бы .	որպէս թէ .	сообразно .	} ըստ , ըստ նմանու թէ .
будно какъ .	իբր այն թէ .	соотвѣст-	
И такъ и сякъ .	այսպէս	сшвенно .	} համանման .
	և այնպէս .	сходственно .	
Какъ бы .	որպէս թէ .	Точь вточь .	բացարձա-
какъ такъ .	որպէս .		կապէս զի .
Власно .	հաւատարապէս .	Яко , якоже .	որպէս , որ-
Подобно .	նմանապէս .		պէս և .
подобно какъ .	նոյնպէս զի .	якобы .	որպէս եթէ , ին :
Равно .	միապէս .		

396. Напряженіе . Ստրկակներ .

Вельми .	սաստիկ .	паче же .	առաւելապէս .
весьма .	կարի .	пуще .	ևս առաւել .
Гораздо .	առաւել յոյժ .	Совсѣмъ .	բոլորովին .
Даже .	նաև .	сполна .	լրիւ , լիով .
Зѣло .	յոյժ .	споль .	այնքան .
Крайне .	կարի իմն .	Такъ .	այնպէս .
Наипаче .	նա մանաւանդ .	Чаще .	յաճախակի .
Очень .	երկջս .	язвительнo .	խստագոյնս ,
Паче .	առաւել .		ին :

397 . Совокупность . Հասարականք .

Вкупѣ . Համանդամայն . Общѣ , сообща . Հասարակ-
 вмѣстѣ . 'ի միասին . հասպէս .
 вообщѣ . ընդ ամենայն . Совокупно . 'ի միասին ,
 Заодно . } միանդամայն . և այլն :
 Кушно . }

398 . Указаніе . Հոռականք .

Вонѣ . ահա . Се . ահաւաղիկ .
 На . ահաւասիկ . Такѣ . այսպէս , ինչ :

399 . Извѣсненіе . Սէփականք .

А именно . այսինքն . То есть . այսինքն է .
 Еже есть . այսինքն է . Какѣ то . որդան .
 Именно . յանուանէ . На примѣрѣ . զոր օրի-
 Какѣ то . որպէս . նակ , ինչ :
 Сирѣчь . այս է .

400 . Разность . Օտարականք .

Вопреки . հակառակ . особливо . մասնաւորապէս .
 врознь , порознь . ուրոյն . Подробно . մի ըստ միոջէ .
 Единственно . միակ . Разно . որիչ , զանազան .
 Инако . } այլազգ . Своишвенно . յատկապէս .
 иначе . }
 наединѣ . առանձինն . Токмо , только . միայն ,
 Особь . առանձնակի . միակ .
 особенно . մեկուսի . шочію . յատուկ միայն , ինչ :

401 . Угрозы . Սպառնականք .

Вонѣ . ()ն անդր . Долой . հեռի , ինչ :
 Прочь . 'ի բնց լէր .

402. ւօ. Գոյական անուանք 'ի գործիական հալովն վարին որպէս մակբայ՝ ունեւով տարբեր նշանակութիւնս, զք. обшомԷ, միանգամայն. ничкомԷ, յորսայս. шайкомԷ, 'ի ծածուկ. лешкомԷ, արշաւակի. пѣшкомԷ, հեախոսս. нарокомԷ, գիտմամբ. верхомԷ, երկվարաւ. кругомԷ, շուրջանակի. даромԷ, ձրի. слышкомԷ, գրեթէ, lix :

403. ք. Գոյական և ածական անուանք 'ի հալովս ինչ հանգերձ յարակից նախադրութեամբ կամ առանց նախադրութեան՝ վարին իբրև մակբայ. զք. дома, 'ի տան. домой, 'ի տուն. вокругԷ, շուրջ. назад, հոսկ յետոյ. поверхԷ, 'ի վեր. сподвалԷ, բովանդակապէս, lix :

404. ք. Մակբայք յանգեալք 'ի օ, ցուցանեն զորպիսութիւն և զքանակութիւն, և ածանցեալք յածականաց՝ լինին բաղդատական՝ եթէ յանգեցին 'ի ք: յորս եթէ յարեցին յաճախական մակբայքս очень, весьма, կամ пре, լինին գերադրական մակբայ. զք. ясно, յայտնի. ясниѳе, յայտնագոյնս. прясно, очень ясно կամ весьма ясно, ամենայայտնի. славно, փառաւորապէս. славиѳе, ևս փառաւորապէս. преславно, очень կամ весьма славно, կարի փառաւորապէս (178) :

405. ք. Մակբայք ածանցեալք յածականաց, որոց բաղդատական իցէ պարականոն, ունին զնոյն անկանոնութիւն. զք. много, բազում. больше, առաւել. очень много, յոյժ բազում. мало, սակաւ. меньше, նուազ. очень мало, կարի սակաւ. хорошо, լաւ. лучше, լաւ ևս. очень хорошо, ամենալաւ, lix :

406. Է. Այն և բազում մակբայք, որք ըստ նմանութեան ածականաց լինին նուազական 'ի ձեռն մանկանց (135). զք. трудно, դժուարաւ. трудно, սակաւ ինչ դժուարաւ. рано, կանուխ. раненько, վաղքաջ. давно, 'ի վաղուց, давича, փոքր ինչ յառաջ, lix :

Գ Լ ՈՒԽ Տ ԻՆԳ Ե Ր ՈՐԳ

О Предлогѣ .

Յաղագս՝ Ատխարո-լեան .

407 . Ատխարո-լեանն է մասն բանի անհոլու վելի , որ եղեալ առաջի այլոց մասանց բանի կամ յարեալ 'ի բառս՝ ցուցանէ զորպիսու-լեան նոցա . որ առ Սուսս 'ի չորս կարգս վերածի :

Առաջինն պարունակէ զամենայն նախարո-լեանս , որք ոչ բնաւ վարին տրոճմամբ , այլ միանան ընդ նախընթաց անուանց . որք են , возъ , вы , низъ , разъ ; ԳՐ .

Воз-ношу . բարձրացու- Воз-раженіе . առարկու-լեան-
ցանեմ .

Вы-бираю . ընտրեմ . Вы боръ . ընտրու-լեան
Низ-вергаю . զահալի-լեմ . Низ-верженіе . անկումն .
Раз-личаю . տարբերեմ . Раз доръ . երկպառակու-
լեան :

408 . Արհրորդն պարունակէ զնախարո-լեանս տարբերս 'ի նախընթացից , որք միշտ ուրոյն ունին զինդիրս . որք են՝ для , վասն . ко կամ къ , առ .
кромъ , բաց 'ի , лѣ . տէս զկնի (411) :

409 . Արհրորդն բաղադրի 'ի հեռեկալ նախարո-լեանց . որք երբեմն ուրոյն դնին , և երբեմն միանան ընդ բառից . որք են , безъ , առանց . во , въ , 'ի . до , մինչև . за , սակա . изъ , 'ի . между , между , 'ի մէջ . на , надъ , 'ի վերայ , лѣ :

410 . Արհրորդն պարունակէ զնախարո-լեանս , որք երբ են անխնդիր՝ լինին մակբայ . և են՝ близко , մերձ . внутрь , 'ի ներքս . внѣ , արտաքոյ . возлѣ , առընթեր . мимо , հուպ . около , окрестъ , շուրջ .

подա՛ծ, առընթեր . послѣ , զկնի . прежде , յառաջ .
 прошив՛ծ , հանդէպ :

Աւր նախադրուածիւնքս միմօ , послѣ , прежде ,
 прошив՛ծ , կարեն 'ի կիր ածիլ եւ թէ ուրոյն , և եւ թէ
 յարակցեալ ընդ խնդրոց . իսկ մնացեալք միշտ
 ուրոյն վարին . օրինակ . прежде времени , յառաջ
 քան զժամանակն . преждевременный , կանխահաս .
 որ է ածական :

411 . Սինարանու նախադրուածիւնք .

Без՛ծ .	սէտ .	առանց .
Близь .	սէտ .	մերձ .
Близко .	սէտ .	հուպ .
Внушрь .	} սէտ .	'ի ներքս .
Внушри .		
Ви՛ծ .	սէտ .	արտաքոյ .
Во , в՛ծ .	հոյ . նխոր .	'ի , առ .
Воза՛ծ .	սէտ .	'ի կողմն .
Для .	սէտ .	վասն .
До .	սէտ .	մինչև , 'ի , ց .
За .	հոյ . նխոր .	սակս .
Из՛ծ .	սէտ .	'ի , քացո .
Ко , к՛ծ .	որ .	'ի , առ .
Кромѣ .	սէտ .	բաց 'ի .
Между .	} գործ . սէտ .	'ի մէջ .
Меж՛ծ .		
Мимо .	սէտ .	առընթեր .
На .	հոյ . նխոր .	'ի վերայ , ընդ .
Над՛ծ .	հոյ . գործ .	'ի վերայ , 'ի .
О , об՛ծ .	հոյ . նխոր .	վասն , զ .
Около .	սէտ .	շուրջ , իբրև .
Окрест՛ծ .	սէտ .	շուրջ , զ .
Опричь .	սէտ .	բաց 'ի .
От՛ծ .	սէտ .	'ի , քացո .
По .	որ . հոյ .	ըստ , մինչև , յետ .
Подա՛ծ .	սէտ .	առ , առընթեր .
Под՛ծ .	հոյ . գործ .	'ի ներքոյ .
Посла՛ծ .	սէտ .	յետոյ .

ПредѢ .	հոյ . փորձ .	առաջի .
Прежде .	սէո .	յառաջ .
При .	նախ .	մերձ , ընդ , առ .
Про .	սէո .	վասն , զ .
ПротивѢ ,	} սէո .	յանդիման , 'ի հան-
СупротивѢ .		
Ради .	սէո .	վասն .
РазвѢ .	սէո .	բաց 'ի .
СверхѢ .	սէո .	բաց 'ի .
Сквозь .	սէո .	ընդ , ընդ մէջ .
Со , сѢ .	սէո . հոյ . փորձ .	'ի , ըստ , ընդ .
Спуска .	սէո .	զինի .
Среди ,	} սէո .	'ի մէջ . 'ի միջի .
Посреди .		
У .	սէո .	առ .
У васѢ .		առ ձեզ .
ЧерезѢ .	հոյ .	'ի ձեռն , ընդ , յետ :

Այլ զկարևոր ծանօթութիս հանդերձ բազմա-
պատիկ օրինակօք աւանդեսցուք յերկրորդ գիրս ,
ԳԼ . Է . 570 :

ԳՆՈՒԽ ՎԵՅՆ ԲՈՐԳ

О Союзѣ .

Յաղագիս Շաղկապի .

412. Շաղկապն է մասն բանի անհոլովելի , որ շաղկապէ զայլ և այլ մասունս բանի , և զանգամս պարբերութեան . որ և վերածի յետմն կարգս .

1 . Соединительные , Բաղնիստիան . и , же , և . а , да , ни , և , իսկ . что , թէ , զի , որ . чтоб՛ն , որպէս թէ . даже , նաև . как՛ն , որպէս . также , և այլև պէս . купно , միանգամայն :

2 . Раздѣлительные , Տրոհիան . или , կամ . либо , կամ թէ . ли , թէ և , կամ :

3 . Условные , Թիւիան . буде , ежели , естли , коли , եթէ , թէ . ежели только , բայց միայն . когда , երբ . лишь , միայն :

4 . Противуположные , Երհիան . но , բայց . хотя , թէպէտ և . однако , սակայն . однако же , բայց միայն . между тем՛ն . ի վերայ այսր ամենայնի . впрочем՛ն , բայց և այնպէս . шокмо , միայն :

5 . Винсловные , Պարճատիան . бо , ибо , զի . дабы , որպէս զի . что , զի . понеже . բանզի . потому что , վասն այն զի . поелику , որովհետև . для того что , վասն այսորիկ զի :

6 . Уступительные , Թուլարարիան . хотя , թէ և . правда , արդարև . пусть , пускай , թող . сколь , որչափ . ни , մի , և :

7 . Заключительные , Երհիան . и так՛ն , և այսպէս , ուստի . потому , վասն որոյ . убо , ուրեմն . по сему , ըստ այսմ . для того , վասն այսորիկ . так՛ն что , այնպէս զի . того ради , այսր աղագաւ . следовательно , ապա ուրեմն . то , ուրեմն , արդև . այլ զայսմանէ տես ՚ի թիւն 616 :

Գ Լ ՈՒԻՍ ԵՒԹՎԵԼԻՐՈՐԳՆ

О Междометіи .

Յարգութս Սիջարդու-Ետան .

413 . Սիջարդու-Թիւնն է մասն բանի անհոլովե-
լի . որ զկիրս սրտին յայտ առնէ . և զերածի 'ի
տասն կարգս :

1 . Печаль , Սաղանան . աхԵ , ай , охԵ , увы , бѣда ,
ахши , горе , о ! ո՛վ , վա՛յ , աւա՛ղ , բա՛րէ . ո՛հ , եղո՛ւկ :

2 . Радость , Սիդանան . աхԵ , ага , га га , ура ,
какое удовольствіе ! ո՛վ , վա՛շ վա՛շ , քանի՛ բերկրու-
թիւն :

3 . Боязнь , Օարդարանան . ай , ай , ой , а ! ա՛յ , ո՛հ .
ась , что ! զի՛նչ :

4 . Презрѣніе , Տեգանան . фе , фу , шфу , а ! հի՛ ,
օ՛ն անդր . ха , ха , ха ! հա՛ հա՛ հա՛ :

5 . Удивленіе , Օարճարանան . о , а , не , ужели ,
пошто ! ո՛վ , բա՛րէ , զի՛արդ :

6 . Чудесность , Տարանան . ахԵ , Боже мой ! ո՛վ ,
ա՛ծ իմ . исполашь ! կարի՛ իսկ քաջ :

7 . Зовѣ , Յորդորանան . ну ! հա՛ղա . ну пойдемъ же !
օ՛ն առեալ երթիցուք :

8 . Побужденіе . Սարդարանան . ну ! աղէ՛ . гей , ну же !
օ՛ն . аа , ужо , вошѣ ужо ! արդ . ահա . добро ! բար-
ւոր :

9 . Запрещеніе , Սրգելանան . сть , цыць , цс ! լու՛ւ
լեր , կա՛յ . прочь ! օ՛ն անդր :

10 . Внезапность , Յանարճանան . ба , ба , ба !
Տես և 'ի Թիւն 629 :

РОССИЙСКО-АРМЯНСКАЯ

ГРАММАТИКА

ՔԵՐԱՆՆԵՐՆԵՐԻ

ՈՒՍԵՐՆԵՆԻՆԵՐԻ

КНИГА ВТОРАЯ

ԳՐԻՔԵՐԱՆՆԵՐԻ

О Словосочиненіи .

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԲԱՌԻՑ .

414. Համաձայնութիւնն է համապատշաճ դասաւորութիւն բառից կամ մասանց բանի՝ ըստ քերականական կանոնաց . որ 'ի Ռուսաց կոչի Сочиненіе , կամ Синтаксисъ յունական ձայնիւ . որ է շարադրութիւն . իսկ 'ի մեզ կոչի Բաղադրութիւն , ըստ որում կանոն տայ համաձայնութեան :

Մյս մասն հանդերձեալ է աւանդել զանլրէս կանոնս համաձայնելոյ անուան ընդ անուան և ընդ այլոց մասանց բանի . կամ կանոնս ներդաշնակութեան մասանց բանի ընդ իրերաց՝ ըստ յատկութեան լեզուին Ռուսաց , հանդերձ կարևոր ծանօթութեամբք :

Գ Լ ՈՒԻՍ ԼՈՒ Ը Ջ Ի Ն

О сочиненіи именъ Существительныхъ .

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՅԱԿԱՆ
ԱՆՈՒԱՆ .

415 . Պոյական անուանք այլ և այլ եղանակաւ կապակցին ընդ միմեանս . նախ՝ իբրև բացայայտիչ իրերաց . երկրորդ՝ իբրև սեպհականացուցիչ, երրորդ՝ իբրև ենթակայ գործողութեան կամ խընդիր . յետինն յաճախեալ է առ Ուուսս . զորոց ճառեսցուք կարգաւ :

Ղաղայայտեալ Բացայայտիչ .

416 . Պոյական անունն երբ անորոշ նշանակութեամբ դնի ՚ի բանս , պահանջէ զայլ գոյական բացայայտիչ նշանակութեան իւրոյ . որ առ Ուուսս ենթադրի իբր խնդիր . յոյր սակս յաւելումբ ըզհետեւեալ կանոնս :

Սանն Թ .

417 . Երկու կամ բազում գոյականք՝ երբ ունին առ միմեանս նոյնական իմն վերաբերութիւն՝ մին զմիւսն բացայայտելով, համաձայնին միմեանց թուով և հոլովիւ . ուր առջինն ասի բացայայտեալ , և երկրորդն բացայայտիչ . իր . пророкъ Исаія , մարդարէն Եսայի . городъ Авини , բազաբ Լիթէնք . Городъ Кіевъ лежитъ при рѣкѣ Днѣпрѣ . Վազաբն Վիով անկանի առ երի գետոյն Տնեբէրայ :

Կանոն Է .

418 . Յորժամ մի գոյականն վերաբերի առ բազում գոյականս , դնի յորքնակի 'ի հոլովն գործիական . Գր . Инократъ и Галенъ почитаются обща-ми врачебной науки . Նիրողրատ և Ղաղենոս համարին հարբ բժշկականութեան : Ուր օտժամի թէ պէտ է գործիական խնդիր , բայց տակաւին համարի բացայայտեալ 'ի յատուկ անուանց Инократъ , Галенъ .

Կանոն Ը .

419 . Ղոյական անունն յորժամ է ենթակայ այլում գոյականի , կամ յորժամ պատասխանէ հարցմանս кто ? что ? դնի յուղղական հոլով իբր բացայայտիչ հարցական անուանց . Գր . Кто основалъ Римъ : Ромулъ . Ո՞վ հիմնեաց զՆոովմ . Նոովմուլոս : Кто просвѣнилъ Россію ? Пётръ великій . Ո՞վ լուսաւորեաց զՌուսաստան . մեծն Պետրոս : Что для человѣка всего драгоценнѣе ? Здоровье . Օրնչ գոյ առ մարդիկ առաւել մեծագին . առողջութի :

Յարկայեալ յարկադոյել :

420 . Յատկացուցիչ գոյականն սեպհականէ զյատկացուցեալ անունն , թէ վերաբերի առ այս անձն կամ իրն , որ առ Ռուսս համարի իբր խնդիր . վասն որոյ դնեմք զՆետեալ կանոնս :

Կանոն Թ .

421 . Յատկացուցիչն երբ ցուցանէ թէ որոյ իցի իրն , դնի 'ի սեռական հոլովն . Գր . Домъ отца моего , տուն հօր իմոյ . аршинъ сукна , կանգուն չուխայի : Բայց երբ ցուցանէ զորպիսութիւն կամ զյատկութիւն ուրուք , յայնժամ դնի յատկացուցիչն հանդերձ ածականաւ կամ մակբայիւ . Գր . Онъ воинъ непоколебимой храбрости . Կա զօրական

անպարտելի քաջութեան : Она чрезвычайно живая женщина . Վա կին չափազանց աշխոյժ :

Վանն Է .

422 . Վոյական անուանք , որք ցուցանեն զտեսակ , զքանակութիւն կամ չափ , պահանջեն ըզյատկացուցիչ երբեմն 'ի սեռական հօլովն . փր . родъ пшницъ , տեսակ թռչնոց . шайка разбойниковъ , խումբ աւազակաց . полкъ конныхъ солдатъ , գունդ հեծելազօրաց . фунтъ сахару , լիպրէ շաքարի . бочка вина , տակառ գինւոյ :

423 . Արբեմն 'ի գործիական հօլովն՝ հանդերձ նախդրիւս сѣ ; փր . барка сѣ дровами , նաւակ փայտի (փայտիւք) . кадка сѣ водою , կոնք ջրոյ (ջրով) : Ալ երբեմն գնի 'ի սեռական հօլովն՝ հանդերձ նախադրութեամբս для ; փր . сарай для сѣна , յարկ խոտոյ . ларь для овса , արկղ վարսակի (սակս վարսակի) :

424 . Յաճախ գնի 'ի հայցականն՝ հանդերձ նախադրութեամբս на ; փր . бочка на пиво , տակառ գարեջրոյ . мѣшокъ на муку , պարկ ալեր :

Վանն Դ .

425 . Վոյական անուանք , որք ցուցանեն զնիւթաիրաց , գնին 'ի սեռական հօլով իբրև յատկացուցիչ՝ հանդերձ նախադրութեամբս изъ ; փր . Столпъ изъ мрамора . Սիւն 'ի մարմարիոնէ : Статуя изъ бѣлаго мрамора . Արձան 'ի սպիտակ մարմարիոնէ : Вѣнецъ изъ золота . Պսակ յոսկոյ :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

426 . Վերթօղք Ուոսաց յաճախ 'ի տեղի յատկացուցի վարեն զածականս . փր .

Опцовскій домъ . Շայրական տուն . որ է՝ տուն հօր .

Честный человекъ .	Պատուաւոր այր .
Важное дѣло .	Կարևոր գործ .
Мраморная статуя .	Սարմարիոնեայ արձան .
Каменное сердце .	Քարեղէն սիրտ .
Парижской воздухъ .	Փարիզեան օդ .
Соломонова премудрость .	Սողոմոնեան իմաստու թիւն .
Московскіе жители .	Մոսկովեան բնակիչք .
Французская исторія .	Ֆրանսիական պատմու թիւն .
Цицероновы письма .	Չիչերոնեան թուղթք .
Горациевы оды .	Տօրասեան տաղերգու թիւնք .
Двадцатипятирублевая ассигнація .	Թվթադրամ 25 ուսպիւոյ .
Восьмидесятилѣтній старикъ .	Ութսնամեայ ծեր .
Младенецъ трехмѣсячной .	Եռամեայ մանուկ :

Խնդրանք և խնդիր .

427. Վոյական անուանք՝ բաց 'ի լինելոյ բա-
ցայայտիչ և յատկացուցիչ, լինին ևս խնդիր խնը-
դրառու անուանց : Իբր զի են անուանք ածան-
ցեալք 'ի բայից, որք պահանջեն խնդիր բոս բայից .
որոց վասն զիցուք զհետեւեալ կանոնս :

Կանոն Թ .

428. Վոյական անուանք, որք ածանցին 'ի հայ-
ցականախնդիր բայից՝ պահանջեն 'ի լեզուին Ուու-
սաց զսեռական հօլով . որ 'ի մեզ համարի յատկա-
ցուցիչ . փր . Чтение полезныхъ книгъ . Սերծանու-
թիւն օգտակար գրեանց . чипать книгу, վերծա-
նել գիրս :

429. Իսկ որք ածանցին յայլախնդիր բայից՝ պա-
հանջեն զայն հօլով, զոր պահանջեր բայն . փր . Уче-
ніе Россійскому языку Ուսումն լեզուին Ուուսաց :
владніе Азією . տէրութիւն Լսիոյ : Ուր բայս
учить, ուսուցանել, առնու զխնդիր տրական . և

բայս владыть, տիրել, առնու գործիական. նմին
լրի և բայանուանք զայնպիսի հոլովս առին :

Կանոն Է.

430. Չոյական անունս охотникъ, հետամուտ՝
առնու զինդիր 'ի սեռական հոլովն՝ հանդերձ նա-
խադրու թեամբս до ; փր. Она охотница до чтенія .
Կա սիրող ընթերցանու թեան :

Սոյնպէս անունս списокъ պահանջէ սեռական ,
բայց հանդերձ նախադրու թեամբս сб ; փր. списокъ
сб письма . օրինակ նամակի :

431. Իսկ հետեւեալ չոյականք առնուն տրական,
որք են, росписъ, записка, списокъ, ցուցակ. хо-
зяинъ, господинъ, владыка, տէր. лавка, խա-
նութ. цѣна, գին. счѣтъ, հաշիւ. փր. хозяинъ
дому. տէր տանն. росписъ книгамъ, ցուցակ գրեանց,
և այլն :

Կանոն Դ.

432. Չոյական անուանք, որք ցուցանեն զիւ-
րաք, զհաճութի և զկարեկցութի այլովքն հան-
դերձ, առնուն զինդիր 'ի տրական հոլովն՝ հանդերձ
նախադրու թեւ կ՛Է ; որք են, аличность, անյագու-
թի. благоволеніе, հաճութիւն. горячность, ե-
ռանդն. жадность, կծծութի. жалость, կարեկ-
ցութի. ласка, քաղցրութի. любовь, սէր. нена-
висть, ատելութի. омерзѣніе, զզուումն. охота,
հակումն. повадка, սովորութիւն. преданность,
հաւատարմութի. презрѣніе, արհամարհութի. при-
вычка, սովորութիւն. ревность, նախանձ. склон-
ность կամ наклонность, հակումն. состраданіе,
կարեկցութի. способность, ընդունակութի. страхъ,
կիրք. усердіе, Զերմեւանդութի. փր. склонность
кѣ ученію, հակումն առ գիտութի. ненависть кѣ
пороку, ատելութի 'ի յանցանս :

Կանոն Դ .

433. Պոյական անուանք , որք 'ի մէջ բերեն զյոյս
և զիրաւունս՝ առնուն զինդիր 'ի հայցական հօլովն՝
հանդերձ նախադրու թքս на ; Գր . надежда на Бога ,
յոյս առ աստուծ . Имѣть право на какое имѣніе . Ու
նիլ իրաւունս 'ի վերայ ընչից ինչ : Իսկ награда ,
առնու за ; Գր . Награда за шруды . Հատուցումն
ընդ աշխատանայ :

434 . Իայց գոյականքս власть , побѣда , պա-
հանջեն գործիական՝ հանդերձ նախադրու թեամբս
надѣ ; Գր . Власть родителей надѣ дѣшьями . Տե-
րու թիւն ծնողաց 'ի վերայ զաւակաց : Побѣда надѣ
врагами . Յաղթու թի 'ի վերայ թշնամեաց :

435 . Ըյլ գոյականքս искусство , հմտութիւն .
избытокѣ , հարստութի . изобиліе , առատութի .
навыкѣ , սովորութի . умѣренность , շափաւորու-
թի , պահանջեն զինդիր նախդրական . Գր . Умѣрен-
ность въ пищѣ . Չափաւորութի 'ի կերակուրս :

Իսկ забота , повѣсть , попеченіе , предстатель-
ство , ходатайство , стараніе , պահանջեն զնախ-
դիրս о կամ обѣ ; Գր . Попеченіе о дѣшьяхѣ . Հա-
գողութի 'ի վերայ զաւակաց :

Կանոն Ե .

436 . Պոյական անուանք , որք ցուցանեն զտա-
րածութի՝ պահանջեն զինդիր 'ի սեռ . 'ի գործ .
ևս և 'ի հայց . հօլովս , հանդերձ նախադրու թքս
въ ; որք են , длина , երկայնութիւն . ширина , լայ-
նութի . толщина , թանձրութի . высота , բարձ-
րութիւն , ліа . Գր . эта башня имѣетѣ шрицать
сажень вышины , կամ въ вышину , և կամ выши-
ною . Ըյս աշտարակ ունի 30 զրկաչափ բարձրու-
թիւն :

437 . Սակայն երբ անունն բաղդատի ընդ այ-
լում , մին զնի գործիական և միւսն հայցական՝ հան-
դերձ նախադրու թքս въ կամ сѣ ; Գր . Онѣ сѣ

меня ростомъ. *Մա հասակաւ որպէս զիս : я видѣлаъ жемчужину величиною въ грецкой орѣхъ . Տեսի մարգարիտ մի մեծութի զերթ ընկոյզ :*

Սանն Է .

438. *Պոյական անուանք , որք յայտ առնեն զեղանակ իմն՝ կամ պատասխանեն հարցմանս զիսորդ , որպիսի եղանակաւ , քանիցս , զնին ՚ի գործիական հոլով . րթ .*

Я родомъ Россіянинъ . *Աս ծննդեամբ Ռուս :*
Возми сіе обѣми руками . *Այլ զայս երկոքումբ ձեռօք :*

я побѣду въ Берлинѣ куріеромъ . *Արթամ ՚ի Պէռլին սուրհանդակաւ :*

Онъ живешъ частнымъ человекомъ . *Մա կեայ որպէս այր սոսկական :*

Вашъ брашецъ годомъ спарѣ меня . *Աղբայր քո ամաւ ծերագոյն է քան զիս :*

Укороти сію епанчу двумя дюймами . *Արձեան զայս վերարկու կրկին մատնաչափիւք :*

Онъ лицомъ хорошъ . *Մա տեսլեամբ դեղեցիկ :*

Онъ слабъ здоровьемъ . *Մա տկար առողջութի :*

Սանն Ը .

439. *Պոյական անուանք , որք պատասխանեն հարցմանս՝ ո՛ր , երբ չիք շարժումն՝ զնին ՚ի հոլով նախդրական՝ առեալ զնախդիրս յն , կամ на ; ևս և у ՚ի սեռ . հոլով , երբ ասի զմարդոյ . րթ .*
Онъ живешъ въ городѣ . *Մա բնակի ՚ի քաղաքին :*

Книга лежитъ на столѣ . *Պիւքն եղեալ կայ ՚ի վերայ սեղանոյ :*

Онъ у господина Карамзина . *Մա առ պարոն Վաբամզինայ :*

Մայք երբ գոյ շարժումն , զնին ՚ի հայցականն՝ նու վին նախդրիւք . րթ .

Нева впадаетъ въ Финской заливъ . Վեյլա (գետ)
անկանի 'ի Տոցն Ֆինլանտիոյ :

Онъ поѣхалъ въ Вѣну . Վա չորաւ 'ի Սիենա :
Ишли на островъ . Վնալ 'ի կղզին (591) :

440 . ՄԼ երբ խնդիրն է զմարդոյ և զտեղւոյ՝
դնին 'ի տրականն՝ ընդ նախդրիս կԵ ; զր .

Ишли кѣ пріямелю . Վնալ առ բարեկամ ոք .
Подойши кѣ городу , кѣ берегу . Սերձիլ 'ի քա-
ղաքն , յափն :

Յայսպիտի բանս երբ գոյականն ցուցանէ զտեղի
մեկնելոյ , դնի 'ի սեռականն՝ ունելով զնախդիրս
изъ , сѣ , отъ ; զր . Я иду изъ церкви . Վամ յե-
կեղեցւոյ . զր 'ի ներքուստ անտի եկեղեցւոյն : Изъ
дому , 'ի տանէ . изъ шверди , 'ի բերդէ , և այլն :

Սախդիրս сѣ առեալ զսեռականն հոլով ցուցանէ
զարտաքին երես կամ զմակերևոյթ . զր .

Онъ шелъ сѣ улицы . Վա անց ընդ փողոցն . сѣ
моря , ընդ ծովն :

Откуда идешъ сей народъ ? отъ Казани . Ուստի
գայ այս ժողովուրդ . ի խազանէ : Отъ Рима до
Ліона . 'ի հռովմայ մինչև ց | իօն :

Ուր նախդիրս отъ ցուցանէ զմիջոց երկուց տե-
ղեաց : Րստ այսմ լինի՝ երբ խնդիրն է զմարդոյ և
զժամանակէ . զր .

Я иду отъ моего брата . Վամ յեղբօրէ իմնէ :

Отъ сотворенія міра до потопа . Վ ստեղծմանէ
աշխարհի մինչև ցըրհեղեղ :

Վանն Ե .

441 . Վոյականն ուսուսնք , որք յայտ առնեն զայն
պիտի տեղիս , ընդ որս հանդիպի անցանել , դնին 'ի
հոլովն գործիական . զր . Я плываю Двиною . Վա-
ւեցի ընդ Տվինա :

Я ѣхалъ Московю . Մնցի ընդ Սոսկով . лугомъ ,
лѣсомъ , և այլն :

Նրբեմն դնին 'ի տրականն՝ ընդ նախդրիս по ; զր .
Ѣхашъ по Петербургской дорогѣ . Վնալ ընդ ճա-
նապարհ Րեդրովուրկի . по Дибру , և այլն :

Այլ երբ ցուցանէ բայն սոսկ անցումն , դնին հայ-
ցական . այսպէս . Ишти чрезъ улицу . Գնալ ընդ
փողոցն :

Անն Թ .

442 . Գոյական անուանք՝ երբ ցուցանեն զժա-
մանակ՝ի պատասխանեն չարցմանս՝ երբ , դնին նախ՝
'ի նախդրական հոլով , ցուցանելով զամիսս . Գր . это
случилось вѣ юнѣ . Այս պատահեցաւ ի յունիսի :
Յայսպիսի բանս երբ գտանի թուական անուն՝ դնի
'ի սեռական հոլով . Գր .

Когда вы ѣдите вѣ Петербургѣ ? я поѣду шеста-
го генваря или восьмага будущаго мѣсяца . Արբ
ունիք գնալ ի Ռեդրպուրկ . երթամ ի 6 յուն
վարի , կամ ի 8 հետեւեալ ամսոյն :

443 . Արկորդ՝ երբ ցուցանեն զշաբաթ , դնին
հանդերձ նախդրիւս на ; Գր .

На свѣшлой недѣлѣ . Վ շաբաթի զատկին :

На страстной недѣлѣ . Վ շաբաթի չարչարանաց :

На первой недѣлѣ великаго поста . Յառաջին եօթ-
նեկի մեծի պահոց :

444 . Արրորդ՝ երբ ցուցանեն զօր՝ դնին հայցա-
կան՝ հանդերձ նախդրիւս вѣ յեզականն . իսկ ի
յոքնականն դնին տրական՝ հանդերձ նախադրու-
թիւս по ; Գր . это было вѣ пятницу , какъ вы у меня
были . Այս եղև յուրբաթի՝ երբ առ իս էիք :

Почта приходитъ по средама а отходитъ по пят-
ницама . Սիդիւթաբերն գայ յամենայն չորեքշաբա-
թիս , և գնայ յամենայն ուրբաթս :

По понедѣльникамъ они не работаютъ . Յամենայն
երկուշաբաթիս նորս ոչ աշխատին :

445 . Արրորդ՝ դնին գործիական՝ յորժամ գտա-
նին ի բանս այսպիսի բառք , день , ночь , годъ , և
այլ բառք , որք ցուցանեն զման ինչ տարւոյն . Գր .
Днемъ работать , ночью покоишься . Աշխատիլ
'ի ցերեկի , և հանգիլ ի գիշերի :

Весною насѣять , осенью собрать . Աերմանել ի
գարնան , և ժողովել յաշնան :

446 . Ակայն եթէ գոյականն ունիցի ածական ,

կամ էթէ ցուցցէ մասնաւոր ժամանակ ինչ, դնի ՚ի սեռ . աննախդիր, կամ ՚ի հոյց . ընդ նախդրիս ԵՅ ; դժ . Ечерашняго дня . յերեկեան օր . сего дня , այսօր . сего утра , յառաւօտու . ԵՅ праздничный день , յաւուր տօնի . ԵՅ день рождения Христова . յաւուր ծննդեան Վ՛շի . во весь день . զօրն ողջոյն . во всю недѣлю . զշաբաթն ողջոյն . во время войны . ՚ի ժամանակս պատերազմի . ԵՅ свадьбу , ՚ի հարսանիս . я приѣду ԵՅ полдень , ԵՅ полночь . Եկից ՚ի միջօրէի , ՚ի մէջ գիշերի : ԵՅ нынѣшнее лѣто урожаи былѣ хлѣбу . Յայս ամ առաւօտու թիւն եղև ցորենոյ :

Երբեմն դնի այսպէս . ԵՅ прошломъ году . յանցեալ ամի . ԵՅ прошлой недѣлѣ . յանցեալ եօթնեկի . ԵՅ исходѣ года . յէլս տարւոյն :

447 . Հինգերորդ՝ երբ ժամանակն է անորոշ , դնին ՚ի տրական հոլով՝ ընդ նախդրիս ԿԵ ; դժ . Онъ приѣдетъ ԿԵ суббота . Նա եկեսցէ դէս ՚ի շաբաթն :

ԿԵ генварю . դէս ՚ի յունվար : Սամ այսպէս . Օ рождествѣ . Վէսս ՚ի ծնունդ . ՕԵՅ масленицѣ . Վէսս ՚ի բարեկենդան . Օ свѣшлой недѣлѣ . Վէսս ՚ի շաբաթն զապի :

Սակայն ՚ի պատասխանել հարցմանս՝ սրջափ ժամանակս . կամ սրջափ ժամանակաց հետէ , դնին ՚ի հայցականն . դժ . Онъ всю недѣлю прогулял . Նա զբոսնոյր զողջոյն շաբաթն : я всю ночь не спал . Օ ողջոյն գիշերն ոչ ննջեցի :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

448 . Թ . Յայտ է ՚ի վերոյգրեալ օրինակաց , թէ ՚ի համաձայնութե մասանց բանին՝ գլխաւոր բան ընի զինդրառութի . նմին իրի Վերթօղբ Սուսաց այսմ յաւետ ուշ եղեալ՝ քաղցրացուցանեն զբանն ՚ի ձեռն խնդրառութեց . խառնելով երբեմն զինդիր անուանց ընդ խնդրոյ բայից կամ նախադրութեց . որպէս տեսաք ՚ի վեր անդր :

449 . Թ . Վանոնք խնդրառութեան առ Սուսաց

բաղմօք տարբերին յայոց լեզուաց . զի յատկու-
թի այսր լեզուի պահանջէ պարզապէս զկապակցու-
թի ինչ ենթակային ընդ ինդրառու անուան . կամ
ընդ որպիսի և իցէ եղեալ անուան : Ամին իրի ա-
նուանք պատուոյ վարին առ նոսա իբր խնդիր . որ
պիսի են , господинъ և госпожа ; որք ոչ յաճախ
'ի կիր ածին ընդ ենթակային . այլ պարզապէս ասի .
Гдѣ вашѣ бабюшка ? Ո՛ւր է հայր քո : Ասի ևս՝
Господинъ полковникъ . Տէր գնդապետ :

450 . Հայսպիսի բանս լաւագոյն է վարել զփա-
ղաբշական անուանս՝ бабюшка , матушка , дядюш-
ка , пещушка , брашецъ , сестрица , сунругъ , հայ-
րիկ , մայրիկ , ևն . քան թէ վարել отецъ , հայր .
мать , մայր . дядя , հօրեղբայր , մօրեղբայր . пещка ,
մօրաքոյր . брашъ , եղբայր . сестра , քոյր . мужъ ,
այր : Ալ կամ գնեւ 'ի վերայ պատուանուն՝ госпо-
динъ отецъ , և այլն :

451 . Բայց երբ բանն ուղղի առ անձն որ , պիտի
ասեւ Государь мой ! Տէր իմ . Государыня моя !
Տիրուհի իմ : Արբ յարի ածականս милосливый ,
ողորմած , կամ милосливая , ողորմածուհի , յայն-
ժամ թողեալ լինին դերանուանքս мой , моя ; զք .
я васъ благодарю государыня моя . Հնորհ ունիմ
զբէն տիրուհի իմ : Милосливый государь , я же-
лалъ бы съ вами говорить . Ողորմած տէր , տեն-
չայի խօսակցիլ ընդ քեզ :

Այլ 'ի հասարակ խօսս այս բառ բաղում անգամ
կրճատեալ վարի . այսպէս , сударь , сударыня ; և
յայնժամ վարի առանց ստացական դերանուանս՝
мой ; և երբեմն գնի միայն съ , որ նշանակէ госу-
дарь ; զք . Дась , այո՛ տէր . идитесь , երթայք տէր :

Գ Լ ՈՒԽ Ե Ր Կ Ր Ո Ր Գ

О сочиненіи именъ Прилагательныхъ .

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԱԾԱԿԱՆ
ԱՆՈՒԱՆ .

452 . Ըձական անուանք յաճախ են յոյժ 'ի լե-
զուին Ուուսաց , և սովորաբար եզերին ըստ յանդից
անցեալ ընդունելու թէց , և միօրինակ վարին՝ ունե-
լով զերևս սեռս . որով և համաձայնին ընդ գոյա-
կանաց ամենայն ճշգիւ . յոյր սակս դիցուք զհեաւե-
եալ կանոնս :

Սանն ւ .

453 . Ըձականք համաձայնին ընդ գոյականաց
սեռիւ , թուով և հոլովիւ . սովորաբար նախադաս
դնին . զք . Добродѣтельный человекъ . Ըյր առա-
ջինի : Полезная книга . () զտակար զիրք : Разумное
существо . Ըանական էակ :

454 . Ըստ այսմ վարին թուական անուանք և
աճական դերանուանք , ևս և ընդունելու թիք . զք .
первые начатки . առաջին սկզբունք . процвѣщающее
государство . ծաղկող թագաւորութիւն . նի ծաղ-
կեալ (469) :

Սանն Է .

455 . Ըձականն յորժամ է հանդերձ ինդրով ,
կամ եդեալ 'ի վերայ գոյականին որոշէ զանձն յայ-
լոց , և կամ տայ զօրութի բացաարութեան , յայն-
ժամ յետադաս լինի գոյականին . զք . Онъ чело-
вѣкъ достойный почтенія . Ըա այր արժանի պա-
տուոյ : Петръ первый . Պետրոս առաջին . Петръ
Великій , Պետրոս մեծն : Богъ всемогущій шолько

можеш՞ вам՞ даտ՞ь помощь . Ը՞ծ ամենակարօղ
միայն կարէ՞ ձեզ տալ օգնութիւն :

Անն Գ .

456 . Եթէ բազում ածականք ունիցին վերաբե-
րութի՞ առ մի գոյական , սովորաբար յետագաս լի-
նին գոյականին . օր . Онъ человекъ честный , дѣя-
тельный и благоразумный . Կա այր պատուաւոր ,
գործունեայ և հանճարեղ :

Իսկ եթէ մի ածականն վերաբերեսցի առ բազում
գոյականս , դնի յոքնակի , և բազում անգամ հա-
մաձայնի մերձակայ գոյականին . օր . Для соблюденія
здравія , движеніе и воздержаніе необходимо нужны .
Ա անս պահպանութե՞ առողջութե՞ շարժումն և բա-
րեխաունութի՞ են բացարձապէս հարկաւորք :
Братъ и сестра моя . Եղբայր և քոյր իմ :
Божіе долгошерпѣніе и благосѣнь ведунъ грѣшника
кѣ покаянію . Երկայնամտութի՞ և բարութի՞ անձային
ածեն զվեղաւորն յապաշխարութի՞ :

Անն Դ .

457 . Յատուկ անունն յորժամ է ընդ հասարակ
անուան՝ ունելով առ այն վերաբերութի՞ ինչ , ա-
ծականն համաձայնի միայն հասարակ անուան . օր .
Рѣка Днѣпрѣ по причинѣ множества пороговъ не-
способна кѣ судоходству . Կեսն Տնեբէր չէ նա-
ւարկելի՞ ՚ի պատճառս բազում սահանացն :

Անն Ե .

458 . Բաղդատական ածականք՝ յորժամ են
ընդ գոյականաց , գոյականք դնին ՚ի սեռական հո-
ւովն . օր . Правда свѣтлѣе солнца . Ղշմարտուն
լուսաւորագոյն է քան զարեգակն : Свинецъ и оло-
во мягче прочихъ мешалловъ . Կապար և անագ
կակղագոյն են քան զայլ մետաղս :

Ասկայն եթէ յարեսցին շողկապս՝ нежелан , քան

Թէ. какъ , որպէս , գոյականք դնին յուղղական հո-
լովն . զք . Много любезнѣе мира сладость , неже-
ли военная слава . Սիրելագոյն է խաղաղութեան
քաղցրութի , քան թէ զինուորական փառք . Нѣтъ
ничего искреннѣе , какъ совѣсть . Չիք ինչ մտեր-
մագոյն որպէս խիղճ մտաց :

Կանոն 7 .

459 . Վերագրական ածականք պահանջեն զսե-
ռական հոլով՝ ընդ նախորիս անի ; կամ զգործիա-
կան՝ ընդ նախորութես անի ; զք .

Волга изъ рѣкъ Россійскихъ превеликая . Սօլկա
է ամենամեծ ՚ի գետս Սուսստանու : Онъ пре-
богатый между всеми купцами . Վա ամենափար-
թամ ՚ի մէջ ամենայն վաճառականաց :

Блаженнѣйшій изъ смертныхъ . Արիցս երջանիկ
ի մէջ մահկանացուաց :

Ենդրատունիան ածականաց .

460 . Ըծական անուանք լեզուին Սուսաց՝ ա-
ծանցին ՚ի բայից . նորին աղագաւ առնուն զինդիր
ըստ պահանջելոյ բայից . որոց վասն դիցուք ըզ-
հետեւեալ կանոնս :

Կանոն 8 .

461 . Ըծականք , որք ցուցանեն զամբաստանու-
թի կամ ծանրաբեռնութի ինչ՝ առնուն զինդիր ՚ի
նախորդական կամ ՚ի գործիական հոլովն . զք . Об-
виняшь , ամբաստանեալ . обвиненъ ամբաստանեալ
въ воровствѣ ՚ի գողութի :

Отягощать , ծանրաբեռնեալ . отягощенъ ծանրա-
բեռնեալ дѣлами գործովք :

462 . Ըծականքս՝ достоиный , արժանի . полонъ ,
լի . чуждъ , օտար , պահանջեն զինդիր ՚ի սեռ . հո-
լով . զք . Достоиный награды , похвалы . Ըրժանի
վարձուց , գովութի : Ըստ որոյ և ածականքս՝ жа-

денԻ, ազահ. лакомԻ, հետամուտ. жалосшавԻ, որորմած. ласковԻ, քաղցր, պահանջէն զեռական ընդ նախորիս до; Դր. жаденԻ до денегԻ. Ազահ արծաթոյ:

463. Արբէմն 'ի տեղի սորա վարի արական՝ ընդ նախորիս կԵ; Դր. жалосшавԻ կԵ бѣднымԻ. Որորմած առ աղքատս: ЛасковԻ կԵ дѣшамԻ. Արելի զաւակաց: Իսկ ածականքս՝ безопасенԻ, ապահով. воздерженԻ, ժուժկալ. далекԻ, հեռալ, պահանջէն նոյնպէս զեռական՝ հանդերձ նախորիս օտԻ; Դր. БезопасенԻ օտԻ навѣшомԻ. Ապահով 'ի նենդու թեանց:

Ասոն Է.

464. Իճականք, որք ցուցանէն հաւատարմութիւն և հաճութիւն այլովքն հանդերձ, առնուն զխնդիր արական. որպիսի են, վրենԻ, հաւատարիմ. знакомԻ, ծանօթ. любезенԻ, սիրելի. милԻ, հաճելի. общій, հասարակ. подобенԻ, նման. подуденԻ, ենթարկեալ ընդ. покоренԻ, հնազանդ. полезенԻ, օգտակար. послушенԻ, հլու. пригоденԻ, պիտուական. привлеченԻ, пристоенԻ, պատեհաւոր. причастенԻ, հաղորդական. равенԻ, հաւասար. своншвенԻ, սեպհական. соразмѣренԻ, համեմատ. угоденԻ, հաճելի. Դր. УгоденԻ Богу. Հաճելի նոյ. ВѣренԻ Государю. Հաւատարիմ Արքային: Ենթանալ առնուն արական հետեւեալ ածականք՝ ընդ նախորիս՝ կԵ; որք են, АлченԻ, ազահ. близокԻ, մտերիմ. годенԻ, յարմար. горячԻ, ջերմ. готовԻ, պատրաստ. искрененԻ, մտերիմ. преклоненԻ, հակեալ. прилѣженԻ, փութաջան. пристрастенԻ, կաթողին. рачителенԻ, մտադիր. склоненԻ, համոզեալ. сострадателенԻ, կարեկից. способенԻ, յատուկ. страшенԻ, ախտակրեալ. усерденԻ, ջերմեանդն. щедрԻ, առատասիրտ. Դր. СострадателенԻ կԵ нещаснымԻ. Կարեկից դժբաղդից:

Անոն Գ .

465 . Ըծականք , որք ցուցանեն զջան և զյօժա-
րու թի՛ առնուն զհայցական՝ ընդ նախդրիս на ; որք
են , бережливъ , փու թաջան . бросокъ , յօժար .
дерзокъ , ժպիրհ . надокъ , ագահ . похожъ , նման .
схожъ , հանդէտ . դր . Бережливъ на плашье . փու
թաջան ՚ի հանդերձս :

Անոն Դ .

466 . Ըծականք , որք ցուցանեն զորակու թի իմն
կամ զորպիսու թի , առնուն զինդիր ՚ի գործիական
հօրովն . որք են , блѣденъ , այլադոյն . богатъ , փար-
թամ . боленъ , հիւանդ . бѣденъ , աղքատ . великъ ,
մեծ . высокъ , բարձր . дивенъ , հիանալի . двѣ ,
վայրենի . доволенъ , գոհ . деревенъ , վաղէմի . дюжъ ,
կորովի . заводенъ , հանդիստ . знаменитъ , նշանա-
ւոր . знашенъ , երևելի . красенъ , զեղեցիկ . кро-
шокъ , հանդարտ . крушъ , կրփոկ , խիստ . малъ ,
փորրիկ . младъ , առոյգ . низокъ , խոնարհ . нищъ ,
աղքատ . проворенъ , արագ . скуденъ , տնանկ .
слабъ , տկար . славенъ , չքնաղ . старъ , հին .
чистъ , մաքուր . щасливъ , բաղգաւոր . դր . блѣ-
денъ лицемъ , այլագունեալ դիմօք . бѣденъ умомъ ,
աղքատ մտօք :

Հօրովք ՚ի սոցանէ պահանջեն և զայլ հօրովս . որ
պէս , կրփոկ պահանջէ երբեմն արական՝ ընդ նախ-
դրիս կ՛ ; և երբեմն հայցական՝ ընդ նախդրիս на ;
դր . Крѣпокъ кѣ снесенію шрудовъ . Կորովի ՚ի
դժուարինս . կրփոկ на ухо , խիստ յականջս :

Անոն Ե .

467 . Ըծականս чистъ պահանջէ երբեմն հայ-
ցական՝ ընդ նախդրիս на ; դր . чистъ на руку ,
մաքուր ձեռամբ : յակ щасливъ , изобиленъ , оби-
ленъ , առնուն երբեմն զնախդրական . դր . Изд-

сшливѣ вѣ игръ • *Բաղդաւոր՚ի խաղի* : Обиденѣ вѣ
 вымыслахъ . *Բաւատ ՚ի խորհուրդս* : *Բատ այսմ և*
սորին պահանջեն դործիական՝ ընդ նախդրիս сѣ ;
որք են, согласенѣ , *հաւան* • сходенѣ և сходшвенѣ ,
համեմատ • *իր* • Приходѣ сходенѣ сѣ расходомѣ .
Եկամուտն համեմատ ծախուց : *Հետեւալ ածա-*
կանք պահանջեն զնախդրական • *որք են* , искусенѣ ,
փորձ և կիրթ • исправенѣ , *ճիշտ* • косенѣ , *յամր* •
 новѣ , *նոր* • постояненѣ , *անդրդուելի* • силенѣ ,
զօրեղ • швердѣ , *հաստատ* • умѣренѣ , *չափաւոր* •
իր • Онѣ искусенѣ вѣ математикѣ . *Կա կիրթ*
յուսումնականութիւն : Силенѣ вѣ наукахъ . *Օրեղ*
յուսմունս : Умѣренѣ вѣ расходахъ . *Չափաւոր ՚ի*
ծախս :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ե Ր Ր Ո Ր Գ

О Сочиненіи именъ Числительныхъ сѣ
 существительными .

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆ
 ԱՆՈՒԱՆՑ ԸՆԴ ԳՈՅԱԿԱՆԱՑ .

468 . **(Ո)**ուական անուանք ըստ որում ածա-
 կան՝ համաձայնին ընդ գոյականաց . նա և առնուն
 խնդիր այլ և այլ եղանակաւ . որոց վասն աւանդին
 հետեւալ կանոնք :

Կանոն Թ .

469 . **(Ո)**ուական անուանք ըստ կանոնի ածակա-
 նաց սովորաբար համաձայնին ընդ գոյականաց
 թուով , սեռիւ և հարովիւ . *իր* • Это стоишѣ одно-
 го милліона . *Սա արժէ միոյ միլիոնի* : Сей дворецѣ
 стоишѣ милліона рублей . *Եյս պալատ արժէ*
միլիոն մի ռուպլի : *Ուր թուական անունս* одинѣ ,

մի, յառաջին օրինակի համաձայնեցաւ ներդործու-
թիւն . և յերկրորդումն՝ զօրութիւն եղաւ ըստ ոճոյ
Ռուսաց . իսկ գոյականն՝ рублей, եղաւ յոքնակի
սեռ . իբր խնդիր :

470 . Ըստ յորժամ վարի ընդ այլ թուական ա-
նուանց, պահանջէ զգոյական եզակի . փր . Сорокъ
одна лошадь . Վառասուռն և մի երկվար . և ոչ Լո-
шади, երկվարք . Работа тридцати одного работ-
ника . Վործ երեսուռն և միոյ գործաւորի . և ոչ Բա-
бошниковъ, գործաւորաց :

Կանոն Է .

471 . Թուական անուանքս՝ два, оба, երկու .
три, երեք . четыре, չորք, երբ են ուղղական,
հայցական և կոչական, պահանջեն գոյական ՚ի սեռ .
հօլով . և այն եզակի . փր . два стола, երկու սե-
ղան (ոյ) . обѣ книги, երկու գրեանք . три ру-
бля, երեք ռուպլի (ոյ) . четыре человека, չորք
արք, կամ չորք ՚ի մարդկանէ :

472 . Իսկ եթէ գոյականն ունիցի ածական՝ դնի
այն յոքնակի ուղղական, կամ սեռական . փր . Я
увидѣлъ два военные корабля . Ըստ
տեսի զերկու պատերազմական նաւս : Ըստ եթէ
գոյականն նշանակիցէ շնչաւոր ինչ, յայնժամ դնի
կամ ուղղական և կամ կոչական . իսկ ՚ի հայցականն
համաձայնին գոյական և ածական ընդ թուական ա-
նուան . փր . Два рускіе корабля .
Ըրկու ռուսական արականք : Онъ взялъ двухъ
русскихъ драгуновъ . Ըստ կալաւ զերկու ռուսական
արականս . և ոչ рускіе драгуна .

473 . Ըստ սովորաբար՝ два рубля, երկու ռու-
պլիք . два дни, երկու աւուրք . три дни, երեք
աւուրք . փոխանակ ասելոյ՝ два рубля, три дня .
Սակայն երբ два, оба, три, և четыре են սեռ .
ար . գործ . և նախգրական, համաձայնին ընդ գոյա-
կանաց . փր . Двухъ русскихъ кораблей . Ըրկոցունց
նաւուց ռուսականաց : Двумъ русскимъ кораблямъ,
որ է արական, եւ :

Անն Գ .

474. Այլ ամենայն բացարձակ թուականք , որ պէտք քանիսկ , հինգ . քանիսկ , վեց , եւ , երբ քանիսկն 'ի հոլովու ուղ . հայց . եւ հոյ . պահանջեն զգոյական յոր . սեռական . քր . քանիսկ քանիսկ , հինգ քանիսկ . քանիսկ քանիսկ , տասն քանիսկ , եւ : Իսկ յայլ հոլովու գոյականն դնի նոյնահոլով : Սիսիսիս թուականքս՝ сорок , քանիսկ . сто , հարիւր . քանիսկ , հազար . миліон , միլիոն . биліон , երկմիլիոն , պահանջեն միշտ զյետադաս գոյականն 'ի սեռ . հոլով : Իստ այսմ վարին եւ двое , шрое , четверо , пятеро , եւ . քր . шрое человек , երեք մարդիկ . четверо работников , չորք գործաւորք : Սիսիսիս երբ յարին 'ի յորնակի գոյական՝ փոխին յիգական՝ համաձայն յամենայն հոլովու . քր . двой часы , երկու ժամացոյցք :

Անն Դ .

475. Թուական անուանքս двое , шрое , четверо , пятеро , եւ , 'ի կիր ածին նախ ընդ յորնակի գոյականաց . եւ երկրորդ 'ի հաւաքական բանս . քր . нас было десятеро , а их четверо только . Սեք էաք տասն , եւ նոքա էին չորք միայն : Здѣсь мѣсто для шестерых , а шам можеш сидѣть еще двое . Իստ անդի սակս վեցից . եւ անդ մարթ է նստիլ եւ երկուց : Ежели не хочеш сѣ нами играть , ну мы будем играть шрое . Իստ ոչ կամիցիս խաղալ ընդ մեզ , ուրեմն մեք երեքին խաղացուք : Սուր յաճախ փոխին е 'ի и կամ 'ի мы ; քր . двой часы , шрой сани . Իստ յերկրորդու՝ դիպուա ծի մարթ է վարել եւ два , шри , четыре , եւ :

Անն Ե .

476. Ղոյական անուանք , որք յետադաս լինին մասնական թուականաց բաղկացելոց մասկամբս пол ,

որպէս *полтора*, մի և կէս. *полшретья*, երկու և կէս, դնին նոյնա հոլով, երբ են տրական, գործիական և նախդրական. իսկ յայլ հոլովս դնին գոյականք յեզակի սեռական. փր.

Ուղ .	Полтора фунта .	Մի և կէս ֆունդ .
Սեռ .	Полшора фунта .	Միոյ և կիսոյ ֆունդի .
Տր .	Полшору фунту .	Միում և կիսոյ ֆունդի .
Նայց .	Полшора фунта .	Օ մի և կէս ֆունդ .
Պոր .	Полшорымъ фунтомъ .	Միով և կիսով ֆունդի .
Նախ .	о Полушорѣ фунтѣ .	Օ միոյ և կիսոյ ֆունդի .

Խնդրանք և խնդիր .

477. Րօտ յատկութիւն լեզուին Սուսաց թուական անուանք է՛ զի պահանջեն զխնդիր, և է՛ զի լինին խնդիր յայլ և յայլ հոլովս. սակս որոց զիցուք զհետեւեալ կանոնս :

Վանն ւ .

478. Թուական անուանք առնուն զխնդիր 'ի սեռական հոլովս՝ ընդ նախդրիս նշ, երբ գոյականք են յետագաս. որ 'ի մեզ ասի բայառական խնդիր . փր .

Одинъ изъ работниковъ . Մին 'ի գործաւորաց :
Первый изъ философовъ . Մնաջին 'ի փիլիսոփայից :
Шамъ я нашелъ человекъ десять .

Պատի անդ տան այր :

Купи бумаги рубля на два . Վնեալ թուղթ երկուսուպլնոյ :

479. Վսկ առ 'ի բացատրել զորքանութիւն աւուրց ամսոյ, վարին դասական անուանք 'ի սեռ . հոլով . փր . Москва, генваря десятого . Մոսկով, 'ի տան յունվարի : Онъ придетъ восьмого будущаго мѣсяца . Վա ժամանեցէ յուրբորդումն ասպազայ ամսոյ :

Սակայն 'ի պատասխանել հարցմանս՝ Կորոսի ?
 դասական անունն զնի չէզոքապէս 'ի հոլովն ուղ .
 Которое у насъ сего дня число ? первоенадесять .
 Որչափ է թիւ ամսոյ այսօր 'ի մեզ . մետասաներորդ :

Վանն Է .

480 . (Սուական տարւոյ զնի 'ի նախդրական հոլով
 ընդ նախդրիս ԵԾ ; ուր միայն յետագաս դասականն
 հոլովի . իսկ բացարձակը մնան անհոլով . զր . Это
 случилось ԵԾ тысяча семь сотъ пшшидесятомъ
 году . Մ. յս պատահեցաւ 'ի հազար եօթն հարիւր
 յիսներորդում ամի :

Սակայն եթէ թուական տարւոյն իցէ յետագաս
 քան զանուն ամսոյ, յայնժամ դասական անունն
 զնի 'ի սեռական աննախդիր . զր . Онъ женился ԵԾ
 июнъ тысяча семь сотъ восемьдесять втораго го-
 да, а умеръ перваго сентября тысяча семь сотъ
 девяносто третьяго года . Վա ամուսնացաւ 'ի
 յունիսի 'ի հազար եօթն հարիւր ութսներորդ երկ-
 րորդ ամի, և մեռաւ յառաջին օր սեպտեմբերի հա-
 զար եօթն հարիւր ինսներորդ երրորդ ամի :

481 . Մ. յլ յորժամ 'ի մէջ բերի հասակ մար-
 դոյ, և մասնաւոր թուական ինչ, 'ի տեղի դասակա-
 նին վարի բացարձակ թիւ 'ի նախդրական հոլովն
 ընդ նախդրիս ու ; կամ 'ի սեռ . աննախդիր . զր .
 Онъ женился на тридцатомъ, а умеръ на семь-
 десятомъ году своего возраста . կամ այսպէս ,
 Онъ женился тридцати, а умеръ семидесяши
 лѣтѣ . Վա ամուսնացաւ յերեսուն ամի, և մեռաւ
 յեօթանասուն ամի հասակին :

Վանն Ը .

482 . (Սուական անուանք 'ի հետևեալ և 'ի նման
 պարբերութիւն զնին 'ի սեռական հոլով աննախդիր,
 երբեմն 'ի նախդրական օ, կամ 'ի հայցական՝ ընդ
 նախդրիս ԵԾ ; զր . Старикъ восьмидесяши лѣтѣ,
 կամ՝ ԵԾ восемьдесять лѣтѣ, և կամ՝ օ восьми-

десяти лѣтахъ. Ծեր ութսուն ամաց . չի ութսունամեայ : Младенецъ трехъ мѣсяцовъ . կամ օтрехъ мѣсяцахъ . Սանուկ երից ամսոց : Младенецъ одного года . Սանուկ միոյ ամի . չի միամեայ : Սարթ է ևս ասեւ այսպէս . Восемидесятилѣтний старикъ ; трехмѣсячной младенецъ ; որ է բարդեալ բառքս և՛ մի և մեայն . Իսկ աս ՚ի հարցաւ նեւ զհասակ ուրուք՝ сколько лѣтн Ե , որչափ ամաց , թուական անունն դնի յուղղական հօլով , և դերանունն ՚ի տրական . Դր . Сколько ему лѣтн ? Դму восемьдесятъ лѣтн . Որչափ ամբ նորա . ութսուն ամբ նորա :

483 . Ուր գրեալի է՝ զի թէպէտ ՚ի նախնից օրինակս годъ և և՛ մի անխօփր նշանակէն զամ , սակայն որոշելի է այսպէս . բառս годъ վարի ընդ դասական և ընդ բացարձակ թուականացս օմնի , два , три և четыре . Իսկ և՛ մի վարի ընդ մակբայիս сколько , և ընդ բացարձակ անուանց՝ սկսեալ ՚ի հնգից մինչև ցվերջն : Սարթ է ևս ՚ի սեռ . հօլով վարեւ զթուական անուանս երկու , երեք , և չորք :

Կանոն Դ .

484 . Գասական և բացարձակ թուականք՝ երբ ցուցանեն զժամ՝ դնին ՚ի նախորդական հօլով . և յաճախ ՚ի հայց . ընդ նախորդիս ԵԵ ; Դր . Я кѢ вамъ приду ԵԵ օմնի часъ , կամ ԵԵ часъ , ԵԵ два часа , ԵԵ пять часовъ , կամ ԵԵ пятомъ часу . Իկից աս ձեզ յառաջին ժամու , կամ յերկրորդ ժամու , ՚ի հինգերորդ ժամու : Սակայն ՚ի սաւտասխանեւ հարցմանս՝ котрой часъ ? կամ сколько часовъ ? քանի՞ ժամք են , թուական անունն դնի յուղղական հօլով . Դր . часъ , կամ օմնի часъ , первой часъ , առաջին ժամ . четверть вшорато , կամ часъ сѢ четвертью , մի ժամ և քառորդ . половина вшорато , կամ сѢ половиною часъ , մի ժամ և կէս . три четверти вшорато , կամ два часа безъ четверти , մի ժամ և երրորդ քառորդ . два часа , часъ вшорой , կամ второй часъ , երկրորդ ժամ , և :

Москва опстоимѣ отъ Санкт-петербурга вѣ семи
 спяхѣ двадцати осми верстахѣ . *կամ* на семь сотѣ
 двадцать восемь герстѣ . Մոսկով Տեռի է 'ի
 Բեղդրուրիէ եօթն հարիւր քսան և ու թ վերստիւ :

Սահմ Է .

488 . Յորժամ հարկ վնի ցուցանել զմասունս
 գործոյ ինչ, յայնժամ 'ի վար արկանին դասական
 թուականք . գր . Смотри первой части, на спра-
 ницѣ шестой, параграфѣ десятой . Հայեացյա
 աջին մասն, յերես վեց, 'ի յողուած տասներորդ :

489 . Բառս քսան, անգամ, յաճախ յարի 'ի
 թուական անուանս . գր . Я его видѣлѣ два раза,
 три раза, десять разѣ . Տեսի զնա երկու անգամ,
 երեք անգամ, տասն անգամ . կամ այսպէս՝ одинѣ
 քսան անգամ մի անգամ և էթ :

490 . Սակայն 'ի բազմապատկու թեան և 'ի բա-
 ժանման թուոց՝ մասնիկս жды յարի 'ի թուականս
 одна, два, три, четиры . Իսկ այլ թուականք դնին
 'ի գործիական հօլով . գր . Однажды одинѣ, одинѣ .
 Մի անգամ մին, մի :

Дважды два, четиры . Սրկին անգամ երկու, չորք :
 Четирыжды четиры, шестнадцать . Քառիցս չորս,
 վեշտասան :

Пятью пять, двадцать пять . Հնգիցս հինգ,
 քսան և հինգ :

Семь содержишся вѣ двадцати восьми четирыжды,
 а пяшь вѣ сорокѣ пяти, девятью . Ի քսան և ու թ
 գոյ չորիցս եօթն, և 'ի քառասունհնգի պարունակի
 ինն անգամ հինգ :

Գ Լ ՈՒ Խ Ձ Ո Ր Ր Ո Ր Գ

О сочиненіи Мѣстопоменіи .

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՑ .

491 . Պէրանուանք կրկնակի համաձայնին ընդ անուանց և ընդ բայից . նախ՝ իբր յատկացուցիչ կամ տէր . և երկրորդ՝ իբր խնդիր կամ ածական : Սակայն լեզու Սուսաց չունի զայսպիսի որոշմունս . նմին իրի Վերթօղք նոցա անզանազան ճառեն զհամաձայնութի գերանուանց : Այլ մեք ըստ տանելոյ տեղւոյն տացուք ծանօթութիս , և զկանոնս կարեւորս : Տէս և 'ի կարգս խնդրոց անուանց (427) :

Աննն ւ .

492 . Անձնական կամ էական գերանուանք 'ի շարակցիլ ընդ բայից իբր անուն բայի , սովորաբար զօրութի վարին 'ի ներկայն , յապառնին և 'ի հրամայականն : Իբրև զի որոշումն անձանց յայտնի 'ի դիմաց բայից : Այլ քանզի դէմք բայից յանցեալ ժամանակս են անորոշ (284) , հարկ է զնել ներգործութի . օրինակ . Не спрашись безсильнаго гнѣва . Ս'ի երկնչիր յանգոր ցամանէ :

Вѣ печали своей бѣдною себя называешѣ , что безсмертна . 'ի տրամութի իւրում թշուառ անուանէ զինքն վասն լինելոյ անմահ :

Поѣхалѣ я изѣ Ишаки кѣ другимѣ царямѣ возвращившимся отѣ осады Троянской . чтобѣ провѣдать отѣ нихѣ обѣ отцѣ моемѣ . Ս'եկնեցայ յ'դագիրոյ զնալ առ այլ թագաւորս դարձեալս 'ի պաշարմանէ Տրոյիոյ , առ 'ի իմանալ զուր հօր իմոյ :

Я вѣ комнату вшелѣ и взялѣ свою шляпу . Ասմտի 'ի սենեակ , և առի զիմ գլխարկ :

493 . Ուր գերանուանք յառաջին օրինակս զօ

բուժք էին անուէն բայի . իսկ 'ի յետին օրինակս ներգործութիւն եզան : Բայց յորժամ 'ի կիր ածին յերկրորդ դէմն վերաբերեալս առ անձն ոք , դնին յօրնակի և այլ անուանք վերաբերեալք առ այն .
 Գր . Охотники ливы до рыбной ловаи ? Գուք արդեօք հետամուտք յորսս ձկանն : Ուր դոյականն և գերանունն պարտ էին լինել եղակի :
 Вы очень веселы . Գուք կարի իմն զուարթք . Գր . Подчивайте себя сами . Ստուցէք զանձինս ձեր :

Կանոն Է .

494 . Գերանուանք իբրև խնդիր բայից՝ երբեմն նախադաս և երբեմն յետադաս լինին բայից . Գր .
 Вы меня напрасно подозреваете . Գուք վայրապար կասկածիք յիմ վերայ :

Когда узнаете новости , сообщите мнѣ ихъ Գորժամ լսէք զնորալուրս , հաղորդեցէք ինձ զայնս :

495 . Եւ յորժամ անձնական և ստացական գերանուանք վերաբերին առ անձն գործող , խնդիր բային դնի կամ առնչական գերանուն՝ себя , և կամ ստացական свой , своя , свое , յայնպիսի հուով , որպիսի պահանջէ բայն . Գր .

я защищаю себя . Ես պաշտպանեմ զիս :

Ты самъ себя хвалишь . Գուք զքեզ ինքն զովես :
 Мы себя не забываемъ . Սէք զանձինս ոչ մոռանամք :

Я почишаю своихъ родителей . Ես յարգեմ զծնողս իմ :

Всякое дерево по плоду своему познавается . Եւ նայն ծառ 'ի պտղոյ իւրմէ ճանաչի :

Вы ищите своего прибытку . Գուք խնդրէք զուրուտ անձինս :

Вы и я , мы довольны своимъ жребіемъ . Գուք և ես , մեք գոհ եմք ընդ վիճակ մեր :

я приказалъ своему человѣку . Ես հրաման արարի ծառայի իմում :

Օնի մի՛ք ցոյցեն զիւրեանց գրատուն :

Կանոն 7 .

496 . Ընձնական և ստացական դերանուանք լինին ինդիր յաճախ 'ի սեռական հոլովն . որ 'ի մեզ համարի յատկացուցիչ . զք . я на дорогѣ разскажу вамъ его исторію . Եւ 'ի ճանապարհին պատմեցիցքեզ զիւր պատմութիւն :

Слушайте вашей сестры и слѣдуйте ея примѣрамъ . Եւրքեանք և հետեւեաց օրինակի նորուն :

Добродѣтель ихъ достойна похвалы . Ընարինութիւն նոցա արժանի գովութե :

497 . Եւ յորժամ դոյականն ցուցանէ զազգականս կամ զբարեկամս՝ յայնժամ 'ի տեղի ստացական դերանուան զնի երբեմն անձնական՝ 'ի տրական հոլով . զք . Օն՛ք մի՛ք երկուսն էրեքսն՝ 'ի տրական համ օն՛ք մի՛ք երկուսն էրեքսն . Կա իմ , կամ ինձ հօրեկրօրորդի :

Օն՛ք մի՛ք օրեքսն , а тебѣ сродникъ . Կա ինձ հայր , և քեզ ազգական :

Օն՛ք մի՛ք , կամ մի՛ք երկուսն էրեքսն . Կա իմ կամ ինձ հաւատարիմ բարեկամ :

498 . Եւ յաճախ դերանուանք լինին ինդիր նախադրութեց . զք . Вы слышали мое дѣло , что вы обѣ немъ думаете ? Կուր լուայք զիմ գործ , զի՛նչ ինչ խորհիք զայնմանէ :

Не говорише ми՛ք болѣе о томъ . Եւ շատ խօսիք ընդ իս զայնմանէ :

я на то буду отвѣчать послѣ . Եւ վասն այն պատասխանեցից յետոյ :

Օն՛ք արեւմտայն մարդիկ , будьте на него надежны . Կա այր պատուաւոր , վատահէր 'ի նա :

Կանոն 7 .

499 . Եւ յարեւմտայն դերանուան երբ վերաբերի

առ գոյական անուն, ուր էթէ չիք այլ բառ, հա-
մաձայնի ընդ նմա թուով, սեռիւ և հօրովիւ: Իսկ
էթէ գոյ այլ բառ, դնի յայլ հօրով իբրև յատկա-
ցուցիչ կամ խնդիր. ֊ր. Сей человекъ, кошорой
былъ въ славѣ. Իսկ այր, որ եղև ՚ի փառս:

Люди, кошорыхъ вы вчера у меня видѣли. Իբր,
զորս տեսեր երեկ առ իս:

Богъ, когто швореніямъ мы удивимся. Իծ, որոյ
ընդ արարչութիւն արիւմբ:

То, о чемъ я вамъ говорилъ. Գա, զորմէ խօսեցայ
ընդ քեզ:

500. Գաձախ յարաբերականն վարի իբրև խըն-
դիր՝ ըստ պահանջման բային. ֊ր.
Домъ, въ кошоромъ я живу. Տուն, յորում ես
բնակիմ:

До чего вы меня доводите? Ինչև ուր ձգէք զիս:
Изъ чего выводите вы сіе славѣшвіе? Ըստի հա-
նէք զայս հետեանս:

501. Իսկ դերանունս շտ, սովորաբար ՚ի խօսս
և յոտանաւորս վարի ՚ի տեղի յարաբերականին կո-
տորый, кошорая, кошорое; ֊ր. Госшь, что вчера
былъ у насъ. Հիւր որ երեկ էր առ մեզ:

О ты, что въ горести напрасно

На бога ропщешь человекъ!

Ո՞վ դու որ կաս անկեալ ՚ի վիշտս աղետալի.

Սրես լեզու ընդդէմ էին յանիրաւի:

Կանոն Է.

502. Հարցական դերանունս կո՞ս? ո՞վ, վարի ՚ի
տեղի անձանց. և շտո? զինչ, վարի փոխանակ իրաց.
֊ր. Кто пришълъ? Петръ. Ո՞վ եկն. Պետրոս.
Кто кричалъ? дияшя. Ո՞վ աղաղակեաց. երեխայն.
Что испортило сего человекъ? игра. Օ՞ինչ ինչ
կորոյս զայս այր. խաղն:

503. Երբեմն յարի զինի նախդիրս չա, վերաբե-
րեալ առ անձն կամ առ իր, և առնու զուղղական

խնդիր . ԿՐ . Надобно посмотришь что онъ за человекъ? Պարտ է հայել որպիսի՞ որ է նա .
 Что за шумъ? Օ ինչպիսի՞ աղմուկ : Արբ առանց նախդրի վարի , պահանջէ սեռական խնդիր . ԿՐ .
 Что пользы? Օ ինչ օգուտ :

Կանն 7 .

504 . Սանական դերանունս կտո անբուծ , որ , ոմն , վարի իբր գոյական . ԿՐ . Есть ли кто нибудь пошь смѣлой? Վոյ որ արդեօք այնչափ յանդուղն : Իսկ անչո , շո , շո անբուծ , շո անբուծ , նշանակեն՝ ինչ , իմն . ԿՐ . Кто вамъ что говоритъ? Ո՞վ ասաց քեզ ինչ :

Իայց անբուծ ... ան , և անբուծ , անբուծ , անբուծ ... ան , վարի իբրև անբուծ ընդ գոյականաց , և նշանակեն՝ որպիսի և իցէ . ԿՐ . Какую причину ему ни представляють . Օ որպիսի և իցէ պատճառս անբուծ անբուծ նմա :

Կանբուծ անբուծ անբուծ անբուծ . Որպիսի իմաստուն և իցէ :

Հուսկ յետոյ՝ Сколь . . . ան , որքան և , վարի որպէս շարկապս անբուծ , թէ և , թէպէտև . ԿՐ . Сколь онъ ни уменъ . Որքան և , կամ թէև իմաստուն իցէ : Сколь они ни искусны . Թէև նորա հմուտ իցեն : Хотя она женщина . Թէպէտև նա կին :

ԳԼՈՒԽ ՏԻՆԳԵՐՈՐԳ

О сочиненіи Глаголовъ сѣ именама .

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԲԱՅԻՑ
ԸՆԴ ԱՆՈՒԱՆՑ .

505. Բայք կրկնակի համաձայնին ընդ անուանց
և ընդ դերանուանց . որ իբրև լինի ըստ կանոնաց
քերթողութե՛ գեղեցիկ կազմի բանն՝ և քաղցրանայ
ներդաշնակութի՛ն . որովհետև է գլխաւոր տեղի շա-
րամանուէ՛ : Կորին աղագաւ՝ Քերթողք յայլ և այլ
սեռս բաժանեալ զբայս, խօսին նախ ՚ի վերայ ա-
նուան բայի, և ապա ՚ի վերայ խնդրոց, այլովքն հան-
դերձ, զորս համառօտեսցուք ՚ի հետևեալ կանոնս :

Կանոն Թ .

506. Ընծնական բայք համաձայնին ընդ անուանց
թուով և դիմօք, և ս սեռիւ՝ ներգործութեամբ
կամ զօրութեամբ, եթէ իցեն ՚ի կատարեալ ժամա-
նակս . զք . Добродѣшель почитается подпорою во
всякихъ жизни обстоятельствахъ . Ըռաքինութի՛ն
համարի պատսպարան յամենայն պարագայս կենաց :
Гордось ослабала его . Հպարտութի՛ն կուրացոյց
զնա : Оно было . Ըսն եղև :

Կանոն Բ .

507. Հորժամ բայն ունի բազում տէր բայի, զնի
յոքնակի . այլ եթէ իցեն ՚ի զանազան դէմն, բայն
զնի ՚ի պատուաւոր դէմն . զի յառաջին՝ կամ գէթ
յերկրորդն . զք . Роскошь и праздность разслабля-
ютъ шѣло . Օ եղխութի՛ և դատարկութի՛ թուլա-
ցուցանեն զմարմին :

Братъ мой и я радуемся, что вы здоровы. Այլ բայր իմ և ես ուրախ եմք, զի դուք առողջ էք։
Или я или вы ошиблись. Այնմ էս, կամ դու սխալ էցար։

508. Ասկայն յորժամ բայն ունի կրկին տէր բայի ընդ շաղկապից՝ или, либо, такъ какъ и, և եթէ անուանք բայի իցեն միադէմք կամ եզակի, բայն դնի եզակի՝ համաձայնելով յաւետ մերձաւոր անուան. փր. Надежда или страхъ причинилъ сіе.

Յոյն կամ երկիւղն պատճառեաց զայս։
Война такъ и развратъ причинила сіи бѣдствія.
Պատերազմն որպէս և երկպառակուծի պատճառեաց զայս թշուառութիւն։

Անն 4 .

509. Աերգործական բայք սովորաբար առնուն զինդիր ՚ի հայցական հոլով. փր.

Читаю хорошія книги. Աերծանեմ զընտիր մե տեանս։

Люблю ученіе, работу. Սիրեմ զուսումն, զաշխատութիւնս։

510. Եթէ բայն չիցէ նախընթաց բացասական մասնկանս не, առնու խնդիր ՚ի սեռական հոլով փոխանակ հայցականի. փր. Не умножайте зла своего. Սի յաճախեր զարութիւնքս։ Не давай воли языку. Սի տար ազատութի լեզուի։ Բստ այսմ առնու սեռական ՚ի մասնաւոր բանս. փր. Давай воды. Տուր ՚ի ջրոյ։ Принеси хлѣба. Բեր ՚ի հացէ, կամ զհաց։ Спустишь воды. խառնել սահաւ մի ջուր։

Անն 5 .

511. Բայք բաղադրեալք ՚ի ձեռն նախդրաց՝ вб կամ в, во, до, изъ, предъ, на, отъ, съ, со կամ с, պահանջեն զինի զնոյն նախադրութիս. փր. Дойши до крайности. Ղնալ մինչև ցծայրն։ Предстать предъ судъ. Յանդիման լինել ՚ի դատատանի։

Իսկ բայք բաղադրեալք 'ի ձեռն նախդրիս при,
պահանջեն զկնի զնախադրուածիւնս կԷ; ԿՐ. При-
стать кѢ берегу. Եւլանեւ 'ի նաւէ 'ի ծովափն :
Приготовитесь кѢ ошпору. Պատրաստիլ 'ի դիմա-
դրուածիւն :

512. Ի ստայսմ բայք բաղադրեալք 'ի ձեռն նախ-
դրիս вы, պահանջեն զկնի զնախադրուածիւնս изѢ; և
բաղադրեալքն մասնկամբս вс, вз կամ воз, խնդրեն
զնախադրուածիւնս на; ԿՐ. Вышли изѢ дому. Եւլա-
նեւ 'ի տանէ : Воздѣшь руки на небо. Եւմբառնալ
զձեռս յերկինս :

Կանոն Է .

513. Բայք որք ցուցանեն զփափաք, զհետեւ
ղուծի, և անուն զինդիր 'ի սեւ . հոլով՝ աննախ-
դիր . ԿՐ. я вамѢ желаю щастливаго пути. Եւս փա-
փաքիմքեզ յաջող ճանապարհ : Домогашься чина .
Թեկնածեւ աստիճանի :

514. Սեռանանանդիր Բայք .

Желать ,	փափաքիլ .
Чаять ,	սպասել .
Достигать ,	հասանել .
Алкашь ,	քաղցենալ .
Жаждать ,	տենչալ, ծարաւել .
Труситься ,	երկնչիլ .
Слѣдовать ,	հետելիլ .
Избывать ,	յորդել .
Избѣгать ,	խորչիլ .
Стыдиться ,	ամաչել .
Дождаться ,	սպասել .
Слушаться ,	հնազանդիլ .
Удостоиваться ,	պատուիլ .
Сподобляться ,	արժանաւորիլ .
Избавляться ,	զերծանիլ .
Добиваться ,	'ի խնդիր լինել .
Причащаться ,	մասնաւորել .

Держаться ,	զհետ երթալ .
Спрашиваться ,	հարցանել .
Остерегаться ,	պահպանիլ .
Отвергаться ,	ձգիլ .
Ужасаться ,	ահաբեկիլ .
Лишаться ,	զրկիլ .
Спрашиться ,	զարհուրիլ .
Пужаться ,	ահաբեկիլ .
Исполняюсь ,	լնանիլ .
Преслушаться ,	զանց առնել .
Хватиться ,	յափշտակիլ .
Касаться ,	վերաբերիլ .
Бояться ,	երկնել .
Домогаться ,	ջանալ .
Отчаяваться .	յուսահատիլ .
Опасаться ,	կասկածիլ .
Чуждаться ,	օտարանալ .
Рянушья ,	խելագարիլ .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

515. Բայքս *достигаешь* և *касаешься*, *յաճախ* պահանջեն զինդիր սեռական ընդ նախդրիս *до*. Երկրորդն *երբեմն* պահանջէ և օրական աննախդիր . *իսկ բայս* *избавляешься*, *առնու երբեմն սեռական ընդ նախդրիս* *отъ*.

Կ անն ՚ .

516. Բայք, որք *ցուցանեն զկատունն, զխորշունն, ևն*, պահանջեն զնախդիրս *отъ*, հանդերձ սեռական խնդրով . որպիսի են, *зависѣть*, *կատել* . *изцѣлиться*, *вылѣчиться*, *բժշկիլ* . *беречься*, *храниться*, *պահպանիլ* . *свободиться*, *ազատիլ* . *спастись*, *փրկիլ* . *воздерживаться*, *удерживаться*, *կատիլ* . *разрѣшиться*, *պրծանիլ* . *предохраняться*, *նախապահել* . *удаляться*, *հեռանալ* . *очищаться*, *մաքրիլ* . *уклоняться*, *խտորիլ* . *устраняться*, *փախչիլ* . *опо-*

մտնիցես, օպամյոտնիցես, խորհիլ. քր. • Удаляшья
отъ пороковъ. Հեռանալ յախտից :
Спасишья отъ бѣды. Ազատիլ 'ի թշուառութեց :

Ամեն Է .

517 . Բայք, որք ցուցանեն զհամոզումն, զյա-
րուսն, ևն, պահանջեն զինդիր տրական աննախդիր.
քր. • учиться физикъ . Ուսանիլ զանաբանութի :
Поклоняшья истинному Богу . Արկիրպագանել
ճշմարտին այ :

518 . Տրտնանալիցի բայք .

Ласкательствовашъ ,	շողովել .
Ревновашъ ,	նախանձիլ .
Удовлешворяшъ ,	հատուցանել .
Грозилъ ,	} սպառնալ .
Угрожалъ ,	
Досаждалъ ,	ձանձրացուցանել .
Подлежалъ ,	ենթարկել .
Принадлежалъ ,	պատշաճիլ .
Работиспировашъ ,	տղալ .
Приличествовашъ ,	յարմարիլ .
Доброжелательствовашъ ,	բարեմտաղթել .
Похлабствовашъ ,	համոզել .
Прияшествовашъ ,	բարերարել .
Покорствовашъ ,	հնազանդիլ .
Противоборствовашъ ,	հակառակիլ .
Вѣрилъ ,	հաւատալ .
Доебрияшъ ,	վստահիլ .
Докучашъ ,	նեղել .
Угождалъ ,	հաճոյանալ .
Помогашъ ,	օգնել .
Служилъ ,	ծառայել .
Услуживашъ ,	սպասաւորել .
Грубилъ ,	թշնամանել .
Противостояшъ ,	դիմադրել .

Противорѣчить ,	}	դիմախօսել .
Прекословишь ,		կարեկցիլ .
Сострадать ,		թոյլ տալ .
Пошакать ,		օգնել .
Потворствовать ,		բարեկամանալ .
Дружить ,		սովորել .
Навыкать ,		ուղևորիլ .
Слушешествовать ,		նախանձիլ .
Завидовать ,		հոգալ .
Радѣть ,		էրդնուլ .
Присягать ,		ջերմեռանդանալ .
Усердствовать ,		աղօթել .
Молишься ,		նմանիլ .
Подобиться ,		ափշիլ .
Чудиться ,		դուարձանալ .
Радоваться ,	}	ուսանիլ .
Изучаться ,		
Научаться ,	}	մարդիլ յուսման .
Обучаться ,		
Учиться ,		զարմանալ .
Дивиться ,		հիանալ .
Удивляться ,		հնազանդիլ .
Повиноваться ,		հաճոյանալ .
Нравиться ,		խոնարհիլ .
Покоряться ,		մատնիլ .
Предаваться .		նմանիլ .
Уподобляться .		ծաղրել .
Смѣяться ,		երկիրպագանել .
Поклоняться ,		այպանել .
Посмѣваться ,		հսկիլ .
Прикасаться ,		

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

519. ւն . Քայս քինաձեռնալ , երբեմն առնու
 զսեռական խնդիր՝ ընդ նախորդիս Ծ ; և բայս քա
 ձեռնալ առնու զնախորդական՝ ընդ նախորդիս Ծ ,
 կամ ԾԵ ; իսկ բայս քաձեռնալ առնու զործիական՝

ընդ նախդրիս надѣ; նա և բայս прикасаться առ նու և տրական՝ ընդ նախդրիս кѣ .

520 . ք . Բայքս *внимать* , *անսալ* . *вредить* , *իջալ սեղ* . ласкать , льстить , *չորհորթել* , *երբեմն առնուն տրական* . փր . Печаль вредитъ здравію . *Տրամուժին ինստ առողջուժե* :

Բոս այամ լինին բայքս *предстоять* , *առաջիկայ լինել* . *предшествовать* , *յառաջնթաց լինել* . փր . Заря предшествуетъ солнцу . *Արշալոյսն յառաջնթաց լինի արևուն* :

521 . փ . Իսկ բայքս *прешить* , *սպառնալ* . *стужать* , *սառուցանել* , *սրահանջեն տրական խնդիր* , *երբ անունն է մարդոյ* . *ապա թէ ոչ առնուն գործիական* . փր . Богъ нераскажаннымъ грѣшникамъ прешитъ своимъ гнѣвомъ . *Ի՞՞ սպառնայ անզեղջ մեղաւորաց ցամամբ իւրով* :

Կանն Է .

522 . Բայք , որք ցուցանեն նմանութի ինչ կամ նպատ , *առնուն զնախդիրս* *вѣ ՚ի վերայ տրակալ նին* . *որպիսի են* , *подражать* , *նմանիլ* . *помоществовашь* , *содѣйствовашь* , *օգնել* . *послѣдовать* , *նպաստել* . *пособствовашь* , *споспѣшествовашь* , *նպաստել* . *препятствовашь* , *խափանել* . փր . *Подражать предкамъ вѣ добродѣтеляхъ* . *Նմանիլ նախնեաց յառաքինութիւնս* :

523 . Ոմանք *առնուն զնախդիրս* *кѣ* , *որք ցուցանեն զյարումն* , *զպատիւ* , *ևն* . *որպիսի են* , *благотговѣшь* , *պաշտել* . *льнуть* , *липнуть* , *յարիլ* . *прилѣжашь* , *պարապիլ* . *привыкашь* , *սովորիլ* . *лаस्कаться* , *փաղաքշիլ* . *присрашиться* , *զակատիլ* . *опиноситься* , *վերաբերիլ* . *стремиться* , *յարձակիլ* . *примѣняшьясь* , *բաղադրիլ* . *приучаться* , *սովորիլ* . *подслуживашьясь* , *նպատաստորիլ* . փր . *Прилѣжашь кѣ ученію* . *Պարապիլ յուսման* : *Присрашиться кѣ игрѣ* . *Օակատիլ ՚ի խազս* :

524 . Ին որք *առնուն զնախդիրս* *по* , *որպիսի են* , *поборать* և *поборствовать* ; փր . *Поборать по хри*

стѣанскому благочестію . Սարսնչիլ ըստ քրիստոսնէական բարեպաշտութեան :

Իսկ բայս проицашъ , թափանցել , բաց 'ի հայցականէ , առնու 'ի վերայ և զնախդիրս Ե՛՛ն նովին հաւովի :

Կանոն Ե .

525 . Բայք , որք ցուցանեն զկառավարութիւն , զարհամարհանս , և զպատիւ , բաց 'ի հայցական խընդրոյ առնուն և զգործիական . որպիսի են , править , կառավարել . презирать , пренебрегать , արհամարհել . промышлять , անամել . уважать , յարգել . разполагать , տրամադրել . ԳՐ .

Править домоу . կառավարել զտուն :

Բայքս воспоминать , յիշատակել . думать , мыслить , խորհիլ . поминать , յիշել . помышлять , խոկալ . представлять , ձեանալ . судить , размышлять , разсуждать , դատիլ , խորհիլ , առնուն բաց 'ի հայցականէ զնախդրական՝ ընդ նախդրիս օ կամօ օն ; ԳՐ .

Вспоминать о несчастномъ . Յիշել զգժբաղդն :

526 . Իսկ բայքս лишать , զրկել . исполнять , նուլ . причащать , приобщать , հաղորդել . сподблять , արժանաւորել . удоспоявать , պատուել , առնուն 'ի հայցական հոլով զանուն մարդոյ . իսկ զանուն իրաց 'ի սեռական հոլով . ԳՐ . Богъ праведныхъ сподбляетъ вѣчнаго блаженства . Ը՛ծ արժանաւորէ արդարոց զյաւիտենական երանութի :

Ը՛ՅԼ исполнять երբեմն առնու գործիական 'ի տեղի սեռականի . ԳՐ .

Сія радостная вѣсть исполнила сердца наши веселѣмъ . Ը՛յս ուրախական լուր ելից զսիրտս մեր ցնծութեամբ :

Կանոն Ժ .

527 . Բայք , որք ցուցանեն ծածկել , պահել , աշատել , նա , առնուն խնդիր սեռի հայց . և խնդիր

բնու թէ սեռական՝ ընդ նախդրիս օտ՛; որպիսի են,
 փափայլանել . блюсти, хранить, պահպանել . спасать,
 փրկել . свободждать, ազատել . искупать,
 զերծուցանել . удалять, հեռացուցանել .
 остерегать, предостерегать, զգացուցանել . о-
 хранять, предохранять, պահպանել . оборонять,
 պաշտպանել . оберегать, պահել . избавлять, ա-
 զատել . выльчивать, изцѣлять, ապաքինել . развѣ-
 шать, լուծանել . воздерживать, удерживать,
 уклонять, խոտորեցուցանել . դր . Оборонять отечество
 օտ՛ նеприятельских՛ нападений . Պաշտպանել զհայրենիս
 յարձակմանէ թշնամեաց :

528 . Իսկ հետեւեալ բայք առնուն զինդիր բնու
 թեան՝ ի սեռ . հուով ընդ նախդրիս սԵ, կամ со ;
 որք են, взыскивать, խնդրել . допрашивать, պահանջել .
 низвергать, դահապիժել . совращать, չրջել .
 դր . В древности преступников՛ низвергали сԵ
 утесов՛ горб . Ի հնումն դահապիժ առնելին զյան
 ցաւորս յապառաժ լերանց :

Իայց взыскивать առնու երբեմն զնախդրական
 ընդ նախդրիս на ; դր . Бог՛ на теб՛ сие взыщеш՛ .
 Ը՛ծ պահանջէ ի քէն զայս :

Կանոն Ժ .

529 . Իայք, որք ցուցանեն տալ, հրամայել, ու-
 սուցանել, պատճառել, ևն , պահանջեն խնդիր սե-
 րի հայցական , և խնդիր բնութեան տրական :

Հայցականախնդիր բայք .

Давать ,	տալ .
Даровать ,	պարգևել .
Внушать ,	թելադրել .
Учить ,	ուսուցանել .
Заповѣдывать ,	պատուիրել .
Савѣщать ,	հրամայել .
Соразмѣрять ,	համեմատել .
уподоблять ,	նմանեցուցանել .

Изучать , научать ,	ուսուցանել .
Предвозвѣщать ,	յառաջաձայնել .
Подвергать ,	ենթարկել .
Обучать ,	վարժել .
Предлагать ,	առաջարկել .
Возвѣщать ,	նշանակել .
Предсказать ,	կանխարանել .
Покорять , поработать ,	խոնարհեցուցանել .
Дозволять ,	թոյլ տալ .
Предпочитать ,	նախապատուել .
Отсовѣщывать ,	դարձուցանել 'ի խորհրդոց .
Ввѣрять ,	վստահել .
Вручать ,	աւանդել .
Показывать ,	ցուցանել .
Поручать ,	յանձնել .
Отдавать ,	հատուցանել .
Преподавать ,	դաս ասել .
Подавать ,	մատուցանել .
Приписывать ,	վերագրել .
Предписывать ,	նախագրել .
Причинять ,	պատձառել .
Сообщать ,	կցել .
Наносить ,	առ թել .
Присвоять ,	սեպհականել .
Препоручать , отказать ,	հրաժարիլ .
Прощать ,	ներել . դր .
Екатерина покорила своему скипшу многія страны .	
Վատարինէ խոնարհեցոյց զբազում աշխարհս յիւր իշխանութիւնս .	
Учить юность благонаравію . Ուսուցանել մանկանց զբաղաբավարութիւնս .	

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

530. Րայս покорять երբեմն առնու հայցական՝ ընդ նախդրիս подЪ . Իսկ дарить փոխան արակա նի առնու երբեմն գործիական : Նոյնպէս прощать յաճախ առնու նախդրական ընդ նախդրիս вЪ .

խօսել անձին կին • браташья, եղբայրանալ • при-
нимашья, ընդունիլ • хватишья, յափշտակիլ,
պահանջեն հայցական ընդ նախդրիս за; փր • Всту-
пишья за невиннаго • Վաշտպանել զանմեղն :

Վանոն փր •

534 • Բայք, որք ցուցանեն զվկայու թի, զամ-
բաստանու թի և զմարզ, բաց ՚ի սեռի ինդրոյ առ-
նուն զհայցական ընդ նախդրիս на; որք են, по-
слушешшовашья, բերել զվկայու թի • умышьяшья,
դաւել • мушьяшья, клеветашья, զրպարտել • доносишья,
ամբաստանել • наставляшья, մարզել • փր • Не по-
слушешшувуй на друга швоего свидѣшельшва ложна •
Սի վկայեր ՚ի վերայ ընկերի քո վկայու թի սուտ •
Սակայն наставляшья առնու երբեմն ԵՊ ՚ի նախդրա-
կան հօրով : Բոտ այսմ լինին և հետեւեալք •

Призирашья,	հայել •
Навѣшшовашья,	զրպարտել •
ушшовашья,	յուսալ •
Соизволяшья,	հաւանիլ •
Досадовашья,	զայրանալ •
Ябедничашья,	նենգել •
Ропшашья,	տրտնջալ •
Враждовашья,	թշնամանալ •
Негодовашья,	տժգոհել •
Злобшшовашья,	զայրագնիլ •
Походишья,	նմանիլ •
Посягашья,	վտարանջիլ •
Покушашья •	փորձել •
Низходишья,	իջանել •
Слашьяшья,	արտաքսիլ •
Ссылашьяшья,	աքսորիլ •
Опирашьяшья,	յենուլ •
Плакашьяшья,	լալ •
яршьяшья,	ցաննուլ •
Огорчашьяшья,	բարկանալ •
Злобшьяшья,	զայրանալ •
Злишьяшья,	զայրագնիլ •

Գիճօվաթիս ,	բարկանալ .
Сердисься ,	սրտմտիլ .
Соглашашься ,	համաձայնիլ .
Надѣяшьяся ,	վստահիլ .
Полагашьяся ,	դնիլ .
Жаловашьяся ,	տրանջալ :

() ընկալ իմն . Ропшашь на свой жребій . Տրանջալ ընդ վիճակ իւր : Բայց надѣяшьяся երբեմն առնու սեռական . իսկ опирашьяся զնախդրական :

Անն ԺԷ .

535. Բայք , որք ցուցանեն կոչումն և ընուլ , առնուն զննդիր բնութի ՚ի գործիական հոլով ան նախդիր . որպիսի են , называшь , нарицашь , կոչել . именовашь , անուանել . наполняшь , ընուլ . փր . Онъ наполнилъ землю славою своего имени . Աա ելից զերկիր փառք անուն իւրոյ :

536. Սմանք առնուն զնախդիրս շԵ ՚ի վերայ գործիականին . որպիսի են՝ равняшь , հաւասարել . поздравляшь , շնորհաւորել . мирить , հաշտեցուցանել . примиряшь , համաձայնել . знакомить , բարեկամացուցանել . ссорить , աղվկել . разлучашь , բաժանել . повѣряшь , համեմատել . փր . Повѣряшья спсокъ шь подлинникомъ . Համեմատել զպատճէնն ընդ բնագրին :

Ըստ այսմ և հետեւալ բայք բաց ՚ի սեռի ինդրոյ առնուն նախդրական՝ ընդ նախդրիս ւԵ ; որք են винить , մեղադրել . извинять , ներել . обвинять , մեղադրել . подозревать , երկբայիլ . обличать , приличать , уличать , կշտամբել . փր . Подозрѣвашь кого вѣ обманѣ . Ասկածիլ զումեքէ ՚ի խաբէու թի : Իսկ բայքս молишь և просишь պահանջեն երբեմն հայցական , երբ է անուն մարդոյ , և երբեմն նախդրական՝ երբ է անուն իրի . փր . Просишьь кого о помощи . Աղաչել զմն սակս նսլաստի :

537 . Քայք , որք ցուցանեն հրամայել , կառավարել , կեալ , երդնուլ , ևն , պահանջեն զինդիր զործիական . որպիսի են .

Ղարժիտանախորի Բայր .

Повелѣвать , предводительствовать ,	հրամայել .
Владѣть ,	տիրել .
Обладать ,	ժառանգել .
Жершовать ,	զոհել .
Распоряжашь ,	կարգադրել .
управляшъ ,	կառավարել .
Дорожишъ ,	յարգել .
Немочь ,	տկարանալ .
Обиловашъ , изобиловашъ ,	առատանալ .
Скучашъ ,	ձանձրանալ .
Брезговашъ ,	զարչիլ .
Слышъ ,	անցանել ընդ . համարիլ .
жишъ ,	կեալ .
Мучишья ,	տանջիլ .
Веселишья ,	զուարճանալ .
Наполняшья ,	լնանիլ .
Звашья ,	կոչիլ .
Именовашья ,	անուանիլ .
Называшья ,	յորջորջիլ .
Мѣняшья ,	փոխել .
Посужашья ,	փոխ տալ .
Превозноситешья ,	զուողանալ .
Кичишья ,	փառաւորիլ .
Кляшья ,	երդնուլ .
Гнушашья ,	անարգել .
Корышовашья ,	շահիլ .
Пользовашья ,	օգտիլ . դր .
Волга изобилуетъ рыбою .	Ս օրկա առատ է ձկամբ :
Слышъ чеснымъ человекомъ .	Համարիլ այլ պա տուաւոր :

Խօղ բայս повелѣвать առնու երբեմն արական : Որ.
 պէս և բայքս смотрѣшь, հոգալ, հայիլ. примѣ-
 чашь, դիտել. присматривать, քննել. гнаться,
 гоняшься, զհետ պնդիլ, առնուն երբեմն գործիա-
 կան՝ ընդ նախդրիս за ; քր. Смотрѣшь за домоу Д.
 հոգ ունել՝ի վերայ տան :

Աննն թԷ .

538 . Բայք, որ ՚ի մեջ բերեն ներգործու թի ինչ ,
 կամ հրաման և կառավարու թի, պահանջեն խնդիր
 գործիական՝ ընդ նախդրիս надѣ ; որպիսի են՝ дѣй-
 ствовать, ներգործել. подыскиваться, լրտեսել.
 умиласниваться, հանդարտիլ. глумиться, զբու-
 նուլ. издѣваться, насмѣхаться, կատակել. влады-
 чествовать, թագաւորել. господствовать, պայաւ
 զատել. начальствовать, իշխել. властвовать
 вать, տիրել. шумить, զուարճաբանել. сжа-
 литься, զթալ. наругаться, զծաղու դալ. քր.
 Страсти нерѣдко господствующѣ надѣ разумомѣ .

Կիրք յաճախ տիրեն ՚ի վերայ բանին :

Խօղ հետեւալ բայք՝ граничать, սահմանել. сход-
 ствовать, համանմանիլ. согласоваться, յօժարիլ .
 верстаться, ՚ի վերայ հասանել. ровняться, բաղ-
 դատիլ. сообразоваться, соображаться, նմանիլ ,
 պահանջեն գործիական խնդիր՝ ընդ նախդրիս сѣ ;
 քր. Россія граничиѣ со многими государствами .
 Առսիա սահմանակցի ընդ բազում տէրու թեանց :

Աննն թԸ .

539 . Բայք, որք ցուցանեն տոկալ, խոստովանիլ,
 խաբիլ, ևն, պահանջեն նախդրական հոլով՝ ընդ
 նախդրիս вѣ .

Վախորդանախորդի բայք .

Погрязать,
 Упорствовать,

Թաղել .
 յամառիլ .

Настоящъ ,	տոկալ •
Успѣвать ,	զարգանալ •
Упопашъ ,	ջրահեղձ լինել •
Закоснѣвать ,	խափանիլ •
Исповѣдываешься ,	խոստովանիլ •
Винишься , признаваешься ,	խոստովան լինել •
Ошибаешься ,	վրիպիլ •
Приличаешься ,	պատշաճիլ •
Упражняешься ,	զրաւիլ •
Обманываешься ,	պատրիլ •
Нуждаешься ,	կարօտիլ •
Каешься , раскаиваешься ,	զղջանալ •
Сумнѣваешься ,	երկբայիլ •
օրինակ • Настоящъ вѣ требованіи .	Հաստատ կալ
'ի պահանջման :	

Սակայն բայս сумнѣваешься վարի երբեմն նախդրաւօ . Րստ այսմ և բայքս основываешься և утврждаешься , հիմնիլ , առնուն նախդրական ընդ նախդրիս на ; դր • Основываешься на опытахъ . Հիմնիլ 'ի փորձս :

Սանն թի .

540 . Րայք , որք ցուցանեն հեղգուծի , գուծ , նա , պահանջեն երբեմն զնախդրական հոլով ընդ նախդրաւօ կամօ обн ; որպիսի են , небречь , հեղգալ • бдѣть , հսկել • почительствовашъ , рачишь , խնամել • милосердовашъ , ցաւակցիլ • ходатайствовашъ , միջնորդել • жалѣть , դժկամակիլ • сожалѣшь , соболѣзновашъ , ցաւիլ • плакати , լալ • рыдати , հեծել • хлопотати , պատաղիլ • горевашъ , грустити , արտմիլ • заботишься , печься , шоковать , անհանդիստ լինել • сѣтовати , տխրիլ • скорбѣти , վշտանալ • старати , ջանալ • тщишься , ճեպել • тужити , крутити , сокрушати , печалити , արտմիլ • օրինակ • Сожалѣть о бѣднхъ . Պլալ 'ի վերայ սնանկաց :

541 . Րալ յորժամ մի անունն խնդիր լինի կրկին բայից , յայն հոլով դնի , զոր պահանջէ յետին բայն .

Восходящее солнце . Մազող արև : Гремящая слава . Որոտացող փառք :
 Բնդունելու թիւնք և դերբայք պահանջեն զայնպիսի
 սի խնդիր , զորպիսի պահանջեն բայք , յորոց ածանցին .
 փր . Хранящій правду не боится враговъ .
 Պահպանողն ճշմարտութեան ոչ երկնչի 'ի թշնամեաց :
 Онъ ко мнѣ пришелъ чиншая книгу . Վաեկն առ իս վերծանելով զգիրս : Желаящій чести . Փառքաբող պատուոյ : Авраамъ покорешвуя волѣ Божіей . Մերահամ հնազանդելով անձային կամաց :
 Բնդունելու թիւք և դերբայք համաձայնին նա և ընդդիմառք բայից ժամանակաւ և դիմօք . առ որս վերաբերին . փր . шедши упалъ , Վնալով անկաւ . որ է անցեալ կատարեալ . Пища говоришъ . Վրելով խօսի , որ է ներկայ . ապա ոչ է ուղիղ ասել և քիսիս ասել , որ է ներկայ . ապա ոչ է ուղիղ ասել և քիսիս ասել , որ է ներկայ :
 Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

546 . Բստ յատկութեան լեզուին Սուսաց՝ ա ներեոյ թ բայք և ս և ընդունելութիւք այլ ազգ վարին 'ի բանս : Վանգի առ նոսա աներեոյ թ ոչ բնաւ հոլովին , և ոչ իսկ լինին խնդիր , որպէս յայլ լեզուս . այլ միշտ իբրև բայ 'ի կիր ածին : Իսկ ընդունելութիւք ոչ միայն վարին իբրև ածական համաձայն բստ ամենայնի որպէս ասացաւ , այլ մա նաւանդ փոխանակ յատկացուցի եդեալ քաղցրացուցանեն զբանս . որոց վասն յաւելցուք քանի մի կանոնս :

Վանն Թ .

547 . Մերեոյ թ բայք վարին իբրև արգելի խնդրոյ , կամ իբրև դերբայ . փր . Прошу меня извинишь . Մղաչեմ ներել ինձ : Миѣ хочеться гуляшь . Մամ է ինձ զբօսնուլ :

548 . Մրբեմն գնի 'ի վերայ աներեոյ թ բային շողկապս Կնոբն не , կամ Կնոбы не , առ 'ի ցու

ցանել զպատճառ ներդործու թէ բային . Գր . Боюсь
чтобъ не упасть . Արկնչիմ զի մի լիցի ինձ ան-
կանիւ :

Берегись чтобы не быть задавленымъ . Օ գոյշ լեր
առ 'ի յոչ լինել խորտակեալ : Այլ երբեմն զկնի
աներևոյթ բային դնի դերբայ՝ առ 'ի ցուցանել
զլախճան գործողութե . Գր . Мы не могли устать
глядя на сію картину . Այլ ոչ կարէաք կասիլ
'ի հայելոյ (հայելով) յայն պատկեր :

Անն Բ .

549 . 'Ա տեղի պատճառական նախադրութեան
для վասն՝ դնի առ Սուսս Կտոբ՝ , Կտոբ , дабы
'ի վերայ աներևութին՝ նովին նշանակութե . Գր . Я
употребилъ все мое стараніе , дабы снискашь его
дружбу . Արարի որչափ իմովսանն՝ առ 'ի շահիլ
զբարեկամութիւն նորա :

Կտոբ՝ ничега отъ васъ не скрешь . Որպէս զի մի
զանխլացի 'ի ձէնջ ինչ :

550 . Յայտիտի բանս շաղկասկեղեալ 'ի վերայ
կատարեալ ժամանակի՝ առնէ ստորագասական . Գր .
Извѣстите меня , Կտոբ՝ и я пошелъ поклоняшся
ему . Այլ արարէք ինձ , զի և ես երթայցեմ եր-
կիրպագանել նմա :

Սակայն մարթ է ևս 'ի կիր ածել զնախադրութիւ
для վասն , և զաներևոյթն փոխել 'ի վերացեալ
անուն . Գր . Эта книга для обученія исторіи не го-
дится . Այս մատեան չէ ըմբոն վասն ուսանելոյ
զպատմութիւն :

Սոսսայսմ 'ի տեղի նախադրութեան безъ , առանց ,
դնի առ Սուսս դերբայ՝ հանդերձ բացասականաւ
не ; Գր . Она это слѣдала не зная на что . Այլ արար
զայն ոչ գիտելով առ ինչ . (Կր առանց գիտելոյ ըզ-
պատճառն) :

Անն Գ .

551 . 'Ա իմազուրկ բայքս Կажется և казалось ,
երևի , թուէր , սովորաբար առնուն զաներևոյթ
իր անուն բայի . բայց երբեմն առնուն զսահմանա-

կան ներկայն իբր խնդիր ուղղական . ԴՐ . Нѣкоторыя живописныя кажешся имѣюще разумѣ . Կենդանիք ինչ թուի (թէ) ունին զբան :

Онѣ казалось быѣ печаленѣ . Կա թուէր (թէ) էր տրտմեալ :

Ըստ այսմ բայքս՝ տեսանել , իմանալ , զգալ , գտալ ննչ , թողուլ , փոխան աներևութի առնուն խնդիր զներկայն ներգործական ընդունելու թէ . ԴՐ . Իще видали царствующую на землѣ невинность . Տակաւին տեսանէին զանմեղու թիւն թագաւորող (թագաւորել) ՚ի վերայ երկրի :

Я чувствую жилы бѣющіяся подѣ моими пальцами . Օգամ զզարկ երակին հարկանող (հարկանել) ընդ մատամբք իմովք :

Կանոն Դ .

552 . Իսկբայքս скоро , теперь , только , և ա ծականս ցотовѣ եղեալ ՚ի վերայ աներևութի և այլ և այլ ժամանակայ բային՝ ցուցանեն զներկայ գործողութիւն . ԴՐ . Они скоро ошѣбѣзжаютѣ . Կա քա արդ իսկ մեկնին :

Когда я шелѣ онѣ готовѣ ошѣбѣхашѣ . Կրբ ևս հասի , նա սլատրատ էր զնալ :

Онѣ теперь только пришелѣ . Կա արդ իսկ եհաս : я приѣхалѣ какѣ только онѣ возвратился домой .

Կս այն ինչ հասանէի , նա դառնայր ՚ի տուն :

Ըստ այսմ վարի և ներկայն բայիս спашѣ ; ԴՐ . я стану вамѣ рассказывать свое приключеніе . Կս կամ արդ ՚ի պատմել քեզ զիմ գիպուած :

я спалѣ пишашѣ , սկսայ գրել (285) :

Կանոն Է .

553 . Իայս имѣтъ јаркеаլ јанերևոյթս՝ ցուցանէ զպապայ գործողութի . որպէս ՚ի մեզ . ԴՐ . Памятникѣ , которой имѣетѣ бытъ построенѣ . Ըրձանն , որ ունի կանգնիլ :

Войско имѣющее отправится . **Օօրքն հանդերս
ձեալ ուղևորիլ :**

Կանոն Է .

554 . **Լսական բայս** есть **ընդ աներևութի վա
րի որպէս գիմազուրկ .** զր . **Есть** причина этому
вѣришь . **Գոյ պատճառ հաւատալ նմա :**

Есть злые люди . **Լ՛ ոճրագործ մարդիկ :**

**Լստ զօրութիւն է աներևոյթն . բայց երբեմն բայն
գննի զօրութիւն .** զր . **Тому** уже годъ . **Լրդ տարի մի
(է) .** Нѣшѣ никого , **չէք ոք :**

**Լսլ երբեմն ՚ի տեղի էական բային գննի գիմազուրկ
բայս** принадлежишѣ , **պատշաճի .** զր . **Эта** книга миѣ
принадлежишѣ . **Լսս գիրք ինձ պատկանի :**

это опاخало принадлежишѣ сесшрѣ мой . **Լսս հո-
վահար է քեռն իմոյ :** **Կամ այսպէս .** **Эта** книга
моя , это опاخало сесшры мой .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

555 . **Թ . Սովորաբար էական բայք պահանջեն
ինդիր ուղղական .** զր . **Добродѣтель** сама себѣ есть
награда . **Լսարինութիւն ինքն ինքեան է վարձ :**
**Ջաճախ պահանջեն գործիական , մանաւանդ յան-
ցեալ ժամանակս .** զր . **Былѣ** царемѣ **Иудейскимѣ**
Иродѣ . **Լղև կամ էր թագաւոր հրէից հերովդէս :**
Լլ երբեմն սեռ . զր . **Онѣ** былѣ **нрава** дикаго .
Լղև վայրենի բնաւորութիւն :

թ . Լսկ բայքս быеаю , **եղանիմ .** живу , **կեամ .**
славу , **համարիմ ,** **փոխան ուղղականի առնուն գոր-
ծիական .** զր . **Онѣ** слывешѣ **человѣкомѣ** богатымѣ ,
умнымѣ . **Լսա համարի այր փարթամ , մտաւոր :**
Տէս ՚ի կան . ժղ . (537) :

**գ . Հասարակ բայք է զի առնուն սեռական , որ
պիտի են՝** домогашься , бояшься , опасашься , слу-
шишься ; **է զի տրական , որպիտի են՝** смѣяшься , мо-
лишься , чудишься , повиновашься ; **է զի հայցական
ընդ նախորդս** на ; **որպիտի են՝** надѣяшься , жало-

ваться, և է զի նախդրական ընդ նախդրիս օ, օճԵ, ԵՅ, որք են՝ каяться, сомнѣвались, заботишься, суемишься, стараешься, шчишься, печься.

Դ. Իսկ Իզճվախես, սճալիսես, Եսմիճախես, Եարսախես, պահանջեն գործիական՝ ընդ նախդրիս ԵճԵ; ԵԵս ՚ի նախընթաց կանոնս: ԱԵր Եգաք միանգամայն զհասարակ և զէզոքական բայս հանդերձ օրինակօք: Սակայն չէզոքականք երբ ունին զնախդիր, պահանջեն զինդիր ըստ ներգործականաց. ԴՐ. Ես-Եախես ԵօԵ, Ես-Եսոյախես ԵօԵ. Ինկոզմանիլ ՚ի վերայ կողից. կանգնիլ յօտս:

Գ Լ Ո Ւ Խ Վ Ե Յ Ե Ր Ո Ր Գ

О сочиненіи Нарѣчій.

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱԿԱՅԻՅՑ.

556. Սակեայն որովհետև եղեալ ՚ի վերայ բային ցուցանէ զպարագայս գործողութե, որպէս տեսաք յառաջին գիրս (385), նմին իրի գրեթէ միշտ անբաժան վարի և համաձայնի ընդ բայից: Սակայն են առ Առուսս յուսլ մակեայք, որք առնուեն ինդիր ՚ի զանազան հոլովս. այլ թէ զիարդ, ցուցանեն հետևեալ կանոնք:

Կանոն Ե.

557. Հարցական մակեայս ԵԵ? ՚ի հարցական բանս յարի ՚ի զանազան հոլովս. և սովորաբար յետադաս լինի բայից կամ անուանց. ԴՐ. Угодно ли вамъ бсіе? Ինդեօք հաճեիլ իցէ քեզ այս:

Будете ли вы зашра домой? Ինիջիք արդեօք վաղիւն ՚ի տան:

Давно ли вы его не видали? ՚՛ վաղուց արդեօք չիցէ ձեր տեսեալ զնա :

Въ добромъ ли онъ здоровъ? Մարդեօք ՚ի բարիօք առողջու թեան իցէ նա :

558. Մյս մահբայ երբեմն վարի յոչ հարցական բանս՝ նշանակելով եթէ, կամ . ֊ր . я не знаю будеть ли онъ , или нѣтъ . Ալ զիտեմ եթէ եկեալցէ նա թէ ոչ :

Спросите у него , хочеть ли ѣхать со мною . Հարցցնա եթէ կամի՛ զալընդ իս : Дѣлаешъ ли или не дѣлаешъ , это все равно . Աթէ արասցէ կամ ոչ արասցէ , նոյն է :

Սանն Է .

559. Քանակական մահբայք ըստ ոճոյ Առուսաց առնուն խնդիր ՚ի սեռական հոլով . սր ՚ի մեզ բացաւ տրի ածականօրէն . ֊ր . Довольно благоразумія . Քաւական խոհեմու թեան : Мало краснорѣчія . Սակաւ քաջաբանութի : Много воды . Քաղում ջուր , ին :

Սանն Ը .

560. Սահբայք ածանցեալք յածականաց առնուն զխնդիր ըստ կանոնի նոցա (460) . ֊ր . жить прилично состоянію . Վեալ պատշաճապէս առ վիճակ իւր : Говорить согласно съ истинною . Սոսիլ համեմատ ճշմարտութեան :

Սանն Թ .

561. Սահբայս նիտի պահանջէ զինի սեռական . ֊ր . Нѣтъ ли чего новаго ? Չիք ինչ արդեօք նոր : նիտի никого , չիք օք . նիտի бумаги , չիք թուղթ :

562. իսկ այլ բացասական մահբայք վարին ըստ մեզ . ֊ր . я никого не видѣлъ . Աս ոչ տեսի զօք : я ничего не долженъ . Աս չունիմ ինչ պարտս : я никогда не ужинаю . Աս ոչ առնեմ երբէք ընթրիս . ին :

563 . Քացասական մասնիկս՝ մի, չունի տեղի առ Սուսս . այլ 'ի տեղի նորա դնի Կժո ; ԳՐ . я боюсь , что мой другъ умретъ . Երկնչիմ՝ մի գուցէ բազեկամն իմ մեռանիցի :

564 . Երբեմն 'ի տեղի սորա դնի Կժո ; ԳՐ . Вы только шумить умёте . Կուգ ոչ զայլ ինչ գիտէք , եթէ ոչ խեղկատակիլ :
я шеперь только всмалъ . Ես այժմ՝ յարեայ միայն :

Կանոն Է .

565 . Սակբայս Կժո Կժո ; ԳՐ . ԲժիրԷ Կժո великъ ; что все деревья ломаетъ . Տողմն է այնպէս սաստիկ , զի խորտակէ զամենայն ծառս :

Երբեմն դնի մակբայս Կժո ; ԳՐ . Онъ не такъ богаиъ , какъ вы . Ես չէ այնպէս փարձամ , որպէս դու :

Կստ այսմ վարի և մակբայս Կժո ; ԳՐ . я никогда не видѣлъ Կժո добраго человека . Ես ոչ տեսի երբէք զայնչափ բարի այր :

566 . Կստ այսմ վարին և մակբայքս Կժո болѣ , Կժո болѣ ; ԳՐ . Կժո болѣ ему о томъ говоряиъ , Կժո болѣ онъ огорчается . Որչափ առաւել խօսին ընդ նմա վասն այնր , նա այնչափ առաւել դառնանայ : Կյսպէս և մակբայս Կժո сколько ; ԳՐ . Сколько бѣдныхъ людей , когда двое или шрое живуиъ изобильно ! Որքան թշուառ մարդիկ , յորժամ երկուք կամ երեք կեան առատապէս : Ուր Կժո людей է սեռական խնդիր մակբային :

Կանոն Է .

567 . Սակբայքս Կժո для чего , почто , վարին 'ի հարցական բանս . ԳՐ . Для чего онъ не исправляется ? Կժո վասն ոչ ուղղի նա : Почто вы мѣшкаете ? Կժո յապաղէք :

Կյլ աղբ վարին մակբայք 'ի հետեւեալ բանս . ԳՐ . Онъ никогда не бываеиъ вѣ пуши , чтобъ ему че-

го нібудь не случилось. *Մա ոչ երբէք առնէ ճանապարհ, որում ոչ պատահի ինչ:*

Я туда не пойду, пока все не будетъ въ готовности. *Ես ոչ երթայց անդ, մինչև չիցէ պատրաստ ամենայն ինչ:*

Его шакъ угостили, что ничего тамъ не доставало. *Ընտէս պատուատիրեցին զնա, զի ոչինչ պակասեաց նմա անդ:*

Я съ нимъ говорилъ, когда онъ былъ еще въ постелѣ. *Ես խօսեցայ ընդ նմա, երբ նա տակաւին էր յանկողնի:*

Онъ не успѣлъ еще выйти со двора, какъ домъ обрушился. *Մա հազիւ ել արտաքս, անկաւ տունն:* Ошойдите, чтообъ онъ васъ не обидѣлъ. *Տեղի տուր, որպէս զի մի փնասեսցէ նա քեզ:*

Ежели онъ хоть мало погуляетъ, то занеможетъ. *Եթէ արասցէ թէպէտ և սակաւ զբօսանս, տկարանայ անդէն:*

Хоть онъ выиграетъ хоть проиграетъ свою тяжбу, то уйдешъ прочь. *Թէ և կորուսանէ, թէ և շահի զիւր դատ, գնասցէ ՚ի բաց:*

Կանոն Է.

568. *Տեղական մակբայս* туда 'ի կիր ածի ուր գոյ շարժումն. և ուր չիք շարժումն՝ զնի тамъ; փր. Ходите ли вы туда ишии? *Սամիք երթալ անդ:* Не ходите туда, тамъ жарко. *Սի երթայք անդ, ուր է ջերմագին:*

Ըստ այսմ վարի մակբայս куда, ուր գոյ շարժումն. և ուր չիք՝ զնի гдѣ; փր. Куда вы ходите? *Ուր գնայք:* Гдѣ вы живете? *Ուրանօր բնակիք:* *Իսկ այլ տեղական մակբայք վարին ըստ հետևեալ օրինակիս.* փր. Мой двоюродной братъ поѣхалъ въ Америку и оттуда назадъ будетъ по прошествіи двухъ лѣтъ. *Եղբորորդի իմ չորաւ յԱմերիգա. և անտի դարձցի յետ երկուց ամաց:*

569. *տ*. **Մակրայքս** близъ, внѣ, внутрь, около, вокругъ, кругомъ, сверхъ, мимо, окрестъ, паче, вмѣсно, прежде, послѣ, прошиву, сквозь, даль, достойно, касашельно, *ևս և* колико, сколько, довольно, много, мало, *պահանջեն զինդիր սեռական*. *դր*. Близъ города, *մերձ 'ի քաղաքն*. внѣ дома, *արտաքոյ տան*. паче всѣхъ людей, *առաւելքան զամենայն մարդիկ, ին*.

Ար մակրայս вонъ *առնու և զնախդիր* изъ; *դր*. Еонъ изъ дому. **Արտաքս 'ի տանէ** :

Իսկ մակրայքս безопасно, прочь, *առնուն զնախդիր* отъ; *դր*. Безопасно отъ неприятелей. **Ապահով 'ի թշնամեաց** : Прочь отъ должности. **Հեռի 'ի պարտաւորութենէ** :

ք. **Մակրայքս** вопреки, подобно, прилично, пристойно, прошивно, свойственно, угодно, *պահանջեն զինդիր արական*. *դր*. Жизнь пристойно своему состоянію. **Աեալ ըստ պատշաճի իւրում վիճակի** :

Ար բաղդատական մակրայս относительно *առնու արական ընդ նախդրիս* къ; *դր*. Человѣкъ имѣетъ разныя обязанности относительно къ Богу, къ ближнему и къ самому себѣ. **Մարդունի զանազան պարտաւորութիս նկատմամբ ինյ, ընկերին, և իւրում անձին** :

Իսկ согласно, сообразно, сходно, одинаково *պահանջեն գործիական ընդ նախդրիս* сь; *դր*. Говоришь согласно сь мыслию. **Աստիլ Համաձայն մտաց** : Послушашь сообразно сь законами. **Աստիլ ըստ օրինաց** :

Գ Լ ՈՒԽ Ե Օ ԹՆԵՐ ՈՐԳ

О сочиненіи Предлоговъ съ именами .

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ
ԸՆԴ ԱՆՈՒԱՆՑ .

570 . Սխառագրութիւն ըստ սեպհականութեւն լեզուին Ուսուաց այլ և այլ եղանակաւ վարին . մանաւանդ զի մի և նոյն նախագրութիւն զայլ և այլ հարուստ պահանջէ երբ զոյ շարժումն , և երբ ոչ զոյ : Այսորիկ աղագաւ պատշաճ դատիմք նշանակել աւտանօր նախ՝ զտեսակս ինչ և զինդրառուիս նախագրութեց , երկրորդ՝ զկարևոր կանոնս , և երրորդ՝ զօրինակս ինդրառութեանց :

571 . Արդ՝ բազումք՝ի նախագրութեանց առնուն զինդիր ՚ի սեռական հարով . որք են , безъ , առանց . близъ , близко , մերձ . внушрь , внутри , ՚ի ներքս . виъ , արտաքոյ . возлъ , առննթեր . для , վասն . до , մինչև . изъ , ՚ի . кромъ , опричь , բաց ՚ի . мимо , հուպ . около , окрестъ , շուրջ . отъ , ՚ի . подъ , մերձ . послъ , յետ . прежде , յառաջ քան . противъ , դէմնդդէմ . ради , ՚ի պատճառս . сверхъ , բաց ՚ի . у , առ :

Ին որք պահանջեն տրական . որպիսի են , ко , къ , առ :

Իւ են՝ որք առնուն հայցական . որպիսի են , про , յաղագս , զ . чрезъ , ՚ի ձեռն :

Կէպք պահանջեն գործիական և հայցական . որք են , за , վասն , ՚ի . надъ , ՚ի վերայ . подъ , ՚ի ներքոյ . предъ , առաջի , նախ քան :

Այլք առնուն հայցական և նախդրական . որք են , во , въ , ՚ի , ներ . на , ՚ի վերայ :

Ին որք պահանջեն գործիական , և երբեմն հայցական . որպիսի են , межъ , между , ՚ի մէջ :

Աւ են՝ որք առնուն նախդրական և հայցական . որպիսի են , օ , օճԵ , զ :

Ա՛ որ պահանջէ տրական , հայցական , և նախդրական . որպէս , ոօ , ըստ :

Աւ է՛ որ առնու գործիական , սեռական , և հայցական . որպէս , ԵՆ , կամ Եօ , ընդ :

Ա՛նն Թ .

572 . Յորժամ կրկին նախադրուիք պատահին ՚ի միասին , խնդիրն հետևի առաջնոյն , և ոչ երկրորդին . զՐ . я вынулъ ноги изъ подъ стола . Ասքարչեցի զոտս իմ ՚ի ներքուստ սեղանոյ :

Заяцъ выбѣжалъ изъ за кусты . Փախեաւ նապաւ տակն ՚ի թփոյ անտի :

Ա՛նն Բ .

573 . Վախադրու թիւնքս ԵՆ , ԿԵ , ԵՆ , օճԵ , սո վորաբար նախադաս զնին անուանց , որք սկսանին կամ ձայնաւորաւ , և կամ միով բաղաձայնիւ և եթ : Իսկ Եօ , Կօ , Եօ , օ , նախադաս լինին այնպիսի անուանց , որք սկսանին կրկին բաղաձայնիւք . զՐ . ВѢ небѢ , յերկինս . во время . ՚ի ժամանակի . со всею фамиліею , հանդերձ ամենայն ընտանեօք . ԵՆ ԿԵՄԵ , ընդ ումնն . ԿԵ ԵԱՄԵ , առ ձեզ . Կօ մի՛Ե , առ իս , liā :

Ա՛նն Գ .

574 . Վախադրուիքս ԵճԵ , ԵճԵ՛ , ԵճԵ՛՛ , փոխեն զտառս Ե ՚ի օ , նախ քան զառաջին դէմն եզակի դերանուանց՝ միանալով ընդ նոսա . զՐ . Предомною , Յառաջ քան զիս :

Ա՛նն Դ .

575 . Վախադրու թիւնք յանդեալք ՚ի Ե , ևս և для , за , на , օ , при , по , про , у , նա և երբեմն

близъ, сквозъ, возлѣ, послѣ, և подлѣ, նախա-
դաս լինին ննդրոց . որք էթէ սկսանիցին ձայնա-
ւորաւ, յարի 'ի նոսա տառս և ; փք . կ՛Ե նему, կ՛Ե
ней, կ՛Ե нимѣ, առ նա, ընդ նմա, ին . որ պարտ էր
լինել կ՛Ե ему, կ՛Ե ей, ին :

Ասան Է .

576 . Վախադրութիք յանգեալք 'ի Ե, 'ի յա-
րիլն յայլ բառ սակս բարդութէ, կորուսանեն յա-
ճախ զայն յանգ . և երբեմն փոխեն 'ի օ ; փք . изъ-
вишь, измѣряю, изобвашь, ին :

ՕՐԽԱԿԻ ԽՆԴՐԱՌՈՒԹԵԱՆՅ .

Безъ, Ասանց (411) .

577 . Онъ безъ меня ничего не можетъ дѣлать .
Վա առանց իմ՝ ոչինչ կարէ առնել :
Онъ мясо безъ хлѣба кушаетъ . Վա ուտէ զմիս ա-
ռանց հացի :
Безъ сомнѣнія . Առանց երկբայութէ, կամ անտա-
րակոյս :

Близъ, близко, Աերջ .

578 . Близъ города . Աերջ 'ի քաղաքն :
Близъ моего дома . Աերջ 'ի տունն իմ :

Внушрь, внушри, 'ի ներս .

579 . Внушрь храма . 'ի տաճարին .
Внушри города . 'ի ներքս քաղաքին :

Внѣ, Աբասոյ .

580 . Вышь внѣ опасности . ի ննել արտաքոյ
վտանգի :

Онъ внѣ себя . Վա արտաքոյ ինքեան :

Во, ԵՅ, ՚Ի .

581 . Այս նախադրութի յատկապէս պահանջէ
 Հայցական՝ երբ գոյ շարժումն ՚ի բանս . և երբ չիբ,
 առնու նախդրական այլ և այլ առմամբ . Գր .
 Онъ поѣхалъ вѣ деревню . Ա, ա չքաւ ՚ի գիւղն :
 Мѣшались вѣ дѣло . Սիջամուխ լինել ՚ի գործ :
 Впасть вѣ бѣдность . Ընկանիլ ՚ի թշուառութի :
 Бросить вѣ огонь . Արկանել ՚ի հուր :
 Книга вѣ листъ, вѣ осмушку . Վիրբ յամբողջ
 թերթ, և յութածալ :
 Оставь меня вѣ покоѣ . Թսող զիս յանդորրու :
 Вы все узнаете вѣ свое время . Վուք զիտասջիբ
 զամենայն յիւրում ժամանակի :
 я послѣ завтра поѣду вѣ Тверь . Յետ վաղուեան
 առուր գնացից ՚ի Վլեր :
 Онъ живешъ вѣ Твери, вѣ Москвѣ . Ա, ա բնակի ՚ի
 Վլեր, և ՚ի Մոսկով :
 Онъ живешъ вѣ близости . Ա, ա բնակի ՚ի մերձա-
 կայ վայրի :
 это было вѣ прошломъ году . Այս եղև յան-
 ցեալ ամի :
 Онъ умеръ вѣ самыхъ цвѣтущихъ лѣтахъ . Ա, ա
 մեռաւ ՚ի ծաղկեալ հասակի :
 Онъ вѣ гвардіи служилъ . Ա, ա ծառայէ ՚ի պահ-
 նորդութեան :
 Онъ самый богатый человекъ вѣ городѣ . Ա, ա ինքն
 այր փարթամ ՚ի քաղաքին :

Возлѣ, Աւելեր .

582 . Сядьте возлѣ меня . Այստ աւելութեր իմ :
 Она возлѣ моего бапюшки живешъ . Ա, ա բնակի առ
 հօր իմում :

Для, Ասան .

583 . это для меня очень хорошо . Վա յոյժ սի-
 րելի է ինձ :

Для своихъ друзей я всегда дома : Սակս բարեկա-
մաց իմնց ես միշտ 'ի տան եմ :
Простите его для меня . Վերեւ նմա վասն սիրոյ
իմնց :

До, Սինչև, Գ .

584 . До рѣки не далеко . Սինչև ցգետն չէ հեռի :
Мы до дому нѣшкомъ пошли . Վնացաք մինչև 'ի
տուն հետիոտս :
Онъ дожилъ до старости . Վա եկաց մինչև ցծե-
րու թիւն :
я имѣю до васъ нужду . Սենիմ հարկաւորութիւն
(առ) քեզ :
Намъ до васъ нужды нѣшъ . Սեզ չիք կարօտա-
նալ քեզ :

За, Սան, 'ի .

585 . Մյս նախադրութի պահանջէ հայցական՝
երբ գոյ շարժումն յենթակայն . ապա թէ ոչ առ-
նու գործիական . Գր .
Садись за столъ . Վստիլ 'ի սեղան :
Взянь кого за руку . Վախուլ զոր գձեռանէ :
Умереть за отечество . Սեռանիլ վասն հայրե-
նեաց :
Что вы за вашъ домъ дали . Օինչ ինչ վճարե-
ցեր վասն տան քո :
Послашь за кѣмъ . Սաքել զկնի ուրուք :
За горою . Սնոր քան զլեառն , կամ ընդ լեառն :
За рѣкою . Յայնկոյս գետոյն :
У него все за ключемъ . Սնան առ նմա ընդ փա-
կանօք :
Ищи за водою . Վնալ յաղադս ջրոյ :

Изъ, изъ, 'ի .

586 . Онъ прилѣжнѣйшій изъ всѣхъ учениковъ .
Վա է կարի իմն մտադիր յամենայն աշակերտս . Գր
քան զամենայն աշակերտս :

Онъ приѣхалъ изъ Ліона . *Աղն նա 'ի Լիոնէ . քի
'ի միջոյ Լիոնին :*

Ко, кѣ , *Լոն .*

587 . Придите ко мнѣ . *Այդ առ իս :*
это кѣ вашимъ услугамъ . *'Աս 'ի ծառայութիւն
քն :*

Кромѣ , *Լայ 'ի .*

588 . Кромѣ того ничто мнѣ не угодно . *Լայ
'ի դմանէ ոչինչ է ինձ հաճելի :*

Онъ кромѣ благодарній ничего ему не сдѣлалъ .
'Աս բայ 'ի բարեբարութեց ինչ ոչ արար նմա :

Между , межѣ , *'Ա Գջ .*

589 . Между небомъ и землею . *'Ա մջ երկնի և
երկրի :*

Между горъ . *'Ա մջ լեռանց :*

Мимо , *Սերէ , ա .*

590 . Бы можеше итши мимо нашего двора . *Աս
բէք անցանէլ առ պալատիւ իմով :*

На , *'Ա Գբայ , 'ի .*

591 . *Լոյս նախդրութիւն պահանջէ հայցա
կան՝ երբ գոյ շարժումն յենթակայն . ապա թէ ոչ
առնու նախդրական . քր .*

Поди на чердакъ . *Այլ 'ի վերնատունն :*

Итши на гору . *'Անալ 'ի լեռան :*

Взглянушь на картину . *Անարկէլ 'ի պատկերն .
քի 'ի վերայ պատկերին :*

Уповашь на Бога . *Յուսալ առ ւժ :*

Онъ мнѣ ступилъ на ногу . *'Աս ընթացաւ առ իս
'ի վերայ ոտին :*

Говоришь на удачу . *Աստիլ ըստ պատահման :*

На примѣрѣ. **Օ որ օրինակ :**

Купить на наличныя деньги. **Գնել առ ձեռն արծաթոյ :**

Онъ усталъ на голову. **Ընկաւ 'ի վերայ գլխոյ :**
я на короткое время побѣду въ деревню. **Յեռ սակաւ ժամանակի զնացից 'ի զիւղ :**

я купилъ на пятьдесятъ рублей сахару. **Գնեցի զշաքար յիսունսս ուսուրիոյ :**

Купите мнѣ казимиру на жилетѣ. **Գնեա՛ ինձ քազիմիր սակս բաձկոնի :**

Встрѣшишься на дорогѣ. **Հանդիպիլ 'ի ճանապարհի :**

Книга лежитъ на столѣ. **Գիրքն դնի 'ի վերայ սեղանոյ :**

На скрипкѣ играть. **Հարկանել զքնար :**

Надѣ , 'ի վերայ , 'ի .

592 . **Ըստ նախադրուածի պահանջէ հայցական՝ երբ դոյ շարժումն յենթակայն . ապա թէ ոչ՝ առնու գործիական . փր .**

Вода есть надѣ головою . **Ջուրն է 'ի վեր քան զգլուինն :**

Аннибалъ одержалъ славную побѣду надѣ Римлянами . **Ընիբաղ արար զմեծ յաղթուածի ընդդէմ հռովմայեցոց :**

Птица взлетѣла надѣ лѣсѣ . **Թռչունն թռեալ դէպ 'ի յանտառն :**

О , обѣ , обо , Ս , սան , ո .

593 . **Ըստ նախադրուածի պահանջէ հայցական՝ երբ դոյ շարժումն . ապա թէ ոչ՝ առնու նախդրական . փր .**

Ударить о камень . **Հարկանել զբարի :**
я ушибся обѣ стѣну . **Հարայ ընդ որմն :**

О чемъ рѣчь есть ? **Յեր վերայ է բանն :**

Сбѣ этой матеріи много написано . **Օ այսր նիւթոյ բազումինը գրեալ կայ :**

Ты никогда обо мнѣ не помышляла. *Ղառ ոչ երբեք խորհեցար զինն :*

Около, *Շուրջ .*

594. Сдѣлашь валъ около города . *Վանդնել պարիսպ շուրջ զքաղաքալ :*

Тому менерь около двухъ недѣль . *Դնտի ցայժմ իբրև (շուրջ են) կրկին եօթնեակը :*

Это мнѣ приходилъ около ста рублей . *Սա եղև ինձ գրեթէ հարիւր և ուրիշ :*

Окрестъ, *Շուրջանակի .*

595. Окрестъ престола . *Շուրջանակի զգահիւ :*

Опричь, *Բաց 'ի .*

596. Опричь васъ всѣ были . *Բաց 'ի ձէնջ ամենեքեան կային :*

Отъ, *Դ .*

597. Я иду отъ моего брата . *Գամ 'ի տանէ եղբոր իմոյ :*

Отъ него ничего не узнаешь . *Ոչ իմանաս ինչ 'ի նմանէ :*

Отъ утра до вечера . *Յառաւօտէ մինչև ցերեկոյ :*

Плакать отъ радости . *Լալ առ խնդու թէ :*

Она отъ страха упала въ обморокъ . *Սա յահէն անկաւ 'ի թալկացումն :*

Кланяйшесь ему отъ меня . *Ողջունեա՛ զնա յիննն կողմանէ :*

Лѣкарство отъ лихорадки . *Գարման ընդդէմ ջերմ ախտի :*

Ему двадцать лѣтъ отъ роду . *Բսան ամբ են նորա 'ի ծննդենէ :*

По, Րսք, Է, յէք .

598 . Րս նախադրութի ունի զընդարձակ նշանակութի պահանջելով զխնդիր յայլ և այլ հոլովս այլ և այլ առմամբ :

Նախ տրական . Գր . Ишли по городу . Երջիւ ընդ քաղաքն :

Ходить по полю . Օգնալ ՚ի դաշտին :
По сухому пуши, по морю . Րնդ ցամաք ուղի, և ընդ ծով :

Жить по старинѣ . Կեալ ըստ հնու թեան :
Одѣвашся по модѣ . Օգեհուլ ըստ նոր տարազու :

Какъ это называется по Руски? Որպէս կոչի սա ռուսերէն :

Онъ говоритъ по Ташарски . Նա խօսի թաթարերէն :

По тихости его нрава всѣ мы любимъ . Րմենքեան սիրեմք ըստ հանդարտ բարուց իւրոց :

Узнашь кого по голосу . Ղանաչել զոր ՚ի ձայնէն :
Онъ это сдѣлалъ по злости . Նա արար զայն առչարութեան :

Назвашь кого по имени . Կոչել զոր յանուանէ :

По его привычкѣ . Րստ սովորութեան նորա :

Судить по видимому . Ղատել ըստ երևու թին :

По имени шолько кого знашь . Րստ անուան և եթ ճանաչել զոր :

Онъ часто бываетъ по цѣлому году вѣ оплачкѣ .
Նա յաճախ լինի ՚ի հեռաւորութեան ընդ տարի մի ամբողջ :

Раздѣлять кивгу по главамъ . Րաժանել զգիրս ըստ գլխոց :

Сія болѣзнь простиралась по всей Европѣ . Րսս հիւանդութի տարածեցաւ ընդ բոլոր Եւրոպիա :

Плышь по Невѣ . Նաւել ընդ Նեվա :

Помѣ шекъ ему по лицу . հոսեաց քիրան ընդ երեսն :

Дано каждому по три рубля . Տուաւ իւրաքանչիւրու մ ռուբլի երեք երեք :

599 . Արկրորդ՝ պահանջէ հայցական . ըստ որոյ
Թուական անուանքս *два* , *три* և *четыре* լինին հայ-
ցական խնդիր . իսկ այլք դնին 'ի տրական հոլով .
որոց գոյական դնի յոքնակի տրական . օրինակ հայ-
ցականին .

По первое число мѣсяца . Սինչև ցառաջին Թիւ
ամսոյ :

Онѣ входилѣ по поясѣ вѣ воду . Ամուտ 'ի ջուր
մինչև ցոտին :

По сіе время онѣ еще не писалѣ . Սինչև ցայժմ
դեռ ոչ գրեաց :

Послать по лѣкаря . Առաքել առ վիրաբուժն :

600 . Արրորդ՝ պահանջէ նախդրական հոլով .
դր .

По преставленіе Александра великаго полководицы
его раздѣляли его царство . Յետ մահուան մեծին
Ալեքսանդրի զորապետք իւր բաժանեցին զԹագա-
ւորուԹիւն նորա :

Виргилій починается вторымѣ стихотворцемѣ по
Омирѣ . Վիրգիլիոս համարի երկրորդ բանաստեղծ
զկնի հոմերոսի :

Бынь роднею кому по женѣ . Ի ինեւ ազգական ընդ-
ումեք 'ի կողմանէ կնոջ :

Подлѣ , Առնելէր , առ .

601 . Пожалуйте , подлѣ меня садитесь . Առա-
ջեմ նիստ առ իս :

Онѣ живетѣ подлѣ меня . Առ առնԹեք իմ բնակի :

Подѣ , 'ի ներքոյ , ընդ .

602 . Այս նախադրուԹի պահանջէ հայցական
խնդիր՝ երբ գոյ շարժումն . ապա Թէ ոչ՝ առնու
գործիական . դր .

Положите это подѣ столѣ . Վիր զայդ ընդ սե-
ղանով :

Сядьше подѣ дерево . Վիստ 'ի ներքոյ ծառոյ :

Подѣ вечерѣ . Անդ երեկս :

Приятно подѣ деревомѣ лежать . Օւարճալի է ընկողմանիւ ընդ ծառով :

Карлѣ вторыйнадесять былѣ совершенно побѣжденѣ подѣ Полтавою . Վարդու երկուսասներորդ յաղէքցաւ իսպառ մերձ 'ի Գուգալա :

Послѣ, спустя , Օհի , Ե .

603 . Что вы дѣлаете послѣ обѣда . Օհիւն առնէք զհիւի ճաշուն :

Спустя нѣсколько времени . Օհիւի ժամանակի ինչ :

Предѣ, Լաւն .

604 . Լա նախագրու թի պահանջէ հայցական ինդիր՝ երբ գոյ շարժումն . ապա թէ ոչ՝ առնու գործիական . Գր .

Привестъ кого предѣ судью . Լծեւ զոր առաջի դատաորին :

я предѣ свѣтомѣ всталѣ . Լա յարեայ յառաջ քան զլոյս :

Прежде , Յառաջ քան :

605 . Прежде окончанія года . Յառաջ քան ըզկատարած տարւոյ :

При , Սեբ , առ .

606 . Мильшадѣ одержалѣ надѣ Персами славою побѣду при Марафонѣ . Սիլիատէս արար փառաւոր յաղթու թիւն ընդդէմ՝ Վարսից մերձ 'ի Սարածոն :

Сей городѣ стоитѣ при горѣ . Լա քաղաք կառուցեալ կայ առ ընթեր լերին :

это происходило при васѣ . Լա էանց զառաջեալ քո :

Христосѣ родился при Августѣ . Վրիստոս ծնաւ առ () դասեալ :

Про, Սանն .

607 . Онъ про васъ говоритъ . 'Սա խօսի վանն քո :

Противъ , Բնդդէժ , հանդէպ .

608 . Дома ихъ стоятъ одинъ противъ другаго . Տունք նոցա են հանդէպ միմեանց :
Онъ дурно поступилъ противъ меня . 'Սա չարաչար վարեցաւ ընդ իս :

Противъ чаянія . Բրտաբոյ ակնկալու թեան :
Сдѣлашь что противъ воли . Բռնել ինչ հակառակ կամաց :

Ради , Յաղագս .

609 . Ради Бога . Սանն ան :
Того ради . Յաղագս այսորիկ :

Сверхъ , Բաց 'ի .

610 . Сверхъ того . Բաց յայմանէ :
это сверхъ человеческихъ силъ . 'Սա գեր 'ի վերոյ քան զմարդկային զօրու թիւն :

Сквозь , Բնդ Դժ , 'ի Դժ .

611 . Пробишься сквозь неприятелей . Բնակիլ 'ի մէջ թշնամեաց :

Со , сѣ , Բնդ , հանդէք :

612 . Բյս նախադրու թի ունի զայլ և այլ առմունս . որով երբակի առնու զինդիր . նախ սեռական . զք .

Со дня на день . Յօրէ յօր :

Онъ сѣ утра до вечера работашъ . 'Սա յառաւօտէ մինչև ցերեկոյ աշխատի :

Онъ идеѣ сѣ горы. 'Մա իջանէ 'ի լեռնէ :

Երբորդ՝ առնու հայցական . րբ .

Онъ сѣ меня ростомъ . 'Մա ըստ իմ հասակի :
это величиною сѣ орѣхъ . Ըն ըստ մեծութեան
ընկուզի :

Երբորդ՝ առնու դործիական . րբ .

я приѣхалъ сѣ нимъ . Եկի ընդ նմա :

Онъ сѣ охотою поѣдешъ . 'Մա գնացէ հաճու
թեամբ :

Среди, посреди, 'Ի գլ, 'ի գլի .

613 . Пришелъ Исусъ и сталъ посреди ихъ .

Եկն Յիսուս և եկաց 'ի միջի նոցա :

У, Ը .

614 . я давно у васъ не былъ . 'Ի վաղուց ոչ եկի
առ ձեզ :

Голова у меня болитъ . Գլուխ իմ ցաւի յիս :

Онъ стоимъ у дверей . 'Մա կայ առ դրան :

Черезъ, 'Ի յեռն, շտ .

615 . Перелезть черезъ заборъ . Ոստնուլ ընդ պա
րիսպն :

Черезъ цѣлой день дождь шелъ . Ընդ ողջոյն օրն
անձրևեաց :

Придите черезъ часъ . Եկ զկնի միոյ փամու :

Да сбудешя реченное отъ Господа, черезъ проро
ка . Օ ի լոցի ասացեալն 'ի տեառնէ 'ի ձեռն մար
գարէին :

Գ Լ ՈՒ Խ ՈՒ Թ Ե Ր ՈՐ Գ

О сочиненіи Союзовъ .

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՇԱՂԿԱԳԻՑ .

616. **Ո**ւէպէտե պաշտօն շաղկապից է շարակցել ընդ միմեանս զմասունս բանի և պարբերութե և օթն օրինակաւ , ըստ որում նշանակեցաք յառաջին զիրս (412), սակայն 'ի համաձայնիլն ընդ նոսա՝ առնչանան առ միմեանս այլ և այլ եղանակաւ : Ամին իրի կարևոր դատիմք յաւելուլ աստանօր զկանոնս ինչ և զիտելիս ըստ պահանջման Սուս քերթողութե , որ զբազում շաղկապս 'ի կարգս մակբայից դասէ ըստ յատկութե լեզուին (399) :

Ասանն Թ .

617. Բաղճիւտական շաղկապք շարակցեն առ միմեանս զայլ և այլ եղանակս բայից և զհօլովմունսս անուանց . որպիսի են , и , да , что , liā . օրինակ . Прощаетъ и злоспвуетъ ; послабляетъ и строго надзираетъ . Աերէ և զայրագնի . Թուլացուցանէ և խստիւ վերագրիտէ :

Да будешъ воля шволя . Աղիցին կամք քո :

Ասանն Բ .

618. Տրական շաղկապք տրոհմամբ ինն շաղկապէն զխոնարհմունսս բայից և զհօլովս անուանց . որպիսի են , или , либо , liā . զք .

Либо земля , либо солнце вершишся . Աամ երկիր և կամ արև դառնայ :

Надлежитъ оспавишь свѣтъ для почнаго исполненія законовъ добродѣтели , или оспавишь до-

бродѣтель живучи въ обществѣ . Պատշաճ է թողուլ զաշխարհ սակա իսկական լրման օրինաց առաքինութեան . կամ՝ թողուլ զառաքինութիւն՝ կելուի չասարակութիւն :

Կանոն 7 .

619 . Թէական շողկապք կապեն զերկուս նախադասութիւն՝ ցուցանելով զկատուած յիրերաց . որպիսի են , ежели , буде же , естляи , *և* . զր .

Ежели ты Богъ , то долженъ ты дѣлать благодѣянія смертнымъ ; буде же ты человекъ , то помни что ты шакое . Եթէ դու աստուծոյ (ես) , յայնժամ պարտ է բեզ առնել բարեբարութիւն մահականացուաց . ապա եթէ մարդ , յիշեալ թէ դու ևս այնպիսի :

Не премину исполнить ваше прошеніе , естляи только найду удобной къ тому случай . Ո՛չ պակասեցայց կատարել զաղաչանս քո , եթէ միայն զտից յաջողութիւն ՚ի դոյն առիթ :

Կանոն 7 .

620 . Երհական շողկապք , որք ՚ի մեզ կոչին բացառոցական , ցուցանեն ներհակութի իմն յառաջարկութիւն՝ ուղղելով զառաջինն . որպիսի են՝ хошя , но , *և* . զր .

Хошя Цицеронъ былъ философъ : однако искалъ чести Թէպէտե Արիերոն փիլիսոփայ էր , բայց սակայն խնդրեաց զպատիւս :

Хошь сѣ вамибѣ Гошѣы ! къ намѣ достигли .

Поляци западѣ быстрины ;

Хошя бы вы на насѣ воздвигли

Союзы ваши всѣ спраны ;

Но тщешныбѣ были всѣ походы . Ломон .

Թէպէտե ընդ ձեզ մեզ չասանէին ,

Ո՛վ գութք երազունք սուրիք յեզերտին :

Թէպէտ և սահմանքդ ընդ ձեզ յառնէին ,

Չամայն արշաւանք բայց ունայն էին : Լ յմն .

Կանոն Է.

621. Պատճառական շողկապք կապեն զմի բան
ընդ այլում՝ ցուցանելով զպատճառ առաջարկու-
թեան . որպիսի են՝ *ибо, дабы, поелику, l'ia . q̄p .*

Убѣгайте праздности : ибо она есть источникъ
всѣхъ пороковъ Փախիք 'ի դատարկութի . քանզի
այն է աղբիւր ամենայն ատից :

Скупой богачъ есть убогъ : поелику не онъ златомъ,
но злато имъ владѣетъ . Ըգա՛հ փարթամն է աղ-
քատ . որովհետև ոչ նա ոսկոյն, այլ ոսկին տիրէ
նմին :

Կանոն Է.

622. Սակարեւրական շողկապք 'ի կիր ածին՝
երբ զվերջին բանն հետևեցուցանեն առաջնոյն ,
որպիսի են՝ *и шакъ, поему, слѣдовательно, l'ia . q̄p .*

Чрезъ добря дѣла заслужишь можно честь : по-
ему должно удаляться пороковъ и слѣдовать до-
бродѣтели . 'Ի ձեռն բարի գործոց մարթի արժանա-
նալ պատուոյ . ապա ուրեմն պարտ է հեռանալ
յախտից և հետևիլ առաքինութի :

Поелику Персы отъ роскоши пришли вѣ слабость :
слѣдовательно не трудно было Александру побѣ-
дить оныхъ . Որովհետև Պարսիկք առ զեղիսութի
անկան 'ի թուլութիւն, վասն այտորիկ չեղև դժուա-
րին Ըղեքսանդրի յաղթել նոցա :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

623. *iii .* Թե՛ական շողկապս ежели, էթէ, սո-
վորաբար պահանջէ զկնի զշողկապս *то, յայն-
ժամ . q̄p .*

Ежели вы не прибдите, то я осержусь . Եթէ դուք
ոչ եկաւորիք, յայնժամ ես զայրացայց :

Ежели вы этой деревни не купите, то я ее куплю. Աթէ դուք ոչ կամիր զնէլ զայն զիւղ, յայն ժամ էս ունիր զնէլ:

Ежели здоровъ, то ко мнѣ опшпнешъ вѣрно. Աթէ իցէ առողջ, յայնժամ զրեւցէ առ իս անշուշտ:

624. Թ. Շ աղկապքս бы, же, կամ 6Ե, жԵ, ոչ երբէք զնին ՚ի սկիզբն պարբերութե. որք երբեմն յարին ՚ի նախընթաց բառս՝ առ ՚ի ցուցանել զգործողութիւն ընդ պայմանաւ. ֆթ. я былъ бы богатъ, ежелибъ я не столько промощалъ. Աս լինէի փարձամ, եթէ չէի այնչափ ծախեալ:

Ежели бы вы ошерегались, то бы это не случилось. Աթէ զգուշացեալ էիր, յայնժամ այդ ոչ հանդիպէր:

Вы любите конфеты, я же лучше люблю плоды. Գուք սիրէք զշաքարեղէնս. այլ էս առաւել սիրեմ զպտուղս:

яжъ сему обѣду сдѣлаю похвалу хорошо поѣвши. Աս էս գովեմ զայս ճաշ յուտելն իմ լիապէս: ՕնԵ бы недоволенъ быль, хотябъ все имѣль. Աս լինէր արդեօք անգոհ, թէ և ունէր զամենայն:

625. Դ. Շ աղկապս бы կամ 6Ե պահանջէ զրայ յանցեալ ժամանակս. որ պատասխանէ ստորագասականին. զորմէ ասացաւ ՚ի վեր անդր (233).

որինակ իմն. я желаю чшобъ вы благополучны были. Տենչամ, զի դուք երջանիկ լինիջիք:

я его много разъ увѣщавалъ, чшобъ онъ исправился. Աս բազում անգամ ազգ արարի նմա, որպէս զի ուզողեսի:

626. Դ. Շ աղկապքս чшобъ, дабы, սովին մշտօք համաձայնին ընդ աներևոյթ եղանակին. որ ՚ի մեզ զնի դերբայ կամ ստորագասական. ֆթ. я пришелъ, чшобъ послушать, чшобъ писашъ. Աս եկի առ ՚ի յունկնդիր լինել, առ ՚ի գրել:

я всячески стараюсь, дабы доставить вамъ щастіе. Աս ջանամ որչափ իմովսան, որպէս զի բարեբաղդ կայուցից զբէզ:

627. Է. Շ աղկապս а սովորաբար հետևի մակ-
բայիցս пока, лишь, только; փր.

Пока онъ читалъ, а я писалъ. Մինչդեռ նա ըն-
թերցաւ և ես գրեցի: Ել յաճախ 'ի կիր ածի 'ի
ներհական նախադասութիւնս. նա և յայլ և այլ
ժամանակս բայից. փր. я пишу, а ты гуляешь.
Ես գրեմ, և դու զբոսնուս:

Вы не знаете его; а я знаю его. Վսուք ոչ գիտէք
զնա. բայց ես գիտեմ զնա:

628. Կ. Վտանին 'ի հասարակ գրուածս և 'ի
խօսս մասնիկք ինչ, որք իբր շաղկապ վարին՝ առ 'ի
տալ զօրութիւն բանին. որպիսի են՝ де, дискашь,
ста, спаня, ка, те; փր. Служилъ де я сорокъ
лѣтъ. Կառայեցի ասէ զամս քառասուն:

Я дискашь туда ходилъ. Ես անդ իմն չորայ. կամ
արդէն չորայ անդ:

Աւր 'ի քաղաքավարական բանս փոխանակ ասելոյ՝
տէր, տիրուհի՝ ասի ста, спаня, ևս և ка, те; փր.
Напрасно спаня изволишь гнѣвашься. Տիրուհի 'ի
նանիր բերիս բարկանալ:

Петръ, возмиа книгу. Վերոս առ (աղաչեմ)
զգիրս:

Пойдемте, Երդ երթիցուք:

Ես այսմ 'ի հասարակ խօսս մասնիկս сь վարի փո-
խան քառիս сударь. տես 'ի թիւն 451:

ԳԼՈՒԽ ԻՆՆԵՐՈՐԳ

О сочиненіи Междометій .

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋԱՐԿՈՒԹԵԱՆՑ .

629 . Պամաճայնութի միջարկութեանց կանոնս
տայ սակաւուք գիտել , թէ յինչ հարով պարտի լի
նել խնդիր նոցա : Ուր 'ի մեզ սովորաբար պահան-
ջի տրական . իսկ առ Սուսս ուղղական , տրական և
երբեմն կոչական . որոյ վասն դնեմք զհետեւեալ կա-
նոնս : Տես և 'ի վեր անդր (413) :

Սանն Թ .

630 . Սիջարկութիք հրաշականք և հեզնականք
պահանջեն ուղղական խնդիր . որպիսի են՝ вошб ,
пошо , вошб пошо , фу , а , ахб , о : օրինակ .
Вошб человекъ бѣдный ! Ա՛հա այր ողորմելի :
Тошо доброе дѣло ! Ո՛հ բարի գործ :
Фу какой лѣнивый ! Ա՛հ որպիսի հեղգ :
Ахб какая бѣда ! Ա՛հ որպիսի դժբաղդութի :
О времена , о нравы ! Ո՛վ ժամանակք . ա՛հ բնաւ
բութիւնք :

Սանն Թ .

631 . Սիջարկութիք աւաղականք և երանականք
պահանջեն տրական խնդիր . որպիսի են , ахши ,
бѣда , вошб на , горе , исполать , на , увы ; ր .
Ахши миѣ ; горе тому человекъ ... исполать себѣ !
Ա՛ղուկ ինձ . վա՛յ մարդոյն այնորիկ ... երանի՛քեզ :
Горе вамъ смѣющимся нынѣ ! Ա՛յ ձեզ ծիծաղո-
ղացի այժմիկ :

632 . Միջարկութիւնք յորդորականք և հոշականք առնուն կոչական խնդիր ըստ յունական ոճոյ . որպիսի են , гей , гой , ну , о , прочь , цыцъ ! Գր .
Гей мужичекъ ; ну лѣнивецъ ! Մ. յ գեղջուկ . հակա լատ աչր :

Прочь назойливый ! ()ն անդր անմիտ :

О всецелое небо ! Ո՛վ ամենառատ երկիրք :

О Боже ! Ո՛վ Մ. Ծ . о человекѣ ! ո՛վ մարդ :

Յայսպիսի բանս երբեմն առնուն սեռական խնդիր . Գր .

О неиспытанныхъ судевъ Божіихъ ! Ո՛վ անբնեւ լի դատատանայն այ :

РОССИЙСКО-АРМЯНСКАЯ

ГРАММАТИКА

ՔԵՐԱՆՆՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՍԵՐՄԵՆ - ՏՆՅԵՐՄԵՆ

КНИГА ТРЕТЯЯ

Պ Ի Ր Ք Ե Ր Ր Ո Ր Պ

О словахъ сочяенныхъ.

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՐԱՄԱՆԵԱԼ ԲԱՆԻՑ .

633 . Այսպէն աւանդեցան յառաջին զիրս
կարևոր տեղեկութիք 'ի վերայ մասանց բանի իբրև
առանձին բառից կանոնաւորելոց 'ի Վերթողաց ,
Ըստ այսմ և յերկրորդ զիրս հատուցան 'ի մէջ
կանոնք համաձայնութեան ամենայն մասանց բանի
զիւրաքանչիւրն յիւրում կարգի բաղճիւսելով հան-
դերձ օրինակօք :

Այնպ մեզ ապա աստ 'ի սմին տալ զտեղեկութիս
'ի վերայ շարամանեալ բանից , կամ շարագրութե .
և ըստ նմանէ աւանդել կանոնս Ազղագրութեան ,
Կէտադրութե , և Առողանութե , այլովքն հան-
դերձ :

О Сложениі .

ՅԱՂԱԳՍ ՀԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ .

634. **Շ**արագրութիւն լեզուին Սոսաց, որ պէս և այլոց՝ է կարգ բաղդասութեան 'ի խօսս . կամ է ամբողջ բան և պատշաճ համադասութիւն յայտնող իմաստից . որ ըստ յն . կոչի «իւրէիւ» . և ըստ Սոսա . Сложеніе . և համարի առ նոսա ազատ , ըստ որում մարթ է շարագրել այլ և այլ եղանակաւ և բազմօրինակ բաղճիւսութեամբ . միայն թէ իցէ ըստ քերթողական կանոնի : Սակայն և այնպէս սովորաբար հետեւի բնական կարգի և հասարակաց խօսակցութեան . որ և բաժանի կրկին , 'ի պարզ և 'ի բաղադրեալ :

635. **Պ**արզ շարագրութիւնն է բան , յորում գնի բայ , տէր բայի , և ենթակայ՝ ներդործութիւն կամ զօրութիւն . զի . Земля пучишетъ , море волнуется . **Երկիր պարարտանայ . ծով ալէկոծի :** Многие говоряшъ о душъ моей . **Ղազումք ասեն զանձնէ իմի :**

636. **Ի**սկ բաղադրեալն է , յորում երկու պարզ բանք շարակցին առ միմեանս 'ի ձեռն շաղկապից , կամ յարաբերական դերանունաց , ին . զի . Тотъ негодный человекъ , который самъ подвергается наказанію . **Ղյգ այր անպիտան , որ ինքնին ձգի 'ի պատիժս :**

Каковы бы примудры и велики Государи ни были , однако вѣ помощи имѣюшъ нужду . **Որպիտի իմաստուն և մեծ թագաւորք իցեն , սակայն ունին հարկաւորութի օգնականութի :**

А мы знаемъ , что праведенъ судъ Божій на дѣлающихъ таковыя дѣла . **Ղանգի գիտեմք , եթէ այդ դատաստանն ճշմարտութի է 'ի վերայ այնոցիկ , որք զայնպիսին գործեն :**

ՅՕԴՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

О Сочиненіи Несложномѣ.

ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՐԶ ԸԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ.

637. Վերթողք հնարեցին զայլ և այլ կանոնս սակս պարզ շարագրութե առ 'ի վայելուչ և 'ի հաւրազատ կարգ բաղճիւսեւ զշարամանութի 'ի ձեռն ձեոց ինչ : Աւստի կրկնակի լինի կանոնեւ զբանն . մի՛ բաղճասութե մասանց , և միւս ևս՛ի ձեռն ձեոց . որպիսի են՝ լծորդութի , զէղլումն , փոխադրութի , արտուղութիւն , ևն :

Կանոն ւ .

638. Այելուչ ձեանայ և ընդլայնի պարզ շարագրութի ւն 'ի ձեռն ածականայ , թ ընդունելութեց , ի յատկացուցչայ , ի նախադրութեց . օրինակ երկաքանչիւրոց .

ւն . Темныя облака покрыли ясное небо . Ա՛թին ամպք ծածկեցին զպարզ երկինս :

թ . Облака сгущенныя влажностію покрыли освещенное солнцемъ небо . Ա՛մպք թանձրացեալք գիւճու թեամբ ծածկեցին զլուսափայլ երկինս յարեգակնէ :

ի . Темность облаковъ покрываетъ ясность неба . Ա՛թութի ամպոց ծածկէ զպարզութի երկնից :

ի . Облака покрываютъ небо на востокѣ , земля шучишетъ отъ росы . Ա՛մպք ծածկեն զերկինս ընդ արևելս , երկիրն պարարտանայ 'ի ցօղոյ :

Կանոն ք .

639. Հարազատ շարագրութիւն կազմինա և 'ի ձեռն լծորդութե փոփոխմամբ եզերաց համաձայնելոց մերձակայ բառին . օրինակ .

СшымԷ՝ քեզ յառաջ անցնելու , քան զայն , որ յայտնուի զայն : Օ՛րհնա՛նք զայն , որ յայտնուի զայն : Օ՛րհնա՛նք զայն , որ յայտնուի զայն :

Покорность друзей , а истинна ненависть родитѣ .
Խոնարհուի զբարեկամս և ճշմարտութի զատելութի ծնանի :

Եւ զայն յառաջու թիւնն լիցի անորոշ , հարկ է բազայտել յարարութի բառից . Ի՞նչ . Սնովья мои учашся , яковѣ грамматикки , Пешрѣ азбуки , Павелѣ ходишь и говоришь . Որդիք իմ ուսանին , Յապրի զբարեկամութիւնն , Պետրոս զայբբենարանն , Պողոս շրջիլ և խօսիլ :

Ստեփանոս 7 .

640 . Ստեփանոս ձեռնայ բանն ՚ի ձեռն զեղաման՝ յապրելով զբառս ինչ . որպէս լինի ՚ի յարարեւրական բանս , երբ նախնութաց բանն իմացեալ լինի ՚ի ձեռն զերանուանց . Ի՞նչ . я купилъ книгу , которую (книгу) чишаю . Եւ զնեցի զգիրս , զոր (գիրս) վերծանեմ :

Пейте красное (вино) , или бѣлое вино . Երբեք զկարմիր կամ սպիտակ գինին : Кто это такой ? Ո՞վ իցէ այն , Եւ ոչ քիս է քիսն զայն զմարտի . աւելորդ է երբ յայտնի է անձն : Ի՞նչ այսմ լինի՞ երբ միով բառիւ մարթ է իմանալ զմիտս բանին . Ի՞նչ . Когда придетѣ къ Благовѣщенію (ш . е . къ церкви благовѣщенія Богоматери) , тогда повери на право (ш . е . на правую руку или сторону) . Յորժամ հասանէ յԱւետումն , (ի՞նչ յեկեղեցին աւետման լճածնին) , յայնժամ դարձ յաջակողմն . (ի՞նչ ՚ի կողմն աջոյ ձեռնին կամ յաջն կողմն) :

Երբեմն միայն գոյականն և երբեմն միայն ածականն կամ մակբայն գնի . Ի՞նչ . Какѣ трудно (ш . е . трудное дѣло) . Օրհնա՛նք զժողովրդին . (ի՞նչ զժողովրդին գործ) : Грѣхѣ (ш . е . грѣшное дѣло) агашь . Ստեփանոս (ի՞նչ մեղանշական գործ) ստեփանոս :

Եւ յԱւետումն ամբողջ բան թողեալ լինի առ վայել

Сего избѣжать не возможно, чѣобы соблазны не возставали, и раздоры не возрастали въ церкви Божіей до того времени, пока находишься беззаконіе на земли, или злоба во адѣ. **Յայսմանէ ազատ լինել է հնար. որպէս զի մի յաճախեսցին գայթակղութիք, և հերձուածք մի բուսցին յեկեղեցւոջ նոյն. մինչև ցայն ժամանակ, ցորչափ գտանին անօրէնու թիւնք 'ի վերայ երկրի, կամ ոճիրք 'ի դժոխս :**
Լ. յ շ շարագրու թիւն քաղցր լինի եթէ կարգն փոխեսցի այսպէս. Сего не возможно избѣжать до того времени, пока находишься беззаконіе на земли или злоба во адѣ: чѣобы соблазны не возставали и раздоры не возрастали въ церкви Божіей. **Սէ մարթիոսափել յայսմանէ, ցորչափ գտանին անօրէնու թիւք յերկրի և ոճիրք 'ի դժոխս. որպէս զի գայթակղու թիւք մի յաճախեսցին և հերձուածք մի բուսցին յեկեղեցւոջ նոյն :**

Սահման 7.

643. **Բազում անգամ 'ի ձեռն յարագրու թեան ձեանայ բանն՝ երբ երկու կամ բազում գոյականք համաձայն հոլովիւ յարին առ միմեանս առանց շաղկապի. որպէս. Павелъ Апостолъ. Պողոս Լուսաբեալ :** Свяшый Іоаннъ Евангелистъ дѣвственникъ. **Սուրբ Յովհաննէս Լուսարանիչ կուսակրօն :** Екатерина вторая Императрица всероссійская мать отечества. **Սատարինէ երկրորդ կայսրուհի ինքնա կալուհի համօրէն Սուսիոյ՝ մայր հայրենեաց :**
Սայելուչ ևս լինի եթէ մերձ զիցին խնդիրք ածականաց. կամ այլ համապատշաճ մատուք. իր. Іосифъ прекрасенъ лицомъ. Յովսէփ գեղեցիկ երեսօք : я болю главою. **Յաւիմ 'ի գլուխ : Ахиллесъ скоръ ногами. Լքիլէս երագ ոտիւք :**

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

О сочиненіи Сложномъ .

ՅԱՂԱԳՍ ԲԱՂԱԴՐԵԱԼ ՇԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ .

644. Բաղադրեալ շարագրուածին ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ շարակցութիւն պարզ շարագրութեց ՚ի ձեռն շաղկապից և այլոց մասանց բանի, որպէս ասացաւ (636) : Աորին աղագաւ զՏարկաւոր կանոնս և գիտելիս անդ ականդեցաք . մնայ մեզ աստանօր յաւելուլ զՏեաւեալ կանոնս և գիտելիս, թէ որպիսի մասունք բանի պահանջին առ ՚ի շարակցել զբաղադրեալ շարագրութիւն վայելուչ իմն եղանակաւ :

Ամեն ւ .

645. Արկին պարզ շարագրութիւն լինին մի բաղադրեալ, եթէ շաղկապեցին ՚ի ձեռն դերանուանցս кто, который, шомъ; րթ . Кто Бога не боится, шомъ людей бояться долженъ . Ար ոչ երկնչի յայ, նա պարտի երկնչի ՚ի մարդկանէ :

Нѣтъ такой хорошей книги, о которой бы кто худа не говорилъ . Չիք այնպիսի բարելաւ մատեան, զորմէ որ ոչ խօսեցի չար :

Ամեն ք .

646. Ի ինի բաղադրեալ շարագրութիւն ՚ի ձեռն ընդունելուծեանց և դերբայից . րթ .

Любящимъ Бога все поснѣшествуешъ во благое . Արողաց զիժ ամենայն ինչ օգնէ ՚ի բարին :

Человѣкъ боясь Бога людей бояться не долженъ . Այլ երկիւղած յայ, ոչ պարտի երկնչի ՚ի մարդկանէ :

Ասեան 7 .

647 . Յաճախ կազմի բաղադրեալ շարագրուածի 'ի ձեռն շողկապից . ԳՐ .

Ежели бы Бога боишься , то не бойся человека .
Եթէ երկնչիս դու յոյ , ապա մի երկնչիւր 'ի մար-
դոյ :

Если бы вы отъ міра были , то міръ любилъ бы свое . Եթէ դուք յաշխարհէ աստի էիք , յայն-
ժամ աշխարհ զիւրն սիրէր արդեօք :

Ибо знаетъ Господь путь праведныхъ , а путь не-
честивыхъ погибнетъ . Քանզի ճանաչէ Տէր զճա-
նապարհ արդարոց , և ճանապարհ ամբարշտաց կու-
րիցէ :

Ասեան 8 .

648 . Ազգմի նա և 'ի ձեռն մակբայից և միան-
գամայն շողկապից . ԳՐ .

Тамъ по златой вѣкѣ , гдѣ все дешевле прочихъ
мѣстѣ и жизнь здоровая и спокойная . Այդ ու-
կեղէն դար , ուր ամենայն ինչ թեթեալին քան յա-
մենայն տեղիս . և կեանք առողջ և հանդիստ :

Великое въ томъ-есть погрѣшеніе ; когда пороки
законно не наказываются , а добродѣтели достой-
но не награждаются : чрезъ то честные въ до-
бродѣтели слабѣютъ , а злонавные худше бы-
ваютъ . Յայտ է մեծագոյն վրիպակ՝ յորժամ
յանցանք ըստ օրինի ոչ պատուհասին . և առաքի-
նուծիւնք ըստ արժանեաց ոչ վարձատրին . նմին
իրի պատուաւորք յառաքինուծեան թուլանան , և
ոչրագործք կարի իմն շարանան :

Ասեան 9 .

649 . Ազգմի բաղադրեալ շարագրուածի 'ի ձեռն
ընդունելուծեանց , մակբայից և շողկապից միան-
գամայն . ԳՐ .

Александръ великій съ сорокью тысячами воиновъ

нападѣ на Даріа имѣвшіаго тогда своего войска шесть
сотъ тысячъ, дважды его разбилъ, и припомѣ
мать, жену и дочерей его полонилъ.

ԱԵԾՆ Ըղեքսանդր քառասուն հազար զորք է-
լեալ ՚ի վերայ Վարեհի ունողի յայնժամ վեց հա-
րիւր հազար զօրս, երկիցս խորտակեաց զնա. և ա-
պա զմայրն, զկին և զգասերս նորա վարեաց ՚ի գե-
րուծիւն :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

650. Թ. Առ ՚ի վայելուչ ձևացուցանել զբաղա-
դրեալ շարագրուծիս պիտի կարի ընտրանօք վա-
րել զբառս. և չէ պարտ ՚ի կիր առնուլ ՚ի միում
բանի զնոյնատիպ շարամանուծիս, կրկնելով զնոյն
մասն բանի, և վարելով հուպ միմեանց զնմանայանդ
և զնոյնաձայն բառս, զածանցականս, զհոլովս և
զխոնարհմունս. և մի յաճախել զնոյն նախդիր ՚ի
վերայ ամենայն հոլովից կամ ածականաց. որք ան-
ախորժ առնեն զշարագրուծիս ՚ի լեզուին Առ-
սաց :

651. Թ. Սի պատ ՚ի պատ բանիւք և յարագրու-
ծիք ածականաց և խնդրոց երկարել զպարբերուին,
և անիմանալի առնել զշարագրուծիւնն. նա և փո-
փոխմամբ կարգին խրժնացուցանել զբանն արտա-
քոյ կանոնաց. ուր այժմ յամենայն լեզուս, մանա-
ւանդ առ Առուս պարզն է գովելի և հետեւելի ա-
մենեցուն : Սորին վասն հարկ է անդուլ ընծերցա-
նուծիք հետեւիլ այժմեան հեղինակաց, և ոչ բնաւ
նորաձևուծիս և զօտար ոճս ՚ի կիր առնուլ ՚ի ու-
սաբանուծեան :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

О Періодѣ .

ՅԱՂԱԳՍ ՊԱՐԲԵՐՈՒԹԵԱՆ .

652 . Պարբերութիւն ըստ Արիստոտելի , է բան՝ որ ունի յինքեան զսկիզբն , զվախճան և զսահմանաւոր մեծութի : Իբր զի՝ սկիզբն պարբերութեան է առաջին անդամն կամ նախադասութի՝ ի կախ թողեալ , որ պահանջէ զհետ գալ այլոց . իսկ վախճանն է կոպարաւոր պարառութի բառից՝ կատարող պարբերութի , այլ սահմանաւոր մեծութի և ոչ չափազանց երկար . զի մի ճապաղեսցի իմաստ բանին :

Այա պաշտօն հարազատ պարբերութեան է անթերի պարփակել զմիտս բանի և բացայայտ առաջի դնել , եթէ իցէ պարբերութի միանդամ , և եթէ բազմանդամ . որ ՚ի ձեռն կետից բացորոշի . զորոց զինի (681) .

Примѣръ односложнаго періода .

653 . () Իննէ մտնդամ պարբերութի .

1 . Другъ вѣренъ утѣха есть житію .

2 . Праведный гнѣвъ есть милосердіе .

Հաւատարիմ բարեկամն է մխլթարուի կենաց :

Իբրդար բարկութիւն է որորմնութի :

1 . Отечество мое наукъ послѣдуй свѣшъ ,

Послѣдуй моему примѣру и совѣту .

Իմ հայրենիք ուսումն անդին , հետեւեաց դու

(աշխարհ նմին ,

հետեւեսցիս օրինակին և խորհրդոց իմ մեծագին :

Իմն . սաէս մեծին Պետրոսի :

Примѣръ двучленнаго періода.

654. () րիւնէ երէնդամ պարբերութիւն .

1. Совершенства высочайшія весьма рѣдки ; * сего ради никого и ничего чрезъ мѣру хвалятъ не должно .
 Քարծրագոյն կատարելութիւն կարի իմն նուազ են .
 * նորին աղաքաւ չէ պարտ գովել զոր կամ զիմն չափազանց :

2. Чрезъ добрыя дѣла заслужить можно честь , получить богатство и безмерное по себѣ имя оставишь ; * для того должно удаляться пороковъ и держаться добродѣтели , какъ вождя къ благополучію .

Սարթ է ՚ի ձեռնբարի գործոց արդիւնաւորիլ պատիւ և ՚ի ձեռս բերել զփարթամութիւն և թողուլ ինքեան զանուն անմահ . * վան այսորիկ պարտ է հեռանալ ՚ի մոլութեանց և բռնն հարկանել զառաքինութենէ իբրև զառաջնորդէ առ բարեգործութիւն :

1. Праздность и старыхъ людей повреждаетъ ;

* Младымъ же паче во вредъ та бываетъ .

Ղատարկութիւն զիտէ բերել զնաս ծերոց .

* Աւս առաւել կարգի ՚ի զնաս մանկանց տղայոց :

2. Кто хочетъ большимъ быть ,

* Тотъ долженъ всѣмъ служить .

Որ որ ցանկայ մեծութեան փառաց ,

* Պարտ է նմա ծառայել բազմաց :

3. Кто не упивается виномъ ;

* Тотъ бываетъ крѣпокъ умомъ .

Որ ոչ գիտաց զէղիւիլ ՚ի գինի .

* Ահաց նա հաստատ ՚ի սիրտ և յոգի :

4. Нарцисъ надъ ясною водою ,

Плѣненъ своею красоюю ,

Стоитъ любуясь самъ собой .

* Зефиръ , какъ шмъ поберегу дуешь ,

Сто кратъ листки его цѣлуешь ,

И сладкой шѣ кропишь росой .

- Վարկիզն 'ի վերայ ջրոց պաղպաղուն ,
 Վերեալ իւր գեղով մնայ երեբուն ,
 Տառեալ ինքնաբոյս տեսեամբ իւր սիրուն :
- * Օ եփիւռ դու յեզերաս երբ հեզիկ շնչեա ,
 Ինրիցս բզտերև նորին համուրես ,
 Եւ ջողով երկնից զայն միշտ պարարես :
5. я долго размышляя ѿ, и долго быя въ сомнѣнѣ ,
 Чшо еснѣли на землю ош ѿ высошы смотрѣнѣе ,
 Или по слѣпошѣ без ѿ ряду все шечешѣ ,
 И промыслу сѣ небесѣ во всей вселенной и ѿшѣ ;
- * Однако посмощрѣя свѣшил ѿ небесных ѿ спрѣй-
 (носшь ,
 Земли , морей , и рѣк ѿ доброту и пристойношь ,
 Премѣну дней , ночей , явленіе луны ,
 Принал ѿ , чшо Божеской мы свай созданы .
 Եւ յերկար խորհեալ յերկբայս մաշէի ,
 Թէ գոյ տեսու թի 'ի վերուստ յերկրի ,
 Եթէ կուրորէն գնան իրբ թերի ,
 Երխախնամու թեան չիբ արդեօք տեղի .
- * Եւ տեսեալ զկարգ երկնից շրջանին ,
 Վեղեցիկ ընթացք ջրոց ցամաքին ,
 Չքնաղ փոփոխմունս աւուրց և լուսնին ,
 Դանեայ թէ գործ էմբ նախատես մատին :

Примѣр ѿ трехчленнаго періода .

655 . () ընտի ետանդամ պարբերութեան .

1 . Мы херувинам ѿ таинство предсказывая , и жившворящей Троицѣ шрисятую песнь принося , всякое нынѣ живейское ошложим ѿ попеченіе : * как ѿ приугошаваясь приняшь всѣх ѿ Царя невидимо о-кружаемаго Ангельскими (кошеносцов ѿ) чиньми . * хваляше Бога .

Որբ զբրովւելիցն խորհրդաբար կերպարանիմբ , և կենդանարար Երրորդու թեան զերեքսրբեան օրհնու թիս մատուցանեմբ , զամենայն զկենցաղականս 'ի բաց գնելով զգործս . * որպէս զի պատրաստեալ ընդունիցիմբ զթագաւորն ամենեցուն անտեսաբար

չըջապատեալ 'ի հրեշտակական դասուց . * գովէցէք զԼ՛ծ :

2 . Кто справедливой похвалы желая ищещѣ пре мудрости , * шомѣ прежде всего вѣ сердцѣ своемѣ положить долженѣ ; * чшобѣ онѣ всею мыслию своею Всевышняго Творца почишалѣ и боялся .

Որ որ ցանկանալով իրաւացի գովուածէ զհետ լինի իմաստութե՛ , * յառաջ քան զամենայն պարտ է նմա դնել 'ի միտս իւր , * թէ բոլորով սրտիւ իւրով պաշտել ունի զԼ՛րարիչ իւր և երկնիլ :

3 . Дай нищему , дабы ты далѣ себе ; * дай , ибо что ты дашь бѣдному , то самѣ имѣшь будешь ; * чего не дашь , достанется другому .

Տո՛ւր աղքատին , զի տացես քեզ . * տո՛ւր , քանզի զոր դուդ տաս աղքատին , ինքնդ ստանալոց էս . * զոր ինչ ոչ տաս , չնորհի այլում :

1 . Отче нашѣ небесный Царь ,

Коему подвластна вся на свѣтѣ тварь ,
Коему послушна суша , море , рѣки , горы и лѣса ,
Солнце и луна , звѣзды , небеса .

* Да Твое свящися Боже , имя вѣ вѣки .

Да придешѣ царствіе Твое ,

И вѣ Твоей да будешѣ воля ,

Все селеніе сіе ,

И Тебя увидишѣ на Твоемѣ престолѣ .

* Хлѣбѣ насущный дай намѣ днесь ,

И ославь намѣ долги здѣсь ,

Яко мы своихѣ должниковѣ прощаемѣ ,

И не опомщаемѣ .

Отѣ искуса охраняй всякѣ часѣ ,

И отѣ зла избави насѣ .

Հայր մեր գթութեց Լ՛րբայ երկնային ,

Յոր իշխանութե են էակք բնաւին ,

Նազանդեալ դողան հողմ , դետք , ծով խորին ,

Ի երկնք և անտառք , աշխարհ ընդ ոլորտին ,

Լ՛րբի և լուսին , աստեղք և երկին :

* Լ՛րդ սուրբ անուն քո Լ՛ծ յաւիտեան ,

Եւ քոյդ կամք լիցին ընդ աշխարհս համայն ,

Տեսեալ զԼ՛րարիչդ 'ի փառս անվասխճան :

- * Օ հաց յագեցուցիչ մեզ այսօր չնորհեա՛ւ ,
 Թողեալ զյանցանս մեր 'ի մեզ խնայեա՛ւ ,
 Թրպէս մեք թողումք մերոց յարակայ .
 Ա՛յ տար փորձու թեանց 'ի չարէն փրկեա՛ւ :
2. То плачешъ человекъ , шо въ радости смѣется ,
 То презираешъ все , шо ошъ всего мящется .
 * Не больше въ воздухѣ бываешъ переменѣнъ :
 * О коль онъ легкостью своей ошягощенъ !
 Ա՛յ զի ողբայ մարդ է զի ծիծաղի ,
 Դոտէ զամենայն է զի խռովի .
 * Օղբ այնչափ յուզմունք 'ի մ'Թնոլորտի .
 * Ա՛յ թե թեւու թեամք զիարդ նա ծանրի :
3. Лице свое скрываетъ день ,
 Поля покрыла мрачна ночь ,
 Взошла на горы черна тѣнь ,
 Лучи ошъ насъ склонились прочь .
 * Ошкрылась бездна звѣздъ полна ;
 * Звѣздамъ числа нѣшъ , безднѣ дна .
 Ա՛հա սքողէ օր դէմն իւր նազելին ,
 Օսածկէ զգաշտորայս և գիշեր խորին .
 Ա՛երօտնէ 'ի լեառն թանձր ստուեր մ' թին ,
 Ա՛ննէ զճառագայթս 'ի մէնջ և զարփին :
 * Ա՛րդ բացան անդունդք լի աստեղքք վերին .
 * Օղբ թիւ աստեղաց ոչ յատակ վճին :

Примѣръ четырёхчленного періода .

656. () րէնաէ քառտնրամ պարբերութեան .

1. Кшо благодѣянїя не помнитъ , * шотъ не шокмо онаго недостоинъ : * но равно шакъ оставленъ бышь долженъ , * какъ неплодная земля презрѣнна бываешъ .

Թր ոչ խոկայ զբարեգործութիւն , * նա ոչ միայն ա-
 նարժան գտանի այնմ , * այլ և հարկ է նմա այնպէս
 մնալ միօրինակ , * օրպէս անբեր երկիր լիցի արհա-
 մարհեալ :

2. Сомнѣній полонѣ вашѣ отвѣстѣ ,
О помѣ , что окрестѣ ближнихѣ мѣстѣ .

* Скажишежѣ , коль пространенѣ свѣстѣ ?

* И что малѣйшихѣ далѣ звѣздѣ ?

* Несвѣдомѣ шварей вамѣ конецѣ .

Ктожѣ знаешѣ , коль великѣ Творецѣ ?

Ի ի կասկածանօք ձեր պատասխանին .

Ըս որ շուրջ զվայրիւք դրացիք են թագրին :

* Ըսացէք որչափ տարած աշխարհի .

* Որչափ փոքր աստեղք 'ի կային հեռի .

* Թէ անգիտելի ձեզ էից վախճան ,

Ո՞ արդեօք գիտակ Լին մեծութեան :

ՅՕԴՈՒԱԾ ՉՈՐՐՈՐԳ

О Степени сложенія .

ՅԱՂԱԳՍ ԿԱՐԳԻ ՇԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ .

657. Վարդ շարագրութեան է աստիճան իմն ,
որով շարամանութի բանի մի քան զմի գերապանծ
գտանի : Ըս որպէս տեսչ մարդոյ յանչափս ձգի ,
մինչև դժուարին լինի գտանել յամենայն ազգս զեր-
կու անձինս նոյնատենչս և նոյնադէմս , նոյնպէս յան-
չափս ձգի աստիճան շարագրութե , և չիք տեսանել
զնոյնատիպ և զմիակերպ շարագրութի երկու անձանց ,
թող թէ բազմաց : Ըս որ օգնէ նա և ազգեցութի
երկրին , բնաւորութի ազգին , և խառնուած ցեղին :
Լայց և այնպէս քերթօղք լայնաբար բաժանեցին
զշարագրութի յերիս . 'ի պարզ , 'ի միջակ և 'ի խրը-
թին : Ըս աջինն պահէ զբնական դասաւորութիւնս՝
'ի վար արկեալ զպարզ նախադասութիւնս (635) :
Երկրորդն փոքր ինչ այլայլէ զշարամանութի , և
'ի կիր առնու զբաղադրեալ նախադասութիւնս
(636) : Իսկ երրորդն մեծապէս այլայլի թէ յոճն և
թէ 'ի դասաւորութիւն բառից , մինչև դժուարաւ լի-
նել ըմբռնելի , որ այժմ չէ 'ի գործածութե մա-
նաւանդ առ Սուսս , որք զպարզն յարգեն :

658. Ըս յսպիսի շարագրութիւնք դարձեալ բա-

Ժանին 'ի հասարակ, 'ի վայելուչ, և 'ի գերապանծ :
 Առաջինն ոչինչ տարբերի 'ի հասարակ խօսակցու-
 թեանց՝ պահամբ քերականական կանոնաց : Արկ-
 ըորդն ունի զբառս զաշնաւորեալս ըստ բնական ու-
 ճոյ վայելուչ դասաւորութեամբ մասանց բանի :
 Իսկ երրորդն ունի զբառս ընտիրս, գեղեցիկ ոճս և
 պանծալի իմաստս զարդարեալս պէտպէս ձեռվք :
 Տես արդ զօրինակս երկաքանչիւրոց :

Примѣръ простыхъ сложеній .

659 . ՕՐԻԱՎ ՊԱՐԶ ԵՒ ՎԱՅԵԼՈՒՉ
 ՇԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ .

Յեկեղեցական պարմարենի .

1 . Святой Иоаннъ былъ сынъ Захарїи и Елисаветы , которая была шешка Святой Дѣвѣ Марїи . Онъ велъ жизнь весьма воздержную , и жилъ въ пустыняхъ .

Пророки предсказывая объ немъ , означали его Предтечею Мессїя : то есть такимъ , которой идетъ предъ другимъ .

Онъ проповѣдовалъ , что обѣщанный Мессїя Христосъ явится вскорѣ міру для спасенїя человѣческаго ; а пошому побуждалъ онъ всѣхъ къ покаянію и исправленію себя ; и шѣхъ , которые слѣдуя ему обращались къ истинному благочестію , крестилъ , погружая во Іорданъ .

Онъ крестилъ также и самаго Іисуса , которой восхотѣлъ онъ него креститься , чтобъ освятишь воды крещенїя .

При Его крещенїи случилось , что Духъ Святой шедъ на Него очевидно , и слышанъ былъ съ неба Отеческій гласъ : Ты еси Сынъ мой возлюбленный , о Немже благоволихъ .

Іоаннъ свидѣтельствовалъ о Христѣ Іисусѣ , что онъ пришелъ спасти міръ отъ грѣха и отъ осужденїя за оный .

Սուրբ Յովհաննէս էր որդի Օգբարիայ և Լ-
 ղիսաբեթի մօրաբեռ սուրբ Առևինն Մարիամու :
 Որ վարեաց զհեանս կարի խոտուծեամբ և եկաց
 յանապատի : Մարգարէք նախագուշակեալ զնմանէ
 նշանակեցին զնա կարապետ փրկչին . այս է՝ այնպի-
 սի որ , որ զնայ առաջի այլոց . քարոզեաց նա՝ թէ
 խոտացեալ փրկիչն Վ՛ս փութով յայտնելոց է աշ-
 խարհի սակս մարդկային փրկութե : Եւ ապա յոր-
 դորեաց զամենեսեան յապաշխարութի և յուղղու-
 թի անձանց : Կսկ զնոսա , որք հետեւելով նմին դար-
 ձան ՚ի ճշմարիտ բարեպաշտութի մկրտեաց ընկըղ-
 մելով ՚ի յորդանան :

Կա ինքն մկրտեաց նոյնպէս և զՅիսուս , որ կամե-
 ցաւ մկրտիլ ՚ի նմանէ . որպէս զի սրբեսցէ զջուրն
 մկրտութե : Կեպ եղև ՚ի մկրտութե անդ նորին ,
 զի Հոգին սուրբ էջ ՚ի վերայ նորա ակներև , և լսե-
 լի եղև յերկնից ձայն հայրական . Կու ես որդի իմ
 սիրելի , ընդ որ հաճեցայ :

Յովհաննէս վկայեաց զՅիսուսէ Վրիստոսէ , թէ
 նա եկն փրկել զաշխարհ ՚ի մեղաց և ՚ի դատապար-
 տութենէ վասն նորա :

660 . Յարոսիւն պարտաւէնէ :

2. Нѣкошорой человекѣ имѣлѣ у себя дочь , ко-
 шорую звали Дарьюшкою . Ей было одиннадцать
 лѣтѣ ; мать ее приучала , дабы она имѣла состра-
 даніе , и что каждой человекѣ есть нашѣ бли-
 жній братѣ . Дарьюшка была не глуха кѣ симѣ на-
 ставленіямѣ . Однажды , когда Дарьюшка шла ошѣ
 подружекѣ домой , увидѣла у своихѣ воротѣ и-
 грающихѣ ребятѣ ; между кошорыми былѣ одинѣ
 худо одѣшой мальчикѣ , и кошорого они всѣ прези-
 рали и даже били . Какѣ ей досадно это было ! Она
 не могла вышерпѣть сего , и сказала имѣ шо , что
 ей всегда швердила мать ; но шалуны шолько на-
 смѣхались надѣ нею . Дарьюшка отошла сѣ сожалѣ-
 ніемѣ о семѣ бѣдинькомѣ мальчикѣ .

Пришедши домой , рассказала она своей матери

что видѣла; а мать похваля ея за сѣе, поцѣловала и дала ей за ея чистосердечіе дарованіе хорошее. Всѣмъ невиннымъ и благовоспитаннымъ дѣвицамъ совѣшную подражать Дарьюшкѣ, и бытъ столько же чистосердечными, какъ и благоразумная Дарьюшка.

Не должно презиратьъ шѣхъ, кои худо одѣшны: можеть бытъ имъ и состояніе не позволяеть одѣшья лучше; но при томъ часто случается, что и подъ разодраннымъ рубищемъ обитаешъ благородная душа и добродѣтельное сердце.

Այր ոմն ունէր դուստր, զոր անուանեցին Տարիւշքա . և եղէն նորա երկոտասան ամբ: Մայրն մարդէր զնա, զի ունիցի կարեկցութի . ըստ որում իւրաքանչիւր մարդ է մերձաւոր եղբայր մեր: Տարիւշքա չեղև անլսող այսպիսի խրատուց: Յաւուր միում երբ աղջիկն մեկնեալ յընկերաց երթայր ՚ի տուն, ետես առ երի դրան իւրեանց զմանկունս խաղալիկս . յորոց միջի գոյր մանկիկ մի զգեցեալ ցնցոտիս . զոր ամենեքեան անգոսնէին և հարկանէին: Մրպէս վըչ տաբեր եղև նմա այն . մինչ զի չկարաց հանդուր ժեւ . այլ ասաց ցնոսա զայն, զոր մայրն միշտ ասէր խրատելով զնա: Այց ստահակ մանկունք միայն ծաղրէին զնովաւ: Աղջիկն տեղի ետ վշտանալով ՚ի վերայ թշուառ մանկանն:

Ստեալ ՚ի տուն պատմեաց մօր իւրում զոր միանգամ ետես . իսկ մայրն գովելով զնա սակս այսորիկ համբուրեաց և ետ նմա վասն այսպիսի կարեկցութեան զգեղեցիկ իմն ընծայ:

Ամենայն ամբիժ և բարեկիրթ կուսանաց խորհուրդ տամ նմանիլ Տարիւշքայի, և լինել այնպէս բարետիրտ, որպէս էր բարեհանձարն այն:

Այլ պարտ անգոսնել զնոսա, որք զգեցեալ են զաղքատին հանդերձս . կարելի է թէ վիճակ նոցա ոչ ներէ զգենուլ զլաւագոյնս: Աորին աղաղաւ յաճախ պատահի, զի ընդ ցնցոտիկ քրձով գտցի բնակեալ ազնիւ հոգի և առաքինի սիրտ:

11. Օն՛ջ ասալ՛ն ան՛ջն օտ՛նն : ւ կոյո զն՛ն օ՛ճն , յոն՛ն զն՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն :

12. Սրտն յան՛ն ան՛ն ան՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն :

13. Օն՛ջ օտ՛նն օտ՛նն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն :

14. Սրտն յան՛ն ան՛ն ան՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն :

1. Սրտն յան՛ն ան՛ն ան՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն :

2. Սրտն յան՛ն ան՛ն ան՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն :

3. Սրտն յան՛ն ան՛ն ան՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն :

4. Սրտն յան՛ն ան՛ն ան՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն :

5. Սրտն յան՛ն ան՛ն ան՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն :

6. Սրտն յան՛ն ան՛ն ան՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն :

7. Սրտն յան՛ն ան՛ն ան՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն :

8. Սրտն յան՛ն ան՛ն ան՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն : ւ կոյո ասալ՛ն ան՛ն :

Լ՛ծ 'ի քարանցս յայսցանէ յարուցանել որդիս Լ՛:
բրահամու :

9. Բայց ահաւասիկ տապար առ արմին ծառոց
կայ . ամենայն ծառ որ ոչ առնէ զպտուղ՝ բարւոք ,
հատանի և 'ի հուր արկանի :

10. Հարցանելին զնա ժողովուրդքն և ասելին .
Իսկ արդ՝ զինչ գործեսցուք :

11. Պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնոսա . ոյր իցեն
երկու հանդերձք՝ տացէ զմին այնմ՝ , ոյր ոչ գուցէ .
և ոյր կայցէ կերակուր՝ նոյնպէս արասցէ :

12. Եկին և մաքսաւորք մկրտել , և ասեն ցնա .
վարդապետ զինչ գործեսցուք :

13. Եւ նա ասէ ցնոսա՝ մի ինչ աւելի քան զհրա-
մայեալսն ձեզ առնիցէք :

14. Հարցանելին զնա և զինուորքն՝ և ասելին . և
մեք զինչ գործեսցուք . ասէ ցնոսա . մի զոք խուր-
ցէք՝ և մի զոք զրպարտիցէք . շատ լիցին ձեզ թո-
շակքն ձեր :

662 . Յազգային պարմութենէ նոյս .

2. Сія обширная часть Сѣвера, которую зани-
маешъ Россія, обитаема была, болѣе 2000 лѣтъ
тому назадъ, народами извѣстными у древнихъ
подъ общимъ именемъ Скиѳовъ, которые, по об-
стоятельствувамъ тогдашней кочевой жизни и вой-
намъ, переходя съ мѣста на мѣсто вышѣсняли изъ
обиталищъ, или совсѣмъ истребляли другъ дру-
га; пока наконецъ Славяне, пришедъ съ береговъ
Дуная и превозмогши прочія племена въ Сѣверо-
западныхъ странахъ Россіи, положили основаніе
Имперіи, обширѣйшей и могущественнѣйшей изъ
всѣхъ древнихъ и новѣйшихъ временъ, прости-
рающейся отъ Восточныхъ предѣловъ Пруссіи до
Восточнаго Океана и далеко по островамъ его .

И такъ, первые извѣстные обитатели Россіи суть
Славяне, кои въ концѣ V столѣтія по Р. Х. бу-
дучи вышѣснены Болгарами изъ древнихъ своихъ
по Дунаю обиталищъ, поселились частію при

Дибрѣ и построили Кіевѣ; а другая часть ихѣ, прошедши далѣе кѣ Сѣверу, построила Новгородѣ. Сей городѣ былѣ столицею Сѣверной Славянской колоніи, которая по прошествіи нѣсколькихѣ вѣковѣ особенно возвысилась. Удаленная отѣ полуденныхѣ странѣ Россіи, бывшихѣ безпрестаннымѣ въ театромѣ войны и преселеній, она безпрестанно возрастала и приготовлялась кѣ предопредѣленной степени величія.

Այս համատարած մասն հիւսիսոյ, զոր գրաւեալ ունի Ռուսաստան, առաւել քան զերկու հազար ամս յառաջ եղև բնակարան ազգաց ծանուցելոց ՚ի հնումն ընդհանուր անուամբ Ակիւթացոց: Որք ըստ բերման ժամանակին, ըստ աստանդական կեն ջազավարութէ, և ըստ պատերազմաց անցեալ տեղ լոջէ ՚ի տեղի տարազրէին ՚ի բնակարանաց, կամ թէ բոլորովին կոտորէին այր զընկեր: Սինչև հուսկ ուրեմն Ալավեանք ելեալք յեզերաց անտի Վանուք գետոյ նուաձեցին զազգս բնակեալս ՚ի հիւսիսային արևելեան կողմանս Ռուսաստանու. և հիմնեցին զիշխանութի մեծատարած և մեծազօր ընդ բոլոր հին և նոր դարս, ձգեալ յարևելեան սահմանաց Բրուսիոյ մինչև ցարևելեան Ալկիանոս, և անդր քան զկղզիս նորին:

Այլ այսպէս առաջին հաւաստի բնակք Ռուսաստանու եղեն Ալավեանք. որք ՚ի հինգերորդ դարուն յետ ծննդեան Վսի հարստահարեալք ՚ի Բուլղարաց ելին յառաջին բնակարանաց իւրեանց, որ առ Վանուք գետով. մի մասն յայնժամ բնակեցաւ առերի հսեբէր գետոյ. ուր և կառուցին զքաղաքն Վիով: Իսկ միւս մասն անցեալ յառաջ և հեռացեալ ընդ հիւսիս, կառուցին զքաղաքն Ալկիօրօտ. որ եղև մայրաքաղաք հիւսիսային հատուածոյս Ալավեանց. որք զկնի դարուց ինչ յատկապէս գերակայ գտան: Որոց տարակայացեալ ՚ի հարաւային սահմանաց անտի Ռուսաստանու, տեսիլ իմն եղեն անդադար պատերազմաց և տեղափոխութեանց: Որք և օրըստօրէ աճեալ և բազմացեալ պատրաստեցան ՚ի նախասահմանեալ աստիճան գերազանցութե:

Пустилъ спрѣлы Свои, и разсѣялъ ихъ; множе-
ство молній, и разсыпалъ ихъ.

И явились источники водъ, и обнажились основа-
нія вселенныя отъ грознаго гласа Твоего, Господи,
отъ дохновенія духа гнѣва Твоего.

Աիրեցից զբեզ՝ Խոր զօրու թի իմ. Խոր հաստատիչ
իմ, ապաւէն իմ, և փրկիչ իմ:

Ըճ օգնական իմ, և ես յուսամ ՚ի նա. ապաւէն իմ,
եղջիւր փրկու թի իմոյ՝ ընդունելի իմ է:

() Եհնելով կարգացից առ Խոր, և ՚ի թշնամեաց ի-
մոց ապրեցայց:

Շուրջ եղեն զինև երկունք մահու. և ուղիք ա-
նօրէնու թի՝ խռովեցուցին զիս:

Ա իշտք դժոխոց պաշարեցին զիս. և ժամանեցին
ինձ որոպայ թք մահու:

Ի նեղու թեան իմում ես առ Խոր կարգացի, և առ
Ըճ իմ աղաղակեցի:

Լուաւ ինձ ՚ի աաճարէ սրբոյ իւրմէ ձայնի աղօ-
թից իմոց. և աղաղակ իմ առաջի նորա մոցէ յա-
կանջս նորա:

Խռովեցաւ և դողաց երկիր՝ և հիմունք լերանց սա-
սանեցան և խռովեցան. զի բարկացաւ ՚ի վերայ նո-
ցա Ըճ:

Եւ ծուխ ՚ի բարկու թենէ նորա. և հուր յերեսաց
նորա բորբոքեցաւ, և փայլատակունք հատան ՚ի
նմանէ:

Խոնարհեցոյց զերկինս և էջ. և մէգ ՚ի ներքոյ ոտից
նորա:

Եւ ՚ի քրովութս և թռեաւ. սլացաւ նա ՚ի թևս հող-
մոց:

Եգ զխաւար ՚ի ծածկոյ թ իւր, և շուրջ զնովաւ
են յարկք իւր. և խաւարային ջուրք՝ մինչև յամպս
օդոց:

Ի փայլատակել նորա առաջի նոցա, ամպք անցու-
ցին զկարկուտ՝ և զկայծակունս հուր:

Արոտաց տէր յերկնից, և բարձրեալն ետ զձայն իւր
՚ի կարկուտ՝ և ՚ի կայծակունս հուր:

Ըռաբեաց զնետս իւր և ցրուեաց զնոսա. յաճա-
խեաց զփայլատակունս իւր՝ և խռովեցոյց զնոսա:

իցէ ճաշակել ամենեցուն զայսպիսի փափաք : Սարգոյ չէ ըմբոն կեալ միայնակ . որում վիճակեցաւ անդուստ կենակցիլ 'ի հասարակութե : Ս'ի յուսայք գտանել ուստեք զոր զարդարեալ ամենակերպ կատարելութեամբք . համբերութի և ջանասիրութի գիտեն և եթ նուազ առնել զթիւ պակասութեց : Աթէ չիցէ հնար 'ի կատարելութի վերբերիլ, գէթ գիտասցէ ամենայն ոք ըստ կարելութե սքողել զտրկարութիս յնձին . որպէս զի ոք մի ինչ մնաս կրեսցէ 'ի մէջ :

Պարտ է ինդ չել խորհուրդ յարանց լուսաւորելոց , ունկնդիր լինելով նոցա . այնու զի ներկրթեսցի բոյս բարուցն , և ուշադրութիւնք մի 'ի մնտիս կապեսցին :

Սարդ՝ որ գիտէ զպարտաւորութի անձին, ջանայ այդ լինել զգուշաւոր , և խիթայ զի մի անբարի բերմունք տպաւորեսցին յինքեան :

Ս'ի առնէք զանց զուիք , որով մարթ է գրաւել 'ի ձեզ լաւ համարումն այլոց զձէնջ : Սակայն եթէ չաբութի ընդ բամբասանաց զհետ սնդեսցի հետոց ձերոց , ջանահնար լերուք , որչափ մարթ է , երեւիլ հանդարտ և անխուով . յայնժամ ապա արք խահկանք տացեն ձեզ անդադար իրաւունս :

Разобраніе Сочиненія .

665 . ԼՈՒԾՈՒՄՆ ԸԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ .

ЯзыкѢ . Имя существительное нарицательное , падежѢ именительный , единственного числа , мужескаго рода .

Լ էր . Լնուն գոյական ընդհանուր , հոլով ուղղական եզակի , արական սեռի :

Голову . Имя существви . нарица . падежѢ винитель . единств . женскаго рода .

Օ գր . Լնուն գոյական ընդհանուր , հոլով հայցական եզակի , իգական սեռի :

КормитѢ . ГлаголѢ дѣйствительный , время настоящее , един . третьяго лица .

Վարձակ . Րայ ներգործական , ժամանակ ներկայ
եզակի , յերրորդ դէմն :

Онъ . Мѣстоименіе личное , падежъ именитель . един .
преш . лица .

Մ . Վերանունն անձնական , հոլով ու ղղական ե-
զակի , յերրորդ դէմն :

Же . я . Союзъ .

Ե . Շ աղկապ :

До . Предлогъ .

Սինէ 'ի . Վախադրութիւն :

Бѣды . Имя существи . парица . надежъ роди . е-
дин . женскаго рода .

Ստանք . Ընուն գոյ . ընդհանուր . հոլով սեռ . եզա-
կական սեռի :

Доводишъ . Глаголъ дѣйствитель . время насто .
един . преш . лица .

Ըծէ . Րայ ներգործական , ժամանակ ներկայ , եզա-
յերրորդ դէմն :

Языкомъ . Имя существ . нари . надежъ пворитель .
един . муж . рода .

Իդրան . Ընուն գոյ . ընդհանուր . հոլով գործի-
ական եզակ . արական սեռի :

Что . Мѣстоименіе вопроситель . надежъ именитель .

Օքն . Վերանունն հարցական , հոլով ու ղղա-
կան :

Хочешь . Глаголъ средний , время настоящее , един .
второго лица .

Վաթ . Րայ չեղորական , ժամանակ ներկայ եզակի ,
յերրորդ դէմն :

Большой . Глаголъ дѣйствитель . повелительный ,
един . впо . лица .

Խօսեալ . Րայ ներգործական , հրամայական եզակի ,
յերկրորդ դէմն :

А . Союзъ .

Ե . Շ աղկապ :

Рукамъ . Имя существи . нари . надежъ датель .
множ . женс . рода .

Չեալ . Ընուն գոյա . ընդհանուր . հոլով արական
յորձակի , իզակ . սեռի :

Воли. Имя существи. нари. падежъ родител. един.
женс. рода.

Աշտարակէան. Անուն գոյա. ընդհանուր. հոլով սեռ.
եզակի. իգական սեռի. (510):

Не давай. Глаголъ дѣйствитель. повелитель. един.
втор. лица.

Այլ ասր. (Այ ներգոր. հրամայական, եզակի, յերկ-
րորդ դէմն):

ящерка. Имя существи. нари. падежъ имени. един.
женс. рода.

Աղէս. Անուն գոյական ընդհանուր. հոլով ուղղա.
եզա. իգական սեռի:

Маленька. Имя прилагательное, падежъ имени.
един. женс. рода.

Փոքրիկ. Անուն ածական. հոլով ուղղա. եզա. իգա-
կան սեռի:

Да. Союзъ.

Ալ. Շ աղիապ:

Зубы. Имя существ. нарица. падежъ имен. множ.
муж. рода.

Արանանք. Անուն գոյա. ընդհանուր. հոլով ուղղա.
յոր. արական սեռի:

Востры. Имя прилагатель. падежъ имен. множ.
муж. рода.

Արք. Անուն ածական, հոլով ուղղա. յոր. արա-
կան սեռի:

ԳՂՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

О Правописаніи .

ՅԱՂԱԳՍ ՈՒՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ .

666 . Ուղղագրութիւն ըստ Ռուս . կոչի Правописаніе , որ է ուղիղ և յարմար գրութիւն բառից և բանից՝ ըստ բուն տառից՝ համաձայն սովորութեան և յատկութեան իւրաքանչիւր լեզուաց՝ ըստ որոշման ընտիր հեղինակաց : Այլ քանզի բառք լեզուին Ռուսաց այնպէս գրին սովորաբար , որպէս հնչին՝ բաց ՚ի սակաւ տարբերութեանց , նմին իրի ՚ի սկզբան անդ եղաք կանոնս և զօրինակս հնչմանց անցնիւր տառից . որով մարթ է որոշել և հմուտ լինել յարմարագրութեան բառից : Այլաք դարձեալ կանոնս եզերմանց իւրաքանչիւր տեսակաց բառից և հոլովմանց . որով հեշտ լինի ՚ի միտ առնուլ որոշիչ տառս բառից , և անվրէպ գրել ՚ի լեզուին Ռուսաց : Այսու առ ամենայնիւ առաքեմք զհամբալս ՚ի հետեւեալ գլուխս զննել զբառս եղեալս սակս կէտագրութեան և առողջանութեան . որ առաւել հմուտ առնէ զնոսա , քան թէ բարդել զկանոնս և զնել բեռն ՚ի վերայ թարմ մտաց նոցին :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

667 . Թ . Րստ ուղղագրութեան կարգի գլխագիր տառիւք սկսանին պարբերութիւնք և ոտանաւորք . ҃҃҃ . Не все , что знаешь , говори , но при случаѣ и времени . Чего не знаешь , не утверждай и не отрицай . Օ ամենայն զոր գիտես , մի խօսիր , բայց միայն ՚ի դէպ ժամանակի : Օ որ ինչ ոչ գիտես , մի հաստատեր և մի հերքեր :

Елисавета здѣсь воздвигла зракъ Петровъ
Къ утѣхъ Россовъ всѣхъ: но кто онъ былъ шаковъ;
Гласитъ сей градъ и флотъ, художества и войски,
Гражданскіе шруды и подвиги геройски.

Կանգնեաց Եղիսաբէթ դէմն աստ Պետրոսին

Ի սփոփանս Ռուսաց . այլ ո՞վ այն արհն .

Չայնէն զօրք արուեստ նաւք ընդ քաղաքին ,

Քաղաքական գործք մըցմունք դիւցազնին :

Որպէս տեսնի յայս ոտանաւոր՝ ամենայն յատուկ
անուանք մարդոյ և տեղեաց , նա և Հայրենեաց և
ուսմանց սկսանին գլխադրաւ . զք . СаваоѢ , Спа-
ситель , Иванъ , Россія , Москва , Нева , Импера-
торъ , Митрополитъ , Ваше Сіяшество , Се-
нашъ , Астрономія , *և* :

668 . Թ . Յայլ լեզուս բառք ինչ գրեալք իա , ըստ
յարմարագրութե լեզուին Ռուսաց պիտի գրել իя ;
զք . Азія , և ոչ Азіа ; исторія , և ոչ исторіа ; Ита-
ліянецъ , և ոչ Ишаліанецъ , *և* :

669 . Դ . Րստ վերագոյն ասացելոցս (15) տառս
и յառաջ քան զձայնաւորս լինի ի ; բայց ՚ի բարդեալ
բառս ՚ի ձեռն նախագրուէ при մնայ այնպէս . զք .
приятный , приятнь , приучаю . Վոյնպէս առ ՚ի
յուցանել զբարդութիւն բառից ըստ նոր որոշման
պահի . որպէս . пяши-аршинный . шесть-угольный *և* :

670 . Ե . Տառս Է դնի նախ ՚ի տրական և ՚ի նախ
գրական հօլովս . զք . книгъ , на моръ , мнѣ , о себѣ .
Վա և ՚ի հօլովմունս գերանուանց онъ , шонъ , և
անուանս весь ; որպէս , онѣ , шѣмъ , шѣ , всѣ , о
всѣхъ , (162) . кѣмъ , чѣмъ , (209) . *և* :

Րյուստ տառիւ գրին բազդատական և գերադրա-
կան անուանք . որպէս , славнѣе , славнѣйшій , (174) :

Րստ այսմ և հետեւեալ մակբայքս гдѣ , нигдѣ ,
ездѣ , индѣ , здѣ , здѣсь , нынѣ , вкупѣ , *և* . ևս

և թուականք однѣ , двѣ , *և* : Քայք յանպեալք ՚ի

ѣю , ѣваю , ունելով զնախընթաց բաղաձայնս՝ պա-

հէն զտառս Է ; զք . сѣю , сѣялъ , сѣяшь , сѣй ,
сѣяніе , сѣяшель , сѣвѣ , зѣваю , затѣваю , одолѣ-
ваю , исплѣваю , недоумѣваю , недоумѣніе , *և* :

Խոտորին обуреваю , истаеваю , և այլք՝ որոց բնաւ

կան է ճայնաւորն Ե. Րստ այսմ և հետևեալ ա-
ներևոյթք յանդեալք 'ի Բшь; велѣшь, вершѣшь,
видѣшь, висѣшь, кипѣшь, և այլք: Քստորին ме-
реть, переть, шереть.

ՄԼ զինի տառիցս Դ, Ե, Կ, Փ, Խ, Կ, Ս, Ս, Ռ, Պ,
'ի սկիզբն և ոչ 'ի մէջն բառից գրի Բ, ըստ նոր Քեր-
թողաց ոմանց: Վա և 'ի յանդս ԵԿԲ, Եнь, ԵրԲ,
ԵԿԲ, шель, ешь, ѣе, енекԲ, енность, գրի Ե և ոչ
Բ. բայց խոտորին ԵԿԲ, ԵԿшь, повѣсь.

671. Է. Րստ նոցա տառքս 3, Կ վարին 'ի տեղի
միմեանց՝ երբ նախադրութիքս Ե3, Ե3, Ե3, Ե3, Ե3, Ե3, Ե3,
բարդեալ դտանին առաջի տառիցս Կ, Ս, Ս, Խ, Ս, Կ,
Ս, Ս, և յայնժամ 'ի տեղի տառիս 3, դնի Կ. Սա-
պէս Կ փոխի 'ի 3 երբ նախադրութիս Կ Կորուսեալ
ԴՕ, լծակցի ընդ մի 'ի տառիցս Ե, Դ, Դ, Ե; ԿՐ.
вспоишь, вспыхнушь, вспряхивать, восклицашь,
воспишывать, исходишь, ևի՞. 3борԲ, 3дѣлака, 3дача,
3гибашь, զորս սովորաբար գրեն սдача, сдѣлака,
ևի՞: Րսկ 3возкипѣшь, 3возписашь, 3разредѣлишь,
3изходатайшвовашь, գրին սովորաբար 3возкипѣшь,
3возписашь, ևի՞:

672. Կ. Րն անուանք եղերեալք 'ի Բ, որոց սե-
ռական յանգի 'ի Կ և 'ի Կ, և նախադրական 'ի Բ,
և 'ի Կ 'ի հասարակ բանս. ԿՐ. полкԲ, полка,
полку, ԵԲ полку. ՄԼ յընտիր շարագրութիւնս
դնի այսպէս. Число песка морского. Քիւ ճովային
աւազոյ. և 'ի հասարակ բանս, Насыпать песку.
Յանեւ զաւազ (62):

673. Է. Րճանցական բառք պահեն զուղղագրու-
թի ըստ նախատիպ անուանց. ուստի Ե՛ օրէն գրել
скляница 'ի տեղի ԵԿляница; ԵԿлашь ԿՐ ԵԿмос-
шишь, փոխան ԵԿсплашь; ԿԿсудствую, փոխան
ԿԿсудствую; ԵԿдвадцать, փոխան ԵԿдвадцать; օք-
ворить, փոխան օքшворить.

674. Ը. Տառքս ՍԿ, ԿԿ, ԵԿ, ԵԿ ունին զարտա-
սանութի համեմատ տառիս Ս: այլ Ե՛ օրէն ան-
խտիր վարել 'ի տեղի միմեանց. ուստի ընտրել է
գրել Կсчастіе, Կсчешь, Կисчезаю, ևի՞. ԵԿԿպէտ այլք
անխտիր գրեն Կсчастіе (28):

675. Թ. Նախադրու թիւ անբաժան գրին 'ի բառից, ընդ որս բարդին . օրինակ . придаю , наступая , выхожу , убѣгаю , задашокъ , придача , сборъ , всовъ , вмѣстѣ , вшайнѣ , издалека , изкрасна , на-послѣдокъ , пришомъ , впрочемъ , наконецъ , пошомъ , *և* :

676. Ժ. Սաննիկս не , ոչ , իբրև մակբայ որոշ գրի . այլ յաճախ յարեալ 'ի բառս՝ անբաժան գրի . ցր . негодую , немогу , невѣжда , немошь , негодный , немолчный , нещадно , *և* :

Հեռանի .

677. Թ . Հարկ է ըստ կանոնի ուղղագրութեան բաժանել զանգամս բառից 'ի վերջն տողից : Ուստի յորժամ 'ի մէջ միոյ բառի գտանի մի կամ երկու բաղաձայն՝ սովորաբար բաղաձայնք անցանեն 'ի սկիզբն հետեւեալ տողին . բայց երբ գտանին աւելի քան զերկու , մին մնայ 'ի վերջն տողին . ցր . за-бра-ло , до-бро е , сред-ство , сол-нце , *և* :

678. Բ . Յորժամ բառն է բաղադրեալ 'ի ձեռն նախադրութիւնէ , տառք նախադրութիւնէ բնաւ ոչ բաժանին . ցր . без-си лѣ , пре-свѣ-ще-ні-е .

679. Դ . Յաճանցական անուանս եղերիչ տառք պարզ բառից ոչ բաժանին . ցր . град-скій , гнѣв-ный , *և* : Տէս զոր ասացաք 'ի թիւն 39 :

Գ Լ ՈՒ Խ Ե Ր Ր ՈՐ Գ

О Препинаній .

ՅԱՂԱԳՍ ԿԻՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆ .

680 . Ահա ազրու թին ըստ Ուուս . կոչի Препинаніе , որ է տրոհու թիւն որոշելոյ նշանագծիւք ըզբառս և զհատուածս բանի՝ առ ՚ի յստակել զիմաստն և հանգիստ տալ ձայնին . որպէս զի վերծանողն ըստ կանոնի արտասանեսցէ զբանն և յայտնի արասցէ զիմաստ բանին : Այսպիսի նշանագիծք առ Ուուսս վերածին ՚ի կրկին կարգս . են որք տրոհեն զանգամս բանին՝ և կոչին կէտք . և են՝ որք յայտ առնեն զերկարու թիւն և զսղու թի տառից , և կոչին՝ շեշտք . զկարևոր գիտելիս երկաքանչիւրոց աւանդեսցուք ՚ի կարգիս :

ԳԻՏԵԼԻԹ Ի ՎԵՐԱՅ ԿԵՏԻՅ .

681 . Խ . Յաճախ գործածական կէտք ՚ի բանս են չորք . առաջինն ՚ի մեզ կոչի՝ ստորակէտ , և առ Ուուսս Запятая (,) , որ մտեալ ՚ի մէջ շարկապից և այլոց մասանց՝ տրոհէ և միանգամայն յայտնէ զսղագոյն հանգիստ ձայնի իբրև մերս բու թ . որպէս տեսանի յայս ոտանաւոր բան :

Когда бы намъ возможно
жизнь было продолжишь,
То спалъ бы я неложно
Сокровища копишь,
Чтобъ смерть вѣ мою годину
Взявъ деньги, ошошла .

Եթէ լինէր մեզ կարելի
 Երկարել կեանս անցանելի՝
 Գոյր ինձ անշուշտ ճիգն՝ի սրտի
 Պէզել հանել գանձ ցանկալի՝
 Օ ի երբ մահն իմ կենաց մերձի
 Եւեալ զայն գանձ, երթայր հեռի :

682 . Թ . Երբ հարկ լինի արոհել զնման մատունս
 կամ զանդամս պարբերութիւն, և բացատրել զհա-
 տուածս բանի, նա և յայտնել զաւելի իմն հան-
 դիստ ձայնի՝ դնի ստորատ՝ համեմատ՝ մերս ստորա-
 կետի . որ առ Ռուսս կոչի Точка сѣ запятой . (;) .
 օրինակ .

Уже враша опверзло лѣшо ;
 Нашура спавитѣ общій пирѣ ;
 Земля и сердце вѣ насѣ нагрѣшо ;
 Колеблетѣ вѣшъви тихѣ зефирѣ ;
 Обѣмлетѣ мягкій лугѣ крылами ;
 Крушитѣся чистый шокѣ полями .
 Брега пишаетѣ тучный илѣ ;
 Лисны и цвѣтѣ покрылись медомѣ ;
 Ведетѣ своимѣ довольство слѣдомѣ
 Поспѣшно , красный вожѣ свѣшилѣ .

Ե՛հա քաղցր ամառն զիւր դրունս եբաց ,
 Կարգէ և բնութի տօնս հասարակաց ,
 Երկիր և սիրտ մեր ՚ի մեզ ջեւուցած ,
 Շարժէ զոստ զընձիւզ զեփիււ հեզաշարժ ,
 Փարեալ զմարգաւ թեւովք գրգանաց ,
 Պար առնու ընդ դաշտս ջուր ջինջ վտակաց ,
 Պարարտ տիղմն անդէն տաճող իւր ափանց ,
 Օւսձկեցան մեղու տերեւք ընդ ծաղկանց ,
 Բերեալ լիութի ըզհետ իւր շաւղաց
 Արընթաց արփին՝ պերճ լուսաւորեաց :

683 . Դ . Յորժամ զհետ գայ լրացեալ հատուա-
 ծոյ բանի այլ իմն հատուած ՚ի բացատրել զայն ,
 կամ երբ հարկ լինի ՚ի մէջ բերել բան ՚ի դիմաց
 այլոց՝ դնի երկկէտ՝ ՚ի ցուցանել զերկարագոյն հան-
 դիստ՝ համեմատ մերս միջակետի . որ առ Ռուսս կո-
 չի Двоеточіе (:) . օրինակ .

Монархиня, нося порфиру десяшь лѣтъ,
Гремящей славой шы наполнила весь свѣтъ.
Геройской былъ возходъ, и слѣдствіе побѣды:

Тобой побѣждены и спасены сосѣды:

Тобою ускоренъ во всей Европѣ миръ:

Тобою дышешъ вѣ ней спокойствіе зефиръ.

Կայսրուհիդ՝ տաննամեայ կրող ծիրանին՝

Քարճրագոչ դու փառօք լցեր ծիր երկրին :

Գիւցազուն է ծագումն շաւիղ յաղթութեանց .

Քո յաղթեալք և փրկեալք են դրացի միմեանց .

Փութացաւ քե Տանգիստ Տամայն Եւրոպեանց .

Քե Տնէ քաղցր առ նա զեփիւռ բազմապանծ :

684 . 7 . Յորժամ լրանայ իմաստ , և ամբողջա-

նայ բանն , դնի վերջակէտ յաւարտ բոլոր պարբե-
րութեան՝ ի ցուցանել կատարեալ Տանգիստ , որ է
մերս միջակէտ . առ Սուսս կոչի Точка (.) . օրի-
նակ .

Богиня красой , породой шы Богиня ,

Повсюду громкими дѣлами Героиня ,

Ты машь щедрошами , шы именемъ покой :

Смущенный бранью мѣрѣ миршѣ Господь тобой .

Россійска шишина предѣлы превосходитъ ,

И льешъ избытокъ свой вѣ окрестныя сѣраны :

Роюешъ воинство швое противъ войны ,

Оружіе швое Европѣ мирѣ приводитъ .

Չքնաղ դու տեսեամբ Սազդեղանց արի՝

Եոյն և ծննդեամբ ես դիւցազնուհի .

Յամենայն ուրեք գործով սիրալի՝

Պերճ՝ անուամբ Տանգիստ մայր բարութիւն .

Տէր քե տայ խաղաղ վրդովեալ երկրի ,

Տանգիստ Սուսիոյ յայլ սահման հասի .

Ի նու բարութիւն տեղիս չըջակայ

Պատերազմին քո զօրք ընդդէմ մարտի՝

Օ էն քո խաղաղէ զաշխարհ Եւրոպայ :

ԳԻՏԵԼԻՔ Ի ՎԵՐԱՅ ՈԼՈՐԱԿԱՅ ԵՒ ԱՅԼՈՑ
ՆՇԱՆԱՅ ԻՆԶ .

685 . օ . Ոլորակը առ Ռուսս կոչին շեշտք , որք եղեալք 'ի վերայ ձայնաւորաց՝ ցուցանեն զերկաւրութի և զսղութի , որոշելով զայլ և այլ բառս . և են չորք : Առաջինն կոչի՝ սուր , 'ի մեզ տիրապէս զէշ (') . որ դնի 'ի սկիզբն և 'ի մէջն բառից . օր . мука , տանջանք . крою , ծածկեմ . спою , արժեմ , ևն :

686 . Արկորդն կոչի ծանր . 'ի մեզ Բու (^) . որ դնի 'ի վերայ ձայնաւորաց 'ի վերջն բառից . օր . мука՝ , ալիւր . крою՝ , ձևեմ . спою՝ , կանգնիմ , ևն : Սորա ոչ միայն ցուցանեն զերկարութիւն ձայնաւորաց , այլ և զտարբեր նշանակութիւն մի և նոյն բառի :

687 . Արրորդն կոչի պարոյն (^) , որ վարի 'ի սակաւ տեղիս 'ի վերայ ձայնաւորացս իօ առ 'ի ցուցանել՝ թէ պիտի զայն բառ արտասանել կարի արագ . օր . маіоръ , Ժեօր , ևն :

688 . Չորրորդն կոչի սուղ (-) որ դնի 'ի վերայ և ձայնաւորի՝ երբ ունի զայլ ձայնաւոր նախընթաց . որով ձայնն սղի և հնչի՝ յ . որպէս , ай , ей , мой , ій , уй , айва , այլա՝ . іерей , էերէյ . долги , փօլէյ . круглый , Կուղլլլլ (15) :

689 . ք . Աշան ուղղագրութե է և կարցական (?) , որ առ Ռուսս կոչի Вопросительная , և դնի զկնի հարցական բառից և բանից . օր .

Доколѣ щасшь ты вѣнцами

Злодѣевѣ будешь украшать ?

Доколѣ ложными лучами

Нашѣ разумѣ хочешь ослабляшь ?

Доколѣ , испуканѣ прелестной ,

Мы спанемѣ жершвой намѣ безчестной

Твой щещной почишь алтарь ?

Սինչև ցերբ ո՛վ Ռադդ թագիւ պճնական

Պեղեցիկ առնես զանօրէնս համայն :

Յէրբ պատիր ցումամբ նկրտիս 'ի ջան

Խաւարել զմիտս մեր իմացական :

Յոր վայր՝ անկայուն գեղեցիկ արձան

Մնպատուիմք զոհիւք պատուեալ քոյդ սեղան :

690 . Դ . Ռադդանչան նշան ուղղագրութե (!)

Կոչի առ Սուսս Удивительная ի՞նչ զարմացական .
և դնի 'ի վերջ հիացական , ըղձական , և կոչական
բանից՝ 'ի մէջ բերելով զկիրս . օրինակ .

Тебѣ , о милости источникѣ !

О Ангелѣ мирныхѣ нашихѣ дѣшѣ !

Всевышній на того помощникѣ ,

Кто гордостью своей дерзнетѣ ,

Завидя нашему покою ,

Противѣ тебя возстать войною ?

Վեղ ո՛վ աղբիւր ողորմութեան ,

Ո՛վ հրեշտակ մեր խաղաղութեան ,

Ռարձեալն յերկինս է օգնական .

Ո՛վ յանդգնի հպարտութեամբ ,

Սխանակելով մեր հանգստեան ,

Րնդդեմ էլցէ քեզ ախոյեան :

691 . Դ . Փառաբան [] () կոչի առ Սուսս Вмѣ-

стительная , և 'ի կիր ածի զատանել զմիջանկեալ

բառ ինչ կամ բան համառօտ . օրինակ . Тамѣ вос-

требешушѣ они отѣ страха , (гдѣ иѣшѣ страха) :

իбо Богѣ вѣ родѣ праведномѣ .

Մնդ երկիցէն զերկիւղ՝ (ուր ո՛չ իցէ երկիւղ) .

զի տէր է յազգս արդարոց :

692 . Է . Սննանայ գիծն (-) կոչի առ Սուսս Еди-

нишная , և դնի 'ի մէջ բառից՝ առ 'ի բարդել և

միաւորել զայնս . Կր . вне-запный , անկարծելի : Մյս

գիծ երբեմն դնի 'ի մէջ խօսից՝ 'ի ցուցանել զգէմն՝

երբ բան 'ի մէջ բերի յայլ և այլ դէմն առ 'ի

չկրկնել , ասէ , պատասխանէ , նա : Սւր երբեմն դնին

կէտք . . . առ 'ի ցուցանել զերկար հանդիստ , և

բեկբեկունն ձայնի :

693 . Դ . Չախեր (" ") 'ի գործ ածի 'ի սկիզբն

և յաւարտ բանից այլոց՝ երբ 'ի մէջ բերին . Կր .

Говоритъ въ сердцѣ своемъ: » Забылъ Богъ ;
закрылъ лице свое, не увидитъ никогда « .

Ըսաց ՚ի սրտի իւրում թէ » մնացաւ անձ . դարձայ
զերեսս իւր՝ զի մի տեսցէ իսպառ « :

Что чаяли, вы Невски Музы,
Въ великій оный громкій часъ ?
» Согласны мысли всѣхъ союзы
Веселый возвышали гласъ « .

Յի՛նչ հայէր յոյս ձեր, Սուզայք նեվայեան՝
Դնոյն մեծագոյն որոտընկէց ժամ .

» Շաղկապք համեմատք խորհրդոց համայն՝
Ըմբարձին ըզձայն յաւերժ բերկրական « :

Գ Լ ՈՒ Խ Զ Ո Ր Ր Ո Ր Գ

О Произношеніи .

ՅԱՂԱԳՍ ԱՌՈԳԱՆՈՒԹԵԱՆ .

694. Առողանու թի ըստ Ուուս . կոչի Произно-
шение, որ ուսուցանէ ըստ կանոնի արտասանել
պարզ և դաշն, որոշելով զհնչմունս ձայնաւորաց և
բաղաձայնից . նա և զեղանակ հնչելոյ զվանկս ըստ
շեշտից և ըստ քանակաց :

1 . ԳԻՏԵԼԻԲ Ի ՎԵՐԱՅ ՇԵՇՏԻ .

695. ան . Շեշտ ասելով իմանամք զայլ և այլ բեկ
բեկմունս ձայնի . որով քաղցր լին բառք յարտա-
սանու թի : Այլ զի իւրաքանչիւր քաղաք և ազգ ու-
նին սեպհական բեկբեկմունս ձայնի, նմին իրի ար-
տասանու ին կոչի ազգային, և շեշտն՝ քաղաքական :
Ազգային արտասանու թին կամ շեշտն քաղաքական
կանոնաւորի ՚ի նոցանէ, որք ծնեալ են ՚ի նմին ազգի
և տեղւոջ . ուր քաջ և ըստ կանոնին խօսին յայն
լեզու . որպէս ՚ի Սոսկով քաջ խօսին ՚ի բարբառ
Ուուսաց, և գեղեցիկ առողանեն, քան յայլ տե-
ղիս (777) :

696. ք. Քեկբեկմունք ձայնի փոփոխեն զհընչմունս վանկից . ուր յամենայն լեզուս դոն վանկբ , յորոց վերայ հնչումն սաստկանայ կամ բարձրանայ , և այն կոչի՝ սուր . 'ի մեզ շեշտ : Ան և վանկբ , յորոց վերայ ձայնն մեղմ և ցած հնչի . որով կոչի՝ ծանր շեշտ կամ ցած . իսկ 'ի մեզ՝ բուժ : Ան և այլք , յորոց վերայ բարձրանայ ձայնն և անդրէն ցածնու , և այս կոչի՝ պարոյկ : Օնչանս այսոցիկ հնչմանց տէս 'ի վեր անդր (685) :

697. ֆ. Այսոքիկ երեքին շեշտք կամ ոլորակք 'ի լեզուս ինչ ներգործութի զնին 'ի վերայ բառից . սակայն 'ի լեզու Աուսաց չի կիրառութիւն . այլ սովորութի ուսեալ զիտեն արտասանել ըստ կարգի : Քայց և այնպէս՝ 'ի հմտութի նորավարժից ոչ զանց առնեմք զնեւ զշեշտս 'ի վերայ բառից , որ զինի :

2. ԳԻՏԵԼԻՔ 'Ի ՎԵՐԱՅ ԲԱՆԱԿԻ .

698. ւն . Քանակն ցուցանէ յապաղումն ձայնի երկար և սուղ . որ և տարբերի 'ի շեշտէ այնու՝ զի բացորոշէ զերկարութի և զսղութի ամանակի յարտասանելն զվանկս : Այա շեշտք ցուցանեն զբարձրութի և զցածութի ձայնի . իսկ քանակք զերկարութի կամ յապաղումն և սղութի ամանակի :

699. ք. Անկբ՝ որք յառողանութե անդ յապաղէն զձայնն՝ կոչին երկար . իսկ որք 'ի սուղ ժամանակի արտասանին՝ կոչին սուղ : Արդ՝ ծանօթութիւն ասացելոցս կարի կարևոր է ոչ միայն 'ի պէտս առողանութե , այլ և տաղաչափութե Աուս լեզուին : Աորին աղաղաւ զնեմք զհետեւեալ կանոնս ըստ ընտրելագոյն քերթողաց . որով մարթ է խելամուտ լինել ամենայն հանգամանաց առողանութե :

Անոն ւն .

700. Աիավանկ բառք սովորաբար են երկար . որպէս , бо'гъ , стра'хъ , де'нь , ևն : Այլ 'ի բանաստեղծութե են թաղրին երկդիմի . այս է՝ մերթ

երկար և մերթ սուղ ըստ բերման պարագայից :

Սակայն գտանին միավանկ բառք, որք նա և յարձակ բանս միշտ են սուղ . որպիսի են՝ անմաննիկքս ա, да, же, и, на, но, бы, ли. ք. Տաղասական մաննիկս не, թէ միայնակ և թէ ՚ի բաղադրու-

թեան միշտ է սուղ . ՚ի բաց առեալ զբառս նե՛-
 видалъ, не՛ворощъ, не՛доросль, не՛другъ, не՛-
 мощь, не՛крестъ, не՛когда, не՛погодъ, не՛чисмъ .
 ք. Սախադրութիք է թէ պարզք, և է թէ բաղա-
 դրեալք են սուղ . որպէս, предъ шобою, безъ
 памяти, безгласіе, нйзвергаю, lix . ՚ի բաց առեալ
 զայնս, որ բարդեալ կան ՚ի հետեւեալ բառս .
 бе՛здна, во՛згласъ, во՛здухъ, во՛зрастъ, до՛ведь,
 до՛мыслъ, до՛пускъ, за՛бышь, за՛водъ, за՛города,
 за՛падъ, за՛пахъ, за՛писъ, за՛повѣдь, за՛спа, за՛-
 сыпъ, и՛зблизи, и՛звергъ, и՛згарь, и՛зданный, и՛з-
 морозъ, и՛зповѣдь, и՛зподоволь, на՛бережная, на՛-
 веселъ, на՛выкъ, на՛дданный, на՛дпись, на՛пускъ,
 на՛сыпъ, о՛бликъ, о՛бручъ, о՛быскъ, о՛дурь, о՛зимь,
 о՛кликъ, о՛крикъ, о՛купъ, о՛нись, о՛нушъ, о՛пытъ,
 о՛спалъ, о՛сыпъ, о՛шдыхъ, о՛шкликъ, о՛шкупъ,
 о՛шмахъ, о՛шмѣль, о՛шповѣдь, о՛шпепель, о՛щѣпъ,
 о՛щупъ, пе՛ревязь, пе՛реколь, пе՛репись, пе՛речень,
 по՛водъ, по՛дашь, по՛двигъ, по՛дкупъ, по՛дмѣсь,
 по՛дпись, по՛зывъ, по՛игрышъ, по՛искъ, по՛рознь,
 по՛несь, по՛тягъ, по՛честъ, по՛ѣздъ, при՛вязь,
 при՛гарь, при՛дурь, при՛зракъ, при՛кладъ, при՛косъ,
 при՛пись, при՛шискъ, про՛воды, про՛искъ, про՛лежень,
 про՛махъ, про՛мыслъ, про՛повѣдь, про՛пускъ, про՛-
 торя, про՛ѣспи, ра՛зря, ро՛здыхъ, ро՛зыгрышъ,
 ро՛зыскъ, ро՛спись, со՛вѣсть . Սորա բնաւք են եր-
 կար :

Ըստ այսմ նախադրութիս вы է երկար յանորոշ
 կատարեալն, և ՚ի ժամանակս բայից ածանցելոց ան-
 տի, նա և յանուանս բարդեալս այնու . քր . вы՛пи-
 сашъ, вы՛писалъ, вы՛писка, lix :

Անհի Է.

701. Արիւնի բառք 'ի բաղադրին պահէն տա
կաւին զերկար քանակ իւրեանց . որպիսի են, Бо'гъ,
Бо'жіе, гла'сѣ, безгла'сїе, согла'сїе, согла'снїй,
և:

'ի բայ առեալ զբառսք նա'божество, на'божно,
на'божнїй, по'лдень, полу'деннїй, по'лночь, по-
лу'нощнїй .

Անհի Դ.

702. Այք յանգեալք 'ի аю, ую, ѳю, юю,
яю 'ի ներկայս սահմանականին, ընդունելու թեան
և դերբայի . ևս և 'ի հրամայականն անորոշ և կա-
տարեալ՝ պահէն զքանակ երկար . ուր ձայնաւորքս
а, у, ѳ, ю, я, երկարին . դր . быва'ю, быва'ешь,
быва'й, быва'ющїй, быва'я ; вою'ю, вою'й, заво-
ю'й, вою'ющїй, вою'я , և:

'Այս' խոսորին հետեւեալ բայքս ասու'կաю,
каю, а'хаю, бара'хтаюсь, баю'каю, бо'шаю, брыз-
гаю, бу'лькаю, бу'хаю, бѳ'гаю, вава'каю, вала'н-
даюсь, вра'каю, вѳ'даю, вѳ'шаю, га'вкаю, га'каю,
га'ркаю, ги'ваю, गरेмы'каю, гра'каю, гу'каю, гу-
лю'каю, да'каю, даю', дви'гаю, де'ргаю, ду'маю,
звя'каю, каля'каю, ка'паю, кара'бкаюсь, ка'ркаю,
ква'каю, ке'ркаю, кове'ркаю, ко'каю, ко'мкаю, кря'-
каю, кувы'ркаю, ку'шаю, ку'шаю, ло'паю, люлю'-
каю, ля'паю, мы'каю, мѳ'шкаю, ну'каю, нѳ'ваюсь,
ню'хаю, обма'нываю, обѳ'даю, о'хаю, па'хшаю, пи'-
каю, пла'ваю, пла'сшаю, по'лзаю, по'рскаю, пры'-
гаю, пры'скаю, пря'даю, пу'каю, пу'шаю, рабо'шаю,
ру'шаю, ры'скаю, сва'шаю, спря'паю, шаю', шо'-
паю, шре'скаю, шро'гаю, шю'каю, шя'вкаю, шя'паю,
у'жинаю, у'хаю, ца'паю, цара'паю, цы'каю, ча'-
вкаю, чирли'каю, че'рпаю, ха'паю, ха'ркаю, хло'-
паю, хля'баю, хны'каю, хрю'каю, ша'ркаю, ша'-
сшаю, ши'каю, што'паю, що'лкъю, беззакон'ную,

болѣзную, брѣзгую, вѣстную, жалую, же́ртвную, жую́, коры́стную, кую́, милосе́рдную, оби́льную, па́мяшную, печа́льную, по́льзную, пра́здную, пѣснную, ра́дную, ра́стную, слѣ́дную, сную́, сб́стную, шре́бную. Այլ այլ ամենայն բայք՝ յանգեալք ՚ի ստնայ : յորս երկար վանին է այն, որ էր երկար ՚ի նախագաղափարն . որպէս, безмо́лвствую ՚ի безмо́лвіе, влады́чествую ՚ի влады́чествѡ, lix : Հուսկ յետոյ և սոքա гугни́вѣю, гуна́вѣю, каю́ю, ка́шляю, кла́няюсь, мѣ́ряю, у́шреннюю . Արկորոգ՝ խոտորին բաղադրեալ բայք յանգեալք ՚ի ива́ю, ыва́ю ; որպիսի են выгова́риваю, разпи́сываю, lix . զորոց զինի :

Անն Դ .

703 . Բայք յանգեալք ՚ի ею́, ѳю́, ою́, երկար գործեն զեզերիչ ձայնաւորն ю́, և զայլ ձայնաւորս, որք զնին ՚ի տեղի այնր յայլ դէմս . փր . вои́ю, вопи́шь, вопи́шь, вопи́мъ, вопи́ше, вопи́мъ ; клею́, клеи́шь, клеи́шъ . клеи́мъ, клеи́ше, клея́шъ, lix :

Արտաքոյ են կանոնիս բայքս во́ю, кро́ю, мо́ю, но́ю, поко́ю, ро́ю, сво́ю, сшо́ю . Իսկ ՚ի հրամայական եղանակի երկարն փոխաբերի ՚ի վերայ տառից е, о ; փր . пою́, по́й, по́йте, шрою́, шро́й, lix :

Անն Ե .

704 . Բայք յանգեալք ՚ի у երկար առնեն զվերջին ձայնաւորն . փր . зову́, берегу́, пишу́, ношу́, цвѣту́, lix :

Եւսի՝ խոտորին յանգեալքն ՚ի ну, զորոց զինի :

Արկորոգ՝ հետևեալ բայք, ви́жду, жа́жду, кра́ду, спра́жду, б́ду, бли́жу, бре́жу, бры́зжу, ва́жу, ви́жу, вла́жу, га́жу, гла́жу, гни́зжуся, гре́жу, дви́жу, ка́вержу . кна́жу, ла́бжуся, ла́жу, ма́жу, мно́жу, моро́жу, ни́жу, плѣ́жу, поршня́жу, нѣ́жу, рѣ́жу, у́жу, лѣ́зу, а́лчу, бу́чу,

вью'чу, клв'чу, конопачу, ко'рчу, льго'чу, ма-
гни'чу, мая'чу, моро'чу, му'чу, мб'чу, пере'чу,
пла'чу, по'рчу, атла'шуся, вакшу, вертопра'шу,
во'ршу, вы'шу, вб'шу, горо'шу, еро'шу, ква'шу,
кра'шу, кукшу, курале'шу, ла'шу, левка'шу, ру'-
шу, слы'шу, шру'шу, тб'шу, шаба'шу, шам'шу,
шеро'шу, бере'шу, ла'щуся, мо'рщу, па'кощу, плю'-
щу, пры'щу, пы'щу, ры'щу.

Անձ Զ.

705. Արկալանկ բայից յանգեաց 'ի ու, առաջին
վանկն է երկար յամենայն ժամանակս և 'ի դէմն .
գր . ցи'бну, ցи'бнешь, ցи'бня, ցи'бнущій, ևն .
Առտորին ցену', клену', спону', шону', шяну' .

Անձ Է .

706 . Բայք յանգեալք 'ի дю , лю , ню , рю եր-
կարեն զվերջին ձայնաւորն ю ; գր . дождю', лю-
блю', времени', говорю', ևն .
Առտորին ածանցեալք 'ի դոյականաց , որք ունին
զերկարն ըստ նախագաղափարաց . որպիսի են ,
вб'рю , ածանցեալ 'ի вб'ра ; печалю , 'ի печаль ;
славлю 'ի сла'ва , ևն .

Անձ Ը .

707 . Պարզ բայք , որոց յաճախական աներևոյթ
յանգի 'ի ывать , ывал 'ի ывать . և զերակատարն
'ի ывалб , ывал 'ի ывалб , ունին զերկարն 'ի վերայ
այնր վանկի , որ յառաջէ քան զձայնաւորս и , ы ;
գր . говаривать , говаривалб ; чивывать , ևն .
Արտաքոյ են կանոնիս жива'шь , зыва'шь , пыва'шь ,
кыва'шь , мыва'шь , рыва'шь , быва'шь , шыва'шь .

Աննն Ը .

708. Րայք պարունակեալք 'ի նախընթաց կանոնս՝ անփոփոխ պահեն զերկարն , թէև յարեցին 'ի նախադրութի ինչ յանորոշ ժամանակս . զք . го-ва'ривать , разгова'риваю , разгова'ривалъ , разгова'ривай , разгова'ривашь , *և* :

Րստ այսմ՝ , жива'шь , выжива'ю ; зыва'шь , призы-ва'ю , *և* :

Աննն Թ .

709 . Րնդունելութիք , դերբայք , նա և զոյա-կանք յանգեալք 'ի անե , և ածանցեալք 'ի բայից , ունին զերկար 'ի վերայ նոյն խոյ վանկին , որպէս ունէր նախատիպն . զք . разни'сывающій , разни'сывавшій , разни'сывая , распы'сываніе , *և* :

Աննն Ճ .

710 . Րայք բաղադրեալք մասնկամբս ԵՄ յամե : նայն կատարեալ ժամանակս ողջոյն եղանակաց , ևս և ընդունելուէց և դերբայից՝ ունին զառաջին վանկն երկար . զք . вы'бѣгаю , вы'бѣжалъ , вы'бѣгу , вы'бѣги , вы'бѣжашь , вы'бѣжавши , *և* :

Աննն ՃԷ .

711 . Վոյսական և ածական անուանք՝ ածանցեալք յանցեալ կատարելոյ նախընթաց բայից , նոյնորի-նակ ունին զառաջին վանկն երկար . զք . вы'ученіе , вы'учка , вы'ходъ , вы'ходка , вы'водный , вы'горѣ-лый , *և* :

Աննն ՃԸ .

712 . Րայք պարզք և բաղադրեալք , որոյ ա-նըրևոյթը յանգին 'ի ашь , ишь , ошь , ышь , Ъшь ,

яшь, ունին զերկարն 'ի վերայ ձայնաւորացս ա, ы, о, ы, ъ, я; փր • блиста'шь, возблιστα'шь; верши'шь, соверши'шь; коло'шь, уколо'шь; мы'шь, размы'шь; смотрѣ'шь, разсмотрѣ'шь; явля'шь, изъ-ляя'шь, *և*։

Մենայն ժամանակք սահմանականին, հրամայակա-նին, ընդունելութե, և դերբայի, նոյնպէս և դոյս-կան անուանք՝ ածանցեալք յաներևութե, ունին զերկարն 'ի վերայ նոյն խի վանկին, որպէս ունէին նախաախորք • փր • блиста'шь, возблιστα'шь, бли-ста'ла'х, возблιστα'ла'х, блиста'я, возблιστα'я, бли-ста'вши, блиста'я, блиста'вши, блиста'ше, бли-ста'тельный, *և*։

Մտաբոյ էն կանոնիս նախ՝ բայք պարունակեալք 'ի փ, փ, ե, և է կանոնս։ Արկորդ՝ բայք յան-դեալք 'ի ну, զորոց եղև բան 'ի կանոնն զ։ Ար-րորդ՝ բայք յանդեալք 'ի веать, կամ 'ի веать, զորոց ասացաւ 'ի կանոնս ր, և թ։ Չորրորդ՝ բայք բաղադրեալք 'ի ձեռն մասնկան ем, զորմէ 'ի կա-նոնն ժա։

Կանոն ժԳ.

713. Պարզ գոյականք և նուազականք յանդեալք 'ի ка հանդերձ նախընթաց մի կամ կրկին բաղա-ձայնիւք, և կամ ձայնաւորաւ ы, ունին զվերջն-թեր վանկն երկար • փր • ско'бка, шру'бка, загоро'д-ка, ла'йка, у'шка, *և*։

Ատորին башка', бишка', вѣ'шалка, ка'менка, ка-мка', доска', кирка', ла'донка, ла'комка, лѣ'повка, ма'занка, мали'новка, мѣ'сяшка, пенька', шоска', шреска', см'ворошка, ևս և գոյականք եղեալք 'ի կանոնն ժք։

Կանոն ժԵ.

714. Նուազականք ածանցեալք 'ի գոյականաց պարունակելոց 'ի նախընթաց կանոնն, ունին զերկար 'ի վերայ նոյն վանկին, զոր ունէր նախաախորք • փր •

ско'бка, ско'бочка; шру'бка, шру'бочка; у'шка, у'шочка, *ևի* :

Անն թշ .

715. Ածական անուանք ածանցեալք 'ի գոյականաց պարունակելոց 'ի նախընթաց կրկին կանոնա, ունին զերկարն 'ի վերայ այնր վանկի, զոր ունէր նախատիպն . զր . ба'йка, ба'йковый; ба'рка, ба'рочный; була'вка, була'вчатый, *ևի* :

Անն թէ .

716. Գոյականք յանդեալք 'ի տա ունին զվերջին վանկն երկար . զր . долгоша', клеветша', красота', толстоша', *ևի* :

Առտորին дремо'ша, забо'ша, защи'ша, волокн'ша, велел'поша, зѣво'ша, ико'ша, кану'ста, каре'ша, ка'рша, клю'ша, ко'мнаша, ко'фша, лани'ша, ле'нша, лопа'ша, льго'ша, ломо'ша, ма'чша, моне'ша, му'фша, мѣ'ша, мя'ша, невѣ'ста, охо'ша, пала'ша, пла'ша, пли'ша, по'чша, перхо'ша, пѣ'хо'ша, полозо'ша, примѣ'ша, сму'ша, смѣ'ша, рабо'ша, рво'ша, раке'ша, ро'ша, салома'ша, спа'росша, пра'ша, фле'йша, щедро'ша, я'хша .

Անն թե .

717. Գոյական անուանք յանդեալք 'ի ба, ունին զվերջին վանկն երկար . զր . алчба', губа', судьба', *ևի* :

Առտորին ба'ба, глы'ба, гу'ба (շուրթն), зло'ба, ко'лба, ры'ба, ушро'ба, шу'ба, жени'дья, сва'дья, сели'шья, слу'жба, голы'дья, ве'рба, шо'рба, шре'ба, бо'мба, зазно'ба .

Անն թԼ .

718 . Պոյականք յանգեալք 'ի նա , սնա , ունին զվերջին վանին երկար . զթ . близна , новизна , весна , десна , նա : Արտաքոյ են глави'зна , дашеви'зна , до-рогови'зна , ошчи'зна , при'зна .

Անն Դ .

719 . Պոյականք յանգեալք 'ի ւնյա , ւնյա , ունին զերկար 'ի վերայ ձայնաւորաց и , ы ; զթ . Бог'иня , Княг'иня , пусты'ня , ды'ня , նա : Աստորին боя'рыня , мона'рхиня , Госуда'рыня , и'но-киня , мона'хиня , ми'лосшыня , пу'сшыня (փոքրիկ վանք) , гу'сыня .

Անն Է .

720 . Ածական անուանք ածանցեալք 'ի գոյակաւնաց եղեւոյ 'ի նախընթաց կանոնի' ունին զերկարն ըստ նախատակին . զթ . Бог'ини'ն , Княги'ни'ն , бла-госпи'нный , նա :

Անն Ը .

721 . Պոյականք իգականասեռք' յանգեալք 'ի ւնա , որք ածանցին յարականաց , յամենայն հոլովս ունին զերկարն 'ի վերայ տառիս и ; զթ . купчи'ха 'ի բառէս купец' , поршни'ха , 'ի поршней , նա : Ըստ այսմ լինին և ստացական ածականք' ելեալք իգականասեռ գոյականաց . զթ . купчи'хин' , ще-голи'хин' , նա :

Անն Թ .

722 . Իգականասեռ գոյականք' յանգեալք 'ի ւնյա , ունին զյետին վանին երկար , բաց 'ի գործիաւ կան հոլովէ . զի յայնժամ երկար լինի վերջընթեր

վանկ. զք. судья, судье'ю, судья'ми; верей, воро-
жея, lix :

Խոտորին бумазе'я, каразе'я, галлере'я, фузе'я,
ше'я, ля'двезя, манши'ля, ке'ля, игу'менья. Մ-
այլ ամենայն իգականսեռ գոյականք ածանցեալք
յարականաց уиѢ; որպիսի են, ворку'нья, гово-
ру'нья, lix :

Վանն ԻԳ.

723. Վոյականք յանգեալք 'ի ля, мя, ря, ու-
նին վերջն[ձեր վանկն երկար. զք. во'ля, недѣ'ля,
вре'мя, и'мя, бу'ря, lix : Արտաբոյ են земля',
ше'я, осл'я, козля', зар'я, ку'ря, поздр'я :

Իսկ գոյականք յանգեալք 'ի мя, ունին 'ի յորնակին
զերկարն 'ի վերայ յետին ձայնաւորի յամենայն հո-
ւովս. զք. врем'са, врем'на иѢ, врем'на'ми, lix :

Վանն ԻԷ.

724. Վոյականք յանգեալք 'ի ія, ունին զնախ-
ն[ձայն վերջն[ձեր վանկն երկար. զք. мо'лн'я,
ли'н'я, коме'д'я, Импе'р'я, lix :

Խոտորին лишурги'я, лити'я, виш'я, панаги'я,
окси'я, эпашим'я, парем'я :

Վանն ԻԸ.

725. Վոյական անուանց յանգեալոց 'ի ва, га, да,
жа, за, ка, վերջն[ձեր վանկն է երկար. զք. бу'-
ква, сла'ва, доро'га, кни'га, воево'да, наде'жда,
ко'жа, му'ка, lix :

Խոտորին бечева', булава', вдова', бишва', ботва',
голова', дресва', ендова', молва', мурава', плошва',
права', дрова', дрога', радуга', ка'шорга, брюзга',
верезга', дуга', кочерга', мелузга', сайга', серьга',
слега', слуга', шамга', цынга', борозда', борода',
бурда', бѣда', вражда', гряда', дуда', звѣзда', лебе-
да', руда', слобода', узда', череда', ѣда', ѣзда', ме-

жа', буза', гроза', егоза', желѣза', лоза', слеза', а'з-
бука, мука (ալիւր), па'шока, фа'брика, клюка', ру-
ка', рѣка', спрока', чека', щека'.

Անոն Է.

726. Վոյականք յանգեալք 'ի ևա, ма, ра, ունին
վերջին վանին երկար. 'ի բայ առեալ գործնակի
ուղղական և հայցական, նա և գործիական թուա-
կան անուանս' երկու. յորս երկարն փոխաբերի 'ի
վերայ վերջնթեր վանկին. ֊ր. кайма', каймо'ю,
кайма'ми, игла', игло'ю, игла'ми, корма', шюрьма',
спрѣла', похвала', *և* :

Կտտորին ду'ма, каза'рма, па'льма, ра'ма, рп'ѳма,
со'йма, фи'жма, я'ма, ку'кла, она'ла, крамо'ла,
жи'ла, мого'ла, све'кла, си'ла.

Անոն Է.

727. Վոյական անուանց յանգելոց 'ի па, ра,
վերջնթեր վանին է երկար յավենայն հօրովս. ֊ր.
о'сна, ла'па, вѣ'ра, мѣ'ра, *և* :

Կտտորին крупа', скорлупа', снопа', шолпа', шрона',
ка'мера, бура', дира', мишура', нора', пора', просви-
ра', игра', сестра', икра'.

Անոն Է.

728. Վոյական անուանց յանգելոց 'ի са, фа, ха,
ца, ча, ша, ща, վերջնթեր վանին է երկար. ֊ր.
во'рса, му'ха, грани'ца, пши'ца, сѣ'ча, шу'ча, гру'-
ша, ро'ща, *և* :

Կտտորոյ էն коса', роса', полоса', оса', спрофа',
блоха', вежа', кроха', лопуха', лѣ'ха, па'зуха, ря'пу-
ха, сноха', соха', шруха', уха', чепуха', шелуха',
во'льница, восца', го'рлица, го'рница, дои'лица, жи'ш-
ница, жа'лобница, жеча'вица, желѣ'зница, зи'мни-
ца, и'дольница, и'жица, калу'жница, ка'шница, ки-
слица, ко'жица, ко'нница, ко'шница, ку'ница, ку'ри-

ца, купа'льница, куми'рница, ла'сповица, ли'пови-
ца, ли'спвенница, ло'жечница, лу'кавица, ма'зальни-
ца, ма'ковица, маиже'шница, ма'сленица, мб'льни-
ца, меше'лица, овца', па'лица, пу'говица, су'лица,
у'лица, парча', шы'сяча, епанча', каланча', саран-
ча', свбча', ра'шуша, ланша', душа'.

729. Վիտելի լիցի, զի իդականասեռ զոյականք
յանդեալք 'ի ցа, որք ածանցին յարականաց, ու-
նին զերկարն ըստ նախատպին. փր. а'гница 'ի բա-
ռէս а'гнецъ; бары'шница 'ի бары'шникъ; вино'вница
'ի вино'вникъ, lix:

Արտաբոյ էն Цари'ца 'ի բառէս Царь, Императри'-
ца 'ի Импера'торъ, голуби'ца 'ի го'лубь, мастери'-
ца 'ի ма'стеръ.

Անն Լ.

730. Վոյական անուանք ածանցեալք 'ի բայից և
յանդեալք 'ի еніе, որպէս և անցեալ ընդունելու-
թիք յանդեալք 'ի енный, ունին զերկարն 'ի վերայ
այնր վանկի, զոր ունէր առաջին դէմք սահմանա-
կան ներկային, որ համարի նախատիպ նոցին. փր.
береже'ніе, береже'нный 'ի բայէս берегу'; ве'рженіе,
ве'рженный 'ի բայէս ве'ржу, lix:

Ատտորին да'вленный 'ի բայէս давлю', но'шенный
'ի ношу', мо'ченный 'ի мочу'. Վա և ամենայն բա-
ղադրեալք մասնկամբս вы; որպէս՝ вы'крашеніе,
вы'крашенный, lix:

Անն ԼԵ.

731. Վոյականք յանդեալք 'ի ай, ей, ой, уй, ֆй
ունին զերկարն 'ի վերայ ձայնաւորացս а, е, о, у, ֆ;
փր. сара'й, водоле'й, геро'й, волу'й, злодѣ'й, lix:
Արտաբոյ էն воза'шай, ора'шай, ра'шай, и'ней, ко'-
фей, же'ребей, у'лей, бережа'шай.

Վանն ԼԷ .

732. Վոյական անուանց յանգեւոց 'ի Ին, վերջընթեր վանկն է երկար . զք . жре'бій , дина'рій ,
 ևն : Սապէս բառից յանգեւոց 'ի Եօ , Դօ , Ըօ , Զօ ,
 Կօ , Լօ , Մօ , Սօ , Պօ , Պօ , Վերջընթեր վանկն է երկար . որպէս . не'бо , и'бо , жел'во , о'ко , д'во ,
 прави'ло (ղեկ) , м'сшо , ևն :

Առտորին Գնձօ , մօլօկօ , օչկօ , յ'բլօկօ , օ'բլօկօ ,
 веслօ , греблօ , дуплօ , жерлօ , з'блօ , зе'րկալօ , кры-
 лօ , м'рիլօ , помелօ , пра'вилօ (կանոն) , пу'галօ ,
 село' , сверлօ , ремеслօ , стеклօ , с'бдлօ , письмօ ,
 у'дилօ , хайлօ , челօ , числօ , клеймօ , колесо' , доло-
 шօ , зо'лօшօ , р'бшешօ .

Ան և անուանք յանգեալք յեղականն 'ի օ երկար .
 'ի յընականն փոխեն զայն 'ի վերայ վերջընթեր
 վանկին . զք . крыло' , кры'лья , кры'льев' , ևն :

Վանն ԼԸ .

733. Իճանցական գոյականք յանգեալք 'ի Եօ ,
 ունին զայն վանկ երկար , զոր ունեին նախատիպքն .
 զք . во'инспво յանուանէս во'ин' , мона'шесшво 'ի
 мона'х' , ра'веншво 'ի ра'вный , ևն :

Առտորին адмиральше'йство , кро'шево , мошовспво ,
 родшво , баловшво , вещешво , естешво , роско-
 шешво , свойшво (ազգակցութի) , сродшво , шор-
 жешво .

Իսկ նախատիպ անուանք յանգեալք 'ի Եօ , ունին
 զվերջընթեր վանկն երկար . զք . др'во , сл'во , пи'-
 во , ևն : 'ի բաց առեալ օ'лօво , ку'рево , за'рево , ва'-
 рево , в'зшолево .

Վանն ԼԹ .

734. Վոյական անուանց յանգեւոց 'ի ոօ , րօ վեր-
 ջին վանկ յեղականն է երկար . զք . бревно' , окно' ,
 ведро' , серебро' , ևն :

Խոտորին бра'шно, колѣ'но, полѣ'но, ло'но, сѣ'но,
 о'зеро, у'шро, ве'дро (*պարզ եղանակ*) :

Կանոն Է .

735. Վոյականք յանգեալք 'ի абѣ, авѣ, агѣ,
 адѣ, ажѣ, азѣ, акѣ, алѣ, амѣ, анѣ, арѣ, асѣ,
 ашѣ, ахѣ, յամենայն հօրովս ունին զերկար 'ի վե-
 րայ ձայնաւորիս а ; ֊ր . Архитра'вѣ, водопа'дѣ,
 прика'зѣ, Адмира'лѣ, фиміа'мѣ, бара'нѣ, амба'рѣ,
 Сена'тѣ, мона'хѣ, *և* :

Խոտորին օ'сташѣ, ры'чагѣ, о'бразѣ, при'зракѣ,
 при'мракѣ, а'ншалѣ, шо'мпалѣ, боло'банѣ, кла'п-
 на'иѣ, ло'занѣ, ми'чманѣ, ра'шманѣ, са'ванѣ, фла'г-
 манѣ, фу'рманѣ, ва'рварѣ, не'ктарѣ, по'варѣ,
 са'харѣ, а'шласѣ (*ատլաս*), у'жасѣ, ба'рхашѣ, о'ш-
 махѣ, ро'змахѣ .

Կանոն Է .

736. Վոյականք յանգեալք 'ի егѣ, ежѣ, емѣ,
 есѣ, ешѣ, յամենայն հօրովս ունին զերկար 'ի վե-
 րայ ձայնաւորիս е ; ֊ր . паде'жѣ, яре'мѣ, ефе'сѣ,
 перепле'тѣ, *և* :

Խոտորին бе'регѣ, дре'безгѣ, ше'легѣ, о'мегѣ, ше'-
 ремѣ, ко'чешѣ, ле'нестѣ, кре'чешѣ, скре'жешѣ,
 шре'пешѣ .

Կանոն Է .

737. Վոյական անուանց յանգելոց 'ի елѣ, енѣ,
 ерѣ, վերջն[ձեր վանկն է երկար . ֊ր . А'нгелѣ,
 пе'пелѣ, ски'менѣ, ве'черѣ, *և* :

Խոտորոյ են նախ՝ козе'лѣ, коше'лѣ, оре'лѣ, осе'лѣ,
 ове'нѣ, кове'րѣ, копе'րѣ, косте'րѣ, чабе'րѣ, шате'րѣ,
 որոց յետին վանկն է երկար . Բաց 'ի յոքնակի գոր-
 ծիականէ, որոց վերջն[ձեր վանկն է երկար :

Երկրորդ՝ пе'ренелѣ, кавале'րѣ, камерге'րѣ .

Անոն ԼԵ.

738. Վոյականք յանգեալք 'ի աչԷ, երկավանկ անուանք յանգեալք 'ի ԵւԷ, և նուազականք յանգեալք 'ի ԵԿԷ, ունին զվերջն վանկն երկար, բաց 'ի յոքնակի գործիականէն, ուր երկար է վերջն թեր վանկն. փր. бога'չԷ, свла'չԷ, бѣле'ւԷ, ко-не'ւԷ, хоре'կԷ, суче'կԷ, ևն :

Խոտորին ա'ցнеւԷ, вы'жлеւԷ, вѣ'деւԷ, гла'я'неւԷ, па'леւԷ, пе'реւԷ, ра'неւԷ, си'теւԷ, свя'штеւԷ, ста'веւԷ, ста'реւԷ :

739. Իսկ բազմավանկ անուանց յանգելոց 'ի ԵւԷ, վերջն թեր վանկն է երկար. փր. влад'леւԷ, пол-ково'деւԷ, помера'неւԷ, черво'неւԷ, ևն :

Խոտորին ба'хшереւԷ, бер'ковեւԷ, ва'ленեւԷ, жере-бе'ւԷ, ледене'ւԷ, ло'панեւԷ, ми'лостивեւԷ, моло-де'ւԷ, образе'ւԷ, пе'рвенеւԷ, пра'штеւԷ, пряже-не'ւԷ, сажене'ւԷ, сорване'ւԷ, студене'ւԷ :

740. Վիտելի է' զի նուազական անուանք յանգեալք 'ի ԵԿԷ, նա և կազմեալքն 'ի նուազակա նաց յանգելոց 'ի ԵԿԷ, ունին զվերջն թեր վանկն երկար, բաց 'ի յոքնակի գործիականէն, ուր երկարն փոխաբերի 'ի նախընթաց վանկն. փր. куле'чекԷ, суче'чекԷ, ևն :

Անոն ԼԶ.

741. Վոյականք յանգեալք 'ի ԻԵԷ, ԻՎԷ, ԻԴԷ, ԻԸԷ, ԻՅԷ, ԻԼԷ, ԻՄԷ, ԻՆԷ, ԻՍԷ, ԻՍԷ, ԻՓԷ, ԻԽԷ, ԻՊԷ, յամենայն հոլովս ունին զերկար 'ի վերայ ձայնաւորիս և; փր. залив'վԷ, арши'նԷ, го-споди'նԷ, банки'րԷ, ани'сԷ, грани'шԷ, тари'ֆԷ, ևն :

Խոտորին օ'шибԷ, а'спидԷ, օ'шчвиԷ, ба'ринԷ, во'инԷ, крестья'нинԷ, у'жинԷ, фе'линԷ, хозя'инԷ, апока'липисԷ, օ'никԷ, фе'никԷ, я'списԷ, а'исшԷ, а'бшишԷ, ака'ѳисшԷ, акса'митшԷ :

Անն Խ.

742. Աննցական գոյականք յանգեալք 'ի րկՅ ,
 ունին զայն վանկ երկար , զոր ունէր նախաարխն .
 րք . бары'шникՅ 'ի բառէս бары'шՅ , дво'рникՅ 'ի
 дво'рՅ , у'мникՅ 'ի у'мный ; но'жикՅ 'ի ножՅ , ևն :
 Առտորին браковщи'кՅ , бунтовщи'кՅ , водови'кՅ ,
 возови'кՅ , ворошни'кՅ , вшо'рникՅ , временщи'кՅ ,
 вѣстовщи'кՅ , голи'кՅ , годови'кՅ , деньщи'кՅ , девя-
 тери'кՅ , духовни'кՅ , душини'кՅ , зеленщи'кՅ , кле-
 вешни'кՅ , клопо'вникՅ , мапери'кՅ , мѣновщи'кՅ ,
 остери'кՅ , полови'кՅ , племя'нникՅ , пудови'кՅ ,
 пухови'кՅ , пятери'кՅ , полко'вникՅ , ростовщи'кՅ ,
 рѣщикՅ , страховши'кՅ , судовщи'кՅ , семери'кՅ ,
 шайни'кՅ , шросни'кՅ , учени'кՅ , фуншови'кՅ , хво-
 росни'кՅ , часовщи'кՅ , ерети'кՅ , чешвери'кՅ ,
 ямщи'кՅ . Իսկ նախաարխք յանգեալք 'ի րկՅ ու-
 նին զվերջն թեր վանկն երկար . րք . ара'нникՅ , а-
 сте'рикՅ , су'рикՅ , ևն : Արտաքոյ էն золотни'кՅ ,
 парի'кՅ , кули'кՅ , обели'скՅ , мужи'кՅ , семи'кՅ .

Անն Խ.

743. Գոյականք յանգեալք 'ի օվՅ , օղՅ , օճՅ ,
 օշՅ , օլՅ , օմՅ , օնՅ , օնՅ , օրՅ , օսՅ , օնՅ , յանկ-
 նայն հոլով ունին զերկար 'ի վերայ ձայնաւորիս օ ;
 րք . рыболо'вՅ , поро'гՅ , изхо'дՅ , машро'зՅ , гла-
 го'лՅ , зако'нՅ , сыро'пՅ , вопро'сՅ , ևն :
 Առտորին бо'ровՅ , же'рновՅ , но'ровՅ , օ'стровՅ ,
 ре'половՅ , про'логՅ , хроно'логՅ , го'лодՅ , го'родՅ ,
 не'водՅ , смо'родՅ , по'лозՅ , бу'йволՅ , діа'волՅ ,
 и'долՅ , ко'локолՅ , ку'полՅ , пра'солՅ , у'голՅ , за-
 кромՅ , во'ронՅ , де'монՅ , діа'конՅ , ла'донՅ , ши-
 монՅ , епи'скопՅ , ху'шорՅ , го'лосՅ , и'косՅ , ди-
 ско'сՅ , ха'осՅ , во'ротՅ , ро'потՅ , шо'потՅ , ше'-
 потՅ .

Աննն ԽԷ .

744. Պոյական անուանց յանգեւոց 'ի օԲԵ, օԿԵ, ւԵԵ, ւՄԵ, յամենայն հօլովս վերջնն թեր վանկն է երկար . փր . սփօսօԲԵ, десяшоԿԵ, аичо'ւԵԵ, а'вгустԵ, ևն :

Արտաբոյ ԷՆ ԵՖՆօ'ԿԵ, замօ'ԿԵ, игро'ԿԵ, като'ԿԵ, лошо'ԿԵ, мѣшо'ԿԵ, песо'ԿԵ, ростօ'ԿԵ, суро'ԿԵ, хо-до'ԿԵ, Բздօ'ԿԵ, որոյ յեալն վանկն է երկար, բաց 'ի յորնակի գործիականէ :

Աննն ԽԸ .

745. Պոյականը յանգեալք 'ի ԵՆ, ԵՄ, ԵԵ, ԸԵ, ՅԵ, ԿԵ, ԼԵ, ՄԵ, ՆԵ, ՐԵ, ունեւով նախնն թաց զմի 'ի ձայնաւորացս ւ, ւ, ֆ, ւ, ւ, ւ, յերկարն ունին 'ի վերայ եզերիչ ձայնաւորին յամենայն հօլովս . փր . сосу'ԸԵ, обв'ԸԵ, человекԵ, сою'ՅԵ, ևն :

Խոտորին Գա'ւստուԿԵ, на'ւստուԿԵ, фа'րштукԵ, му'скулԵ, пра'щурԵ, пра'урԵ, я'щерԵ, на'прыскԵ, про'мыслԵ, пра'дѣлԵ, по'люсь .

Աննն ԽԹ .

746. Պոյականը յանգեալք 'ի ԵՎ, ԼԵ, ՆԵ, ՐԵ, Ը և նախատիպք յանգեալք 'ի տԵ, յամենայն հօլովս ունին զերկար 'ի վերայ եզերիչ ձայնաւորին . փր . а-прѣ'ԼԵ, боле'ՅԵ, Госуда'րԵ, мече'տԵ, ևն :

Խոտորին Եբ'րօԿԵ, я'шрօԿԵ, ми'шкаль, а'лкоголь, вѣ'ксель, за'валь, не'видаль, при'быль, ги'бель, го'голь, гри'фель, дря'гиль, поги'бель, у'даль, ка'шель, ку'коль, кра'стель, лѣ'шорасль, ско'бель, сте'бель, шо'поль, та'бель, шу'фель, фла'гель, цо'коль, ште'мпель, ще'голь, бо'лонь, бре'день, га'вань, гре'бень, ка'мень, о'сень, ще'бень, я'сень, апте'карь, ба'харь, и'згарь, лѣ'карь, па'харь, пи'сарь, ры'царь, сле'сарь, у'шварь, Це'сарь, де'верь, бала'кирь, ко'зырь, е'герь, о'дурь, ма'терь, об'ѣярь ,

па'стырь, па'ницырь, пла'стырь, у'горь, я'корь, во'лоснь, в'гось, ло'кошь, па'першь, че'люсь.

747. Վիտեղի է, զի ածանցական գոյականք յանգեալք 'ի տь, ունին զայն վանկ երկար, զոր ունէր նախատիպն. փր. весе'лость 'ի բառէս весе'лый, го'лность 'и во'льный, liā. Արտաբոյ էն бла'гость 'и бла'гій, за'висть 'и зави'доваць, не'нависть 'и не'навѣдѣшь, о'блaсть 'и облада'шь, по'вѣсь 'и повѣ'дашь, по'дашь 'и подава'шь, ко'нопать 'и ко'нопа'шить.

Վանն եւ.

748. Արականատեւ գոյականք յանգեալք 'ի шель, յամենայն հոլովս զայն վանկն ունին երկար, որ նախընթաց է մասնկանս шель; փր. блюсти'шель, блюсти'шеля, блюсти'шело, liā. законода'шель, учи'шель, liā:

Արտորին дѣ'лашель, дѣ'йствователь, пла'ватель, послѣ'дователь, шре'бователь, слу'шатель.

Վանն եւ.

749. Վոյական անուանց յանգեալք 'ի бь, жь, зь, чь, шь, յամենայն հոլովս երկարն է անփոփոխ. փր. го'лубь, про'лубь, бе'режь, ви'шязь, liā:

Իսկ որոց յանգին 'и ня, шя, ая, оя, уя, бя, ъя, վերջընթեր վանկն է երկար. փր. ба'ня, ба'шня, де'ре'вня, со'я, збру'я, liā:

Արտորին ягня', броня', скрипя', спряпя', ступкопя', ступня', возня', головня', городня', квасня', квашня', клешня', машня', пшерна', размазня', родня', шепотня', четверня', шелкошня', щеня', шрескошня', дыня', ушня', струя', шта'шуя, змѣя'.

Վանն եւ.

750. Անուանց անուանք дво'е, тро'е, че'шве'ро, пя'шero ше'шero, се'шero, о'сьшero, де'вяшero,

скій, плотскій, мірскій, селяскій, шворческій, о'рлій, о'слаій, з'имній, о'вній, весе'нный, осе'нный, сыно'вный, послѣ'дній, боже'ственный, больны'й, верхо'вный, ветошны'й, вешчи'нный, веществе'нный, ви'нный, власяны'й, водяны'й, воє'нный, волше'бный, враче'вный, на'божный, ненави'стный, гвозди'нный, гла'вный, голо'дный, го'рный, гости'нный, губны'й, гуси'нный, двойны'й, десятерны'й, деся'тый, дли'нный, домо'вый, деревя'нный, дрова'ный, дрождяны'й, дрянны'й, духо'вный, епархїа'льный, звѣ'здный, звѣр'ный, земляны'й, зубны'й, зѣ'льный, избны'й, икряны'й, каба'льный, колоко'льный, корабельный, коренны'й, кровяны'й, кры'льный, крѣ'постны'й, ледяны'й, лѣ'сны'й, мишу'рный, моло'чный, муравьи'нный, муш'ный, нище'стный, ночны'й, обру'чный, овся'нный, обяри'нный, орли'нный, плаче'вный, площадны'й, плавильный, пивны'й, пи'льный, помо'щный, рвяны'й, ржаны'й, ро'дный, роско'шный, ру'нный, се'льный, серде'чный, сере'бряный, сквозны'й, словес'ный, смѣ'шны'й, соле'ный, соловьи'нный, составны'й, сру'чный, спуде'нный, суде'бный, сѣ'ны'й, шѣ'лесный, шройны'й, ушны'й, хмѣ'льны'й, ху'льный, церко'вный, цѣ'нный, цѣ'пны'й, четверны'й, чешу'йный, щелочны'й, яп'чный, театра'льный.

Կանոն Ժ .

753. Բճական անուանց յանդերոց ՚ի авый, явый, явый, шый, վերջըն՝ թեր վանկն է երկար. դր. здравый, дождливый, алова'шый, спрехови'шый, ևն .

Բրտաբոյ ևն կանոնիս հետևեալ ածականք, որք յա մենայն հորովս ՚ի վերայ նոյն վանկին ունին զերկարն . ալյալէս, харчевы'й, парчевы'й, вѣ'жливый, зави'дливый, забля'чливый, сби'евичный, сбойливый, прибо'рчивый, привѣ'пливый, привя'зчивый, многоглаго'ливый, де'рзосливый, дога'дливый, забо'ш-

Հեն զերկար 'ի վերայ նոյն խկ տառից Ե, օ : զր .
 але'некЪ, гладе'некЪ, велико'некЪ, крѣпо'некЪ, *և* :
 'Արյնակէս յանգեալք 'ի ԵхонекЪ, օхонекЪ, ունին
 զերկար 'ի վերայ նոյն տառից . զր . але'хонекЪ,
 крѣпо'хонекЪ, *և* :

Անն ճԳ .

756 . Ահրաջ կազմեալք յածականաց և յան-
 դեալք 'ի Ե, Ի, Օ, Էն ընդ վերոյեղեալ հանոնօք .
 նմին իրի դնեմք 'ի կարգիս զբազում տեսակս մակ-
 բայից հանդերձ ածականօք , յորոց կազմին , և ու-
 նին զերկարն այսպէս . бога'шо 'ի բառէս бога'шмй ,
 ва'жио 'ի ва'жныйй, поле'зно 'ի поле'зный, кра'йне 'ի
 кра'йній , дру'жески 'ի дру'жескїй , *և* :

Խորորին մահրայքս ало' 'ի բառէս а'лымй, бо'льно
 'ի больны'й , бла'го 'ի благї'й , де'шево 'ի дешев'мй,
 до'рого 'ի дорогї'я , бѣло' 'ի бѣ'лымй, ве'село 'ի ве-
 се'лымй, красно' 'ի крас'нымй, ровно' 'ի ров'нымй, дур-
 но 'ի дурны'й , остро' 'ի о'стрмй, про'сно 'ի про-
 ствы'й , ко'со 'ի косы'й , люб'о 'ի люб'мй, ли'хо 'ի
 лихї'й , пло'хо 'ի плохї'й , на'го 'ի нагї'й , пря'мо
 'ի прям'я , ря'бо 'ի ряб'мй, свѣ'пло 'ի свѣ'шлымй,
 свя'шо 'ի свяс'мй, слѣ'по 'ի слѣ'пмй, легк'о 'ի лег-
 кїй , су'хо 'ի сухї'й , сы'ро 'ի сыр'мй, сѣ'ро 'ի сѣ'-
 рый , шу'го 'ի шугї'я , шу'по 'ի шум'мй, хоро'шо 'ի
 'ի хоро'шїй , ху'до 'ի худ'мй, широ'ко 'ի шир'кїй .

Անն ճԴ .

757 . Ահրաջից յանգելոց 'ի Ե, վերջին վանկն
 է երկար . զր . всегда , вчера , *և* :

Խորորին օшкү'да, по'сю'да, нѣ'куда , բաղադրեալք
 'ի մանկանցս օш , по , нѣ , որք [Թէ և յանգին 'ի
 Ե , բայց առաջինք ունին զվերջընթեր վանկն եր-
 կար . և յետինն զառաջին վանկն :

Վանն ծէ .

758 . Նախադրութիք бли'зко , ме'жду , ми'мо ,
о'коло , по'длѣ , по'слѣ , пре'жде , ра'ди , на'до ,
и'зо , бе'зо , о'бо , пре'до , ունին զվերջնն թեր վաննին
երկար : Իսկ այլք ունին զվերջնն վաննին երկար .
որպէս . кроме , пере'дѣ , іа :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ն Ի Կ Ե Ր Ո Ր Գ

О Стихотворенія .

ՅԱՂԱԳՍ ՏԱՂԱԶԱՓՈՒԹԵԱՆ .

759 . Վամբելով սակաւուք տալ տեղեկութիւն
բանաստեղծական լեզուին Սուսաց կամ տաղաչա-
փութիւն , աւանդեմք զկարեւոր ծանօթութիւն և զի-
տելիս 'ի համառօտն բովանդակելով . այլում թու-
ղեալ ժամանակի զընդարձակ ծանօթութիւն : Արդ՝
տաղաչափութիւնն է արուեստ յօրինելոյ զոտանա-
ւորս : Իսկ ոտանաւորն է բան չափով տողեալ ըստ
որոշեալ կանոնաց քերթողուէ : Վիսաւոր կանոնք
են չափ և յանգ . չափն ցուցանէ զերկարութիւն ոտից
կամ վանկից . իսկ յանգն զքանակ երկար կամ
բութ : Սըր ամենայն վանկք շեշտեալք են երկար
(696) , և որք ոչ շեշտին՝ են բութ կամ սուղ 'ի
լեզուին Սուսաց : Սուտի 'ի տողէլ անդ Սուս տա-
ղաչափութիւն առաւելապէս 'ի կիր ածին քառեակ
ազգք ոտից . զորս համառօտեսցուք 'ի հետեւեալ
կանոնս :

Վանն Թ .

760 . Բանաստեղծական ստն , որ բաղկանայ յեր-
կուց վանկից , որոց առաջին երկար և վերջինն սուղ ,
կոչի Սեծասար . որպէս бремъ , дѣлу , іа : Իսկ 'ի
մեզ Դաւիթ երբեք , շերեշ , іа :

Անն Է .

761 . Տաղաչափական ոտն , որ բաղկանայ յերկուց վանկից , որոց առաջին աղօտ , և յետինն երկար , կոչի Սեծալերջ . որպէս на ро́дѣ , лю́бовь , և : Վ մեզ հարէն , մարօղ , սոնալ , և :

Անն Է .

762 . Չափաբերական ոտն , որ բաղկանայ յերկուց վանկից , որոց առաջին երկար , և երկու յետինք աղօտ կամ սուղ , կոչի Սփեղն . որպէս дѣла́ ме́ль , вы́дѣ́ла , և : Վ մեզ հարէն , ճգոսսոս , ճրեորդ , և :

Անն Է .

763 . Բանահիւսական ոտն , որ բաղկանայ յերկուց վանկից , որոց երկու առաջինք սուղ , իսկ վերջինն երկար , կոչի Սէրջափանջ . որպէս че́ло́вѣкѣ , го́сподинѣ , և : Վ մեզ խորխորափ , իբրեւէշ , փեւեւէփ , և : Բայտ այսց կանոնաց բաղկանան ոտանաւորք Սուսաց , և լինին վեցոտնեայ , հնգոտնեայ , քառոտնեայ , եռոտնեայ , և երկոտնեայ : Ըլ ըստ քանակին կոչին Սեծասար , Սեծալերջ , Ստեղն , Սերջատանջ : Ըն որք կոչին պարզ՝ ըստ որում բանահիւսին ՚ի միջէ տեսակէ ոտից . և են որք կոչին խառն՝ ըստ որում չափաբերին ՚ի պէսպէս տեսակաց անտի :

Ստանաւորք Սուսաց նկատմամբ յանգից՝ կամ արական են և կամ իգական : Ըրական ասին , որոց յետին վանկն է երկար : իսկ որոց վերջընթեր վանկն երկար՝ իգական ասին :

Նեփեանք .

764 . Թ . Ըռաջին տեսակ ոտանաւորաց առ Սուսս կոչի յունական ձայնիւ ямбо , Սեծալերջ . որ

բաղկանայ յերկուց վանկից . առաջինն է սուղ, երկրորդն երկար . ֊ր .

Въ а б е м б б у д м о с и б г б л и ц о м б .

765 . Է . Արկրորդ տեսակն կոչի Анапестическій , Սեբաստանյ , որ բաղկանայ յերկուց նախընթաց սուղ վանկից , և 'ի միոջէ երկարէ . ֊ր .

На че р шан б мно го кра ш но в б б ы гу ш и х б во л на х б .

766 . Գ . Արրորդն կոչի Ямбовъ и Анапестовъ , Աստան . յորում ըստ բերման հարկի կամ հաճոյից զուգադրին ոտք . ֊ր .

Во ц и ш у с е б ы че р в е и х в а ш а ш ь .

767 . Դ . Չորրորդն կոչի Хорическій , Սեբաստար , բաղկացեալ յերկարէ և 'ի սղէ . յորում ոտք կարգին զայս օրինակ . (760) .

С в ы ш б м о й , з н а ю , ч т о п ы л а е ш ь .

М и н ь м о я н е с л у ж и ш б д о л я .

768 . Է . Հինգերորդն կոչի Дакшилическій , Սեբաստար . յորում գոն մի երկար և կրկին սուղք . ֊ր .

В ь е т с я к р у г а м и з м і я п о ш р а в ь о б н о в и в ш и с ь в б р а з ь б л и н ь .

769 . Զ . Սեցերորդն կոչի Хоревъ и Дакшилей , Աստան յերկուցանոց . յորում ըստ բերման հարկի և հաճոյից կարգին ոտք . ֊ր .

Е ж е л ь б о и т с я , к ш о б б н е с ш а л б б ы ш ь с и л е и б б ь з м ь р н о .

Վոն նա և կրկին տեսակք . մին կոչի Перрихий , բաղկացեալ յերկուց սուղ վանկից , և միւսն Спондей , բաղկացեալ յերկուց երկար վանկից : Այսպիսի սի բառք ոչ գտանին 'ի լեզուին Առուսաց . ուստի և ոչ կացուցանեն ըստ ինքեան զազգ ինչ ոտանաւորաց :

770. Սխալման մեր էր 'ի լրումն գործոյս տալ
 քնդհանրապէս դադարաբար ինչ տաղաչափութեան
 լեզուին Սուսաց, և ոչ քերթողաբանել 'ի վերայ
 նմանալերջ ոտանաւորաց, թուոց, չափուց, և
 խառնութեց ոտից այլ և այլ տեսակաց բանաստեղ-
 ծութե, և այլ մասնաւորութեանց. զորս հեշտեալ
 տան գիտել գիւցազնական գործք մեծանուն բա-
 նաստեղծից. մանաւանդ մեծին Սիբայելի Ռմնու-
 սով. յորմէ առեալ զօրինակս ինչ յաւելցուք
 զկնի (795):

771. ՔԱՌՈՏԵՆԵԱՅ ՈՏԱՆԱՒՈՐ ԲԱՂԱԴՐԵԱԿ
 'Ի ՎԵՐՋԱՏԱՆՔԻ ԵՒ 'Ի ՄԵԾԱՎԵՐՔԻ.

На восходѣ солнце какъ зардится,
 Вылепаетъ вспылливо хищный вспокъ,
 Глаза кровавы, самъ вершился;
 Удара не сноситъ Сѣверъ въ бокъ,
 Господство даешъ своему побѣдителю,
 Пресильному водъ морскихъ возбужителю.
 Свои шотъ зыби на прежни возводитъ,
 являетъ полностью силы своей,
 Чшо южной страной владѣшъ всей,
 Индѣйски быстро острова проходитъ.

772. ՔԱՌՈՏԵՆԵԱՅ ՈՏԱՆԱՒՈՐ ԱԶԱՏ
 ՉԱՓԱԲԵՐՈՒԹԵԱՄԲ.

Одна съ Нарциссомъ мнѣ судьбина,
 Однако съ нимъ любовь моя.
 Хоть я не самъ шоя причина,
 Люблю Миршилу, какъ себя.

773. ՔԱՌՈՏԵԵԱՅ ՈՏԱՆԱՒՈՐ ԸՍՏ ԲԵՐՄԱՆ
ՊԱՐԱԳԱՅԻ .

Нимфы около насъ кругами
Танцовали поючи ,
Всплескиваячи руками ,
Нашей искренней любви
Веселяся , привѣчали ,
И цвѣтами насъ вѣнчали .

774. ՕՐԻՆԱԿ ՄԵԾԱՉԵՐԸ ՈՏԱՆԱՒՈՐԱՅ .

Արիւնքիւն .

О Боже ! зри
Мольбы сердечны
Съ высотъ проспры
Дни щастья вѣчны .

Արիւնքիւն .

Ужъ солнышко спустилось
И сѣло за горой,
И поле окропилось
Вечернюю росой .

Քարտիկիւն .

Науки юношей питаютъ ,
Ошраду старымъ подаютъ .
Щастливой жизни украшаютъ ,
Въ несчастной случай берегутъ .

Նիգրիկիւն .

Взаимы просилъ олень себѣ сѣнца ,
Суди меня судариня овца .
Ошдамъ тебѣ , въ помѣ волкъ моя порука .

Վէյրոհեայ .

Напрасно, мой Сангредъ, тебя ругаетъ свѣтъ,
 Чшо будшо отъ нея пользы нѣтъ;
 А я на то скажу тебѣ чистосердечно,
 Кшо быдъ въ швоихъ рукахъ, не будетъ боленъ вѣчно.

ԳՂՈՒԽ ՎԵՅԵՐՈՐԳ

О Діалектѣ .

ՅԱՂԱԳՍ ԵՂԱՆԱԿԻ ԽՕՍԻՑ .

775. Գրեթէ յամենայն ազգս և 'ի լեզուս գտաւ նին բազում տարբերութիք յեղանակս բանից և յարտասանութիս բառից . ոչ միայն 'ի մէջ այլ և այլ աշխարհաց, այլ նա և գաւառաց և քաղաքաց իսկ : (Թ)ո՞ղ զի ոչ փոքր տարբերութի տեսանի արտասանութե և եղանակի 'ի մէջ միում քաղաքի և գեղջ : Գտանին ազինք, յորս մի և նոյն մայրական լեզու այնչափ է խոտորեալ 'ի սովորական եղանակէ, մինչև չիմանալ զխօսս իրերաց : Լա այն՝ որչափ առաւել տարածեալ հեռի ձգին 'ի միմեանց, այնչափ յաճախեալ տեսանի այս թերութի :

Լալ քանզի ազգ Սուսաց տարածեալ է քան զամենայն ազգս 'ի լայնածաւալ աշխարհս յԱսիա և յԱւրոպիա հեռաձիգ տարակայութեամբ, նմին իրի բազումս գտանեմք 'ի նոսա տարբեր եղանակս խօսից : (Թ)ողում ասել զեղծեալ լեզուս այլազան ազգաց Սիպերիոյ, և կողմանց կողմանց ցեղից Սյալախաց :

ԳԻՏԵՂԻՔ

776. Թ . Լազք խօսից և եղանակք 'ի Սուսաստան են բազմօրինակք . սակայն քաղաքական կամ գրաւոր լեզու Սուսաց յերիս որոշի . 'ի Սոհնէան ,

'ի Հիսուսական, և յՈրբէնէան. յորս վերածին այլք. որպէս՝ Վիկորոսէան, և Եարոսլավէան, այլովքն հանդերձ:

777. չ. Սուաջին և ընտիր եղանակ խօսից համարի Սոսկովեանն ընդ բոլոր Ռուսիա, սակա մեղմ և հեզահնչիւն արտասանութեան բառից: Վանդի զըոյց Սոսկովու ոչ միայն մաքրեալ է 'ի թանձր և 'ի ծանր հնչմանց հիւսիսայնոց, այլ և ըստ տեղւոյն վարէ յաճախ զկարևոր բառս Լատինացոց, Յունաց, Վաղղիացոց և Վերմանացոց՝ 'ի տեղի ծանրահնչիւն բառից՝ Վաղմատականաց: Որով ազնուացեալ այս լեզու՝ յածի 'ի բերան ազնուականաց ընդհանրապէս, և մասնաւորապէս յարքունիս Ռուսաց 'ի Վեդրպուրկ: Յայս լեզու տառս օ արտասանի ա. և տառս e հնչի io իօ՝ առ փափուկ արտասանութի:

778. չ. Երկրորդն է զըոյց հիւսիսական. որով վարին հիւսիսականք անդր քան զՍոսկով: Այս եղանակ խօսից այլով իւրք ոչ տարբերի յառաջնոյն, եթէ ոչ արտասանութի. զի չունի զայն փափուկութի և մաքրութի: Յայս լեզու տառքս օ, e պահեն զբնական հնչմունս, և ոչ երբէք հնչեն ըստ Սոսկովեան եղանակի (777):

779. չ. Երրորդն է զըոյց Ուբրենեան. որ է եղանակ խօսից փոքր Ռուսիոյ տարբեր յառաջնոց անտի՝ ոչ միայն արտասանութի, այլ նա և ունի ոչ սակաւ արտաքին բառս, մանաւանդ Լէհաց և Վերմանացոց. հնչումն չէ խորդ և ծանր, այլ ոչ քաղցր և հարազատ՝ որպէս Սոսկովեանն: Յայս լեզու տառս օ պահէ զիւր ձայն. բայց տառքս e, ծ արտասանին որպէս՝ ի:

Յ Ե Ի Ե Լ ՈՒ Ե Ն

Упражненіе Россійскаго языка .

Կ Դ Թ ՈՒ Թ Ի Ի Ն Թ ՈՒ Ս Ա Վ Ա Ն Խ Օ Ս Ի Յ .

780. **Յ**ամբողջ գործոյս զինի վարդապետութեաննայն կանոնաց և կարևոր գիտելեաց քերթողական արուեստիս լեզունն Սուսաց , 'ի դէպ վարկանիմք յաւելուլ աստանօր զօրինակս ինչ խօսից և ոտանաւոր բանից սակս կիրառուէ ասացելոցս ցայս վայր : Վանզի վախճան քերականին կարգի հմուտ առնել ոչ միայն կանոնաց քերթողութեան , այլ և խօսից , կրթելով զնոսա 'ի քաղաքական զրոյցս , և 'ի լեզուս բանաստեղծականս . նա և 'ի ձայնս տարածիցս , որ լինի նամակագրութի : Կալ մնայ մեզ կարգել նախ՝ զսովորական ոճս և զրոյցս Սուս լեզունն : Երկրորդ՝ զօրինակս ոտանաւորաց : Երրորդ՝ զկերպ նամակագրութեան Սուսաց . հուսկ յետոյ զձևս դաղմատական տառից , և զտարբերութիւնն լեզուինոցա :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

Россійскіе и Армянскіе разговоры .

ՊԷՍՊԷՍ ԶՐՈՅՅԲ ՀԱՅ ԵՒ ՌՈՒՍ .

Разговоръ I. привѣтсшвовашъ и спрашивашъ
о здоровьѣ .

781. Ա. ՀԱՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՈՂՂՈՒՆԻ .

Здравствуйте, Государь мой; все ли вы вѣ добромѣ
здоровьѣ? *Ողջոյն տէր իմ, արդեօք 'ի բաջողջու-
թեան կայք:*Очень хорошо, кѣ вашимъ услугимъ. *Յոյժ բար-
ւոր 'ի ծառայութիւն ձեր:*я эшому радъ. *Խնդամ ընդ այդ:*Здоровы ли вы? *Առողջ էք արդեօք:*Не очень здоровъ. *Չեմ այնչափ առողջ:*я не совѣмъ здоровъ. *Ոչ կատարեալ առողջ:*я не здоровъ. *Ես չեմ առողջ:*я обѣ эшомъ сожалѣю. *Ես ընդ այդ ցաւիմ:*я надѣюсь, что эшо пройдешъ. *Յուսամ թէ
անցցէ ընդ փոյթ:*

Все ли вѣ добромѣ здоровьѣ вашъ бапюшка?

*Օ իմրդ կայ, առողջ է հայր ձեր:*Онъ здоровъ, слава Богу. *Առողջ է նա, փառք
ԱՅ:*А машушка ваша? *Իսկ մայր ձեր:*Она довольно здорова. *Եւ առողջ է բաւական:*Когда вы насъ посѣстите? *Ե՞րբ յայց ելանէք
մեզ:*эшу честь я буду имѣть на сихъ дняхъ. *Օ այդ
պատիւ ունեւոց եմ յայտարարի աւուրս:*я кѣ вамъ приду сего дня или завшра. *Եկից առ
ձեզ այսօր կամ 'ի վաղիւն:*Пожалуйте, придите. *Արարէք զայդ շնորհ, եւ
կայք առ մեզ:*

Конечно приду . Ըրդարև եկից :

Прошу засвидѣтельствовашъ мое почтеніе домашнимъ . Խնդրեմ մատուցանել զիմ մեծարանս ընտանեաց ձերոց :

Покорно благодарю . Շնորհ ունիմ խոնարհութեամբ :

я не премину сего исполнить . Ոչ պակասեցայց հատարել զայս :

Прощайте , Государь мой . Բարեաւ մնասցիք տէրիմ :

Вашъ покорнѣйшій слуга . Ըննախոնարհ ծառայ ձեր :

я вашъ . Եւ ես ձեր :

Желаю вамъ всякаго благополучія . Մաղթեմ ձեզ զամենայն երջանկութիւնս :

И я вамъ шого же . Եւ ես վասն ձեր զնոյն :

я вамъ много обязанъ . Վարի պարտաւոր եմ ձեզ : До удовольственнаго свиданія . Ողջամբ տեսցուք զմիմեանս :

Прощайте до свиданія . Վացցիք բարեաւ ցտեսութիւն ողջամբ :

Разговоръ II. о посѣщеніи .

782. Բ. ՀԱՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱՅՅԵՂՈՒԹԵԱՆ .

Я весьма радуюсь , Сударыня , что васъ вижу . Խորախ եմ յոյժ տիկին , զի տեսանեմ զձեզ :

И я равномерно . Եւ ես նմանապէս :

Здоровы ли вы были съ шого времени , какъ я не имѣлаъ удовольствія васъ видѣшь ? Օ իհարդ կայք յետ որոյ չեղև ինձ բաղդաւորութիւն տեսանել զձեզ :

Совершенно здорова . Վատարելապէս առողջ :

я всегда вамъ сего желаю . Ես հանապազ զնոյն մաղթեմ ձեզ :

А вы , Государь мой , какъ вы поживаете ? Եւ դուք տէրիմ զիհարդ կայք :

Здоровѣ, какѣ обыкновенно. *Առողջ եմ ըստ սովորականին :*

Готовѣ оказать вамѣ должное. *Պատրաստ հատուցանել ձեզ զիմ պարտաւորութիւնս :*

Все ли вѣ добромѣ здоровѣ ваша сестрица? *Արդեօք առողջ իցէ քոյր ձեր :*

Я думаю, что она здорова. *Յուսամ թէ առողջ է :*

Она была здорова, какѣ я ее вѣ послѣдній разѣ видѣла. *Վաջառողջ էր նա, ըստ որում տեսի զնա 'ի վերջին նուաք :*

Гдѣ она теперь? *Ո՞ւր իցէ նա այժմիկ :*

Она вѣ деревнѣ. *Ան անդ 'ի գիւղ է :*

А ваша двоюродная сестрица? *Այլ զիմորդ կայ դուստր հօրեղբօր ձեր :*

Она не очень здорова. *Չէ նա այնչափ առողջ :*

Что ей сдѣлалось? *Օ՞ր եղև նմա :*

Не больна ли она? *Հիւանդ իցէ արդեօք նա :*

У ней сильной насморкѣ. *Ակն 'ի վերայ նորա ծանր հարբուղիս :*

Желать должно, чтобѣ это миновалось. *Պարտ է տենչալ, զի թե՛ թևասցի :*

Когда вы ее видѣли? *Ա՞րբ տեսիք զնա :*

Я ее видѣла вчерашній вечерѣ. *Տեսի զնա յերեկեան երեկոյի :*

Не давно. *Չէ 'ի վաղուց :*

За нѣсколько дней. *Յառուրս ինչ :*

За недѣлю предѣ симѣ. *Աթիւնեկաւ յառաջ :*

Не пойдѣ ли она скоро за мужѣ? *Արդեօք ամուսնասցի՞ փութով :*

Обѣ этомѣ я ничего не знаю. *Օ այդմանէ ոչ գիտեմ ինչ :*

Я думаю, что пойдѣ; такѣ говорятѣ. *Արծեմ թէ ամուսնասցի, որպէս ասեն :*

Я не думаю; я того не знаю. *Այս ոչ կարծեմ. ես ոչ գիտեմ զայն :*

Какѣ, вы ужѣ хотите итти? *Օ ի՞նչ, կամիք զնալ :*

Побудьте на время, покорно васѣ прошу. *Այց սակաւ ինչ, աղաչեմ խոնարհութեամբ :*

Право, я не могу. Արդարև ոչ կարեմ,
 я только пришел узнать, чтобъ освѣдомиться о
 вашемъ здоровѣ. Ասեկի միայն գիտել, և հաւաստի
 լինել 'ի վերայ առողջութե՛ ձերոյ,
 Такъ сдѣлайте мнѣ честь, посѣщайте меня чаще.
 Արեմն արա՛ ինձ զայդ պատիւ՝ յաճախ զալով ինձ
 յայցելութիւնս,
 Конечно, не премину. Աշուշտ, ոչ պակասեցայց,
 Миѣ вы окажете удовольствіе. Պատճառէք ինձ
 մեծ հաճութիւնս:

Разговоръ III. для прошенія.

783. Գ. ՀԱՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԽԵՂԱՆԱՑ.

Окажите мнѣ сей знакъ дружества. Յուցէք ինձ
 զայս նշան բարեկամութեանս,
 Прошу мнѣ дать эпо. Աղաչեմ տալ ինձ զայդ,
 Сдѣлайте милость, дайте мнѣ эпо. Արարէք ինձ
 շնորհ. տուք ինձ զայդ,
 Не сдѣлаете ли милость дать мнѣ эпо? Ա՛ստու
 նէք արդեօք բարի՛ տալով ինձ զայն,
 Окажите мнѣ милость, любовь. Շնորհեցէք ինձ
 զողորմութիւն և սէր,
 я васъ о томъ прошу. Աղաչեմ զձեզ վասն այսր,
 Покорно васъ о томъ прошу. Հայցեմ 'ի ձէնջ
 խոնարհութեամբ տակս այդորիկ,
 я васъ прошу неосступно. Ինդրեմ 'ի ձէնջ թա
 խանձանօք,
 Одолжите меня на сей случай. Պարտաւոր առնէք
 զիս յայս առիթ,
 Вы меня до безконечности обяжете. Վուք զիս
 անվախձան կացուցանէք պարտաւորս,
 Сдѣлайте мнѣ сіе удовольствіе. Արարէք ինձ զայս
 հաճութիւնս,
 я вамъ за то буду обязанъ. Աս վասն այսր եղէց
 ձեզ շնորհակալու,
 Судише меня эпою книтою. Տուք ինձ յանօթ
 զայս գիրս:

Гы миѣ сдѣлаете великое удовольствіе . *Անկէ ինձ մեծ հաճութիւն :*

я вамъ ее отдамъ черезъ двѣ недѣли . *Մտուցից ձեզ զայն յետ երկուց շաբաթուց :*

Или ближе, естли вы въ ней имѣете нужду .

Կամ վաղ ևս՝ եթէ հարկաւոր լիցի :

Со всею охотою , Государь мой . *Ամենայն ախորժանօք տէր իմ :*

Держите ее у себя сколько вамъ угодно . *Պահելէք զայն առ ձեզ՝ ցորչափ հաճոյ իցէ :*

Читайше ее когда вамъ вздумаешся . *Ինձ երցջիք զայն ցոր վայր հաճոյացի ձեզ :*

Она къ вашимъ услугамъ . *Այն ՚ի ծառայութի ձեր :*

Не только сія книга; но и все, что я имѣю, отъ васъ зависитъ . *Ոչ միայն այս գիրք . այլ և համայն զոր ունիմ , ձեզ պատկանին :*

Естли я вамъ могу бытъ полезенъ въ другомъ случаѣ, то вы миѣ сдѣлаете удовольствіе меня къ тому употребя . *Եթէ կարացից լինել ձեզ օգտաւ կար յայլում ինձ առ ձի՝ բերկրութիւն պատճառէք ինձ՝ վարելով զիս յայմ :*

я совѣмъ къ вашимъ услугамъ . *Ես (կամ) բոլորովին ՚ի ծառայութիւն ձեր :*

Могу ли я чѣмъ другимъ вамъ служить? *Ի՞նչ իւրիք կարացից ծառայել ձեզ :*

Что прикажете? *Օ ի՞նչ հրամայէք :*

Чего вы пребуете? *Յի՞նչ հաճիք :*

Чего вы отъ меня хошите? *Օ ի՞նչ ինդրէք յինէն :*

О чемъ идетъ дѣло? *Ա՞ն ի՞նչ կարգի գործն :*

Развѣ это дѣло надобно къ сибѣху? *Մի՞թէ այդ գործ շտապաւ պիտոյ է :*

я готовъ сдѣлашь все , что вамъ угодно . *Ես պարտատ եմ առնել զամենայն , որ ձեզ իցէ հաճելի :*

784. Դ. ՀԱՄԱԽՕՍՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆ.

Откуда вы идете, Государь мой? Ուստի՞ դայք տէր իմ:

Позволили ли спросить васъ, откуда вы идете? Արդեօք ներէք ինձ հարցանել ձեզ, թէ ուստի՞ դայք:

Смѣю ли спросить, откуда вы идете? Համարձակեցայց հարցանել, ուստի՞ դայք:

Я иду изъ дому, изъ церкви, изъ дворца, изъ рамка, изъ саду, изъ театру. Աս դամ 'ի տանէ, յեկեղեցոյ, 'ի պալատէ, 'ի դղեկէ, 'ի պարտիզէ, 'ի թատրոնէ:

Я иду отъ моего брата, отъ моей сестры, отъ госпожи баронши И. Վամ յեղբօրէ իմմէ, 'ի քեռէ իմմէ, 'ի տիկնոջէ պարոնուհւոյ Ա:

Я иду съ рынку, съ гулянья. Վամ 'ի շուկայէ, 'ի զբօսանաց:

Куда вы идете? Ո՞ւր դնայք:

Я иду домой. Այլ թամ 'ի տուն:

Я иду вѣ церковь, вѣ рашушу, вѣ манежѣ. Այլ թամ յեկեղեցին, 'ի դատարան, 'ի կրկէս:

Я иду къ одному приятелю. Վնամ առ ոմն բարեկամ:

Я иду на рынокъ. Վնամ 'ի շուկայն:

Башюшка вашъ гдѣ? Ո՞ւր իցէ հայր ձեր:

Дома ли онъ? Արդեօք իցէ 'ի տան:

Нѣтъ, онъ вышелъ, онъ вѣ городѣ. Այ. նա էլ արտաքս. 'ի քաղաքի է:

Чѣмъ вы хорошимъ занимаешься? Ա՞լ զբաղիք լաւագունիւ:

Бездѣлаю. Այննէ իւրիք:

Я ничего не дѣлаю. Ինչ ոչ առնեմ:

О чемъ вы думаете. Յի՞նչ ապա խորհիք:

Чѣмъ вы забавляешься? Որո՞վ իւրիք զբօսուք:

Въ чемъ вы проводите время? **Ան ինչ անցուցա-**
նէք զժամանակն :

Помните ли, что я вамъ говорилъ? **Յիշէք ար-**
դեօք զոր խօսեցայ ընդ ձեզ :
я не помню. **Այ ինչ յիշեմ :**

я запоминаю. **Ես մոռացեալ եմ :**
Напомните мнѣ о томъ. **Յիշեցուցէք ինձ զայն :**
Вы очень забывчивы. **Յոյժ մոռացկոտ էք :**
Для чего вы мнѣ не ошвѣчаете? **Ե՞ր Վասն ոչ**
պատասխանէք ինձ :

Ошвѣчайте мнѣ. **Տո՛ւք ինձ պատասխանի :**
Для чего вы не говорите? **Ա՞յր աղաղաւ ոչ խօ-**
սիք :

Вы мнѣ говорите. **Խօսեցարո՞ւք ընդ իս :**
Съ кѣмъ вы говорите? **Ի՞նչ որո՞ւմ խօսիք դուք :**
Что вы говорите? **Օ ի՞նչ ինչ խօսիք :**

Какъ вы говорите? **Օ՞ ի՞նչ խօսիք դուք :**
Что вы хотите сказать? **Օ՞ ի՞նչ կամիք ասել :**
я говорю, такъ. **Ի՞նչեմ, այո :**

я говорю, иѣшъ. **Ի՞նչեմ, ո՛չ :**
что это значитъ? **Օ՞ ի՞նչ նշանակէ այդ :**
Къ чему сіе служитъ? **Յո՞նչ ծառայէ այդ :**
Понимаете ли вы меня? **Ա՞րդեօք հասու լինի՞ք**
ինձ :

Разумѣете ли вы меня? **Ի՞մանայք զիս :**

Разговоръ V. о приказахъ.

785. Ե. ՀԱՄԱԽՕՍԱՌԻԹԻՒՆ ՀՐԱՄԱՆԱՅ.

Подите сюда. **Եկայք աստ :**

Послушайте. **Իճարո՞ւք :**

Взойдите, подождите. **Ելէք. կացէք :**

Сойдите, войдите. **Իջէք. մտէք :**

Выдьше. **Ելէք արտաքս :**

Подойдите, стойте прямо. **Յառաջեցէք. կացէք**
ուղիղ :

Стойте, не уходите отсюда. **Կացէք, մի՛ խաղայք**
աստի :

Не шевелитесь; чтобъ васъ не слышно было. Մի
տատանիք. զի մի լուսիցի շնչուն ձեր :

Останьтесь тамъ. Կացէք անդ :

Приблизьтесь, приблизьтесь ко мнѣ. Մերձեցա
րուք, մերձ կացէք ինձ :

Отворише дверь, зашворите окно. Բացէք զդուռն,
փակեցէք զլուսամուտն :

Отступите не много, посторонитесь. Տեղի տուք
փոքր ինչ, դարձիք յետս :

Подите вѣ сторону. Տեղի տուք անդր :

Отойдите отъ свѣща. Ի բաց լերուք ՚ի լուսոյ :

Оставьте меня вѣ покоѣ. Թողէք զես յանդոր
րու :

Съ дороги. Ի բաց կացէք :

Прочь. ()ն անդր :

Съ глазѣ моихъ. Հեռի յաչաց իմոց :

Вонъ. Ըրտաքս աստի :

Не прогайте меня. Մի մերձենայք յիս :

Подите здѣсь, ступайше здѣсь. Երթայք աստի
անցէք աստի :

Подите шуда, ступайше тамъ. Երթայք անտի
անցէք անտի :

Подождите меня, подождите не много. Մնացէք
ինձ. սպասեցէք փոքր ինչ :

Не идите такъ скоро. Մի երթայք այդպէս փու
թով :

Поспѣшайте отбѣхать. Փուծացարուք մեկնիլ :

Побудите не много сихъ людей. Ղեպեցէք փոքր
ինչ զարուդ :

Скажите имъ, чтобъ они пошоропились. Ըսացէք
նոցա փուծալ :

Берегись. Օգնչ լեր :

Разговоръ VI. о часѣ и часахъ.

786. 2. ՀԱՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ 'Ի ՎԵՐԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԻ
ԵՒ ԺԱՄՈՒՑ.

Которой часъ? Վրանի՞ է ժամն .

Скажите, пожалуйста, которой часъ? Առացէք,
ինդրեմ, քանի՞ է ժամն .

Сдѣлайте милость, скажите которой часъ? Ա-

րարէք ինձ լաւուձիւն, առացէք քանի՞ է ժամն .

Знаете ли которой часъ? Վիտիցէք արդեօք քա-

նի է ժամն .

Первой часъ . Առաջին ժամ .

Половина второго часа . Սի ժամ և կէս .

Второй часъ . Արկորդ ժամ .

Скоро пробьётъ два часа . Փուժու չարկանէ երկ-

րորդ ժամն .

Въ минушу ударитъ три часа . 'Ի վայրկենի չար-

կանէ երրորդ ժամն .

Спрѣака стоитъ на четвертомъ часу . Յուցակն

է 'ի վերայ չորրորդ ժամուն .

Не далеко (близко) пяшой часъ . Այն հետի (մերձ է)

չինգերորդ ժամն .

Безъ нѣсколькихъ минутъ шесть часовъ . Վախա

քանի մի վայրկենիւք՝ վեցերորդ ժամ է .

Четверть осьмага часа . Աօթներորդ ժամ և քա-

ւորդ մի է .

Половина девятого часа . Ուժերորդ ժամ և

կէս է .

Три четверти десятого часа . Իններորդ ժամ և

երեք քաւորդք .

Сколько теперь бьётъ часовъ? Ո՞րչափ այժմ չար-

կանէ ժամն .

Бьётъ десять часовъ . Տասներորդ ժամ չար-

կանէ .

Пробило ли уже одиннадцать? Արդեօք է՞հար մե-

տասներորդն .

Теперь было . Այժմ է՞հար .

Давно уже било. Այդ ուրեմն էհար :
 Не ужель такъ поздно? Արդեօք այդչափ անագան
 իցէ :

Возможно ли, чтобъ такъ поздно было? Արեւի
 իցէ լինել այսքան անագան :

Позже, нежели я думалъ. Արի անագան է քան
 զոր կարծէի :

Уже полдень. Ահա կէսօր :

Уже полночь. Ահա կէսգիշեր :

Половина перваго часа по полудни. Աէս ժամ է
 զկնի կէսաւուր :

Половина перваго часа по полуночи. Աէս ժամ է
 զկնի կէսգիշերոյ :

Разговоръ VII. о вставаніи и одѣваніи.

787. Է. ՀԱՄԱՌՕՍՈՒԹԻՒՆՆ ԵԱՌՆԵԼՈՅ
 ԵՒ ԶԳԵՆԼՈՅ .

Вы еще вѣ постелѣ? Տակաւին յանկողնի իցէք :

Спите ли вы? Անջէք արդեօք :

Пробудитесь. Օ արթիք :

Уже разсвѣшашъ? Ահա լուսածագէ :

Которой часъ. Վանի է ժամն :

Не поздно. Չէ անագան :

Еще рано. Անուրի է տակաւին :

Еще ушра не много. Տակաւին վաղքաջ առա
 ւօտ է :

Семь часовъ. Աթներորդ ժամ է :

Не ужъ ли такъ поздно? Այդպէս անագան իցէ :

я не думалъ чтобъ такъ поздно было. Այ կարծէի
 լինել այսչափ անագան :

я спалъ сиомъ крѣчкимъ. Այոր 'ի քուսն ննջէի :

Пора миѣ встать. Չամ է ինձ յառնել :

Малой, засвѣши свѣчу. Անուրի, վառեա՛ զճրագ :

Разведи огня. Այց զհուր :

Затопи печь. Առաւեա՛ զհնոց :

Подай миѣ мои шпаны. Տուր ինձ զիմ անդրա
 վարաիս :

Подать ли вамъ шафорокѢ? *Տա՛ց ձեզ զՀանդերձս սենեկի :*

Да, и чулки мои. *Այո՛ նա և զիմ գուլպայս :*

Мои чулки вѢ дырахѢ. *Վուլպայք իմ ծակ են :*

Пешля спустилась. *()ղակն անկեալ է :*

Подними ее. *Բարձ՛ զայն :*

Подай миѢ подвязки. *Տուր ինձ զկապս սունապանից :*

ВотѢ ваши башмаки. *Ահա՛ և հողաթափք ձեր :*

Вычисти мои башмаки. *Սաքրեա՛ զիմ հողաթափս :*

Подайте миѢ воды умыться. *Տուր ինձ ջուր լուանիլ :*

МиѢ надобно умышь руки и лице. *Հարկ է ինձ լուանալ զձեռս և զերեսս :*

ГдѢ мыло круглое? *Ո՛ւր իցէ օճառն :*

РукомойникѢ? *Ստոմանն :*

Уширальный? *Անձեռոյիկ :*

ГдѢ гребни? *Ո՛ւր իցեն սանտերք :*

ФунлярѢ сѢ гребнями? *Վահարանն ընդ սանտերս :*

Рѣдкой гребень? *Անօսր սանտր :*

Часная гребенка? *Խիտ սանտր :*

Вычисти гребни. *Սաքրեա՛ զսանտերս :*

Положи ихѢ на уборной столикѢ. *Վի՛ր զայնս ՚ի վերայ սիւղոյի սեղանոյ :*

РазговорѢ VIII. о завтракѢ.

788. Ը. ՀԱՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԵԱՆԱՃԱՆԻԿ
ԱՌՆԵԼՈՅ.

Завтракали вы? *Արարէք արդեօք նախաճաշիկ :*

ЗавтракалѢ, сударь. *Արարի տէր :*

Что вы кушали? *Օ՛րնչ ճաշեցիք :*

я ѣлѢ хлѣбѢ сѢ масломѢ и кусокѢ пирожного.

Ես կերի հաց ընդ կարագի, և կոտորակ կարկանդակի :

А я кусокъ шорту и коричныя шрубки . Նու ես կոտորակ մի կարկանդակի և քաքարի :

Не угодно ли выпить съ нами чашку кофе ? Ո՞չ կամիրք ըմպել ընդ մեզ ըմպանակ մի խաչվի :

Покоривъше васъ благодарю . Շնորհակալ եմ ձեզ խորին խոնարհու թեամբ :

я уже пилъ чай . Նա արդէն արբի զայ :

я люблю кофе больше чая . Ղու աւել սիրեմ խաչվի քան զայ :

А я больше чай, нежели кофе . Նու ես առաւել զայ քան զխաչվի :

Для меня, шо и другое прияшно . Ինձ մին և միւսն է հաճելի :

Вашъ кофе очень крѣпокъ . Ձեր խաչվի յոյժ զօրեղ է :

это ошибка хороша . Ղյտ վրիպակ է դիպաւոր :

этому легко можно помочь . Սարթ է դիւրաւ բարեխառնել զայն :

Кофе теперь лучше . Ղյտմ լաւագոյն է խաչվին :

Онъ безподобенъ . Պերագանց է այն :

У всякаго свой вкусъ . Իւրաքանչիւրում իւր ախորժակ :

Вотъ хорошъ фарфоръ . Ղճա՛ գեղեցիկ յախապակի :

У васъ прекрасной чайной приборъ . Ի՛ ձեզ դոյ մեծագործ սպաս չայի :

Это Французской фарфоръ . Ղյտ յախապակի է դործ Պաղղիոյ :

Вотъ прекрасный подносъ . Ղճա գեղեցիկ փսէ :

живопись на немъ очень искусная . Նկարքն ՚ի վերայ նորա ընտիր են յոյժ :

Лакъ на немъ хорошо держится . Սէնսի՛ն ՚ի վերայ քաջ ևս պահպանի :

этошъ четырёхугольный . Պա է քառակուսի :

я бы желалъ чшобъ онъ былъ овальный . Նա ախորժէի եթէ լինէր ձուածն :

у меня есть одинъ серебряный круглый . Ղու իս դոյ մի արծաթի բոլորակածն :

Разговоръ IX. о обѣдѣ.

789. Թ. ՀԱՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՃԱՆԵԼՈՅ.

Не уходите же. Սի երթայք աստի :

Вы опобѣждаете здѣсь. Աստ պարտիք ճաշել :
я васъ прошу останься . Աղաչեմ զձեզ մնալ
աստ :

я прошу васъ сего дня сѣ нами опобѣдать . Խըն

դրեմ ճաշել ընդ մեզ այսօր :

я не хочу вамъ бышь вѣ шягость . Այ կամիմ տալ
ձեզ ծանրութի :

Вы сдѣлаете намъ удовольствіе . Կուք հաճու
թիւն առնէք մեզ :

я шолько для того приглашаю васъ кѣ обѣду ,
чтобѣ шѣмъ долѣе наслаждашья вашею компа
ніею . Ես միայն վասն այնորիկ հրաւիրեմ զձեզ 'ի
ճաշ , զի ընդ երկար վայելեսցուք յընկերակցութե
ձերում :

у насъ лишняго нѣтъ . Չիք 'ի մեզ չափազանց
ինչ :

Столъ накрытъ , скоро поставятъ кушанье . Սե
ղանն կազմ է , և փութով բերեալ լինին կերա
կուքք :

Сядемъ за столъ . Կտցուք 'ի սեղան :

Для чего вы не садитесь ? Ասան էր դուք ոչ
նստիք :

Займите свое мѣсто . Կալջիք զտեղիդ :

Садитесь вѣ первомъ мѣстѣ . Կազմեցարուք յա
ռաջին տեղում :

Вы мнѣ сдѣлаете удовольствіе меня отъ того уво
ливъ . Հորհա առնէք ինձ , եթէ ազատ կացուցա
նէք զիս այտի :

Вы сядете вѣ переди . Կտջիք 'ի գլուխն :

По истинѣ , я того не сдѣлаю . Երդարև ոչ ա
րեց զայդ :

я не допущу , чтобѣ вы сѣли вивзу . Այ թողեց
նստիլ ձեզ 'ի ստորև :

Прощу васъ покорно о томъ не спорить. *Խընդրեմ չիձէլ ընդ այս :*

Къ чему столько чиновъ? между друзьями должна быть вольность. *Ինդէր այդչափ քաղաքավարութիւն . 'ի մէջ բարեկամաց ազատութիւն լինել պիտի :*

Этотъ супъ хорошъ видомъ; ежели онъ такъ хорошъ какъ кажется, то мы его поѣдимъ съ удовольствіемъ. *Ի՛հմ արդանակ բարետեսիլ . եթէ իցէ ըստ երևութիւն բարեհամ , կերիցուք ախորժանօք :*

Онъ очень хорошъ, но очень горячъ. *Ի՛մենալաւ է , բայց ջերմաջերմ :*

Ошрѣжьте мнѣ кусокъ этой говядины. *Հատ ինձ կտորակ մի կովամսոյ :*

чего вы хотите, жиру или любвины? *Օ՞ր պիտի ինդրէք . պարարտ , եթէ ցամաք :*

По немногу обѣихъ. *Սակաւ ինչ յերկաքանչիւրոց :*

Не хотите ли кости? *Ո՞չ կամիք զոսկերս :*

Разбейте эту кость ежели вы любите мозгъ. *Խորտակեցէք զայդ ոսկր , եթէ սիրէք զուղեղ :*

Каковъ вамъ кажется этотъ языкъ копченой?

Օ ի՛արդ թուի ձեզ այս լեզու չորացուցեալ :

Онъ очень хорошъ. *Ի աւագոյն է յոյժ :*

Вели ставить жаркое. *Հրամայեա՛ բերել զխորովածն :*

Оно еще не готово. *Տակաւին չէ պատրաստ :*

Оно еще на вертелѣ. *Դեռ կայ 'ի շամիւռ :*

Прикажете ли положить вамъ сего пирога? *Հրամայէք արդեօք մատուցանել ձեզ զայս պղակուտ :*

Покорно благодарю; надобно нѣсколько мѣста оспавить для жаркова. *Շնորհ ունիմ խնարհութեամբ . պիտի թողուլ տեղի ինչ սակս խորովածին :*

Покушайте рябчика. *Ղաշակեցէք 'ի կաքաւէ :*

Пожалуйте еще кусочекъ. *Ինդրեմ , սակաւիկ մի կս :*

Довольно, я хорошо поѣлъ. *Ի աւական է . կերի լիով :*

я б'а'б за двоих'б . Եւ կերի 'ի տեղի երկոցունց :
 Вы видите какое у нас'б кушанье . Տեսանէք , որ
 պիտի է մեր ուտեստ :

у нас'б нѣш'б лакомства . 'Ի մեզ չիք որկորաժե-
 տութիւն :

я жалѣю , что мнѣ ничего лучшаго вам'б поста-
 вить . Յաւիմ վասն ոչ ունելոյ ինչ լաւագոյն մա-
 տուցանել ձեզ :

Когдаб' я знал'б , что вы меня посѣтите , я при-
 готовил'б бы что нибудь лучшее . Եթէ գիտէի
 զգալուստ ձեր առ իս , պատրաստէի արդեօք լա-
 ւագոյն ինչ :

Вы весьма учтивы . Գուք էք կարի իմն քաղա-
 քավար :

Разговор'б X . об'б отхожденіи ко сну .

790 . Ժ . ՀԱՄԱՌՕՍՈՍՈՒԹԻՒՆ ՍԱԿՍ ԿՆՋԵԼՈՅ .

Ночь наступает'б . Գիշերն 'ի վերայ հասանէ :
 Начинает'б становиться темно . Ահսանի մ'թագ-
 նիլ :

Уж'б ночь . Ահա գիշերացաւ :

Уж'б поздно . Արդ անագան է :

я дремлю . Ես նիրհեմ :

Ми'б весьма спашь хочешся . Կանրացեալ եմ 'ի
 քնոյ :

я засыпаю . Ես ննջեմ :

я уже не могу открышь глаз'б . Ես այլ ոչ կարեմ
 բանալ զաչս :

Пойдем'б ложисься спашь . Երթիցուք ընկողմա-
 նիլ 'ի նինջ :

я иду спашь . Երթամ 'ի ննջել :

я иду лечь в'б постелю . Երթամ հանդիլ յան-
 կողնի :

Вы рано ложитесь . Գուք կանուխ ընկողմանիք :

Вы долго спите . Գուք երկար ննջէք :

А вы поздно ложитесь . Եւ դուք անագան ընկող-
 մանիք :

я охотно сижу до полуночи . Աստորժանօք նստիմ
մինչև ցկէսգիշեր :

Сидите , сколько вамъ угодно . Աստարնք որչափ
և հաճիք :

я желаю вамъ спокойной ночи . Մարի գիշեր բաղ-
ձամ ձեզ :

Государь мой , честь имѣю вамъ желать спокой-
ной ночи . Տէր իմ , պատիւ ունիմ հայցել վանն ձեր
բարի գիշեր :

Спите спокойно . Անջեցէք խաղաղութեամբ :

Почивайте спокойно . Հանգերնք խաղաղութիւն .
(Къ слугѣ) Подай мнѣ сальную свѣчу , восковую
свѣчу . (Ընծառայն) Տուր ինձ զճրագ ճարպոյ , և
զմոմսպատ :

Засвѣши свѣчу . Առուես զճրագ :

Поставь ее вѣ подсвѣчникѣ . Վի՛ր զայն 'ի վերայ
աշտանակի :

Гдѣ щипцы? Ո՛ւր իցէ բազմակալն :

Сними со свѣчи . Յարդարեա՛ զճրագն :

Посвѣши миѣ . Առսաւ որեա՛ ինձ :

Разговоръ XI. о погодѣ .

791 . ՋԱ . ՀԱՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԵ Ի ՎԵՐԱՅ
ԵՂԱՆԱԿԻ .

Какова погода ? Որպիտի՞ է եղանակն :

Солице свѣшитѣ ли ? Արդեօք արեգակն լուսա-
ծագի՞ :

Погода прекрасная . Վեղեցիկ է եղանակ :

Погода на дворѣ свѣшлая и ясная . Աղանակն
պայծառ և պարզ է արտաքս :

Погода сухая . Աղանակն է չոր :

Погода не хороша . () զն է պղտոր :

Погода непостоянная , переменная . Աղանակն է
անհաստատ և փոփոխական :

Погода пасмурная , темная , сырая , дождливая ,
бурная , вѣтреная . Աղանակն է մութախլապատ ,

խաւարամած, խոնաւ, անձրեւային, մրրկածին,
հողմաբեր:

Облака очень густы. Յոյժ խիտ են ամպը:

Дождь идет ли? Ընձրեւէ՞ արդեօք:

Идет. Գայ անձրեւ:

Противной идет дождь. Տարափէ սաստիկ:

Онъ прольетъ вдругъ. Հեղեղէ վաղանցիկ:

Онъ скоро пройдетъ. Փութով ունի անցանել:

Я опасюсь, что дождь пойдетъ. Կարծեմ թէ
դադարի անձրեւն:

Не опасайтесь, это мимо идущая туча. Սի կար-
ծեր. այն է վերահաս ամպ:

Дождь пошелъ. Ընձրեւն գնայ:

Станемъ подъ крышкою. Կայցուք ընդ յարկաւ:

Останемся здѣсь, пока дождь пройдетъ. Սնաւ
ցուք աստ մինչև անցել անձրեւն:

Весьма сильной дождь идетъ. Կարի իմն սաստիկ
անձրեւէ:

Насъ промочило до костей. Թրջեաց զմեզ մինչև
ցուկերս:

Думаете ли вы, что дождь продолжится? Օրնչ
կարծեք, երկարի՞ արդեօք անձրեւն:

я не думаю чтобъ онъ сего дня пересталъ. Ա
կարծեմ թէ այսօր դադարեցի:

Непогода миновалась. Փոթորիկն մեղմացաւ:

Небо начинаетъ прояснивать. Երկինքն սկսանի
պարզիլ:

Погода разгуливается. ()դն պարզի:

Облака разходятся. Ըմպը ցրուին:

Солнце начинаетъ показываться. Ըրեւն սկսանի
երևիլ:

я вижу радугу. Տեսանեմ զծիածան:

это знакъ хорошей погоды. Ըյն է նշան բարի ե-
ղանակի:

Солнце садится. Ըրեգակն մտանէ:

Вечерняя роса уже падаетъ. Ըհա երեկոյեան ցօլն
իջանէ:

Луна уже входитъ. Ըուսինն ահա ծագի:

Мѣсяцъ свѣшпшъ. Ըուսինն լուսափայլի:

На дворѣ прекрасное мѣсячное время. Չքնաղ լուսակրէ արտաքս լյս լուսնի :

Уже ночь. Արդ գիշեր է :

Разсвѣшаетъ. Ալուսանայ :

Роса утренняя пала. Առաւօտեան ցօղն անկաւ :

Звѣзды пропали. Աստեղք անյայտացան :

Разговоръ XII. о прогулкѣ.

792. ՅԲ. ՀԱՄԱԽՕՍՈՒԹԹԻՒՆ ԵՐ ԶԱԿԱՅՈՒԹԵԱՆ.

День сей свѣтелъ и ясенъ. Պայծառ և պարզ է այսօր :

Онъ побуждаетъ къ прогулкѣ. Հրակիրէ 'ի զբօսնուլ :

Пойдемъ прогуливаясь. Արթիցնէք 'ի զբօսնուլ :

Пойдемъ, проходимся. Արթիցնէք շրջադայեսցնէք :

Пройдемся для воздуха. Ալցնէք արտաքս շնչել զօդ :

я на то согласенъ. Այս հաւան եմ' ընդ այդ :

я пойду съ вами. Այս գամ' ընդ ձեզ :

Кудажъ намъ итти? Ա՞ր գնասցուք :

Пойдемъ за городъ. Արթիցնէք 'ի քաղաքէ :

На лугъ. 'Ի մարգագետին :

Въ поле. 'Ի դաշտ :

Въ виноградный садъ. Յայգի :

Не вѣхашъ ли намъ? Ա՞յ երթիցուք կառօք :

Какъ вамъ угодно. Արպէս հաճոյ է ձեզ :

Пойдемъ шуда пѣшкомъ. Գնասցուք անդ հետիտս :

Отъ ходьбы вѣ насъ возбудишся позымъ къ обѣду. Գնալով հետիտս՝ ակորժակ լինի մեզ 'ի ճաշել :

Гдѣжъ мы пойдемъ? Բնդ ո՞ր գնասցուք :

Походимъ по берегу рѣки. Ա՞յ մեացուք յեզերս գետոյն :

Въ этомъ ручьѣ есть пискари. Յայս գետակ գտա-
նի ձուկն ինչ :

Пойдемъ по этому мосту. Այցցուք ընդ այս կա-
մուրջ :

это каменный мостъ. Այս քարաշէն կամուրջ :
Арки у него прекрасныя. Տապանքն են 'ի նմին
վայելուչ :

Сойдемъ въ долину. Իջնուք 'ի հովիտն :
Перескочимъ чрезъ этотъ ровъ. Այցցուք ընդոստ
ընդ այս փոս :

Онъ шиновашый (грязный). Տղմուտ է այն :
Берегитесь, чтобъ не попасься въ это болото.

Օգնչ շէրուք ընկղմիլ յայս ճահիճ :
Подайте мнѣ руку. Տուք ինձ ձեռն :

Ступайте на этотъ камень. Ելէք 'ի վերայ այսր
քարի :

Держитесь крѣпко. Հաստատուն կացէք :
Не робейте. Մի վճատիք :

я ужъ перескочилъ. Ես ահա անցի :
я чуть было не упалъ. Ես հաղիւ թէ ոչ անկայ :

Вотъ прекрасная равнина. Ահա գեղեցիկ դաշտա-
վայր :

это поле хорошо обработано. Այս դաշտ քաջ մշա-
կեալ է :

На немъ посѣянъ овесъ, рожь и ячмень. Սեր-
մանեալ կայ 'ի դմին դարի, հաճար, և վար-
սակ :

А на этомъ посѣянъ горохъ, и журавлиный го-
рохъ. Եւ 'ի սմին սերմանեալ կայ սիսեռն, և ոլոռն :

Вотъ поле, которое весьма каменисто и песчано.
Ահա միւս դաշտ լի քարամբք, և աւազալից :

Вотъ ишено, Турецкая пшеница и гречуха. Ա-
հա առիկ կորեակ, մորացորեան, և որիզ :

Посѣвъ хорошъ. Բնտիր են հունձք :
Хлѣбъ надеженъ. Յորեան ատորեալ :

Все близко къ зрѣлости. Սերձ է 'ի հունձս :
Пойдемъ на лугъ. Երթիցուք 'ի մարգաղետին :

Луга сѣи испещрены цвѣтами. Այս մարգաղետինը
գեղազարդեալք են ծաղիօք :

Какая это прекрасная зелень? *Օ իարդ չքնաղ է այն դալարի:*

Взойдемъ на эшотъ холмъ. *Ելցուք 'ի վերայ այսր բլրոյ:*

Онъ весьма крутъ. *Յոյժ սեպացեալ է դա:*

Вотъ великой утесъ. *Ընա մեծագոյն ժայռ:*

Высокая гора. *Բարձրաբերձ լեռն:*

Она вся покрыта снѣгомъ. *Ընն բոլորովին ծածկեալ է ձեամբ:*

я думаю, что въ ней есть рудокопни. *Յուսամ թէ գոյ 'ի դմին հանք:*

Изъ нее достаютъ металлы, золото, серебро, мѣдь и желѣзо. *Ուտի հանեն զհրահալելիս՝ զուկի՝ արծաթ՝ պղինձ՝ և երկաթ:*

Разговоръ XIII . о покулкѣ книгъ .

793 . ԺԳ . ՀԱՄԱԽՕՍՈՍՈՒԹԻՒՆ ԳՆԵԼՈՅ
ԶԳԻՐՍ .

Государь мой, естли у васъ книги всѣхъ родовъ? *Տէր իմ, արդեօք գտանի՞ 'ի ձեզ գիրք յամենայն տեսակաց:*

Есть, сударь, какого роду книги вамъ угодны? *Ըն՞ տէր, զինչպիսի՞ տեսակ գրոց ձեզ հաճելի իցէ:*

Извольте ли книгъ историческихъ, математическихъ, философическихъ, богословскихъ, медицинскихъ или законоискусственныхъ? *Կամիք թերևս զգիրս պատմականս, ուսումնականս, փիլիսոփայականս, անճարանականս, բժշկականս կամ իրաւագիտականս:*

Нѣтъ, я ищу книгъ стихопворческихъ. *Ոչ, ես խնդրեմ զգիրս բանաստեղծականս:*

Таковыми я вамъ могу служить на всѣхъ языкахъ. *Ընսպիսեօք կարեմ ծառայել ձեզ յինչ լեզու և խնդրէք:*

У меня есть всѣ Греческія, Лашинскія, Ишпан-

скія, Италіянскія, Французскія и Англіянскія стихо-
творенія. Ըն իս գտանին ամենայն Յունական, Լա-
տինական, Սլաւոնական, Իտալական, Վաղղրիական
և Բնդղրիական բանաստեղծութիւնք :

И у меня ихъ есть большая часть. Ըն առ իս
գտանին յայնց բազում յոյժ :

Какихъ же стихотвореній вы намѣрены купитьъ ?
Օ որպիսի՞ բանաստեղծութիւնս կամք իցեն ձեզ
դնել :

Стихотворенія Ломоносова и Сумарокова по Руски.
Օ բանաստեղծութիւն Լոմոնոսովայ և Սումարо-
բովայ ռուսերէն :

у меня есть сїи книги. Վոն առ իս այսքիկ
դրեանք :

Пожалуйте, покажите миѣ ихъ. Խնդրեմ՝ ցուցէք
ինձ զայնս :

Въ овечьей или шелячьей кожѣ, или въ сафьянѣ
переплетенныя изволите? Ո՞րպէս հաճիք, կազ-
մեալ օղենեալ, որթենեալ, թէ սեկիլ :

Въ шелячьей кожѣ. Կազմեալ կաշուով որթու :
Съ позолоченнымъ ли корешкомъ и сѣ надписью ?
Կամք սոկէզօ՞ծ 'ի վերայ՝ հանդերձ մակագրաւ :
Конечно такъ. Ըրդարեւ այդպէս :

Не сѣ золотымъ ли онѣ должны быть обрѣзомъ ?
Ըրդեօք սոկէզօ՞ծ շրջանակաւ պարտի լինել :

Нѣтъ, это не нужно. Ո՞ւ, այդ է՛ հարկաւոր :
Извольте, вотъ онѣ, какія вы спрашивали. Ընէք
ահա զորպիսիս խնդրէիք :

этомъ переплетѣ не хорошѣ. Ըյդ է՛ ընտիր
կազմեալ :

эта книга не хорошо сшита. Ըյդ դիրք է՛ բա-
րեկազմ :

Извольте другую. Ըհա՛-ձեզ այլ :

По чему продаете сїи книги? Ո՞րպէս վաճառէք
զայս գիրս :

Онѣ вамъ будутъ стоить десять рублей. Պի-
տի հատուցանել տանն ռուբլիս :

это много. Կարի շատ է :

Положенная цѣна. Բուն գինն է :

я вамъ дамъ за нихъ восемь рублей. *Տայ վասն սոցին ութ ուսրլիս :*

Онъ мнѣ болѣе споюшъ, нежели сколько вы мнѣ за нихъ даете. *Ինձ առաւել արժեն, քան որչափ դուք տայք :*

Сему я едва вѣрю. *Վժռարաւ հաւատամ այդմ :*
И такъ надобно вамъ мнѣ дать десять рублей.

Արդ պարտիք տալ ինձ տասն ուսրլիս :

Вашъ они, я не хочу гоняться за бездѣлакою.

Ահա այնք. զի չկամիմ ժամալաճառ լինել յոցինչ պէտս :

Прощайте, сударь. *Վացջիք բարեաւ տէր :*

Государь мой, я вашъ слуга всепокорный. *Տէր իմ, ես ձեր ամենախոնարհ ծառայ :*

Разговоръ XIV. о языкѣ Рускомъ.

794. ԺԴ. ՀԱՄԱԼՍՍՈՍՈՒԹԻՒՆ Ի ՎԵՐԱՅ ՌՌՒՍ
ԼԵԶՈՒՒՆ .

Говорите ли вы по Руски? *Խօսիք արդեօք ուսուերէն :*

Говорю не много. *Խօսիմ սակաւ ինչ :*

Мнѣ сказывали, что вы очень знающи въ Россійскомъ языкѣ. *Պատմեցին ինձ, թէ դուք քաջ հմուտ էք լեզուին Ռուսաց :*

я желалъ бы, чтобъ это была правда. *Փափաքէի արդեօք, եթէ լինէր ճշմարիտ :*

я зналъ бы то, чего не знаю. *Վիտէի յայնժամ զայն, զոր այժմ ոչ գիտեմ :*

это будетъ правда, естли вы того захощите.

Այդ լիցի ճշմարիտ, եթէ դուք կամիցիք :

Какъ это? *Իչ ո՞րպէս այդ :*

Легчайшій способъ научиться какому языку есть тотъ, чтобъ часто на немъ говорить. *Վիւրաւ գոյն կերպ ուսանելոյ զինչ և իցէ լեզու է այն, զի յաճախ խօսեցի յայնմ :*

Но чтобъ говоришь, надобно что нибудь знать.

Բայց առ ՚ի խօսակցիլ՝ պիտի փոքր ինչ գիտել :

Для сего вы уже довольно знаете. Ա՛ս այս բաւա-
կան զիտէք դուք :

Я только знаю сошню словъ и нѣскольکو реченій ,
которыя я выучилъ наизустъ . Այս միայն զիտեմ
հարիւր մի բառ և հատուածս ինչ . զորս սերտողա-
բար ունիմ 'ի մտի :

Сего довольно (болѣе не надобно), чшобъ начать
говорить . Այդ բաւական է (աւելի ոչ պիտի)
այնմ , որ սկսանի խօսիլ :

Ежелибъ эшо шакъ было , ябъ вѣ короткое время
сдѣлаался знающимъ . Այժէ այդպէս լինէր՝ ես 'ի
սուղ ժամանակի լինէի զիտակ :

Вѣ эшомъ не сомнѣвайтесь . Այդ այդ մի երկմը
տիք :

Не ужъ ли не разумѣете вы , чшо я сѣ вами го-
ворю ? Այդ ո՛չ հասկանայք զոր խօսիմս ընդ ձեզ :
я шо очень хорошо разумѣю , но мнѣ прудно го-
ворить . Յոյժ բարւոք հասկանամ , բայց դժուա-
րին է ինձ խօսիլ :

Я не легко могу говорить . Այ կարեմ զիւրաւ
խօսիլ :

Со временемъ вы будете говорить . Վամանակաւ
խօսեսցիք դուք :

эшимъ не скучайте . Այի բնաւ ձանճրանայք ընդ
այդ :

Я нѣскольکو нешерпѣливъ . Այս փոքր ինչ անհամ-
բեր եմ :

Давно ли вы учишесь ? 'ի բազում հետէ սկսեալ
իցէք :

Только четыре мѣсяца . Արիայն չորք ամիսք են ,
эшо весьма малое время . Արի սակաւ ժամա-
նակ է :

Учитель вашъ не говорятъ ли вамъ , чшобъ вы
всегда говорили по Руски ? Ասուցիչ ձեր ո՛չ ասէ
ձեզ հանապազ խօսակցիլ ռուսերէն :

Да , онъ мнѣ шо говоритъ часто . Այո՛ նա յաճա-
խակի զայդ ասէ ինձ :

Для чегожъ вы не говорите ? Այլ ընդէր ոչ խօ-
սիք :

ՏԵ՛ՅԻՆ՝ ԿԵ՛ՄԻՆԻՆ՝ ԳՈՎՈՐԻՄԻ՞ ? Ը՛նդ որևէ՞ խօսեցայց՝
 Ը՛նդ ամենե՛
 ցուն , որք խօսին ընդ ձեզ :

Ե՛ՑԻՆ՝ ԽՈՏԵ՛ԼԻՆ՝ ԳՈՎՈՐԻՄԻ՞ , ՆՈՆԵ՛ ՏԵ՛ԲՅՈ՝ . ԿԻ՛ՄԵ՛Ի՝ խօ-
 սիլ , բայց ոչ համարձակիմ :

ՍՈՒ՛ՄԵ՛ՆԻՆ՝ ԿԵ՛ՄԻՆԻՆ՝ , ԲՈՒԴԻՄԵ՛ ՏԵ՛ԲՅՈ՝ Ե՛ ԳՈՎՈՐԻՄԵ՛ , ՆԵ՛ ՐԱԶ-
 ՏՅՈՒՅՈՒՄԻ՞ , ԽՈՐՈՏՈ՞ ԼԻ՞ ՎԵ՛ ԳՈՎՈՐԻՄԵ՛ , ԻՆԻ՞ ԽՈՒՍՈ՞ . ՀԻ՛-
 շարացէք ինձ , համարձակ լերուք , առանց խորհելոյ՝
 Թէ՛ քաջ խօսիք կամ յոռի :

Ե՛ՑԻՆ՝ Ե՛ՍՈՒՄԵ՛ՆԻՆ՝ ԿԵ՛ՄԻՆԻՆ՝ ԳՈՎՈՐԻՄԻ՞ . Ը՛րդարև
 հետևեցայց խորհրդոց ձերոց :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐԿՐՈՐԴ

Разные стихи Ломоносова .

795. ՊԷՍՊԷՍ ՈՏԱՆԱՒՈՐԲ ԼՈՄՈՆՈՍՈՎԱՅ .

Преложеніе Псалма 1 .

796. (Թարգմանութիւնն Եւրոպայի) :

Блаженъ , кто кѣ злымъ вѣ совѣтѣ не ходишъ .
 Не хочешъ грѣшнымъ вѣ слѣдѣ ступати ,
 И сѣ шѣмъ , кто вѣ пагубу приводишъ ,
 Вѣ единомъ мѣстѣ засѣдашъ .

Երանեալ է այր յիւրում՝ վիճակի ,
 Որ ոչ խորհրդոց չարին ետ տեղի .
 Աչ դտաւ կցորդ ժանտ ամպարչտաց ,
 Աչ ընդ կորուսչաց նստաւ յաթոռի :

Но мысль и волю подвергаетъ
 Закону Божию во всемъ .
 И точно оный наблюдаетъ
 Во всемъ печеніи своемъ .

Եւ յիւր հոգիք և կամք կարգին և ուղղին
 Յօրէնս Եստուծոյ՝ ՚ի կամս Եւրարչին .
 Օքայդ և ցերեկ ՚ի քուն յանթիփի
 Ուղղէ զիւր շաւիղ՝ յառեալ ՚ի նոսին :

Какъ древо онъ распространится ,
 Что близъ текущихъ водъ растетъ ,
 Плодомъ своимъ обогатится ,
 И листъ его не опадетъ .

Օերթ ծառ բազմուղէշ տնկեալ յանցս առուի ,
 Նիւղովք տերևովք ձգի տարածի .
 Օանրին ոտք պտղովք ըստ ժամանակին ,
 Աչ թափին տերեւք , այլ միշտ դաւարի :

ОнѢ узришѢ слѣдствія поспѣшны,
ВѢ незлобивыхѢ своихѢ дѣлахѢ ;
Но пагубой смятутся грѣшны,
КакѢ вихремѢ восхищенный прахѢ .

Յոր ինչ ձեռնարկէ 'ի ճահ յաջողի
'ի վայելչական գործս առաքինի .
Իսկ ամսարշտաց սիրտ արէկոծեալ,
Տոսի մըրկաւ իբրև զփոշի :

И такѢ злодѣи не возстанутѢ
ПредѢ Вышняго Творца на судѢ ,
И праведны не вспомянутѢ
ВѢ своемѢ соборѢ ихѢ ошнюдѢ .

Արդ ոչ ամսարիշտք ելցեն յատենի
'ի դատ իրաւանց Արարչին երկնի .
Իսկ արդարք յիւրեանց ժողովս Տրճուալից
Օջուկ մեղաւորաց չածեն 'ի մտի :

Господь на праведныхѢ взираетѢ ,
И ихѢ вѢ пуши своемѢ хранитѢ ;
ОтѢ грѣшныхѢ взорѢ свой отвращаетѢ ,
И злобный путь ихѢ погубитѢ .

Օ ի Տէր ճանաչէ խնամող ամենի
Շաւիղս արդարոց պահել 'ի կայի .
Իարձեալ 'ի չարաց տեսչու թիւն վերին ,
Ճանապարհ նոցա անդէն կորնչի :

Преложеніе Псалма 14 .

797 . (Թարգմանութիւն ԺԴ Սաղմոսին .

Господи ! кто обитаетѢ
ВѢ свѣтломѢ домѢ выше звѣздѢ ?
Кто сѢ побою населаетѢ
ВерхѢ священный горнихѢ мѣстѢ ?

Տէր ո՞վ որ կացցէ 'ի վեր քան զարփին
'ի պայծառ խորան քոյդ սքանչելի .
Կամ ո՞վ բնակեսցէ ընդ քեզ գերարփի
'ի տէրունեան վայր 'ի սուրբ քո լերին :

Томъ, кшо ходишъ непорочно,
Правду завсегда хранишъ,
И нелестнымъ сердцемъ шочно,
Какъ языкомъ говоришъ.

Վա որ անստգիւտ ուղղեալ զիւր ուղին,
Սիշտ զարդարութիւն կրէ 'ի սրտի.
Պահէ զճշմարիտ յիւր մաքուր հոգի,
Որպէս և անկեղծ խօսի 'ի լեզուին:

Кто устами льститъ не знаешъ,
Ближнимъ не наносишъ бѣдъ,
Хитрыхъ сѣтей не сплещаетъ,
Чтобы въ нихъ увязъ сосѣдъ.

Ոչ գիտաց շրթամբք նենգել օտարին,
Ոչ խարդաւանել զայլս յորոգայթի.
Ոչ նիւթեաց չարիս յընկեր գրացի,
Ստանել կորստեան ըստ վատ դաւողին:

Презираешъ всѣхъ лукавыхъ,
Хвалишъ Вышняго рабовъ.
И предъ нимъ душою правыхъ,
Держишься присяжныхъ словъ.

Մերժէ գումարտակ չար խարդասողին,
Օ երկիւղածս Տեառն առնու 'ի պատուի,
Պահէ զոր երգուաւ ըստ ուղիղ կարգի,
Բանիւ ոչ երբէք ստէ մտերմին:

Въ ляхву дать сребро спыдится,
Мзды сѣ невинныхъ не беретъ.
Кто на свѣшъ шакъ жить шщится,
Томъ во вѣки не падешъ.

Պառն է նմա տալ զարծաթն 'ի վաշխի,
Սաշառս իրաւանց չառնու 'ի դատին.
Ում ջան է այսպէս յարիլ 'ի բարին,
Սի անկցի բնաւ մի սասանեսցի:

Преложеніе Псалма 26 .

798 . (Սարգիսնու-Բէնի Էջ Սաղմունքն .

Господь спасиша мѣ и свѣшѣ ,
Кого я убоюся ?
Господь самѣ жизнь мою блюдетъ .
Кого я устращуся ?

Տէր լոյս իմ կեանք իմ յոյս կորուսեցոց ,
ես յուսմէ՞ երկեայց .

Տէր ապաւէն իմ սլաշապան անկեցոց ,
յուսմէ՞ դողացայց :

Чтобъ вѣ злобѣ плоть мою пожрашь,
Противны устремились .
Но злой навѣшѣ хотя начашъ,
Упадши сокрушились .

Յառնել յիմ վերայ սատառել չարաց
յուտել մարմին իմ ,

Ինկան թուլացան թակարթք դաւողաց
զեղկելի անձն իմ :

Хоть полкѣ противѣ меня возпанъ ;
Но я не ужасаюсь .
Пускай враги воздвигнушѣ брань ;
На Бога палагаюсь .

(Վէպէտ և ճամբար թէ դունդ թնամեաց
'ի ճակատ մատչին ,

Ալ լքցի սիրտ իմ 'ի մարտից նեղչաց ,
յոյս իմ յԱստուած իմ :

я только ошѣ Творца прошу ,
Чтобъ вѣ храмѣ Его вселишься ;
И больше вѣ свѣшѣ не ищю ,
Какъ вѣ ономѣ веселишься .

Ս'իակ սէր և տէնչ իմ ողջոյն կենաց՝
բնակիլ ընդ էին ,

Տեսանել զիտուս , չըճուիլ լուսապանծ
յիւր սուրբ տաճարին :

Въ селеніи своемъ покрылъ
 Меня Онъ въ день печали,
 И неподвижно укрѣпилъ,
 Какъ злые окружали.

Ամուր պարսպեալ 'ի բարձր իւր խորան
զիս յաւուր չարի .

Չածկեաց ընդ թևօք 'ի պատսպարան
'ի չարին մարտի :

Возвысилъ Онъ мою главу
 Надъ всѣхъ враговъ ужасныхъ,
 я жертву принося, зову
 Ему въ исалмахъ согласныхъ.

Բարձրացոյց զիմ գլուխ հանդէպ թշնամեաց
փառօք յաղթական .

Ստառուցից նմա զոչ պատարազաց
սաղմոսերգութեան :

Услыши, Господи, мой гласъ,
 Когда къ Тебѣ взываю,
 И сохрани на всякой часъ;
 Къ Тебѣ я прибѣгаю.

Լսուր ձայնի իմում Բարձրեալ թագաւոր,
զի առ քեզ կարգամ .

Պահեա՛ զիս հզօր յառ-ի թ գիսպաւոր,
ես 'ի քեզ յուսամ :

я къ свѣту Твоего лица
 Вперяю взоръ душевный,
 И отъ всецѣдраго Творца
 Принимаю лучъ вседневный.

Լնձն իմ կողկողի լինեւ արժանի
տեսլեան տիրական .

Յարարէ՛ք գթած լոյս ճաճանչալի
ունիւլ յարաժամ :

Отъ грѣшнаго меня раба,
 Творецъ, не отврати;
 Да взыдетъ предъ Тебя мольба,
 И въ гнѣвъ укрошися.

Ս'ի 'ի մեղապարտ ծառայէդ ցասմամբ
դարձցիս հաստիչ իմ .

Եւ մի աղօթք իմ անձին անարժան
դարձցի 'ի ծոց իմ :

Меня оставилъ мой отецъ ,
И мать еще вѣ младенствѣ ;
Но восприялъ меня Творецъ ,
И далъ жить вѣ благоденствѣ .

Հայր իմ և մայր իմ ծնողք անցաւոր
'ի ծնէ զիս թողին .

Տէր ընկալաւ զիս Ստեղծող զօրաւոր՝
կարգեալ 'ի բարին :

Наспави , Господи , на путь
Святымъ твоимъ закономъ ,
чтобъ врагъ не могъ поколебнуть
Крѣпящагося вѣ ономъ .

Կաց՛ զիս Տէր իմ 'ի շաւիղս սուրբ
օրինաց քոյին .

Օ 'ի մի ընկճեսցէ ոտին իմ անսուրբ
զամբացեալս 'ի նմին :

Меня вѣ сей жизни не ошдай
Душамъ людей безбожныхъ ,
Твоей десницею покрывай
Отъ клеветаній ложныхъ .

Ս'ի մատներ յայս կեանս զիս Տէր իմ հաստիչ
վկայից մեղաց .

Ըք քո պահեսցէ զիս 'ի կորուսիչ
չար զրպարտողաց :

Я чаю видѣшь на земли
Всевышняго щедроты ,
И не лишитъся николи
Владычнїя доброты .

Յուսամ աներկբայ տեսանել զփառս
յերկրին կենդանեաց .

Եւ ոչ զրկեցայց յազիլ 'ի պարգևս
տիրական բարեաց :

Ты сердце духомъ укрѣпнись ,
 О Господъ мужайся ,
 И бѣдствіемъ не колеблвсь .
 На Бога полагайся .

Վաջալէրեանց դու 'ի սիրտ և յոգի
 յէն ամենակալ .
 Մի սասանեսցիս յարկածից աստի
 'ի Տէր հաստատեալ :

Преложеніе Псалма 34 .

799 . Թարգմանութիւն ԼԷ Սաղմոսին :

Суди обидящихъ , Зиждитель ,
 И отъ борющихся со мной
 Всегдашній буди покровишель ,
 Заступникъ и спасишель мой .

Ղատաւոր արդար դատեալ զայնտիկ
 Ղատողս աննուէր անձին իմ անզօր .
 Սարտիր զօրու թեամբ վանել զէրթ մարտիկ
 Օ մարտնչողս ընդ իս պաշտպան իմ հզօր :

На гласъ мой нынѣ преклонися ,
 Прими оружіе и щитъ ,
 И миѣ на помощь ополчися ,
 Когда противникъ миѣ грозитъ .

Ընդ ձայն տազնապիս արի զօրաւոր
 Օ ինու սսպարաւ ընդդէմ թշնամւոյս .
 Զօգնել ինձ փութիւն փրկիչ ահաւոր
 Երբ զինին նոքա հակառակ հոգւոյս :

Сдержи стремленіе гонящихъ ,
 Ударивъ пламеннымъ мечемъ ;
 Увѣрь вѣ напастяхъ обстоящихъ ,
 Чшо я вѣ покрытїи твоемъ .

Յըուեալ զյարձակմունս նեղաց իմ ուժգին .
 Ս անեսցէ զնոսա սուր քո հրաշաւոր .
 Օ ի վստահ գտայց 'ի դէպս աղէտին ,
 Թէ պաշտպանէ զիս աջդ անձազօր :

Гонители да постыдятся ,
 Что ищущъ зла души моей ,
 И съ срамомъ вспяшь да возвращаются ,
 Спувившись въ памяти своей .

Արեւոցէն զամօթ չար հալածիւք իմ ,
 Որք զանձն իմ խնդրեն 'ի կորուստ մատնել .
 Վարձցին դառնացեալք 'ի վայ ցաւագին
 Խորհողք վանն իմ չար 'ի խորհուրդս անել :

Да сильный гнѣвъ твой злыхъ возхитишь ,
 Какъ бурнымъ вихремъ легкій прахъ ;
 И Ангелъ твой да не защитишь ,
 Бѣгущимъ умножая страхъ .

Բուռն բարկութիւն տիրական ցաման
 Խլեցէ զնոսա զերթ հողմ զփոշի .
 Հասեալ երկնառաք հրեղէն զօրութեան
 Հարցէ մաշեցէ զնոսա յերկիւղի :

Да помрачится путь ихъ мглою ,
 Да будешь иолзокъ и разрышь ,
 И Ангелъ мстящею рукою
 Ихъ въ слѣдъ гоня , да устравишь .

Ճանապարհք նոցա միգաւ խաւարաւ ,
 Վայթակղանք նոցունց 'ի կորուստ լիցին .
 Հրեշտակ վրէժխնդիր վրիժառու բազկաւ
 Լնհետ արասցէ զնոսա յանդնդին :

Сіе гоненіе ужасно
 Да оскорбитъ за злобу ихъ ,
 Что на меня яресь напрасно ,
 Скрывали мрежу злобъ своихъ .

Ըյսպէս արհաւիրք որոգայթ չարին
 'ի նանիր թագեան 'ի վնաս նեղչաց .
 Ընդ վայր կատաղեալ զիս նախատեցին ,
 Օածկեալ զգարան նենգութեան իւրեանց :

Глубокій , мрачный ровъ злодѣю
 Въ пути да будетъ сокровенъ ;
 Да будетъ сѣтнію своею ,
 Что мнѣ поставилъ , уловленъ .

Խորին խաւարին դուք անդնդային
Պահէսցի յուզին 'ի դաւ ոտխոսց .
Իսկ 'ի ցանց նոցին , զոր ինձ թագուցին ,
Ընցին 'ի նմին ոտք անօրինաց :

Душа моя возвеселился
О покровителѣ своемъ ,
И радостию ободрится ,
О заступленіи швомъ .

Ընձն իմ ցնծացէ 'ի Տէր Ըստուած իմ ,
Տիացեալ յաւէտ յիւրում փրկութեան .
Բաջալերեսցի յարազուարճ հոգին ,
Տեսեալ զտեսչութիւն Ըին զէս համայն :

Съ Тобою кто себя сравниешъ ?
Всѣ кости , Боже мой , гласятъ ;
Твоя власть сильныхъ сокрушаетъ ,
Что бѣдныхъ разтерзатъ хотятъ .

Ո՞ նման է քեզ Տէր ամենազօր ,
Եւ ո՞ հաւասար՝ դուքն ոսկերք իմ .
Բոյդ մեծ տէրութիւն զարս զօրաւոր
Ծնջէ որք կոխեն զաղբատս առ ոտին :

Уже свидѣтели возстали
Неправедные на меня ,
И стыдѣ оставивъ , вопрошали
О шомъ , чего незнаю я .

Յարեան յիմ վերայ վկայք անօրէն
Սեղաց կարապետք դրացիք մահուան .
Ըստ ամօթոյ զիս նեղեն հարցանեն ,
Օ որ ոչ գիտէի խնդրեն յինէն բան :

Наносятъ мнѣ вражду и злобу ,
Чтобѣ шѣмъ мнѣ за добро воздать ,
И бѣдной духъ мой и утробу
Досадою и тоскою терзатъ .

Ինձ չար ընդ բարւոյ վնաս վշտաբեր
'Իմնդակ մտօք ընդ վայր հատուցին .
Ընժառանգ առնել որդիք մահաբեր
Սահու զբաւել խորհեցան զանձն իմ :

Но какъ они ослабѣвали ;
Тогда постомъ я и мольбой
Смирялъ себя дабы возстали
Противники моя въ покой .

Բայց առ 'ի մեղկիլ հալածչաց իմոց
Պահօք աղօթիւք 'ի գուրձ մաշէի .
Օ ի մի՛ յարիցեն անդրէն յանդնդոց
Սի՛ն այլ նեղեսցեն զիս աղօթէի :

Какъ брашу своему я щился ,
Какъ ближнимъ , такъ имъ угождашь ,
И сѣшюя объ нихъ крушился
И слезъ своихъ не могъ держашъ .

Որպէս համարին եղբայր ջան եդի
Հաճելի լինել իբրև մտերիմ .
Տրամեցայ վասն այնց 'ի սիրտ ցաւալի ,
Յարտասուս հարեալ դառն անհնարին :

Они однако веселятся ,
Какъ видяшъ близъ мою напасть ,
И на меня согласно зляшся ,
Готова ровъ , гдѣ миѣ унасть .

Եւ սակայն նորա խնդացին ընդ այն՝
Տեսեալ զիս մերձիլ յադէտ չարատանջ .
Համագունդ դիմեն յանխնայ ցասման ,
Վլէլ զիս 'ի գուք 'ի ստուեր մշտատանջ :

Смященный духъ во миѣ шерзаюшъ ,
Моимъ паденьемъ лъстя себя ;
Смѣются , нагло укоряюшъ ,
Зубами на меня Скрыпя .

Օ անձն իմ սասանեալ փորձեն խռովեն ,
Իմ՝ կորուստ նոցին առիթ բերկրանաց .
Օ իծաղին զինև յանդուգն բասրեն ,
Արճտեն ապառուիք զատամունս իւրեանց :

Доколѣ , Господи , безъ гиѣву
На злость ихъ будешь Ты взирашь ?
Не дай , не дай Ты львову чреву
Живошъ мой до конца пожрашь !

Վախատես Մստուած ցերբ առանց ցասման
 Վկատես զոճիր խորամանկ չարաց .
 Սի զիս յառիւծուց մատներ յորովայն ,
 Սաշէլ յաւիտեան կեանս իմ վշտազգեաց :

Во храмъ возвѣщу великомъ
 Преславную хвалу швою,
 Веселымъ гласомъ и языкомъ
 При шьмахъ народа воспую .

՚Ի փառաց տաճար եղէց խոստովան ,
 Մեռալ ՚ի գովեստ քոյդ փառս երկնաւոր .
 Հայնիւ ցնծութեան լեզուաւ գոհաբան
 ՚Ի ժողովս ազգաց երգեցից զերգ նոր :

Не дай врагамъ возвеселишься
 Неправедной враждой своей ,
 Не дай презорствомъ возгордишься
 И помизаніемъ очей .

Սի տար թոյլ բերկրիլ յիմ վերայ նեղչաց ,
 Սրբ տարապարտուց ատեն չարաչար .
 Սի տար ճոխանալ անգութ ոտխաց
 Մկնարկի յառեալ ծաղրողաց զիս յար :

Хоть мирныя слова вѣщали ,
 И ласковъ видъ казали внѣ ;
 Но вѣ сердцѣ злобу умышляяи ,
 И сѣши соплешали мнѣ .

Օբան խաղաղութեան քաղցր յերևութին
 Մտաբուստ ընդ իս խօսելին սիրուն .
 Մյլ ՚ի խոր սրտի թոյնք օձից էին
 Թափարթել զանձն իմ ՚ի ստուեր մահունն .

Миѣ пагубы конечно чая ,
 Всѣ купно спали восклицать ,
 Смѣяться , челюсть расширяя ,
 Намъ радостно на шо взирать !

Բացին դժնդակ բերան թիւնալի ,
 Գուէն միաբան զերգ իմ կորստեան .
 Բնդլայնեն զսիրտ ծաղր ՚ի ծնօտի ,
 Թէ մեզ ցնծութիւն՝ դու երբ ՚ի գլորման :

Ты видѣла, Господи, ихъ мерзость :
 Опмспи и злобымиъ не стерпи,
 Опмспи безсовѣстную дерзость,
 И опъ меня не опшупи .

Տեսեր Տէր գԹած նոցին զազրուԹիւն ,
 Սի լուեր տանիլ յանդուզն եպերմանց .
 Հան 'ի նոցանէ վրէժ սաստկագոյն ,
 Սի երբէք յինէն լիցիս հեռակաց :

Возстани, Господи Зиждисьель,
 Взойди на пивой свящый престолъ,
 И буди нашей прирѣшитель,
 Спаси отъ нестерпимыхъ золъ .

Ըրի Տէր կարող՝ ել յաԹու փառաց
 Վատել իրաւամբք զիմքս դատաստան .
 Իրաւ արա՛ ինձ, զերժ 'ի դժբողաց
 Յանժոյժ ծարաւեաց իմ՝ անմեղ արեան :

Подвигнись правдою свяшою,
 Суди насъ, Господи, суди,
 Не дай имъ поругаться мною,
 Суди, и миѣ не снисходи .

Շարժեա՛ զիրաւունս սուրբ արդարութեան,
 Հայեաց 'ի դատ մեր դատեա՛ զմեզ արդար .
 Սի Թոյլ տար նոցա հեզնեկ իմ՝ դւրման,
 Վատեա՛ մի ներեր ներո՛ղ բարերար :

Не дай имъ вѣ злобѣ похвалиться,
 И миѣ вѣ ругательство сказать :
 О какъ вѣ насъ сердце веселится,
 Что мы могли его пожрать !

Սի լիցի նոցա պանծալ 'ի չարիս,
 Սի Թհնամանք անդոննեկ զանձն իմ .
 Թէ քանի՛ հրճուանք մեր դիպան սրտից
 Երբ զնա կոխեկ եհաս մեր ոտին :

Посрамлены да возмятущся,
 Что ради злымиъ моимъ бѣдамъ ;
 И сѣ верхъ главы да облекутся
 Мои прошивны вѣ сшудъ и вѣ срамъ .

Յամօթ մաշեցին , որք չարեօք խնդան
 Օ իս կորուսանել յաղէտ ցաւագին .
 Օ գեցեալ նախատ յիւրեանց նանրու թեան .
 Ի արձրայօն լուսիչք կորակոր գացին :

Но шѣмъ дай вѣчную награду,
 Что оправдать меня хосятъ ;
 Взирая на мою опраду,
 Великъ Господъ нашъ говорятъ .

Սակայն տ՛ուր նոցա վարձ յաւերժական ,
 Որք խնդրեն վասն իմ գուղիղ և բարի .
 Ի կատեալ յանձն իմ մ թերք բարու թեան
 Փողեցեն՝ մեծ է Են անճառելի :

Языкъ мой правдѣ поучишя ,
 И истиннѣ свяшой швоей .
 Тобой мой духъ возвеселишя
 чрезъ все число миѣ дамыихъ дней .

Ի էզու իմ ուսցի զբան ճճմարտի
 Երգել գովութիւն օրինացդ վերին .
 Ի և անձն իմ իսպառ յաւերժ բերկրեցի
 Ի նդ համայն աւուրս ցորչափ յիս շունչ իմ :

Преложеніе Псалма 70 .

Յօօ . (Սարգիսանուրիան է Սարգիսին :

Въ Тебѣ надѣжду полагаю ,
 Всесильный , Господя , всегда ;
 Къ Тебѣ и нынѣ прибѣгаю ,
 Да вѣ вѣкѣ спасуся отъ сшуда .

Ի բեզ է յոյս իմ իսարստեալ ամուր ,
 Ի պաւէն կենաց Տէր ամենազօր .
 Ի իմեմ պարսպիլ այժմ ընդ բարձր աջով .
 Օ ի մի յաւիտեան եղէց ամօթով :

Свяшою правдою швоею
 Избавъ меня отъ злобыихъ рукъ ;
 Склонись молишвою моею ,
 И сокруши коварныхъ лукъ .

Վոյդ արդարութեան բազուկ զօրաւոր
 Օ երծ 'ի չար ձեռաց ցուցցէ զիս հզօր .
 Եւ յանարհէցո՞ յիս զունկն քո և լուր ,
 Աորո՞ զիմ նենգող, փշրեա՞ զաղէղն իւր :

Поборникъ мнѣ и Богъ мой буди
 Противъ спремящихся враговъ ,
 И брэнной сей и шлѣнной груди
 Стѣна , защита и покровъ .

Ընկէ՞ղ պարիսպ իմ Ըստուած թաղաւոր
 Ընդդէմ՞ թշնամեաց յարձակմանց յահաւոր .
 Գիւրբաբեկ սրտիս լքելոյ իսպառ
 Գու՞ զօրացուցիչ պաշտպան իմ անձառ :

Спаси меня отъ грѣшныхъ власши
 И преснупившихъ швой законъ ,
 Не дай мнѣ вѣ челюсти ихъ внаспи
 Зіяющи со всѣхъ споронъ .

Փրկեա՞ զիս հաստիչ տիրող երկնաւոր
 'Ի մեղաւորաց ուժոյ բռնաւոր .
 Օ ի մի անօրէնք ընդդէմ՞ օրինաց
 'Ի արանեալ տացեն զիս ծախիչ ժանեաց :

Вѣ шербннн моемъ , Зиждншель ,
 Ты былъ отъ самыхъ юныхъ дней
 Помощникъ мой и покровншель ,
 Прнстаннще души моей .

Գու՞ համբերութիւն Ետեղծող ահաւոր ,
 'Ի մանկութենէ յոյս իմ մեծազօր .
 Պաշտպան խնամակալ եղելոց բնաւին .
 Ընքոյթ ծովածոց հոգւոյս նաւակին :

Отъ чрева машернн Тобою
 И отъ ушробы укрѣпленъ ,
 Тебя превозношу хвалою ,
 Усерднемъ къ Тебѣ возженъ .

Վ և հաստատեցայ յարգանդէ մօր իմ ,
 Օ օրացեալ 'ի շունչ յորովայն մ' թին .
 Օ քեզ բարեբանեմ 'ի զովեստ փառաց ,
 Զեռանդն ստիպեալ սիրտ իմ բորբօքած :

Враги мои чудясь, смѣются,
 что я кругомъ объятъ бѣдой:
 Однако мысли не мяшутся,
 Когда Господь заступникъ мой.

Այլեւալ թշնամեաց զինև ծիծաղին,
 թէ վիշտք աղեալից զիս պաշարեցին.
 Բայց սիրտս անխուռով միտք իմ անսասան,
 Երբ իմ Արարիչ անձինս է պաշտպան:

Превозносишь твою державу
 И воспѣвать на всякой часъ
 Великолѣвіе и славу,
 Отъ устъ да устремится гласъ.

Այցի գովու թեամբ ապա բերան իմ,
 Երգել զերգս յաւերժ բարձրու թեան Աին.
 Օրհնեսցին փառք Տեառն մեծվայելչու թեան,
 Ի շրթանցս ելցեն փառատրու թեանց ձայն:

Во время старости глубокой,
 О Боже мой! не отступи;
 Но крѣпкой мышцей п высокой
 Увявши члены укрѣпи.

Ի ժամանակի ծերու թեան խորին
 Այն ընկենուր զիս Աստուած իմ Տէր իմ.
 Այլ ՚ի պակասիլ զօրու թեան մարմնոյս,
 Ի յոյժ բարձր բազուկ հաստեսցէ յիս ոյժ:

Враги, которые всечасно
 Погибели моей хотятъ,
 Уже о миѣ единогласно
 Между собою говорятъ.

Պազան թշնամիք պատրաստ յարժամ
 Տենչան ՚ի սրտէ մատնել զիս մահուան.
 Այն է միաձայն խորհուրդ նենդողաց
 Օայն միայն խօսին ՚ի մէջ իրերաց:

Погонимъ: Богъ его оставилъ;
 Кого онъ можетъ преклонить?
 Отъ насъ бы кто его избавилъ?
 Теперь пора его губишь.

Մերժեաց զնա Տէր արդ հալածեսցնիք ,
 Հատաւ յոյս նորա բաժին նորա սուգ ,
 Ում խոնարհեսցի , 'ի մէնջ փրկեսցի .
 ()ն ժամ է առնել զնա մեզ գերի :

О Боже мой ! не удалися ,
 Покрой меня рукой своей ,
 И помощь низпослашь пощися
 Объяшой зломъ душѣ моей .

Մի հեռի առնիր յինէն Մտուած իմ ,
 Ծածկեալ հովանեալ զիս հաստիչ ձեռին .
 Փռւթալ 'ի բարձանց ծագել զօգնութիւն ,
 Լռ անձն իմ պատեալ 'ի նեղաց փժոն :

Да въ вѣчномъ срамѣ погружашся
 Кошорые миѣ ищущѣ зла ;
 Да на главу ихъ обратятся
 Коварства плевы и хула .

Սուղեսցին յամօթ կորակոր բարձցին ,
 Որք այսպէս չարիս խնդրէն անձին իմ .
 'Կարձցին բազմացցին 'ի գլուխ իւրեանց
 'Կժնեայ նենգութիւնք թուք նախատանաց :

Надѣжду крѣпку несомнѣнно
 Въ Тебѣ единомъ положу ,
 И прославляя безпремѣнно
 Въ псалмахъ и пѣсняхъ возглашу .

Օ յոյս իմ հաստատուն զնեմ աներկբայ
 Լըդ 'ի քեզ միայն փրկիչ գերակայ .
 Յաւելցէ անձն իմ յանդուլ գովութեան
 Հրճուիլ յերգ 'ի տաղ փառաց տէրութեան :

Омѣ устѣ моихъ распространится
 О истиннѣ твоей хвала ,
 Благодѣяній слухъ промчится ,
 Тобой миѣ бывшихъ безъ числа .

'Ի շրթանց իմոց գովեստք բազմացցին
 Օրհնել զիսկութիւն իրաւանցդ Լին .
 Հռչակ բարութեանցդ եղելոց առ իս
 Չգեսցի յազգաց յազգս յաւիտենից :

Твою я крѣпость, Вседержитель,
Повсюду спану прославаять;
И что Ты мой былъ покровитель,
Во вѣки буду воспоминашь.

Օ անչափ զօրութիւնդ ամենակալ Տէր,
Երբզս առեալ գովեմ անդուլ անվէհեր,
Եւ թէ դու միակ իմ հզօր պաշտպան,
Փողեցից ՚ի դարս ընդ աշխարհ համայն:

Тобою, Боже, я наставленъ
Хвалишь Тебя отъ юныхъ лѣтъ,
И нынѣ буди препрославленъ
Черезъ весь Тобой созданный свѣтъ.

Ըստուած մեծաքանչ դու ինձ ուսուցեր,
Յաւուրց մանկութեան ՚ի նոյն հաստեցեր,
(Օրհնէլ զօրհնեալդ Լն այժմ և առ յապայն
՚ի ձեռն ստեղծեալ գործոցդ էական:

Доколѣ дряхлость обращаться
Не возбранитъ моимъ устамъ,
Твоя вѣ нихъ крѣпость прославаясья
Грядущимъ будетъ всеиъ родамъ.

Մինչև ցվերջին զառամեալ հասակ
Մի կացցեն շրթունք մի շունչս իմ համակ.
Գովէլ զօրութիւն հաստիդ անքննին.
Յայտնեալ որ գալոց են ազգաց բնաւին:

Твоя держава возвѣстится
И правда мною до небесъ;
О Боже, кто Тебѣ сравнится
Великимъ множествомъ чудесъ?

Ըարձրացի յաւէտ տէրութիւնդ յանհունս,
Փառքդ արդարութեան մինչև ցբարձունս,
Ո՞րման է քեզ Ստեղծող անսահման
Ընթիւ մեծամեծ հրաշիւք բազմազան:

Ты кѣ пропасти меня поставилъ,
Чтобъ я свою погибель зрѣлъ;
Но скоро обратясь, избавилъ,
И отъ глубокихъ безднъ возвелъ.

Սերձեցուցեր զիս դրանց կորստեան ,
 Տեսանել զանձն իմ առ ժանիս մահուան .
 Եւ անդրէն հասեալ փրկող մատն առ իս
 Յանդնդոց խորոց 'ի կեանս եհան զիս :

Щедрошу Ты свою прославилъ ,
 Меня утѣшить восхотѣлъ ,
 И скоро обращаясь избавилъ ,
 И ошъ глубокихъ безднъ возвелъ .

Ըրդ յաճախեցեր յահէղ զօրութեան ,
 Սխիթարել զիս դարձար միւսանգամ .
 Հաներ փրկեցեր յանդնդոց խորոց ,
 'Ի խաւար բանտէ զերծուցեր 'ի լոյս :

Среди народа велегласно
 Повѣдаю хвалу твою ,
 И на струнахъ моихъ всечасно
 Твои щедроты воспою .

()ն 'ի մէջ ազգաց եղէց խոստովան ,
 Երգեցից ոգւով գովեստ մեծաձայն .
 Շարժեսցի սրտիս տաննադի քնար ,
 ()րհնել զառատ գութ հաստչիդ բարերար :

Уста мои возвеселятся ,
 Когда возвышу голосъ мой ,
 И купно чувствва наслаждятся ,
 Души спасенныя Тобой .

Հայա ցնծացեն շրթունքս օրհնաբան
 'Ի սաղմոսել քեզ գովեստ յեռանդեան .
 Օգայարանքս իմ յապագոյժ բերմանց
 Հրճուին ընդ փրկանս հոգւոյս մեծապանծ :

Еще языкъ мой поучится
 Твои хвалиши правоты ,
 Коварныхъ сила постыдится ,
 Которы ищутъ миѣ бѣды .

'Ի նոյն մարգեսցի լեզուս տաղասաց
 Օարդարութիւն քո օրհնել յերգս անանց .
 Օօրութիւն չարաց յամօթ կրթեսցի
 Ինձ յար մաղթողաց զարկած ցաւալի :

Преложение Псалма 143.

801. Տարգմանութիւն ճիշտ Սաղմոսին .

Благословенъ Господь мой Богъ ,
 Мою десницу укрѣпивый
 И персты въ брани научивый
 Сопрѣшь враговъ внесенный рогъ .

Օրհնեալդ 'ի բարձունս թաղաւոր ,
 Հաստիչ բազկիս իմ զօրութեան .
 Կրթող մատանցս 'ի մարտ հզօր ,
 Կոխել նեղաց զեղջիւր սատան :

Заступникъ и спаситель мой ,
 Покровъ и милость и ограда ,
 Надѣжда въ брани и ограда ,
 Подъ власть миѣ далъ народъ свяшой .

Պահապան փրկիչ ահաւոր ,
 Սեծ մտիթար պաշտպան զթաճ ,
 Յաղթող 'ի մարտս յոյս մեծազօր
 Իշխան եղ զիս ընտիր ազգաց :

О Боже ! что есть человекъ ?
 Что Ты ему себя являешь ,
 И такъ его Ты считаешь ,
 Котораго толь крошочъ вѣкъ .

Ո՛վ արարիչ զի՛նչ մարդն անզօր ,
 Որում յայտնես զքեզ հրաշազան .
 Օ ի՛արդ դնես զնա պատուաւոր ,
 Իրոյ սուղ են աւուրք և կեան :

Онъ утро , вечеръ , ночь и день
 Во щетныхъ помыслахъ проводитъ ;
 И такъ вся жизнь его проходитъ ,
 Подобно какъ пустая тѣнь .

Օ տիւ գիշեր և զօր բոլոր
 Ի նցուցանէ նա ցանգ ունայն .
 Ի նաւ ընթացք են անցաւոր
 Ի բրև ստուեր սահեալ զնան :

Склони, Зиждидшель, небеса,
Коснись горамъ, и воздымаясь,
Да паки на земли являтсѣ
Твои ужасны чудеса.

Խոնարհեցո՞ զերկինս ո՞վ Տէր,
Մերձեալ Լերանց՝ և ծխեսցին .
Յայնեալ յերկրի անդրէն՝ ՚ի վեր
Լուծառ հրաշից քոց ահագին :

И молией швоей блесни ;
Рази отъ странъ гремящихъ стрѣлы,
Разсыпь враговъ твоихъ предѣлы,
Какъ бурей плевъы разжени .

Փայլեցո՞ յերկնից կայծակունս ,
Թօթափեա՞ նետս ՚ի սահմանաց .
Յրուեա՞ արագ Թշնամեաց դունդս
Իբրև փրփուր յուզեալ մրկաց :

Меня обѣялъ чужой народъ,
Въ пучинѣ я погрязъ глубокой,
Ты сѣ шверди длань простри высокой,
Спаси меня отъ многихъ водъ .

Պաշարեաց զինև ազգ օտար ,
Ինկլայ ՚ի խորս յորձանուտին .
Չգեա՞ յիս աջգ ազատարար
Փրկե՞լ զիս ՚ի ջուրց վտանգին :

Въщаешъ ложь языкъ враговъ,
Десница ихъ сильна враждою,
Уста обильны суетою ;
Скрываюшъ въ сердцѣ злобный ковъ .

Ի եզու Թշնամեաց ստախօս ,
Լջ նոցա աջ մեղանչական .
Շքթունք նանիր ժանտ չարախօս ,
՚Ի սիրտս ունին դառն դարան :

Но я, о Боже, возглашу
Тебѣ пѣснь нову повсечасно ;
Я въ десять струиъ тебѣ согласно,
Псалмы и пѣсни приношу .

Երարիչ իմ քեզ մեծազօր
 Երգեցից միշտ փառս օրհնութեանց .
 Տամնադեաւ գովեստ նորանոր
 Արեւրդեմ'ի ձայն սաղմոսաց :

Тебѣ Спасителю царей ,
 Что крѣпостью меня прославилъ ,
 Отъ любаго меча избавилъ ,
 Что врагъ вознесъ рукой своей .

Քեզ երգեմ փրկիչ արքայից ,
 Որ օրհնեցեր զիս զօրութեամբ .
 Փրկեալ 'ի սրոյ դիմամարտից ,
 Օր ընդդէմ ամբարձին ձեռամբ :

Избавь меня отъ хищныхъ рукъ ,
 И отъ чужихъ народовъ власти ;
 Ихъ рѣчь полна щещы , напасши ,
 Рука ихъ вѣ насъ наводитъ лукъ .

Փրկեա՛ զանձն իմ բարձր բաղկաւ
 Յորդայթից ազգաց օտար .
 Թիւնալից բանբ շրթանց բնաւ ,
 Աեստ արձակեն ձեռք նոցին չար :

Подобно масличнымъ древамъ
 Сыновъ ихъ лѣта процвѣтають ,
 Одѣждой дщери ихъ блистають ,
 Какъ златомъ испещренный храмъ .

Զիթենեաց նման նորատունկ
 Եմբ զաւակաց նոցա ծաղկին ,
 Պաճուճեալ դստերբ զուարթունբ
 Սկիհապատ զերթ խորանին :

Пшеницы полны гумна ихъ ,
 Несчетно овцы ихъ плодятся ,
 На пучныхъ пажитяхъ хранятся
 Спада вѣ справъ воловъ толстыхъ .

Նամբարբ նոցա են բարելից ,
 Ենբաւ խաչինբ 'ի դաշտ խայտան ,
 Բազմածինբ յարօտ ծաղկալից ,
 Պարարտ անդեայբ միշտ յօրանան :

Цѣла обширность крѣпкихъ стѣнъ,
 Вездѣ столпами укрѣпленныхъ,
 Тамъ вопля въ спогнахъ иѣшъ спѣсненныхъ,
 Не знаютъ скорбныхъ тамъ временъ.

Ալ գոյ խրամատ ցանկոյ նոցին,
 Եւ պարսպեալ անդոց տարած.
 Զիք ձայն նեղիչ ձայն նենդողին,
 Ալ ժամ դժբաղդ ունին ոչ լաց:

Щастлива жизнь монаховъ враговъ!
 Но тѣ свѣтлѣе веселятся,
 Ни буръ, ни громовъ не боятся,
 Которымъ Вышній самъ покровъ.

Լըջանիկ կեանք իմ թշնամեաց,
 Արոց այսպէս յաջող վիճակ.
 Բայց այնք անկիր յամէն դիպուած,
 Արոց պաշտպան Եւտուած միակ:

Преложеніе Псалма 145.

802. (Սարգսնանութիան ձեռք Սողոմոն.)

Хвалу Всевышнему Владыкѣ
 Попщися, духъ мой, возсылашь:
 Я буду пѣть въ гремящемъ ликѣ
 О Немъ, пока могу дышать.

() Բհնեա՛ անձն իմ զՏէր փառաց.
 () Բհնեցից զնա՛ ՚ի կեանս իմ.
 Լըգեցից զերգ սաղմոսաց,
 Աինչև յիս է շունչ շարժողին:

Никшо не уповай во вѣки
 На тщетну власть Князей земныхъ;
 Ихъ тѣжъ родили человеки.
 И иѣшъ спасенія ошъ нихъ.

Աի յուսացի որ երբէք
 Յունայն իշխանս յորդիս մարդկան,
 Օ որս ծնան հողածինք,
 Զիք ՚ի նոսա յոյս փրկութեան:

Когда съ душею разлучатся ,
И слабина плоть ихъ въ прахъ падешъ :
Высоки мысли разрушатся
И гордость ихъ и власть минетъ .

Ելցէ հողի 'ի նոցունց ,
Երբէն 'ի հող փոշի դառնան .
Բնաւ խորհուրդք կորնչին ,
Կիրք մեծուծիւն փոյթ չքանան :

Блаженъ тотъ , кто себя вручаетъ
Всевышнему во всѣхъ дѣлахъ ,
И шокмо въ помощь призываетъ
живущаго на небесахъ .

Երանի՛ որ յ]ն յուսայ ,
Կարձրեալն է՛ օղնական նմին .
Յամէն գործս առ նա դիմէ
Յիւր ապաւէն բնակեալ յերկին :

Несчетно многими звѣздами
Наполнившаго высоту
И непоспижными дѣлами
Земли и моря широту .

Ենծիւ աստեղքք զարդարեալ
Օ երկնից խորան անճառելի .
Օ՛ձով և ցամաք մեծաբանչ
Են էացոյց զէս պանծալի :

Творящаго на сильныхъ нищу
По испини въ обидахъ судъ ,
Дающаго голоднымъ нищу ,
Когда къ нему возопіютъ .

Եղբատ առնէ զայր հղօր ,
Երգար դատեալ զգատ զրկելոց .
Կախէ նօթեաց կերակուր ,
Յորժամ առ նա հանեն յողոց :

Господь оковы разрѣшаетъ ,
И умудряетъ онъ слѣпцовъ ,
Господь упавшихъ возвышаетъ
И любитъ праведныхъ рабовъ .

Տէր խորտակէ զկապանս ,
 Ի ուսաւորեալ զաւս կուրաց .
 Կանգնէ զանկեալս 'ի գլորման ,
 Սիրէ զարդարս ունակ բարեաց :

Господь прительцевъ сохраняешъ ,
 И вдовъ приемлетъ и сиротъ .
 Онъ дерзкій грѣшныхъ пушь скончаетъ ,
 Въ Сіонъ будешъ въ родъ и родъ .

Պահէ զպանդուխտս և զայրիս ,
 Օ որբս ընդունի Տէր ողորմած .
 Շաւիղ չարաց կորուսեալ
 Տիրէ 'ի Սիոն յազգս ազգաց :

Преложеніе Псалма 103 .

Յօ3 . Թարգմանութիւն ՏԳ Սաղմոսին :

Да хвалитъ духъ мой и языкъ
 Всесильнаго шворца державу ,
 Великолѣпіе и славу ,
 О Боже мой , коль Ты великъ !

Գովեսցէ անձն իմ 'ի լեզու ճարտար
 Օ ամենակարօղ տէրու թիւն Հաստիւն .
 Օ մեծ վայելչու թիւն զփառս անընին .
 Այլ զիարդ մեծ ես Աստուած իմ անճառ :

Одѣянъ чудной красотой ,
 Зарей божеспвеннаго свѣша ,
 Ты звѣзды распростеръ безъ счета
 шатру подобно предъ собой .

Օ զեցար չքնաղ զարդս Աստուածային ,
 Արկեալ զիւրև լոյս զերթ օթոց փայլուն ,
 Սփռեցեր զաստեղս իմաստիւք ներհուն ,
 Իբր 'ի խորանի 'ի տարած խորին :

Покрывъ водами высошы ,
 На легкихъ облакахъ восходишь ;
 Крылами вихрей шумъ наводишь ,
 Когда на нихъ летаешь Ты .

Յարկեր զբարձունս ջուրքք եթերային .
 Ղեմես 'ի թեթև ամպս գերամբարձ .
 Լ՛հեղ որոտաս թևովք փոթորկաց ,
 Յորժամ սխրալի թռչիս 'ի նոսին .

И воли швоея послы ,
 Какъ успремленія воздушны ,
 Всесильнымъ манѣмъ послушны ,
 Текутъ , горятъ , не зная мглы .

Սեծասաստ դեսպանք կամաց քոց հրեղէնք ,
 Ոգիք զօրաւորք 'ի շաւիղս ուժգին .
 Լ՛նսաղապ ձգմամբ հնազանդք յառնելին ,
 Լ՛նհուպ խաւարի էակք լուսեղէնք ,

Ты землю швердо основалъ ,
 И для надѣжныя окрѣпы
 Недвижны положилъ заклёпы ,
 И вѣчну непреклонность далъ .

Հաստեցեր զերկիր յանյատակ հիման
 'ի դիրս անյողդողդ բարեկարգ ազուռ .
 Սարեալ նիգս անշարժ այնպէս ամրակուռ ,
 Օ 'ի մի սարսեցի 'ի դարս անվախճան :

Ты бездною ея облекъ .
 Ты повелѣлъ водамъ парами
 Всклонишь спущаяся надъ нами ,
 Гдѣ дождь раждается и снѣгъ .

Խորք անդնդասորք վերարկու նորուն .
 Հաներ և հրաման ջրածին շոգեաց
 Սերառեալ յեթեր հոսիլ 'ի բարձանց ,
 Չքնաղ մակարդեալ յանձրև ցօղ 'ի ձիւն .

Ихъ воля швой единый взглядъ ,
 Отъ запрещенія мушятся ,
 И вѣ тучи устращась шѣснятся ,
 Лишь грянешъ громъ швой , вѣ низъ шумятъ .

Սէտէորական շրջանք յեթերին
 Կամք և հայեցուածք են միայն Լ՛յիդ .
 Յրուին արգելին կիզուն 'ի սաստիդ ,
 Յամպոց յամպս 'ի վայր որոտմամբ սուզին ,

Восходятъ горы вѣ высоту ,
Крутыя спавишь ты стремнины ,
И стелешь злачныя долины ,
Угрюмствомъ множа красоту .

Ալէալ 'ի բարձունս լեռնանան 'ի բարդ ,
Վարեալք գահավէժ անդրէն դաշտանան .
Օ դաւարի հովիտս հզօր քո հրաման
Ընդարկու սասաիւ առնէ գեղազարդ :

Предѣла верхамъ ихъ положилъ ,
Чтобъ землю скрыть не обратились ,
Ни чѣмъ бы внизъ не преклонились ,
Опречь твоихъ безмѣрныхъ силъ .

Սահման ընթացից նոցին եդեր չափ .
Օ ի մի ընդվզեալ ծածկեսցեն գերկիր .
Սի 'ի վայր սորեալ կորուսցեն զգիր .
Եւ յորչափ թոյլ տայ զօրու թիւնդ անչափ :

Изъ горъ вѣ долины льешь ключи ,
И прохлаждаешь тѣмъ ошъ зноя ;
Журчатъ для сладкаго покоя ,
Между горами текучи .

Ըւաբես զաղբիւրս 'ի լերանց անտի ,
Ընուս զծործորս զովիլ 'ի տապոյ .
Նէզիկ խոխոջմամբ 'ի քաղցր անդորրու
Հոսին գեղաշարժ 'ի վիմաց միջի :

И напаяютъ всѣхъ звѣрей ,
Что окрестъ селъ себя питаютъ ,
Онагры ждуть , какъ вѣ жадѣ паютъ
Отрады ошъ руки твоей .

Ըկանակիտ ջուրքք գազանս անտառի
Ըրբուցանես ցիւս 'ի ծարաւս իւրեանց .
Շուրջ խնդրեն սնունդս առ կողմամբք շինաց ,
Խայտան զգործովք ձեռացդ հրաշալի :

Слешаясь тамо пшцы вѣ тѣнь ,
Возносятъ пѣніе и свисты ,
живятъ вершцы каменисты ,
И тѣмъ проводятъ жаркой день .

Ընդ թռչունք երկնից 'ի դադարս հրճուին,
 Գեղգեղեալ զձայն 'ի միջոյ վիմաց .
 Ի զով ստուերի 'ի ծերպս քարանց
 Հոսեն հոլովեն զաւուրս ջերմին :

Ты свыше влагу льешь горамъ,
 Плодами землю насаждаешь,
 И всѣхъ живущихъ насыщаешь,
 Свидѣтелей твоимъ дѣламъ .

Գու գլխոց լերանց տաս ջուր 'ի յարբուսն .
 Օ ի պտղովք բարեաց երկիր յղփասցի .
 Թրով սնուցանես զհամայն կենդանի
 Օ ինքնաշարժ վկայս դործոց քոց համբուն :

Расшишь вѣ поляхъ праву для стадъ;
 Тамъ разны зѣлія вѣ пошребу
 Обильно прилагаешь кѣ хлѣбу;
 Щедрою ко всѣмъ богашъ .

Բուսուցեր 'ի դաշտ խոտ 'ի պէտս հօտից .
 Բիւրազգի բանջար տունկ բոյս դալարի .
 Հաներ հաց յերկրէ առատ լիալի,
 Փարձամ ես 'ի տուրս տուիչ բարեւից :

Хлѣбъ силой нашу грудь крѣпимъ,
 Намъ масло члены умягчаетъ,
 Вино вѣ печали ушѣщаетъ,
 И сердце радостью живимъ .

Հաց հաստատէ սիրտ, իւղ կակղէ զանդամ,
 Գինի թաղծեւոց անզոյգ միտիժար .
 Օ արթուցիչ ոգւոց համակ բերկրարար .
 Օ ողջոյն մարդն առնէ զուարթ կենսական :

Древамъ даешь обильный шукъ,
 Поля вѣнчаешь ими, щедрый!
 Насаждены вѣ Ливанѣ кедры
 Могуществомъ всеспальныхъ рукъ .

Օ առոց բուսոց յորդ տաս պարարտութիւն .
 Թրով պերճ պսակես լերինս ընդ դաշտաց .
 Սայրս լիբանանու հաստարմատ տնկեաց
 Ձեռք քո երկնաստեղծ զօրութեամբ անհուն :

Выбранная изъ Іова глав: 38. 39. 40 и 41.

Յօ՛ւ . Հասարեալ 'ի գրոյ Յօւլեայ . գլուխ ԼԵ .
ԼԵ . Խ և Խ .

О ты, что вѣ горести напрасно
На Бога ропщешь человекѣ!
Внямай, коль вѣ ревности ужасно,
Онѣ кѣ Іову изѣ тучи рѣкѣ!
Сквозь дождь, сквозь вихрь, сквозь градѣ блистая,
И гласомѣ громы прерывая,
Словами небо колебалѣ,
И шакѣ его на распрю звалѣ.

Ո՛վ դու որ կաս անկեալ 'ի վիշտս աղէտալի .
Սրես լեզու ընդդէմ՝ Լ'ին յանիրաւի .
Լ'ա 'ի մտի որչափ 'ի ջանս է հրաշական .
Լ'յն որ յամսոց գոչեաց առ Յօւլե ահեղաձայն .
Ընդ մէջ մրրկաց փայլատակեալ զարհուրելի,
Յորդ անձրեաց երկնատեղաց ձեան և կարկտի .
Որոտալով ահեղագոչ 'ի ձայն հնչման,
Յոլմամբ յերկնից ընդ շառաւմանց հրոյ փայլման .
Լ'յսպէս գերկիրնոս գորդեալ բանիւ Լ'ին ,
Կոչէ 'ի վէճ՝ վիճաբանել ընդ ծառային :

Сбери свои всѣ славы нынѣ,
Мужайся стой и дай ошвѣстѣ,
Гдѣ былѣ ты, какѣ я вѣ стройномѣ чинѣ
Прекрасный сей устроилѣ свѣстѣ,
Когда я твердь земли поспавилѣ,
И сонмѣ небесныхѣ силѣ прославилѣ
Величество и власть мою ?
яви премудрость пы свою !

Ըրդ ժողովեա՛ զոյժ զօրու՛թիւն 'ի քու՛մ սրտի ,
Պնդեա՛ զմէջ կայց և տուր ինձ սլատասխանի .
Ո՛ւր դու էիր երբ ես հիմունս եդի երկրին ,
Օ այս գեղեցիկ աշխարհ հաստեալ յանշարժ կային .

Ուր երբ եդի հաստատութիւն հողազնդի,
 Օրհնեալ գումարս երկնից զօրաց յիւրեանց կարդի.
 Իմ մեծութիւն իմաստութիւն է անքննին.
 Ի՞նչ է թէ դու ունիս զիմաստ յայտնեալ մեկին:

Гдѣ былѣ шѣи, какѣ передомною
 Безчисленны шѣи новыѣ звѣздѣи,
 Моей возженныхѣ вдругѣ рукою
 Вѣ обширности безмѣрныхѣ мѣстѣи
 Мое величество вѣщаали,
 Когда отѣ солнца возсіялаи
 Повсюду новыи лучи,
 Когда взошла луна вѣ ноци?

Ուր էիր դու յորժամ անթիւ աստեղաց պար,
 Ի որաստեղծեալ լուսաճաճանչ եդան ՚ի շար.
 Յանկարծ շարժեալ իմով ձեռամբ ամենակալ,
 Պարաբերին յայն ասպարէզ լայնածաւալ.
 Նաճանչք արփռոյն երբ ցոլացեալ ծաւալեցան
 Ինչ համօրէն անսահման վայր եթերական,
 Իոյնպէս չքնաղ ՚ի գիշերի փայլեալ լուսին,
 Օրհ մեծութիւն յերգ նուագեալ քարոզեցին:

Кто море удержалѣ брегами
 И безднѣ положилѣ предѣлѣи,
 И ей свирѣпыи волнами
 Стремиться далѣ не велѣлѣи?
 Покрышую пучину мглою
 Не я ли сильнею рукою
 Открылѣи и разогналѣи туманѣи,
 И сѣ суши сдвинулѣи Океанѣи?

Իւր ո՞ր փակեաց մեծատարած ծով եղերօք,
 Սահմանս և հունս եդ անդնդոց ամուր փակօք.
 Ո՞չ իմ հրամանս կապեաց զալիս ժանտ կատաղի,
 Ոչ յարձակիլ ոչ ըստ սահման անցցեն հեռի.
 Ի՞նչ ի նմա մէգ ՚ի հանդերձ լցեալ զանդունդ.
 Իմ զօրաւոր ձեռամբ հաստիւ բոլորակ դունտ.
 Բացի զվիհ վանեցի զօդ աղջամիջին.
 Ի՞նչ ցամաքէ զՎիկիանոս հանի ինքնին:

Возмогъ ли ты хотя однажды
 Велѣши ранѣи упру бытъ ,
 И нивы вѣ день помящей жажды
 Дождемъ прохладнымъ напоишь ,
 Пловцу способный вѣтрѣ поправишь ,
 Чшобъ вѣ приспани его поставишь
 И тяготу земли тряхнушь ,
 Дабы безбожныхъ сѣ ней сопхнушь ?

Պիտէս արդեօք հանել հրաման գէթ միանգամ ,
 Օր ծագեսցի գեղափայլ լոյս առաւօտեան .
 Կամ 'ի մի օր զանդոց դաշտից տանջող ծարաւ
 Լ'նցուցանել զովացուցիչ քաղցր անձրեաւ .
 Կառավարել զօդոյ գաւառ գերթ նաւուղիդ ,
 Օր յանդորրու 'ի ծովածոց բերցէ ուղիդ .
 Շարժամաք հիմանց ցնցել գերկրի դանդաղ
 (մարմին .
 Օր զանաստուածս արկցէ յերկիւղ մահաբերին :

Спремнинами путей ты разныхъ
 Прошелъ ли моря глубину ,
 И счелъ ли чудъ многообразныхъ .
 Спада ходящія по дну ?
 Отверзлись ли передъ тобою
 Всегдашнюю покрыты шмою
 Со страхомъ смертныя врата ?
 Ты смерлъ ли адовы уста ?

Հասեա՞լ իցես դահալիժմամբ յախն ծովի ,
 Շրջեալ ընդ հետս անդնդախոր ասպարիզի .
 Վո՞ւ թուեցեր զսքանչելիս բազմօրինակ
 'Ի խաղալ անդ ջուկ կայտառաց 'ի լայն յատակ .
 Բացան՞ արդեօք առաջի քո դրունք մահու ,
 Յաւերժական ծածկեալք մ'թաւ խոր ահարկու .
 Բարասպանաց տեսեալ արդեօք քե՞ւ սարսեցան .
 Կամ քո՞ կոխեալ ջախջախեցեր վճին բերան :

Стѣсня вихремъ облакъ мрачный ,
 Ты солнце можешь ли закрытьъ ,
 И воздухъ огустишь прозрачный ,
 И молнію вѣ дождѣ родишь ,

И вдругъ быстротекущимъ блескомъ
И горъ сердца трясущимъ шрескомъ
Концы вселенной колебать
И смертнымъ гнѣвъ свой возвещать?

Ղուռ ճնշելով փոթորկաւ զամպրս խաւարին ,
Ղիտէս ծածկել այնու չքնաղ դէմն արեգին .
Պնդէլ կապէլ զազատ յուղմունս յստակ օդոյ ,
Կամ՝ ծնանիլ ՚ի յանձրելի փայլակն ազգու .
Որ յանկարծուստ սահեալ ՚ի վայր սրընթաց փայլ
(մամբ ,
Պատառոտէ սիրտըս լերանց ահեղ ճայթմամբ ,
Ղիտէ գըրդէլ ծագս աշխարհի ՚ի ծիր ոլոր .
Օ ահեղ ցասունն մահկանացուաց յայտնէ բոլոր :

Твоей ли хитростью взлетаешь
Орелъ , на высоту паря ,
По вѣтру крыла простираешь
И смотришь въ рѣки и моря ?
Онъ облакъ видишь онъ высокихъ
Въ водахъ и пропастьхъ глубокихъ ,
Что я ему на пищу далъ ,
Толь быстро око шмель создалъ ?

Քոյդ հրամանաւ վերաթևէ արծուի վիթխար ,
՚ի բարձրութեան ճախրեալ յեթեր նաղէ ՚ի սար .
Օ աղբէ զհողմով տարածէ թևս յանշարժ կայի ,
Կորովարիբ գիտմամբ ՚ի գետ ՚ի ծով յառի .
՚ի գերամբարձ ամպոց յերկիր կայ ՚ի զնին
՚ի ջուր խորին յանկէտ անդունդս հետազնին .
Ղիտէ զոր ինչ ետու նմա ՚ի կերակուր ,
Օ այս ոյժ նմին զակն սրատես արդ դու ետուր :

Возри въ лѣса на Бегемота ,
Что мною сотворенъ съ тобой ;
Колотчей тернъ его охоша
Безвредно попирашь ногой .
Какъ верви сплешены въ немъ жилы :
Отвѣдай шы своей съ нимъ силы !
Въ немъ ребра какъ лишая мѣдь :
Кшо можешь рогъ его сохрѣшь ?

Հայեաց յանտառս տէս Ռեհեմովթ ահեղ դազան .
 Յինէն արդեօք եթէ 'ի քէն եղաւ 'ի կեան .
 Ուտեստ նորա փափկանունդ է շորենին .
 Որ անխնաս փուշ և մացառ կոխէ յոտին .
 Երակք և ջիւքն են քաջահիւս զերթ առասան .
 Եղէ 'ի փորձ գիր զօրութիւն զքոյդ և նորայն .
 Կողք նորա են կողք պղնձի ձոյլ երկաթ ողն .
 Եւ ո՞ երբէք զեղջիւր նորին թեքել կարող :

Ты можешь ли Левіаѳана
 На удѣ вышянуть на брегѣ ?
 Въ срединѣ самой Океана
 Онѣ бысшрый простираешѣ бѣгѣ ;
 Свѣшящимися чешуями
 Покрытѣ какѣ мѣдными щитами ,
 Копье и мечь и молотѣ швой
 щипаешѣ за шросшиякѣ гнилой .

Ըրդ դո՞յ հնար կապել բաղկիդ զլ և իաթայն ,
 'ի նել պախուրց կարթ զցռկաւ խաղալ ընդ այն .
 Ըյն որ 'ի մէջ Ովկիանու համատարած ,
 Օսարէ զալիս պատառէ ջուր 'ի սուր ընթաց .
 Լուսաւորեալ բոլորած և փայլուն թեփովք .
 Օրահաւոր պղնձաձոյլ զերթ վահանօք .
 'ի զակ և սուր ուռն երկաթի զէն զօրութեան
 թուին նմա յենուլ ընդ խաղ փուտ եղեգան :

Какѣ жерновѣ сердце онѣ имѣетѣ ,
 И зубы страшный рядѣ серповѣ :
 Кто руку въ нихѣ вложитѣ посмѣетѣ ?
 Всегда кѣ сраженью онѣ готовѣ ;
 На острыхѣ камняхѣ возлегаешѣ ,
 И швердость оныхѣ презираешѣ ,
 Для крѣпости великихѣ силѣ
 щипаешѣ ихѣ за мягкой илѣ .

Սիրտ նորա է վէմ՝ երկանի կամ սալ դարբնաց .
 Վանիքն ահեղ քաջ աղխաղխեալ կարգ գերանդեաց .
 Ով յանդգնի ձեռս 'ի վերայ դնել նոցին .
 Եւ միշտ պատրաստ միշտ բորբոքած յահեղ մարտին .

Բնկողմանի 'ի դայլախազ վիմաց վերայ,
 Բըհամարհէ զկարծրութիւնս անդամանդէայ .
 Բը կարծրակուռ իւր պնդակազմ մեծ զօրութե
 Օայն համարի իբրև կակուղ օրդմ անպիտան :

Когда ко брани успремимся,
 То море какъ котелъ кипитъ,
 Какъ печь горшанъ его дымится,
 Въ пучинѣ слѣдъ его горитъ,
 Сверкаютъ очи раздражены,
 Какъ уголь въ горнилѣ раскаленный;
 Всѣхъ сильныхъ онъ страшитъ, топя:
 Кто можешь стать противъ меня?

Իբրև խաղայ 'ի մարտ ուժգին ընդ սոխաց,
 Յուզին անդունդք որպէս կաթսայ ծովն ընդ ա-
 (լեաց .

Օխի որկորն բոց արձակէ զերթ վառարան .
 Շաւիղք նորա այրին 'ի խորս հրոյ նման .
 Ըջն 'ի ցասման շանթք կայծական փայլին 'ի բոց,
 Իբրև ածուխ հրաբորբոք վառեալ 'ի հնոց .
 Օհամայն հուժկու ահաբեկեալ մերժէ հեռի .
 Չայնէ արին ո՞վ կարէ կալ իմ առաջի :

Обширнаго громаду свѣшта
 Когда устроить я хотѣлъ,
 Просилъ ли твоего совѣта
 Для множества соликихъ дѣлъ?
 Какъ персть я взялъ въ началѣ вѣка,
 Дабы создаши челоуѣка;
 За чѣмъ тогда ты не сказалъ,
 Чшобъ видѣ иной шебъ я далъ?

Օլայնատարած գունտ աշխարհի անդ 'ի սկզբան
 Իբր կամք եղէն 'ի դոյ ածել միանդամայն .
 Իբէն արդեօք հարցի խորհուրդ ինձ պիտանի,
 Իորակերտել զանթիւ էակ բազմապիտի .
 Իբր հողն առի 'ի սկզբանէ յաւիտենից
 Կազմակերպել 'ի ձև 'ի շունչ մարդ հոգեւից,
 Բնդէր յայնժամ ոչ կացեր մերձ ինձ ասել բան .
 Օի փոխէի զբոյգ գաղափար յայլ ձև պատկան :

Сіе, о смертний, разсуждая,
 Представь Зяждишелеву власть;
 Свяшую волю почиая
 Имѣй свою въ шерѣвнѣи часть.
 Онѣ все на пользу нашу строимѣ,
 Казнимѣ кого, или покоимѣ,
 Въ надѣждѣ шягошу сноси,
 И безѣ ропшанія проси.

Օ այս ամենայն կալ 'ի մտի ո՛վ անցաւոր .
 Ըրևեցո՞ւ զիշխանութիւն Հաստչին բողոր .
 Ողջտեա՛յ յոգի կամս իւր բարի Ըստուածային .
 Օ ի ունիցիս Համբերութեամբ մասն և բաժին .
 Եւ զամենայն սակս մերոյ արար օգտի .
 Օ ոմն 'ի պատիժ զոմն 'ի հանգիստ եղ ըստ կարգի .
 Ի՛յ յոյս Հաստատ բարձ զճանրոց բեռնն բնական ,
 Երկտ անտրտունջ Հայցեան պատտ արարչական :

Утреннее размышленіе о Божіемъ величествѣ .

805 . Ըստուածային խորհրդածութիւնն 'ի վերայ
 Տեճութեան Ըստուածոյ :

Уже прекрасное свѣшило
 Простерло блескѣ свой по земли,
 И Божія дѣла открыло;
 Мой духѣ сѣ веселіемѣ внемли;
 Чудяся яснымѣ шоль лучамѣ,
 Предсхавъ каковѣ Зяждишель самѣ!

Ընա գերապանճ ծագեցաւ արբի ,
 Օսաւալեալ ճաճանչս իւր յերեսս երկրի .
 Յորում գործք Հաստչին յայտնին սիրալի .
 Ո՛ւշ գիր խնդութեամբ անձն իմ մտաւոր ,
 Ըղչեալ ընդ պայծառ ցումունս ահաւոր ,
 Ալուեան թէ՛ որպէս ապա Ըն հզոր :

Когда бы смертнымъ толь высоко
Возможно было возлѣсть,
Чтобъ къ солнцу брэнно наше око
Могло приближившись воззрѣть;
Тогдабъ со всѣхъ открылся странъ
Горящій вѣчно Океанъ.

Թէ մահանացուաց լինէր կարելի
Չգիլ 'ի բարձունս յեթերեան ծրի .
Թէ մերձիլ մարթ էր անզօր մեր ական
Հսկեալ յակն արփւոյն յառիլ հրաշազան ,
Լնդ ահա բացեալ լինէր տեսարան
Ստաբորբօք իմն հրավառ Ավկիան :

Тамъ огненны валы стремяся
И не находятъ береговъ,
Тамъ вихри пламенны крутяся
Борющись множестео вѣковъ;
Тамъ камни, какъ вода кипятъ
Горящи шамъ дожди шумятъ.

Արանօր հրեղէն պարիսպք ահադին
Գահալէժ յուզեալք յանծայր եղերին .
Սրբիկք բոցեղէնք վեր 'ի վայր հոսին
Լնքնամարտք յանչափ դարս յաւիտենին .
Լնդ քարինք որպէս ջուր եռան հալին ,
Հրահոսան անձրեք շնչէն ուժգին :

Сія ужасная громада
Какъ искра предъ тобой одна .
О коль пресвѣшлая лампада
Тобою, Боже, возжена
Для нашихъ повседневныхъ дѣлъ,
Что Ты шворишь намъ повелѣлъ!

Լսս հիանումար դունտ զարհուրելի
Իբրև կայծ փոքրիկ է քո առաջի .
Լսս կանթեղ պայծառ որչափ լուսալի
Իլ միայն հասարչ գեղեցիկ ծագի
'ի պէտս օրական դործոց աշխարհի ,
Օր պատուէր ետուր առնել 'ի կարգի :

Отъ мрачной нощи свободились
Поля, бугры, моря и лѣса,
И взору нашему открылись
Исполнены своихъ чудеса.
Тамъ всякая взываетъ плоть:
Великъ Зиждидель нашъ Господь!

Դ խաւարամած գիշերոյ մթին
Օ երժան դաշտք անտառք ծով գետք ընդ լէրին .
Դ տես մեր բնաւք բացեալ գեղգեղին ,
Վոյդ սքանչելեօք 'ի ծիծաղ բերին ,
Սինչև ամենայն էակք միաձայն
Գոչեն մեծ է տէր Աստուած յաւիտեան :

Свѣшало дневное блистаетъ
Лишь только на поверхность тѣла;
Но взоръ твой въ бездну проникаетъ,
Незная никакихъ предѣла.
Отъ свѣшлости своихъ очей,
Ліется радость швари всей.

Դ աստեր օրաչափ արձակէ զիւր լոյս
Դ ծայրս միայն մարմնով բարձրաբոյս .
Այլ քո տեսչութիւն յանդունդս ձգի
Յանձայր յանյատակ վայր անկշռելի .
Դ լուսոյ ցոլմանց աչաց քոց անհուն
Յարարածս համայն հոսի բերկրութիւն :

Творецъ, покрытому мнѣ шмою
Прости премудрости лучи,
И что угодно предъ Тобою
Всегда швориши научи,
И на швою смотря шварь,
Хвалишь Тебя безсмертный Царь.

Չագեալ Արարիչ 'ի նսեմ անձն իմ
Շաճանչս իմաստից քոյդ աստուածային .
Օ որ ինչ միանգամ հաճոյ սուրբ կամացդ ,
Ուստի ինձ յաւետ առնել ըստ կարեաց .
Դ գիտել խոկալ զքոյդ չքնաղ գործած
Գողեմ միշտ զանմահ արքայդ իմ Աստուած :

Вечернее размышленіе о Божіемъ величествѣ при
случаѣ великаго сѣвернаго сіянія.

806. Արեւոյեան խորհրտածութեան 'ի վերայ մեծաւեան
Լուսնոց 'ի գայլան անդ անեղաբեւել հիւսիսային
արշալուսոյ :

Лице свое скрываетъ день;
Поля покрыла мрачна ночь;
Взошла на горы черна тѣнь;
Лучи отъ насъ склонились прочь.
Открылась бездна звѣздъ полна;
Звѣздамъ числа нѣтъ безднѣ дна.

Լճա սքողէ օր դէմն իւր նաղելին ,
Օճածկէ զդաշտորայս և գիշեր խորին .
Վերոսնէ 'ի լեառն թանձր ստուեր մթին ,
Վանէ զճառագայթս 'ի մէջ և զարփին .
Լըդ բացան անդունդք լի աստեղքք վերին ,
Չիք թիւ աստեղաց ոչ յատակ վճին :

Песчинка какъ вѣ морскихъ волнахъ,
Какъ мала искра вѣ вѣчномъ льдѣ,
Какъ вѣ сильномъ вихрѣ тонкѣй прахъ,
Вѣ свирѣпомъ какъ перо огнѣ:
Такъ я вѣ сей безднѣ углубленъ,
Теряюсь мыслями ушомленъ!

Իբր աւազ փոքրիկ 'ի մէջ կոհակաց ,
Կամ կայծ աշխիւի 'ի ծով սառնամաճ ,
Որպէս շամանդաղ կայ 'ի զարկ մրրկաց ,
Կամ փետուր անդոյ 'ի հուր բորբոքած .
Լյսալէս խորատոյզ եղեալ մտաց իմ ,
Կորնի յանդունդս հրաշիցդ անքնին :

Уста премудрыхъ намъ гласятъ:
Тамъ разныхъ множество свѣтовъ;
Несчетны солнца тамъ горятъ;
Народы тамъ и кругъ вѣковъ;
Для общей славы божества
Тамъ равна сила естества.

Երթունք իմաստնոց մեզ առնեն իմաց,
 Թէ անդ բիւրազդի բոյլք լուսաւորաց .
 Ինչամար արեք փայլին լուսապանձ .
 Արանօր ազինք 'ի դարուց շրջան
 Փառաց մեծութեան Հաստլին օրհնաբան .
 Ինդ միօրինակ են բերմունք բնութեան :

Но гдѣжѢ, Натура, твой законѢ ?
 СѢ полночныхѢ странѢ встаетѢ заря !
 Не солнцель ставитѢ тамѢ свой тронѢ ?
 Не льдисыль мещушѢ огонь моря ?
 Се хладный пламень насѢ покрылѢ !
 Се вѢ ноцѢ на землю день вступилѢ !

Ըրդ սուր օրէնք քո բնութիւն անյեղլի ,
 Ինչա՛ արշալոյս 'ի կէսգիշերի .
 Արթէ ոչ դնէ անդ զիւր դա՛հ արփին ,
 Այ սառնամանիք ձգեն զհուր ծովին .
 Ինչա զմեզ պատեաց բոցն ցրտային .
 Ըրդ տեսաք յերկրի զտիւ գիշերային :

О вы, которыхѢ быстрый зракѢ
 ПронзаетѢ вѢ книгу вѣчныхѢ правѢ ,
 КоторымѢ малый вещи знакѢ
 являетѢ естества уставѢ ,
 ВамѢ путь извѣстенѢ всѣхѢ планетѢ ,
 Скажите , что насѢ такѢ мяшетѢ ?

Արատես ազանողք ձեր սուր գիծ աչաց
 Թափանցէ 'ի գիր անմահ իրաւանց .
 Արոց յայտ առնէ դուզնաբեայ նշան
 Օ կարգ տիեզերին գործեալ 'ի բնութեան .
 Զեզ ծանօթ են հետք աստեղաց մոլար .
 Իսացէք զինչ աստ խռովէ զմեզ յար :

Что выблетѢ ясный ночью лучѢ ?
 Что тонкій пламень вѢ твердь разитѢ ?
 КакѢ молнія безѢ грозныхѢ шучѢ
 Стремится отѢ земли вѢ зенишѢ ?
 КакѢ можетѢ быть , чтобѢ мерзлый парѢ
 Среди зимы раждалѢ пожарѢ ?

Առ ծածանի պարզ լոյս գիշերային .
 Առ ձգի նուրբ բոց 'ի կամար վերին .
 Բոբ առանց յուզմանց փայլակն 'ի վառման
 Յարձակի յերկրէ ցկէտ դադաթան .
 Սառուցեալ շոգեաց զիարդ հնարաւոր
 Հրդեհ 'ի ձմերան առնել ահաւոր :

Тамъ споришъ жирна мгла съ водой ;
 Иль солнечны лучи блестяшъ ,
 Склонясь сквозь воздухъ къ намъ густой ;
 Иль тучныхъ горъ верхи горяшъ ,
 Иль въ морѣ душъ престалъ зефиръ ,
 И гладки волны бьютъ въ эфиръ .

Լնդ 'ի վէճ մատչի պարարտ մէզն ընդ ջուր ,
 Լը ձաճանչք արիւտոյն փայլին որսէս հուր .
 Պատատէ զմեզ թանձր օդն յամէն կողմանց ,
 Կիզանին կատարք պարարուն լերանց .
 Երբ զեփուռ չնէ 'ի ծովու հեզիկ ,
 Հարկանին յեթեր յարդարուն ալք :

Сомненій полонъ вашъ опѣшъ
 О томъ , что окрестъ ближнихъ мѣстъ :
 Скажишешъ , коль пространенъ свѣшъ ?
 И что малѣйшихъ далъ звѣздъ ?
 Несвѣдомъ шварей вамъ конецъ :
 Кшождъ знаетъ , коль великъ Творецъ ?

Ի կասկածանօք ձեր պատասխանին
 Լն որ շուրջ զվայրիւք դրացիք են թադրին .
 Լսացէք սրչափ տարած աշխարհի .
 Ո՞րչափ փոքր աստեղք 'ի կային հեռի .
 Թէ անգիտելի ձեզ էից վախճան ,
 Ո՞րդեօք զխտակ Լն մեծութեան :

ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐՐՈՐԴ

О Письмахъ вообще .

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՄԱԿԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌ
ՏԱՍԱՐԱԿ .

ՅօԿ . Ապաքէն 'ի վաղ ժամանակաց անտի սովորեցան մարդիկ խօսակցիլ ընդ իրերաց 'ի հեռուստ 'ի ձեռն գրուածոց ինչ կամ նամակաց : Յորմէ յառաջ եկն գրաւորական իմն լեզու կամ խօսակցութի հեռաւոր . այլ ձեւաւոր քան զսովորականն , մաւնաւանդ յայժմեան ժամանակի . որ յարդեցաւ առ իմաստունս քան զբուն խօսս անգիր . մինչև կոչիլ յոմանց ամենահարկաւոր դպրութիւն :

ՅօԸ . Այլ 'ի քաղաքական կենակցութեան այս լեզու զառաջինն տայ գիտել զտիտղոսս և զպատուաւ գիր անուանս անձնիւր վիճակաց սոսկականաց և իշխանաւորաց , առ որս ուղղելի է բանն : Առ եւրոպեանս , որպէս և առ Սուսս՝ որոշեալ են այսպիսի պատուադիր անուանք կամ մականուանք ըստ իւրաքանչիւր կարգի և աստիճանի . ըստ որում 'ի դէպ գայ հանգամանաց անձին և մեծութեան զարմին , այլովքն հանդերձ : Այսն որոյ աստանօր գիցուք ըստ կարգի զայժմու սովորական կերպ մականուանց և զեղանակ գրութե՛ն նամակաց 'ի լեզուին Սուսաց . որ յամենայն ուրեք անփոփոխ է :

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

ՅօԿ . Թ . 'ի խօսակցութեան ընդ կայսերաց և ընդ արքայից տուեալ լինի մականունն Ваше Величество , Չեր Սեծափառութիւն : Իսկ 'ի խօսիլ ընդ արքայորդւոց , և ընդ եղբարց կամ քերց թագաւորաց՝ ասի . Ваше Высочество , Չեր Լարձրուի : Յորս սովորաբար յարի ածականս

Императорское, *Վայսերական . կամ* Королевское,
Թագաւորական :

810 . ք . *Վուքս* և *պայազատք Սուսայ ունին*
մականուն՝ Ваша Свѣшлость , *Ձեր Վերջափառու-*
թիւն :

Իսկ կոմսք և իշխանք ունին մականուն՝ Ваше Сія-
 шельство , *Ձեր Վեհափառութիւն :*

811 . ք . *Օ օրասպետաց և հազարապետաց , որք*
կոչին Ֆելս Ֆաուշալ , կամ Նենեալանէֆ , տուեալ
լինի մականուն՝ Ваше Высочайшее , *Ձեր Վսեմութիւն :*

Իսկ հազարապետաց , սինկդիտոսաց , սեպուհից կամ
ասպետաց տուեալ լինի մականուն՝ Ваше Превосхо-
 дительство , *Ձեր Վերազանցութիւն :*

812 . ք . *Սահանունս* Высокородіе , *Վերազնուու-*
թիւն՝ տուեալ լինի *զնդապետաց , խորհրդականաց ,*
և ընթերակայ իշխանաց :

Ըստ այսմ մականունս Ваше Благородіе , *Ձեր Բա-*
նուականութիւն՝ տուեալ լինի *զօրագլխաց , անուա-*
նեալ խորհրդականաց , փոխանորդ իշխանաց , ու-
սումնապետաց , ստենադպրաց և երևելի ազնուա-
կանաց :

813 . ք . *ԲՆԼէն մականուննք* եկեղեցականաց .
իբր զի մետրապոլտից տուեալ լինի Ваше Высоко-
 преосвященство , *Ձեր Սրբազնութիւն :*

Բրքեպիսկոպոսաց՝ Ваше Преосвященство , *Ձեր*
Վերապայծառութիւն :

Բրբայից և վարդապետաց՝ Ваше Высокопреодо-
 бие , *Ձեր Վերապատուելութիւն :*

Քահանայից Ваше Преподобіе , *Ձեր Սրբութիւն .*
կամ Батюшка , *հայր :*

ПрямѣрѢ ПисемѢ .

ՕՐԻՆԱԿ ՈՂՋՈՒՆԱԳՐԱՅ .

814 . Ընդհանուր , համ ժողովուրդ .

Սերնաբեր . Всемилостивѣйшій Государь ! Ըմենազ ժած թագաւոր . համ Всеавгустѣйшій монархѢ !
Ըմենողոստափառ ինքնակալ :

Ընդհանուր . Всемилостивѣйшій Государь ! Ըմենազ ժած թագաւոր .

Սերնաբեր . Вашего Императорскаго Величества Всеподданиѣйшій И . И . Չեր Այստերական մեծութեամբնազգատակ Ը . Ը :

Հասցէ . Его Императорскому Величеству , Всемилостивѣйшему Государю . Ըն նորին Այստերական Սեծափառութիւն՝ Ըմենազ ժած ժողովուրդ :

815 . Ընդհանուր համ Արմն .

Սերնաբեր . Сіяшельнѣйшій Князь , или ГрафѢ ! Պերճափառ Պուրս համ Արմն .

Милостивѣйшій Государь ! Բազմազութ Տեր .

Ընդհանուր . Имѣю честь бысть

Сіяшельнѣйшій Князь или ГрафѢ , или Вашего Сіяшельсшва . Պատիւ ունիմ լինել Սեճափառ Պուրս համ Արմն , համ Չեր Սեճափառութե .

Սեր . ВсепокорнѣйшимѢ слугою или ВсенижайшимѢ и ВсепреданиѣйшимѢ слугою . И . И . Ըմենախոնարհ համ Ըմենազգատակ ծառայ . Ը . Ը :

Հասցէ . Его Сіяшельству Государю Князю или Графу , И , И , Ըն Պերճափառ Տեր Պուրս համ Արմն , Ը . Ը .

Москва , Маія 24го дня , 1825го года .

Ի Սոսկով . 24 մայիսի , 1825 ամի :

816. Մ. Հաղարայէր համ Սլէմանաոր
հասարակէց .

Սլէրհափ . Милоспивый Государь . Քարեգուծ Տէր .
Иванъ Ивановичъ ! Յովհանն Յովհաննիսեան .

Մարտ . ՏԵ՛ ԻՍՊԻՆՆԻՄԻՅ ԲԵ՛ՍԿՈՊՈՇԵՆԻՅԻՄ Ե՛ՍՏԱՅՈՒՄ
Վաճարեալիս և խորին մեծարանօք համ Չէր
Պերազանցուծեան .

Սոր . Покорившимъ слугою , И , И .
Մենախոնարհ ծառայ . Մ . Մ .

Հասցէ . Его Высокопревосходительству , милоспи-
вому Государю , И . И .
Մ. Պերազանցուծիւն Սորին Քարեգուծ
Տեառն Մ . Մ .

817. Մ. սորին ոչ .

Սլէրհափ . Милоспивый Государь мой , Քարեգուծ
Տէր հմ ,

Николай Александровичъ . Միկողայոս Մղէր-
սանդրովիչ :

Մարտ . ВЪ прочемъ навсегда пребываю ,
Милоспивый Государь мой ,
Մ վերայ այսր ամենայնի մնամ միշտ բարեգուծ
Տէր հմ .

Սոր . Вашимъ покорнымъ слугою И , И .
Չէր խոնարհ ծառայ . Մ . Մ .

Հասցէ . Его Благородію милоспивому Государю
И . И .

Մ. Մնուազարմ դժած Տէր Մ . Մ .

818. Մ. անշան ոչ .

Սլէրհափ . Милоспивый Государь мой , Ողորմած
Տէր հմ ,

Иванъ Петровичъ ! Յովհաննէս Պետրոսեան .

Ասար . Оспашюсь , милоспивый государь мой ,

Սնամ ողորմած Տէր իմ .

Սրբ . Вашъ покорный слуга , И , И .

Ձեր նուատ ծառայ , Ա . Ա .

Санктпетербургъ , декабря 4го дня , 1825го года .

Մի Ռէդրպուրի . 4 դեկտեմբերի , 1825 ամի .

Հասցէ . Милостивому Государю Ивану Петровичу ,
Въ Калугѣ .

Աս ողորմած Տէր Յովհաննէս Պետրոսեան .

՚ի Քալուգա :

819 . Յորդանյ տա ծնողս .

Սէրնափ . Милоспивый Государь башюшка !

или Милоспивая Государыня матушка !

Ողորմած տէր հայր . կամ Ողորմած տիրուհի
մայր :

Ասար . Милоспивый Государь башюшка !

или Милоспивая Государыня матушка !

Ողորմած տէր հայր . կամ Ողորմած տիրուհի
մայր :

Սրբ . Вашъ послушнѣйшій в покорнѣйшій сынъ
И . И .

Ձեր ամենահալու և ամենախոնարհ որդի . Ա . Ա :

820 . Մի ծնողայ տա որդի .

Սէրնափ . Сынъ мой любезный !

Սիրելի որդի իմ :

Ասար . Усердный отецъ швой , или Доброжела-
тельная мать швоя .

Չերմեռանդն հայր քո . կամ Քարեմաղէ
մայր քո :

ՕՐՄԱԿ ՀԱՍՅԷՒ ՏԻՏՂՈՍԱՒՈՐԱՅ .

821 . Ընդհանուր և Ընդհանուր պայանք .

Его Сіятельству милосивѣйшему Государю
Графу Петру Васильевичу Заводовскому .

Дѣйствительному шайному Совѣшнику , Сена-
тору , Министру народнаго просвѣщенія , орденовѢ
св . Апостола Андрея , св . Александра Невскаго ,
св . равноапостольнаго Князя Владимира , большаго
Креста 1ой Ступени ; св . Анны 1го , св . великомуче-
ника георгія 4го класса , и обѣихѢ ПольскихѢ Кавале-
реру , и св . Іоанна Іерусалимскаго Командору .

ВѢ СанкшнпетербургѢ .

Ընդհանուր և Ընդհանուր Տեր Կոմս Պետրոս
Վասիլևիչ Օավոտովիչ .

Իսկապէս ներքին խորհրդական Ըստնակալ , Ին-
տան ազգային լուսաւորութեան , Ըսպետ սուրբ
աւարելոյն Ընդդէի , սուրբ Ընդքսանդրի Ընդսի ,
սուրբ աւարելատիպ Վարսին Վլատիմիրայ . ուսող
բազում խաչանիչ պատուոյ՝ ն Վարդի սրբոյն Ըն-
նայի , ի Վարդի սրբոյ մեծի նաշատակին Վեորդայ ,
Պատրիկ կրկին կարգայ Ընդի , և Ինտան կարգի
սրբոյն Յովհաննու Կրուսաղեմացոյ :

Ի Սանկտբերգուրդ .

822 . Ընդհանուր և Ընդհանուր պայանք .

Его Высочайшему милосивѣйшему
господину дѣйствительному шайному Совѣшнику
и кавалеру разныхѢ орденовѢ , Милосивѣйшему
Государю Филиппу Николаевичу Тишову ,

ВѢ РигѢ .

Ըն զսեմ Պայազատ խեկապէս ներքին խորհրդականն, և Ըսպետ զանազան կարգաց Բազմադու թ Տէր Փիլիպպոս Արկողայոսեան Տիտոսով .

Մ Րիկա .

823. Ըն Ըրբանի խորհրդականն .

Его Высокоблагородію

Милостивому Государю Карлу Филипповичу газеру Надворному Совѣтнику и св. Анны 2го класса Кавалеру ,

Въ Кіевѣ .

Ըն Վերազնիւ Բարեգու թ Տէր
Վարդուս Փիլիպպովիչ Վազէր
Ըրբունի խորհրդականն, և Ըսպետ թ Վարդիսրբոյն Ըննայի .

Մ Վիովա .

824. Ըն Տիտոսաւոր խորհրդականն .

Его Благородію Милостивому Государю моему Самуилу Юрьевичу Тимковскому живущему на Александровской улицѣ въ собственномъ своемъ домѣ подъ N. 15 .

Въ Курскѣ .

Ըն Ընուական Ողորմած Տէր իմ
Սամուէլ Ըուրեովիչ թիլիքովսբի
Ընակ 'ի թաղն Ըղէքսանդրեան յիւրում սեպչա
կան տան, ընդ թուաչամարաւ 15 .

Մ Վուրսբի .

825. () Ըննայի Վայսերական նամակի .

Отъ Императора Павла I. къ генералиссимусу, Князю Ипалійскому, графу Суворову-Рымнискому .

Я рѣшивъ послать васъ въ Ипалію на помощь Е. В. Императору и Государю — союзнику и бра-

шу моему . Суворову не нужны ни пріѹмфы , ни лавры , но Отечеству нуженъ Суворовъ , и желанія мои согласны съ желаніями Франца II , который , поручая вамъ верховную власть надъ своею арміею , проситъ васъ принять это достоинство . И такъ отъ Суворова зависитъ исполнить обѣщаніе Отечества и желаніе Франца II .

Павелъ .

Յինչևի՜տէ Կողոսէ առ Ղևերաժոյն Օրբապէս , Լա-
րապէտն Պայտապար Սուվորով Արմա Ռիմիտիանն .

Ս ճուեցի առաքել զքեզ յԱտալիա յօգնութիւն
Վրին Սեծի Այստեր և Թագաւորի — դաշնակցի
և եղբոր իմում : Սուվորովի շէն պէտք ոչ յաղ-
թանակք և ոչ դաբնիք . բայց Հայրենեաց հարկա-
ւոր է Սուվորով . և բաղձանք իմ կապակցեալ կայ
ընդ բաղձանաց ք Ֆրանսիսկոսի , որ՝ յանձն արա-
բեալ քեզ զճայրագոյն իշխանութիւնն ՚ի վերայ բա-
նակի իւրոյ , հայցէ ընդունիլ զայս արժանապա-
տուութիւն : Բայա մնայ Սուվորովի պսակել զխոս
տումն Հայրենեաց և զփափաք ք Ֆրանսիսկոսի .

Պօղոս :

ՅՕԴՈՒԱԾ ՉՈՐՐՈՐԴ

О языкѣ и буквахъ Славянскихъ.

ՅԱՂԱԳՍ ԴԱՂՄԱՏԱԿԱՆ ԼԵՉՈՒԷ ԵՒ
ՏԱՌԻՑ .

826. | Եզու Ղաղմատացուց կամ Սկլավէանց է Տին լեզու Սուսաց, որ 'ի վաղ ժամանակաց հետէ 'ի կիր ածի ոչ միայն ընդ բոլոր Սուսաստան, այլ և ընդ Աւերոպիա. զոր մարթ էր համարիլ մի 'ի մայրական պարզ լեզուաց՝ եթէ չէին խառնեալ 'ի նմին բաղում բաւք Արաբացուց, Յունաց և Թաթարաց :

Սակայն տիրապէս ազբիւր համարի այժմեան լեզուին Սուսաց ըստ ամենայն յատկութեանց : Ամին իրի Տին հեղինակք յայն լեզու գրեին զհարկաւոր գործս և զնժաշուենչ մատեանս : Որպէս և նախնի Թարգմանիչք նոցա զառաջինն յայն լեզու դարձուցին 'ի յունէ զսուրբ գիրս, հրամանաւ մեծին Սլաւոփիբրայ : Յետ այնորիկ յաւել մեծ իշխանն Աարօսլավ տալ յեղուլ յայն լեզու 'ի յունէ զայլ և այլ եկեղեցական գրեանս : Այնպէս զի այս լեզու նուիրեալ եղև յնժային պաշտամունս մինչև ցայսօր : Բայց 'ի մեր ժամանակս զնոր կտակարանն ընդ սաղմոսաց Թարգմանեցին 'ի Տին լեզուէ անտի 'ի նոր լեզու Սուսաց քաղաքական :

827. Իբրև զի քաղաքական լեզու Սուսաց հետզհետէ մաքրեալ և կարգադրեալ 'ի Վերթուղաց՝ եղև անուանի լեզու ախորժալուր և փարթամ, համարելով աշխարհաբառ լեզու նոցա : Որով և բաժանեցաւ լեզու Սուսաց յեկեղեցական церковный, և 'ի քաղաքական гражданскій . Այլ սովորաբար հինն կոչի լեզու Սկլավէանց, և նորն լեզու Սուսաց : Ղիցուք զօրինակս երկաքանչիւր լեզուաց :

Примѣръ изъ посланія Павла къ
Римлянамъ .

828. ΟΡΥΣΙΩΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
ΣΤΟΙΧΕΙΩΣΕΙΣ .

Г Л А В А ̄ А .

Г Л А В А ̄ І .

Павелъ рабъ Іисуса Хр[̄]то[̄]ва,
званъ Ап[̄]лъ, избранъ въ
благовѣстїе Бж[̄]їе,

б . Е же прежде шѣща
пророки своими въ писанїихъ
стыхъ,

г . Ш[̄] Снѣ своемъ, бы-
шемъ ш[̄] сѣмене Давідова
по плоти,

д . Назеченнѣмъ Снѣ
Бж[̄]їи въ силѣ, по Ах[̄]в[̄]
стыни, изъ воскресенїа ш[̄]

Павелъ, рабъ Іисуса
Христа, призванный А-
постолъ, избранный ко
благовѣстїю Божїю .

2 . Которое Богъ
предварительно обѣщалъ
чрезъ пророковъ Своихъ,
въ святыхъ Писанїяхъ .

3 . О Снѣ Своемъ,
который по плоти ро-
дился отъ сѣмени Дави-
дова .

4 . А по Духу свя-
тыни, чрезъ воскресе-
нїе изъ мертвыхъ, во

τ ι ο τ ο υ .

Παυλος δαυλιος Ἰησοῦ τοῦ
αποστόλου, κληθείς ἄγγελος
2 . ὅτι προεβήθη διὰ τῶν προφη-
τῶν ἁγίων .

3 . ὃς ἐγενήθη ἐκ τῆς σαρκὸς
δαβὶδ .

4 . καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν
κατὰ τὸ πνεῦμα ἁγίου .

50

мёртвыхъ, Іиса Хрѣта Гда
нашего .

Ѹ . Имже пріахомъ бла-
годать и милость во по-
слашаніе вѣры во всѣхъ мѣ-
стѣхъ, ш имени егѡ :

Ѹ . Въ нѣхже естѣ и
вы звани Іисѡ Хрѣта :

Ѹ . Всѣмъ същымъ в Римѣ
возлюбленнымъ Бгѡмъ, звани-
мымъ стѣмъ : благодать
вамъ и миръ ш Бга Отца
нашего и Гда Іиса Хрѣта .

и . Первое оубо благодарю
Бга моего Іисомъ хрѣтомъ
ш всѣхъ вѣсѣ, акѡ вѣра
ваша возвѣщаетъ во всемъ
мірѣ :

всей слаѡ открылся Сы-
номъ Божиимъ, о Іисусѣ
Христѣ Господѣ нашемъ .

5 . Чрезъ Котораго мы
получили благодать и ап-
постольство, дабы име-
немъ Его покоряшь вѣрѣ
всѣ народы .

6 . Въ числѣ коихѡ
находитесь и вы, при-
званные къ Іисусу Хри-
сту .

7 . Всѣмъ находящимся
въ Римѣ возлюбленнымъ
Богу, призваннымъ свя-
тымъ : Благодать вамъ
и миръ отъ Бога Отца
нашего и Господа Іису-
са Христа .

8 . Прежде всего бла-
годарю Бога моего Іису-
сомъ Христомъ за всѣхъ
васѡ, что вѣра ваша
прославляется во всемъ
мірѣ .

Հողորթն սրբութեան . Ի յարութենէ մեռելոց Հոհ
Վրի տեառն մերոյ :

5 . Արով ընկալաք շնորհս և առաքելութիւն Ի
հնազանդութիւն հաւատոց, յամենայն հեթանոսս
վանն անուան նորա :

6 . Յորս և դուք էք կոչեցեալ Հիսուսի Վրիւ
տոսի .

7 . Ըմենեցուն որոց էք Ի Հռովմ սիրելեաց
ԸՅ կոչեցեցոց սրբոց . շնորհք ընդ ձեզ և խաղա-
ղութի յԸՅ հօրէ մերմէ . և Ի նսնէ Հոհ Վրի :

8 . Երբ զոհանամ զԸՅ խոյ Ի ձեռն Հոհ
Վրի վանն ձեր ամենեցուն . զի հաւատք ձեր պատ-
մեալ են ընդ ամենայն աշխարհ :

• Свидѣтель бо ми ѣсть
 Бгъ, емѹ же слѣжѹ дхомъ
 моимъ бо благовѣствованіи
 Силѣ егѡ, акѡ безпрестан-
 ни пѣмать ѡ вѣгъ творю.

9. Богъ, которому я
 служу въ духъ моемъ
 благовѣствованіемъ Сы-
 на Его, свидѣтель мнѣ
 въ томъ, что я без-
 прещанно воспоминаю о
 васъ.

9. Ս Կայ է ինձ ՄԾ, զոր պաշտեմն հոգևով իմով
 յաւետարանի որդւոյ նորա, թէ որպէս գլխատակս
 ձեր առնեմ:

Յ29 . Որպէս յայտ է 'ի վերոյեղեալ օրինակէս՝ տառք Ղաղմատացւոց են գաղափար այբուբենից Ուուսաց , թէ ըստ ձևոյն և թէ ըստ հնչման : Սակայն պատուագիրք , որք մինչև ցայժմ 'ի կիր ածին յեկեղեցական գիրս նոցա , ոչ սակաւ դժուարութիւնս տան համբակաց 'ի վերծանել : Արդին աղագաւ պատշաճ դատեցաք զնել աստանօր նախ զձևս և զհնչմունս գաղմատական տառից , ապա զպատուագիրս և զթուանշանս նոցա , որով հեշտ վնի վերծանութի եկեղեցական գրեանց Ուուսաց :

Ձև .

Անուն .

Գււափիւր . Մաւրափիւր .

'ի ----- 'ի հայ .

Օրինակ .

<hr/>		<hr/>		
А	а	АзԾ .	Աշ .	Ա .
Б	б	Буки .	Պապի .	Պ .
В	в	Вѣди .	Վեպի .	Վ .
Г	г	Глаголь .	Ղաղալ .	Ղ .
Д	д	Добро .	Տօրօ .	Տ .
Е	е	Есть .	Եսէ .	Ե .
Ж	ж	живете .	Չիվեպէ .	Չ .
З	з	Зѣло .	Օէլօ .	Օ .
Э	э	Земля .	Օշէլա .	Օ .
И	и	Иже .	Իժէ .	Ի .
І	і	І .	Ի .	Ի .
К	к	Како .	Քաքօ .	Ք .
Л	л	Люди .	Լիպի .	Լ .
М	м	Мыслете .	Մշալեպէ .	Մ .
Н	н	Нашѣ .	Նաշ .	Ն .
О	о	Онѣ .	Օն .	Օ .
П	п	Покой .	Փօքօյ .	Փ .
Р	р	Рцы .	Ռիլի .	Ռ .

24.

U^hnc^h.J^orc^h.

Г-Л-К-Т-С-Ш-Щ-Ъ-Ы-Ь-Ю-Я

'Г-Л-К-Т-С-Ш-Щ-Ъ-Ы-Ь-Ю-Я

С
 Т
 У
 Ф
 Х
 Ц
 Ч
 Ш
 Щ
 Ъ
 Ы
 Ь
 Ю
 Я
 Ц
 Ч
 Ш
 Щ
 Ъ
 Ы
 Ь
 Ю
 Я
 Ц
 Ч
 Ш
 Щ
 Ъ
 Ы
 Ь
 Ю
 Я

Г
 Т
 У
 Ф
 Х
 Ц
 Ч
 Ш
 Щ
 Ъ
 Ы
 Ь
 Ю
 Я
 Ц
 Ч
 Ш
 Щ
 Ъ
 Ы
 Ь
 Ю
 Я
 Ц
 Ч
 Ш
 Щ
 Ъ
 Ы
 Ь
 Ю
 Я

Слово . U^o . U .
 Твердо . U^hnc^h . U^hnc^h .
 ИкѢ . U^hnc^h . U^hnc^h .
 У . U^hnc^h . U^hnc^h .
 ФертѢ . U^hnc^h . U^hnc^h .
 ХѢрѢ . U^hnc^h . U^hnc^h .
 ОмѢ . U^hnc^h . U^hnc^h .
 Цы . U^hnc^h . U^hnc^h .
 Червь . U^hnc^h . U^hnc^h .
 ша . U^hnc^h . U^hnc^h .
 ща . U^hnc^h . U^hnc^h .
 ЕрѢ . U^hnc^h . U^hnc^h .
 Еры . U^hnc^h . U^hnc^h .
 Ерь . U^hnc^h . U^hnc^h .
 Яшь . U^hnc^h . U^hnc^h .
 юсѢ . U^hnc^h . U^hnc^h .
 ю . U^hnc^h . U^hnc^h .
 О . U^hnc^h . U^hnc^h .
 Я . U^hnc^h . U^hnc^h .
 Кси . U^hnc^h . U^hnc^h .
 Пси . U^hnc^h . U^hnc^h .
 Ояша . U^hnc^h . U^hnc^h .
 Ижица . U^hnc^h . U^hnc^h .

830. Դշանք համառօտիւք տառից՝ աօին պա-
տուանշանք, որք յաճախ են յեկեղեցական զիրս
Ուսուսաց : ԸՅ առաւել գործածականն է պատուա-
նշանս . որ նշանակէ զԳրճատունն մի կամ բազում
տառից, օրինակ իմն .

Во нма Оца́, и́ Сна́, и́ ст́аго́ Дха́ .

Во имя Отца, и Сына, и свягаго Духа .

Յանուն Տօր, և Որդւոյ, և սրբոյ Տոգւոյ .

Ի՛ց . Խ՛ց . Տ՛ քեննիկ . օւ՛չտլ . Դ՛ւճա .

Исусъ-Христосъ . Священникъ . Учитель . Дѣвица .

Յօ . Ի՛ն . Ի՛րահանայ . Պարժապետ . Կոյս .

Վլկ . Բ՛գա . Բ՛ց՛ . Արցալ . Դն .

Человѣкъ . Блага . Богу . Ангелъ . День .

Մարդ . Իարիք . Ը՛Յ . Տրեշտակ . Օր .

Ինա . Կրքենիւ . Մալ . Մալկ . Ոնա .

Иераяль . Крещеніе . Милость . Мученикъ . Нынъ .

Իսրայէլ . Կրքոնի . Աղբամալի . Մարտիրոս . Ը՛Յմ :

Слнце . Трца . Цр .

Солнце . Тройца . Царь .

Ըր . Կրքոնի . Իմազար .

Պատման շինի յոսանէ յանաորապէս զԳրճարացի
բառիս ս . զր .

Аплъ . Бжтво . Воскрніе . Млрдіе .

Апостолъ . Божество . Восресеіе . Милосердіе .

Ընաբեալ . Ը՛նալի . Տարալի . Կ՛նալի .

Гдъ . Чт . Гд . Ենկ . Կրտ .

Господь . Честь . Государь . Епископъ . Крестъ .

Տէր . Պատիւ . Իմազար . Կրքոնի . Կոյս .

МѢЦЬ. НЕБНЫИ. ХРѢТІАНИИЪ.
 Мѣсяць. Небесный. Христіанинъ.
 Ամիս. Արհնային. Քրիստոնեայ.

Պարտանշանս ձ շոշանէ շէրճարանն քանիս Ը. ԿՐ.

ВЛАДЫКО. БЦА. НДЬ. ЛЮБОМУДРЪ.
 Владыко. Богородица. Недѣль. Любомудръ.
 Տէր. Աճաճին. Շարաթ. Լմաստասէր.
 ПРЕЛОГЪ. ПО. СРЦЕ.
 Предлогъ. Подъ. Сердце.
 Երկարութիւն. Կնէրոյ. Սիրտ.

Պարտանշանս շոշանէ շէրճարանն քանիս Թ. ԿՐ.

ВАРИ. ПРЕХОДИ. ЛЪ. ОБЕЩАЮ.
 Варитъ. Преходитъ. Лѣтъ. Обещаютъ.
 Եփէ. Կնցանէ. Տարի. Հանան.

Պարտանշանս շոշանէ շէրճարանն քանիս 3. ԿՐ.

РАЗУЧЕНЫ: ВОДАДУТЪ. ПРА.
 Разлучены. Воздадутъ. Праздникъ.
 Հեռացեալք. Հատուցանեն. Տօն.

831. Այլ ՚ի հետեւեալ օրինակս տեսանին
 այլև այլ նշանք համառօտիւք.

К. В. ИЗ. ОНО. ДРѢВНІ. ТРЦУ.
 Къ. Въ. Изъ. Ононъ. Древнихъ. Творцу.

Յ Լ Ն Կ

ԳԼԽԱԻՈՐ ԻՐԱՅ ԵՇԱԿԱԿԵԱԼ ԸՍՏ
ԱՅԲՈՒՐԵՆԻՑ :

Լ

Լճակներ	41 . 156
ածանցակների անուանք	122
ածանցակների ճանկեր	129
ամբողջ Լճակների	137
ամբողջ Բայք	228
այբուբենք	2
անդրադարձ Բայք . 220 . 339	
անդրադարձ դերանուն	198
աներևոյն . 232 . 247 . 547	
աներևոյն անորոշ	248
աներևոյն կարգաբաշխ	250
	251
աներևոյն յաճախակներ	252
աներևոյն պարզ	249
անկանոն Բայք	229
անկանոն դերանուն	196
անորոշ դերանուն	212
անուն	41 . 46
անցեալ անկարգ . 284 . 315	
անցեալ գերակարգ	287
անցեալ ժամանակ	235
անցեալ կարգաբաշխ	286
անցեալ պարզ	285
ապառնի	242
ապառնի անորոշ . 288 . 316	
ապառնի կարգաբաշխ	290
ապառնի պարզ	289
առաջին լծորդաբաշխ	336

առաջին կողմ	47
առարակներ Բայք	230
առարակների . 126 . 134	
առնչակներ	221
առոգանաբաշխներ	694
արակների իգականայանք	106
արդարաբաշխներ	642

Բ

Բազմակներ	192
Բաժանումն անուանց	123
Բաժանումն Բայք	216
Բաժանումն գոյականաց	42
Բաժանումն վանկից	39
Բաժանումն արտից	3
Բաղարբեալ Բայք . 226 . 373	
Բաղարբեալ շարագրութ . 644	
Բաղայանք	6
Բաղարակներ	171
Բաղարակների ճակատք	404
Բայք	215
Բան	38
Բանասարեղծական լիցում	759
Բանասարեղծական որսն	760
Բարո	38
Բարդք	124
Բացականչակներ	690
Բացայայտիչ	416

Բայցարչակի .	181	չբոյց ճակովիան .	777
Բոսի .	686	չբոյց ուրբէնեան .	779

Պ

Պաշտարանի .	172 . 404
գոյանի .	41
գործածութեան պատից .	7

Պ

Պատմաբանի լիցու .	826
պատմաբանի պատմ .	829
պատմիանի .	189
պէրանան .	195
պէրբայ .	246 . 301 . 545
պէճի ներկայի .	279
պիճապարհի .	227 . 384 . 544
պիճաւոր Բայր .	227
պրանի .	170

Լ

Լաղանակ Բայից .	232
Լիանակ խօսից .	775
Լեւիտանայ .	692
Լուանդամ պարբերու Լիան .	655
Լերիանդամ պարբերու Լիան .	654
Լերիբարբառ .	5
Լերիկէր .	683
Լերիբարբ Թորքութեան .	344
Լերիբարբ հոլովան .	53
Լերիբարբ Թորքութեան .	348
Լերիբարբ հոլովան .	87

Օ

Օլիւն .	610
Օրոյց հիւսիսանի .	778

Լ

Լանի Բայր .	216 . 326
Լանի Բայից ինդի .	555

Ը

Ընդհանուր անուանի .	42
Ընդունելութեան .	245 . 298
	545

(d)

(d) արգճանութեան ար արգճանի .	796
Լարգճ . Ժր արգճանի .	797
Լարգճ . Իլ արգճանի .	798
Լարգճ . Լր արգճանի .	799
Լարգճ . Կ արգճանի .	800
Լարգճ . Ճիլ արգճանի .	801
Լարգճ . Ճիլ արգճանի .	802
Լարգճ . Ճիլ արգճանի .	803
Լարգճ . Ի ճիլ Բայ .	804
Լի .	107
Լուանի անուանի .	180
Լուանիանի .	832

Ժ

Չամանակ Բայից .	234
-----------------	-----

Լ

Լ ճորդարար .	
Լ ճորդութեան անիանի Բայից .	357

Թորդոս-Նիւն Բաղարբեալ
 Բայից . 382
 Թորդոս-Նիւն Էսէան
 Բային . 326
 Թորդոս-Նիւն Կրատորա-
 նիւն Բայից . 356
 Թորդոս-Նիւն շարագր . 639
 Թորդոս-Նիւնի . 323
 Ընծումն շարագրու-
 Նիւն . 665

Խ

Մեդրատոս-Նիւն ածա-
 նանայ . 460
 Նեդրատոս-Նիւն Ռոսա-
 նան անուանից . 477
 Նեդրատոս Նեդրիբ . 427
 Նեդրատոս Կախարդու-
 Նիւնի . 411
 Խորհրդածոս-Նիւն առա-
 աօսեան . 805
 Խորհրդածոս-Նիւն Էրե-
 նոյեան . 806

Ս

Սանօնոս-Նիւնի Կամա-
 նագրոս-Նիւն . 807

Ս

Սաղմոս-Նիւն Բաղարա-
 սանանայ . 173
 Տաղմոս-Նիւն Գերարդա-
 նանայ . 178
 Տաննաւոր Բայ . 229
 Ս Կարգ ածանանայ . 143
 Ֆ Կարգ ածանանայ . 146
 Փ Կարգ ածանանայ . 150

Կ Կարգ ածանանայ . 154
 Է Կարգ ածանանայ . 157
 Կարգ շարագրոս-Նիւն . 657
 Ս Կերպ Ս Թորդոս-
 Նիւն . 336
 Ս Կերպ Ֆ Թորդոս-
 Նիւն . 344
 Ս Կերպ Փ Թորդոս-
 Նիւն . 348
 Ս Կերպ Կ Թորդոս-
 Նիւն . 352
 Ֆ Կերպ Ս Թորդոս-
 Նիւն . 339
 Ֆ Կերպ Ֆ Թորդոս-
 Նիւն . 346
 Ֆ Կերպ Փ Թորդոս-
 Նիւն . 350
 Ֆ Կերպ Կ Թորդոս-
 Նիւն . 354
 Փ Կերպ Ս Թորդոս-
 Նիւն . 340
 Կ Կերպ Ս Թորդոս-
 Նիւն . 342
 Կէրարդոս-Նիւն . 680
 Կրատորանիւն . 218 . 307
 Կրատորանիւն Բայից Խըն-
 դիբ . 543
 Կրատորանիւն Ընդունե-
 լոս-Նիւն . 308
 Կրնոս-Նիւն ոսոսանիւն Խօ-
 սից . 780
 Կրնաս ածանանի . 163
 Կրնանի . 194

Տ

Տանախօսոս-Նիւն այցե-
 լոս-Նիւն . 782
 Տանա . Գնեցոյ դիբիբ . 793

համա . 'ի վերայ Էղա-
նակի . 791

համա . 'ի վերայ Ժամա-
նակի . 786

համա . 'ի վերայ ուռու-
վիցուտի . 794

համա . խնդրանայ . 783

համա . հարցարանու-
թիւն . 784

համա . հրամանայ . 785

համա . ճաշելոյ . 789

համա . յառանելոյ . 787

համա . նախաճաշի . 788

համա . ննջելոյ . 790

համա . որջոտի . 781

համա . շրջագայու-
թիւն . 792

համա շախմատի ման-
կանայ . 452

համայն . Բայից . 505

համայն . գոյականայ . 415

համայն . դերանոտանայ . 491

համայն . ընդունելու-
թիւն . 545

համայն . ընդունանայ . 468

համայն . մակբայից . 556

համայն . մասանց Բանի . 414

համայն . միջարկու-
թիւն . 629

համայն . նախադրու-
թիւն . 570

համայն . շաղկապից . 616

հայցական անորից Բայի . 529

հասարակ . 222

հարցական նշան . 689

հարցական . 209

հասարական . 42

հոլով ընդունանայ . 182

հոլովման ամբողջ ա-
ծականայ . 142

հոլովման . 44 . 117

հոլովման կրճատ ածա-
կանայ . 159

հոլով . 43 . 109

հրամայական անորոշ . 292

հրամայական Էղանակ . 291 .
317

հրամայական կարարեալ . 297

հրամայական պարզ . 296

Ձ

Ձայնաարք . 4

ձե . 120

Ս

Սականոտանք . 809

մակբայ . 385

մանականք . 193 . 504

մասունք Բանի . 40

մեծասար . 760 . 767

մեծավերջ . 761 . 764

մանրամ պարբերու-
թիւն . 653

միջակ շարագրու-
թիւն . 661

միջարկու-
թիւն . 662

միջարկու-
թիւն . 413

Ճ

Ճածականանք . 230 . 240

յարկացոյցից . 420

յարկու-
թիւն գոյակա-
նայ . 96

յարուկ անոտանք . 42

յարաբերական . 207 . 499

յարագրու-
թիւն . 643

Մ

Մականոտանք . 407

նախադրու-
թիւն . 121

Կանխորհրդանախնարիք Բայք . 539
 Կերգործական Բայ . 217
 Կերկայ . 261
 Կոնապականք . 125 . 135

Ը

Շաղկապ . 412
 Շարագրոմբիան . 634
 Շարահանեալ Բանք . 633
 Շեշո . 685 . 695

Ո

Ուրական . 685
 Ռաշապրոմբիան . 666

Չ

Չականք . 693
 Չեղրական Բայ . 219
 Չորորդ հոլովան . 92

Պ

Պականատր Բայք . 228
 Պարտանշանք . 830
 Պարբերումբիան . 652
 Պարզ անոանք . 123
 Պարզ Բայ . 226
 Պարզ շարագրոմբիան . 657
 659
 Պարոյն . 687
 Պէսպէս որանատրք . 795

Ս

Սահմանական . 260 . 313

սահման քերականութե . 1
 սեռ . 97
 սեռականանարիք Բայք . 514
 սեռ դերանոանց . 214
 սոաշ . 688
 սրայական դերանան . 200
 սրեղն . 762 . 768
 սրորապատական . 233 . 550
 սրորակէր . 681
 սրորապ . 682

Վ

Վանկ . 37
 Վերջակէր . 684
 Վերջապանջ . 763 . 765
 Վեճ շարագրոմբի . 663

Տ

Տաղալագրոմբիան . 759
 Կրականանարիք Բայք . 518

Յ

Յոպականք . 203

Փ

Փականգիծ . 691
 փոխարոմբիան . 641

Ք

Քանակ . 698
 քառանդամ պարբերումբիան . 656

()

() Ժանդակ Բայ .	224
օրինակ Թ հոլովման .	47 . 51
օրինակ Բ հոլովման .	54 . 80
օրինակ Գ հոլովման .	88 . 91
օրինակ Դ հոլովման .	92
օրինակ Ե ծածկերը որս	
նասորաց .	774

օրինակ Խնդրատուութից .	577
օրինակ Կայսերական նա	
ճակի .	825
օրինակ Կասյէի .	821
օրինակ ողջունագրաց .	814
օրինակ արքայանուութի	
դատուից .	7

Յ Ը Ն Կ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԻՐԱՅ ԸՍՏ ԹՈՒՍԱԿԱՆ
ԱՅԲՈՒԲԵՆԻՑ .

Ա

- А, հնչումն ձայնաւոր տառիս, 7. Երկար, 702. 712 .
և սուղ, 700 .
- а, շողկապ որպիսի՞ մակբայից հետեւի, 627. Է և
միջարկուածիւն, 630 .
- а և я, յանգք և խոտորումն 'ի հօլովս, 46 .
- аbъ, авъ, агъ, адъ, ажъ, азъ, акъ, алъ, амъ,
анъ, аръ, асъ, амъ, ахъ, յանգք են եր-
կար, 735 .
- авый, յանգ, 755 .
- ай, երկբարբառ, 5 . յանգ, 731 .
- аачность, և որք 'ի մէջ բերեն զհակումն զի՛նչ
խնդիր պահանջեն, 432 .
- анапестическій, վերջատանջ, 765 .
- аніе, յանգ ունի ըստ նախատպին զերկար, 709 .
- апъ, յանգ բայից, 279 .
- ачъ, յանգ երկար, 738 .
- аю, յանգ երկար, 702 .
- ая, յանգ երկար, 749 .
- ая, յանգ ամբողջ ածականաց, 142 . և հօլով,
146 .

Բ

- Б, այլ և այլ հնչմունք գրոյս, 8 .
- ба, յանգ երկար, 717 .
- ба, бка, бки, յանգք զիարդ հօլովին, 48 .
- бапюшка, և այլ փաղաքշական անուանց կիր-
առուածիւն, 450 .
- бдѣшь, бдю, բայ, 270 .
- безгласный, անձայն, 3 .

- безличный, գիմնազուրկ, 227. 384. զինչ խնդիր
 տալի է, 544 :
 беспорядочный, անկանոն (բայք), 357 :
 безъ, նախադրու թիւն, 577 :
 бишь, бью, բայ, 276 :
 благоговѣшь, և սոյնպիսի բայք առնուեն ԿԵ, 523 :
 благодарить, բայ էրբ առնու Զ, 533 :
 близь, близко, նախադրու թիւն, 578 :
 бо, յանդ ո՛ւր երկարի, 732 :
 богашья, богащю բայ, 275 :
 божій, զինորդ հոլովի, 154. ոչ կրճատի, 167 :
 бокъ, խոտորի, 66 :
 больше, բաղադատական, 176. լինի և больший գե-
 րադրական, 178. խնդիր առնու սեռ. 458 :
 болѣшь, болю, բայ, 270 :
 боюсь, բայ, 555 :
 брататься, բայ առնու Զ, 533 :
 братъ, խոտորի 'ի յոր, 66 :
 будеже, շաղկապ, 619 :
 будущее неопредѣленное, ապառնի անորոշ, 288 .
 պարզ, 289. կատարեալ, 290 :
 бѣ, յանդ լինի իգական, 104. և бь յանդ, 749 :
 бы, бѣ, յանդ երկար և սուղ, 624. 701. ընդ-
 բայից գործէ ստորագասական, 625 :
 бывало, առնէ գերակատար, 241 :
 бываю, օժանդակ բայ, 555 :
 бѣчь, бѣгу, բայ, 369 :

В

- В, յատուկ ձայն նշանագրիս, և խոտորումն, 9 :
 ва, յանդ, 725 :
 ведро, խոտորի, 82 :
 весло, խոտորի 'ի յոր. սեռ. 82 :
 весь, հանրական անուն, 162 :
 вещь, խոտորի, 95 :
 вз, воз, вс, բաղադրիչ մասնիկք, 512 :
 взаимный, առնչական (բայք), 221. 542 :
 взыскивать, բայ, 528 :

- видѢ, ճԼ, 120 :
 винишь, виню, բայ, 272 :
 вка, вки, յանդք խոտորին 'ի յոք. սեռ. 48 :
 вокругѢ, մակբայ, 403 :
 владыка, զինչ խնդիր առնու, 431 :
 владѣніе, զինչ խնդիր առնու, 429 :
 власть, զորպիսի խնդիր պահանջէ, 434 :
 вѣспителъная, փակագիծ, 691 :
 внимаешь, вредишь, բայք, 520 :
 внутри, внутрь, նախադրուածիւնք, 579 :
 вѣ, նախադրուածիւն, 580 :
 во, вѣ, նախադրուածիւն զինչ խնդիր առնու,
 581 :
 во, вѣ, յանդք, 733. 746. կիրառուածիւն во ին,
 573 :
 вода, և այլք զիարդ շէշտին, 41, 52 :
 возвратный, անդրադարձ (բայք), 220 :
 возлѣ, նախադրուածիւն, 582 :
 воинѣ, խոտորի, 68 :
 вонѣ, առնու изѣ, 569 :
 воспоминаешь, և այլ բայք, 525 :
 воишь, вопію, բայ, 276 :
 вопросительная, նշան հարցական, 689 :
 вопросительное, հարցական, 209 :
 вперяшь, փոխէ զխնդիրն, 531 :
 врачевать, врачую, բայ, 265 :
 время, ժամանակ բայից, 234 :
 вспомогательный, օժանդակ (բայք), 216. 224.
 326. զիարդ համաձայնին, 506 :
 вспуниться, բայ երբ առնու за, 533 :
 вѣ, նախդիր զիարդ 'ի կիր ածի, 444. 446 — 448 :
 вѣ, во, в, բաղադրիչ մասունք, 511. 512 :
 вы, յանդ. երկար, 700, 710, 750, 745. լինի ի-
 դական, 104 :
 вѣять, вѣю, բայ, 272 :
 вязать, вяжу, բայ, 265 :

Г

- Г, այլ և այլ հնչմունք տառիս, 10 :
 га, յանդ, 725. այլ ազգ յանդի 'ի սեռ. 48 :
 гдѣ, մահբայ երբ 'ի կիր ածի, 568 :
 гладить, жу, բայ, 274 :
 глазѣ, խոտորի, 66 :
 гласный, ձայնաւոր (տառք), 4 :
 гнестъ, гнесту, բայ, 371 :
 гнушь, гну, բայ, 278 :
 гнѣздо, горло, խոտորին, 82 :
 го, յանդ, 732 :
 годѣ և лѣшо, ուր ուրեք վարին, 483 :
 горевашъ, горюю, բայ, 263 :
 горѣшь, горю, բայ, 270 :
 господинѣ, զինչ խնդիր առնու, 431. և խոտորի, 68 :
 госпимъ, гошу, բայ, 275 :
 государь, զիարդ վարի, 451 :
 гѣ, յանդ, 60, 745. երբ լինի իգական, 104 :

Д

- Д, յատուկ ձայն գրոյս և խոտորումն, 11 :
 да, շաղկապ, 617. սուղ, 700, 725 :
 дабы, շաղկապ, 621. վարի փոխան дляի, 549. գործէ ստորագասական, 550, 626 :
 давай, երբ առնու սեռ. 510 :
 давашъ, և այլ նոյնանշան բայք զինչ խնդիր սա հանջեն, 529 :
 давнопрошедшее, գերակատար որպէս կազմի, 287 :
 дакшиляческой, ստեղն, 768 :
 даль, մահբայ, 569 :
 дарить, բայ և խնդիր, 530 :
 двое, և այլ բացարձակք զիարդ վարին, 475. լինին և երկար, 750 :
 двоеточіе, երկկէտ, 683 :
 двугласныя буквы, երկբարբառ տառք, 5 :

- Դե, Դեսկատի, իբրև շաղկապ վարին, 628 :
 Дерево, խոտորի, 83 :
 ԴիалектЪ, 775 :
 Դишя, խոտորի 'ի յոք. 90 :
 Դка, Դки, յանգք փոխին 'ի յոք. սեռ. 48 :
 Դлина, և որք ցուցանեն տարած՝ զինչ խնդիր առ-
 նուն, 436. բաղդատին, 437. պատասխանեն հարց-
 մանց զիարդ, 438. ուր, 439. և երբ, 442 — 447 :
 Դля, նախադրութիւն, 583 :
 Դмишь, Դмю, բայ, 276 :
 Դо, նախդիր, 511. յանգ, 732 :
 Դо, նախադրութիւն, 584 :
 Դобрый, ունի կրկին բաղդատական, 177 :
 Դовольно, մակբայ զինչ խնդիր առնու, 559 :
 Դома, մակբայ, 403 :
 Դомагаюсь, բայ, 555 :
 Դоправляшь, բայ, 528 :
 Դосстигаешь, բայ երբ առնու Դо, 515 :
 Դочь, զիարդ հոլովի, 94 :
 Դревній, Դя, Դе, ածական որպէս հոլովի, 157 :
 Դремашь, Դремлю, բայ, 269 :
 Դробное, մասնական, 193 :
 ԴругЪ, խոտորի 'ի յոք. 66 :
 Դушь, Դую, բայ. 278 :
 ԴЪ, յանգ, 745. լինի իդական, 104 :
 Դышло, Դышла, խոտորի, 82 :
 ԴѢпричастіе, Դերբայ, 246, 301. խնդիր, 545 :
 և այլ զիտելիք, 304 :
 ԴѢйствительный, ներգործական (բայ), 217 :
 ԴѢйствовашь, և նոյնանշան բայք, 538 :
 ԴѢлаишь, ԴѢлю, բայ, 272 :
 Դю, յանգ երկար, 706 :
 Դя, յանգ փոխի 'ի յոք. սեռ. 50 :

E

E, բառեակ հնչմունք ձայնաւոր տառիս, և այլ
 զիտելիք, 12. երկբարբառ գաղանի, 5. երկար,
 705 :

- E, և իւ յանգք զիւրդ հոլովին, 73. խոտորմունք,
 75. 76:
 евb յանգիւ ածականք միշտ կրճատ վարին, 167:
 евb, евый, յանգք, 754:
 егb, ежb, емb, есb, емb, յանգք երկար, 736:
 единичная, ենթամնայ, 692. նաև կիրառու թիւն
 նշանախեցից («»), 693:
 ee, շէզոքական յանգ, 150, 151:
 ежели, естли, շաղկապք, 619. վարին և ընդ շաղ-
 կապիս то, 623:
 ей, երկբարբառ, 5. երկար, 731:
 екb, ецb, յանգք փոխեն զտառս, 64. են երկար,
 738. խոտորումն, 739. 740:
 елb, енb, ерb, յանգք, 737:
 енекb, յանգ, 755:
 еиіе, еинный, յանգք, 730:
 есть, օթանդակ բայ, 554:
 ецb, յանգ լինի իգական, 102, 103:
 ею, յանգ, 703:
 ея, յանգ զիւրդ հոլովի, 51:
 ея, ѡя, յանգ երկար, 722:

Ж

- Ж, ճայն նշանագրիս, և այլ գիտելիք, 13:
 жа, յանգ խոտորի ՚ի գործիական, 48. երկար,
 725:
 жаловаться, բայ, 555:
 жды, մաննիկ յարի ՚ի թուականս, 490:
 же, յանգ սուղ, 700:
 же, жb, շաղկապք զիւրդ վարին, 624:
 желать, և սոյնպիսի բայք զի՛նչ խնդիր առնուն,
 513:
 жжа, жка, յանգք փոխին ՚ի յոք. սեռ. 48:
 жилье, խոտորի, 75:
 жипь, живу, բայ, 273:
 жb, մաննիկ որպէս հնչի, 674:
 жb, յանգ փոխէ զճայնաւորն, 60. խոտորումն, 61:
 жь, յանգ, 749. խոտորի ՚ի հոլովս, 95:

- 3, հնչմունք գրոյս, 14 :
 з л с, ըծորդատառք էրբ զնին 'ի տեղի միմեանց,
 671 :
 за, նախադրութիւն, 411, 487 . և զանազան առ-
 մունք, 585 . յանգ, 725 :
 забота, զինչ խնդիր պահանջէ, 435 :
 заботиться, բայ, 555 :
 зависить, և նոյնանշան բայք, 516 :
 записка, զինչ խնդիր առնու, 431 :
 запяшая, ստորակէտ, 681 :
 звать, зову, բայ, 264 :
 зващельный, կոչական, 114 :
 зка, յանգ խոտորի 'ի յոք . սեռ . 48 :
 зна, յանգ, 718 :
 зо, յանգ, 732 :
 золотить, золочу, բայ, 275 :
 зб, յանգ, 745 :
 зб, յանգ պահէ զերկար, 749 :

И. 1.

- И, հնչումն ձայնաւոր գրոյս, 15 . գիտելիք, 669 :
 и, յանգ սուղ, 700 . լինի երկար, 712 :
 й, յանգ, 54 . էրբ առնու սաստկացուցիչ շէշտ .
 խոտորի 'ի հոլովս, 57 :
 и, շողկաս, 412, 617 :
 ѣа, փոխի 'ի їа, 668 :
 ибо, շողկաս զիարդ վարի, 621 :
 ибѣ, ивѣ, игѣ, идѣ, избѣ, илѣ, имѣ, инѣ, ипѣ,
 ирѣ, исѣ, ишѣ, иѣ, ихѣ, иѣ, յանգք են եր-
 կար, 741 :
 ивашь, ывашь, յանգք, 707 :
 ивый, յանգ, 753 :
 игла, խոտորի 'ի յոք . սեռ . 48 :
 избавляться, բայ, 515 :
 избышокѣ, искусство, избыліе, զինչ խնդիր առ-
 նուն, 435 :

- издѣваться, բայ, 555 :
 изѣ, изо, նախդիրք, 511 • զիարդ վարին, 586 :
 изѣвительное, սահմանական, 260 :
 ый, երկբարբառ, 5 • յանդ, 56, 732, 752 :
 ій, ая, ое, յանդք ածականաց և հոլով, 146, 147 — 151 :
 йка, յանդ խոտորի 'ի հոլովս, 48 :
 икѣ, յանդ, 742 :
 или, շղկապ, 618 :
 имѣшь, բայ երբ գործէ ապառնի, 553 :
 имя, անուն, 41 :
 инѣ, յանդ և հոլով, 67 • խոտորումն, 68 • լինի և իգական, 102, 105 :
 инѣ, յանդ միշտ կրճատ վարի, 167 :
 инѣ, և ынѣ, յանդք, 754 :
 inya, և ыня, յանդք, 719 :
 йня, յանդ խոտորի, 50 :
 искашь, փշու, բայ, 268 :
 исполняшь, բայ երբ առնու հայց. և երբ սեռ. 526 :
 и шакѣ, շղկապ զիարդ վարի, 622 :
 пшши, բայ, 248 • որպէս լծորդի, 363, 441 :
 юю, յանդ երկար, 703 :
 йя, յանդ, 724 • որպէս հոլովի, 51 :

К

- К, ճայն նշանադրիս, 16 :
 ка, մասնիկ վարի որպէս շղկապ, 628 :
 ка, յանդ փոխի, 48 • երկար, 713, 725 :
 казашь, փշու, բայ, 265 :
 какій, каковый, հարցական, 211 :
 какѣ, և шоль, որպէս վարին, 565 :
 какѣ . . . ни, մասնական զիարդ վարի, 504 :
 касашься, բայ, 515 :
 каяшья, հասարակ բայ որպէս վարի, 555 :
 клеймишь, մյու, բայ, 276 :
 клепашь, փշու, բայ, 269 :
 клешня, խոտորի, 50 :

- князь, *ունի կրկին յոքն*, 72 :
 ко, *յանգ նուազական*, 84, 732 . *վարի իբր նախ
 գիր*, 573, 587 :
 кольцо, *խոտորի*, 82 :
 копить, коплю, *բայ*, 276 :
 кормишь, кормлю, *բայ*, 276 :
 котлорое, *զինչ խնդիր առնու*, 479 :
 котлорой, *էրբ ցուցանէ ժամ*, *սլատասխանելով
 հարցմանց*, 484 :
 котлорый, ая, ое, *յարաբերական*, 207 :
 красный, *ունի կրկին բաղգատական*, 177 :
 кромѣ, *նախադրու թի*, 588 :
 крыло, *խոտորի*, 83 :
 кто, *յարաբերական*, 209 . 502 :
 кто нибудь, *մասնական*, 212 :
 куда, *էրբ 'ի կիր ածի*, 568 :
 кухня, *խոտորի 'ի յոք . սեռ . 50 :*
 кѣ, *նախգիր*, 447, 464, 466, 587, 745 . *փոխէ
 զձայնաւորն*, 60 :

Л

- Л, *ձայն գրոյս*, 16 :
 ла, *յանգ*, 726 :
 лавка, *առնու տրա* . 451 :
 ласкашь, *բայ* . *և խնդիր*, 520 :
 ле, *յանգ խոտորի*, 75 :
 ли, *յանգ սուղ*, 700 :
 ли, ля, *յանգք խոտորին 'ի յոք . սեռ . 50 :*
 ли? *մակբայ հարցական*, 557 . *նշանակէ կամ, և
 թէ*, 558 :
 либо, *չաղկապ և կիրառու թի*, 618 :
 личище, *խոտորի 'ի յոք* . 79 :
 личное, *անձնական (գերանուն)*, 196 . *զիանդ վա-
 րի*, 495, 497 :
 лишашь, *բայ էրբ առնու հայց . և էրբ սեռ* . 526 :
 лка, *յանգ խոտորի 'ի յոք . սեռ* . 48 :
 ло, *յանգ*, 732 :
 ловишь, ловляю, *բայ*, 276 :

- лучше, բաղդատական, 176. լինի գերագրական,
178:
лѢ, յանգ լինի իգական, 104. և փոխեալ 'ի шый
լինի կրաւորական ընդունելութիւն, 310, ևս և
745:
лый, յանգ, 755:
ль, յանգ ոչ կրճատի, 167. և 764:
льспить, բայ, 520:
лѣсѣ, և այլք խոտորին 'ի յոք. 66:
лѣшо, էրբ 'ի կիր ածի, 483:
лю, յանգ երկար, 706:
любить, люблю, բայ, 276:
ля, յանգ, 725:

M

- М, հնչումն տառիս, 17:
ма, յանգ, 726:
ма և мка, յանգք խոտորին 'ի յոք. սեռ. 48:
масло, խոտորի, 82:
мать, գիարդ հոլովի, 94:
между, межѣ, նախագրութիւն, 589:
меньше, բաղդատական, 176. լինի և գերագրա-
կան, 178. գինչ ինդիր պահանջէ, 459:
мереть, мерѣ, բայ, 284:
мереть, мру, բայ, 271:
мимо, նախագրութի, 590:
многократное, յաճախական (աներևոյթ), 252:
множительное, կրկնական, 194:
мо, յանգ, 752:
молишь, բայ էրբ առնու հայցական, և էրբ նախ-
գրական, 536. առնու գմանսիկս ся, 555:
море, խոտորի 'ի հոլովս, 75:
мочь, могу, բայ 569:
мышь, мою, բայ ո՞րպէս լծորդի, 277:
мѣ, յանգ, 745:
мя, յանգ, 725:

Н

- Н, ձայն նշանագրիս, 17 :
 н, յարի 'ի դերանուանս, 575 :
 на, նախդիր, 465—467 . զիարդ վարի ընդ Թուա-
 կանաց, 481, 486, 487 :
 на, նախադրութի, 511, 591 . յանգ սուղ, 700 :
 на, ни, ня, յանգք խոտորին 'ի յոք . սեռ . 48 ,
 56 :
 навикъ, առնու նախդրական, 455 :
 награда, надежда, և նմանք առնուն հայց . ընդ
 նախ, 433 :
 надъ, նախադրութիւն, 592 . երբ կորուսանէ Ե,
 574, 576 :
 надѣяться, հասարակ բայ առնու на, հայց . 555 :
 назад, մակբայ, 403 :
 называть, և նման բայք, 535 :
 наклоненіе, եղանակ բայից, 232 :
 наругаться, насмѣхаться, հասարակ բայք զի՞նչ
 ինդիր պահանջեն, 555 :
 настоящее, ներկայ, 261 . կազմի, 262 , և խոտո-
 րի, 263 :
 не, բացասական որպէս վարի, 510, 676, 700 :
 небо, խոտորի 'ի յոք . 83 :
 небречь, և այլ բայք, 540 :
 неизменяемое, անփոփոխ, 128 :
 неопредѣленное, անորոշ (դերանուն), 212 . և ա-
 նորոշ աներևոյթ, 248 :
 неполный, պակասաւոր (բայք), 228 :
 несложный, պարզ, 226 :
 ни, անհոլով, 213 . կիրառութի, 504 :
 низвергать, բայ, 528 :
 но, շղկապ, 620 :
 но, յանգ սուղ, 700 . լինի երկար, 734 :
 носить, ношу, բայ, 275 :
 ночь, խոտորի, 95 :
 ну, յանգ երկար, 705 :
 нъ, յանգ, 745 :

- ный, յանգ, 752 :
 нырнулб, нырь, բայ, 285 :
 нѣшб, զի՛նչ խնդիր առնու, 561 :
 нь, յանգ, 746 :
 ню, յանգ երկար, 706 :

O

- О, հնչումն ձայնաւոր տառիս, 18. հնչի ա, 258.
 777 :
 о, յանգ երկար, 703, 712. հոլովի, 80, և խոտորի, 82, 83 :
 о, обб, обо, նախդիրք որպէս վարին, 447, 593 :
 обильный, առատական, 230 :
 общій, հասարակ, 222 :
 обб, окб, յանգք, 744 :
 овощб, փոփոխի ՚ի յոք. 61 :
 овб, յանգ կրճատ վարի, 167 :
 овб, овый, յանգ, 754 :
 овб, огб, одб, озб, олб, омб, онб, онб, орб, осб, опб, յանգք երկար, 743 :
 одинб, որպէս վարի, 469, 470 :
 однокрашное, պարզ (աներևոյթ), 249 :
 ой, երկբարբառ, 5. յանգ երկար, 731 :
 окно, оконб, խոտորի, 82 :
 око, խոտորի ՚ի յոք. 83 :
 около, նախադրուածին, 594 :
 окрестб, նախադրուածին, 595 :
 окб, յանգ կորուսանէ օ. 63 :
 омб յանգիւ մակբայք, 402 :
 онекб, յանգ, 755 :
 опасаться, բայ, 555 :
 определенное, բացարձակ, 181. հոլով, 182. խընդիր, 471. փոխի յիդական, 474 :
 опрять, նախադրուածին, 596 :
 основываться, բայ զի՛նչ խնդիր առնու, 539 :
 отказать, բայ, 530 :
 ош-лежать, բայ, 555 :
 относительно, մակբայ, 569 :

относительное, *յարարեբեհան*, 207, 499 :
 ошъ, *նախդիր և զանազան առմունք*, 411, 597 :
 ошъ . . . до. *նախդիրք*, 440 :
 охотникъ, *զինչ խնդիր առնու*, 450 :
 ою, *յանգ երկար*, 705 :
 оя, *յանգ*, 749 :

П

П, *յատուկ ճայն գրոյս*, 19 :
 па, *յանգ*, 727 :
 падежъ, *հոլով և գիտելիք*, 109 — 116 :
 пахашъ, пашу, *բայ*, 267 :
 первообразное имя, *նախորինակ անուն*, 121 :
 перо, *խտորի 'ի յոք*. 85 :
 пецися, *հասարակ բայ զինչ խնդիր առնու*, 555 :
 перешъ, пры, перъ, *բայ*, 271, 284 :
 писатьъ, пишу, *բայ*, 267 :
 письмо, *խտորի*, 82 :
 пишь, пью, *բայ*, 276 :
 пка, *յանգ խտորի*, 48 :
 плакашъ, плачу, *բայ*, 266 :
 плескашъ, плещу, *բայ*, 268 :
 плестъ, *բայ զիարդ խոնարհի*, 371 :
 плясашъ, пляшу, *բայ*, 267 :
 по, *մասնիկ նուազական և առատական*, 240, 243 :
 по, *նախադրու թիւն և զանազան խնդիրք*, 441, 444, ևս և 598 — 600 :
 поборашъ, *բայ առնու по*, 524 :
 побѣда, *զինչ խնդիր առնու*, 454 :
 повелительное, *հրամայական որպէս կազմի*, 292 .
պարզ հր. 296 . *կատարեալ*, 297 . *նաև յանգը*
и, ь, 293, 294 :
 повелѣвать, *և նման բայք առնուն за*, 537 :
 поверхъ, *մակբայ*, 405 :
 повиновашъся, *հասարակ բայ և խնդիր*, 555 :
 повѣсть, попеченіе, предшательство, *զինչ խնդիր*
առնուն, 435 :
 погружашъ, *և նման բայք*, 552 :
 погрязашъ, *և այլ բայք*, 539 :

- подѣ , подԷ , նախադրուածիւնք , 601 . 602 :
 подражать , և նմանիք զի՞նչ խնդիր առնուն , 522 :
 поелику , շաղկապ , 621 :
 покорять , բայ երբ առնու подԷ , 550 :
 пол , մասնիկ , 193 , 476 :
 полный , ամբողջ (բայ) , 228 :
 положительный , գրական , և գիտելիք , 170 :
 полѣно , խտորի 'ի յոր . 83 :
 порядочные , դասական , և գիտելիք , 189 , 190 .
 նաև 143 :
 посему , շաղկապ , 622 :
 послѣ , նախադրուածիւն , 603 :
 посреди , նախադրուածիւն , 613 :
 правописание , ուղղագրուածիւն , 666 :
 править , և այլ բայք առնուն կրկին խնդիր , 525 :
 превосходный , գերադրական , 172 . կազմի , 178 :
 предложный падеж , նախդրական հոլով զի՞նչ է ,
 116 :
 предстоять , բայ որպէս վարի , 520 :
 предшествовать , բայ զի՞նչ խնդիր առնու , 520 :
 предѣ , նախադրուածիւն , 511 , 604 :
 прежде , նախադրուածիւն , 605 :
 препинаніе , կէտադրուածիւն , 680 :
 прешить , բայ երբ պահանջէ արա . և երբ դոր-
 ծիական , 521 :
 при , նախադրուածիւն , 606 . մնայ 'ի բարդուած ,
 669 :
 прикасаться , բայ առնու надԷ , 519 :
 прилагательный , ածական , 156 . որպէս համա-
 ձայնի , 453 , 457 . յետադաս դնի , 455 , 456 .
 զորպիսի խնդիր պահանջէ , 461 :
 прилично , մակբայ զի՞նչ խնդիր առնու , 560 :
 принадлежать , բայ զի՞նչ խնդիր առնու , 519 . վա-
 րի փոխան էականի , 554 :
 приниматься , բայ երբ առնու за , 553 :
 приобщать , և причащать , բայք երբ առնուն
 հայց . և երբ սեռ . 526 :
 пришать , և այլ բաղադրեալ բայք , 511 , 512 :
 прищажательное , ստացական , 200 :

ученіе, զի՞նչ խնդիր պահանջէ, 429 :
 учиться, և սոյնպիսի բայք զի՞նչ խնդիր առնուն,
 517 :

ую, յանգ երկար, 702 :
 уя, յանգ, 749 :

Φ

Φ, յատուկ ձայն գրոյս, 24 :
 Фа, յանգ, 728 :

X

х, հնչումն տառիս, 25 :
 ха, յանգ խոտորի 'ի սեռ. 48. նաև 728 :
 хватиться, բայ առնու 3а, 533 :
 хо, յանգ որպէս լինի, 732 :
 ходатайство, պահանջէ 0, 06B, 435 :
 хозяинъ, խոտորի, 68, 431 :
 Хореческій, մեծասար, 767 :
 хотя, շողկապ, 620 :
 хочу, хотѣшь, բայ, 282 :
 хъ, յանգ փոխէ զձայնաւոր, 60 :

Ц

Ц, յատուկ ձայն գրոյս, 26 :
 ца, յանգ խոտորի 'ի գործ. և յոք. սեռ. 48 :
 ца, յանգ երկար, 728, 729 :
 цапля, խոտորի 'ի յոք. սեռ. 50 :
 царевъ, ева, ево, կրճատ ածական, 159. գիտե-
 լիք, 160 :
 цо, յանգ նուազական, 86 :
 цѣна, զի՞նչ խնդիր պահանջէ, 431 :

Ч

Ч, հնչումն նշանագրիս, 26 :
 ча, յանգ խոտորի 'ի սեռ. և 'ի գոր. 48 :
 ча, յանգ չէզոք. 91. և երկար, 728 :
 части рѣчи, մասունք բանի, 40 :

- чсй, գերանուն, 209 . կիրառութիւն, 210 :
 честь, чшу, челб, բայ, և խոնարհումն, 371 :
 число, անուն խոտորի, 82 :
 число, թիւ, 107 . և գիտելիք, 108 :
 чка, յանգ խոտորի 'ի յոք . սեռ . 48 :
 чрезб, նախադրութիւն, 441, 485, 615 :
 что, գերանուն, 207 . և կիրառութիւն, 500, 501 . առնու ձև 503 . ըստ որում շաղկապ, 617 . վարի որպէս մի, 565 . երբեմն որպէս только, 564 :
 чтобб, դնի 'ի տեղի даяի, 549 . և գործէ ստորադասական, 550, 626 :
 чтобб не, чтобы не, վարին ընդ աներևութից, 548 :
 что либо, զխորհրդ հոլովի, 215 . կիրառութի, 504 :
 чтонибудь, մասնական հոլովի, 210, 212 . և կիրառութիւն, 504 :
 чудисься, հասարակ բայ, 555 :
 чудо, տարբերի 'ի յոք . 83 :
 чб, յանգ խոտորի, 61 . փոխէ և ձայնաւորն, 60 :
 чь, յանգ խոտորի, 95 . երկար, 749 :
 чѣмб болѣе, шѣмб болѣе, մակբայ զխորհրդ 'ի կիրածի, 566 :

Ш

- ш, հնչումն տառիս, 27 :
 ша, յանգ, 728 . խոտորի 'ի սեռ . և 'ի գոր . 48 :
 шить, шью, բայ, 273 :
 шка, յանգ խոտորի 'ի յոք . սեռ . 48 :
 шч, որպէս արտասանի, 674 :
 шб, յանգ, 61 . փոխէ զձայնաւոր, 60 :
 шб, յանգ, 749 . խոտորի ևս, 95 :

Щ

- щ, ձայն գրոյս և գիտելիք, 28 :
 ща, յանգ, 728 . փոխի 'ի սեռ . և 'ի գոր . 48 :
 ще, յանգ առատական հոլովի, 77 . և խոտորումն, 79 :

цѣ, յանգ խոտորի, 61. փոխէ զձայնաւոր, 60.
щѣ, յանգ, 95.

b, ь

б, ь, անձայն տառք զիւրդ վարին, 29. երբ
հնչեն նայ, 30.

б, յանգ, 58. և խոտորմունք, 60 — 66.

ь, յանգ և խոտորումն հոլովից, 70, 92, 93.

ѣба, ѣма, յանգք փոխին 'ի յոք. սեռ. 48. նոյն
պէս լինին ѣая, ѣня, 50.

ѣе, յանգ խոտորի, 75, 76.

ѣя, յանգ, 72.

би

би, բաղադրեալ ձայնաւոր, 51.

ы, յանգ լինի երկար, 712.

ый, ая, ое. յանգք ամբողջ ածականաց որպէս հո
լովին, 142. և զիտելիք, 143. 145.

ынѣ, յանգ հոլովի, 67, 69.

ья, յանգ, 749.

ѣ

ѣ, հնչմունք երկբարբառ գրոյս, 52.

ѣ, ուր ուրեք 'ի կիր ածի, 670.

ѣ, յանգ երկար, 702, 712.

ѣе, յանգիւ բաղադատական և զերադրական մակ
բայք, 404.

ѣй, յանգ երկար, 731.

ѣхалѣ, և ипши, բայ, 563, 441.

ѣю, յանգ երկար, 702.

ѣя, յանգ, 749.

э

э, հնչումն ձայնաւոր տառիս, 33. 'ի կիր ածի 'ի յու
նական բառս.

- Ю, ձայն երկբարբառ գրոյս, 34 :
 ю, յանգ երկար, 702 :
 юшъ, յանգ բայից, 279 :
 юю, յանգ երկար, 702 :

- Я, հնչումն երկբարբառ տառիս, 35 :
 я, յանգ զիարդ հոլովի, 49 • խոտորումն, 50 :
 я, չեզոքական յանգ, 87 :
 я, յանգ երկար, 702, 712 :
 явѣй, յանգ, 753 :
 ямбо, մեծավերջ, 764 :
 яшъ, յանգ բայից, 279 :
 яю, յանգ երկար, 702 :

- Ө, հնչումն յունական տառիս, 36 :

- У, հնչումնը նշանազրիս 'ի յունական բառս, 36 :

К О Н Е Ц Ъ . Վ Ա Ւ Ճ Ա Ն :

24	14	<i>խոհերանոց</i> ,	<i>խոհանոց</i> .
32	15	օ շեկալի ,	օ շեկալի .
62	17	պրեօսհոնոյի ,	պրեօսհոնոյի .
75	23	նրի ,	նրի .
74	2	ճուշտիկայնի ,	ճուշտիկայնի .
83	2	<i>առ ինչ</i> ,	<i>առ ինչ</i> :
145	27	պրեօսհոնոյի ,	պրեօսհոնոյի .
158	26	նրի ,	նրի .
160	22	ճուշտիկայնի ,	ճուշտիկայնի .
166	27	ստանովիկայնի ,	ստանովիկայնի .
194	24	նրի ,	նրի .
208	23	սեօնիկայնի ,	սեօնիկայնի .
231	33	ճուշտիկայնի ,	ճուշտիկայնի .
258	15	պրեօսհոնոյի ,	պրեօսհոնոյի .
262	22	<i>արհալի</i> ,	<i>արհալի</i> :
279	9	նրի ,	նրի .
288	6	նրի ,	նրի .
308	19	<i>բարձրեալի</i> ,	<i>բարձրեալի</i> :
314	27	սեօնիկայնի ,	սեօնիկայնի .
337	10	սեօնիկայնի ,	սեօնիկայնի .
341	21	<i>ինչ</i> ,	<i>ինչ</i> :
359	1	նրի ,	նրի .

